नं० ४४६-घ

राजतरङ्गिणी

(काश्मीरेतिहासः)

४४६-क = ८६

४४६-ख = ६१

४४६-ग = ४०

२१८

कर्तारः कल्हणः, श्रीवरपण्डितः

प्राज्यभट्टः

ॐ. ७०

अदः पुस्तकं रामचंद्रपादकीयम्

५४००

नं. ४४१ क — ८६

४४१ ख — ९१

४४१ ग — १०

[illegible]

राजत॰ ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ ॐ कृष्णाय नमः ॥ ॥ ॐ भूषाभोगिफणारत्नरोचिःसिचयचारवे नमः प्रलीनमुक्तायदरकल्पमही
१ रुद्दे भालवह्निशिखाङ्कितं दधद्दधि श्रोत्रे वहन्संभ्रमतक्रीडत्कुण्डलिजृम्भितजलधिजम्छायाच्छकण्ठच्छविः वक्षो विभ्रदहीनं
कञ्चुकचितं वहन्भोगनाथस्य वो भागः पुंगवलक्ष्माणोस्तु यश्च सेवामो थवा दसिणः वंद्यः कोपि सुधास्यदास्कंदी स सुकवेर्गुणः येन
याति यशः कायः स्थैर्यं स्वस्य परस्य च कोन्यः कालमतिक्रांतं नेतुं प्रत्यक्षतां क्षमः कविप्रजापतीस्त्यक्त्वा रम्यनिर्माणशालिनः
न पश्येत्सर्वसंवेद्यान्भावान्प्रतिभया यदि तदन्यद्दिव्यदृष्टित्वे किमिव ज्ञापकं कवे कथादैर्घ्यानुरोधेन वैचित्र्येप्यप्रपंचिते तद
त्र किंचिदस्त्येव वस्तु प्रीतये सतां श्लाघ्यः स एव गुणवान् रागद्वेषबहिष्कृता भूतार्थकथने यस्य स्थेयस्येव सरस्वती पूर्वैर्बद्धं
कथावस्तु मयि भूयो निबध्नतिः प्रयोजनमनाकर्ण्य वैमुख्यं नोचितं सतां दृष्टं दृष्टं नृपोदंतं बद्ध्वा प्रमयमीयुषां अर्वाक्कालभवैर्वा
तो यत्नेन बंधेषु पूर्यते दाक्ष्यं कियदिदं तस्मादस्मिन्भूतार्थवर्णने सर्वप्रकारं स्खलिते योजनाय ममोद्यमः युगलक विस्तीर्णा राम॰ १

प्रथमेग्रंथ्याः स्मृत्यैसंक्षिप्यतोवचः सुव्रतस्यप्रबंधेनछिन्नाराजकथाश्रयाः यात्प्रयात्प्रगमन्नेति सापिवाच्यप्रकाशने पाटवंदुष्टवैदु।
ष्यतीत्रासुव्रतभारती। केनाप्यनवधानेनकविकर्मणिसत्यपि अंशोपिनास्तिनिर्दोषः क्षेमेंद्रस्यनृपावलौ दृग्गोचरंपूर्वसूरिग्रं।
थाराजकथाश्रयाः ममत्वेकादशगतामतंनीलमुनेरपि दृष्टैश्चपूर्वभूभर्तृप्रतिष्ठावस्तुशासनैः प्रशस्तिपट्टैःशास्त्रैश्चशांतोशेष
भ्रमक्लमः द्वापंचाशतमाम्नायभ्रंशाद्यान्नास्मरन्नृपान् तेभ्योनीलमतादृष्टगोनंदादिचतुष्टयं वृद्धाद्वादशभिर्ग्रंथसहस्रै
पार्थिवावलिः प्राज्ञस्यद्वाव्रतिनायेनहेलाराजद्विजन्मना तन्मतंपद्ममिहिरोदृष्टाशोकादिपूर्वगान् अष्टौलवादीन्नृपतीन्स्वस्मिन्ग्रं
थसहस्रैःपार्थिवान्प्रदर्शयत युगलकं येप्यशोकादयःपंचश्रीच्छविल्लाकरोब्रवीत् तान्स्वापंचाशतोमध्याच्छ्लोकस्तस्तथाह्यय
आशोकादभिमन्योर्येप्रोक्ताःपंचमहीभुजः तेद्वापंचाशतोमध्यादेवलब्धाःपुरातनैः इयंनृपाणामुल्लासेह्रासेवादेशकालयो
ःभैषज्यभूतसंवादिकथायुक्तोपयुज्यते संक्रांतप्राक्तनानंतव्यवहारःसुचेतसः कस्येदृशोनसंदर्भोयदिवाहृदयंगमः स्क्षणभंगि

राजतं निर्जंतूनां स्फुरिते परिचिंतिते मूर्धाभिषेकः शांतस्य रसस्यात्र विचार्यतां तदमंदमदस्यंदसुंदरं यन्निपीयतां श्रोत्रशुक्तिपुटैः स्प
२ ष्टमेतद्राजतरंगिणी ॥ पुरा सतीसरः कल्पारंभात्प्रभृति भूरभूत् कुक्षौ हिमाद्रेरर्णोभिः पूर्णा मन्वंतराणि षट् अथ वैवस्वतीया
स्मिन्प्राप्ते मन्वंतरे सुरान् द्रुहिणोपेंद्ररुद्रादीन् अवतार्य प्रजासृजा कश्यपेन तदंतःस्थं घातयित्वा जलोद्भवं निर्ममे तत्सरोभूमौ कश्मीरा इति
मंडलं भूतलके ॥ उद्यद्दंतैस्तनिच्छ्यदंडकुंजातपत्रिता यत्सर्वनागाधिपेन नीलेन परिपाल्यते गुहोन्मुखीनामुखापीतभूरिपयारुचिं
गौरी यत्र वितस्तात्वं याताप्युज्झति नोचितां पारवपद्ममुखैर्नागैर्नानारत्नावभासिभिः नगरं धनदस्येव निधिभिर्यन्निषेव्यते यत्रादयेभी
त्याप्राप्तानां नागानां गुप्तये ध्रुवं प्रसारितभुजे पक्षे शैलमाकाशरलीलया भुक्तिमुक्तिःफलप्राप्तिकांक्षनृपमुमापतिं पापसूदनती
र्थांतर्ये यत्र संस्पृशंताभवेत संध्यादेवीजलं यस्मिन् घर्मे निःसलिले गिरौ दर्शनं पुण्यपापानामन्वयव्यतिरेकयोः स्वयंभूर्यत्र हुतभु
क्भुवो गर्भात्समुन्मिषन् गृह्णातानतिगृह्णाति ज्वालाभुजवनैर्देवि देवीभेडगिरेः शृंगे गांगोद्भेदस्तु चोस्वयं सरोंतर्दृश्यते यत्र दं राज०
२

सन्नृपाम्बरस्वती नंदिक्षेत्रे सुरावासारे यत्र चार्पिताः अद्यापि पत्रभञ्जं ते पूजा चंदनबिंदवः आलोक्य शारदां देवीं यत्र संप्राप्यते क्षणा
त्तरंगिणीं मधुमतीं वाणीं च कविसेविता चक्रभृद्विजयेशादिकेशवेशानभूषिते तिलांशोपि न यत्रास्ति पृथ्व्यास्तीर्थैर्वहिष्कृताः विजी
यते पुण्यबलैर्बलैर्यत्तु न शास्त्रिणां परलोकात्ततो भीतिर्यस्मिन्निवसतां परं सोष्मस्नानगृहाः शीते स्वस्थतीराः सदारये यादोविरहि
ताः यत्र निम्नगा निरुपद्रवाः असंतापहृता जानन्यत्र पित्रा विनिर्मिते गौरवादिव तिग्मांशुर्धत्ते ग्रीष्मेप्यतीव्रतां विद्यावेश्मानि तुंगा
नि कुंकुमसहिमं पयः द्राक्षेति यत्र सामान्यमस्ति त्रिदिवदुर्लभं त्रिलोक्यां रत्नसूः श्लाघ्या तस्यां धनपतेर्हरित तत्र गौरीगिरिशैलो
यत्तस्मिन्नपि मंडले तत्र कौरवकौंतेयसमकालभवान्कलौ आगोनंदात्स्मरंति स्म न द्वापंनृपान् तस्मिन्काले ध्वंसतेषां कुकृते
काश्यपीभुजां कर्तारः कीर्तिकायस्य नाभूवन्कविवेधसः भुजतरुवनच्छायां येषां निषेव्य महौजसां जलधिरशना मेदिन्यासीद
सावकुतोभया स्मृतिमपि न ते यांति क्ष्मापा विनायदनुग्रहं प्रकृतिमहते कुर्मस्तस्मै नमः कविकर्मणे येष्वासन्निभकुंभशायितप

राजत॰ दायेपिश्रियंलेभिरेयेषामप्यवशमन्युरायुवतयोगेदेषक्ष्मांद्रिकाः तांल्लोकोपमंवेत्तिलोकतिलकान्नवमेप्यजातानिवस्मृताः सत्कविकृ
३ त्यंकिंस्तुतिशतैरथजगत्तांविना अष्टषष्ठ्यधिकामद्वशतद्वाविंशतिंनृपाः अपीपलंत्तिकाश्मीरागनोनंदाद्याःकलौयुगे भारतद्वाप
३ रांतेभूद्वार्तयेतिविमोहिताः केचिदेतांमृषातेषांतेषांकालसंख्यामचक्रिरे युगलकं लब्ध्वाधिपत्यसंख्यानांवर्षाणांसंख्यायभूजांभु
क्तात्कालात्कलेःशेषोनास्त्येवंतद्विवर्जितात शतेषुषट्सुसार्धेषुत्र्यधिकेषुचभूतले कलेर्गतेषुवर्षाणामभवन्कुरुपांडवाः लौकि
केब्दे चतुर्विंशेशकालस्यसांप्रतं सप्तत्याधिकंयातंसहस्रंपरिवत्सराः प्रायस्तृतीयगोनंदादारभ्यशारदांतदा द्वेसहस्रेगतेत्रिंशदधि
कंचशतत्रयं वर्षाणांद्वादशशतीषष्टिःषड्भिश्चसंयुता भूभुजांकालसंख्यायांताद्वापंचाशतोमता असंटंसशतेनादेयात्सुके
चित्रशिखंडिषु उच्चारेसंहिताकारैरेवंदत्तोत्रनिर्णयः आसन्मघसुमुनयःशासतिपृथ्वींयुधिष्ठिरेनृपतौ षाड्द्विकपंचद्वियुतः राम॰
शकालस्तस्यराज्यस्य कश्मीरेंद्रःसगोनंदोवेदखंगादकूलया हिशाकैलासहासिन्याभतापीपयुपास्यत विहायदेशपाषादे ३

विषाश्लेषभयादिव भूर्गोनन्दमतस्त्लोके भेजे तस्य भुजे स्थितिं साहायकार्थमाहूतो जरासंधेन बंधुना स मरुरोध कंसारेर्मथुरां पृथु।
भिर्बलैः तेनोपकूले कालिंद्याः स्कंदावारं निबध्नता यादवीहसितैः सार्धं योधानामीलितं यशः एकदा सर्वतो भग्नाः स्वसेनास्त्रातुमु
द्यतः तेन मरुरोधेषा ह्लारसंगरे लांगलध्वजः तपोतुल्योजसो युद्धे चिरायकरवर्तिनी मल्लोविजयसंदेहे वराणात्र जयश्रियः अथ पश
स्त्रसैते रणे रालिलिंग रणांगणे भुवं काश्मीरको राजा यादवस्तु जयश्रियं १ गतिं प्रवीरसुलभां तस्मिन्सुसत्रिं पगते श्रीमान्दामोदरो
नाम तत्सूनुरभूत्तस्मिन्क्षिति भोगयोगार्जितराज्यमाप्रवानपि भूपतिः ध्यायन्पितृवधं मानी नोपलेभे स निर्वृतिं अथोपसिंधु गांधारैः स
ज्जैः कन्यास्वयंवरे निमंत्र्य मुश्रावानीतान्वृष्णीन्दर्पोल्लसद्दोर्द्रुमः ततस्तत्स्मातिसंभाराज्ञानदूरस्थितान्प्रति यात्राभूद्दृष्णिनीवाजिरेणु
ग्रस्तनभस्तला नदादवे विवाहोत्कानिघ्नतिस्मपतिंवरा आसीन्नद्य पुरंध्रीणां गांधारेषु स्वयंवरः तदाक्रांतासुहृच्चक्रः सचक्रा
युधसंगरे चक्रधाराधुनाधीरः चक्रवर्तीतिदिव्ययौ २ अंतर्वत्नी तस्य पत्नी तदा यदुकुलोद्वहः राज्ये यशोवती नाम हिजैः कृष्णो

449

रा जत॰ भ्यसूचयत् तस्मिन्काले स्वसचिवान्स्मृत्यान्वित्यवीवरत् इमं पौराणिकं श्लोकमुदीर्य मधुसूदनः कश्मीराः पार्वती तत्र राजा ज्ञेयो हरां
४ शजः नावज्ञेयः सदुष्टोपि विदुषा भूतिमिच्छता पुंसां निर्गौरवा भोज्ये इव याः स्त्रीजने दृशः प्रजानां मातरं ताः तामपश्यदेवतामिव ३
अथ वैजनने मासि सा देवी दिव्यलक्षणं निर्दग्धस्यान्वयतरोरङ्कुरं सुषुवे सुतम् तस्य राज्याभिषेकादिविधिभिः सह सम्मताः द्विजेन्द्रै
र्निरवर्त्यन्त जातकर्मादिकाः क्रियाः स नगेन्द्रश्रिया सार्धं लब्धवान्बालभूपतिः नाम गोनन्द इत्येवं प्राप तामहं क्रमात् आस्तां बाला
स्य सन्नद्धे द्वैधात्मीतस्य वृद्धये एकातपत्रः प्रसविणी सर्वसंपत्प्रसूः परा तस्यावध्यप्रसादत्वे स्वतः पितृमंत्रिणः पार्श्वगेभ्योदधुर्वित्त
मनिमित्तस्मितेष्वपि अवुद्धाननुतिष्ठन्तस्तस्यास्फुटं शिशोर्वचः कृतागसमिवात्मानमन्यंताधिकारिणः पितुः सिंहासने तेनाक्राम
ता बालभूभुजा नोत्कंठा पादयोनुच्चलं वमानांघ्रिणा हृता ते चामरमरुल्लोलकाकपक्षे नृपासने विधायं मंत्रिणोऽमृताव न्प्रजा राम॰
नां धर्मसंश्रयं इति काश्मीरको राजा वर्तमानः सपोशवे साहायकाय समरे न निन्ये कुरुपाण्डवैः आम्नायभग्ना त्रिंशनामक्षत्रास्त ४

ततः परं पंचत्रिंशन्महीपालानामस्याविस्मृतिसागरे ४ अथाभवल्लवोनामभूपालोभूमिभूषणं वेल्लद्यशोदुकूलायाः प्रीतिपात्रज
यश्रियः यस्यसेनानिनादेनजातादोन्निद्रदाघिना निन्ये वैरिणांश्वित्रे दीर्घनिद्राविधीवृतो तेनषोडशभिर्लक्ष्यैर्विद्दीनामस्मवेश्म
नां कोटिंनिष्पाद्यनगरंलोलोरंनिरमीयत दत्वाग्रहारंलेदर्यांलेवारंद्विजषट्पदे सधामनिर्धूपोर्यश्रीराक्तरोदमहाभुजः ५ कु
शेशयाख्यस्तत्सुनुः प्रतापकुशलकृशः कुरुहाराग्रहारस्यदाताभूत्तदनंतरं ततस्तस्यसुतःश्रीपारिपुनागकुलांतकृत् धुर्यः शौर्याश्र
यः श्रीमानखगेंद्रःपार्थिवेंद्रतां ६ सखागिखुनमुषयोः कर्तामुख्याग्रहारयोः दरहासस्मितैः कान्त्या कीर्तिलोकाक्रमायये अ
नर्घमहिमादीर्घमघवत्वादहिष्कृतः अथयस्माचर्यचर्योभूत्सुरेन्द्रस्तत्सुतोनृपः शातमन्युःशातमन्योःगोत्रभिद्गोत्ररक्षिणः लेभेय
यस्यसौरेंद्रस्यसुरेंद्रोनोपमानतां दरदेशांतिकेकृत्वासौरकाख्यंसपत्तनं श्रीमान्विहारंविदधेनरेंद्रभवनाभिध तेनस्वमंडलेखंड
यशसापुण्यकर्मणा विहारःसुकृतोदारोनिर्मितःसौरसाभिधः ७ तस्मिन्निःसंततौराज्ञिप्रशांतेन्यकुलोद्भवः भारगोधरोनामसभूध

राजत-
५
5

रिंगाधनं गोधरा हस्तिशालाख्यमग्रहारमुदारधीः समदाद्यद्विजन्मभ्यः पुण्यकर्मा दिवं ययौ ॥ ८ तस्य सूनुः सुवर्णाख्यस्ततोभूत्स्वर्णदो
र्भिनो सुवर्णमणिकुल्याख्याः कराले यः प्रवर्तकः तत्सूनुर्जनको नाम प्रजानां जनकोपमः विहारमग्रहारं च जालोराख्यं च निर्ममे ॥
१० शचीनरस्तस्य सूनुः क्षितिं क्षितिशचीपतिः ततः श्रीमान् क्षमाशीलोरक्षत्प्रशस्तशासनः राजाग्रहारयोः कर्ता शमाङ्गासाशना
रयोः सोभूदपुत्रोथ विक्षिप्तवसमाश्रयी प्रपौत्रः शकुनेस्तस्य भूपतेः प्रपितृव्यजः अथावहदशोकाख्यः सत्यसंधो वसुंधराः यः शां
तवृजिनो राजा प्रपन्नो जिनशासनं शुष्कलेत्रवितस्तात्र स्तूपमंडले धर्मारण्यविहारान्तर्वितस्तात्रपुरेभवत् यत्कृतं चैत्यमुत्सेधाव
धिप्राप्त्यक्षमेक्षणं सपापानवत्यागहानां लक्ष्यैर्लक्ष्मीसमुज्ज्वलैः नगरीयं कृता पुरी श्रीमांश्छ्रीनगरी नृपः जीर्णं श्रीविजयेशस्य
विनिवार्य सुधामयं निष्कल्मषेणाश्ममयः प्राकारो येन कारितः सभायां विजयेशस्य समीपे च विनिर्ममे शान्तावसादः प्रासादा
वशोकेश्वरसंज्ञितौ म्लेच्छैः संछादिते देशे सततदुच्छित्तये नृपः तपःसंतोषितात्लेभे भूतेशात्सुकृती सुतं सोथाभूद्भूजलौको भू

राप°
५

लोकसुरनायकः योयशः अद्यापि हृद्यथा हृत्सोऽयमंडलं· यस्यादिव्यप्रभावस्य कथाः श्रुतिपथंगताः आश्चर्योच्चयंतांयांतिनि
पतेघ्वासतामपि कोटिवेधिनिसिद्धेहि सारसेहारकार्यतः आसीत्सुषिरतांकेतुर्हेमांडस्यश्रीवत्समः संसत्संप्राभः प्रविष्टेनतेनना
गमध्यांतरं तारुण्यकाणिकन्यानांनिम्नसंभोगभय्यतो· तत्कालमपवलमेद्वैवो द्वादिसमूद्दजित् अवधूतोभवत्सिद्धस्तस्यज्ञानो
पदेशकृत् विजयेश्वरनंदीशसेत्रज्येष्ठेशपूजने तस्यसत्यगिरारत्नः प्रतिज्ञासर्वदाभवत् ग्रामेग्रामेस्थितैरश्वेर्धावनेप्रतिभि
द्ववान स्वेनाबर्हेतुंसततंनागः कोपिसुहृत्तया सरुद्रवसधाम्लेछात्रिवांस्याखवेविक्रमः जिगायजैत्रयात्राभिर्महीमणावमेखलां
सततत्रोकुटितास्तेनम्लेछाच्छादितमंडलः स्थानमुकुटडिवंजनैरध्यापिंग्धेनजिर्लोवीकन्यकुब्जाद्यांतत्रसंसन्यवेशयत् चातुर्वर्ण्यपनि
जेदेशेधर्म्योस्थव्यवहारिणः यथावद्वृद्धिमध्यामस्व्यवहारस्वनादिभिः सामान्यदेशवद्राज्यमनावदस्मिन्द्रिमंडले धर्माध्यक्षोधनाध्यक्षः
कोशाध्यक्षश्चमूपति दूतः पुरोधादैववज्ञः सप्तप्रकृतयोभवत् युगलक॥ कर्मस्थानानिधर्म्याणितेनाष्टादशकुर्वता ततःप्रभृतिम्

राजत॰ येन कृता यो धिष्ठिरी स्थितिः स दैवविक्रमप्रभावाभ्यां समुपार्जितयाश्रिया विदधे वारवालादीनग्रहारानुदग्रधीः द्वारादिषु प्रदेशेषु प्र
६ भावोग्राणपुदग्रया ईशानदेव्याजलस्त्यामातृचक्राणि चक्रिरे श्रुतनंदिपुराणस्य व्यासांतेवासिनो नृपः सेवनं सोदरादीनां नंदीशस्पर्धं
पाव्यधात प्रतिष्ठां ज्येष्ठरुद्रस्य श्रीनगर्यां वितन्वता तेन नंदीशसंस्पर्धां नेमे नं सोदरं विना विस्मारितो नित्यकृत्यं कार्यव्यग्रतयैकदा वि
८ दूरसोदरजलाप्लावनालाभदुर्मनाः अपराह्णे जले तस्यानादकस्मादुत्थितपयः ससोदराविसंवादि वाग्सादाहि भिंगाो पुरः प्रादुर्भूते तत
तस्त स्मिंस्तीर्थे कृतनिमज्जनः सं नंदिरुद्रस्पर्धायां मानी पर्यायमासदत तेन जातु परीक्षार्थं निक्षिप्तः सोदरांतरे सपिधानाननः स्वर्णांभृंगारः सु
पिरोदरः दिनद्वयेन सार्धेन श्रीनगर्यु स्ववांभसः उन्मग्नः स महीभर्तुस्तस्य चिच्छेद संशयं नूनं नंदीशरावासासौ कुंभोगानवातरत दृष्टाद
ष्टक्रियासिद्धिर्न भवेत्तादृगन्यथा राज्ञस्तस्य कदाचित्तु प्रजतो विजयेश्वरं यथाचे काचिदबला भोजनं मार्गमध्यगा यथेप्सभूपाने दातुं ततोने राम॰
नमतिस्फीते ब्रवीत्साहित्कृतातृप्ता सतन्मांसाद्यपंस्पृहा स सत्त्वहिंसाविरतः तस्यै दातुं स्वविग्रहात अनुज्ञां प्रददौ भोक्तुं यदासैव तदाप्र ६

बोत बोधिसत्त्वोसि भूपालकोपि त्वोजितव्रतः कारुण्यं प्राणिषु दृढं यस्य सहृक्तो महात्मनः बौद्धभाषामजानानो मा देश्यात यानृपः को बो
धिसत्त्वोयं भद्र मां वेत्सीति जगाद तं पुनर्वभाषे स भूपः श्रोतव्यमत्र प्रयोजनं अस्त्येतत्पापितां बौद्धः क्रोधाद्विम हृते त्वया लोकालोका
द्रिपाश्वस्या तामसाः क्वचित्का वयं बोधिसत्त्वैकशरणाः कोसत्यत्तमसः स्वयं लोके भगवतो लोकनाथाद्धाम्य केचन येजंतवोगतक्ले
शान्बोधिसत्त्वानवेदितान् मागसपि न कुप्यति समया चापकुर्वते बोधिसत्त्वस्यैवं नष्यति तेन विप्रध्वराणो यातः विहारं तृषं निषोषेस्त्विद्रः
प्रेरितो खलैः पुराभवान्यथा क्रोधाद्विहारोद्दलने यदा महाशक्यः स नृपतिर्नेशक्तो बाधितुं त्वया तस्मिन्नृपे तु कल्याणि विभावितातेतमः
स्वयः अस्मद्विरागिणां यो विहारकारणाय सः दत्वा स्वदेहमांसभारं त्वया मलिनितः खलैः तस्मिन्हते न जायेत विहारस्योद्देशं तस्य
तत्प्रेरकाणां च पापश्चित्ते हंत भवेत्तत्र दैवोद्देरनुध्यात्वात्व दृष्टाय मया विना अनुदिष्टा समाहूय बोधिसत्त्वेन तदेत्यहम कुलंकं तस्मा
त्सत्वातिरेकत्तमिषादेवं परीप्सितः सीमापायापयं संवृत्तास्वस्ति ते साधयाम्यदः कृतप्रतिश्रवे राज्ञि विहारकृतये पुनः महर्षोत्कुल्लनया।

राजत नाकृत्यादेवीतिरोदधे अथैकं कृत्याश्रमं कृत्वा विहारं वसुधाधिपः तत्रैव क्षीणतमसं कृत्यादेवीमसंधयत् विधाय सोश्मप्रासादं नंदि
७ क्षेत्रे क्षमापतिः भूतेशाय ससंकोशं पूजारत्नमयीं ददौ चीरमोचनतीर्थे तं गंगायां तत्र तपस्यता ब्रह्मसन्निविष्टेन ध्यानंनिस्पदमूर्तिना
राज्ञा कनकवाहिन्याः सुचिरात्प्राप्य कर्मणा नैरीशस्पर्शनोत्कंठितेनानीयत कुंडता स्नातोदरयान्नगीत सोपाननिनु मुस्थितं प्रददौ
ज्येष्ठरुद्राय स्थावरो धवधूशतं भुक्त्वा स्वं पेयमपर्यंतमतिवृद्धश्चीरमोचनं पत्न्या समं ययौ राजा सायुज्यं गिरिजापतेः अथाशोककुलोत्सन्नोपद्र
न्याभिजनोद्भवः भूमिंदामोदरो नाम जुगोप जगतीपतिः आ बाल्याज्ज्वलितस्योच्चैर्योगदेश्वराशिवाशामणोः अद्यापि श्रूयते यस्य प्रभावो भुवनाद्
द्भुतः द्रप्समासादमात्रेणास्यत्रिवानुरागिणा प्रदेदामोदरीयेयत्र स्मार्ती वक्रतं पुरं सेतुनाते न तत्रेष्ट्वा को मुसोमः प्रताणं इति लोकोत्त १
रकिंचिच्छिद्धिं को भीरुन्नतात्मनः रोदतिहाधिकश्रुमूढाप्यतयान्नृणां सहिकारयितुं पश्यैयततेस्मसस्मंडले दीर्घानश्मभयानेसेतस्तोयवि पा०
प्लवशांतये तपोविभूतयश्चिंत्याद्विजानामुग्रतेजसां तादृशामपियेकृपुःश्रमाचस्यविपर्ययम् हायादिदिवलेनेहादृष्टाभूपःसमु ७

स्थिता श्रीविश्रावतस्पातात्रापुनः संभवापुनः श्राद्धार्थमुत्थितः स्नातुं द्विजैः कैश्चिद् दृष्टुमितेः मा कृत्वा ना त्रोजनं राजा सकदाचित्दिपा च्युत

पियामनुनाचितस्तीर्थे दातेनावधीरितं तदा प्रभावात्तेन स्पतां धुनीमध्यतोव्यधुः सेयं वितस्ता दृष्टेनाभोजयास्मान्नैतेरिति उक्तोपि मायावि

द्विता मत्तासीत्सरिदाहृतिम् भोज्यं दधानि नास्नातोविमास्थंपत सान्प्रतम् तेनेत्युक्तास्तमशपंस्ततः सर्पोभवेति ते अपोषमेके नैवाज्ञा

स्कृत्वा रामायणात्वः शापस्य शान्तिर्भवितेत्यूचिरे तेप्रसादिताः सदामोदरसूदान्तर्धावन्दामुदन्यपाणापायास्तमवास स धर्मेन जनेनाद्यपि ल

क्ष्यते अथाभवन्स्वनामांकपुरत्रयविदायिन हुष्कजुष्ककनिष्काख्यास्त्रयस्तत्रैव पार्थिवाः सविहारस्य निर्माता जुष्को जुष्कपुरस्य

यः जयस्वामिपुरस्यापि शुद्धधीः संविधायकः ते तुरुष्कान्वयोद्भूता अपि पुण्याश्रया नृपाः शुष्कलेत्रादिदेशेषु मठचैत्यादि चक्रि

रे प्राज्ये राज्यक्षणे तेषां प्रायः कश्मीरमण्डलं भोज्यमास्ते स्म बौद्धानां प्रव्रज्योर्जिततेजसां तातोभगवतः शाक्यसिंहस्य परनिर्वृतेः अस्मि

न्महालोकधातौ सार्धं वर्षशतं ह्यगात् बोधिसत्वश्च देशेस्मिन्नेको भूम्येश्वरोभवत् सच नागार्जुनः श्रीमान्षडर्हद्वनसंश्रयी अथ निष्क

रा॰ त॰ ८ ष्कोराजा कंठकोत्साग्रदारदः अभीवभूवाभिमन्युः शतमन्युरिवापरः स्वानामांकं शशांकांकशेखरं विरचय्य सः पराध्यं विभवं श्रीमाना
भिमन्युपुरं व्यधात् चंद्राचार्यादिभिर्लब्ध्वादेशं तस्मात्तदागमं प्रवर्तितं महाभाष्यं स्वं च व्याकरणं कृतं तस्मिन्नवसरे बौद्धा देशे प्रब
लतां ययुः नागार्जुनेन सुधिया बोधिसत्वेन पालिताः ते वादिनः पराजित्य वादेन निखिलान्बुधान् क्रियां नीलपुराणोक्तामच्छिन्दन्ना
गमद्विषः मंडले विप्लुताचारे विच्छिन्नबलिकर्मभिः नागैर्जनक्षयश्चक्रे प्रभूतहिमवर्षिभिः हिमान्यां बौद्धबाधाय पतंत्यां प्रतिवत्सरं शीते
दार्वाभिसारादौ षण्मासान्पार्थिवोऽवसत् तदा प्रभावः कोऽप्यासीद्बलिहोमविधायिनः नानश्यन्यद्दशाद्विशाद्विजा बौद्धाश्च निधनंग
ताः नीलमुद्दिश्य देशस्यारक्षितारं महेश्वरं काश्यपश्चंद्रदेवाख्यः तपस्तेपे ततो द्विजः तस्य प्रत्यक्षतां याता नीलस्तु हिमविप्लवं
न्यवारयत्प्रददावपि स्वपुराणविधिं पुनः आद्येन चंद्रदेवेन शमितो यक्षविप्लवः द्वितीयेन तु देशेऽस्मिन्दुःसहो भिक्षुविप्लवः रा॰ ८
राज्ञा तृतीयगोनर्दः प्राप्तराज्यस्तदंततो यात्रायागादि नागानां प्रवर्त्तयत पूर्ववत् राज्ञा प्रवर्तितं तेन पुनर्नीलोदितं विधौ भिक्षबौद्धि

सदोषाश्रमणैस्तैः प्रशमं ययुः कालेकालेप्रजापुण्यैः संभवंति महीभुजः येऽमंडलसंक्षिप्तेहृतोत्सन्नस्य योजनं येप्रजापीडनपा
तिविनश्यति सान्वयाः नष्टं तु येयोजयेयुस्तेषां वंशानुगाः श्रियः इत्येतत्प्रतिवृत्तान्तं देशेऽस्मिन्वीक्ष्य लक्षणां भाविनां भूमिपालानां प्र
तैस्तैः पुण्यैः शुभाशुभं नवीकृतवतां देशं तत्स्ववंश्यैपरिपमही सिद्धैः प्रवरसेनाद्यैः चिरंभुक्तामुकर्मभिः गोनर्दान्वयिनामाद्यः सद्वृत्तारघु
पेया नृपतिः काश्यपीं वर्षान्पंचत्रिंशतिमन्वशात् वंशषष्टिं सषण्मासेष्वद्विवर्षैर्विवर्जितां विभीषणाभिधोरसात्तितिं गोनर्दनंदन
इंद्रजिद्रावणाख्यौ तौ पितापुत्रौ नृपौ क्रमात् पंचत्रिंशत्सहार्धौक्त्ववर्षास्त्रिंशद्ययोर्ययुः विंदोरवाष्टुवियस्य दृष्टाभाव्यपंपशामिनी प
रावणस्य पूजार्थं लिंगं भाति वटेश्वरः चतुःशालमठस्यांतः कृतायादापि भूभुजा वटेश्वराय निखिलं तेन कश्मीरमंडले पंचत्रिंशत्सहा
नास्माव्युभोजमहाभुजः रावणेसोऽभिमतस्तनुसार्धमन्यो विभीषणः किन्नरापरनामाथ किंनरैर्गीतविक्रमः विभीषणस्य पुत्रोऽभूत्
नामानराधिपः सदाचारोपि सन्नृपः प्रजाग्यविपर्ययैः अधाद्विषयदोषाणामहानर्थपरम्परां विकारे निवसन्नेकाकिन्नरस्यास

ग-जत वर्तितेनि तस्य योगवलात्कोपि श्रमणोपाहरत्स्त्रियं विद्याधराणां सहस्राणि तत्कोपाग्निर्ददाह सः अजिग्ये च वितस्तामानिन्द्रं जैमेध्यमठाश्र
२ यैः अनुद्रापणाराजपर्यर्पैनीयानोज्ज्वलनिम्नगम् स्फीतपुष्पफलोद्यानं स्वर्गस्येवाभिधांतरं दिग्जयोपार्जितैर्वित्तैर्जितवित्तेशपत्तनं वि
१ तस्तापुलिने तेन नगरं निरमीयत पुगलकं तत्रैकस्मिन्विलोद्याने स्वच्छस्वादुजलान्विते आसीत्तु श्रवसो नाम्ना नागस्य वसतिस्मरः
कदाचित्तत्सदृगाधक्लांतो मध्यदिने युवा छायां पीत तत्स्वरः कच्छे विशाखास्यामिविशाद्विजः स च्छायपादपतलेस समीरैः शमितक्लमः श
नैजलमुपस्पृश्यभोक्तुं सक्तून्प्रचक्रमे तान्प्रणोगरद्दृष्ट्वा नेवापतेनतीरविहारिभिः पूर्वमाकर्णितो दृष्टैः श्रुश्रुवे नूपुराध्वनि निर्गते मज्जरीकु
ञ्जाद्दपश्यत्पुरतस्ततः कन्यां नीलनिचोलिन्यो मरकोचिच्चारुलोचने कर्णिकापरागाज्ञनाललीलापितस्पृशा मनोज्ञधवलपांगतनी
पो जनेरवया हारिनेत्रांचैलैः मंदमारुतान्दोलनाकुलैः मनाप्यांसपुगेनूपताकापल्लवैरिव तिलकश्मातेशशांकाननेदष्टा शेनेरम्यार्ण
मागते विरामभाशनारंभान्मुक्तक्रीडजडीकृतः भुजानेकशष्टगुच्छानाशिवीरंवुजलोचने तेपुनर्दृष्टवानग्रेकिंचिद्व्यापारितेक्षणः॥ एम° २

आकृते होधिगीदर्शपामोज्यमेतदिति द्विजः ध्यायन्कूपाद्रौःसम्मान्यमतेतस्कूनभोजयत् ग्रपनिन्मेच संग ह्यपुरके म्यादुमील्कोतैः
तथैः पानायपानीयमरसः स्वच्छशी आचांतेसु चिंता प्राप्रकृतासनपरिग्रहे ततश्चवीजयन्यांतालवृत्तैरभाषतः भवत्योपूर्वमुक्त
तैः केश्चित्तंमामदर्शनः चापलाहिम्यमुलभात्यहुमिच्छसंयजनः कल्याणिनीभ्यां कतमापुण्याजातिःपरिष्कृता कुत्रवालंकात
मेताहविरसंयेनभुज्यते एकातमूचेविद्याग्रामस्यमुत्र्यवसःसुते स्वादुभोक्तव्यममाप्यंकिमीदृङ्गोपभुज्यते पित्राविद्याधरेंद्रा
यमदातुंपरिकल्पिता इत्यवसदहमेषामेचंद्रलेखायवीयसी पुनर्द्विजोभ्यधादेवनैषिंचयाकिंभक्तिवः ताभ्यामवादितातोत्र
हेतुंवेत्ति सखव्यसंता ज्येष्ठकृष्णद्वादश्यां यात्रायेतसकस्यतं आगतेचद्रष्यातोयस्मादिन्याज्ञासमसिध्यंते दूतसत्वावामपितदातद
भ्याणांकृतस्थिती इत्युक्ताक्राणिक्रम्येतेसाणादात्तांतिरोहिते क्रमात्येववृतेतसोपनटचारणासंकुलःप्रसिलोकसमाकीर्णस्तत्र
महोत्सवः द्विजोपिकौतुकाकृष्टःपर्यटनरंगमंजसा कन्योत्कचिह्नज्ञातस्यनागस्यातिक्रमायया पार्श्वस्थिताभ्यांकन्याभ्यांपूर्वं

राजत० मावेदितोथ सः द्विजन्मने व्याजहार स्वागतं नागनायकः ततः कथांतरे क्वापि पृष्टः कारणमापदां जगाद तं द्विजन्मानं निःश्वसन्म्ला
१० नाननः अभिमानावतीर्णस्य न्युक्तं विवेकिना युज्यते वश्यभोग्यानां दुःखानामप्रकाशनं परदुःखसमाकर्णे स्वभावसुजनो जनः उ
10 पकारासमर्थत्वात्प्राप्नोति हृदयव्यथां वृत्तिस्वावऋ मन्यते हृदि शुचं वर्द्धयन्ते नुकेयोक्तिभिर्व्यक्तीनिर्दति योग्यतामितमतिः कुर्वन्सुती
रात्मनः गोह्यापायनिषेवणं कथयतस्यान्नुवदन व्यापदं स्फुटत्वात् दुःखमंतस्तुदं विनिवर्तनुतेपीडां जनः प्राकृतः अतएव विविक्तगुणायावदा
पुत्स्वमानसे दीर्घाणि मुखदुःखानि दह्यते चिंतानलः कः स्वभावगंभीरणोलस्येयं हृदि पदं बालापत्येन भृत्येन पदिमानप्रकाश्य
ते तदस्मिन्नेतयोर्बाल्याद्वस्तु निर्व्यक्तिमागते तवाग्रे गोपनं साधो न ममाप्युपपद्यते त्वयाप्यस्मद्धितार्थाय निसर्गसरलात्मना ईषत्प्र
यासः कल्याणिक्रियतां यदि शक्यते योयं तरुतले मुंडः चूडालोदृश्यते व्रती अमुनास्यपालेन कान्दिशीकाः कृतावयं अभुक्त्वैमा
त्रिकेरात्रे नैव नागेन भुज्यते अयं नास्तिच तेतेन समयेन हतावयं सेवाणिरसलेतस्मिन्नदृष्टापि फलं संपदं भोक्तुं नैव समर्थास्म अत्राड्व राम०
१०

सीरिङ्कलं तथाकुरु यथास्त्रं शेपं त्वमयादेषैनेधिकः योग्यां मतिक्रियां विज्ञो वयमप्युपकर्तृषु सततं पैति ततो नागमुक्त्वायत्नपरो द्विजः
अचिंतयद्दिवारात्रौ सस्यपालसंवेचनात् गूढं तस्य वहिः सेत्रकुटीगर्भे कृताश्रितः पच्यमानान्नभांडं ततेनवान्नं न्यक्षिपत्ततः भुंजान
एव तत्रास्मिन् क्षणादेव जहार सः अहीन्द्रः कारकामारवं चेषीस्कीतां फलश्रियं तं च व्युत्क्रान्तदारिद्र्यः स रसोभ्यर्णामागतम् कृतोपका
रमन्येद्युर्निजां वीमनयद्द्विजम् स तत्र पितुरारेशात्कन्याम्भ्योविदितां द्विजाः अमन्यमसुलेभे भोगैरतोष्यत दिने दिने कालेन सर्वो नामे
न्मस्तां भुवं गत्वा मुमुघत प्रतिश्रुतं तवरं नागचंद्रलोरवामयाच संबंधायोग्यमपितं कृतज्ञत्वव शंवदः संविभेजे स भुजगः कन्यया च धनेन च
एवं नागवराद्वाप्तश्रियस्तद्द्विजन्मनः महान्नापुरे कालः तैस्तैर्नित्योत्सवैर्ययौ भुजगेन्द्रतनूजापि तं पतिं पतिदेवता अतोषयत्स्वसाध्वी श्री
शीलाचारादिभिर्गुणैः तस्यां कदाचित्सौधाग्रस्थितायां सोऽगमद्द्विजः आतपायोज्झितं धान्यं वृभुजे विहरन्द्विपः तं वारयितुमाहूता भर्त्रा
नामस्तनरंदेपदा शिंजानमंजुमंजीरा मानरावातारत्त्वयं एकहस्तधृताघेगस्त्रस्तशीर्षांशुकान्तया तथापाणिसरोजेन धावित्वा सोपत्ता

राजत० इतः भोज्यमुत्सृज्य यातस्य फणिस्त्रीस्पर्शतः ततः सौवर्णी पाणिमुद्रांके तुरगस्योदपद्यत तस्मिन्काले नरो राजा चौरैस्तां चारुलोचनां अक्र
११ मु त्वा द्विजवधूं तस्यां शोणगेवांकुरितस्मरः तस्य धावं तन्मन्त्रमतः करणावारणां वलान्नियमितुं नासीदपवादभयांकुशः तस्मिन्नुद्वृत्ततां क
केन शशांकेन कवारिधिः श्रीज्ञानिगडनिर्मुक्तो हृतेराकृतशोणगाभिविविक्तवेभूपतेः पुनः उवादद्दूपवदन्तोनोदभ्रवातानुकारिताम् चक्रे
पयस्तमर्यादः सरलांगुलिशोभिना सकांचनकराकेन शशांकेन ववारिधिः श्रीज्ञनिमुक्तो हूतेराकृतशासिभिः तामुपच्छदयन्सोप्यसुंदरी
मुद्देवजयत्तसौपापैरसाध्यां चविमत्तस्यतिरप्यसा तेनायाच्यत लुब्धेन रागांधानां कुतस्त्रपा अप्यनिर्भर्त्सनं तस्मादपिप्रामवता
सकृत हठेन दंतुं तां राज्ञा समादिश्यत सैनिकाः तेगृहाग्ये हताः स्कंदो निर्गत्यान्येन वर्त्मना त्वाणार्थी नाराभवनसजानिः प्राविश
द्विजः ताम्यामभ्येत्य वृत्तांते ततस्तस्मिन्निवेदिते क्रोधांधः सरसस्तस्मादुजगाम फणीश्वरः उहूर्जोज्जिलजीमूतजनितध्वान्तसं
सततिः सघोरशनिवर्षेणादहद्भूपुरं नृपं दग्धप्राणांगविगलद्वसासरक्कुल्येव वाहिनी सपूरं चंद्रकाकेव वितस्ता समपद्यत ११ रा०त० ११

राणां प्रविष्टानां भयाच्चक्रधरांतिकं मुहूर्तान्निरदह्यंत सहस्राणि शरीरिणां मधुकैटभयोर्मेदः प्रागूर्वीं वारिचक्रिणां दग्धानां
प्राणिनां तत्तत्तदा संबंधो रामस्य शात् स्वस्रा सुश्रवसो नागी रमण्याख्याद्रिगद्भुतात् साहायकाय पाषाणराशीन्समादायत दायथे स्त्रो
जनाधिके शेषभागस्यारात्स हादरं कृतं कार्यं निशम्याश्मवर्षं ग्रामेषु तज्जहौ योजनानि ततः पंचजाता ग्रामधराशिला सारस्मापार
वीत्य द्याप्यस्ति स्थूलः शिलाविलाधो राजन स्वपक्वं ता प्रातः सा नृपायोष्ण्यद्भिः लोकापवादनिर्विस्त्रः स्थानमुत्सृज्य तद्ययो दुग्धा
ब्धिधवलं तेन सरो दूरगिरौ कृतं अमरेश्वरयात्रायां जनैरद्यापि दृश्यते श्वश्रुरानुग्रहान्नागी भूतस्यापि द्विजन्मनः जामातृसरः हल्पत्व
तत्र च प्रथितस्सरः प्रजानां पालनस्याज्ञान्निःशङ्कस्य कारिणः अकस्मादंतकाः केचित्संभवंतितथाविधाः अद्यापि तत्पुरं दग्धभुभ्वी
भूतं च तत्सरः नृप चक्रधरं दृष्ट्वा कथ्यं स्मर्यते जनैः राज्ञां रागः क्रियान्नाम दोषः स्वल्पं दृशामते तन्नस्येतनं सर्वं तत्पश्चात्कापि कस्य चित् स
तां देवतविप्राणामाप्येकस्य प्रकोपतः अतो दिग्नाति वत्तां तत्रैलोकस्यापि विप्लवः चत्वारिंशतमब्दान्समा सेव्यानां त्रिभिः समाम भुब्धु

राजत
१२
त्कास्मितिवृषाद्दनेयेन समर्पयेत्॥ अथाल्पकालमन्दृष्टाकाराद्धालमंडले तत्किन्नरपुरं लोभे गंधर्वेनगरोपमं॥ एकस्तु तनयस्तस्यैवे चित्रा
त्कर्मगोगतेः स्वधाम्याविजयेसत्रेनीतःश्राणीः नतत्यजे राजा सिद्धाभिधः सोप्यतथ्यानिःशोषितजनं नवीचकार जलद्दोदावदग्धमि
१५ वाचलं इति वृत्ते महाश्चर्ये तस्य पित्र्ये महामतेः संसारासारताज्ञानश्रापपुण्योपदेशता भोगयोगेन मालिन्यं नेतु मध्यगतोपिमः नशक्त
तेस्य पंकेनाप्रतिमेंदुरिवामलः दये ज्वरोस्य भूपालमध्ये निध्यायतो निशं सुधामूर्तिकलामौलिं तं सेवाश्लाघ्यता ध्येयो गणितगुणि।
ना तेन मार्गेणि स्त्रगभिवोज्झिता खंडेंदुमंडनाचार्या मंडनत्वमखंडितं राज्ञस्तस्यैव राजोश्रीः परलोकानुगाभवत् यत्नाममोजयद्भूतोथ
मैणाम्यभिचारिणी षष्ठिमद्वान्यणास्यो धीमासन्त्रानुचरान्वितः आरुरोह सदेहो सौ लोकान् पिशिरवामणेः भूत्यानरस्तमाश्रित्यप्र
पधुः शोचनीयता तन्मुत तनुसमालंव्य प्रभुभुवनवंद्यतां यात्याश्रितःकिल समाश्रुषाणायलम्यानि धांगतिं जगति संवजनाचिंतवा राक्ष
त्यथ स्तत्पागुणाः श्रितकृपं यत्रः पुष्पाश्रयीसुरपिरोभुवि चूटिमेति। सिद्धस्तिद्धः सदेहायमितिशब्दं मृत्तादिवि श्राद्धोषपतानुयतःपर राम०
१२

हेमप्रवासरान् २८ उत्पलाक्ष इति ख्यातिं प्रल्लासितया गतः तत्सूनुस्त्रिंशतं सार्धां वर्षाणामन्वशान्महीं तस्य सूनुर्हिरण्याक्षः स्वना
मांकं पुरं व्यधात् क्ष्मां सप्तत्रिंशतिं वर्षान्सप्त मासांश्च भुक्तवान् हिरण्यकुल इत्यस्य हिरण्योत्सकृदात्मजः षष्टिं षष्टिं वसुकुलस्तत्सूनुरभव
त्समाः अथ म्लेच्छगणाकीर्णे मंडले चंडचेष्टितः तस्यात्मजोऽभून्मिहिरकुलः कालोपमो नृपः दक्षिणाशान्तकामाशास्पर्धया जंतुमुध
ता यस्मिन्वाद्दृहरिद्भागान्यमिवांतके सान्निध्यपयस्यसैन्यांतर्हन्यमानाशनोत्सुकान् अजानन्गृध्रकाकादीन्दृष्ट्वाग्रे धावतो जनाः दिवा
रात्रं हतप्राणिसहस्रपाणिवारितः योऽभून्नृपालवेतालो विलासभवनेष्वपि बालेषु करुणा स्त्रीषु घृणा वृद्धेषु गौरवं न बभूव नृशंसस्य
स्मरघोराकृतेर्घ्नतः स जातु देवीं संवीतसिंहलांशुककंचुकां हेमपादांकितस्तनीं दृष्ट्वा जज्वाल मन्युना सिंहलेषु नरेंद्राघ्रिमुद्रांकः क्रि
यते पटः इति कंचुकिना पृष्टेनोक्तो यात्रामदात्ततः ततो नाकुंभिदानां भानिम्नगाकृतसंगमः यमुनालिंगनप्रीतिमयेदद्दक्षिणार्णवः स
सिंहलेंद्रेन समं संरंभादुदपाटयत् चिराच्चाणस्पष्टप्रियालोकनजारुषम दूरान्तत्रैम्नमालोकान्तकानो धौतनिशाचराः भृशोपि पथ

वेगोद्योगमात्रामांशकम्प्रचकम्पिरे स तत्रान्यन्नृपं दत्वा तीव्रशक्तिमपाहरत् पटं यमुषदेवाख्यं मार्तण्डप्रतिमांकितं यातस्य चोलकर्णाटला
टादींश्च नरेश्वरान् सिंधुराणि वगंधेभोगंधेनैव व्यधारयत् तस्मिन्नयाते प्यभ्येत्य: शशासुस्तं यथा भवे नगर्यो नानाथेम्भः त्रुद्यद्दहालमेखला
कार्श्मीरं द्वारमासाद्य श्वभ्रभ्रष्टस्पदंतिनः श्रुत्वा सत्रासजं घोषं तोषरोमांचितोभवत् तदाकर्णनसंरंभसहर्षोप्यविरूढधीः शतमन्यकु
जेंद्राणां हठेन निरलोठयत् सर्वांगानि यथावाचकीर्तनं पापिनां तथा सन्दूषयेस्तनोनोक्षात तस्यान्यापि नृशंसता कोवन्यज्ञुतेचेष्टानाल्कु
त्पशाकृतचेतसां धर्मसुकृतसंप्राप्तिहेतोः सोपि पदाददे श्रीनगर्यांहिरेश्वरं होलाडायां समिहिरपुराख्यपुपत्तनं न अग्रहारांजग।
द्दिरे गांधारब्राह्मणास्तत्र समानशीलास्ते सेवकाश्व तेपि द्विजाधमाः मेघागमः फणिभुजंमपथितोबकारः प्रीणातिदं सममलोजलदा
नयस्य प्रीतिः समानरुचितेव भवेन्नितांतं दान्तुः प्रतिग्रहहतस्वपरस्य सर्वषसप्ततिभुक्त्वाभुवंभूलोकभैरवः भूरिरोगार्दितवपुः प्रावि
शज्जातवेदसम् सोयंत्रिकोटिहामुक्तोपः स्वात्मन्यपि निर्घृणः देहत्यागस्य गानादुच्चचारति भारती इत्यूचुर्येमंततेपासएवपरिहारदः

रंवंउपन्वीतघ्रणातामग्रहाणादिक्रमैर्भिः आक्रान्तेदारवेभौहम्लेच्छस्समुचितकर्मभिः विनष्टंवेमे देशेऽस्मिन्पुण्याचारप्रावर्तने आर्यदेशा
न्संस्थाप्य अतनोद्दारुणांतपः संकल्पसखपुत्रो हंसायस्थिनंक्रियाश्चधात् अतएवाग्रहाणां संहरं त्वमल्पपादपत गांधारदेशजा
तेभ्योद्विजेभ्योविजयेश्वरे खरखज्ञास्तिधेन्वादिपूर्णाः फलंकृतदा वक्रिमदीत्रिसहस्रापर्यन्तेस्यातनुजंदो इत्येतस्मिन्ननाम्नायेंकेचि
दव्यभिचारिणि मा क्रुः पुरुषसिंहस्य क्रोधेन तस्याविगर्हितः ॥ कुलक्रमायेनागेनरूपामुखेनगेरेप्राभवनरवशाः तेषांनाशायवन्नांत
पूर्वोक्तंजगद्दुःपरे अवतारघत्तस्तस्यचंद्रकुल्याभिधानदी अशक्योन्मूलनामधेयोशिलाभूद्दिघ्नकारिणी ततः कृततपाः स्वप्नेद
वेरुक्तः सभूपतिः यस्याशिलायांबलवान्ब्रह्मचर्यात्रतिष्ठति साध्वीस्पृशतिचेदेनांनिरोद्धुंनचशक्नुयात ततोपरेद्युः स्वप्नोक्तोशिलायां
तेनकारितम् तामृतासुकुलस्त्रीपुष्ट्यर्थंपत्नास्वपाचलत् चंद्रवत्याख्ययास्पृष्टानुकूलासासमहाशिला कोऽप्रियंनरपतिः क्रु
द्धस्तेनागसाततः सपतिभ्रातृपुत्राणामवधीत्कुलयोषिताम् इत्येवान्यमतेख्यातिः मर्यन्तेतप्यतः पुनः अभव्यासनिमित्तापि

राजत- प्राणिहिंसापरीपसी एवं सुहृद्योपियद्राजा संभूयनहृतोजनैः तत्कर्मकारणज्ञैस्तैर्देवैर्तैरेवाश्रितः प्रजापुण्यपादयैस्तीर्थैश्चिरात्तस्मिन्स
१४ पंगते एकः तत्प्रभवः पौरो सदाचारोभ्यषिच्यत तत्रापिपूर्वसंस्कारामुक्तत्रासदैर्यजनैः श्मशानविहितैर्लोलावेश्मनीवनृपास्पदे अ
14 तिसंतापदाज्ञाताः सजनाह्लादकोभवत् जैलौघोजलदश्यामांत्तापात्तपदिनादिव लोकांतरादिवायातंमेनेधर्मंतदाजनः अभयच
परावृत्तेप्रवासाद्भद्दनादिव सर्वकोशवकः स्वभ्रेवकवल्यापगांतथा कृत्वापुरपुराध्ये श्रीलेवाणोत्साभिधंव्यधात् तत्रत्रिषष्ठिर्वर्षाणास
त्रयोदशवाश्रयान् अभ्यवाह्यतभूपेनतेनपृथ्वीमशासता अथयोगेश्वरीकाचिद्दृष्ट्वारजनीमुखे कृत्वाकांताकृतिंकाम्यामुपतस्थेवि
शांपतिं तयाभ्रनोहैस्तैस्तैर्वचनैःस्थपितस्मृतिः सपागात्स्वमाहात्म्यद्रुहृद्दृष्टोन्यमन्त्रत पुत्रपौत्रशतोपेतः मातस्तत्रततोगतः चक्रवर्ती
तपानिन्येदेवीचक्रोपहारतां कर्माणानेनसिद्धायाव्योमोत्क्रमणसूचकं जानुमुद्राह्वायतस्यास्त्स्याद्यापिपश्यते देवः शतकपालेशोमात
चक्रंशिलाचसा स्वीरसेठपुतहार्तास्मृतिमद्यापिगच्छति ३० देव्याक्रांततेराः कन्द्रः क्षितिनंदोव्यशोषितः ततस्तत्समुतस्त्रिंशद्वत्सरान् राम
१४

न्वशान्महीम् ३१ द्वापंचाशतमब्दान्स्मांहौचमांमीतदात्मजः अपासीद्वसुनंदाख्यः अख्यातस्मरशास्त्रकृत ३२ नाःषष्टिंतस्यसूनु
स्तावतोस्यस्नुतत्सुतः वर्षानभूद्विभुश्चामंयोक्षवालमकारयत ३३ जुगोपगोपादित्योथ क्ष्मांसद्वीपांतदात्मजः वर्णाश्रमप्रत्यवसाद
शिताद्वियुगोदयः सखोलखागिकाद्राडिग्रामेस्कन्दपुराभिधान्शमांगाममुखांश्चाग्रहारान्यः समपादयत ज्येष्ठेश्वरंसविन्यस्यगोपा
द्रावीयदेशजाः गोपाग्रहारान्कृतिनायेनस्वीकारिताद्विजाः भूक्षीरवाटिकायांयेनिर्वासितलशुनाशिनः स्रामटायांव्यधान्विप्रान्नि
जाचारविवर्जितान् अन्यांश्चानीयदेशेभ्यः पुण्येभ्योवश्चिकादिषुपावनानग्रहारेषुब्राह्मणान्समपादयत उन्नमौलीकपालोपमि
तिलस्यमघशास्तिषु यःप्राप्तवान्विनायज्ञंचसमेनपशुसंघ सघदादिनांवर्षषष्टिंपालयित्वासमेदिनी भोक्तुंपुण्यपरीपाकंलोका
न्सुकृतिनामगान् ३४ गोकर्णास्तत्सुतःसोणीगोकर्णेश्वरकृद्ददे अष्टपंचाशतंवर्षांस्त्रिंशत्मासान्ंविवर्जनात ३६ सूनुनरेंद्रादित्योस्य
खिंखिलान्याभिधोभवत भूतेश्वरसमतिष्ठानामसपिशाचप्रकारकः दिव्यानुद्दभागुर्वाभिधायसगुरूर्ध्यधात ग्येशमातृचक्रेचसप्रभा

राजत- १५

वोदेयविग्रहः भूत्वा षट्त्रिंशतं वर्षाण्यस्मान्नंचाक्रांविमुर्भुवः सदीर्घैरनघाल्लोकानामसदत्सुहृत्तैः कृती युधिष्ठिराभिधानोभूदथराजा तदात्म
जः पसूस्मासतयालोकैः कथितोंधयुधिष्ठिरः तेन क्रमागतं राज्यमसावधानेनशासता अनुजग्मेमितं कालंपूर्वभूपालपद्धतिः काले।
क्रिपत्यपितोयात्यभाग्यवशादसौ सिषवेश्रीमदक्षीबोयत्किंचनविधापितां नान्वयदीदनुयाखात्रंसंजयाद्धीमतः नसवृत्तोपचाराणां
प्रागिवासीत्स्मयकारः दुर्विधपर्षदामाकं निर्विशेषंसमाजितेः परिज्ञे सदृज्ञातोजातेतेजोवर्धैर्वुधैः सर्वत्रसमदृष्टित्वगुणोयखलुयोगि
नः अकीर्तिहेतुः समहान्दोषस्तुपृथिवीपतेः नयद्भिर्गुणतांदोषान्दोषतांचगुणान्विटैः सल्लुप्तप्रतिभस्यैकैशनैकेस्त्रीत्रितोपमःवा
ङ्कर्मैच्छविनीदीर्घनर्मशास्त्रत्वचाविटैः अनीश्वरोस्थितास्मक्रीडापिमपदामवत् पुरोमिथ्यागुणग्राहीपरोसंदोषदर्शकः अस्व
स्थिरादरोभूभर्तासोभूदूष्योचुजीविनां मनागनवधानेवसवलतस्तसभूपतेः इत्थंराज्यस्थितिरागादचिरेणाविसत्रवतां उपेक्षितस्य
निद्रोद्वैरपतंताजितात्मनः अप्रलब्धबलात्तस्मनाशायद्रोहिमेत्रिणः अभोः संकोचितातज्ञोस्तेच्छराद्विनिरवयद्दे राज्येजिद्दीषवो रा०त० १५

भूपाश्चक्रिरे भूस्पनं तराः तदनुमानिताः सर्वे ते ते नानादिगाश्रयाः आसन् राज्याभिषेकागुरुपेना इव सभसंभ्रमाः अथोत्पन्नभयो राजा न
शशाक निजस्थितिं व्यवस्थापयितुं यंत्रच्युतां कारुः शिलामिव चिरसुस्थे समाभर्तुस्तस्मिन् राज्ये विसंस्थुले उपायो स्थिते हेतुं न कः
कस्य न मये दृष्टदोषान् स्थितिमाश्मान् दन्यादस्मादंतशायं विचिंत्येति न सामस्य जग्दुर्निजमंत्रिणः अथ पानिरुधुस्ते सन्नद्धावेला।
नृपमंदिरं व्यवहितजनाक्रंदभेरीरवैरतिभैरवैः मदकारिघटाकेतुच्छायानिरुद्धरविप्रभाभवनवलभीः संतन्वंतो दिवापि तमोवृताः तेंग
तुं स्वभुवो निवारितरौद्रदैन्यावकाशा ततः स्कंदश्रीनगरांतरात्स नृपतिस्त्यात्यपेतो निर्ययौ आजानेयराजोंकराजललनाप्रस्थानसंदेशेन सु
प्रसोरजज्ञासुकुलाजकणिकाकीर्णो नराजाध्वना राज्याच्च्युतस्य वक्तुशः परिवाररामाः कोषादितस्य रिपवो व्रजतो विजहुः उर्वीरुहा विग
लितस्तनांगद्रश्शृंगाद्दल्लीफलादिरभसादिवगंडशैलाः रंध्रैः शैलपथ्येत्रेज अश्रुभरवशाच्छायां श्रितः शारिविनामासीनप्रचलापितेन खं
महद्दुःखविस्मस्मार सः दूरात्यामरपुत्कौतैः श्रांतिपथश्रांतैः प्रवृद्धस्त्वभूद् दृष्टो निर्झरवारिभिः सदमनः स्वभ्रेनिमज्जन्निव नानावीरुत्तृणप

राजत ग्निमलैरुग्रं गांभावनोर्वीरंभः सोमभति हृतशिलाः पिच्छिलाश्चाद्रिकुल्याः क्रांत्वा श्वांतैर्विमर्दविमलयशछायमुग्धांगलेखैरल्पं संगनिद्रिता ।
१९ तनुभिर्मूर्छितं तत्स्वदोः पर्यस्ताद्रितटाद्विलोकयशु चिरं दूरीभवन्मंडलं द्रागागमत्रपितुं जद्दत्सुनृपते दोरेणुपुष्पांजलीन सोऽपश्यद्विकीर्णाप
16 ॥ सतिनसंततं डंसनीडस्थितैः सावेगं गिरिकंदरेषु पततां चैदैरपि क्रंदितं स्तनयुगवलनद्रुस्त्रस्तमूर्द्धो शुकानां त्रिकवलनविलोलैर्वीक्ष्य दूरा
त्स्वदेशं श्रववहतरुदतीनां मौलिविन्यस्तहस्तपथिन्नपवनितानामसुस्पृभिनिर्द्रुतांभः प्रीतिस्थैर्यैर्यैः प्रचितवचनां सिम्रयाशोककाल्यानि
भोजानायद्दाणगुरुभिस्तैश्च तैश्चोपचारैः तस्य स्नेहादुपगतवतो राज्यविध्वंशदुःखं वैमंदीचक्रुः स्वभुविसुजनाः भूपतेः भूमिपालाः ३७२
राजनः ३८ इति श्रीकाश्मीरिकमहामात्यचंपकप्रभुसूनोः कल्हणस्य कृतौ राजतरंगिण्यां प्रथमस्तरंग १ चतुर्दशाधिकं वर्षसहस्रं नववास
रः मासाश्च विगता यस्मिन् षट्त्रिंशति राजसु ॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ विहितमजगोः शृंगाग्राभ्यां धनुर्घटितं तथा नरकारिणो दोर्द्दा राम०
र्भ्यां गांगां प्रतिगृह्णतः द्विविधघटनावाल्लभ्यानां निधेरुचिताविभोर्जयति ललाटभापुंभागाभ्यां शरीरविनिर्मितिः भूमो राज्यार्जनाद्योगः १९

तेनात्यजत भूभुजा रजसा शमिवाणाया चकाराणां मूलमवाप्सया अनयद्दिनयोर्यातुः समं स्वविषयेणातान् विषयान्वशिनामग्र्यः सतां स्वं चा
पि विस्मृतिं यावज्जीवं च ध्यायन् दुर्गागलिकायां समास्त्रिभिः कालेन स्थापितो वैदेहत्य मध्यापितृकैरपि अथ प्रतापादित्याख्यस्तैरानीतो दिगंत
रात् विक्रमादित्यभूभर्तुर्ज्ञातिरन्योभ्यषिच्यत शकारिर्विक्रमादित्य इति स भ्रममाश्रितैः अन्यैरत्रान्यथालेखि विसंवादि कदर्थितम
इदं स भेदविधुरं हर्षादीनां धराभुजां कंचित्कालमभूज्ज्येयततः सम्भ्रान्तिमंडलं अस्य पूर्वोपितैनो वीसपूर्वैवमहीभुजा लालिता हृदय
ज्ञेनपत्यानवेवधूरिव भुक्त्वा द्वात्रिंशतं वर्षान्भुवं तस्मिन्दिवंगते जलौकास्तत्सुतो भूमेर्भुवर्षाणसमपद्यत पितुरेव समं कालं वृद्धिं दत्तो:
सदिष्कृते विधुवत्पूर्णशीतांशुरिव शीततराचिषः अथवा कपटपासांधं दृश्यादित्यप्रभावया भुवं तत्यभवोभुजं स्तुजीनो रजयन्प्रजा
देपतिभ्यामियताभ्यामभूष्यत वसुधरा गंगामृगांगारघडाभ्यां जटाभूरिव धूर्जटेः मंडलं साध्वदंस्तौ तेनागानाणैवमनोरमम शतकादा
पपोवादैमादेंदूमिवकामुकं चक्राते च महाभोगौ विश्वमाभरणं भुवः तुंगे स्वंदरावासं कृतिकारंमचपत्तेनं कृश्रिव्यफवाएपंतः स्या

राजत: नेचंडा तयो ज्वले तत्प्रभावेन फलितं वर्षेसेत्त त्वाणारो पितैः नाट्यं सर्वजनेमेस्यं पञ्चाङ्के समहाकवेः द्वैपायनेमुनेः शासत्कालेचंद

१७ भवत् तयोः प्रभावमाहात्म्यजिज्ञासार्थमिवोघता प्रजासुदुःसहाजातुव्यापेद्वीयजंभत पाकोन्मुखशारव्याल्लिष्ठन्नेके दारमंडले

17 मासिभाद्रपदे कस्मात्यपात तुहिनं महत् तस्मिन्विश्वपसैयाक्षक्तकालाद्दग्धितापमे न्यमज्जन्सालयः साकं प्रजानां जीविताशया

अश्यासीत्तु त्यरिक्षामजनेमत्तु नृत्ला नृत्लाः माकारोनिरपेक्षस्व घाद्भुर्भिक्षविक्षवः पत्नीप्रीतिं सुतस्नेहं पितृदाक्षिापमातुरः नु

स्मिंभिः क्षुदुत्तप्तो विसस्मारा खिलो जनः सुत्ता ह्यस्मान्नलज्जामभिमानं कुलोन्नति अपानादक्रियाघ्रातो लोलक्ष्मीकटा

क्षितः सांप्रकं उगत प्राणीयाचमानं सुतं पिता सुतो वापितरं त्यक्त्वा चकारस्वस्यपोषणं स्नाघष्ठ्येशोषवीभत्से स्वदेहक्रियाव

तो अभृत्नो न्यार्पिनोपुद्भ्येतानामिवेदेमिद्दिना नृपाभिषोक्षुत्ताभ्योवारो दिस्वासिनीस्त्रिपन एक एको जगज्जीवैरपि राम०

षस्वात्मपोषणं तस्मिन्महाभयेघोरेमाणिनामितिदुःसहे दहशलोकना थस्मतस्पेवकरुणाद्रता निवारितमतीहारः सा ७

त्वौषधिशोभिनः दर्शनेनैव दीनानाममलश्रीकमभ्रमच्छिनत् सपत्नीकोनिर्गैः कोशैः संचयैर्मंत्रिणामपि क्रीतान्नैः सदिवाराणां मालि
नः समजीवयत् अरवीषुष्मशानेषु रथ्यास्वस्वसवस्तेष्वपुच सुत्तामः स्मानुजातेन नन्दिकाश्रिद्वपेस्यत अतो निःशेषितधनः सोण
लोवीरस्य मेदिनी सपापामेकदा देवीमेव सूचेमु दुःखितः देव्यः सदपचोरागाक्रावकेनापि दुस्तरा जाता निरपराधानां जनानां व्याप
दो हर्षा विद्धस्मध न्यपस्याग्रेलोकोयं शोकपीडितः पश्यन्न शरणामुर्वी मनुष्या स्रो विपद्यंते प्रजा निःशरणा एता अन्योन्यं बाधते
ज्ञिताः आसितोभयेमुष्मिन् कोयं जीवितेन मे यथा कथंचिल्लोकोयं दिनान्येतानि पल्लतः मयाति वाहिताः सर्वेन च कोपि व्यपद्यत
अतिक्रान्तप्रभावेयं कालदौरात्म्यपीडिता निष्किंचनाद्य सञ्जाता पृथिवीगतगौरवा तदिमाः सर्वतो भग्ना दारुणो व्यसनार्णवो रूपाय
कृतमस्तावत्समुद्धर्तुं सम प्रजाः निरालोकोपदुर्दिनग्रस्तभास्करः कालरात्रिकुलैर्विश्वकृपीत इवावर्तते हिमसंघातदुर्लंघ्यसितिभृद्दु
द्दुर्निर्गमाः बहुद्वारकुला यस्य खगवह्निशाजनः भूराश्च मतिमंत श्च विद्यावंतश्च जंतवः कालदौरात्म्यतः पश्य जाता निहतयोग्यताः आशाः

रा॰तर चनपुष्पकुड्मलकुलश्रद्धालानकः स्नातलेशोऽजन्यामृतवर्षिभिस्तिलकितं सेव्यैर्नकिं मुञ्जलं पश्यानः सुचिरोपचारहृचिरैर्व्योम्ना
१८ नेकैस्समस्तैस्तेषामत्रनसन्तिनिकृत्तगुणाः कालेनयेमोहिताः तदेवगलितापायोऽजुहोमिज्वलनेतनु नतुद्रष्टुंसमर्थोऽस्मिप्रजानां
18 नाशमीदृशं धन्यास्तेपृथिवीपालाः सुखंयेनिशिशेरते पौरान्पुत्रानिवपूरः सर्वतोवीक्ष्यनिर्वृताः इत्युक्त्वाकरुणाविष्टोमुखमाच्छाद्य
वाससा निपत्यतल्पेनिः शंकरोदपृथिवीपति निवातस्तिमितैर्दीपैः ह्रीवैः कौतुकादिव वीक्ष्यमाणाः यतेदेवीजगादजगतीभुजं रा
जन्प्रजानां कृच्छ्रेतैः कोऽयंमतिविपर्ययः येनेतरइवत्वंसमधीरोचितमीदृक्षं यथासाध्यानिदुःखानिछेत्तुंनप्रभविष्णुता तन्महीपाल
महतामहत्त्वस्यकिमेकंनकेः शक्राः कृतमः स्वष्टावराकः कतमोऽयमः सत्यव्रतानांकर्तृशासनलंघनं पत्योर्भक्तिव्रतंस्त्रीणामद्रोहो
मन्त्रिणोव्रतः प्रजानुपालनेनन्यकर्मतामभूप्रतोव्रतं जगतिद्वदव्रतिनामश्यवक्ताविपर्येतिमद्वचः प्रजापालप्रजानांतेनास्त्वेवसुस्त्वंतभ रा॰त॰
यं इतिसंरंभतः प्रोक्केतयानुध्यायदेवताः प्रतिगेहगतप्राणाः कपोतनिवहोऽपतत् प्रातस्तंनृपतिर्वीक्ष्यव्यंरसीन्मरणोद्यमात् प्रजार १८

श्वपस्य हंत्रा गतोः कपोतैर्जीवितं दधुः वस्त्वंतरं किमपि तत्साधीनूनं अभवन्निर्मलं व्योमदेवी कृतस्य समर्जे सा जनताजीविताबाप्येन
कपोतास्तु तेभवन् तादृशा नदी निर्व्याजमागृिका तास्यशालिनो हिंसपापं धर्मं स्वयं याया शकंप्य कापिकलंकं ने अभवन्निर्मलं व्योमदेवी
कृत्स्नेः सदक्रमात साकं भूपाल शोकेन दुर्भिक्षं संचशमं पयो सा भूतिविभवादयमयदारं हि जन्मनो सतीकतीमुपचक्रेरामुपचा
पकल्पमपा वृषैः षट्त्रिंशता शांते पत्यौ विदग्धो ज्वरैः तत्यजे ज्वलनज्वालानलिनमध्ये तया सापत्रसुचिचारित्रा विपन्नं पति
मन्वगात् स्थानं जैने स्तहाकुपुत्रा दवीत्सधापि गधे ते चारुचारित्रया तत्र तया संत्रवती रिते नानायथागता नाथसाथैरद्यापि भुज्य
ते श्राभ्याम भ्यर्थिकेक तु शक्तिः कस्मिति निश्चितं विचित्रारोचकी धाता नापत्यानि मेमेतयोः वेधाः परां धुरमुपेति परीक्षकाणामि
सोः फलमजनेनेन कृतश्रमो यः विस्मारितो दूरमुदारमयोग्यतानु तस्मादुदेत्य किमिवाभ्यर्थिके विदध्यात् दीर्घे दुर्दिन नष्टार्के राष्ट्र
मात्मापचारतः ज्ञात्वा राज्ञ्य अग्निसाद्देहं साचकारति केचन ३ ततोन्यकुलजो राजा विजयो ह्यावभूत्समाः पंचेनेन परीतं यच्चकार विज

राजत पेश्वरं मुनेोमहीमहेंद्रस्यजेयेंद्रस्तस्यभूपतेः श्यामाजानुभुजोराज्ञावुभौजायपस्पृमथः अलेलेौंकीर्तिकल्लोलदुकूलवलनो
१९ ज्ज्वलाम् वभारयभुजस्तंभोजयश्रीसालभंजिका तस्याभूदद्भुतोदंतभवभक्तिविभूषितः राज्ञासंधिमतिर्नाममंत्रीमति
19 मतांवरः नास्त्युपायः संसारे कोपियोपिद्विंतुसमः भूपालमन्त्रकर्णानामेषांचपलकर्णतां अत्यद्भुतमतिः शंकः सोपमुत्के
तिपिहितैः तस्मिन्धीसचिवेद्वेषः तेनायाद्यतभूभुजानिवारितप्रवेशायस्तकोपस्तमहेतुकं निनायहतसर्वस्वंयावदायुर्दरिद्रता तस्य
भूपतिविद्वेषग्रीष्मोष्मपरिशोषिताः आप्यायंराजपुरुषावार्तयापिनचक्रिरे गिरंगंभीरांगगनात्स्माभूद्यावत्तदग्रगाः उक्तानुवा
दिनस्तावद्धन्तंप्रतिरवाइव मृत्युराजविरुद्धत्वहारिद्याभ्यांनविव्ययेगतप्रत्यूदयात्रीतः भामयाद्दरमेवया अपभार्यपेमाहात्म्यास
प्रत्येप्रतिमंदिरं राज्यंसंधिमतेभावीत्यश्रुतापिसरस्वती नाचोदितावाक्करितासाप्रभ्यः श्रुतवान्नृपः ततः सम्भूतसंत्रासः कारावेश्म। राम
निर्तंव्यधात तत्रतस्योग्रनिगडैः पीडितोर्विभुष्यतः पूर्णाभूद्दशमोवर्षोभूपतेस्त्वायुषोवधिः निष्पुत्रः समदीपालोमुमूर्षुर्दादमार १९

दे रोगोत्पसैवु पापीड्या च चिंतया च तदीयया ऊष्मायमाणो विद्वेषवह्निनाज्वलतानिशं नविनातद्धर्मेणे भवितव्यतः स्तोकोस्मि
मतिक्रियां भाव्यर्थसमुधाः कुर्षेरुपायस्यगनायथम् सएवापावृत्तद्वारं ज्ञेयदैवेनकल्पितं दग्धांगारकदेवकेविलुठतः स्तोकोस्मि
घ्नतेजस्तोवेधावकृष्टास्यशक्तिमतुलामाधायपथमृत्तुकामोहठात् तन्निर्वापणमिच्छतः प्रतन्तुतेपुंसः समीपस्थितेः संतापद्रुतभूरि
सर्पिषिघटेपानीयकुंभमम् अथराजाजयेन्द्रःक्रूरैर्वधकर्माधिकारिभिः निशिसंधिमतिः शूलेसमारोप्यविपादितः प्रोतशूलेस्थितेत
स्मिञ्शोकशंकुर्महीपते निरगाद्रोगभयस्यपूर्वपश्चात्तुजीवितं सप्तत्रिंशतिवर्षाणिपातेषाप्यस्मिन्नन्वये प्रशांतभूमिपालाभूत्कीर्तिर्विद्
वमानिभूः अथसंधिमतिंवृद्धात्तयाआपादितंगुरोः ईशानाख्यस्यहृदयंविवशंवशिनोप्यभूत् शिशिरद्रवसंस्कारसमुच्छेदेघमनीषिणां दृता
नृशंसस्यतद्धत्नमिवैकमवशिष्यते सश्मशानमुपयायादनाथस्येवबुध्यतः कंतुविनयिनस्तस्यस्वोचितामंतसत्क्रियां तचास्थिशेषमद्राक्षी
त्कृशमाणांत्वलस्थकेः शूलमूलावबद्धास्थिवंजावहेमनिश्चलं समीरणसमाकीर्णांमुडुरंध्रायनिर्गतैः ध्वनितैरनुशोचंतमिवावस्था

राजत
२०
२०

तथ्याविध्वोद्दावत्स द्रक्ष्मी दन्ते जीवाम्यघेतिवादिना तस्मात्कष्यतमूलांतः प्रोतंतेनाप्य कीकसं वेष्टितांद्रिः शिरः पीरौ स्ततत्कौचेर्धूलिधू
मेरः अनैषीत्तंसकंकालेवारयन्मषतोवृकान् उचितांशक्तियांकर्तुं ततस्तस्यसमुद्यतः भालेविधात्रालिखितंश्लोकमेतमवाचयत यावं
ज्जीवंदारिद्र्यंदशवर्षाणिबंधनं शूलपृष्ठेमरणंपुनःराज्यंभविष्यति पादत्रयस्यदृष्टार्थेश्लोकस्यासीत्सयोगवित द्रष्टुमेनुर्येपादार्थे
प्रत्ययकौतुकान्वितः अचिंतयच्चसंभ्रांतः कथमेतद्भविष्यति उवाचचविधेःशक्तिमचिंत्यांकलयन्स्थिरं ततत्कमेष्यतिकारहृतःपारत
त्वानुरोधात्सज्ञाः सर्वेव्यवसितद्दृढोन्मूलत्वानायमप्ययत्नात चित्रंतत्राप्युदयातिविधेः शक्तिरसद्भुतेयपन्मादात्स्याद्विविधघटनासिद्ध
योनिनिरोधाः मणिपूरपुरेपार्थोनिहतंसमजीवयत फणिकन्याप्रभावेणसर्वोश्चर्यनिधिर्विधिः द्रोणपुत्रास्त्रनिर्दग्धमातुर्गर्भेपरीक्षितं
जीवयन्कृष्णमादात्म्याद्दाताधुर्योधिकारिणा कंचभस्मीकृतंदेत्यैर्नागगात्तास्येणाभसितान् पुनर्जीवयितुंकोवादेवादन्यःप्रगल्भते राम०
इत्युक्त्वाभाविनोर्थस्यद्रष्टुंहिंसमुद्यतः तत्रैवबद्धवसतिःकंकालंमरास्थितं अथार्धरात्रेनिर्निद्रस्तस्येपेवाद्भुतचिंतया धूपाधिवासमीशानो २०

घ्नंतवान्दिव्यमेकदा उच्चैर्डलाद्भ्रुनादं डिण्डिमघंटाघंटां कृतैः चण्डैर्डमरुनिर्घोषैर्घर्घरं श्रुतवान्ध्वनिं उद्घाटिततमोरिः सततः पितृवनाव
नौ ददर्श पंच्योगिनीस्तेजः परिवेषांतरस्थिताः तासां संभ्रममाकर्ण्य कंकालं चापवादितं ईशानस्ताश्मशानोर्वीधृतास्ति श्वकितो यया श्र
याप प्रपन्नरुक्छन्नः शायितं मंडलांतरे संधीयमान सर्वांगं कंकालं चापवा योगिनीगणैः उल्लसद्दासंभोगवांछामद्यपदेवताः वीरालाभा
त्तमन्विष्य कंकालं तमपाहरन् एकमेकस्य मंगं च विनिधाय स्थानाद्यथाकृतोप्यानीय पुलस्त्यपूर्णांगं तं प्रचक्रिरे अथ पर्युपेयपूक्राम्नास्य
दनाक्रांतान्यविग्रहं योगेनाकृष्य योगेश्वपस्तत्र संधिमंतेस्युधुः ततः सुप्तोत्थित स्वप्रव्रत्तदिव्यविलेपनः सममुज्यत ताभिः स यथेच्छं चक्रना
मकः ईशानस्तस्य देवीनाविती गोगहात्ति पुनः स्वपायाप्रीयमाणाया चकितः पर्यशंकत नंदस्तद्रूपाधीरः स च ततस्थान मायमो
उश्च योगश्वरी चक्रे सिपमंतराधीयत अथाश्रूयत वाक्सामाभूदीशान भीस्तव नास्त्यंग हानिरस्माकं वृत्ते चास्मिन्नवंचना श्रस्म
हराद्दिव्यवपुः संधितः संधिमानसौ आर्येत्वाद्दार्यराजाख्यः ख्यातो भुवि भविष्यति ततो दिव्यांबरः स्रग्वी दिव्यभूषणभूषितः ववंदे

राजत
२१
21

संधिमान्स्वहृ: प्राप्तपूर्वस्मृतिर्गुरुम दृष्ट्वा नोपितामालिंग्य स्वमेवपि सुदुर्लभं भूमिकामाल लंभेकामिति कोवक्रुमर्हेति असारं चविवि
त्रं चंसंसारं ध्यायतो मिष: विवेकविशदात्त्रप्रावर्ततयो: कथा अथवानौ वित्तिले मां कृतोपि नैरौकस: सबाल वृद्धा: समात्यास्तमेवो दे ग
शमापयु पूर्वोक्त्तिविसंवादाश्मो नायमस्त्वथ तेनाछिद्यतसंवासि निखिलान्यृष्टतावच: अर्थानां शासितुं राष्ट्रे पौराणामपराज
के सोन्यमन्यतत्कृच्छ्राणि स्पृह: शासनाक्रुरा: आपप्यो पवनोपांततदिव्याकृतिशोभिने मतं येस्नापयामासुरभिषेकांबुभिर्द्विजा:
नवराजोचिताचारेनरापि सामपेस्तत दृष्टकर्मा समस्तास्तु निस्तुषा: प्रयाकैतिक्रियाप्यधात् सराजोचितो नेपथ्य: पौराशीर्घोषशो
भिनीम सौधान्मिषल्लाजवृष्टीस्सैन्यांमाविष्टस्तुरी तस्मिन्विराजसिमाज्यमाक्राम तिनृपासने आचक्रामसमजा आपन्नंदेवीनचमा
नुषी अहरानहृदयंतस्य शृंगारादितविभ्रमा: नितांतविन्योवनभुव: शमिनोनतुयोषित: चनप्रसूनसम्पर्कपुण्यगंधैस्तपस्विनो
कपूपधूपसुरभि: कौशै: पदृ: सपिप्रियेभूतेशावधमानेशविजयेशानपपत: नियमोराजकार्येषु तस्याभूत्मातिवासरं दृशापतन राम०
२१

सोपानस्थालगाभः कांञ्चितैः सम्पूर्ष्टः पर्वैनैः मोभृदांसंदविघ्नहः पूर्वेपूजापनपंनेनिराङ्केवरसुंदरः तैनैवदृढमज्ञायि स्थापितो वि
जयेश्वरः लिंगपीठलुठत्स्नानकुंभांभः स्ताभमूर्धनिः शापानस्ताप्यभूतसवल्लीभीवल्लिकोहिषः तापसेभेस्मार्तद्रासजटाजटाजूटयोकि
तैदेभौ तस्यमाहेश्वरीपार्श्वेदिव्यभूमिपतैः सभा शिवलिंगसहस्रस्य प्रतिष्ठाकर्मणिप्रभोः प्रतिज्ञामत्यदंतस्यनाभूद्विघटिता क्वचित प्रा
मादान्तदनिष्पन्नैनोशिलामुत्कीर्यकल्पिता सहस्रलिंगीतत्कृत्यैः सर्वैतो द्योपिदृश्यते तामुतासुस्तवापीषु लिंगव्याजादरोपयत स्वपुण्य
पुंडरीकानांजन्मनेस्पपरम्पराम स्थानेस्थाने जलांतस्थवृद्धसंस्थैर्निवेशितैः स्थनयन्नमहामंगिंशिवलिंगैस्तरंगिणीः प्रतिलिंगसहा
ग्रामाः पत्रपाद्यैतैतैनयेप यश्रदाभघृतभोगः कालेनांतर्धिमागतः अकारोत्समहाहैमेमहालिंगैमहावैभैः महात्रिशूलेमहंतीमहा।
माहेश्वरोमंदी कृत्वासंधीश्वरंदेहं सधानपितकानने ईशानस्यगुरोर्नाम्ना अधादीशेश्वरंहरे पैदांचभीमांदेवीचहेशोश्वान्यान्स
देपदे समठप्रतिमालिंगैः दृढैर्निर्म्ममहार्घतां स्वयंभूभिस्थतीर्थैश्चपूतंभक्तिविभूषितः सराकभोक्तु मज्ञासीत्याज्यः कश्मीरमंडलं

राज० त
२२
22

स्नातस्यनिर्झराम्भोभिः पुष्पलिंगार्चनोत्सवे राज्ञस्तस्य वनौवीथुमासः पुष्पाकरोययौ सचातिरम्यः काश्मीरोग्रीष्मः त्रिदिवदुर्लभः हिम
लिंगार्चनेन्मायाह्नांतेषुकृतार्थताम फुल्लाब्जखंडरुद्धाशाः प्राप्यपुष्करिणीतटीः लक्ष्मीसंखंडेंदुचूडाध्यानपरोभवत नीलीसलव
तीर्थोपीरागस्त्योदयनिर्विघाः अवगाह्यहृराचोंभिः शरदंनिर्विशेषतः सांधेतपोधनैस्तैस्तैर्भजागरोत्सवान् तस्याभूवन्भुवोभर्तुरमोघा
घरात्रयः अतसृतंराज्यलाभीमेत्यसफलयन्कृती पंचाशतंत्रिवर्षाणामत्यक्रामत्सवत्सरान् शामव्यसनिनस्तस्यराज्यकार्याणिपप
प्रपत तस्मिन्कालेप्रकृतयोविरागंप्रतिपेदिरे ॥ अन्वेष्यतनृपस्ताभिः कश्चिद्राज्यायशुश्रुवे राजपुत्रोजिगीषुश्श्रीमान्युधिष्ठिर
कुले जुगोपगोदित्याख्यः काश्मीरेंद्रजिगीषया युधिष्ठिरप्रपौत्रं द्विगांधाराधिपतिस्तदा वसन्नपास्तसाम्राज्यः सतत्रतनयंक्रमात
अवापलक्ष्मीं र्दिव्यैरमोघैर्मेघवाहनं सतत्रपितुरादेशाद्ब्रह्मवान्वयजन्मनः राष्ट्रप्राग्ज्योतिषेंद्रस्य ययौकन्यास्वयंवरे तत्रतेवारणांघ्रा
त्रेघ्रापयराजसन्निधौ भेजेवरस्त्रजाराजकन्यकाचामृतप्रभा तेनतस्यनिमित्तेनवृद्धिमागामिनीजनाः अजानंत्त्वबुद्धादस्यपार्श्व राम०
२२

तेनैवैवापुना गत्वा दिनैरकैर्गोतद्रुमाणादृश्यवारणं आनीतमकरोद्धायां न विना चक्रवर्तिनं तं मतिं कं पितुः प्रांशुं यत्नाल्लस्या
चसंश्रितं भुवा निमंत्रयामास मंत्रिणां वैवपयोग्यवा अप्यार्यराजो विज्ञाय स्वराज्यं मेदजर्जरं मतिचक्रेण शक्रोपितस्थ्यात्तुल्यक्रमुत्सु
कः अचिंतयच्च स तं मेसंभीतो भूतभावनः सिद्धिविघ्नानमूनदीर्घान पाकर्तुं समुपतः कृत्स्नवह्निनिनिष्पाद्य श्रमात्तैः भीधमाश्रय
न मा वृषीवा धूगादिस्यामोदितोस्मिन निद्रया सुकाले सजतालसं भीविरक्तावं धकीमिव दृढनिर्वासनश्री जादिष्यास्वादिताम
पा शैलूषस्येव मे राज्यं रंगेस्मिन्बलात स्थिरं निर्व्यूढावपि वैरस्यं दिष्या न मे सकाशागताः दिष्या सदैवैवं मुख्यमुच्चैरुह्यो षयन्निम
यः त्यागः सोऽनभीतोऽस्मि विकल्पन दृष्ट्वा द्देवे इति संचिंतयन्नंतः सर्वेषां गोन्मुखो नृपः मनोरथान्निकुर्वाणाद् दरिद्रः स्वपि प्रिये
अन्येधुः सकृती सर्वाः सन्निपत्य सभांतरे तान्मः प्रत्यर्पयन्त्यासमिव राज्यं समुपस्थितं उज्झितं स्वेच्छयात्तैच समर्पत्वेनापि नाशकत तं सोका
रपितु कश्चित्स्कंधात्मामिव कंचुकं अचालिंगमुपादाय सोप्यपायाद्दुरद्युरवः पौनवासानिरस्त्रीषः पद्भ्यामेव प्रजेम्यः तमपादा।

राजतं २३ पितृदेशोव्रजन्तोमौनिनःप्रभोःपथ्यानेजगदुःपौरानिःशब्दस्त्वब्दस्त्रकःसविलंषितगव्यूतिरूपविश्यतेरोरथः जनमेकेकमुद्राप्यंन्य
वर्तयत्तस्मान्नयन् पथिरवीणांमूलेमूलेविलंव्यजनान्वितपरिकीर्णगच्छन्नूर्ध्वंक्रमात्समदृश्यत गदहनुवसुधाःसम्यूर्यांच्चैर्व्रजन्स्वनिजा
23 त्मादान्नदानन्दरवविनिर्यातःस्तोकैःकृतानुगमोजनैःनिःशेषनिकटान्मालोकमटवीमध्यनिरुध्यैनिस्थ्यसंदेशोकावेशात्सवाष्पा।
गद्गदंपदंसमान्यचोत्सायेच भूर्जत्वक्परिरोधमंदारमरुन्निद्राणसिद्धाध्वगश्रेणीमौलिमणिप्रभोज्ज्वलगुहागेहजगादेवनं अथपथ
नमीतरद्रुमोधःपुटक्रुघटोदरांसभृतांबुपूर्णाम वसतिमकृतवासरावसानेशुचितरूपल्लवकल्पिततोच्चतल्पम शृंगासक्तमितातपाःशाद्वलि
तच्छायाभुवःशाद्वलेरुत्फुल्लामलमालिकातलमिलत्सुखव्रजस्त्रीजनाःसध्यानावनपालरागुणितान्निश्रेःश्रपातांबुभिःश्रांतांदा
कर्षमाणातास्तमनयन्त्रिद्रामदूराद्रयःवनकारिणीतैःपदेसप्रतिभटतापहृध्वनेदधानैःश्रमनुतारटितैश्चकर्कोटोःपरिचितसीदंगा राज० २३
त्रितांगमनोन्सुखत्वियामाम अन्येककविधिवदुपास्यपूर्वसंध्यामाम स्वेनोलिनमास्यपात्तानिद्रःक्ष्मापालःपरिचितमोदरांबुतीर्यनं

ट्टोशाध्युषितमवापमृतमर्तुः नंदिक्षेत्रेत्रिभुवनगुरोः सोयतलत्रयावत्तस्थौ तावत्तस्यमभिमतावाप्नयेजायतेस्म भस्मस्मेरःसुघटितज
टाजूटबंधोससूत्रीरुद्राक्षांकोजरठमुनिभिःसस्पृदंवीक्ष्यमाणः श्राम्यच्छ्रीकंठदत्तव्रतजनितमहासत्क्रियोपोभेसेदेतोर्भिक्षादानोघ
तामुमतिमुनिनिलपसंश्यमानापसीषु हसैर्भिक्षाकपालेश्चिपफलकुसुमश्रेणिभिःपूर्यमाणोमान्योवैराग्ययोगप्यनुपतनपरमाप
नालाघवोभूत राजान ६ आदितः राजानः ४४ ग्रंथाणि आदितः ५४२ इतिश्रीकाश्मीरिकमहामात्यचंपकप्रभुसूनोः कल्हणा
स्यकृतौ राजतरंगिण्यां द्वितीयस्तरंगः २ शतद्वयेवत्सराणाममुष्मिः परिवर्जिते अस्मिन्‌द्वितीये आख्यानापरंपरख्यातगुणानृपा॥
तृतीयस्तरंगोनास्ति॥ ॥ॐश्रीगणेशायनमः॥ ॥तद्दीतव्यतिरिकमद्रितनयापादेदेनमिद्दीभवन्निष्प्रत्यूहमिहमिद्व्यपोह
तवपुःस्थाणोरभद्राणिवःशेषाभोगिवधूशरीरकुटिलश्यामत्विषावेष्टिताज्जूटाद्दूरपिवत्रभातिदयितामूर्त्येवयत्कानतनुः १ समदी
राजकन्यांचमात्मवानेकनःकैलातरल्पान्मेनांचसुतांचराजाभूद्राजनंशानः २ पतिःगोपितदोःशील्पान्तुल्यसौभाग्यगौरवा

राजत
२६
२५

अनंगभवनं चक्रो विहारं नृपतिप्रिया ३ शम्भोर्वायुपुषोल्पंत्वंदेवौ ज्ञोकंके विचिंतयन राज्ञः सुतो भूद्राणारव्योमल्लदाणस्वामिनं व्यधात ४
पोरविशोककोटाद्रौमद्दन्नृपतिपत्नियो ना अदीयत द्विजेंद्रेभ्यः श्वद्रग्रामः समाभुजा ५ श्रीनगर्यां प्रतिष्ठाप्य दुर्लभस्वामिनं हरिं षट्त्रिं
शता वत्सराणां क्ष्मां वर्षाणां त्समुपाययौ ६ ॥१॥ अनंगदेव्यां सम्भूतः तस्य दुर्लभकः सुतः शशास वासव समः ततो वसुमतीं कृती ८ मातामं
हस्य यो मात्रा दौहित्रस्तनयीकृतः प्रतापादित्य इत्याख्यां तत्कुलानुगुणां दधे ९ गौडोनेडविडान्त्यान् प्रक्रियापंमत्रिणा कृता अग्रहारा
दनुमतापुणापानमतसम्पदा १० प्रतापतापितारातिः प्रतापपुरपत्तनं मघवत्नगरस्पर्धि दीर्घेना कुर्व्यधत्त सः ११ नानादिगंतरायातत
तत्क्रयिकसंकुले नोणाभिधोवसन्नस्य देशे रोहीतको वणिक् रोहीतदेशजातानां निवेशाय द्विजन्मनां महागुणो नोणमठं पुण्यमज्ज्य
षं चकार सः स जातु राजभवने राज्ञा भीत्यानिमंत्रितः अर्चितो भवदकाहमुपचारैर्नृपोचितैः प्रातः सुखासिकां प्रेमणा पृष्टोथ पृथिवी॥ राज०
भुजा शीर्षव्यथा मकथयत्स जानां दीपकज्वलैः ततः क्रमेण नृपतिः तेन जातु कृतार्थ्यतः वसंस्तदास्य दृष्टात्त्वपापां मणिदीपकान २६

विलासित्वेन लक्ष्म्याश्च तादृशमात्मस्य विस्मितः अथ द्वित्र्यात्पदान्यासी नेत्रे वसन्तकृतादेशः एकदा तेन तत्कांतां विलोक्य ललिताकृति
श्री नरेंद्रप्रभा नाम देव्यद्दिमकरानना उरोजपूर्णकुंभांकुसदूवोद्दितविभ्रमः मूर्तिमन्मंगलमूर्तिर्वास्य चारुद्दसंच हर्म्यस्य निर्जनत
यासनिःशंकाविद्दारिणीं तां विलोक्यानवद्यांगीमभिलाषापस्पृशे सापि दर्शितमालोभिः किंचित्साचीकृतानना अथ प्रपपी कांतश्री
त्रविश्रांतपाहशा सा जन्मभूमवंधाद्दानिर्देशाद्दामनोभुवः सपक्षपातमानस्मरदृष्टेव विद्धेव मनः साणादलब्ध्य पर्शांतिपितां सौभाग्य
सुधामयीं संज्ञानामपि संस्पृश्य पस्थितामिव विवेदसः हर्म्यस्तंभम्पृष्ट्वा नगात्री सामभूत्व अगामसा यावत्स वक्रंपश्यती पार्थिवं तं मुहुर्मु
हुः यावत्स्य वक्रं पश्यती पार्थिवं तं मुहुर्मुहुः गृहीतहृदयस्तन्व्यास्तावत्तेव महीपतिः सचिंतां जितस्मनयनो राजधानीं प्रपेदे ऽपेयो तत्र तस्य त
दाकारध्यानावद्दितचक्षुषः समंततः पुरमीन्याप्रपेदे तानंवतनुः अचिंतयत्तधिक्कष्टं नूनं द्वायमसुभावहः अस्मिन्नमानसो ध्यानेरागना
माषिद्रुमः अहोनु सुभगः रागवृत्तिस्थितैर्विजित्यय विवेकादीनथा हरेसु हृदः परिपंथकान भाव्यं कौलीन भीतेन यन भूमिभृता सुता

तस्मै देहः स देहः कोयं सदाचारविपर्ययः यत्र दारापहारेणराजैव कुरुते विशाम् परः को नाम तत्रास्तु शमिनां नीतिक्रमे विमृश्यन्निति भू
पालो विस्मर्तुमभवत्क्षमः न पद्मिनीं साधुसंगां न च तां दीर्घलोचनां तमथ प्रथिता स्वास्थ्ये नेदीयामरणावधिः सज्जनाज्ज्ञातवृत्तांतः
सुजनो विजनोद्विवित स्मामवस्थामामासि किं धर्मेणानिरुध्यते न यामसंशये जनतारक्षात्वं नाम किंचन यन्मतानि प्रतीक्ष्यन्ते विबुधै
र्धर्मसंशये ते पामपीदृशे कृत्ये स्युः प्रमतेसमयमत्ययः यशोनुरोधादुचितं नापीदं हम्र्युपेक्षितुं स्वकीर्तिर्नेपरा सन्तो कीर्णाकार्णारसायना मा
भून्मदनुरोधस्ते त्वत्प्रियां यद्दिपार्थिव माणाअपि न मे ग्राम्याद्रियापश्युकाकथा एवमुक्तोपि नाधर्मे तां चेतन्मापुरास्य रातगृह्यतान
ते कीभूत्वा नन्तरत्वान्मयार्पिता तेन प्रतिग्रपेमाणा सबलिन्नाचमनो भ्रुवा प्रागल्भ्ज्ञामपजया दृकपंचिततां सुलोचनां कृत्येहृदा नै
मापास्तनार्ककारि म्लानवता नेंद्रप्रदिशी चक्रे श्रीनरेंद्रस्वामिहरं कमेणाच प्रजापुण्यः चन्द्रापीडाभिधं सुतं मासोदपार्थिववधूर्निधा
नमिवंभदिनी तस्याभिजनमालिन्य स्वैर्छेरच्छेदितद्युतौ शाणाश्मकुकाः काम्यमाकोरास्थमणोरिव धूमाद्धादमत्तीमसाच्छुचिपयः प्र

तेघनस्योद्गमोलोहस्यातिशितस्यजातिरेवलालंकृटास्समालामयात किंचात्यंतजडाज्जलात्कांतिमतोज्वालाध्वजस्योद्भवोजन्माव
एपनुकारिणोनमहतांसत्वंस्वभावः क्वचित नागापीडोपितनयः क्रमात्तस्यामजायत अविमुक्तापीडनामामुक्तापीडोपिभूपते
वज्रादित्योदयादित्योललितादित्यसंज्ञकाः प्रतापादित्यजाख्याताश्चंद्रापीडादयोपितेवर्षाण्यन्वाशतंभुक्त्वाभुवंदुर्लभभूपतिः पु
ण्यपतिःश्रेणिभिःपुण्यामारुरोहदिवंशनैः २ राजचूडामणिःश्रीमांश्चंद्रापीडस्ततोभवत पोडितंदुर्विपाकीत्यांकलेःपीडांचका
रयःएकपादाकृतिर्धर्मःसमस्येवाक्रितोनृपः शुद्धश्लोककृतोयेनपादैःसपीजितःत्रिभिः यस्समाविक्रमस्सुखापरस्पराविरोधिनःसिषे
विरेगुणास्तुल्यंदिव्योषानमिवर्त्तवः स्थानेस्थानेयदीयाश्रीस्तुल्यमाप्याययंत्यभूत श्रमानुध्यानकुल्येववनिखिलाननुजीविनःदोषा
षोत्स्यत्कान्यभूपेषुयंदृष्ट्वाश्रीरशिश्रियत मार्गाद्रिद्धीवकालुष्यंक्षिप्त्वासिंधुरिवार्णवे कार्यज्ञोयोनतत्स्वक्रोयत्स्कलौभूद्विविदग्रधी
परंसमाचारस्तुत्यंस्तूयमानस्त्रपांदधे स्वनीपतनयोमान्यैर्विनयंतान्स्वशिक्षयत वज्रेनभिघतैकेष्विच्छिन्नत्स्यान्याम्मणिस्तुतत यस्सध

राजतं मेभपादाशीत्तंत्याज्योधर्मसंशयो निजोपि पक्षः कुलिशत्राणादिवगरुत्मता न्यायं दर्शयता वर्त्मैतेन राज्ञा प्रवर्तिता स्थितयो वीतमं
२६ देहाभास्वतैवदिनक्रियाः नियंत्रिता पञ्चगाणि तिक्त द्रुणां दोराणादियं अतिमसंगभंगान्नैन्यपत्नाग्रामितः पुनः तस्य त्रिभुवनस्वामिश्रा
२८ माहारंमककर्माणि चर्मकृत्कोपि नप्रादात्कुटीसेत्राणपयोगिनीं शश्वत्प्रतिश्रुतापानां नवकर्माधिकारिणां नैमर्णिकायादयत्त
ःसूत्रपातेन च समे विज्ञापिता पतैरयत्तम यंपृथ्वीपतिः तानेवमागसोमनेन्चर्मकारनतपुः सोभ्यधात्तान्विगतेषामर्मस्ता
पूर्वकारितां प्रागवैर यैरष्टष्टान्तमविहिनकर्माणि नियम्यतां विनिर्माणायहान्यत्र विधीयतां परभूम्यपहारेणानुकृतं कः कृत्येकोये
त यद्रष्टारः सदसत्तां तेधर्मविगुणाः क्रियाः वयमेव विदध्मश्चेद्यातु न्यायेन को ध्वना इत्युक्ते वति भूपाले प्रेषितो मंत्रिपर्षदा पा
र्श्वं तस्मादकृतत्लस्य टतः आमोक्षजिज्ञपत इच्छति स्वामिनं द्रष्टुं स च दूतेन चेन्मम युक्तः प्रवेश आस्थाने बाह्यालये बसोस्तु ततः राम०
अन्येद्यारय्य भूपेन सर्वाहितदेत्त दर्शनः पुपापकर्माणि नो विघ्नः किंत्वमेवत्सरपश्यत मतिर्भातिनगृहं तन्दुरम्यतवतोधिकं नदय्यतां धनेवा २६

पिभूर्धैवं चाभ्यधीयत नृस्मीस्थितं ततो भूपं च मे कारोऽयजिज्ञपत् देतां स्मृतेस्तेस्मत्त्वमानं ज्ञातुमिवोद्यतः राजन्निवृत्यते कश्चिद्घट
स्याभिषेयाशयं न स्थेयमवलिभेनतत्र दृष्टा स्मृता त्वया नादमूनः स्मृनो नास्ति का कुस्या त्यार्थिवः पृथुः सुम्यंतीवाद्यतस्तस्याः संलापेस्मि
न्किमावयोः जातस्य जंतोः संसारे भंगुरः कायकंचुकः अदृतां ममता स्यात्स्यांशकं स्यामेव वध्यते कंकणांगदहारादि शोभितं नाम वतापथा
निष्किंच नानानामस्याकं स्वं देहक्रियानया देवस्याराजधान्येषा यादृशी सैव हासिनी कुटीघट मुखानद्धतमोरिस्ता दृशी मम आज
न्मनाः साक्षिणी यं मातेव सुखदुःखयोः सा हि कालोद्यमानाघ्नेनासितुं सम्यते मया नगणाय देश्म दारागेदुःखमास्यातु भीष्वरः तदिमान
कृतो भर्त्यो राज्यभ्रष्टोप्यपार्थिवः एवमप्येत्य महेशम मां वेदेवनयाच्यते सदाचारानुरोधेन दातुं तदुचितं मम इतितेनोक्तेरदत्ते भूभृद्धत्वा
तदास्पदं कुटीजयादृविक्तेनना भिमानः स्पृभार्थिनो अवोचच्चमत्कारस्तं तत्र संतत्रसत्यंजितांजलिः राजन्धर्मानुरोधेन परखत्तातवाचि
ता स्वविषयेदाणधर्मेणापाडसूनोः पुरायथा धार्मिकत्वं तथोतथमयास्पर्शेपन वीप्सितं स्पत्तितुभ्यं चिरं स्थेयाधर्मो व्रतात पद्धतीः दर्शयन्नी

राजत
२७
27

दर्शी: शुद्धो: श्रेष्ठ: पाधर्मचारिणां एवं निष्कल्मषाचार: स च कोपावनीभुजं राजा त्रिभुवनस्वामि केशवस्य प्रतिष्ठापा द्यैसै: प्रकीशदेव्या
रव्यामकाशकाशकांतिभि: प्रकाशिकाविहारस्य तत्र लोकारधिश्चभूत् गुरुर्मिहिरदत्ताख्यस्तस्योदात्तगुणोभवत् विश्वेश्वरस्यगंभी
रस्वामिनाम्नो विधायक: सर्वाधिकारणस्थ्येयोछत्राछलितकाभिदब्रवीत् ध: नगराधिकृतत्तस्य छलितस्वामिनं व्यधात् कदाचनस
भासीनं दृष्ट्वा धर्माधिकारिभि: सायोपविष्टा राजानं त्राणी काचिदब्रवीत् त्वयि प्रशासति मंदीमहोगहानि वर्द्धणी सुखसुप्तस्य मेप
त्यु: हृतं के नापि जीवितं एषैव महती लज्जा सदाचारस्य भूपते: यद्कालमभवो मृत्युत्तस्य मे स्पृशति प्रजा: कलिकालवलात् नैवैत्वाद
शे रपि दृश्यते पापात्यापतेर मुष्मिन्राषेकथमुदास्यते चिंतयत्यपिनो वमिभर्तु: कंचिहिरोधिने निर्दोषस्याहितस्यासन्मवत: शीतला
दिश: अनसूयोनिराकृत्तेक: प्रियवाग्गुणवत्सल: पूर्वाभिभाषी निर्लोभो नवहिर्वाहिकस्सचित् तस्यतुल्यवयावाल्यात्यभूत्तस्यधर्मयेने
धर्म: मासिकस्वामिवास्तव्यो विप्र: शंकुपो मिचारचितगुणदारिद्र्यनिर्निर्निद्रै: सद्रै कैः शिलशालिनामप्रसिद्धिस्य धर्पावंधो गुण०

रोध्यं ते सत्यपाशवः नापुंस्त्वली पोटुः शीलो नाद्रोही नित्यशंकितः नावाचालो मृषाभाषी नाकायस्थः कृतघ्नधीः नादातग्रहजोलु
ब्धो नानीर्ष्यो नित्यदुःखितः नास्त्रीजितः सर्वेहास्यान्नाचरद्रुः स्निग्धभाषितः नानन्यजः पितृदोषी नारागी निरपत्रपः नासुहृद्विपा
पापीयानिति भूतार्थसंग्रहः ॥ तिलकं ॥ इत्युक्त्व वर्त्मन्या ब्राह्मणपातच्छंका वसतिं द्विजं आनीयपरिशुध्यस्वेत्यभ्यधाद्वसुधाधिपः भू
यो ब्रह्मणापवादीं त्र्यख्यातः स्वातो दविषया निःसम्भ्रमस्त्वभपितुर्देवदिव्यक्रियामयं म्लायद्वाक्कर वाबादीन्न ततस्तमेदिनीपतिः
अदृष्टदोषे किं कुर्मो वधमत्राधिकारिणः नान्यस्मिन्नपि दंडस्य प्रसंगो निश्चितागसि किं पुनर्ब्राह्मणो दंड्यो दंड्यो दोषेपि बधं वि
नाउक्तेति विरते तस्मिन्न द्विजजायाब्रवीत्पुनः चत स्तः सागदाः क्षीणा राजन्नपि न शस्यते नान्वगापरिगणतारं द्वितुः प्रतिचिकीर्षा
पा तत्राविहितदंडेस्मिंस्त्यजाम्यनशनेरसून १०० तयाश्रितायां ब्रह्मण्या कृतप्रायोपवेशनः स्वयं त्रिभुवनस्वामिपादानुद्दि
श्य सोभवत त्रिरात्रोपोषितं तत्र राजानं रजनीक्षये स्वप्ने स्वामी न्नमो वा वत्स स्पष्टोक्तिः सत्यवादन ईदृङ्नृपज्यते राजन्नसमस्या

राजत
२८

न्वेषणं कलौ निशीथे कस्य सामर्थ्यं कर्तुं दिविविकर्तनं भवच्छन्दानुरोधेन सकृदेतन्मयार्पितं मत्वा सा रागनेमुष्मिन्न्यालिचूर्णो वि
कीर्यतां मदक्षिणांकुर्वतोस्याश्चिरन्नैषदिदृक्षयते ब्रह्मरन्ध्रापादमुद्रापादमुद्रानुयायिनी तदेषवधको भूत्वा सदृशं दंडमर्हति राज्ञां वधवि
धिः कार्यो हिनैपापहृदयैमा अपत त्कारयित्वा सहदृष्टदोषं द्विजन्मनि दंडं धर्मस्थैः क्रोधिजन्ताहृषवर्जितं मदीमयो नाभवत् ग्रन्तस्मिन्वि
हितशासने ततो द्विजन्मजायासा कृताशीरभ्यधादिदं इयत्यवनिभृत्स्वर्गे गूढपापानुशासनं कृतं वीर्यस्य वादृष्टं तववाशुष्पिवीपते दंर
धारत्वयि स्माप क्षितिमेतां प्रशासति कौबेरस्ते द्व्योःपारमना साधावसीदति इत्युक्तः तयुगध्येयेधर्म्यकर्त्तांतवस्तुभिः स्वल्पोपि राज्यका
लोस्य यत्नैः पुर्ण्यपूर्ण्यः स्वबुद्धिश्च रणाणोजसे स्वर्गाय निरर्गलाः निर्विडं जडिमा ज्ञाने व्यधेत्तविपित्स्मिन्विधिं विविक्त वर्णाशोभस्यतस्मा
सावन्यथा कृत्यं मांदं द्रस्येवधनुषो विद्धे दृष्टनष्टतां कारयित्वाभिचारं तंनिग्रहोयरुषद्विजं तं यशः शेषतामीशान्तारापीडोनुजो नय रा
२८
ते दुष्कर्मदुर्भंगाम्भो अंकुभोगान्याप गुणोन्नतैः मंद्रति कंटकान्यासुकरभाद्वकं कृत्वा ततः प्रभृति भूपानां राज्यापूर्ण्णां गुरुन्नति दुखाप्तु

प्रवृत्ता राज्येऽस्मिन्नभिचारादिकाः क्रियाः श्रीचंद्रापीडदेवस्य तत्त्वमित्वमपश्चिमं संस्मर्य मातां कृते तेन कस्योत्पलकं वपुः मुमूर्षुर्यः स्म

ध्यापितं हत्वा ध्यापिनं द्विजं वराकेन्यमपृच्छेऽस्मिन् को दोष इति नावधीत विस्मृतः स कृतघ्नात्स्माभृत्संक्लिमध्ये घवे वसा दत्त्वा कार्यप

दं न्यूनेन्यस्तः कलिनृपावलौ अष्टौ वर्षान्मासाष्टमासाननुगृह्यतिमे दिनी प्रविवेश वधीः स्वर्गमनिशं च सतां मनः ३ भ्रातृ तद्द्रोहात्स्वसु

हृदा प्रतापेन भयावहः उवास तारापीडः सचंद्रः स्मा मण्डलं ततः पूर्णपात्रमतिभ्रष्टद्विषाल्लुंठयता यशः शिष्टाः प्रतापस्योत्पत्त्यौ कवेधा

येन नर्तिताः तस्मात्तिदुष्टदेहस्य लक्ष्मीर्दीनापि सर्वतः अभूद्दुर्गजननी श्मशानान्तेरिव कृतिः मंत्रैः प्रभावसान्निध्यं देवानां क्रिय

ते द्विजैः मत्वेति देवद्वेषी सद्विजानां दण्डमत्यजत मासेष्वष्टौ दिनेनूनं च तत्तस्य स्वस्थ मामभुवि सप्ताभवद्भुरुतद्रोहप्रोद्द सुकृता स्ययः श्र

यगृह ---------------- ---------- योऽपप्राणकरणापसज्जत्सुपायंते नैवतस्य नियमेन भवेद्विनाशः धूमप्र

सौतिनयनांधकारं च योग्निर्भूत्वा वुदः स शाममपेत्स लिलेस्तमेव ४ राजा श्रीललितादित्यः सार्वभौमः ततोऽभवत यादेशिकेष्वरस्त्रघुर्वि

रा.त.
२९
29

षेवे दूरगोचरः प्रतापांशुच्छटाकूटैः परवासमधर्मभिः जंबुद्वीपद्वीपेंद्रस्य येनातन्यात मंडनं नयांजलिषु वंद्येषु राजभिर्विजयोद्यमे
पार्थिवः पृथुकिक्रांतिर्युधि क्रोधमुमोचयः त्रिनिःसरजनतयाभयाद्भ्रमानि वामुचन् द्विषां वसत यो पस्पनिशम्यास्कंदद्दुभिम् वि
लोलातिलकांतेयः सनेत्राभोभिराननैः निर्वापांजलिदानानि द्विषां नारीरकारयन् क्षितिमदक्षिणायनोरवेरिवमहीपतेः जिगीषोः
प्रायशास्तस्य यात्रास्वेववयो येऽपि यो कां पूर्वदिशोग्रदक्षप्रतापानलसन्निधौ अंतर्वेदीं महाराजः सकोत्सुकीषभद्विभो कन्यानाथत्र कुज
त्वं व्यधात्काधिपुरीमस्त तत्रैवशंसनीयः सपुमां स्वक्रेभपस्पर्शां यशोवर्माद्रिवाहिन्याः प्राणात्कोऽवन्विशोषणात् नृपतिर्ललितादित्यः
प्रतापादित्यतां ययो मतिमान्कान्यकुब्जेंद्रः प्रसभाक्रात्यवेदिनो दीप्तमल्लललितादित्यं पृष्टदस्मान्यषेवत ततस्तदायाः ततोऽप्याशन्निका
ममभिमानिनः कुसुमाकारतोप्युच्चैः सुरभिस्पंदनानिलः श्रीयशोवर्मणः संधौ सांधिविग्रहिकोनयत् नयेनियमनाले खेमित्रश
र्मस्य च से मे सोऽभूत्सन्धिर्यशोवर्मललितादित्ययोरिति लिखितेनादिनिर्देशाद नर्यत्वं विदन्प्रभोः सुदीर्घविग्रहाशांतेः सेनानीभि रा०
२९

रस्रपितमंत्रोचित्यापेक्षितां तस्य स्थितिभृद्ध्वमन्यत भीतः पंचमहाशब्दभाजनं तं व्यधत्त सः यशोवर्मनृपं तं च समूलमुदपाटयत अ
ष्टादशानामुपर्याक्षिप्तानां तदूर्जितैः कर्मस्थानैः स्थितिः प्राप्ता ततः प्रभृति पंचभिः महाप्रतीहारपीडा समहासंधिविग्रहः महा
श्वशालापिमहाभांडागारश्च पंचमः महासाधनभागश्च येषां योरभिधाश्रिताः शाहिमुख्या येषु भवन्नध्यक्षाः पृथिवीभुजः कविर्वाक्प
तिराजश्रीभवभूत्यादिसेवितः जितो ययौ यशोवर्मा तद्गुणस्तुतिवंदितां किमन्यत्कान्यकुब्जोर्वी यमुनापार ------ श्रभूद्दशालि
------ गृहं प्रांगनवद्दृशे यशोवर्मांगणमुल्लंघ्य हिमाद्रिमिव जाह्नवी सुखेन प्राविशत्तस्य वाहिनी पूर्वसागरम् पप्रपद्भिर्जेन्मवसुधांमेष्या
धोरणाभर्त्सितैः तस्मात्तंगैः कलिंगेभ्यः कथंचित्स्यष्यितं पथि आकृष्णलक्ष्मीपर्यंकादंतिमस्त्यादिवागताः अपि शश्रयंस्तानि शेषादंतिनो॥
गौडमंडलात् कृटकेभघटा हस्तस्थितवीचिमाचयद्व्यः श्रदृश्यतायेगस्तस्यगृहीतः पूर्ववारिधिः वनराजिश्यामलेन दिशं वैवस्वतांकितो
समप्रतस्थ्यक्षितीशेण तत्कृपाणेन तद्द्विषः तस्योर्ध्वजूटः कार्णाटः कृतप्राणतयानयन् सुवर्णाकेतकीस्त्वकाम्तापमवतंसतां तस्मिन

राजत ३०

30

प्रसंगे रट्टाख्या कार्णाटी चाटुलेषणा ॥ अपासीन्नृपतिर्भूत्वा पृथ्वीं दक्षिणापथे ॥ विंध्याद्रिमार्गाः पर्यत्नानिष्पंथं तत्प्रभावया ॥ दुर्गयेव
तपादेया कृतानि द्रुतकंटकाः ॥ ललितादित्यपादस्तु अनंतरवदंपाणांमंडले ॥ सस्मृतिं वीरस्य संक्रांतां गतागतासापिपिप्रिये ॥ तालीतरुतलाचांतना
रिकेलरसोमेषः ॥ कावेरीतीरपवनैस्तु योधाः स्त्रममत्यजन् ॥ चंदनाद्रेस्तदा स्कंदत्रासभ्रश्यदहिम्स्थलात् ॥ श्रीखंडद्रुमदोषेजान्मंड
लायाइवापतन् ॥ उत्तराश्मास्विवपदास्तिन्नाह्रीपेष्वविभ्रतः ॥ सत्कुल्यायाइवांभोधेः सिंप्रचक्रे गतागतं ॥ ततोब्धिवीचिनिर्घोषैरुद्गीतजयमं
गलः ॥ सत स्यपश्चिमामाशां जिगीषूणामपश्चिमः ॥ आक्रम्य कमुकान्सप्त कौंकणान्सप्ततापयन् ॥ तुरगानिवतिग्मांशुमतापस्तस्यपश्च
पे ॥ पश्चिमाब्धेरुपात्तवीचैरार्विमंवत्सभूत ॥ हारकातस्यैसेन्यानां प्रवेशोत्सुकदायिनी ॥ विंध्याद्रिस्तिहल स्तुस्मधातुरागुवतां वरः ॥ यत्सभा
क्रमेयादः कोपतास्त्ररवोन्नमन् ॥ विशतां दशनश्रापः तस्यावंतिषुदंतिनां ॥ महाकालकिरीटेंदुज्योत्स्नापांडविताः परम् ॥ सर्वतोदिक्कमा
लाकृज्जितमायास्ततो नृपान् ॥ समाविशत्स्वुविस्तीर्णामपथेनोत्तरापथम् ॥ राजभिस्तस्यतत्रोयामोभूत्सदेपदे ॥ कुलाद्रिभिरिवेंद्रस्यपक्ष राम० ३०

श्चेरोघमस्यगाः कांभोजानां वाजिपालाजापंते स्म दृष्ट्वा क्रिताः धौतच्छलान्नहि रुंद्धे निरुद्धापदृष्टैरिव भूः खुराः शिखरश्रेणीयो
तः संत्यज्य वाजिनः कूरंभावां तदुत्कंठां निम्नुर्दृष्ट्वा हयाननां त्रीन्वागान्स्मरे जित्वा जितमेनेसमुत्सुनि सहजाज्ञयमेर्वीरामन्यंते दृघुणा
सुरम चिंतानदृष्टा मोहानां वक्रौपप्रकृतिपांडुरेखनोकमासिव क्रोधाः स्वभावकपिलमुखे तस्यप्रतापोदारदानसंदृनारतमधु दृशोणा
मोषधिज्योतिः मत्सूषः करेवोदितः कस्तूरीमृगसंस्पर्शधूतं कुंकुमैके सरः सैन्यसीमंतिनीत्तस्य संचस्कारोत्तरानिलाः सूर्न्येसाज्ञो
तिषपुरे निर्जिंदानं ददर्श सः धूपधूमवनस्तुषात्कालागुरुवनात्परं मरीचिकाविनीर्णाणर्णोविभ्रमे वालुकांबुधौ तद्गजेंद्रामदस्मू
हस्समता पशुः तथोधान्विगलद्दर्पान स्त्रीराज्ये स्त्रीजनो करोत् तां तुर्गैस्तैर्नो पुरस्कृत्य ननंतुकुंभोकवाटिनो स्त्रीराज्यदेव्यास्तस्या
ग्रेवीक्ष्य कंपादि विक्रिया सेत्रासमभिलाषवानिश्चिकापनकाश्चन उत्तराकुरुश्चाविसत्तद्यांजन्मपादपान उगांतकासंत्रा
साहिलानीवमहोरगा जवाजितधनः सोप्यविवेशस्वमंडलं भिन्नेभमौक्तिकापूर्णपाणिः सिंहइवाचलम जालंधरं लोह

रा॰ज॰त॰ रचमंडलानीतशालीव ममादीकृतान्यविदधे राजत्वं सोनुजीविनां पराजयव्यंजनार्थं नानालिंगानि पार्थिवाउद्येगाद्याद्दितास्तेनबद्ध
३१ ल्वघापिनिमदा बंधमुद्राभिधानायपश्चाद्धाहूतदात्तया तुरुष्कादधंतेव्यक्तंमूर्धानंचार्धमुंडितं सितिभद्दाक्षिणात्यानांतिर्यक्के
31 ञापनायसः पुच्छंमहीतलस्पर्शिचक्रे कौपीनवाससि नतत्पुरंनसायात्रामोनमासिंधुर्नेर्णोणवः नसद्वीपोस्तियत्रासौप्रतिष्ठानविनिर्म
मे कोचिद्वेष्टासमुचितंकचित्समयानुग वाक्रूत्वेनप्रतिष्ठानामसंदधे सुनिश्चितपुरंचक्रेदिग्जयेकृतनिःस्पृहः मगर्वोदर्पितपरंकृत
वान्हृतेकेशवं फलगर्हतनफलपुरंपर्णोत्सेपर्णमादरात क्रीडारामविहारंचक्रीडन्राजाविनिर्ममे एकमूर्धेनपद्र्लमधःकषेत्रपापरं
बुद्धाव्यधान्निरालंवं स्त्रीराज्येनृहरिंचसः दिग्गतास्येभूपालेतस्मिंस्तत्कमहोत्किल पुरंविधापतत्रातततफलप्रदमभूत ललिता
त्यपुरेतस्मिन्नादित्यायसभूपतिः सयामांकान्यकुब्जोर्वीमभिमत्योर्जितांददौ तत्रकुसुमपुरेश्रीमान्मुक्तस्वामीव्यधीयत वृहद्विहारे
भूपेनसस्तूपश्चमहात्मना एकांकोटिंगृहीत्वासद्विजपापविनिर्गतः भूतेशायददौशुद्ध्यैकोटीरेकादशागतः मततःज्येष्ठरुद्रसशिला। राम॰
३१

प्रासादयोजनभूमिग्रामप्रदानेन च विदधे वसुधाधिपः चेक्रे चक्रधरस्तेन वितस्तांभः प्रतारणां विनिर्माय यावदाल्लीस्तां स्तान ग्रामान्स्वय
छत्तः सोखण्डिताश्मप्राकारं प्रासादांतर्व्यधत्त च मार्तांडस्याद्भुतं दाता द्राक्षास्फीतं च पत्तनं लोकपुण्यपुरे कृत्वा नानोपकरणाण्वली
प्रतिपादितयो जिष्णुग्रामैः साकं सविस्मये ततः पारंपरीहासपशीलोभूल्लोकवासवः विदधद्दासवावासं परिहासपुरं व्यधात् विरेजेराज
तो देवः श्रीपरीहासकेशवः त्विषोरत्नाकरस्यापि मुक्ताज्योतिर्भरैरिव नाभीनलिनकिंजल्कपुंजेनेवानुरंजितः स्वच्छकाल्लांचनमयः
श्रीमुक्ताकेशवो हरिः महावराहः शुशुभे कांचनकवचं दधत् पातालतिमिरं हंतुं वहन्निव रविप्रभाः गोवर्धनधरो देवो राजतः तेन का
रितः योगानुकल्पपयःपूरे विपांडुरतां दधे चतुष्पंचाशतां हस्तानुच्छ्रायपित्वा महाशिला ध्वजाग्रे दितिजारातेः तार्क्ष्यः तेन निवेशितः च
के वृहच्चतुःशालाव हत्स्वैत्यव हद्धिनैः राजाराजविहारस्य विरजः सप्तमोजिनं तोलकानां सहस्राणि पलानां स्तनतस्य च संधाय बुद्ध
धीश्चक्रे श्रीपरीहासकेशवे २०० रीतिप स्याप्रहस्यैस्तु तेन तावद्विरेवसः व्योमव्यापिवपुः श्रीमान्वृहद्बुद्धो व्यधीयत चतुःशालाच

राजत ३२ चैत्यंचतातावतान्यधात धनेनैवेतितस्यास्तन्यंचनिर्मितयःसमाः राजतान्वापिसोव्याणोन्वापिदेवान्विनिर्ममे पार्श्वेषुमुख्यदेवानायाषंदो
धनदोपमः कियंतितत्रात्नानिग्रामान्यरिकारतथा सर्पाद्दादितिकः शक्तः परिच्छेत्तुमियत्तया अवरोधैरमात्यैश्चसेवकैश्चनरेश्वरैः तत्रप्र
तिष्ठाः शतशोविदिताभुवनाद्भुताः राज्ञीकमलवत्यस्यकमलाहट्टकारिणी राजंतविपुलाकारंकमलाकेशवंव्यधात अमात्योमित्रश
र्मापिचक्रेमित्रेश्वरंहरं श्रीकय्यस्वामिनंचक्रेलाटःकय्याभिधोनृपः श्रीमान्कय्याविहारोपियेनतेनव्यधाद्भुतः भिक्षुःसर्वज्ञमित्राभू
त्क्षेमाधवज्जिनोपमः भुःखारश्चंकुणाख्योस्यचंकुणविहारकृत भूपचित्तोन्नतंस्तूपंजिनान्हेममयांस्तथा ईशानदेव्यातत्पत्न्या
खातांबुप्रतिपादितं सुधारसमिवस्वच्छमारोग्याधायिरोगिणां वल्लभादिसभूभर्तुर्वल्लशचक्रमर्दिका सद्मस्नात्रोणपाकंसामसतत्रचक्र
पुरंव्यधात आचार्योभप्पटोनामविदधेभप्पटेश्वरं अन्येपिरक्कोटेशाद्याकदेवोवक्रभिःकृताः अधिष्ठानानितेप्यत्रचंकुणोनाम्नमंत्रि
णा संचैत्यःसुकृतोदारोविहारोनिरमीयत भिषग्वरेशानचंद्राख्यःस्यालस्वंकुर्मंत्रिणःविहारमकरोल्लुब्ध्वातत्सकानुग्रहाच्छ्रियं एवंदे राम० ३२

स्मयीमुर्वीमकुर्वेन्नुर्वरीपतिः गुणैरादार्यशौर्याद्यैर्मघवानमलंघयत् हेलयापि विनिर्यातो वक्त्राद्वसुमतीपतेः नकदाचनतस्याज्ञा देवैरप्युद
लंघ्यत तथादिपूर्वपाप्मोघवेतैः सकटकोवमन् आनीयतां कपित्थानीत्यादिदेश सजातु चित किं कार्तव्यतयान्वेषु पुरोगेषु स्थितेष्वथ उ
पानयत्कपित्थानि दिव्यः कोपिपुमान्पुरः अग्राद्रुपायनं गृह्णन् कृतसंज्ञो भुवामभोः कस्त्वमिति पप्रच्छ प्रतीहारः प्रसत्यतत् सो
प्यधात्तं कपित्थानि दत्वागात्तः प्रियाणापदं प्रदित्ताधमदेहं रागानंदनोद्यानपालकः रहामहेद्रुमं दिष्टं बलं म्यकिंचिदस्तिमे इति श्रुत्वा प्रती
हारः सभां चक्रे सनिर्जनां ततो दिव्यः पुमानूचे शक्रस्त्वां वक्ति भूपते संततं पपप्रमप्येत तैर्भोजन्याग्निषुरंवचः तुर्येयुगेपिभूपालदि
क्पाला अपितेवयं बिभ्मो पत्याणिम्याज्ञां श्रूयतां तत्र कारणं पुरायां मगधस्य स्यचित्पुंसः जन्मान्तरे कोमकरो हास्तिको भूद्र
वान्किल एकदा तस्य तेयो भवाद्धपितामहाद्रुमान् श्रांतस्यनिर्जले रागोरोषोणामायसमभूदह ततः स्वामिगृहात्तुत्दुष्टिव्रतस्या
भवतोंतिकं वारिकुंभीमपूपं च गृहीत्वा कश्चिदायया निर्धातपाणिपादस्त्वभोक्तुं संप्रवृत्तस्ततः बिंदुं कुठगतप्राणामपश्यपः पुरतो

रा.जत तिथिं सत्वामचोचन्मामुक्तादृभिःसोपदृतस्यमे कंठयिपासवृथााः वर्तंतेभोजनंविना वारितःपार्श्वगेनापितस्मैत्वंप्रीतिपूर्वकं पूर्पार्थे
३३ वारिकुंभींचप्रादाः प्रियमुदीरयन पात्रेप्रसन्नचित्तस्यकालेदानंनतेनते श्रांखडितानामाज्ञानांशतमातीत्रिविष्टपे तेनवारिप्रदानेन
33 वाछामात्रेपिदर्शिते प्रादुर्भवंतिसुस्वादानघोमरुपथेष्वपि सन्तोत्रप्रतिपादितः प्रियवचोवृद्धालवालावलिः निर्दोषेणमनःप्रसाद
पयसानिष्पन्नसेकक्रियः दातुस्तत्तदभीप्सितंकिलफलंकालेतिवालोप्यसौराजेन्द्रानमहीरुहोविजयतेकल्पद्रुमादीनपि अत्या
वेशोयास्तास्त्वद्यसेत्याज्यातवभूपते वचोलंघ्यस्सपयतोयत्राविचारतः अपिचेतसिभूपालसुलभंमहःसतः कस्माद्विचारमून्यते
तवापिहृदिरोहति दिनानिकतिचिद्यानिकश्मीरेषुघनागमे जायंतेतानिपूर्वोक्तोपलानिशिशिरेऋतः विगाहतेदिशंपायात
त्रेतत्रैवततस्यत त्वदाज्ञाग्रहणेयत्नपूर्वंदानप्रभावतः त्र्याशाश्रितस्यमादेंद्रीमात्रास्वत्यापितेधुना गृहीताकृष्णमेघ्याशक्रेणाभ
यशक्तिना विनाप्रयोजनंमुक्तंतस्मादाज्ञात्वयाक्वचित नैवमेवपुनर्देयाविरलामतितापतः इत्युक्तोनर्दितेतस्मिन्भूपालोवि राम ३३

पुण्याशयः चिंतयन्दानमाहात्म्यपरं विस्मयमाययौ ततः प्रभृति तादृक्षयोग्या येषा मिलाललसः परिहासपुरे चक्रे स्थिरगुर्वीम
पर्वणि सहस्रभक्तमित्येव प्रख्याता यास्य दक्षिणा लक्षमेकोत्तरं भक्तपात्राणां यत्र दीयते अभिप्रायेण तेनैव पत्तनान्पूर्षरघुमः
चक्रे यंधेषु तत्स्मान्तः कश्चिज्जातु पिवेदयः स्वजन्यादशदेशेभ्यस्तांस्तान्नतरविज्ञानान विकचान्कुसुमस्तोमान्मादयेभ्यद्वानिलः
तेन कनकवर्षस्य रससिद्धस्य सोदरः चंकुणो नाम मनुःखारदेशानीतो गुणोन्नतः मासेन समान्तन्वन्कोशवत्सुवर्णतां पद्माकरेष्
वाजस्य भूभर्तोभूच्छुभावदः रुद्धः पंचनदे जातु दुस्तरैः सिंधुसंगमैः तटस्तंभितसैन्योभूद्राजा चिंतातुरः क्षणं ततो वुतरणोपाय
तस्मिन्नद्दष्टमंत्रिणः अगाधे भस्सिरोधस्य चंकुणो मणिमक्षिपत् तत्प्रभावाद्द्विधाभूतसरित्तीरसम्सैनिकः उत्तीर्णो नृपतिस्तूर्णं
परं पारं समासदत् मणिमन्येन मणिना चंकुणोप्याचकर्ष ते सलिलं प्रागवस्थं च स्रोतोनत्सरितामभूत् परिभाव्याद्भुतं तत्र तस्मै शासमा
सुखदानतः प्राणयाच्चंकुणो राजा मणियुग्ममयाचत ससन्मादत्सुदि रमनभैमोकाला नस्याद्दिर्युक्तो तादृत मणियावतकिंस्मात्त्वी

राज॰ कारणेनवः सामान्येनैवलभन्ते सौख्यं येन वस्तु समर्थ्याम मद्दत्सुतस्यकोशीना॥ [illegible] मणिगणायंतितावद्धा
३४ वस्थितो जलनिधेः पुलिनैकदेशे सरस्वीक्रियेत यदि तेन ततः तदा स्नानस्य स्कुरन्तपिनन्तत्सलिले विभाव्यः इत्युक्त्वा विरते तस्मिन्राजास्त
स्मितमब्रवीत् संभावयसि किं रत्नमात्मानमभ्यधिकं मम ततोऽधिकतरं यद्धा किंचित्त्वां मम पश्यामि तदा दायमयं छेदनिक्षिपेण मणिं ह
यं ततो महाघ्र्म सादोयामि सुत्स्वा चक्रेणाब्रवीत् स्वायत्ते स्वामिनो रत्नमहामिष्टमरीपतो गजस्कंदधिरोप्य तन्मागधेभ्यो यदाहतं
दत्त्वा सुगतविवेत ज्ञनोयमनुगरूपतां सलिलोत्तरणोपायो मणीदेवेन गरूपता संसारोत्तरणोपायः सुगतो मह्यमर्प्यतां इति तेनार्थितो पुत्रा
जिनविविंदं दोन्नपः वाग्मिनाय स्वसामर्थ्यं परिपंथयितुं वचः स विहारेष्वभगवान्सतेन विनिवेशितः कपिशाभिः सकाशायः इव शोभाति
भिः इत्यपेतद्याधिकुटैकैरायासैः परिवेष्टितः गजस्कंदानिबद्धस्य स्पतूचकोऽयस्य विष्टरः अभिप्रायानुसारेण मकरीकृतेप्रियं अहो महा
प्रभावानां भूपतीनां वसुधा अशिक्षितं कदाचित्तत्स्वपदमर्पयितुं हयं निनायारोपमेकाकी हयविद्याविशारदः दूरान्निर्मानुषे तत्र लल राम॰ ३४

नीललिताकृतिं एकांददर्श गायंतीं नृत्यंतीमप्सरामपि क्षणाच्चैतत्समाप्य गीतनृत्तो मृगीदृशौ प्राणन्यकिंचिद्रुध्वा वप्रपद्ममयनृह

पे तुरंगं तं समारुह्य तत्रागछद्दिने दिने दृष्ट्वा तत्पैव तत्कालं गत्वा पृष्टवान्सविस्मयः तमूचतुस्ते नर्तक्यौ वावां देवगृहाश्रिते यः श्रूयते मानोयं

ग्रामस्तत्रावयोर्गृहं तज्जीवनमुज्जो मात्राणामुपदेशतः अस्मत्कुले नानियंतनृत्तमत्र विधीयते नृत्तिः परंपरा प्राप्ता तासे य मस्मद्गृहे स्थिता

आवामन्येपि वानात्र निमित्तं ज्ञातुमीश्वरः एवं वचस्तयोः श्रुत्वा नृपोन्वेषकः सविस्मयः तदुक्त्या मेदिनीं कृत्तां कारयित्वा निरदारयत दृष्टं

निर्हेतन्त्रस्मिंस्तेरथ्या द्वाःस्मीन्निवेदितं नृपतिः पिहितद्वारं जीर्णदेवगृहद्वयं उद्घाटितारविर्वीणाः पीठात्कीर्णौ निवेदितौ अपश्यत्केशवेतत्रा

मलक्ष्मणनिर्मितौ परिहासदेवः पार्श्वपृथक्त्वापिलागृहे मराम स्वामिनः श्रीमान्नृपतिः पाकर्मे निर्ममे देवोपि लक्ष्मणस्वामीति पैवास्य

प्यपार्थिवं चक्रमर्दिकया चक्रे स्वपार्श्वे निवेशितः दिग्जयेपुरुषः कश्चिद्दत्तमत्स्ययानिग्रहः अग्रेन्यक्षिपदात्मानं गजानृष्ठस्य भूभुजः

तं कृत्तमाणिमाणादिश्रणादिश्रेणीः शोणितवर्षिणं त्राणार्थिने कारुणिकः स्वोदंते पृष्टवान्नृपः [illegible] मस्मिविषस्य भूपतेः

राजत भरव्यातमूचे स सचिवमाख्यातं दिनकारिणं । प्राणा निर्लोलिता दिस नृपतेः । क्षेपयंतीमाति । इति कार्पण्येऽनेर्यस्मिन्नाज्ञे ग्रंदं च ततो नृपात ॥ पु

३५ मे ॥ प्रतिजज्ञे च भूपेन ततस्तत्स्वामिनिग्रहः । मूढश्चाणीगदंकारैः स चाकार्यत सत्कृतैः ॥ ततो विदितवृत्तांतः स मंत्री कृतसत्क्रियः । कदाचिदेवम

35 वदद्धृष्टो जगतीभुजं ॥ एवंविधस्य कार्यस्य राजन्यत्परिरक्षणं । तत्र वैरिविमुग्धाशा विडंवयति मामियं ॥ बाष्पे जलांजलिं दत्वा दुःखाय च सु

खाय च । कृतकृत्योऽस्म्यहं जल्पादवमानहतानमून् ॥ अपकृत्याधिकं शत्रोरपकारं जयेदिति । गंभीरमतिना घ्वनिनादं नदतो गिरः ॥ इतो मा

मेऽस्ति भिर्गम्या भूः प्राप्यात्वरितं कथं । यदा वा प्राप्यते वैरि तदा तत्रैव किं वसेत् ॥ मासार्धलंघ्यं पंथानं तस्मादुपदिशामि ते । गृहीत्वा सजल

गम्यश्चमूनां किंतु निर्जलः । तद्भूमिजावंधबोमेन वस्यंति त्वदागमं ॥ सामात्यांतःपुरो राजा पृच्छ्यमानो न गृह्यते । इत्युक्त्वा सो करोत्तस्य प्रवेशं वालु

कार्णवे । पसस्पीणां तु कठोनि स्तोयः समपद्यत ॥ तत्राप्यहानि द्वित्राणि वद्ध्वे सा भवन्नृपः । तस्मिंस्तेवीस्य सैन्यं च मंत्रिणं तमभाषत ॥ उक्तकाला राज०

धिका या च द्वा मरणाम्मिताः पथि । मुमूर्षुतस्य पार्सैन्यं तदंधाशिष्यतेकियान् ॥ ततो विदस्य सोवादीज्जिगीषोः पोषमध्वनः । किं पृच्छसि राक्षस ३५

स पंमाष्ट्रस्यवाभवान त्वंहिस्वामिन्द्रितौ येवसमुपेक्ष्यस्वजीविते मन्युचक्रे स कटकोमपापुत्र्यामंवेशितः नेदंमहतमहीमात्रंभीमोपवातु
कालेवः नाभोत्रलभ्यतकापिकृत्त्रा तातेद्याभूपते श्रुत्वेतिपतनाकृतत्वाससमभूद्दीतसोप्यवाकारकान्वेषितफलास्तमपोषवशालिभूःसं
स्मृत्तजीविजीविताशानांभीन्नृणांक्रदितध्वनि भुजमुद्यम्यपाशमयंस्ततोनृपतिरब्रवीत् अमात्यतवहृत्सेनभीतः स्वामिन्द्रितेषिणाः मयाप्य
त्रशीतातोद्रवरांमांचितावया अभेद्यसारमपितुव्यक्तमेवंविधापिते मयोगः कुंठतांयातालोहवज्यमाणाविव मणिभ्यमाहृज्जकांगहृत्
न्द्रस्याद्रवांगुलीः त्वंमिष्यावयंकोलूनानद्यशोचिष्यसिश्रवं निदेशेनैवमेपश्यपयः स तद्यमेदिनी रमितेनांवुवाहस्मरत्वेवेद्रूयभू
रिव द्रस्तुत्वासंवुनिष्क्रांतुंकृत्रेनोवीव्यदारयत् गजिद्दांशुवितस्तांभःस्मृलेनेवत्रिलोचनः अप्यो जगामपातालला स्मितपृष्ठविःरसात
लरित्साकंसैन्यानांजीविताशया ३०० तस्यसेनाचराणांसाल्कमविष्टदवाहिनी वृथाव्यथीकृतागसमंत्रिणास्तस्यचेष्टितं लूनांगोमंग
लाशंसी समंत्रीविफलश्रमः स्वस्यभर्तुविवेशादौनगरीमंतकस्ततः राज्ञापिकोटिलाचार्योनिगदाम मही [illegible] मंत्रिणास्तस्यतुल्याव

रा-त- स्त्रोतोव्यधीयत पथ्योपयोगं तेनैव स्थाने स्थाने प्रवर्तिताः अद्यापि कुंतवाहिन्यः प्रवहंत्युत्तरापथे सहस्रशो ... परे धुवना कृताः अति
३६ प्रसंगभंगेन तद्वृत्तांतानदर्शिता यन्निपापदजलाघनाश्मपरुषे दर्शितवोरालाय वाम श्वाद्याः समयेपयोदमलिनेकालुष्यं संदूषिताः दृशप
36 तेकुलनिम्नगा अपिपरां दिग्देशकालाविभोत तत्संयमद्दतामपि समह शास्त्रारमवृत्तिभेदो कलेर्वायप्रभावः स्यान्नरनाथाश्रतनस्यवा य
त्तोपि भीमकलुषाः प्रवृत्तीः समदर्शयत ॥ युग्मं ॥ भवानाधनेश्वरो राजा परिहासपुरस्थितः संजातु मदिरासीवः सचिवानेवमभ्यधात
हृतं प्रवरसेनेन यद्देवत्यवरं पुरं तन्नितद्दग्ध्यमभ्यधेमत्युरस्यवचःछिपं घोरामलंघितात्रस्य श्रुत्वेसाज्ञां महीपतेः गत्वा प्रधानस्तकूटानि ते
ददहन्नातुलानेके हर्म्याट्टीः समाणास्तद्दृशिज्वालोज्वलाननः उल्कामुख इवाभूत्स द्दृषीद्दहसितोत्करः दृष्टा दिवं ह्रतवतः प्रतिभासते
न्यामिष्यवराचितत्रमधिकोविघ्यरात्मनोपि चंद्रादि पश्यति पुरो द्विगुणं प्रकृत्या तेजोमयं तिमिरदोषहतं द्विचक्षुः नैवं चेदेकमापत्तत्पुर
प्रवरभूपतेः अप्रसंख्यपुरनिर्माताप्तसविवदाधिकं कृतः ॥ युग्मं ॥ क्षीणासैन्यो प्यनिर्धार्य नगरज्ञोपघकिल्बिषं उत्मनिःश्वास मुहृदायस्य रा त°
३६

रैनृशंसाग्निना तत्कुर्वाणैस्तैः सुषिरागूढयेनानन्तुलयं दर्शितेजीर्णतरुः कोटरस्थानलाइव पातस्तमयशोचितंसद्भुः स्वैवीस्यमा
त्रिणः चिंतानिवर्तनेनोयाचुः पुरस्त्रोषम्भेषेवततश्रोतेऽमनस्येनगोरेनिः शोकोभून्महीपतिः स्वमांतहारितेपुत्रेप्रबुद्धोयद्दवस्थितेकां
येनाजानुतद्धाकं पत्नीवेनमयोच्यते तान्नुक्तकारिणोमात्यान्प्रशंसन्निति सोब्रवीत् प्रियमनुचितंस्माप्यापत्त्री स्नाणमभुरिव
णमयति पतिताधिक्रान्त्या मन्युकन्तिमुखवापिनः नृपमपथगंपांतिप्राणानुपस्य निजानपियमस्तमभिद्रह्यतैः पूतेपमदात्मभि
र्वैरी अंतीद्गमपिमादात्मराज्ञस्तस्याधितिष्ठतः एवमन्योपिदोषोभूदितरक्षितिपोचितः दत्त्वापियत्समध्यस्थश्रीपरिहा
सकेशवं जघानतीक्ष्णपुरुषैस्त्रिग्राम्यांगौडपार्थिवं गौडोपजीविनामासीत्सत्त्वमत्यद्भुतं तदा राजहृदयेजीवितनिधीराः परोक्षस्यप्रभो
र्हेते शारदादर्शनमिषात्कश्मीरान्समविशंस्ते मध्यस्थदेवावसथं संदृताः समवेष्टयन् दिंगतास्त्रभूपालेप्रविवेश्मनवेस्यतान्
परिहासमदरिंचन्त्रुःपूजकाः पिहितारामि तेरामस्वामिनंमाप्यराजंतेविककेसोजिंत्रास्पीगरश्चार्धिकेल्लिषउत्तमंकृत्वा ट्रोगणुषाः त्तिल

राजत ३७ 37 तिलं तं कृत्वा च चिक्षिपुर्द्दिक्षु सर्वतः नगरान्निर्गतैः सैन्यैर्दृश्यमानाः पदे पदे श्यामला[illegible]दत्ता भुवि अंजनाद्रि
दृषत्खंडधातुस्पंदोज्वलाइव तदीयरुधिरासारैः समभूदुज्वलीकृता स्वामिभक्तिरसामान्या धन्या चेयं वसुंधरा वज्राहत्वनष्टो
तेभ्यः पंचविंशतिस्त्रीः पद्मरागान्नवेन्द्रानाकारमपि मशाम्यति विषगा कृत्यमतादृश्मनः एकैकं क्रियते प्रभावनियमात्कर्मातिरेकं
पुंपुरत्नैः परम प्रमेयमहिमा त्वं हृदं किं साध्यते कादीर्घकाललंध्यो ध्वाशांतेभक्तिः क्वचप्रभो विधातुरप्यसाध्यं तत्र ब्रह्मांडे वि हि
ततदा लोकान्तरस्वामिभक्तिप्रभावानि पदे पदे तादृशानि तदाभूवन्भृत्यरत्नानि भूमताम राज्ञः प्रियोरक्षितोभूद्देशो ग्रामस म
विस्तवरामस्वाम्युपद्वारेणश्री परीदृसकेशवः अद्यापि दृश्यते भूम्यां रामस्वामिपुरास्पदं अंगेसाङ्गोगौडवीराणां सनाथं यश सा
पुनः एवं नानाविधो दंतैर्वीमराः स्मापतेर्ययुः विरल्वाः स्वपुरेतस्य भूयासस्तु हिंगतरे अनन्यकान्तपृथिवीसमालोकनकौतु राम ३७
की अपारंप्रविवेशाथ पुनरेवोत्तरायथं कांतुप्रभावजिज्ञासाम्प्रहितैर्धनदादिभिः नैनेतैस्सहदत्तानानास्तस्यैतैतत दाभवन ना

नाधापि पापभुवो दृष्टा जानेभानुकैरपि राज्ञस्तस्य वभृता ज्ञातत्रैस्वैरविहारिणी चिरमज्ञातवृत्तांतैर्मैत्रिभिः प्रदित्तस्ततस्य पाश्वाद्
तास्तानेव भुक्तवान् इत्यादिशति वः स्वामी कोयं मोदो भवादृशां श्मामि मांमेअविहस्य किं कार्यं सममपश्यथ विनिर्गतानां स्वभुवः
सरितां सलिलाकारः नृनिर्माज जिगीषूणां दृश्यते ह्यवधिः क्वचित् तस्मादाचारसारं वो वस्य स्वविषयोचितं राज्यं तदनुसारेणानि
र्विघ्नं क्रुस्तानघाः अत्रस्थैः सर्वदाऽभ्यस्तु भेदः प्रभविष्णुभिः चार्वाकानामिवैषां हि भयं न परलोकतः अपराधं विनाप्यत्र दंड्या
गद्वस्वामिनः ते दिसंभृतवित्ताः स्युर्दुर्भेद्यादुर्गसंश्रयाः वर्षोपभोग्यपान्नान्नानि सेत्रभूसस्मितावृषाः ग्रामानानातिरिच्यतेय।
थाकार्यं तथा स कुरुत अधिकीभूतवित्तादि वत्सरे गणवत्तेभृशं भवेयुर्डामराः क्रूरा नृपाज्ञातिक्रमसमाः वस्त्रस्त्रियः कुप्याभोज्यमलं
कारा दृष्याग्रदाः ग्रामसाधं ते पदाज्ञु तुग्रामीणानेगरोचिताः मदाद् दुर्गाण्युपेसंतं संरस्याणि यदा नृपे यदा चानंतरज्ञत्वं तेषां भृसे घट्ट
पपते मदेशोवेतानूठायदा वृत्तिश्वशास्त्रिणां अन्योन्योद्वादसंबंधैः काय [illegible] ग्यायाः कायस्थवघदा

राजत तदानिः संशयंतेनुयः प्रजाभाग्यविपर्ययः चेष्टानुसारीणोन्वीयगूढमंदोयसावद मयात्तोह [illegible] नी भ्रत्यासन्तिंमदक

३८ न रहितोनोदांगंधेनवायुगजौंऽद्भूतिप्रकटितरुचिस्थ्वचलेवांबुदस्य चेष्टासंस्थंदतिमतिमन्वेषुणोन्वीयतत्वाज्ञेतोर्जन्मांतरपरिचितांनिश्च

38 लांचित्तवृत्तिं पुत्रः कुवलयादित्योवज्रादित्यश्चभेसंमौ भिन्नशीलातयोर्भ्राचौंधीहिमातुरयोः पुनः ज्यायानृराज्येभिषिक्तोव्यः सच

स्माहूलवान्यदा तस्माज्ञातिक्रमः कार्योभवद्भिर्नियमात्क्रमात्तदा उत्सृजज्जीवितंवापिराज्यंवापिसपार्थिवः शोचनीयोनकेमापिस्मरेत

दद्वचोमम कार्यः कनीयान्नन्नृपः प्रमादात्क्रियतेयदि नोलंघनीयातस्माज्ञाप्रस्य स्वविषमोपिसः पौत्रेषुमेकनीयान्योजयापीडोस्ति

दारकः पितामहसमोभूयादिति वाचः समसर्वदा भर्तुर्गदीतानैराणपाः स्वाभिप्रायाप्रणम्यतां आनचुः पश्चिमामाज्ञांतेवाष्पार्घकाणां त्यजः अवा

चवंकुणोजानुसन्निपत्याखिन्नाः प्रजाः बाष्पैः पतिवियोगाग्नितप्तांसिंचनवसुधरां राज्येकुवलयापीडोराजपुत्रोभिषेचितो मुगदी राज

ताभिधोराजागतः समुत्क्रांतो दिवं समस्तेजपस्यस्कतिनो दैवतैः कोपावृद्धये रत्नसिद्धिरकस्मात्सेयमस्मात्ससास्तमुपागता दूरस्थोपिदि भूमत्तस्मा ३८

गपश ऋद्याकृपाचन कार्याणि घटयन्नासीद् दुर्घटान्यपि हेलया अंभोजानि घनाघनव्यवहितोप्युल्लाघयत्यंशुमान दूरस्थोपि पयोधरोति
शिशिरस्पर्शकरोत्यातपं शक्तिः काप्यपरीक्षितास्ति महतां स्वैरं दविष्ठान्यहो यन्माहात्म्यवशेन यान्ति घटनां कार्याणि निर्यत्नतां सैकादशादि
नात्स्म ममासान्नषट्त्रिंशतं समाः एकमास न्याय समं दीमजां च द्रोत्समायैयौ तुषारवर्षैर्वैदहेले स्तमकाण्डनिपातिभिः आर्याणां कामिवेदेशावि
पन्नेके चिद्दूचिरे राजमर्षां मतिक्षां सराक्षितं नृविनो संकटेक्वापि दहनं प्रविसदिति केचन केषांचित्तमेते भूमहदीयस्युत्तरापथे सोमत्संसु
लभाभूमिं प्रविष्टः करकान्वितः अस्त्मद्भुतानि कृत्यानि श्रूतान्यस्य यथा किल विपत्तिरपि भूभर्तुस्तथैवात्यद्भुता श्रुता यातास्त क्षम
णाः पयोधिसलिलं केश्चित्त्वविशेषपैः संप्राप्तो दहनं गतः किलपरे लोकान्तरं कान्तरं कीर्त्यन्ते जायते महतां महानिरूपम प्रस्थान देवा
क्रिनां निःसामान्यमहत्त्वयोगपिशुना वार्ता विपन्नावपि ततः कुवलयापीडो भेजे कुवलयेशतां जातः कमलदेव्याप् श्रीमान्प्राक्र
इत्यादितः सागेनचक्रे विशदोयोनु राक्रान्तपाश्चिप महाराग स्त्वपि [illegible] कालेहत मभः

राजत॰ मद्भुक्ताशोष्मणाक्रान्तः प्रदीयस्त्वनाकुचन्त भृङ्गैरिवानुगैर्दानलोभात्पा [illegible] पाटयारेव अथोभय

३९ धनादापि भत्यचक्रिकया समं राजा कुवलयापीडोऽभजानुजभुजस्ता राज्यं निष्कण्टकं कृत्वा तेन प्राप्तबलो नृपः दिक्षु योऽर्जितक्रान्ति

39 लोभं तं भजत साधनः एकस्तस्मिन् क्षणे मंत्री तस्यात्तामुद्दलंपयत स्मारन्वात तत्पितुर्वाचं भजन्वादर्थविक्रिये प्राप्नायामपि पापिमन्या

तत्ये कोपाकुलो नृपः तमाज्ञातिक्रमं ध्यायन्ननिद्रः क्षणमप्यगात् दध्यौ सोऽथ गतक्रोधः प्रवृद्धः प्राणिमेस्वयं एतावान्कस्य नु कृते क

तेभ्यः प्रत्यभान्मम अकार्याण्यपि पापिष्ठाप्य कृत्वापि राजिनाऽर्जितं विधीयते हि तयस्मसंदेहः कोऽस्य सुस्थिरः कृतघ्नस्यास्य कायस्य देतो

रणालितस्यतेः दंतव्याः कस्य पथ्यानः प्रतिभान्ति न पापिनः विदंति हंतवोदंतपश्यमानस्य नात्मनः अवस्थाकालसृष्टेन कृतान्तानुसारोस्त

ऐतिह्यः पपपञ्जिरकारणस्मितमितं पापोजकोशाकृतिश्मश्रुद्वेषकठोरमधरभमानुनमतान्प्रभं मातंजीर्णविलसंकेशाविकृतं वृद्धा रा॰प॰

जपीडयोऽपमवक्रंनः परिहस्यते कश्चमिदंभूते श्वश्वराश्याप्युभिः इत्याघनित्यताश्चितादन्नशांतिमुखादरः राज्यं संत्यज्यमवनं प्रसमस्ता ३९

वणायपैयो गच्छभद्रवनोपैवतपस्याधीयतांमनः सापायाः सराभंगिन्यएवमायाविभूतयः तेनसंत्यजताराज्यं लिखितेन निजासने वैराग्य

वासनोत्सेकः श्लोकेनानेन सूचितः अभयप्रशामसंवेगलब्धसिद्धिनराधिपः श्रीपर्वतादावद्यापि भव्यानां मेति दर्शनं तथा याते समोः पुत्रे

मित्रशर्माप्युचान्वितः वित्तस्वामिसिंधुसंभेदे स भाग्योजीवितं जहौ राज्यं समांसमामासार्धां कृत्वा स वसुधाधिपः निःश्रेयसामिनिः श्रेणी सुधीः

सिद्धिं समासदत ८ वज्रादित्योवप्पियकोललितादित्यसूनुरपि ख्यातो यभूभृद्भवधन्माता चक्रमर्दिका सकृत्चरितोन्मात्तुः प्रजा

ह्लादविद्रावितः सुधांशोरिव दुर्वासा नूनं विनिर्विमर्दशोभवत परिदासपुरास्थित्यां नानोपकरणावलीम स जहार उराचोभूमल्लोभव

शोवदः रागिणो भूमिपालस्य भूपस्यांतः पुरस्त्रियः वीजास्त्वस्य वंडवास्तत्त्वाः समभवन्स्त्रियाः विक्रोयेन मयपथ्य म्लेछेभ्यः पुरुषान्वहू

म्लेछोचितां व्यवस्थितिमावर्तयत मंडले समाद्वान्वसुधाभुक्तो सोतिसंभोगजन्मनां जरामंतस्य पस्माभत्व पेरोगेन किल्विषी तस्मा

न्मेजरिकादेव्याजातो राजा प्रजांतकः ततः पृथिव्यापीडोभूत्सम [illegible] मुरवादरः राज्यं संत्य[illegible]यान संग्राम

राजत० पीडनामाप्यतमुत्पाद्याभवन्नृपः ॥ ततो तोमसासाघौराज्ञो ।नैवद्याराजत [illegible] यस्याभापीड
४० कनीयान्वप्यियात्मजः राजा श्रीमाञ्जयापीडः प्राप्य राज्यं ततः क्रमात् पितामहस्य सोऽभूयादित्यमात्यवचः स्मरन् जिगीषुरसम्भृतबलो ।
40 दिग्जयाय समनिर्ययौ स्वदेशादेव न प्रविष्टयं प्रनीतैः समं नृपैः चंद्वान्यमथ निर्गच्छन्क्रमशोऽरदारगोचरान् पितामहस्यन सैन्यक्रियन्निर्गच्छ
तोऽभवत् इति ब्रूपायथाज्ञाप्तपूर्वं समस्यातसैनिकाः कृतस्मिता स्तमूचुस्तैकिं प्रश्नेनामुनाप्रभो वस्तु कश्चिदिति क्रांतेनानु कंतु समोधु
ना ४०० कोशानि त्यानीतस्याशीत्यपादं लक्षमी पितुः अशीतिस्तुसहस्त्राणि देवस्याद्यजयोद्यमे तदा कोपेजयापीडो बहुमेनेननिर्जि
पं ।सिंप्रेक्षितैः संकुचतया कालस्य बलवत्तया जिगीषोः स्मामुजस्तस्यभावमालोक्य तादृशं दध्युर्भावज्ञतां वृद्धा ललितादित्यभूप
तेः तस्सदृश्यया तस्सस्याज्ञोजज्ञीमिधो बलात् द्रोहेणाक्रम्यक पमाराननवयं भेजेन्न पासनं । दिनेदिने राजसैन्यात्स्वदेशस्मारिणः ततः राम०
सैनिकाः स्वान्यवर्ततस्वामिभक्तिपराङ्मुखाः मरव्यायिप्पन्तस्वामेवशक्तिपरिकरंविना निश्चिकायजयापीडोपुक्तौकाचित्तुसंविदम् ॥ ४०

अभंगुरास्ताभिमानात्तस्येवासन्मनस्विनः अभ्यवर्तत यैरेषवैधात्रीरपि वामताः स विसृज्य भुवं स्वां स्वां भूपतीननुयात्रिकान् मया

गमगमत्सैन्यैः परिमितैर्निजैः समं तत्रावशिष्टाननुशिष्य स्ववाजिसमानो जवान् हिजेम्पोलस्तमेकोनं मददौ भूरिदक्षिणां सम्पूर्णमन्यो

लक्ष्यः दधादत्र वाजिनां तन्मुद्रयेयमन्मुद्राविनिवार्येत्युदीर्य च श्रीजयापीडदेवस्य त्यक्तौरहृमलक्षितां दिग्देशगामिनो मुद्रांगाग

स्सपयेमोददौ तन्मुद्रांकंपयः पीत्वा गांगमघापिनिर्मले चित्ते प्रबंधते तापो भूपानामभिमानिनां स्वदेशागमनानुज्ञां सैन्यस्याप्रमुखे

न सः दत्त्वा निशायामेकाकी निर्ययौ कटकांतरात मंडलेषु नरेंद्राणां पयोदानामिवार्यमा गौडराजाश्रयं गुप्तं जयंतारव्येन भूभुजा म

विवेशाक्रमेणाथ नगरं पौड्रवर्धनं तस्मिन्सौराज्यरम्याभिः प्रीतिंपौरविभूतिभिः लास्यं सद्रष्टुमविशत्कार्तिकेयनिकेतनं भरतानुगमा

लक्ष्यन्नृत्तगीतादि शास्त्रवित् ततो देवगृहद्वारशिलामध्यास्त सक्षणं तेजोविशेषचकितैर्जनैः परिहृतांतिकः नर्तकी कमला नाम

कांतिमंतं ददर्शतं असामान्याकृतेः पुंसः सा ददर्श सविस्मया अंसदेशन्यस्तांकं तांबूलपात्रभृत्कापि जयापीडोपुकोऽस्तेप मेवेद्धं राजा

रा.जा.त. वा राजपुत्रो बालो कोन्तरकुलोद्भवः । गावं ग्रहीतुमभ्यासः पृष्ठस्थोः पाणिवाटिपा [illegible] सा लोलस्त्रोत्रपु
५१ रोमदोन्के मधुपापानात्स्ययोपि द्विपः सिंहः सत्यपिपृष्ठतः करिकुलेष्यावृत्त्यविशेषसिता मे धीन्मुख्यशमेप्यशान्तवदनो ह्रीर्णस्वरो वद्दिनाः
५१ चेष्टानां विरमेन्न हेतुविगमेप्यभ्यासदीर्घास्थितिः इत्यतः चिन्तयती सा कृत्वा सत्क्रान्तसंक्रान्तमविदम सखीमभिन्नहृदयां विसमर्जेतरं
तिकं प्राप्य तस्य हृद्गते पाणौ पूगखण्डांस्तयार्पितान् वक्त्रे क्षिपज्जयापीडः परिवृत्य ददर्श तां भ्रूसंज्ञया मिकस्य तत्पृष्ठायाद् इति सुभ्रुवः दंदं
त्याशीदिको नस्याद्वृत्तान्तमुपलब्धवान् तयाजनितदासीप्रपत्तितैर्मधुरभाषितैः सख्याः समापन्नजायानि म्ये सुवसतिं शनैः अयाम्य
पेशलालापा तथ्यासावविलासिनी उपाचरत्याराध्य श्रीः सोप्यभूद्विस्मितायया ततः शशांकधवले सञ्जाते रजनीमुखे पाणिनालम्ब्य भूपा
लं शय्यावेश्माविवेश सा ततः काञ्चनपर्यंकशायी मेरैयमत्तया तयार्पितोपि शिथिलं विदधे नाधरांशुकं प्रवेशपान्निवद्धहहृसत्ता रा.म.
सत्रपां ततः दीर्घबाहुः समाश्लिष्य सशनैरिदमब्रवीत नवलपद्मपलाशाक्षि न मे हृदयहारिणी किन्तु कालानुरोधाय सापराधं करोतिमा ५१

दासस्त्वयैवं कल्याणि गुणैः क्रीतोस्मि कृत्रिमैः अचिराज्ज्ञातवृत्तान्ता अवं हासिाणमेष्यसि कार्यशेषमनिष्पद्य मत्कृते मानिनि केचन
अभोगे कृतसंकल्पं सुखानां त्वमेवेहि मां तमेवमुक्त्वा पर्यंके सांगुलीपेन पाणिना वादयन्निव निःश्वसन् श्लोकमेतं पपाठ सः असमाप्तजि
गीषस्य स्त्रीचिंता का मनस्विनः अनाक्रम्य जगत्सर्वं नो संध्यां भजते रविः श्लोकेनानेन गतेन तेन पठितेन महीभुजा साकलानुशलाञ्ज
सीन्महान्तं केचिद्दिवं ते गंतुकामं च तं प्रातर्नृपं प्रणिपतितोऽवलात् अर्पयित्वा चिरकालमप्रस्थानमयाचत एकदा वंदितुं संध्यामयातः स्मित
ं विरायातो गृहं तस्माद्ददर्श मशाविकलं किमेतदिति पृष्टाप्यतमूचे सा शुचिस्मिता किंदोत्र सुमहान्राजन्नोनिपत्सोद्धृति देहिनः नर
नागाश्च संहाराः कृतं तेन दिनेदिने त्वय्यमूर्वंचिरायाते तत्तद्भयेन समाकुला राजानो राजपुत्रा वा तद्भयेन विसूत्रिताः गृहे मा नात्र नि
र्यातिमर्वं नेमाणाटासणो नामिति ब्रुवंतीमुग्धानिविध्यच विदूषम सव्रीड इव तां रात्रिं जयापीडोभ्यवाहयत् अपरे च दिने नापायेनिर्ग
तो नगरांतरात्तस्मिंदागमपतीसोभून्महावटतोरथः अद्रृष्टपतत्कालेसस्त्वनमहद्दयद्दारुणो किंतु कालानुरोधेय सापन्नापीव मगाधि

रा जे पः अधुनान्येन पांतं तमध्यमं ध्यगागिनं राजसिंहो न ददर्श सिंहस्तमाक्ष्य [illegible] दाभ्रदके तद
४२ स्तपूर्वकायस्तेसगजेः समुपाद्रवत् तस्यान्यस्या न न विलेककफोणिं पततः क्रुधा क्षिप्रकारी जयापीडो वक्षः सुरकं पाणिना तं शोणितेज
५२ ग्धगंधेभ सिंहाद्राग्भेविमुक्तता एकप्रहारभिन्नेनतेनात्यजत जीवितं आमुक्तकंबाणपद्टः सकफोणिमध्यगोपयन् प्रविश्य नर्तकी वेश्म निशि
मुप्तापपूर्ववत् प्रभातायां विभावर्यां श्रुत्वा सिंहं हतं नृपः प्रहृष्टः कौतुकाद्द्रष्टुं जयंतो निर्ययौ स्वयं स दृष्ट्वा तं महाकायं भेकमध्यतिसंहता
सास्य यो निश्वयान्ने ने प्रदंष्ट्रा रमभानुषं तस्यदंतांतरा लब्धंकेयूरंपार्श्वगार्पितं श्रीजयापीडनामांकं ददर्शा थ स विस्मयः स्पाणे तोतत्र सभू
पाल इति ब्रुवति पार्थिवे जयापीडागमाशंकि पुरमासीद्भयाकुलं ततः पौरान्विमृष्य्यं जयंतः क्षितिपोब्रवीत महर्षाव सरे मूढाः कस्मा
द्वो भयसंभवः श्रूयते हि जयापीडो राजा भुजबलोर्जितः केनापि हेतुना भ्राम्यन्नेकाकी बदिगंतरे राजपुत्रः कंल्लटइत्युक्ता कल्याणदेव्य
तो तंस्मनियमितादान्तुनिष्पुंत्रोगोमतामया स्योन्वेष्यस्त्वतयं मा प्रमत्तद्रत्वाहतो च्छया रत्नद्वीपंमतिष्ठामो निधानासादनेगद्दात्त अ राम०
४२

स्मिन्नेवपुरेतेनभाव्यंभुवनशासिना नृपादेनंसमान्वेष्यपोस्मैदद्यामभीप्सितं वाचिसमत्ययाःपौराःभूपतेःसत्यवादिनः अन्वि
ष्यकमलावासवर्तिनंतन्न्यवेदयत् सामात्यांतःपुरोभ्येत्यसप्रयत्नेनमसाधयत् ततःसवेशमनृपतिर्निनायविदितोत्सवः कल्याणदेव्या
स्तेनाथकल्याणाभिनिवेशिना राजलक्ष्म्याव्यपास्तयात्रवसोजियद्दत्कां यथादिनापिसामंत्रीतत्रशक्तिंप्रकाशयन् पंचगौडाधि
पाञ्जित्वाश्वशुरंतदधीश्वरं गतशेषप्रभुत्यक्तैःसैन्यसंवाह्यन्निष्क्रतः मित्रशर्मात्मजोदेवशर्मामात्यस्तमाययौ निजंदेशंप्रतिततःस
प्रतस्थेतदर्थितः अथैनजयश्रियंप्रकुर्वन्स्वस्थास्येथसुलोचने सिंहासनजितादादौकन्यकुब्जमहीभुजः सराज्यककुदंराजाजहारोदार
पौरुषः तस्मिन्नविहेलभुवंस्मृजेदूजितविक्रमे सैन्येस्वसंगसमित्सुद्ज्ञेजंज्ञोयोहं विनिर्ययौ श्रुष्कलेत्राभिधयामेतेनसार्धंस्वदारकाः ज
यापीडस्यसंग्रामःसुवह्लीनिदिनान्यभूत् अनुरक्तप्रजोराजाजज्जराजमहीस्वभिः पृथिव्यांन्विष्यपु... न्याठविकमंडलैःसा
हायकायराज्ञोहंयामीत्युक्त्वाहितार्शनः मातहंसत्या... दत्ताहराच्छया रत्नद्वीपमतिक्षामोनिधानो... पधि को

रा-ज कोऽरजज्जुरिति भ्राम्यन्न्यो धान्यम्मक्षस्तवेतनः तस्मै तेनाग्रभूगीता[illegible] स्वमभपेन स्रेप
४३ णीयं तस्मिन्स्थापूमानं तदाननेः सोयं हतो मया जज्जुरस्मै भो धाक्रियो न दत्त अपमसे स्तगाभीमास्मृभूभुजा तदयात विवेष्टमानमो।
43 दिन्यां जज्जुं तत्क्षायपर्युनिंजाः समन्ताद्धितापातविंताः सततदुःस्थिताः द्रोहाज्जितेन राज्येन त्रिभिर्वर्षैरयुज्यत न्यासापहारादृणाज्ज्ञा
वेश्यानां कामिवंचनात् द्रोहाच्चोपनतां राज्ञां न स्थिरा संपदः हतेजज्जे जयापीडः प्रत्याहृत्य निजां श्रियं जयाद्ददोस्माभूभारक्लेशे
नचसंतामनः प्रपेदे पत्नेकल्याणीं प्रविशेषि विधान्नृपः देशे कल्याणपुरकं तत्र कल्याणदेव्यभूत राज्ञा मल्हाणपुरकच्च कोविपुलकेश
व कमलासास्वनाम्नापि कमलापव्यपुरं व्यधात् महाप्रतीहारपीठाधिकारं प्रतिपद्य सः कल्याणदेवीदाक्षिण्यादक्षोद धिकोन्नति
रत्यन्नि भूमौ देशोस्मिन न दूरदूरतिरोहिता कश्यपेन वितस्तेव तेन विद्यावतारिता वुधोमूखोपमित्येव कास्मिचि हृदंते स्फुटं नाम ददद् रा०
धश्चके सर्वो न्विद्याभियोगिनः देशान्तरादागम्य प्रव्याचक्षाणाः समापतिः प्रावर्तयत विच्छिन्नं महाभाष्यं स्वमण्डले श्रीराभिधाछ ४३

द्विद्योपाध्यायात्संभृतश्रुतः बुधैः सह ययौ वृद्धिं स जयापीडपण्डितः भूपतिरात्मनस्पर्धां च समेन सकस्यचित् आत्मनस्तु बुधैः स्प
र्धां पृथुधीर्बह्वमन्यत तावत्पंडितशब्देभूद्राजशब्दादपि प्रथा तैस्तैर्दोषैर्नतुच्छानि कालं तावद्दायेयो नृपैस्तो विद्वद्दायं तेन राज्यसाम्मु
ख्यकाङ्क्षिभिः गतावभूद्विदुषां व्याप्ता सेवागतैर्नृपैः समयदीनस्य राजासीन्निष्प्यनि खिलान्नुधान विद्वद्भिस्समभवद्यथान्यनृपमं
डले अध्यसोभक्तशालायां शुक्रदन्तस्य मन्त्रिणः विद्वत्तया यत्क्रियास्य स्तेन स्वीकृत्य वर्धितः विद्वान्दीनारलक्षेण प्रत्यहं कृतवेत
नः भट्टोभूदुद्भटस्तस्य भूमिभर्तुः सभापतिः सदामोदरगुप्तारव्यं कुट्टिनीमतकारिणं कविं कविर्बलिरिव धुर्यं धीसचिवं व्यधात् मनोरथः
शंखदत्तः चटकः संधिमांस्तथा बभूवुः कवयस्तस्य वामनाद्याश्च मन्त्रिणः मुखमेपश्चिमाशायाः लप्सयन्नुदयं रवेः देशो धर्मोत्तराचार्यप्रवि
ष्टमाधमन्यत सच्छेनः संस्तवव्याकृविवृतो बभूव सः भावानां भुज्यमानानां मास्वादान्तरविन्नृपः अपश्यदिक्षि महास्वादान्भावान्स्वादु वि
वेकिभिः किंन्नयमशनादन्यन्क्ष्मापैरधैरिवोक्षभिः आनूढस्य [illegible] महाभाष्यस्व [illegible] नमल्वाणमहामो

[illegible] स्तमपर

रा॰ त॰ ४४ दृप्तलुप्तस्मृतः शीतांशोरवतंसमाल्यवलयामोदश्रियादृप्यवज्ञ्रीवानानु [illegible] भूपाततदृश्यत्वाविक्रमयोस्तस्पृह

पोदेयगायोरिव एकैवविविधामूर्तिमद्भस्तुगुणातायथैयो॥ अक्रुर्वन्विगुणामाज्ञां लेके द्रात्मचरास्सतान् तनानयेतिजगदेदृतजातुपु

५५ रःस्थितः सांधिविग्रहिकः सोथगछन्नातच्युतोबुधो प्राप्पपारंतिमिया संतिमिमुत्पाट्य निर्गतः प्रियमत्योरामभक्त्यानृपोज्ञातोल्

स्वदाधिने स्वदेशमनयद्दत्तोरसोभिंत्तविभीषणः दृतंविन्नैः पूरपित्वा संगाधं चाससैन्यः क्रोजयपुरं कोट्टं त्रिविष्टपसमं नृपः ५००

पुरत्रयमहाकारंविहारं चविधायसः नगरांतर्जेपादेवीपुण्यकर्मसनिर्ममे तत्पुरे चतुरात्माचशेषशायी चकेशवः विष्णुलोकास्थि

तिस्पृष्टां श्रीवधामतिशं निधिं अन्यत्कर्मांतरंकिंचित्कारयित्वा सरस्समान् प्पथान्कारुभिरेवांभइतिशंसंतिकेचन सहित्त

भेजलांतर्भेकुरुद्वारवतीमिति उक्तः वेत्सारिणाच क्रोविनिर्माणांतप्याविधं श्रीद्वारवत्यधिष्ठानेवास्यकोट्टंतथाह्यसौ अभं रा॰ त॰

तोरजयपुरंक्षूनंघापिस्विलोजनः मंत्रीपंचमहाशब्दभाजनं जगतीभुजः तस्मिञ्जयपुरे कोट्टं जयदत्तोव्यधान्मठम राजपत्न्याः ४४

प्रमोदस्सजामाताममपुरापते जै न्त्र्याचाभिधो जयचञ्चुश्चिराच्चेत्स्वाहिदं पुनः संभृतसामग्र्योदिग्जयाय विनिर्ययौ वलजेलधि
वेलाद्रीन्द्राग्वयत्नलघुहृदयैः संयविष्टाविपूर्वोद्रिमविच्छिन्नाद्हिमाचले भगीरथस्य गंगेवैरंजेतस्यानुगा चमूः सार्धं सचैवैश्चण्डोलेर
दतः कटकाहूहिः तस्यामन्यामिकारात्रौ मुख्यानि प्रभुरत्वान्नृपाः नामान्यहूनियादित्यहृतिमत्यापपन्नृपः पूर्वाशां विनयादित्यपुरो
णात्वं केव्यधात् अभ्युत्से केन सह सा सहसाध्यवसायिना श्रीरागेदतिसंदेहमहतामपि भूभृतां भीमसेनाभिधानस्य सदुर्गपूर्वं
भूपते निःशब्दो व्रतिभिः सार्धं व्रतिलिंगी विवेशयत् तं रंध्रान्वेषिणां तत्र परिज्ञाय चिरस्थितः भ्राताजज्ञस्यमिहारव्येगत्वाराज्ञेन्यवेदयत्
भूपतिर्भीमसेनोथराजा कस्माद्बबंधतं नद्दृषाजगरोभीमभिवभीमपराक्रमं तस्मिन्वीरे तथा बद्धे धुर्ये पुरुषकारिणि पौरुषद्वेषिणा
जानेदैवेनोन्नमितं शिरः जयापीडस्ततः संमूढाख्यसैन्येप्यतिदारुणे तां तत्रान्मचिंतयत्नासीदुपायानुदयोम्मप्र अत्रांतरे नरपतेः पारा॥
णामतिदुस्तरा त्नूतामयप्रकृतापदुदपद्यत मंडले आमयः सर्गे भेजगितामुजः तोस्मस्नप्ययपुरकोटेजपदन्नोव्यधान्महोविवर्ज्यतेन

रा.ज. दाक्षिण्यं जयापीडो राजा तोषाय प्रभुक्तधीः स्वभृत्यनोपयुक्ता न द्र[illegible] ...पर वज्रवृसप
४५ पश्चाद्गुप्तिस्त्रासपिटकोऽभवत् तं लूताव्याप्तमाकार्ण्य विपत्सोरसिताणामुरवात् विपत्स्यते क्षणमिति ध्यात्वा दंशाद्दव्ययधात् एवं स्वमतिमाहा
45 त्म्यात्संतीर्णो विपदर्णवात् व्याप्तं व्याप्तमायदीर्घां दुर्गांपथपाशस्थपरिपंथिनः यः सर्वकालमबुधैः परिहस्यमानो मूलांकुराग्रपिन जातु पुरस्करोति
व्यापत्सु शास्त्रविटपी सफलत्वमस्य पुंसः किलैकपद एव लुनात्यलक्ष्मीः तं मेछदभिसंधातुं विधाविक्रमसंयुतः मायाव्यारमुडिर्नाम राजा
नेपालकोऽङ्कतमाणाति तस्य प्रविष्टस्य स्वमंडलं अयात्सुदूरमध्वानं सैन्योपस्मारमः जिगीषातस्य तत्तथा तत्त्वात्पार्थिव निर्जयः पु
पकृत्यत्नमिवेत्योनाभूत्तदनुसारिणाः प्रयं क्वापि क्वचिद्दृश्यं प्रतिदेशं सवीरिणा एषनः कपोतकस्यांतरिवान्वेष्य जगाम सः ततोनिःशो
त्सृष्ट ध्वजषितापायो तस्मिन्नंवेनस्तदिज्ञयं आसन्नब्धेस्तटेः सिंधोस्तमुपावृषाय हृष्ले प्रतस्थादिचसैर्हितैरपपूर्वार्णावोन्मुखः कथं
न्वेलानिलस्पर्शोन्त्सृष्ट ध्वजपटाचमूः ततः तस्मिन्नारित्यारे दसिणास्मिन समापते तस्यारमडिसैन्यं स्वमच्छत्रां केममकाशयन मृतिसी रा.मु. ४५

रिरवो द्वारि प्रबलेर्वीस्पतद्दले ॥ गजज्वालजयापीडः पीतसर्पिरिवानलः ॥ गजानुदघ्नं निर्विघ्नं पपयन्त्येश्रीजुलं अपूर्वत्वादभूमिज्ञः
कुद्दस्तन्नेव्यगादत मध्यं प्रीमनृपपार्णवेलया वर्धमानया ॥ अकालेभूद्गाधांभः सार्णवाभ्यर्णगामरित नरनागाश्ववद्धुलं तथा सैन्यं मही
पतेः ॥ प्रत्यूह्यमानं स्रोतोभिः स्वयमायये नृपतिर्वीचिसंमर्मसंज्ञपिताभराणां शुकः ॥ बाहुभ्यां लहरीं छिन्दन्नलेदूरमनीयत एकस्य
करुणाक्रन्दैः सैन्यस्यान्यस्यगर्जितैः सरित्तरंगघोषैश्च बभूवुस्तुमुला दिशः ॥ स्त्रिप्रकारी सद्दतिभिः सन्नद्धैः सरितोन्तरात सच्चाकृष्य जयापीडं
देवेधविदितोत्सवः देवस्यानुमुचश्च नास्ति नियमः कोप्यानुकूल्यं प्रति व्यंजन्प्रियमुत्कटं घटयते जन्तोः क्षणाद्प्रियं स्निग्धं दीर्घनिदा
घवा मरविपत्सन्तापनिर्वापणं स्याद्दृक्पात्यवनस्यतेः मन्कृतेतविपक्षाद्विसंगचयः सकालगण्डिकातीरात्रयात्युच्चाश्मवेश्मनि ॥ निचिक्षेपा
जयापीडमामानारक्षिणां करे तथा काश्मीरिकोराजानिम्रग्राव्यसनेपूनः सकिंकर्तव्यतामप्र [illegible] कलावत्सुशशांको
पितेजसि विप्लवं प्रापितं नददर्शायथाधीमान्मारप्सतथा [illegible] स्मिन् समापतेः तस्याचरमंडि सैन्यं सम्भ्रान्तो केमकार्यपन्नदुपायं

रा॰ त॰ स्वमचिंतयन् अवस्थावेदकास्तत्र प्रयिताः पृथिवीभुजो [illegible] पर्यत्नो देव
शर्मैव मंत्रिषु चिंतयन्स्वामिसम्मानमनिशं पर्यतप्यत भर्तुः स्वदेहत्यागेन साधु तेन कर्तुं प्रयतः [illegible] पर्यवाग्भिः सलोभनं
४६ जयापीडश्रियासाकं राज्यं कश्मीरमंडले दास्यामि तुभ्यमित्यस्य दूतैः समाश्वासितोऽभवत् सोऽप्येषु याति दूतेषु पूर्णायामस्य संविदि गूढं।
तेनैव कोऽसौ मंत्री नेपालविषयं ययौ सकालगंडिकामिसिंधोर्वाचिकं कर्तुं तटे स्थापयित्वापरं ययौ मितपरिच्छदः सामंतैरस्य मायातैः तां स
भां संप्रवेशितं सत्कृत्यासने प्रदुन्यवेशयत विष्टरे अध्वश्रांत इति स्निग्धं प्रतिमुक्तः क्षमाभुजा नहि सत्कोपचारस्तन्निनाय प्रावसयोदि
नम सचारमाङ्गभूम्यच्छपीतं कौशेयपरस्सरं आमंत्ता निजनेन्यकः कर्तव्यं कृतनिश्चयो नृपमूचे स सचिवो जयापीडार्जितं अस्ति सैन्यं
तदश्मानं तस्य वा विदितं च ततः दानेन भविता मोक्षस्तवेत्युक्त्वा विमोदयन् तस्मात्तत्र भूमिच्छामि कावमुन्यस्तमित्यहं अतएव मया सैन्यसं
न तेन प्रवेशितं पदितेन सध्वगाः शक्यावेधुन्यासधारिणः तस्मादेकैकमाहूय तेषु वेदेषु सैनिकाः कोपमज्ञातहृदया न यांस्यनिविवस्त राम॰ ४६

वः एवं विमोहितात्तस्मात्माज्ञेप्सातं मलब्धवान् वद्धस्पमपर्यंयोपार्थ्य जयापीडमहीभुजः तदालोकनजं शोकं दर्शयन् धैर्यसागरः गद्दे
तन्निर्जनं कृत्वा स्त्रिंमपप्रच्छ तं नृपं अपि त्वया निर्जितं तेजोभिन्निर्मूतं न हारितं तस्मिन्हि समतिक्रिष्यति सा दृस्मालक्ष्य कल्पना संतं वभाषे
निः शस्त्रो मंत्रिचिन्त्येवं व्यग्रस्थितः अहुतं कर्म किं नु कुर्यां धियमाणेन तेजसा मंत्रीत मूचे तेजश्चेद्राजन् निःसृतं तव जानीहि तत्व्हणे
नैवं लंघितं विपदर्णवे अपि वातापनादस्मात्पतितत्वा निस्तरणाभमि पारं गंतुं समर्थोसि सैन्यहस्त निजं तव राजा जगाद तं नाश्मात्पतितत्वो
त्थापयेतं भमः विनादतिं दतिश्चात्र दूरपाता हि दीर्यते तस्मान्न्याय्यमुपायोत्र न च नाम विमानितः वद्धमन्ये तनुत्यागमनिर्मष्यापकारिणो।
इति निश्चित्य सोमात्यः तमवादीन्महीपते वहिः केनाप्युपायेन वद्धत्वं नालिकाहृयं प्रविश्यैपकाकिनैवाथ द्रष्टव्यः सम्मतो मया सरि
दुत्तरणोपायः सोमुहेमोप्यशोकिते श्रुत्वेति निर्गतो गत्वा पायुस्मालनेवेत्मसः सविलं व वादिवेलावसुन्य तामहादयत एकाकी सम
विष्टाय तं ददर्शाच्युतं तस्मिंस्तो विपन्नं गलद्दुद्दुष्प्रपाचेलवीणार पाकेमाहूयतेषु वद्धधुमनिकाः कोपमज्ञात हृदयान पास्पीसोमात्य

राजा० ४७ तरापगाम आनूठनूठवंधायस्तोर्वारुस्मीषपाद्दिका वद्दो [illegible] पृतामिति
मेविदं दृष्ट्वा चावाचयत्कंठनिवद्धाश्रुकपल्लवे ॥ तिलक ॥ विस्मयस्तेदयोः पश्चान्मूवसमसारितस्तीत [illegible] दृष्यांति ततो राजापरपारंस
मासदत् मायसैन्यः प्रविष्टपाथ सोऽगाने वनिनायसः तमशेषसभूपालंनेपालविषयंस्वयं रक्षिणोऽपिनाम्नासबभूवसमरोत्सवः
दावानलोल्वणाभुवो गिरयो निदाघे यत्रैव दूरमितरैः परिवर्जनीयाः तत्रैव संभवति मार्द्रहिमद्रवार्द्रैः चित्रं तुषाररशिखरीनितरां निषेव्यः
जेज्जादीनां सैन्यं यत्र जन्मस्वामि क्रूदामभूत् तत्रैवमत्रिणः चित्रं कृतिनो देवशर्मणः नाभूद्धि सदृशः सूनुः सपितुर्मित्रशर्मणः तस्माेम
योभासुरस्य भोनारिवशैनेश्वरः रसारत्नोपमे तस्मिन्सचिवे स्तमुपागते साम्रमपिश्रियं मेने नृपतिर्हारितामिव तस्य दिग्विजयस्यांत
सानम्लानिर्विनिर्ययौ मानसात्कुपिवीभुंतु नो मात्यो पिक्रियापुनः चित्रं जितवत स्तस्य स्त्रीराज्यं मंडलमहत इंद्रियग्रामविज
यं वक्रमसंतमूभुजः कर्णश्रीपदमावध्य स्त्रीराज्यान्निर्जिताहृत धर्माधिकारिणा रम्यं च कर्मस्थानं विनिर्ममे द्वितीयं चलगंजा राम० ४७

रव्यंक्रमेस्यानमपिव्यधात् उपयुक्तंमयाणोपुंगेजेदूरस्थितेनिजे किमन्यन्नभुजावामनिवासिन्याजयश्रियः चत्वारोंबुधयोमया
न्विलासमणिदर्पणाः पुनःप्रविश्यकश्मीरान्नभूपैः परिवारितः चिरायबुभुजेराजाविजयोपार्जितांश्रियं तकदाचिन्नृपंस्वप्नेसर्वोपाणवि
जयोर्जितं पुमान्दिव्याकृतिः कोपिव्याजहारकृतांजलिः सुखंत्वद्विषयेराजन्वसन्नस्मिसबांधवः नागेंद्रोदमदापद्मनात्वांशरणंश्रित
:द्राविडोमांत्रिकः कश्चिन्मामितोनेतुमुद्यतः जलाकर्षिणिविक्रेतुनविक्रेतुमरुमंडले तस्माद्वेत्वामिमांतत्रस्वर्णधातुसुवर्णगिरिस्वदेशाद
शोषयिष्यामिस्फीतोपकृतिकारिणः राजासमेनिशम्येतिदिसमेयेरितैश्चरैः कृतोपिप्राप्तमानीयतंपप्रच्छचिकीर्षितं दत्ताभयःसना॥
ग्नेयथावत्सर्वमुक्तवान् सविस्मयेननृभर्त्रास्वयंभूयोप्यपृच्छतिभूरियोजनविस्तीर्णात्सरसोभ्यंतरात्त्वया नागःप्रभावोत्कृष्टःसनिष्क्र
ष्यकोपेतेकथं सत्यजिज्ञपद्राजन्नचिंत्यामंत्रशक्तयः तास्त्वद्विदसमक्षमिप्रमेत्याश्चर्यंविलोकयतां [illegible]नः सराज्ञाप्रमःसरों
त्तिकं अभिमंत्र्याञ्जलिंतैर्वारीर्वेद्राशोशोषयज्जले राजापश्य[illegible] धकारारागरव्यचक्रमस्थानेविनिर्ममे । इति[illegible]को॥

राजत ४८ चिंतं राजनगण्हाम्यमुमिति ब्रुवन् मायद्दीरिति भूपेन सोभ्य[illegible] उपराधुत्र [illegible] स्थेतत्तु
न कां केप्रदिगतं द्राविडं द्रविणं दत्वा विसर्ज्याचिंतयन्नृपः दध्यान्ना घाप्यतो नागः कथं सणोकरांगार [illegible] तिस्व प्रततः प्रोवाच पन्न
48 गः केनोपकारेणागिरिः स्वर्गं स्पृह्यते नव ६०० स्वदेशीयविदेशीयमिति बुद्धेः प्रवर्तकः अन्वयव्यतिरेकाभ्यां स्थिरत्वाभ्यासः शरीरिणां शराणं
त्वामहमगामवमाननभयात्पुनः शरणापन्नस्तत्तत्तुभवे तेव प्रदर्शितं उदन्वानिव योसो भ्योज्ञायते संश्रितैः प्रभुः का क्रीत्स्ततोन्याः सोन्येः यत्र
धाम्न्येत्रभिभूयते याभिरन्याभिभूताभिरीप्सितस्त्वात्तुमस्तमः तासां केनाभिमानेन स्त्रीणां द्रक्ष्याम्यहं मुखं येकारणास्य धर्मा गोव्या मूढस
भवामते विडंब्यमानाः क्रीडार्थेते वयं प्राकृता इव अथवा श्रीमदाधानाम मेत्सा पूर्वकारिणां यत्किंचन विधायित्वं पार्थिवानां किमद्भुतं मन्य
ते क्ष्माभुजः क्रीडामुन्नतानां विमानिनां यावज्जीवं तु संमरणांता विदन्ति ते उपेक्ष्य पक्षभूपानामानं स्वार्थस्यासिद्धये सतु प्राणानुपेक्ष्यापि प्रा
क्षपक्षे मनस्विनां महतोपि वमन्ते यदं ते च विमानितैः मनः स्वरूपाभिज्ञत्वं तेषां केनानुमीयते भवंत इव तत्रापि नवयं व्यर्थदर्शिनाः तान्त्रधातुर राज ४८

सम्यंदीदर्पणेनैतद्गिरिरित्तिव इत्युक्त्वा स विदं तस्मै स्वप्नमेवमतो ददौ यथाप्रबुद्धः प्रत्यूषे प्रापतान्याकारं गिरिं सतत स्मात्क्रमराज्यस्यान्तात्र

माकृष्य निर्ममे शतं दीनारकोटीनामेकोनं स्वाभिधांकितं पूर्णां कोटिशतं कर्तुं योधः समर्गां निर्जेयदिति दर्पभंगाय भूपानां समर्यस्थापय

न्नपसमस्यात्स्वस्मात् भ्रात्रावशेषैर्विचेष्टितैः चित्रस्य पत्नुल्यनिर्माणं कृत्वा यैति भूभृतां अथाकस्मान्महीपालः प्रजाभाग्यविपर्ययैः स्व

त्वापैतामहं मार्गं पर्यैापि स्त्र्यणसोधुना किं द्विजपादिभिः लोभैः स्वदेशादज्येतां धनं इत्यर्थ्यमानः कायस्थैः स्वमंडलमदंडयत शिवदासा

दिभिर्लुब्धैर्धनस्थानाधिकारिभिः प्रविवर्धितवित्तेच्छः सोमूल्लोभवशंवदः काश्मीरकानामुत्पन्नं विनिजाज्ञाव्यवधायकं कायस्थवक्त्र

प्रेसित्वं ततः प्रभृति भूभृतां मत्रतस्य महीभर्तुर्योभूत्तत्तन्नपापरवद् वास्तव्यं वधचिंतायां स एव स्थैर्यमाययौ यत्सतां प्रशमादापि पापसो

पदिदेशततः जयापीडस्यपाडित्यं प्रजापीडनशीलतां समीक्ष्य दामहद्वानीको लोकप्राणापहारकृत अतुल्यकृत्यमोहादित्यं स्वप्नेपि न समा

पयो नृपः किल्बिषमतं देवहृद्दर्पकृत्वेति कोतृदलान्तैः शिरिणः क्षितिपाश्चाधिक्यपलतां कौर्यं चकुपुः सकृत पापाक्रांतधियो भवंत्यपथ्या

राज
४१

नात्यात्स्पृशंस्योपिताहूयतेन चेत यथा स्वपितैरोअतोपिशांतत्रपाः लोभाभ्यसात्तथा क्रौर्यं सर्पयो वत्सरत्रयं सहकार्षकभागेन यथादा
षीच्छरत्फले लब्धलब्धस्तधीर्भूभृत्स्वल्पवित्तलवप्रदान् सर्वस्वहारिणो भेनेकायस्थान्हितकारिणः सामुद्रास्तिमयो नृपास्य सह
49 शादेके हतादंभसः स्वस्मादेव काणान घनस्य जहतो जोनं तिपेदा तता सर्वस्मात्स्फुटलुंठिता हितरतो लेशान्किलान्योपिये दुष्कायस्थकुल
स्यं हतकुलपंत्यतर्द्विता धापितो सर्वकालस्त्रा स्वणानामहोधैर्यमकुंठितं निस्त्रिंशस्यवसुधुर्यं तस्यापि परिपंथिनः दर्पांतरंमेयातेभ्यो यशो
पास्तेव्यंरमिषु विक्रमं तोनु स्मरणाहरणान्नापि पार्थिवः विप्राणां शतमेकोनमेकोनमेका दहनविपद्यते निवधमेतदिस्मूर्ये क्रौर्यात्क्रातो पापार्थि
वः विपर्ययस्तचारित्रस्यतत्क्रास्यभूपतेः एवं स्तुतिविपर्यासः काव्येष्वपि बुधैः कृतः सोयं तस्यविपर्यासंसेद्धुधीरिव विवर्तितः कृतविप्रोपसर्गस्य भू
तनिष्ठाविधायिनः श्रीजयापीडदेवस्यपाणिनेस्याकिमंतरं तूलमूलापहृतोचचंद्रभागातटे स्थितः विप्राणां शतमेकोनमभ्यगात्तज्जले
मृतं ततोयदाहरणादेव प्रवर्तितो भवत वास्तव्यानां हतो भूमिंनतुनिःशेषतोजहौ अथ विज्ञप्तिसमये तूलमूलो कसोहिजाः चुक्रुशु

राम०
४९

ज्ञोनुतस्याग्रेप्रतीहारकगदिताः मनुमोधातरामा घावभूवुः प्रवरान्नृपा अन्वभावितदग्रेपित्राज्ञौणैर्नेवि मानना मेंद्रं स्वर्गमेशेलां स्मास
नागेंद्रं रसातलं निर्दग्धुदिस्रोगानैवविप्राः शक्ताः प्रकोपिताः तदाकार्ण्यात्तसामंतत्यक्तपृष्टः समापतिः उत्तासितक स्तूलेखोदयाद्दव
नमब्रवीत् भिक्षाकाणाभुजांकोयंशठानांवामदज्वरः येनर्षयस्त्वतृष्पप्रभावव्यापकंवचः भीमस्त्रूंभगभीतिषु तेषु तूस्नीस्थितेषय इदिला
स्यस्तमादस्मब्रस्तेजोनिधिर्हिजः राजान्युगानुरूप्याणाभावाभावानुवर्तिनः शामितुस्तेनुसारागानकस्माद्दषयोवय आदस्मविश्वामित्रो
वावसिष्ठोवातापोनिधिः त्वमगस्त्योथवाकिंस्याइतिदर्पेणातेनृपः ज्वलन्निवतैतः स्फूजेत्तेदुष्प्रेस्पविग्रहः सपाणीवोत्सूणास्तामस्यन्को
पोन्नृपतिमब्रवीत् भवान्यत्रहरिश्चंद्रस्त्रिशंकुर्नदुषोपिवा विश्वामित्रमुखेभ्योद्द्ततेकोभवितुंसमः विदस्योवाचतंराजाविश्वामि
त्रादिकोपतः हरिश्चंद्रादयोनष्टाःत्वयिक्रुद्धेतुकिंभवेत पाणिनाताड्यन्नुर्वीततःक्रुद्धोभ्यधाद्द्विजः सपिक्रुद्धे सगणादेवब्रह्मलोकःपतेन्न।
कितस्त्वंत्वाविदहमत्राजाकोपाद्ग्राह्मणमब्रवीत पनतुब्रह्मदंडोसौकिमद्यापिविलंबते नन्वयंपतितोजाल्मे त्वय्यपविप्रेणभाषिते राज्ञः

राज० केनकंदंडोंगेवितानसखलितोपतत् कृतव्रणाः सततेनांगेविसर्पिच्छिन्नविग्रहः कीर्यमाणाः कृमिकुलैः श्वकाकैश्चाग्रितेरभूत् अनुभाव्यव्य
५० थांभाविनिरयक्लेशवर्णिकाम् गणरात्रेणतंप्राणाः कोष्मितापदमाजहुः वत्सलंदंडकृतंदंडंभुक्त्वादंडधराधिपः अकांडदंडस्त्रष्टाप्ययोयो
दंडधरांतिकं तस्यानियतचित्तस्यत्रिंशतंपरिवत्सरान् एवंप्रतापिनः सैकान्भूभोगोभूपतेरभूत् तथाभूभृन्मनस्याद्विपाककलुषाभः कृत
तृषः स्मितिस्वामुद्दंतोविदधति कुमार्गानुसरणं क्रियंतेकांतातानुगविकृतंकेवतंनिवेद्यैपण्याहोतेकस्मात्स्थिरनिरयजालप्रणयिनः कृतपाप
तमुद्दिश्यविपन्नममृतप्रभाः मृतोद्वारायतन्माताग्रथनाम्नतेकेशवे ११ ललितापीडनामाभूत्ततोवसुमतीपतिः देव्यादुर्गाभिधायायोज
यापीडादजायत बभूवरागिणोराज्ञोराज्यकार्याण्ययशपतः परस्मवारांगनाभोज्यंराज्यंदुर्नयदूषितम् दृष्ट्वातेनार्जितंवित्तंपित्र्यानिरयभागिना
पश्चाद्गुणादिप्युत्स्पस्यन्ननुरूपव्ययंव्यधात् वंधकीवधुभावेनप्राप्ताराजगृहाश्रयाः तेंपांचालीयविधानामंतरंगत्वधुर्विटाः केशानस्त्रीदश
नच्छिन्नान्वसत्तत्वरवलोष्ठितं वपुषोमेंडनांमेनेकिरीटकटकोज्झितः योयोवस्याकथाभिज्ञोयोयोनर्मविचक्षणः सततंत्यपतांलेभेन राम० ५०

शूरेण च पेङ्गितः अतमः स्त्रीभिरल्पाभिर्हृतरागः स पार्थिवः जडं मेने जयापीडं स्त्रीराज्यान्निर्गतं जितात् दिग्जैत्रव्यसनिनः पूर्वे भूपास्त्र
ह्रासमः गणिकाभोगसुखितः स्वसामयिकमध्यगः संकोचकारिणो वृद्धान्नर्मोक्त्यो हस्यवारयन् तस्माद्विटजनो लेभे सभीतात्पारितोषिकम्
अर्द्धचेटः स्वच्छपरिहासविचक्षणाः सोऽलज्जयन्मन्त्रिवृद्धानास्थाने गणिकासखः बंधकीपादमुद्राङ्कचारुप्रावरणादिभिः गौरवाद्धीन्दुराचारः
सचिवान्स्वयं व्यधापयत् मानी मनोऽस्या मन्त्रीपरपरिजहारतत् अशक्नुवन्नमर्षितुं मध्यपातपराङ्मुखः कुकृत्यं योगवाद्दित्वैव धुर्यैर्द्रोहद्दव त्रि
ता दुर्वृत्तस्य सम्भोगस्वपरिहाराक्षमेषजे सुवर्णपार्श्वं विप्रेभ्यो ददत्फलपुरं तथा भूभृत्स लोकान्तं सचद्वादशाब्दानभूद्विभुः १२ कल्या
णादेव्यां संजातो जयापीड महीभुजः संग्रामपीडनामाथ बभूव भुवनेश्वरः पृथिव्यापीड इत्यन्यन्नाम विभ्रत्स पार्थिवः समाभिः सप्तभिर्व
र्षैः साम्राज्यस्य समासदत् १३ श्रीचिप्पटजयापीडो बृहस्पत्यपराभिधः ललितापीडजो राजा शिशुर्देश्यपस्ततोऽभवत् रागग्रहगृहीतस्य ल
लितापीडभूपतेः वेश्यायां कल्यपाल्यां यो जयादेव्यामजायत उप्पाख्यस्यासुवग्रामककल्यपालस्य तां सुतां नृपलुब्धो बहुद्धात्ममैवेषी

रा०त०
५१
51

त्सदिद्भूपतिः पद्मोत्पलककल्याणमम्मधर्मैः समातुलैर्बालैः पाल्यमानोऽभूत्पृथिवीभोगभागिभिः तस्य पंचमहाशब्दाम्नायानुत्पल
कोऽग्रहीत् अन्येजगृहिरेन्यानि कर्मस्थानानि मातुलाः स्वायत्तीकृतसाम्राज्यैस्तैरनभिवेदिताज्ञया भूमजनन्याविदधेजयादेव्यात्म
पेश्वरः राज्ञां कृपाणविनिर्पत्य विद्विष्टाद्दूष्यते धनं अचिरान्नीयते शान्तिमपूर्वैः कश्चिदेवतत् जयापीडस्य यत्किंचित्सूनुनाऽद्वियपीकृत
सूनुस्यालैरशोषितत्तैः क्रमागृहीतवसु भगिनीभगसौभाग्यसंभवैर्विभवैः कृताः तेभ्यो गुणाणाभोगानां भोक्तारो भाग्यभागिनः निरंकुशाश्च
ष्टमानाः शनैः केऽस्यकोशशवात तस्वस्त्रीयान्नृपान्याशमकुलीनाः शशंकिरे अथाभिचारक्रियया मिथः संमन्त्रपापिभिः राज्येक्षयाते
स्वस्त्रीयस्वामीचसनृपोहतः भुक्तिसितो द्वादशाब्दांस्तस्मिन्व्यापादिते तथा नैच्छन्नेकस्य ते राज्यं परस्परमदं कृताः तेषामाक्रान्तदेशा
नांनाममात्रमहीपतीन् तांस्तान्कृतेनुसमाम्मत्याहिराधोन्योन्यमुधयो १४ अथमेघावलीदेव्यांजातो वप्पियभूपतेः ज्येष्ठोप्यचाक्रियत रा०त० ५१
पायोभूद्राज्यविवर्जितः सोयंत्रिभुवनापीडो जयादेव्यामजीजनत राजानमजितापीडं तं बलादुत्पलोऽग्रधात युग्मं शोडादिगणनासंख्या

ननिष्यंदोऽस्यान्नृपायतेःपंचमासानानाथ्यमानादशनाच्छादने दधुः एकसंभाषणात्तस्मैदयालुत्वन्येषु दिने दिने दिने पंचतुल्यमुखान्नैषु दृश्यो
राज्ञा तदाश्रितैस्तेराजन्यजितापीडराज्यात्मन्यपहारिणः पुरे देवगृहादीनां प्रतिष्ठाकर्म चक्रिरे सापत्न्यात्तस्तु भुजिरे राज्यं स्वामिविवर्जितं नि
जेने भद्रे द्विषं शान्तं मिथः स्पर्धावकाद्य इव उत्पलेनोत्पलस्वामी तत्पोत्पलपुरे कृते पद्मस्य पद्मस्वाम्यास्ते कीर्तिः पद्मपुरे तथा वधूर्व्यधत्त पद्म
स्य गुणादेवी गुणोज्ज्वला मठमेकमधिष्ठाने द्वितीयं विजयेश्वरे धर्मो धर्मो धर्महेतुर्धर्मस्वामिविनिर्मितेः कल्याणवर्मा सत्कर्मा कल्याणस्वामिके
शवे दीनाराणां सहस्राणि पंचोपकरणं कृती एकैकस्याः सुधीर्धेनोः कृत्वा महामहाधनः पंचाशीतिसहस्राणि गवां दत्त्वा प्रकल्पयन्
कुंभमतिष्ठसंभारैर्यामम्मस्वामिनं व्यधात् तस्यैकस्यैव सामग्र्याः कः संख्यां कर्तुमर्हति श्लाघ्या गुणाः किंपुनस्तेषां सर्वेषां भूरिसंपदां द्रोहा
र्जितास्तु वा लक्ष्मीः सुकृतोपार्जिता यथवा सर्वेषां सहस्राणि येवतेषां दात तया तया कृता देवगृहा स्थैर्ये न त्वाश्वेन्यसुराम्मदेः दिङ्मात्रांतं गमसमीप
स्थ्यकाल्लभोपम्यमाश्रिते एकोनन वचेतवर्षे स्वस्त्रीये शांतिमागते निर्विघ्नभोगास्तेभूवन षट्त्रिंशद्दात्यपावधि अथ पमम्मोत्पलकापीरु द

राजत ५२ 52 भूद्दारुणो रणः रुद्धाप्रवाहा यत्रासीद्वितस्ता सुभटैर्हतैः कविर्विबुधमनःसिंधुशशांकः शंकुकाभिधः यमुद्दिश्याकरोत्काव्यं भुवनाभ्युदयाभि
धम् ७००॥१५॥ मम्मसूनुर्यशोवर्मा संग्रामार्थे व्यपाहरत् स यत्नेतेजः शूराणां न सत्राणामिवार्यमा अथोत्पलाद्वाजितापीडं संग्रामापीडसं
भवः अनंगापीडनामाभूत्ततो मम्मादिभिर्नृपः मम्मोत्पलाद्या सद्विप्रुत्वं स्तुभृता मर्षवेवेकृतः तस्य राज्यं द्वि षन्नासीत्सुखवर्मोत्पलात्म
जः वर्षत्रये गतेत्पलके ततः समयमागते स चकारोत्पलापीडमजितापीडजं नृप १६ तेषां मातुभुजो राजसदृशा नामदीभुजो भूत्वा
पितृभ्यः कठिनाविभूतिके पिल्ले भिर स्रांधिविग्रहिकस्तस्य रत्नो नाम विभूतिभाक् तस्मिन्काले पियश्चक्रे रत्नस्वामिसुरास्पदं भेजदा
र्वाभिसारादीन्देशानुत्तेव्यभूपताम विमलाख्याग्रामभुजोनरगाध्यवदारिणः राज्ञः कर्कोटवंश्यानासीणामायमभूत्कुल वेश्मा स्तूत्पल
कुल्यानां भुवि वैपुल्यमाययौ सामर्थ्योपनतप्रापपार्थिवत्वो व्यपद्यत विद्विषात्सुखवर्माथ शुष्काख्येन स्ववंधुना ततः शूराभिधो मंत्रीसु
खवर्मात्मजं करोत् राज्येयोग्यो यमित्यास्थां सगुणावंतिवर्मणि एकत्रिंशे सवर्षेथप्रजाविप्लवशांतये विनिवार्योत्पलापीडंतमेवनृप राप्र° ५२

तिं व्यधात् १७ यत्कृते विफलक्लेशा आसन्निति पितामहाः पौत्रेणादेलयाशास्तास्सिद्धिः पुण्यकर्मणा ॥ कुंभाः पयोनिधिपयोह्र
णप्रवृत्ता नित्यं वहंति किल ये विफलश्रमत्वं चित्रं स्वर्णादिह तदेकसमुद्भवेन संदर्शिता निखिलवारिधिपानलीला ॥ अभूत् ततदुत्तम
र्द्धिराजलक्ष्मीघटितकराः स्वकृतादिपट्टबंधे कनकघटमुखान्नवाभिषेकं उटितिपततमवंतिवर्मदेवः ॥ सम्प्राप्तावृपदेषुभिंदुतपना
वुत्ते सर्वेशाङ्गेर्वर्भूपालेन राज्यं तत्रामिव समश्रोत्रहृदये धारयन् राजा मंडनकुंडलद्वयमिमात्वव्यातपत्रेच्छलाल्लक्ष्मीविहारपुंडरी
कघटितच्छायोदयोदिक्कृते ७१५ ॥ राजान १७ ॥ इति श्रीकाश्मीरिकमहामात्यचंपकप्रभुसूनोः कल्हणस्य कृतौ राजतरंगिण्यां च
तुर्थस्तरंगः ॥ ४ ॥ समाप्ते द्वे पंचषष्टिपुत्रेण मासेषु षट्सु च निर्दिष्टाद्रेप्युक्तौ दिवं शेसप्तदशाभवन् ॥ ॥ ओं कापेयेतेषु रुचिः क्वचे
षु फणिनां पुंस्कोकिलस्यैव तेगोभिः कंठतटास्य हृष्यन्निपुणोद्धसस्य पंचस्युः श्रुतेः संधानेभिनवेभिष्योभगतोजिह्वापथकं पदिनीभि
न्नार्थ्यं सह शास्त्रमपिवर्द्धगिरापातुवः ॥ अवंतिवर्मा साम्राज्यं प्राप्य पारितंकरकैः चकार चरितैश्चित्रं सतां कंटकितं वपुः ॥ आसन्नास्सितिपा

राजत मात्योतौ हाचपिषस्यं अज्ञाधाने परिवृढोभूत्सावाज्ञापरियहे कृतज्ञः सांतिमान स्माभून्मत्रोभक्तः स्मयोज्झितः अभंगुरोयसंयो
५२ गः मुक्तौ तेजोनुदर्पत विवेक्ताभात्रराज्यः सस्माभृद्धोस्य नृपश्रियं अविलुप्तस्मृतिर्धीमानेतं रेवमचिंतयत् गोभुजोवल्लभाल
53 क्ष्मीमांतंगोत्मगलालिता सेयंमस्य दासमुत्याघ दूषयत्युच्चतां त्मनः सनास्ति कश्चित्प्रथमंयः मदर्पणानुकूल्यतां संताप्यते न चासं
नीचमेत्यैव नानया चपलाभिः मरुद्दं पसवैश्पाभिः महांबुधौ तदेकचारिणीव्रतेमनयाशिक्षितं कृतः निःस्नेहानान्वगात्काश्चि
त्सुचिरंसंस्तुताप्यसौ परलोकाध्वगान्भूपाननपाथेयाननबांधवान् हेममोजनभांडादिभांडागारेपरार्जितं कस्मादस्य न नाथ्यास्ते लो
कांतरगताः नृपाः अन्यापिश्चिष्टुपाश्चेषुभुक्तेतेषु महीभुजः कस्मान्नलज्जामवहन्नयाचचिंतानवाहधुः स्थूलेषु राजतस्मात्कालकपा
लेषवलोकितेः मतभूपालनाम्नां कुः शकाः कस्यन जायते कृष्टाः प्रविष्टयेकालपाशकंठान्मुमूर्षतां अशक्ता अपविता क्षुतेदा एप०
राकसहारिणः सन्मूष्यवाप्येदुःखोत्मस्य कान्यूर्वैर्मुमूर्षुभिः स्पृशन्नेतानलंकारान्नकः संकोचमाप्नुयात यावारिराशिसलिलं ५२

तरसन्निधाने सैवयापि सततं मलिनेवलक्ष्मीः पात्रेषु रोरशिखिभानिषु सा विमुक्ता वैमल्यमेति दक्षिणीव कृताशशोच इति निध्याय तत्र
पतिं नीत्वा स्वर्णादिचूर्णतां निजैरंजलिभिः प्रादाद्विजन्मभ्यः कारंभकं साधुभूपतिवक्त्रव्यं दर्शोन्निर्गौरवं द्विजः साध्वं तिन्ति तिवदन्ने
कः प्रापांजलीन्वहून लक्ष्मीं कृत्वापि सात्म्यतत्त्वं कृतिनावंतिवर्मणा विभूतिचामरच्छत्रमात्रे शोषाप्यधीयत अनंतसम्यक्संपन्न
भूरिगोत्रजविप्लवे राजश्री दुर्जरा तस्य नवत्वे भूभुजोभवत विप्लुतः समरेष्वान्तूनः भ्रातष्पांश्च विजित्य सः चकार भूरिभिर्वीरराज्यं विगत
कंटकं राज्यं निष्पाद्य निर्विघ्नमथ वात्सल्यपेशलः विभज्य पंचबंधुभ्रात्येषु बुभुजे पार्थिवः श्रियं भ्राता हैमाजास्तेन सूरवर्माभिधः सुधीः ज्ञा
तिप्रियेण वितते यौवराज्ये भ्यषिच्यत स्वाधूयाद्धस्तिकाणाख्या वंत्रद्वारोप्रदायः सूरवर्मा स्वामिनं चेणाकुले च निर्ममे सम्पूर्णाः पूर्णाम
ह्रिमामत्यमाहात्म्यं मंदिरं पंचहस्तमदच्छोत्रमंठसुकृतकेमठः भ्राता व्यधत्तनृपतेरपरः समराभिधः केशवं चतुरात्मानं समरस्वामिनं तत
मा हैयो भ्रातावरजो धीरविन्नपार्थ्या निजाख्यया व्यधत्तां विबुधावासौ द्वावन्यौ गणनापती भूत्वा वातूलता उच्छृंखलभावान्न भेजतो भुवि

राजत
५४
54

गतौ सविग्रहाविव ह राव साम्यमत्यताम् ॥ युग्मं ॥ राजद्वौवारिकः श्रीमान्सुरसात्सीन्महोदयः महोदयस्वामिनो यः प्रतिष्ठां समपादय
त् राजभजास्यमुपाध्याय ख्यातव्याकृत्या श्रमं व्याख्यातपदकं चक्रे स तस्मिन्सुरमंदिरे अमात्येन अमात्येन महाभर्तुः श्रीप्रभाकरवर्मणा
कृतं प्रभाकरस्वामिनाम्नो विष्णोर्निकेतनं आयातेन शुके मार्धं दत्ता गदगुकेनयः मुक्ताः प्राप्य प्रतिष्ठां यो चक्रे ख्यातां शुकावलीम
विच्छिन्नप्रसरा विद्या भूयः सूराणामन्त्रिणा ॥ सत्कृत्य विदुषः सभ्यान्देशस्मिन्नवतारिता युग्मं ॥ क्षितिभुजं योग्य हूयमानाः सदृहूयः बु
धाः प्रवृद्धसत्काराः भूपतेर्विविशुः सभां मुक्ताकणः शिवस्वामी कविरानंदवर्धनः प्रथां रत्नाकरश्चागात्साम्राज्येवंतिवर्मणः आस्थाने
कृतमर्यादा वंदी शूरस्य मन्त्रिणः संकल्पमप्रतिमा धातुमिमार्यो सदाय ठत अयमवसरउपकृतयप्रकृतिचलायावदस्ति सम्पदियं विप
दि समाभ्युदयिन्या पुनरुपकर्तुं कुतोवसरः कृतः सुरेश्वरीक्षेत्रे वद्धुंगद्धिधायिना शिवयोर्भिश्रयोस्तेन प्रसादः सोव्ययस्थितिः शूर
श्च यं प्रतिष्ठाप्य सर्वे शमेव समुन्नतं चक्रे शूरमठं धीमान्सभोगायतपस्विनो स्वकृतेपत्तनवरे तेन शूरपुराभिधे क्रमवर्तप्रदेशस्थो राम०
५४

ठक्कोभूद्द्विनिवेशितः सुरेश्वरीमांगनतः चक्रेभूतेश्वरं द्वारं मठं शूरमठांतस्थमाराजोरत्नवर्धनः काव्यदेव्यभिधाशूरवधूः शुद्धान्वयाव्य
धात् सदाशिवंसुरेश्वर्यांकाव्यदेवीश्वराभिधं निर्मत्सरोवंतिवर्मासोदरेभ्योनपायिनीं भूरायदसपुत्रायनृपतिः प्रक्रियांदधौ छंदानुवर्ती
भूपालोदैवतस्येवमंत्रिणः आबाल्याद्धेलयाप्यासीच्छैवतामुपदर्शयन् सेत्रविश्वैकसाराख्यमृतानामपवर्गदेः भूरिभोगास्पदंतान्ता
तेनावंतिपुरकृते अवंतिस्वामिनंतत्रप्राग्राज्याधिगमात्कृती विधायप्राप्तसाम्राज्यश्चक्रेवंतीश्वरंतदा त्रिपुरेश्वरभूतेशविजयेशेषुभू
भृता स्नानद्रोण्योरौप्यमय्यातेनपीठत्रयंकृतं शूरस्यापिनरेंद्रेण ध्यायतःस्वाधिदैवतं तस्मियाध्यमुपेक्ष्योभूद्धर्मःप्राणाःसुतोपिवा त
थाचार्चयितुंजातुयोतोभूतेश्वरंनृपः विप्रदानुगुणोस्त्रस्मिन्पूजोपकरणोर्पिते ददर्शपीठेदेवस्यपूजकोरूपपादितम् वन्यमुत्पलशाकाख्य
तिक्तंशाकमवस्थितं तत्रस्थाःक्ष्माभुजापृष्टाः तन्निवेदनकारणं व्यजिज्ञपत्तितिन्यस्तजानुप्रांजलः [illegible]
यत्ततःडामरोधन्वनामास्तिलहरविषयेवली शूरस्यमंत्रिणोदेवसेवकोयःसुतोपमः हृतेषुतेनग्रामेषुनिरवग्रहशक्तिना निवेधेमत

राज देवास्मिन्नृते शापनिवेश्यते अकांडमूलजनितः पार्थिवः कथयन्न्यथां श्रुतमश्रुतवत्कृत्वा त्यक्तपूजोपनिर्ययौ पूजां संत्यज्य गमने भूले
५५ चाकस्मिके प्रभोः संदेहं तु कंविशन्भूरोच ज्ञाता ऽन्वेषको भवत् ज्ञाततत्वस्ततस्तूर्णं भूतेशाभ्यर्णवर्तिनः क्रुद्धः समांतं च कस्य भैरवस्य विशङ्क-
हं निषिद्धजनवाकुल्याङ्गूत्वा विरलपार्श्वगः प्राद्वेणा हन्यमानेनु ततो दूनान्पुनः पुनः सक्षितिपत्तिपतनासमर्देन पंकपपन् अप्रकंपतनुः
प्रापक्रूरः भूरांतिकं पुनः तस्य प्रविष्टमात्रस्य पार्श्वगाः भूरचोदिताः मुंडं संजीवितस्येव विच्छिद्य भैरवाग्रतः आसन्नमरासिविप्रस्फुरुधिरोद्गा
रितद्रपुः क्ष्मापतेः शालिनामबोधीरः भूरोविनिर्ययौ तस्य श्रुत्वा शिरश्छिन्नं स्वपुत्रस्येव मंत्रिणा सीतामन्युः क्षितिपतिः सवेलस्य इवाभव
त् भूरोप्यष्टहकुशालो निर्व्यपोस्मीति भाषिणां उत्थाप्य तल्पान्न्ये देवपूजाशेषमकारयत् इत्यं समस्तकृत्येषु भावत्नः समक्षीपतेः अनुत्केवदि
तेततु प्राणांस्त्यक्ताप्यसाधयत् परस्परमनुत्यत्र मन्युकालुष्यदूषितो न हर्षौ न श्रुतावंत्यो तादृशौ राजमंत्रिणो श्रीमघवाहनस्येव सात्रा राम०
ज्येवींतिवर्मणाः अशेषप्राणिनामासीद्दशवत्सरान् जलजदृष्टिः शिशिरांतटाने साङ्कुलोभैये तत्कालसेवितः पृष्ठेपाठीने पारदातपः अन्न ५५

ग्रहाय लोकानां महाश्रीकल्लटादयः अवंतिवर्मणः काले सिद्धभुवमवातरन् चरित्रे वह्नवक्त्रे येषामेकस्य पावनः अयं प्रासंगिकः कश्चि
द्वृत्तांतो वर्णयिष्यते देशः प्रबलतोयौघैर्महापद्मसरोजलैः सकूलिनीभिः शबलः स्वल्पोत्पत्तिः सदाभवत् ललितादित्यभूभर्तुरुद्योगेनव
लीयसा किंचिदाकृष्टसलिलः प्रापोत्पत्तिमनाकुलः जयापीडक्रमाद्याते स्वल्पवीर्येषु राजसु सलिलोपप्लवैराशीत्पुनरेवावृता क्षितिः दी
नाराणां दशशतीपंचाशत्यधिकाभवत् धान्यखारीके यद्धेतुर्देशदुर्भिक्षविक्षिते अवंतिवर्मणः पुण्यपुंजतः लोको वर्धयितुं ततः स्वयमन्नपतिः
श्रीमान्सुय्यः क्षितिमवातरत् यस्याविज्ञातसंभूतेस्तुर्यकालोपि निश्चितं अयानिजत्वहेतिनश्चरितैर्भुवनाद्भुतैः पुराण्याराजः पुंजसे
मार्जतोपिधानवत् सुय्याभिधानाचंडालीसंडाजेनापनूतनं तस्मिन्निधानमुद्धृत्य सापश्यन्नप्यशापिनं बालं कमलपत्रास्यधृपे तस्य क
रागुलीः मात्राकयापि यत्क्लोसौ सुंदरो मंदभाग्यया अयमिति चिंतयंत्याशीत्वासोन्हात्मस्तुतस्तनी अदृष्टपत्यास्पर्शेन धात्र्याभूद्धत्रियो
गदे तया विदितवृत्तिस्तु शिशुर्वृद्धिमनीयत समुय्यनामामतिमान्स्ववृद्धः शिक्षिताक्षरः कस्याप्यासीद्गृहस्यांतरर्भकाध्यापको गदृव्रतः।

राजत ५६ 56 स्नानादिनियमे सक्तमतो हृदयंगमं गोष्ठीषु विशारदप्रज्ञं विदग्धाः पर्यवारयन् तेषां कथाव्यवस्थासु निंदतां जलविप्लवं धीरोऽसौ मेनिरर्थमत्युकि
ञ्चित्पामिति सोऽब्रवीत् उन्मत्तस्येव वदतः तस्य तन्नियमाद्वचः निशम्य भूभृच्चारेभ्यश्चिरमासीत्सविस्मयः ततस्तमानीय नृपः किं ब्रूष इति पृष्ट
वान् धीरस्तीर्थ्यादि राजा येप्यवोचत्सोऽप्यसंभ्रमः वातूलोऽसाविति निर्जेरुक्तोऽप्ययमहीपतिः धियं दिदृक्षुर्विरधेत्तस्यायत्नं निजधनं कोशादी
न्नारभोज्ञानि वहन्त्यादाय हेलया पर्योमज्ञवाज्यं सनावमारुह्य सा ग्रामेतत्र मरुद्वावुनिमग्नेनंदकाभिधे एकं निक्षिप्य दीन्नारभोजं व्या
वर्तत ह्रत सत्यं वान् स एव सोऽसौ सभ्येष्वपि वक्षपि वार्तां निशम्य तां राजा तन्निष्ठान्वेषकोऽभवत् क्रमाज्यं संप्राप्य देशोयस्मराभिधे चंजलिन्या
निक्षिप्य दीन्नारान्सलिलांतरे यत्रातीरहृयालं भिशोलनिलुंठिताः शिलाः चक्रुर्विततां तां निष्प्राप्यपयः प्रतिपयोऽन्मुखं दुर्भिक्षोपहा
तायामथ्यादीन्नारान्वेषणात्तदा शिलाः प्रवाहाद्दुद्धृत्य विततां समशोधयन् एवं दिनानि द्वित्राणि पर्यायुक्त्यारूढप्यतत विनस्ता
मेकतस्थानात्क मेकोद्भि खघयत पाषाणसेतुबंधेन मुष्पनाभूतकर्मणा सह्यादमभवद्दृष्टा निखिलानीलजामरित अथः प्रवाहंसंशो राज ५६

ध्यलुठद्यमप्रतिक्रियां कृत्वाथ वैदेहः शिलाबंधैः सेतुबंधमपाटयत् चिरकालनिरोधेन सोत्कंठेवांबुधिं प्रति ततः प्रवर्तते जवाद्भृतु सागर
गामिनी जंबालांकास्फुरन्मीनाभूर्वंभो सलिलोज्झिता व्यक्तकास्यासन स्वत्रानिर्मेघवृनभ स्थली यत्रयत्र विवेदवदौ घवेधसलिलवि
प्लवे तत्र तत्र वितस्तायाः प्रवाहात्तु तेनान्यथा तु मूलस्तोतो यानि स्फूतभूरिस्रोतावभौ सरित् एकभोगाश्रयानेकफणो वासितपन्नगी
वामेन सिंधुस्त्रिग्रामास्याविततस्तादक्षिणेन तु पात्यां ये समगंस्तातां प्रागेवन्यस्वामिनोंठिके वर्तते घसदानघो कल्पापाये प्यनत्सपःस्रग
मोनगरोपांतेसस्पुण्योपक्रमस्तयोः अघाप्यास्तां फलपुरपरिहासपुरस्थितौ विष्णुस्वामीसंगमस्सैवेन्यस्वामीचवैतीरयोः मुदीभवनाभ्य
णो प्राप्त स्याघतनस्य तु योगशायी हृषीकेशः स्तूप्यस्याभ्यर्चितस्तटे १०० दृश्यंते पापि सरितां पूर्वस्रोतस्तटाश्रवाः निषादाक्रष्टैनौरज्जुरे
खांकाजीर्णायादयाः स्फुरत्तरंगजिह्वास नदीमार्गमजिग्रहत् नाम्नास्वेच्छानुसारेणमात्रिकापन्नगीरिव वह्वीशैलमयान्सेतून्वितस्ता
सम्प्रयोजनी महापद्मसरोवारिस्वचकार नियंत्रितं महापद्मसरः क्रैंडादितस्तोपेनयोजिता जवान्नियोगितिकोदंडयंत्रादिषुरिवाधुना उ

इत्यस्सलिलादुर्वीमेवमादिवराहवत् अनेकजनसंकीर्णान्ग्रामान्नानाविधान्व्यधात् पालीभिरंभः संरोध्य यान्कुंडसदृशान्व्यधात्
कुंडलानाम्नांस्त्वसमृद्याश्रुते जनाः उत्खातकीलनिवहानघोघापिशात्स्त्रेणाः व्यंजंति जलगंधेभवंधनस्तंभसन्निभान् दीनारभांड
नोज्ञीत्मयदगाधजलांतरे नंदके निर्गतजलेस्थलानानंतदलभ्यत अदेवमातृकान्ग्रामान्परीस्य विविधाः स्थितीः सविभोजे विभक्ते
नानादेयेन सवारिणा अभिसिंचच्च जलैर्ग्रामान्ग्रामान्स्वदमुपाहृतान् यायावतासोणनागाच्छोषंतेततावताहृदि कालेन मत्वा सेकांहोप्यति
ग्रामे जलस्कंधैः परिमाणविभागं च परिकल्प्य निरत्यये चकार चानलाद्याभिः सिंधुभिः सर्वतो दिशः सत्कलोदारकेदारसंपत्संपन्नवि
भ्रमाः त्रिलंका नकाष्पपेनोपहृतेनयत्सकर्षणेनवा हेलयामंडलमुषित्तत्सुय्येन सुकर्मणा भूमेर्जलादुद्धारणाद्दिजस्त्रेत तथापणा
सेतुबंधोश्रमस्तितोयमनेकालियस्सच चतुर्षुसितिर्हमितिवहिश्वोः सत्कर्मजन्मसु सुय्यस्य तस्यापराषोरेकस्मिन्नेव जन्मनि ॥ युगलकं
यस्मिन्महासुभिक्षेषु दीनाराणां शतद्वयो धान्यखारीः प्राप्तिहेतुरासंगादभवत्पुरा ततः प्रभृति तत्रैव चित्रं कश्मीरमंडले षट्त्रिंशता धान्य

रवौरे: दीन्नौरैरुदितः क्रियः निर्गता ग्राम द्वापयन्नसलिलात्स्वंगतन्निभं वितस्तायास्तेटचक्रे स नामांके स्तपत्तने सकृतास्थापिता तेन सरसि
व्याम्भदिक्कोटे आसमारस्थिग्रामारमयोदाकेषपस्थितां सुय्याकुंडलनामानं ग्रामं कृत्वा द्विजातिसात् सुय्यामुद्दिश्य पतत्त्वाम्नासुय्या से
तुर्विनिर्ममे तेनेहृतासु सलिलाद्भूषु ग्रामासमद्दस्रश: अवंतिवर्मप्रमुखैर्जयस्थलमुखाः कृताः ईदृशो धर्म्मवृत्तांतैः प्रवर्तितकृतोदयः अवनिवाभ
तिदेवः पातिस्मंमाधांतेव वसुधां प्राणान्ययाणां सायोगरोगग्रस्तस्ततो ययौ क्षेत्रं स त्रिपुरेशाद्रिनिकटं श्मेशेश्वराश्रितं आत्मनस्तत्र निश्चित्य
विपत्तिं चिरगोपितां प्राणांते प्रांजलिः शूरैर्वैष्णवत्वमदर्शयत् तेनांते भगवद्गीताश्रावणाभावितात्मना ध्यायता वैष्णवं धाम निरमुच्य
त जीवितं आषाढस्य शुक्लपक्षस्य तृतीयस्यां समापतेः वर्षे एकोनषष्टे सस्मारूषास्तमुपाययौ १ तस्मिन्नस्तंगते मत्येके विभवोत्सिक्तचेतसा।
तुल्यमुत्सलवंश्यानां राज्येच्छाभूयसामभूत् ततश्चक्रे प्रतीहारः प्रपत्नाद्रत्नवर्धनः नृपं शंकरवर्माणमवंतिनृपतेः सुतं कोलापो विन्नपा
पत्यस्तत्त्वजं शूरवर्मणः तद्दूषात्सुखवर्मा तं ययौ वाराजेप्पपोजयत् अतस्तयोरभूद्दैरं क्षितीशयुवराजयोः यस्मिन् सैप्यराज्यमासीद्दो।

राज ५८ 58 लाभिवाश्रयत शिवशक्त्यादयो वीराः स्वामिकार्योज्झितासवः यत्राभूवन्नसत्वस्य परीक्षासमा लोभिनः कुर्वतां स्वामिशत्रूणां दानमान
प्रतिश्रवं स त्वेकाग्र्यान्नैतेयस्मादानुकूल्यमपि श्रयन् पिङ्गस्कन्दोपरित्यज्यादहस्ताः शिक्षिताः क्वचित् तावन्नवीनतमसः स्ववृत्तिमनुजीविन
:को यं चिद्य निर्जित्य युवराजं महोजसं शाज्यस्थ विजयोङ्कारस्थः श्रीशंकरवर्मणा सम्राट् समरवर्मा योऽवितीर्णास्तमरोऽसहत कीर्तिश्रियाम
ग्रयिणीं लब्ध्वा पार्थिवि वेदसः अथ निर्जितसदायादाल्लब्ध्वा लक्ष्मीं सितोऽश्वरः जिगीषुर्दिग्विजयं कर्तुं श्रीमीनासीन्महोद्यमः तस्य कालबला
देशे प्रसीणजनसम्पदि लक्षाणि नव पत्तीनां हाराण्निःक्रमतो भवन् स्वपुरस्योपकण्ठे पियो भूत्कुण्ठितशासनः स एव राज्योन्ते सैन्धुराणां मांसा
न्यवेशयत गच्छन्नाम्नाय विष्ठदंसमदायः कक्कजंपे स्वमन्त्रया समुन्नीता राज्ञा शंकरवर्मणा तत्तेनानरना यानां पतनाभिः पदेपदे कुलाप
गवर्गल्याभिर्विंशतीभिरवर्ध्यत दार्वाभिसारराजेन त्रस्यता समुपाश्रिताः अद्रिद्रोण्यो न वाहिण्यस्तत्तेनानादमादधुः जनो लब्धोगिह
रिगोर्गेरलन्दरिगाणां सामान्त अनासादितदुर्गमस्य दुर्गोत्तरातिषि लक्षाणि नव पत्तीनां वराणां शततत्रयी लक्षं च वाजिनामासीदस्य से राज० ५८

पुरः मरं समगूर्जरराजजयसिंहः स्वपराभवशंकितेनैव गतं तपस्विवेषं चंद्रनिभमेतमसिद्धासनं पुत्रंभुवनचंद्राख्यमनीविंशागे वदन्नेवान् मयभूस्व
णतिं वांतुं तस्याभ्यर्णमुपागतः अथ तत्कारकेभ्यो मध्यभूमिमंडलनायकमवोस्यसम्मुखमायातं महार्णवमिवोज्वलं समामसमागोपस्माच्छ
कमानः स्ववंधनं पलायायमयो हर्निवर्णो जोविजृंभितः तिलकं यममप्रतिमसौंदर्यमधाप्याद्भुः पुराविदः तमेवाद्रस्पुरत्रैष्यान्नृपाः
कालमिवोल्वणं उच्चरवानालख्यानस्यसंख्येगूर्जरभूभुजः वद्धमूलां सामाल्लक्ष्मीमुच्चैर्दीर्घामरोपयत तस्मिंदत्वाटक्कोदेशाविनायादं
गुलीमिव स्वशरीरमिवापाभीन्मंडलं गूर्जराधिपः हतं भोजाधिराजेन समस्ताज्यमदापयत मतोदारतयाभ्योमूतेयक्लिपकान्वये द
रेतुरुष्काधिपयोः पः केसरिवादयोः हिमवद्विंध्ययोरासीदार्यावर्त इवांतरे नसत्वेष्विवभूपेषुनभसीवोत्तरापथे यस्यैवविपुलाख्यातिमा
तोडस्यवमंडले सश्रीमांल्लत्लिपः शादिलखानाश्रयः कुधा निराकरिष्मः साम्नज्यात्तस्यैसर्वानलब्धवान एवंसदिग्विजयं कृत्वाश्रा
प्तः सनिजमंडले प्रदेशोपचमत्कारास्यस्वनाम्नाविदधेपुरं तस्यश्रीस्वामिराजस्यतनयादकप्यप्रभोः पूर्णिमेवक्षपावेधोसुगंधारमाभवत्प्रिया

राज तयोःसंभ्रमपुरवरेसुराजोपमोनृपः तस्मिन्प्राकारगोपिशासुगंधेयोविनिर्ममे द्विजस्तयोर्नायका स्वैरयोगोरिपासुरसद्मनोः चातुर्विधः कृतस्ते
५९ नवांगदेवीकुलमंदिरं परकाव्येनकविवयः परद्रव्याणांचेश्वराः निर्लोठितेनस्वकृतिपुस्तस्यघतनेन्मणा स्वल्पसत्त्वोनरपतिः स्वपुरख्यापनाय
59 सःस्मारापहारमकरोत्परिहासपुरस्ययत ख्यातिःहेतुःपरद्वानंपमूनांक्रयविक्रयो इत्यादियत्नेनस्तितंतस्मिन्हिपुरेभवत् राज्यमदेन
नृपतेरत्नवर्धनमंत्रिणा श्रीरत्नवर्धनेशाख्योव्यधीयतसदाशिवः चित्रंनृपहृयाःपूतमूतयःकीर्तिनिर्झरैः भवंतिव्यसनाम्लक्लेपासुस्नान
मलीमसाः अथक्रमेणनृपतिर्लोभाभ्यासेनभूपसा आधीयमानचित्तोभूत् त्यजापीडनपंडितः च्यारव्धेव्यसनेभूम्नासीणाकोशाःक्षणास्त
णोदेवादीनांममसर्वस्वजहारायासयुक्तिभिः कर्मस्थानेपुरगृहयामादिधनहारिणा तेनानृपतिर्भागाख्यंगृहकृत्याभिधंकृते धूपचंदनेते
लादिविक्रयोत्थंसमादधे द्रविणांदेवदेवस्मभ्यः क्रयमूल्यकलाछलात् मत्यवेस्मासूखेदात्वाविभक्तैरधिकारिभिः चतुःषष्ठिंसुरगृहान्मुमोचेत राम०
हंजसा ग्रामान्देवगृहयास्वानराजाप्रतिकोणामसःस्वयंस्वीकृत्यचोत्पत्ति स्मा कार्षकाद्रवव्यधात तुलाकृत्वात्रिभोगान्निर्वर्षेदयासपर्षदंभुक्ति ५९

कंबलमूल्यादि दंभादप्यधिकं ददौ दिगंतरस्थो याभीणानूढभाराननागतान् तद्देशार्धभारमूल्यं वर्षमेकमदंडयत् वर्षेपरस्मिन्निखिला

न्भारमूल्यं निरागसः तथैवमसौ व्ययायामप्यन्यातियामसंदंडयत् इत्येषानूढभारोष्ठिः प्रथमं तेन पातिता हारिय दूतीयामाणां यात्रयोद्दशाया।

स्थिता स्फुटकमक्रा प्यमासवृत्त्यादिसंग्रहैः अन्यैश्च विविधायासैर्येषा ग्रामानानिधनान् तुलापदार्पचयग्रामदंडादिसंग्रहैः इत्येष

तेनसंसाहोग्रदृक् त्येमवर्तितः अथवत्तपंचदिविशन्नातस्मिन्निन्नकर्मणि षष्ठे तथा गजवंशकचलवटाभिधं अत्यन्तोनिरयमूढःसोणि

कृत्येस्वपक्रियां भाविनामकरोद्राज्ञां पापीयत्वानियोगिनाम निश्चित्तेमंडलेमुष्मिन सविधानामनादरे राज्ञांमतापदानेचनान्यः शकारव

मणः मुख्ये नगुणिनाराज्ञा धनदान्यामप्यापदाः मूर्खेनयेन कायस्थादसाःपुत्राः प्रवर्तिताः तथा कायस्थभोज्यामहं जाताततस्मस्येवसया

यथासंजायते वांगहराणादिवभूभुजात तस्मिन घोरप्रजारुखिकूपाद्रैः धृथिवीपति पुत्रोगोपालवर्माख्यः कदाचिदिदमब्रवीत् मदातुस्ता

तभवतः पूर्वैन्यासीकृतः स्थितः कोषः सम्यसंधस्यसोधुनाप्रार्थ्यते मया कायस्थश्रेणिदत्तैः दैवेनापप्रवर्तितैः आयासैः श्वासशोषैवमा

रा॰ त॰ णाव्यर्त्तिः शरीरिणां न च नामास्ति तातस्य काचिल्लोके हृयोचिता मनागपि दितयाप्रीतया जनपीडया अदृष्टविषयां वार्तां गदत्नांविव
६० णोति कः दृष्टेप्वनिष्टादन्यत्र कर्मणानेन हृष्यते एकतो व्याधिदुर्भिक्षप्रमुखा विपदोऽखिलाः प्रजानामेकतस्त्वकालव्ययिना वसुधापतेः भू
60 भुजो भ्यस्तलोभस्य श्रीः कैश्चिन्नाभिनंद्यते अकालकुसुमस्येव फलं संभावनोज्झिता दानं च सत्रं नामन्तः क्रियैश्च सेवनं नृपो लोभ
ःपूर्वे तत्पौरैव विनाशाय महोद्यमः प्रतापमायाति शोभां हेमता दास्यवारिदः स्मृतिपोषाकरा स्येव लोभश्च पृथ्वीभुजो दायादव्यपभी
रुतापरिहृता राज्येऽभ्युन्नता भृत्याः प्रत्युपकारकातरमतेः कुर्यन्न कोऽपि प्रियं राशीभूतधनस्य जीवितहृतौ पापश्च घोते रन्ध्रेजा भूमतुः क्री
यते हि षेवरभसाल्लोभेन किं नाप्रियं राजा सेवा हृत्ना मा येन वा या सो जनानां सुहृत् तदेष लोभमभवप्रथानाप्यविनिवार्यतां स्त्रक्त्वेति राज
पुत्रस्य सो जन्येनोज्ज्वलं वचः स्मितधौताधरो राजा शनैर्वचनमब्रवीत् तताकृत्यविसंवादि वचः सोजन्यपेशलं स्मारयत्य घमामेतच्चित्रां
कां क्लिपूर्णतनौ कुमारभावे पूर्वमेतवेवाद्रोत तस्मनः प्रजावत्सलतावत्सपर्यां प्रापर्य वर्धेत सो दृष्टधर्मैवदत् दमेषीतेदत्वोच्चैर्मश्रुकेपदाति रा॰ त॰ ६०

रणपादत्रः पित्रा संचारितोभवत् मृगव्याधो हयैः सार्धमटतः कंटकक्षतं अतवीक्ष्यं मा विलोकयतमसूयिषु रथगाः सतानुवाच सामान्यो भूत्वाहं
राज्यमाप्तवान् कालेकाले सेवकानां जाने सेवापरिश्रमं ॥ रे हृद्गदः स्वमयं भुक्त्वा ज्ञास्यत्यन्यव्यथां ध्रुवं मा स्म धैर्यो भवेन्मूढो गर्भेश्वरतायान्यथात्र
पापेपरिद्वेषी यो हि हन्ततः पित्रा सुशिक्षितः तेनापि प्राप्तराज्येन भयैर्वपीडिताः प्रजाः गर्भेश्वरा सव्यथाः जातः शरीरे विस्मरेत् यथा प्राप्तराज्यस्तथारा
ज्ञानि यत्नं पूर्वचिंतितं त्वं येवत तस्मादेको प्यवेतामहं सप्रदीयतां प्राप्तराज्यः प्रजापीडां माकार्षीस्त्वमनोधिको २०० मासूयमितितेनोक्तः हतान्यो
न्यस्मिन्नेतैर्विटैः राजा प्रवेशितश्चासीत् कुमारोऽक्षीनततानिनः त्यागभीरुतया तास्मिन् गुणिसंगपराङ्मुखे ॥ आसेवंता वराकस्तं नीकवयो भल्लटा
दयः निर्वेतनाः सुकवयो भारिकोलवटस्तभूत् प्रसादात्तस्य दीनारसहस्रद्वयवेतनः ॥ कल्यपालकुले जन्म तेनैव प्रमाणितं सीवोचितापभ्रं
शोक्तैर्देवीवागपस्य नाभवत् वेष्टितप्रमक्षारुक्मीषोष्माणस्यायप्रदेशिनी ॥ ध्यानैकाया हृगित्यासीत्सुरवागस्यं त्रिणाः योयमायौ यांचितोवे[illegible]ः
दुर्नयासेविनः प्रभोः छंदानुवृत्या सम्पापनटस्य वविडंबनां ॥ युग्मं ॥ सोनुगैः सहनिर्द्रोहं जघान द्रोहशंकया स्मूरं दावोभिमारे शर्ववर्माणं रवाद

रा॰ जे ६१ तं प्रजाभिशापेपतिते नृपस्यांगवर्तिनः त्रिंशाद्दिंशाः सुतास्तस्य व्यपद्यंत घंतामयं विना वंशः श्रीः जीवितं दाराः नामापि पृथिवीभुजां
साणादेव ख्यंयाति प्रजाविप्रियकारिणां इत्युक्तेव स्यते चायं व्यक्तमेतन्नुचिंत्यतां मनष्ठस्य नामापि यथा क्रोणा कर्मणा नाम्नापन्नेनमि
त्सेवमख्यातं स्वपुरं कृतं कस्याभिधा घैर्मिय याशंके रवमणाः स्वस्त्रीयः सुस्वराजस्मले नहाराधिपः कृतः वीरानकाभिधस्यानेप्र
मारामरद्रुधं तत्कोपात्स स्वयं राजादत्त्वयात्रोमदोज्झितः वीरानकस्समुन्मूल्यमविवेशोत्तरापथं सिंधुकूलाश्रयान्देशान्जित्वा भूरीन्नया
त्तैरैः कृतानतिर्भिदीपालैः प्रत्यावृत्तोभवत्ततः उरशाविशतस्तस्य वास्तव्यैरोरशैस्समं निकेतदेहतोः सैन्यानामकस्मादभूत्कलिः गिरिश्र
गाधिरूढेन श्वपाकेन निपातितः वेगवाहीशिरस्तस्य प्रमादादविशद्रुलं मुमूर्षुरामान्क टंकस्तस्य नयनैति सः उत्कोकांगिरथ्यानूढान्स्या
नात्तस्याहिनिर्ययौ हीनदर्शनसामर्थ्यः परिज्ञाय शनैर्गिरा अंदत्यावपुरालिंग्य स्थितायाः सामभाषितः पुत्रं गोपालवर्मीख्यं न्यासीकृत्य च
रक्षितं शिशुं दर्शयमद्व्याः सुगंधाया स्त्रवांधवं फाल्गुणे कृष्णसप्तम्यां वत्सरे सप्तसप्ततौ उत्तरायमाणविशिखो मार्गएव विपद्यत २ निलकंठा सुस्वरा राज॰ ६१

ज्ञादयः सैन्यस्संतः पार्थिभूमिषु वत्नौतौ गोपयंतस्तयांतएवाभवन्यपि तंयत्र मृत्रैत्तिभू द्वौ नमत्तोन्नमत्तोन्नमत्ततावेदैः प्रतिमणामंमंशांनंसामंता
नामकारयन् षड्भिर्दिनैर्निजे स्थाने प्राप्नेवाल्यास कामिधे चक्रिरंगतसंत्रासा स्ततस्तस्यांतक्रियां तिस्त्रः सुरेंद्रवत्या धाराद्याएजानमन्वयुः वाला
वितैः हृतत्रस्वजयसिंदाद्रूपः हृती द्रौलाडोवज्रसारश्चतेभ्रस्यावनुजग्मतुः इति षड्भिश्चितानृठैः सह माक्रियतताम्निमान् ततोजुगोपालवर्मा
धार्मिकतोन्वलः सुगंधयापाल्यमानः सततंसंधो वसुधरां मध्येलालितकादीनां दुर्वृत्तानजनोवसत्तपि अनतिक्रांतवाल्यापिदुःसंस्कारान्न
सोग्रहीत् भूपालजननी भोगैः वैधव्येधिकमुन्मदा सा प्रभाकरदेवाख्यमचीकमत मंत्रिणां तयानिर्भरसंभोगप्रीतया सव्यधीयत सौभाग्यपदसंश्र
गारमौलिचक्रत्रयांकितः कोशाध्यक्षेणारागिणापास्तुस्यालुंठितसंपदा तदाभांडपुरे तेन शाहिराज्यंव्यधीयत आज्ञातिक्रमिणः शाहेः हृत्वा क
मलुकाभिधं तोमराणाय सप्रादाद्राज्यं लल्लियसूनवे मत्यावत्तोथ नगरंविवशाविजेयाजितः शौर्येश्रृंगारवसंतोमाभिमानः स्वविषये मराअजननी
जारः सादं कोराजयाजेनात मानाप्तिनिमधिसंपदी राणांव्यधितान्नृदे सुद्रेणकामिनावेश्मनीवनृपासदे वेनावृतं संपवेषोनाभूदन्यस्य क

राजतं
६२
62

स्यचित् शनैर्वितातवान्नस्य धनस्मानापहारस्कृत सोभूद्दक्षिणतोऽत्यं येरात्तो गोपालवर्मणा विंधंतेयत्रगंजेऽस्मिंस्तत्तद्वंशादिविग्रहे गतमित्यब्रवी
हूंपस्तशोकगणानोघंत अथयं गजाधिपो राजमीतः खरखोदवेदिने रामदेवाह्वयं बंधुमभिचारमकारयत् तयाभिचारक्रियया भुक्तोऽभूद्वत्सरद्वयं गो
पालवर्मनृपतिर्जातदाहो व्यपद्यत व्यक्तोऽभूत्तन्नुकमासराजदत्तभयाकुलः रामदेवोऽधीत्यापमेव स्वविग्रहं शूरप्यागदीतोपालवर्म भ्राता
पसंकटः बभूव मामराज्यः सदशभिर्दिवसैर्व्यसुः अथ वंशास्य च्छेत्रराज्ञः शंकरवर्मणः प्रजामार्थनया राज्यं सुगंधा विदधे स्वयं गोपालपुरं गोपाल
पु मठं गोपालकं वा न सौरंच स्वनामांकं विदधे धर्मवृद्धये गोपालवर्मणो जायानंदा निंद्या न्वायोऽथवा शिश्नुरप्यभवन्नंदामठकेशवधारिणी अंत
र्वंशाः स्रोतस्मिन्नत्याः गोपालवर्मणः जयलक्ष्म्यावध्वैधास्थ्याःश्वश्रूः संतानकांक्षिणी तस्यांविपन्नायत्यायां प्रसवांतेतितदुःखिता साभू
दन्वयिने राज्यंकस्मैचिद्दातुमुद्यता तस्मिन्काले महीपालविग्रहानुग्रहक्षमे तत्रतेत्रपदातीनां कृत्यसहस्त्यभूत्कुले ततः समाश्रिते कांग
स्वपंसवत्सरद्वयं सुगंधा विदधे राज्यमसंमंत्रितेन तंत्रिणां योग्यायदातुमात्मा ज्यं कस्मैचित्तस्याः किंन्तेकदा मंत्राय मंत्रिसामंतांस्ते स्मैकागानहोकः रा०त०
६२

पत अवंतिवर्मवंशांतेनप्रारंभूरवर्मणाः गग्गायाः कुटुंबिन्याः संगे जात मुरवर्वमणा अनु अतोमे संवत्सिन्हादादेवभवेदिति राज्ये निर्जितवर्माख्यकोंतु
तस्याभेनोभवत् पुग्मं ॥ तयातदु केविषयव्यसनित्वेन जागरात् रात्रौदिवापायत योयोप्यनुस्यानदूषितः नामपंगुरितिप्रापराज्यकांतस्यपो
गपता ह्यसुदीर्याभवन्नर्घंतोयावल्कोचनमंत्रिणः संदहतेभेदनिर्यातेस्तावन्निर्जितवर्मजः दशवर्षः कृतोराजापार्थस्तैर्नृपदातिभिः तिलकं ॥
तेगंजाधिपवाक्यानांसुगंधोस्याः ठनात्कृतं प्रायश्चित्तमभंन्यतमानसततिविधायिनां साराजधान्याः साम्राज्यपरिभ्रष्टाविनिर्ययौ हृताधि
कारादारस्यपतितैर्वाष्पविंदुभिः शरणमन्यमानः तोयापयत्तस्याः क्रमागतः तंतंत्रिभिस्सिहनि योतितिविपक्षैः संदेहमगतं वर्षे एकान्नवते स्तमभूयं
कोगसेनिकाः गत्वासुगंधामानिन्युः पुनह्रुष्कपुरस्थितां तमापतत्रवीमाकाएपपार्थानुयदकामदात् चैत्रांतेतंत्रिणः सर्वेनिर्यपुः समरोन्मुखाः
तेजिकानवतेवर्षे वर्षे वैशाखेभिन्नसंहतीन् एकांगाव्यूठसंघातान्ध्वंधुस्तोन्पलायितान् विष्यालकविदारांतैस्तेवद्रामासमपघत अनिस्य
पतनोच्छायाविचित्राभागपरंपरः अस्मिन्वनजने सापनिर्मितमंडलोन्नमे सर्वतोदिक्कमुन्नत्याववधानप्रपौरपरा जनकः पालकोभूत्वायंगु

३

राज वोल्लस्यभूपतेः सामान्योपि द्रय्यल्लोकमुक्तो वयदत्तत्वरः भूभुजोग्रामकायस्था उद्वान्योन्यविपाटनं दत्ताधिकाधिकोत्कोचाविदधुस्ते त्रिसेवयाय
६३ द्रोजेः कल्पकुल्ला घाविलव्यास्तत्रमंडले तंत्रिणां दुंडिकादानाद्भूभुजां जीविकाभवत् विष्णुःपुराणाधिष्ठानेमेरुवर्धनमंत्रिणा श्रीमेरुवर्धनस्वा
63 मिनामायेनव्यधीयत तदात्मजास्त्रातस्मिन्नगदत्तद्रोहदत्ताक्षिकाः चक्रुर्निगूढराज्येष्वाप्रजायांसेर्धनार्जनं॥युग्मं॥सार्धंसुगंधादित्येनगूढं
शंकरवर्धनः तेषांज्येष्ठोवहूसंख्योमुमोषनृपमंदिरं क्षीणाप्रजस्त्रातस्मिन्न्तारपातस्वसत उद्दीपः ज्वावितिशेषशारच्छालिर्जृंभत स्वांघी
मदत्तकेयोयोदुर्लभेभोजनेभवत् विस्मृतोस्थिमयेजातैर्नैविधान्तितिमंडले सर्वभूतभयादायिषमशानैकयमजायत महार्घधान्यसंभारविक्रा
यप्राप्तसंपदः मंत्रिणः क्ष्मापतेः प्रापुस्तेत्रिणास्वधनाद्युतो आधेयः क्ष्माभुजः सोभून्मंत्रीयस्तादृशीः प्रजाः विक्रीयवादयत्रासीत्तंत्रिणां
दुंडिकाधनं अरघ्यादृष्टिसंपातेवातवर्षरुपद्रुते वहिः सर्वजनेपश्यन्न्वास्थित्याप्तोस्यमंदिरे यथातथाजनद्दुस्थ्यंवोस्यकापुरुषस्थिरे रा राम०
जधानीस्थितः पंगुः स्वसुखंबहुमन्यत॥युग्मं॥तुंजीनचंद्रापीडादिप्रजापालप्रियाः प्रजाः एवंतस्मिन्नसंयेनीताः संसपाराजरासैः प्रापुस्थि ६३

मवस्थान्नृपार्थिवानंतदा कश्चित् धारासंपातसंभूताद्दुर्दिने पार्थः पितरमुत्थाप्य कदाचित्स भवत्स्वयं कदाचित्सुतमुत्थाप्य द्यंतंत्रिचक्रिया
प्यभूत अभीणायत्यंगुवधूवरवामेडलपुवा सुगंधादित्यवीजाश्चा व्यवायविधिसेवया रात्र्यावप्यटदेव्यास्तु निर्दयैः सुतोत्तमैवे स्वंडयामास कंदू
तिसाप्यस्यार्थेषणाधने भगिनीभर्गसौभाग्यवद्राज्याः स्वयं दधुः पंपंगवेमनोज्ञांगीमेरुवर्धनसूनवः सुगंधादित्यमोत्सुकात्सापि देवीम।
गावती स्वयं संवृभुजे त्यथ्ये कोतांकाभितकामिनी पर्यायेणाभवद्भृत्यैः सतो योभोगरहस्ये दरिद्र्याषितोरंकोभुक्तिपात्रमिवान्वहं पुत्रयोरा
ज्यलाभाय स्पर्धयाभ्यां स्वमेत्रिणे दत्तानि धुवनस्त्रद्धा धनदानैः सदानैः सदसिणा अथापार्थं समुत्साद्य तत्पितापंगुराश्रितः तंत्रिभिः स
प्तनवतेवर्षे पौषेभिषेचितः माघेष्टानवतेवर्षे सोभिषिच्यशिशुं सुतं चक्रवर्माभिधं राज्ये सीणपुण्यो व्यपद्यत ६ पैत्रकेतो घ्नतोराज्ये पार्थस्यानुच
राव्यधुः एकांगैः सह संग्रामे तत्र मेत्रिपदातयः मातुर्वप्पटदेव्याः स कंचित्कालं शिशुर्नृपः मातामह्याः सिल्लिकाया पाल्यस्त्वासीत्समाद्दश वा॰
ल्याद्व्यक्तैर्दाः शील्येतस्मिंस्तत्यलनंतयोः निर्दोषमासीद्दंडस्य पफाणिलालनमन्निमं जातः संपंगोमगावत्यो नवमे वृष्यमे त्रिभिः चक्रवर्माणमु

राजत स्याग्रभूरवमीन्नृपः कृतः निस्नेहामातुल्यामात्याः अथ पुः स्वायेतत्परः अदत्वा तंत्रिणां देयं तस्योसारनदेतुतां अरुद्धे तेनापि सस्त्रा
५४ महिना भूरिधनार्पणात् गुणवानिर्वेद्वेषणानां तंत्रिणां नाभवत्प्रियः वर्षेगते ततमृत्यादिन्द्रदहोमन्त्रितया नृपं वद्धर्षे द्वेपुनः पार्थव्यधुस्त
64 त्रिपदात्तयः अभूत्सोववतीवेषणासांवेश्वरविधायिनी पार्थप्रियातंत्रिचक्रास्तमर्दत्रात वक्रिका कालापेसी चक्रवर्मा ततोप्यष्टद्धनेव
द्दु एकादशाद्दस्याषोटकृतो भूयोपितंत्रिभिः पार्थादीन्यैः मुमुत्स्वाग्रभुक्तं चक्रिकयापुरा ते स्तेः स्थानेस्थ्वेयतस्थ्योजीवनाकपलेभिरे
पित्राभ्रातावैयरस्य राज्यादृत्याटितोभवत् सर्वेधिम्योपियेषु द्दुंगधकन्यादन्तेनरेतरं अक्रोद्दृहदोषाणां तेषामेव मनदृष्वीः मेरुवर्धन
पुत्राणामधिकारसमर्पणात्॥ तिलकं॥ कृतोप्सपटलाधीशास्ते नशंकरवर्धनः गृहकृत्येप्यमस्त्क्षेत्सादाभिकः शंभुवर्धनः पोषेतस्य ववर्षस्य
धनाभावात्संतंत्रिणां अदत्तद्रुङ्किादेयः पलायिषभयाक्रान्तः स्थितेमडवराज्येततस्मिन् अथकारवर्धनः राज्यार्थीनं त्रिणां दत्तमाद्दिणाष्ट रा०
भुवर्धनं आवर्जितैः सनिखिलैरधिकोत्कोचचर्चयावंचयित्वाग्रजाराज्यैतैः ससेवाभ्यषेचयत ३०० तीर्थस्थितः सकुलज्जा निमिनीस्त्रिभुक्तो ६४

मौनीवकस्तिमिमुपेत्यवनांतवासी व्याधोनिहंतिनृपकं प्रभवतितेतेपात्रापुपर्युपरिवंचनचंचुतायाः ॥ अथश्रीस्वच्छकावर्मायनिशिश्रीठक्कुवा

सिनः एकदाराजामृगयाप्रसंगेनग्रामस्याविशद्गृहं तत्रालंकारविशेषेणराजानंसत्कृतांजलिः प्रणम्यग्राहयामससंभ्रमान्निजमासनं राज्यसं

पादित्वत्तामनुमुक्तासादायकार्पितं तंविपन्नेषणालंभसद्गोविचिंत्योवाचज्ञामरः तंत्रिगुणांवातृणानांवारोजनंकागणानारणा त्वंतस्यवनार्थेसामंथ्य

कस्मिन्नममकर्माणिप्रमोमत्प्रासादः पुनर्न्यूनमस्मानेवदहनिष्यामि विस्मरंत्नृपकारंदिहृतकार्पामहोमुजः ऊर्ध्वोरोदेयआहलेभदेनुमेस्न

ह्नि न्नन्नितम ऋठारिकत्तरुसंकृदमिवाधोगमनोन्मुखः धीधैर्यादिप्रकर्षेणापनोपक्रियतेन्नृपःप्राप्तोदयः सतेनैवर्णकेयवेन्नृपकारिणा अ

स्मिंस्थितेविपदमूदितिसंचिंत्यवर्जिते मूढैःपरिवेदृगापत्तेवकोमंगलेछुभिः तम्यवापत्तहायसविस्मृतोर्पाक्रयानृपाः मध्येप्रसादस्या

लितमुत्पन्नंहृदिऋवेते अमयातिरिपुत्रासत्सुदादोदहस्वैवकृताः न लब्धोरयाक्रीभयेनस्माषाघ्रंतन्नवयायिनः राज्ञः सतोपिनाश्वसोपस्य

भस्मैवकार्यापोः अविश्य द्रुमकृतपोधनंतिमधुपाश्व दिवसेसन्निधानेनपिप्रजनप्राणामप्रभोः रक्ष्योल्लुनास्वेरिणीवरासिंनृपदिपार्थेत राज

रा॰त॰ नराजन्नुपाध्यायो देवीयष्टिस्वयंद्रुहः तत्रप्रजागरः कर्तुमसेर्वेर्ष्येन शक्यते कथंचिदिरक्षिहृदये नृपालैर्विनिवेशिता शिखांगीरवरोणाचराज्ञाविस्मा
र्यतेनिशि नेकेलोमभिसमुत्थायजिह्वयास्निग्धदीर्घया पिपीलिकाद्रवयस्ताः क्ष्मापालैः शल्यकैरिव जानंतिदंतुहंतव्यमासन्नं नतुदूरगं एकोव
65 कःपरमत्स्यद्रोहवृत्तिर्महीपतिः ननामकंटकाकीर्णकौटिल्यमलस्पृतानेयत कालापेक्षीक्षितिपतिः शरीरमिवजाहकाः नमन्नापदिरिहंन्यादा
श्लिष्यन्नपिपन्नगः विदहन्नपिवेतालः स्तुवन्नपिमहीपतिः च्छिद्रोद्वृत्त्यातस्मात्वेदस्यस्यस्मान्सदायदि ससैन्यस्ततरेषोदंशातेरवपुरःसर
ःतदाकार्पणभवद्राजालज्जास्मितसिताधारः स्वात्मेवपूर्पंसरस्यामसपूर्वोपकारिणः ततोनिक्षिप्यचारांरक्षात्केमेषचर्मणि कोशवक्रात्तुरन्योन्म
सरवज्ञोन्नृपड्डामरो अथसंघटितासरस्यचंड्डामरमंडलः चक्रवर्माकरोद्यात्रांप्रत्यूषेनगरोन्मुखः तस्मिन्सेणापुरस्थेत्यपोढ्दुशंकरवर्धने विनियं
पुःसिताष्टम्योवैत्रेतंत्रिपदातयः कालानुवृत्तिमप्रच्छन्नेतेषांसंभावनोज्झिते सततत्वेरपुरस्कंतेतुचक्रवर्मासविक्रमं अप्यमवेत्तेसंग्रामेघोरेपग्रपु
ताहद्भिः जघानप्रेरितहयःपूर्वंशंकरवर्धनं हतसेनाधिपेयत्रशतधातंत्रिवाहिनी मयपोपवनाघातप्रेरितानोरिवार्णवे दृष्टानुसरणोपक्रोन्न रा॰त॰ ६५

पास्तेषामपादाय गतिं तुरगवेगेन शिरः श्रेणिं तथासिना स्वमतः समरेवभ्रु वीरपदातं चलच्छटाः चक्रवर्ममृगेन्द्रस्य सटापाटलविभ्रमे किम
न्यसैचषाणापामस्मद्रस्त्राणि रणाङ्गने पतितानि स्फाणा देवदत्तानां तत्रैत्त्रिणां तैत्त्रिणो रणसंरम्भपरिश्रान्ताः स्फमातल्पे गृढपसहृतत्पायेशा
पिता स्वक्रवर्माणा विसृष्टं वैश्यपगुणाभिनिर्दिष्टैः सैरिन्ध्रैः समं अभूषयद्दिशश्यानां भूरः शंकरवर्धनः उदयं मेदत्ताएवमेदत्ताएवं च स्वयं प्रयो
तः स्पृहणीयत्वं तैत्रिणाः कस्यनागमन् माननीयानधृष्यान्स्वमहावैपपान्महीपतीन् अहीनिवविलीकृत्य भिसंपेतः स्फोणस्फोणा अनय
नक्रीडया श्रीजंगस्वैतो जीविकाकृते भागादित्तु डिक्कुः क्रूरारवयगर्वखवृत्तयः तैत्रिणाः स्फाणादग्धागृहवैरविषाग्निना विमाननाविविग्नेन चक्रव
र्ममहाद्विना ॥ तिलकः ॥ अथ द्वितीये दिवसे भग्नानामपि तैत्त्रिणां वीरसंघट्टनं यावदकरोत्स भुवनवर्धनः तावन्मिलितसामन्तसचिवैकाङ्ग
लालितः सैन्यैर्नानायथायातैर्नन्दिदत्तो श्रीमद्दिकायथः वलामध्ये स्ववाराणां नैत्सेतवाय्यवाजिना वल्गाकेन हृद्दल्लवं शिरस्त्रे वामपाणिना
ससेदे तरदस्ताग्रवेष्टनोल्लासनस्पृशः खड्गस्पविविनाकेस्य भाभिर्योतितनेऽञ्जलः कावचोत्सेधमरव्यकंठापासेनतास्पता वदृम्प्रकुटिबंधेन

राज· वदेनेनभायावहः तजेयन्कृतदूकाराल्लुव्यकोल्लुठितापणान् शिरोसिस्सत्रयाचसावास्त व्यकृतमांत्वनःभैरिखैः कृतिस्छिंदन्योराशीर्योषरोधि
९९ भिः संग्रामजयशोभाकैः चक्रवर्माविशत्पुरं ॥ कुलकं ॥ तस्मिन्सिंहासनेप्राज्यमाक्रम्यातिजयोर्जिते वृद्धाकृतस्थिदानिन्येभ्भटाः शंभुवर्धने
68 राज्ञः पुरस्तात्तत्शस्त्रपातभीमीलितेक्षणां भक्तिं प्रदर्शयन्पापश्चंडालाङ्गबमोवधीत् गजकृताधर्ममर्यादाभृत्यानांजनकोपमान् हंतुन्नरेंद्रा
न्दोदक्षामात्व्यः शंभुवर्धनः प्राप्यानि घंटकैराज्यचक्रवर्मनृपः क्रमात् अजायायतधृतोत्सेकोन्तःशसविषमक्रियः स्वविक्रमकथास्तोत्रैरामं
चप्रियताहतः सोभवदृष्टवंधादिचाटुकारविधेयधी आत्मानंदैवतमिवस्तुतिमोदितचेतसः जानतःसभवंत्तस्यविवेकोविगुणाःक्रियाःत
स्मिन्त्रयसंगेरंगारव्यःप्रख्यातोडोंभगायनः वैदेशिकोभवद्राज्ञाचितोणावसोवदिं प्राप्तान्सचिवसामंतान्तिन्यस्पतोयथाक्रमं पतीहारान्
पस्मायमनयतविविक्ते तां विवुभोधवलालीलाषासभाद्दीपप्रभोज्ज्वला शेषशाप्पवमाणाभिः हंतालोकापणाङ्गैः हंतावृतोधधासिल
मालान्तोलनकेलिभिः प्रदोषपवनेस्वकोशिशिरधोणातयाणा अजातगीतदिदृक्षाणांगवासावलपोवकं आसवामोदिभिर्वक्रैदवरोध राज ९९

नृपाणां द्वारकेकाणाके पूर्वपरिहार्यादिशोभिना स्वकवृंदेनानुयातोप्यभावि पादेभं गायनः ॥ इंमीनागलता चास्य सुतेललितलोचने चक्रतुः कौ
तुकोद्भ्रीवां सभां चित्रार्पितामिव तयाविलासवलितैः स्खलितापांगविभ्रमैः हितीयपुष्पप्रकारो व्यकीर्यत सभान्तरे गायनेजयजीवेतिहेतकोला
हलेस्मृतामदः सशब्दं कुर्वन्निस्तत्त्वन्नृपगुणाग्रहं भुक्तोन्तरो विनोदं च संचरस्थानचारिणः वंशोगविशेषस्पंदन्तस्थानेततः शनैः अविक्रियपि
रः कंपस्तूनेत्रनमनशोभितः अभिनवरसकाव्यायन्त्यातध्वानरजुंभत ॥ अथातांवलोमे पत्या गानिःस्खलमूर्तिना जातां राजकुरंगेनप्रमोदासंदहहिना ॥
गायन्त्यो भावमालस्यन्तस्त्रिग्धमगायतां अधिकोद्रचिताभिर्यां विलासस्मितविभ्रमैः राज्ञस्तयोश्च सभ्यकाश्चित्तपीतितरोतरं दृग्व्यापारैः
स्वसंवेद्यैः संलापरवपरैस्थ नृपहारितचित्तोवित्तान्यकः प्रियो विटः ततः प्रसंगेप्यावाचयातिनृदिकांवचः देवगीतमिदंयातं संप्रार्थ्यते मनो
रमे वर्षूरपारीपतितंमेरयमिवहारितं गायन्त्योस्ताजितामतां क्रमादन्त्रचतुष्किका अनयोप्रतिमाव्याजाच्च मुनीवनिशाकरः कारन्यस्तकपो
लोतमुद्रायंत्याविमे श्रावं कटासेः कृत्स्तो त्रिवैमानिकविमोहनं जानेत्तास्वाश्रयं च चामनयोरेकपात्रयोः अस्तूयास्मितगर्भोपकटासः प

राज- पपातितः गायंत्स्येकाननमुखीकाणाच्या ल्लोलकुंडला विपरीतरतोद्रेककृतां रेमेव शोभते सफलंत स्वतांएपभीटपपोनिर्जनेनस्त्रियः शौ तमुका
६७ हिरेदयस्यगायंत्येवं विविधैः स्वैरैः उपपत्निपरित्यक्तशास्त्रानुष्ठानमोहितैः एकासांपायोपयातेभ्यः कथमेकोविवर्ज्यते नेत्रस्यनूपंश्रोत्रस्य
67 ध्वनिं संस्पृशतो न चेत् तदंगस्यान्यकांतांगस्पृशतो दुष्कृतं कृतः अभिलाषांकुरः सिक्तः स्वैरैर्विटभाषितैः राज्ञां स्वभावलोलस्यपातुशा
रवत्वमायया यावितस्तारितवांस्तं कारुकः सरपपागोत्रान कुद्दावस्थितिचापलपाप्येव वधं नत्युद्धताः दीयतेविषपावपानपरता
लव्धोदयैस्तैः सामान्तमिंद्रावारि धीरश्रीचाभसामृपालविंद्राविटैः वस्तुसामादनुप्रपन्नपुपापान्तपुंक्तेः कृत्वा जडान्यादिविमोहयितुंसम
र्थाः नस्युर्विटा अथकृतकेयथस्थितास्वनिस्तोहृसषुनिरयेषुमृगाश्वेयुः संतोष्यदारकेपूरकुंडलेर्डोमभंडलं अमागोत्यागराधेयः श्र
द्रांतमगमन्नृपः कांतोस्याः सिनिवल्लभोयमभिधेत्युर्वीपतेरकृतोब्रूतेसाविनिर्चद्रुतांडवपुत्रडोभः स्तनामार्यताः मध्येपत्विमपीतिगी राम०
तिरचनाकाव्यंयेदेतहिदोयल्लपंसी सपर्यंतितांधिगबुधान्कीर्तिमर्थिनः पार्थिवान् वेष्यानामार्यतः मध्येयत्किमपीतिगीतिरचनाकाव्यंय ६७

रागस्य महेंद्रचापधाम्नो हरिद्रारसंजनस्य अपांगगीतस्य च हारिणोपि सौंदर्यमध्ये पदत्तमर्कोष दर्शनाभ्यासमेव द्रष्टव्यसूरायः सामाप
त्तिः विना श्वपाककन्येते न पुनः प्राप निर्वृतिं गायंत्योगायनोपांते शनैर्विहितचुंबनं नृपं रतिमुखाभिज्ञं तद्दृष्ट्वा तं मत्वचक्रातुः समागमेन
न व्येनतयोर्वैयात्यशोभिना चक्रे स पितामहमध्यः सत्वज्ञो हाहन्ताश्रमः रमंत मुलभोज्ञेदेनि स्तैतेः सेदविदूभिः आज्ञाप्यमेनं स पजंत्व
मुक्तस्य व्यधीयत रागांधेन कृता देसी महादेवी महीभुजा भेजे राजवधूमध्ये वालव्यजनवीजनं तस्याये भुक्तमुच्छिष्टं तेयथा चक्रवर्मणः नृ
पातराणामन्येषामप्यभूवन्सभासदः मंत्रिणामसपटलपर्यमुख्याधिकारदा मत्र दृष्टहेतु तांमापदंशंभसेवनचाक्रिका मौर्ख्यात्सचिवतो
केचिच्छ्वपाकानबभुः स्वयं॥ केचित्वक्र्वेचीति ज्ञा राजकार्याणिमंत्रवित् मंत्रिणास्तस्य राज्ञी श्वपाकी श्वपचाः प्रियाः किं न लोको नु
रमभूनृपते श्चक्रवर्मणः अतुल्ला तातेवाकानि श्वपाकीसांशुकान्यदात् तदाच्छादनहमेछा मंत्रिणः प्राविशन्सभां कोस्थिवित्तितिभुजा
वेरमंगीकृत्यापितत्साणां पैनोपि श्वपचो षिष्टेतेभूवन्सोमपेः समाः मंडलेस्मिन्प्रभावोय्यानदेवान्पवसमंक्रैवं तंहेस्मनितदानोचेच्छ्वपा

रा-त ६८ कीम्प्राविशत्कांप्येतां राजस्वामिनं द्रष्टुं तिलद्वादश्यपर्वोगतां सामंतेभ्यः साभिमानानान्वयुङ्गमरः परः राजकोट्टव्यहृत्प्रानां डोंबानां निर्गतामुखा
त राज्ञामिवाज्ञा दुर्लंघ्या नकेनाप्युदलंघ्यत॥ राज्ञा प्रदत्ते रंगाय यद्द्रलुग्रामसंप्रदानवत् लिलेख पट्टोपाध्यायो नयदा दानपट्टके तदा स्वपरत्वंगा
त्वा रंगः कोपात्तमब्रवीत् रंगः सद्धलु दिश्यतामिति दासीसुत न लिख्यते लिलेख सोथ संत्रासाद्रंगं स्कंभगतं जितः के न राजनि दुर्वृत्ते भवन्तीति व्या
तिक्रमः अंत्यागमनपापस्य पापः प्रच्छन्नानिष्टकृति विटैर्द्विस्यावद्धान्यैवमायश्चिन्तानिकारतः हिमेनैव हिमं शाम्य दृष्ट्वैतेनैव दुष्कृते सोनु
शिष्टो विटैरेवं दधत्यामास सारतां पवित्रास्पर्शतां स्पर्शपापस्पर्शापापं जितस्वीपुराणः द्विनादूष्यत विप्रस्य योषिन्मासोपवासिनः ततोपि पापिनो भू
वन्केपि तस्मिन्न स्रोणे द्विजाः तस्माद्प्यन्यद्धान्यजगद्गुर्गेदभोजिनः चक्रे चक्रमठं सोपि पापः पाशुपताश्रयं तस्मिन्न्दते निष्पन्ने हृद्धूर्य
दयोज्जयत पूर्वापकारात्विस्मृत्य डामरान्सनिरागसः नृपतिः स्वपचाकामी विश्वस्तान्छ्रमनावधीत् हंतुं व्याजेन विश्वस्ताः केचिद्दामरात रा०
तस्कराः तस्थुः तस्मात्तिकेद्रोहस्थि द्रोनेहः मनीषिताः श्वपाकोशायना वास्वास्त्यानाचचक्षारमंदिरे शौचस्थितं ततः निःशस्त्रं ते राजेम्प्रापुरे कदा॥१००॥ ६८

अपैतैः प्राप्तमस्मयैरकस्मात्तस्य सर्वतः क्षिप्रं न्यपात्यत ताः पोषशातशस्त्रपरम्पराः मुप्तस्तटाद्भूदेष्वेषदवनिद्रालसेक्षणाः प्रबुद्धः शस्त्रपातैः स
स्त्रपातैः स प्रमुचैश्चरवानरवान् निःपात्रः शस्त्रमात्रैर्व्यपत्तदा रत्नतजनिर्भराः अनुक्रन्तारि मिथो वल्प्याप्यावेशमविवेशतत् अप्राप्तदेहितिक्षादे
त्याश्वपाककालिंगितागके तल्वेचोत्संगलग्नानाजुघ्नुस्तेनु प्रविशं पतत् स्वैरवश्वेरितादौ रस्तेन सन्नृपतेः किल मुमूर्षोर्जानुनीस्वैरशिलायां समच्च
णोपतन् त्रयोदशादेश्ये ज्येष्ठस्य मुष्ठाष्टम्यां स्वपाताणो श्वपाकभोगपः सश्ववावस्कोरतस्कौरैर्हतः त्वनन्त्रावत्तिनामाथ पार्श्वे सूनुर्दुराशयः त्र्य
म्यषिच्यत तेवचैयैः सचिवैः शर्वटादिभिः श्वपाकीकामुके पापे निहते निशितस्कौरैः प्रजानां पापमना सोभून्पापात्पापतरो नृपः स्थगिताततत्को।
पापपस्पर्शभीत्या सा रसती कथंचित्त्रस्तुरश्ववेसेयमस्थाप्यतेमया आसीत्यितकुलं तत्स्य भस्मं दुर्नेपाश्रमः गौवीमिषस्य दृश्याशाविशेष
स्येवक्रीवने तस्यासेहृकाराघातसटोकारकोटिकाः माणिक्यदादिवाघताः सभायां मुख्यमन्त्रिणः तमात्मा श्वारणातेनानिर्लज्जास्तमराज।
पत् कालान्तरेणापैरैवमू भूमिपालेभेविघ्यते पर्वगुप्तोभवत्तस्य सवैश्याप्याधिकप्रियः आस्थानेनेतेनक्कुर्वन्नपाकृतकठोपटः अन्तर्त्रि वि

राजत स्नवाद्दृष्ट्वा कटीमायान्महीपतीन् पर्वगुप्तः सर्वदाभूद्राज्यावाप्तिकृतोद्यमः तदा निगूढराज्येच्छः सख्यमुख्यैः समं त्रिभिः पीतकोशैः प्र
६९ विदधे पंच भूभृटादिभिः भूभटः शर्वटश्छोज्जः कुमुदः सोमृताकरः पर्वगुप्तेन संबंधं चक्रिरे कोशपायिनः गवासासामिमाप श्रीजलो वागल
69 हृज्जः संग्रामडामरगदेयोरकः ख्यातपौरुषः पदातिमात्रो भूपेन दृष्टः शौर्यैः समं युगे महादरो महाकायः माषितामुख्यमंत्रिता यादृशी
तेन दृष्टा देवी श्रीः सा सोंतरे तावदुत्कृजयादेवीत्यभिधानेन निर्ममे राज्यं निर्ममे राज्यनिष्कंटकं कृत्वा धूर्तेनापाजि दीर्घगुणा प्रेरितः पर्व
गुप्तेन भूभृच्छक्रोत्पलस्य ते नलुंठितसर्वस्वः पार्थस्तस्यो कालेत्रवान् श्रीजयेंद्रविहारांतः श्रामौर्णदत्तभोजनः शिम्भूर्ज्याकरवर्मादीन्भ्रात्द्
न्द्रहारान्निरोधयत् तत्रस्थिताननशनेनोत्क्रोतामूनकारयत् उद्यतः पितरं हंतुं मंत्रिणोनुमतप्रदान् वद्रूपटान्व्यधाद्दूहृनिगजन्निनितरा
पत्यते आलिंग्यमानांकं दक्षिस्त्राणां कोशिवदारोके केशानालंब्य कंषतः शर्करोत्पाटितांगकं विपन्नंगान्नुलां दंतमिवनिर्हृत्यतेगृहात्॥ राम०
सत्त्वामनूसंक्रंदेतं निजघ्नुर्नश्वविग्रहं चंडालरध्वनिः शास्त्रकुमुदाघानपप्रियाः पितरं निहृत श्रुत्वा राजा संजातकौतुकः प्रातः स्वस ६९

स्वसचिवैः सार्धंगत्वा हृष्टोपदृष्टवान् अत्रांगेस्य महारोषमदत्त इति वादिनः तस्याग्रे राजपुरुषाः शशंसुर्निजविक्रमं न्यक्कृतस्त्वस्त्रीकृतो राज्ञाता
दातद्रंजनोघताः अचकुदस्तवेगुप्तो देवगुप्ताभिधसुतं पार्थस्य निहतस्यांगे सोक्षिपत्क्षुरिकां ततः रंजितो येन भूपालो जातदासो भवच्चिरं
डामरैर्लुठितो देशः प्राणाशे चक्रवर्मणः उन्मत्तपापकायस्थास्तेन भूयोपि दंडिताः संप्रेरितः कुसचिवैः शस्त्राभ्यासं चकार सः पाटयन्क्षुरिका
घातैः कोटवीस्तनकोटरं गर्भिणीनां च जठरं गर्भान्द्रष्टुमपाटयत् काठिन्यस्य परीक्षार्थं मर्मकर्मक्षतामपि प्रतिग्रहाहूताघट्टावधभया।
द्विजाः प्रत्यग्रहन्नग्रहारांस्तस्मादपि नृपाधमात् क्रूरपापानुरूपेण स घोरामेणा पार्थिवः तेनानुबाध्यमानोभूदपर्यंतव्यथातुरः व्यथया
तस्य तादृश्या प्रजाणाणां वनकंबलं तुतुषुर्निजमश्रुद्धा तमद्विष्योपि च बुद्देश अपांत्वः पुरदासीभिः पःकृतश्चिद्दपाहृतः क्षितिपालात्मजातोयमि
तिमरव्यापितो म्लेषाः तं शिशुं भूरवमार्व्याविनिवेश्य नृपासने दस्तो निक्षिप्य सामांतसचिवैकांगतंत्रिणां कंपनाधिपतेर्वृद्धः कमलवर्धनात्
विश्वन्नहरवराज्यस्या डामरोत्पाटनक्षमात् आसन्ननिरयप्रायेः पितदा पार्थिवाधमः शुचोपंचदशाद्वस्य प्रजापुण्यैः क्षयंययौ ॥ चक्कल

राजत ॐ १० पितृघातिसुतो राजा जयस्वामिविरोचनं आषाढशुक्लसप्तम्यां शिशुर्दृष्ट्वा विनिर्ययौ नवा विरेजे राजश्रीर्बालस्य पृथिवीपतेः कृपाण
७० वेणिललिताच्छत्रचामरहासिनी अत्रान्तरे जवायातैश्चौरसैर्बोधितस्ततः सामन्तैर्नगरोपान्तं प्राप्तः कमलवर्धनः एकांगतैत्रिसामस्यालक्ष्मा
70 रकारसादितः नगरंप्राविशत्क्षान्तः समं सैन्यैररुध्यत विरुद्धडामरानीकान्युद्धा मार्गेषु निर्गतः श्रान्तोप्यसौ वैरिसेनामजयद्विक्रमोर्जितः स
दस्तमश्ववारागोविद्राव्य तुरंगगैः राजधानीसमंरुद्धः प्रविवेशाततः स्वागात् तं लब्धजयमाकार्पीसैन्येस्त्र कोपलापितैः एकाकिनं द्वाप्य
नयज्जननीशिशुभूपतिं प्राक्रमैर्भिर्मोदितो वा प्रेरितो वा कुमन्त्रिभिः नाभूत्सिंहासनारूढो मूढः कमलवर्धनः तदानीं स्वगदान्याते राज्यका
मोन्यवासरे संघटपद्विजानस्सर्वानचूचुददनीतिवत प्रोठशान्के च कुरुत स्मापं केचित्स्वदेशजं मामेव कुर्युः सामर्थ्यादिति मूढः स चिन्तयन्
एकाकिनीरूढः सीवां लब्धादुर्लभयोषितं अप्रोढानुपभुंज्यान्यदिने दूरस्तापर्ययेतयः विभूतिरभसा वाप्रायश्चसत्यज्यततत्वाण नीमाकाम एम०
पतेन्यो फः शोच्यत्ताभ्यां परोस्तिकः ॥ युग्मं ॥ अप्पोत्पलकुलेछिन्ने स्थूलके वलवाहिनः अग्रेगो सनि भाविमांसमगंसतगोकुले धूमनिर्द ७०

गधकूचीनां राज्ञस्तां स्तां श्चिकीर्षतां राज्यमवस्थोपन्यासः तेषां चिरमवर्धत ॥ वैमत्येन मिथस्तेषां नान्यः कोप्यभिषिच्यत कूर्चो भाषणानि
स्पृतैः स्वकूर्चसीवेनेःपां राज्यार्हान्वेषिभिर्विप्रैः प्राप्तः सम्प्रतिकृप्तये अवार्यते बकाघाते मुग्धः कमलवर्धनः पंचषाणि दिनान्येव
यावत्तस्थुर्द्विजातयः कादालाकास्यतालादिवाघकोलाहलाकुले उत्पताकध्वजच्छत्रे शोभिपुण्यार्पितासने अशेषपारिषद्यानां
तावत्तत्रामिलद्बले ॥ युग्मं ॥ सपत्नीवधकीभूतामिवान्यवशवर्तिनीं वीक्ष्य राजश्रियं योचन्नासीत्कमलवर्धनः पितृघातिवयस्यं
त्वपुत्राज्यार्थिनीततः प्राद्विणोद्राजपुरुषान्याश्च्वेभायोपवेशिनां पिशाचकपुरग्रामे वीरदेवाभिधस्य यः कुटुंविनाकामदेव नामासूनुरज्ञा
यत सशिक्षितासरोलब्धामेरुवर्धनमंदिरे बालाध्यापकतां स्नानशीलादिगुणभूषितः क्रमात्कृजाधिकार्यासीद् यत्तस्यात्मजः शनै
लेभेगंजाधिकारं तराज्ञः शंकरवर्मणः प्रभाकरदेवोपि सुगंधाछन्नकामुकः लक्ष्म्यामासरसन्नीहृषाद् शबिल्लवतोगतः विद्वान्य
शस्करो नाम समस्तुत्रोन्यतदुगतः सख्याफाल्गुणकारव्येन समं देशान्तरागतः सुस्वमदर्शनेः पोदव्यापीभिश्च हृष्पुलन्तस्मिन्नंसंगमो

राज- ७१ 71

स्ताः ह=मत्यावन्तोनि जांभुवं पितृघातवधूद्वृत्तेर्यातैर्बोधयितुं द्विजान मध्येग द्दितोवाग्मित्वात्प्रविवेशतदंतिकं ऊलकं॥ दृष्ट्वैवं तं देववशा
देकमत्यस्पृशो द्विजाः ध्वनिं राजायमेवास्तिभ्युच्चैः केऽप्युदचारयन अथाभ्यर्थिच्यतस्तिमंविमेरत्ययशस्काः स्माधृतिः मोठसामर्थ्यः
सानुमानिवतोपदेः दग्धवेणुवनेपरस्यामहामर्षर्षजेनाग्निनातन्मूलोद्धतिंरभसासाधुतोद्रेकेणसम्पादिता वात्यावेगविपा
टितंविटपिनमाप्रकृतस्थिदृष्टान्तःठिनेतुमहोमहाद्रिकुहरेधात्रानकिंसृष्टितं भूत्यंमराणयावंशपापजः संवनेचेद्दहत तत्पुत्रोप्याटन
ऊपोच्चैत्कमलवर्धनः अनुष्य कुलजातस्यदीद्वस्याटतः क्षितिं तघशाक्ष्कारे देवस्यान्यमाप्तिः कृपभवेत पञ्च्योव्रजत्त्रिरनुगोदहषे
जनेनयस्तत्त्वागो निखिललोकसमानकीर्तिः साम्राज्यमभ्यममुमीक्षितुमात्तनारीहर्षः राजस्तवकितोनरनाथमार्गः नृपतिर्वसतिम
त्यागघन्यशस्काभूपतिः पुरमगहशामाशीर्भध्येवचोपिविवक्षितं स्तिमितवलितापांगश्रेणावन्निमीलदहंकृतिः कृतपरिकाः तं द्वैजमजा
परिपालने मतितमितरविदीयोज्ञासि सुस्नातपत्त्रमचपरजनपात्रासत्रिता रात्रिका श्रीः अथ मुखरितमाशीर्मांगल्यै रंगनानामवनिद् राज ७१

रिणधामारा ज्ञाधामम्पेदे ११ राजाना आहित: ८० इतिश्रीकाश्मीरिकमहामात्यचंपकप्रभुसूनोः कल्हणस्य कृतौ राजतरंगिण्यां पंचमस्तरंगः।

अधिकायां समाशीतौ मासेषु च चतुर्ष्वगात् कल्यपालात्पदं राज्यं हतसत्त्वोसचिवा अपि॥ ॥ ॥ॐ नेदपार्श्वसमीराणाशनन्तयोर्माहात्म्यमुसा

गोपपेपतावतएव संमतिकृतौ तन्मात्रवृत्तीवदि: मैमौवा घामिदं चराचरगुरोः प्रापेयं मात्मस्तुतीरिवंदेवंवधूमुखा चक्रुरिति सुखा: श्रावत्सपार्वा

वनात् इष्ट नलं घनीयत्वमपकस्याविलंघनयन् मतीदारान्द्विजा द्रावायंतामितिमान्वशात् वेगिधिवास्यमानोस्तुतानकृतांजलिरब्रवी

त् राज्यप्रदाश्चपूज्याश्चपूयंनोदैवतेःसमाः राज्यदानाभिमानेन वर्तिष्यत मदोद्धताः यत्कायं कालादन्यअनागतंयमदंतिके तदाकार्पा

रिविलोलोकस्तमद्दृष्टममन्यत ब्रह्मस्मारतद्दत्तंवासमसम्भूतमपिलाघवं रिविलीभूताःपूर्वराजव्यवस्थामतिभावलात् उन्नीतवान्समुकः

वि:प्राक्कविप्रक्रियारव. च्चचोराभूतथाभूमिपप्राणानोवणिकप्राः अतिपन्विवृत दूरामार्गस्थाविघ्निताध्वगाःयत्सवोसापोतस्मिन्ना

मीत्सवीपदहारिणां हृष्प्रध्वस्तत्वमुत्तस्न्यकृत्स्नानान्नियोगिनां ग्राम्याःकृषिरपशुधान्याघैठोकयन् नभूर्वागुरवोमत्स्यापूपयागविधापि

राजत ७२ नः चक्रे स्वहोतैर्यैस्तकोगमपरीक्षणां नाद्य स्पतवेगद्दिन्योगुरुदीसोस्यदेवता: ऋवाणाभक्तिशील श्रीनिषेधं मूर्धधूने नेः कान्तां निकोभि।
षक्तस्यागुरुत्तमत्रीपुरोहितः हृतः स्वपोले स्वकोवानततदाभूद्रपद्रितः मायापवेशाधिष्ठितैर्बोधितेन महीभृता मायोत्यविहोनिकटं स्थापितः क
श्चिदब्रवीत अहमाद्योभवं पूर्ववास्तव्योत्र महीपते निष्किंचनत्वशनैकोरागच्छं देशयोगतः उन्मत्तोः पीडितस्य मद्वहूत्तस्य तस्यमे निश्चयोभू
द्गाच्छित्वापरिभ्रान्तो दिगन्तरे अथ विक्रीय सर्वस्वमात्मशोधयता मया महाधनाय वणिजे विक्रीतेन निजमंदिरं भार्यामुद्दिश्य पभ्रतव्यामेकाएव
तु वर्जिता सोपानकूपविक्रीतो तेन पश्चात्ततः निदाघे पुष्यतास्यूलीपर्णाघ वनाति शीतले न्यस्य धिर्मालिके देत्ताः तस्य जीवे ज्वकादिति त
त्तो दिगन्तराद्भ्रान्त्वा विंशत्या वत्सरैरहं लब्ध्वाल्पवित्तां संप्राप्तो जन्मभूमिमिमां पुनः अन्विष्यतता मया साध्वी स्ववधूर्दृष्टा शेषपसा विवर्णा देह
जीवंती प्रेष्या त्वेनान्यवेश्मसु किंदत्तजीविका पित्वमीदृशी वृत्तिमाश्रिता मयेति सा मुद्दुःखेन पृष्टा स्वो दमब्रवीत सोपानकूपं संप्राप्तं तृपिपासार्थी राज० ७२
ः देतोदिगन्तरं लगुडैस्ताडयित्वा हाहा वणिजा जातो न वारिता तदस्या कामस्य मे वृत्तिरित्युक्ता विरराम सा तदा कांपनिमन्थ्या हृमंतरे शोककोपयोः कृता

प्रायो वेश्या यच्छ्रेयैर्ये स्ते स्तेयं देयपद पत्युर्थिनोऽदत्तजोयैः किमप्यस्मि पराजितः जडत्वाद्वेश्मिनन्यायं न विक्रीतो मया पुनः सोपानकूपः तस्मिन्नर्थे
प्रमाणं इमे पत्राः सोऽहं विप्रेषु त्दीणां यो हारिणा स्तुतव ध्रुवं वृजिनाद् हस्ति चेश्रीति वस्तु निर्णीयतां स्वयं राजेति तेन विज्ञाप्तो दत्त्वा धर्मासनः स्वयं स
घट्टयाखिलान् स्थ्यानानीत त्वं विचारयन् स्थ्यास्तमूचुर्वेड् शोधविचार्यो यायं पराजितः शाठ्याद् गणाम स्याप्यं दं ज्ञोलिखित दूषकः सोपानकूपस
हितं विक्रीतं गृहमिस्य च राजाविक्रयपत्रस्यान्त्र यवर्णानवाचयत् ततोऽधिगत मिन्त्येव सभ्योषु निगदत्स्वपि अतरात्माजगादेव नृपते रर्थिनोऽज
पे मुहूर्त मिव संचिंत्य राजन्यामिर भूच्चिर कूपाभिरति चित्राभिर्मोहयन्सभ्यमंडलं कूपान्तराले सर्वेभ्यो गद्गन्नरत्वाविनिविष्टिंतु हमन्त्रतृयर्थि
नो हस्ताद् यादत्तांगुलीयकं स्नाणादिवाखिल स्थ्य पमिस्य मेवेति सस्मित वदो बुवाणः मर्ययोपादसालनैकेतवात् अभिज्ञानाय तत्रस्थः सर्वितो यो
गुलीयकं भृत्यमेकं वाणिग्वेश्मप्रादिशाद्दत्वा चिह्नकः सवणिग्गणनाध्यक्षेयया चेमांगुलीयकः पत्राहेयत्रमुत्सन्नगणनापत्रिकां ततः निर्णीय च
तया हृत्यमस्ति भांडपतेरिति अक्त्वादाद्धानाध्यक्षस्तां गृहीतांगुलीयकः दीनाराणां दशशानीत सांभूभदवाचयत अयमध्येधिकरणे लेख

राज· ७२ कायसमर्पितां तस्मै स्मितधनार्होयवहुमूल्यार्पणान्नृपः ऐकैकस्यै कांरवणिजा कारितैं निश्चिकाय सः सभायां तत्स्य दर्पणाय पृष्ठाद् दत्त्वाभयं च तं त्वानीय
लेखकं सभ्यान्संजातप्रत्ययान्व्यधात् सम्भ्रेणाभ्यर्च्यमानेन राज्ञा सांप्य वणिग्ग्रहं विनिर्गमर्थिनो देशान्तरस्य धीच सप्रवासितः कृताञ्जलिकं भोक्तुकामं
73 तं दिनान्ते च भूपतिं अकालावेदना हि भूपत्तन्त्रा जातु व्यजिज्ञपत् देवः समासमह्नत्यो पविज्ञं प्रोम्ब स्तव सणः इन्यक्तो दर्शने प्राणात्यागी वि
प्रो वहिः स्थितः दत्तप्रवेशादेशोप रुद्ध सूदेन भूभुजा द्विजः प्रविष्टः पृष्टोपप्तीत्रार्तिरिदमब्रवीत् सुवर्णानूपशतं भ्रान्त्वा वेदेशान्तरार्जितं गृहीत्वा
श्रान्तसोराज्यं स्वदेशमहमागतः त्वयि राजनि निश्चौरैरध्वभिर्विशतः सुखं होमवल्लवणो तस्मै दिनान्ते श्राम्यतः स्थितिः दीर्घाध्वलंघनक्लान्तस्तत्रा
हमकृतोभयः मार्गारामतरोर्मूले त्रियामामत्यवाहयं वेतानंयेप्यथिवद्धं तद्दुत्या स्तोरपतभुवि अरघट्टसमीपस्थे कस्थियोगादलक्षिते तस्मिन्दुरवेरा
देतिनिर्वस्तुत्वाजुद दृप्युः सोहं हारितसर्वस्वः शोचन्रूढश्चिरं जनैः राकोप्युषितः कोपिसाहसे पुरुषोब्रवीत् मत्स्वं दापित विन्तापं किं ददासीति मा राम०
ततः तमान्ततः तमस्यप्रवाचैविपातः तस्मार्थसाक्षिकः प्रभुः तुभ्यं पद्राचैतमस्वतत्तेता दीयतां त्वया अवरुह्याथ क्विनू ठोप नृपके भ्योहृयं मम सभ्या दास्य ७२

ष्टमेवाष्टमेवास्थानवर्तिनी चकार तु व्यवहारावचोनिष्ठाप्य काराग्निपशास्कोरे निंदन व्यवस्थां तां लोकैः न्यङ्कृतो स्मीति वादिभिः उपचारोक्ति सारल्ये
च्छलहारिनवेतनः सोहं जहास्य सन्दोहोद्भव व्यापकस्य ते पुत्रत्वस्य गाथाप्यपरः सकृतिनामभी वदन मम भिक्षेव ममास्तीत्यभिभाषतर मात
स्तेवेस्मिता वामिं करिष्यामीति भृत्युजामतिज्ञाय कथं चित्तस्य पार्श्वकारितोशानं लवणोत्सो कसांदृता हृतानांसविशांततः स्थितमंतर्हिं जेन्ये घातरो
ह्येदर्शयन्त्वरं पद्यः सराज्ञाविमोगायथैवोक्तं तथैव ततत् सर्वमूचे वाकस्त्रातिष्टं व्यवहारमुदीरयन् सत्यवाक्यारतंत्रस्य वस्तुवृत्तस्य चांतरं चलस्य
तः मैसंत दोलाकुलधियो धरां धर्मासनस्थो राजाथ नृपकाग्रामभाषतः तमस्थानवर्तिः पात्रे विमम न्यं हूयस्मृत् अथोयो न्हो ज्ञगादापिदः संचि
त्यामहात्मनः धर्मस्याधर्ममुद्धृत्ते निंदन्तु धावतो गतिः सा यं कृता शांप्यविशन्त्व समयं चैंद्रमंडलं स्वतेजसा सविभजन्न्यदी पैज्योत्स्नपाप्यसौ तदु
स्यायपथ्यामार्गुर्निंदंति धांतमुद्धृत्त अनन्यकर्माधर्मो पतत्याधर्मव्ययो दृति युग्मं॥ दुःसंत्वस्य सत्तु धर्मोमात्रा अधर्मवाधतेजसा तिष्ठन्निष्टमविहा
यदाघ्रकाष्टमिवानलः दादातियज्ञवानदत्तांतदिलाघात्कमुक्ताततः तुम्बेरोचत इत्यादि कृत्वोस्मेनिः सृतं तदा रुचितास्य वभूवाष्ठानवर्तिलोभि

राज नोस्मृतो नाहादस्मायरुचितं नृपकाणां हृषदत्त इत्यादिसूक्ष्मेक्षिकया धर्मो धर्मेतरविद्वन्मन्त्रिवेत्सापरः स्माभृद्बुधात्कृतयुगोदयं इत्यं जनं सवि
७४ नयनहास्येसाभून्निजदुर्नयैः परस्योपदिशन्नप्यमपप्याशीवैरागहृत् श्रोत्रियेणावंतनापिमन्दमभ्रंष्यपोचशालिना डोंभो छिष्टभुजो भृत्यान्या
75 भ्योन्नपरिजिहीर्षिरे यथ्यान्नास्तं श्रितौर्ष्यन्योन्यदृष्टपातिभिः नगराधिकृतैस्तस्य क्रोचतुर्भिः सोऽथसंयद्दृ लोभिरेर्निधनं तस्मात्तत्स्य कारागृहदातयःश्री
रीणास्वरपीठाग्रन्यस्तखङ्गादपिप्रभोः मज्येष्टभ्रातरिमृतेतथाभूद्दितश्चिरं तदुपर्जेयप्यामात्रेस्तत्रोत्यासिरसापाता नीतस्यमेहलेशात्ववेत्ताकित्त
स्यभूभुजा देवीः कामयमानस्यचक्रे राजनिमीलिका रागाद्युद्रितकान्तानां मूर्धानमधिरोपिता लल्ला नामाभवद्वेश्या तस्यैव स्वपकारिणी। अत्र
वकाशः सुवृत्तानां हृदयान्तेन योषितां इतीवविहितो धात्रा सुवृत्तोन्नतहृद्दिः कुचौ॥ उत्तमाधमसंसक्ता जानन्नसदृशवृत्तितामं नारीणां शुचि
वा ह्यानामंगना व्याव्धाद्विधिः सा ललिताप्रिराज्ञा यल्लज्ञा ललितलोचना चंडालयामिके नागा घामिनीषु समागमे पुंसांसुमेषकाणां
किंचित्स्वं डालनरूणां भवेत् तं यन्मभावविवशा मेजे राजचमूरपि मावांचंडालकुलजामस्तकाकामेणाकर्षविता अन्यथासंभवः किंसादसंभाव्य रामु० ७४

स्त थाविधः सोभूल्लेनमस्कारेणतपासदृस्समागतः इत्येषल्लेभेवृत्तांतः प्रतिभेदंनकुत्रचित केवलंप्रतिभात्क्वादक्यापिनोप्रमतत्त्वयोः दृग्व्यापारस्य
साणाह्निंमहाङ्गिनाम्नोधिकारिणाः तमर्थंमथतथ्येनवीक्ष्यप्रणिधिभिर्नृः मायस्थितानुचरणास्तामः हृष्टाजिनेनदंदौ ऊपितोपिसयत्रैनांन्यवधी
द्रागमोदितः तेनैवाणान्सुराभागिवितर्कातेकपात्रंतां ओंभोछिष्ठानुगास्तगादम्भुचितंतयशस्करे संक्रांतेक्षुष्टिंतसम्पर्शात्कुटुंबंदुःखमिवाभवत
सामान्येनमस्तांकेस्थितत्तदृशोः शुभकर्मभिः जन्मांतरीयैः साम्नाम्नम्मयामापीतिचिंतयन साम्नाज्यकोमापिन्त्पोभाविष्वपिसजन्मसु युक्त्या
प्रादान्विशालंकोराजलक्ष्मीद्विजन्मने भूभुजादानशौण्डेनेपतेकेर्प्यारिले स्थितः छात्राणामार्यदेशीयानांतेनविद्यार्थिनाठः मठाधिपतयेपतत्र
छत्रचामरहासिनी सनैरद्राश्रितामादाहंकामः पूर्वार्जितं वित्तस्तापुलिनेराजानोनोपकाराणान्वितां ग्रामस्तोणाभ्यः सोग्रहारापंचपंचाशतंददौ
अथजातोदाव्याधिंसज्ञातोनायमिलम्सो जानन्नंसयामदेवाख्यपपरिवर्ज्योनिजात्मजं समभ्यर्प्यसचिवैकोगनभ्यषेचपत्त रामदेवात्मजंरा
ज्येवर्षाणटमपिस्तवजे शाकेपयज्यादपाकर्तंसुशिपाणावनभिषेचिंते निरशाःसमपद्यंततदाराज्यजिदीर्षवः सपर्वंगुममकोटिल्यमप्रयुक्ते कद

राज॰ योन्मुखः विपाकपाकस्तत्राक्षिभंगोन्मुखवद्वाभवत् राजधानीस्थितस्यापि वर्णाटो राज्यदायिनः आरोगपवार्त्तं प्राप्यासन्मुमूर्षोरनिरीक्षकाः
७५ ततः सानुशयो राजा जाताम्यन्यैरप्यतमंत्रिभिः राज्यं संग्रामदेवस्य दातुमभ्यासकारिभिः राजाज्ञयानिशाम्येकां वद्धोष्टस्तं भमंडपात् बहिर्दत्तार्ग
75 लाल्यात्तर्वर्णाटो निरवर्त्स्यत भयात् अजागराद्यापित ऋत्या नो विविकितां आस्थानमंडपमापायुः सालनभूमितो एकदा राजपुरुषस्तदा
सिंविजयेश्वरे श्रीडादेवभसादारव्या राजवीजी समर्पयत् अथाभिषिच्य संग्रामदेवं तीर्थभिव दुःथः स पुरा राजधान्या निर्गत्य संतु निजमठंप
यो धीः केशवमश्रुवपने शिरः शाटकवर्जनं कषायवद्नाणो दुःगः शास्त्रं त्यागयदृश्रवयः १०० राजभृत्यैः प्रतिज्ञातः सततस्मिन्निश्चितः सये जीव
लेव हृतज्ञत्वव्यजकैः परिवर्जितः पुंसं हूस हस्ते सुवर्णस्य साधैव दुपटाचले यो निर्जगामराजं सोमुमूर्षुर्निजमंदिरात् पचभिः पर्वगुप्ताद्ये
पौत्रकंतस्य मंत्रिभिः हृतं सजीवितस्यैव विभक्तान्यान्यमयतः पुंसं विवेष्टमानः पाप्मा पाप्या व्याधिदग्धो ततोन्नृपः तिष्ठन्मठांगनकुटीगर्भे धा
तां धकारिते अजातमंविमृशोयपपापन द्रोह्यपान्निज्ञान पौरेरहानिहिक्षाणानपदानि रमुच्यत तदामुहृद्दुःखमनस्वेलावितैः कान्तलौः जि राज॰ ७५

द्वीपेषु भिक्षुसामान्यां ज्येष्ठविषयं दत्वा विपादितः तिलकं॥ अवरोधवधूमध्यात्सतीतं पतिमन्वगात् एका त्रैलोक्यदेव्याख्या स्वप्रभेव विरोचनं वाणाश्रमसप्तसवे
मावद्रकस्यः क्षितीश्वरः चक्रमान्वभिषेचं चक्रे मेलकं द्विजतापसं कृतान्तचारमाल्लोकयराजाग्रमेवशाबदः निजयाद्रुस्वपादेनललाटतटमेकये
न उन्मत्तालेनतद्दोषाद्वीरनाथेन योगिना सोऽधिविश्यद्विकेनाथसत्सेनेवन्यगरस्तत्तः पूर्वाचार्यप्रभावेन स्वमाहात्म्यानुरोपाणि प्राप्यापयद्धि
गुरुभिः श्रद्धयेति यदुच्यते ततआपितेवमस्मादात्मविपन्नरति श्रुतिः दीर्घव्याधिहतेतस्मिन्नुपपत्तिः कथंभवेत् अश्यामयान्तरेवामृ।
त्सावीतेत्युच्यते यदिवर्णोदाघभिशापोयितदायावत्रेद्वतुंतां मुक्त्वा स्वयं नवसमाश्चतुर्विंशीसहायेने मासिभाद्रपदकृष्णतृतीयस्यां अपघत
२ पितामहादीपि शोणगोत्री विनिवेश्य नृपासने सूभरौधेः समंमादात्स्यंवंगुप्तोव्यंपचभिः क्रमात्समं पितामहस्यान्यापायेतानराज्वली एकः सएव
वमाक्रांतिः प्रवभूवन्नृपास्पदे सपार्थिवत्वमंत्रित्वमिश्रया चेष्टया स्फुरं राजराजानकस्ख्यातिमिश्रामेवधियंव्यधात सेवमानः स्वयंवालभूपाभोज्या
येणादिभिः अजनांपमस्मात्यंवंगुप्तोद्राद्दवदिष्कृतः पाद्रोद्रव्यो नृत्सभाव्यसंविभेजे पशास्करः तस्यतत्तनयोच्छेदेतार्वामन्त्रपोजकाः कारभागरुद्धामि

राज
७६
76

गोपभर्तुः शिशोः क्षितिपालवत् सदादोकुं कुमालेपंवर्चः शाद्वलविस्मृते विभ्यदेकांगसंघातात्मकटोत्पटनस्रमः प्रमापणायप्रायुक्तशिशोः कर्माभिचा
रिका न्याप्यंतेसान्वयस्याप्तिराज्यैचैत्रादिवासरे अन्यथाचरतोनाशः क्षिप्रंवंशायुषोभवेत् इतीमामपियाभिन्यांश्रुतवान्भूतभारतीं अभिचार
स्यवंधत्वेनिर्ध्योपाधिकशंकितः एकांगेभ्योविभिन्नेभ्योविभ्यद्भिन्नसंभ्रमः उदतोपन्नथाचिंतालुप्तसंविद्दिवानिशं यथासद्यादिमापातनिसं
चारजने अकस्मात्संभृतवलोराजधानीनिरुद्धवान् विरोधकारिणंतु ह्यभिधेनसहसूनुना निद्रोद्दमाद्दवेत्वामंत्रिणांरामवर्धनं पित्र्याणवेला
क्षित्तेनप्राभृतार्थमुपाहृतं गलेपुष्पस्त्रजंवद्ध्वापतितंपार्थिवासनात् संतवक्रोंघ्रिसंग्रामंदत्तमन्यत्रमंदिरे पातपित्वावितस्तांतःकंठवद्धशिलं
निशि चतुर्विंशस्यवर्षस्य दशम्यांकृष्णफाल्गुने पापःसरवद्रूकवचोन्यविस्मृतनृपसने चकुलकोपारेविशोकेदिविराद्भातस्याभिनवाभिधात
सूनुः संग्रामगुप्तस्यस्ततयापार्थिवोभवत् ३ केचित्तंप्रसभवस्थानंयेपुरापातिजज्ञिरे तेसर्वएवतत्क्षीताःप्रातेरवमणोभिरे पार्थिवैकांगसामंतमंत्रिका
यस्थतंत्रिणां तत्क्षोत्पाद्रोद्दवत्तीनांद्रोदोद्वैतमहपपत एकांगस्यतदास्थानेसुप्याभिजनजन्मनः प्रमादान्मदनादित्यनाम्नोठक्कुरव्यदीर्यत हंतो राज
७६

शुक्रेन भूभर्त्रा कुपितेन खलीकृतः स निष्कृत्तकचश्मश्रुस्तपस्वी समपद्यत तादृशस्य पुनस्तस्य सत्त्रीपुत्त्रत्वमीयुषः अद्याप्यभिजनो जातावसंति
त्रिपुरेश्वरे कुर्वतापर्वगुप्तेन भूभृता द्रविणार्जनं प्रापिताः पुनरुत्सादं भजा रोगा नियोगिनः अथ तत्स्कन्दभवनविहारवसुधान्तिके पर्वगुप्तश्चरंस्तोऽपि
वृजिनार्जितया श्रिया श्रीयशस्करभूभर्तुर्द्वान्तस्याविशुद्धधीः कौलीनमधुनारेकाङ्गो विन्यपसुन्दरी सुचिरां कुर्वीत भीतः पर्वगुप्तस्य याकरोत्
समागमार्थिना पुत्र्या वंचना सुचिता सती इदं यशस्करस्वामिसुरवेश्मार्धनिर्मितं त्यक्त्वा पत्युर्विपन्नस्य कृत्वा निर्वाणपूरणं अमोघमस्मिन्नियमा
द्विधास्यामि त्वदीप्सितं सत्कपथ्यं दयन्त्वेव सुभ्रुवामभिहितस्तया अथ यशस्वरदुर्गेवेणा नत्वलैलेरेववासौः संपूर्णतां सुरगृहं गातितं तेन भूभुजा सा या
गज्वलने राजललना पीतसर्पिषि पूर्णा कृत्वा समं स्वाधीनं दुदावसा तनुं उपर्येषा स्यानिरस्ता सोः पुष्पाः कुसुमवर्षयः तत्कोसिणास्तु न्यपतन्नवर्णमु
खरा गिरः सुदीर्घसारंभचिंता संरंभयोषितः पर्वगुप्तो बभूवाप्यत स्मापपथ्यातिथिः व्यास्याधिप्रशमा पार्श्वे द्वौ तापप्यापिनी स्थितिं मृतः सनूर्तिंनो
ज्यैति द्रोहे श्रीभमोदिताः च्यषांकाता रन्दि चोषिसोकुंठैः सत्कैनेः सुभैः कैश्चित्सुरेश्वरीसेत्रे परासुः समपद्यत षड्विंशाद्वसरा षाढ वद्रले क्षितिपो

रा-त ७७ दशे द्रोहार्जिते तेन नृपतिः स राज्येन विपुज्यत अतीन्द्रियायां परलोककृत्ता विदैवती अशुभपाकशंसी दर्पं पतनाशो यदिनामवाप्नुनकः कृकल्पेन नय
तेन भीत्ये ४ क्षेमगुप्ताभिधानोभूदथराजा तदात्मजः आसवासवनोत्सिक्तो विततारुण्यसञ्ज्वरः सोभूत्स्वभावदुर्वृत्तो नितरां दुर्जनाश्रयात् कुत्सा।
सपापसंगोघोरमेघाध्वरवभीतिकृत स्वतुल्यवेशालंकाराशं तल्लालितकानृपं तं फाल्गुणप्रभृतयो दुराचाराः सिषेविरे धूर्ताः सर्वाङ्गनासेवा
व्यसनेनापि स पार्थिव विटनिर्लुंठ्यमानोपि नाभूल्लक्ष्मीर्वाहृष्कृतः रागी मधुप्राणा वान्विदिता ससक्तिपर्यः सरवमेति मधुपे हृतकोशसारेः पद्मे
प्रयाति दिनमात्रमपि प्रसक्तिं श्रीस्तत्र चेत्किमिव तन्त्रकुतूहलाय विटाः प्रविष्टा हृदयं जिष्णुजादामनादयः पिशाचस्येव कस्यचिता ससगुचितस्य चक्रि
रे पंरोपदाकुशलाः परनारीरतिप्रियः पर्यायन्त्राशायस्तस्या पार्थिवोनर्थतत्परः शिवनशमश्रुमालासृगालयः आत्रपालिषु तेन सिद्धाः प्रतीस्था॥
णांकोटीषु चटक्काराः कटिंसघनान्नायां मृगयज्ञावना रटैर्न विटाख्या अश्लीलरटैर्नैर्वाल्हयंतस्थले भिरे पुंश्चलीजाल्मवैधेयबालकद्रोगधूर्तैर्भृता सम
भूदप्रवेशाद्दीराजपर्षन्मनस्विनां जिष्णुपुत्रैः क्षेमगुप्तसभाभर्त्रपुत्रकाः चारणत्वगुणाकृष्टः किं न धूर्तैरनर्त्यत तस्य कंकणवर्षाख्यो स्त्र्यभिधानेविधा राम० ७७

पते तोषिताः चास्त हेच्छ्वकैर्दोर्भ्यो वकणा वर्षिताम् निर्दोषदोषाविष्कारेन ववस्तुप्रदर्शने अध्वष्यष्टक्कारा धाने प्रसादः प्रापिते नृपात् मंलस्य कु
चकेस्पातः कृत्वा निजवधूपुरः सिगिराजागृहान्नीतो पृतैर्नानिर्धनकृतः संभोगाभयसौभाग्यकृतसमर्थैः परस्परं सम्भुज्यैताभवान्वेकु विशेषमिति
चोदितः उपभोगसभा योग्यानि लज्जोस्ते सकारितः काहेषतिवारत्वेत पृष्टोभीहृधनप्रदः युग्मे।। तस्य लालितकेषास्तामूठो संभोगैठाकनेमात्रे।
च्चारित्र रसित्वाङ्गि स्राकोद्धारिधूर्जटी नीत्वा नमं कृप्याणं तां निजवपुर्मुचं तिमानोन्नतिसंदूष्य स्वयमगनाः शुचितयात्यक्ते कुलं कुर्वते सौख्यं
प्रीतिमुदीर्घमेव न समासक्त्यापदं पेश्यमेः प्रत्याख्यापितदेववेश्यैन विटैः किंप्राप्यन्ते सेवया पापशस्त्रारस्यभूत्वापि प्रशुचिर्वोभट्टफल्गुणः तस्माभूदनु
जीवंते धिग्भोगाभ्यासवासिना फल्गुणस्वामिप्रख्यानां प्रतिष्ठानां विधायिनः तस्योपदेशो भूभर्त्रा पर्यहासि समकृद्रुहः गृह्णन्ति हूषंतीति हेषंतां दु
तुरष्का रादिवलानतः वृद्धोरक्तः कंपनेशो दुर्गांग्रीमध्यगो भवत् तीक्ष्णाः सेपी संप्रविष्टं दृष्ट्वा तु स्वयामज्ञाप्रं श्रीजयं द्रविद्दारसौ निघृणानि रदादूयत
सुगतप्रतिमारीतिं हत्वा दारध्यानतो रिवलात जारदेवगदेभ्य स्वसंस्थावसंचयं सुरप्रतिष्ठपादाछंद्मम्लूठः स्वपपशमो विदन नगापाणावीप्यंतः से

राज ७८ 78 मगैरीश्वरं व्यधात एकः मयास्तु परमंद्र विशां त्वदीयं कृत्वापरः ममभमुदूढ्दतिश्रमोदं नो वेत्ति तत्त्वनिधेने परको शगामिधिग्वासनाभसमभमो दह्क
ताधकाराम त्यागिना सेमगुप्तेन भुक्तं यथे स्वशभूभुजे हत्वाविहा राज्ञि देंग्धान्यामाः षड्विंशदर्पिताः दुर्गाणां लोहरादीनां शास्ताशतमे खोप
मः नृपतिः सिंहराजाख्यस्तस्मै स्वातनयां ददौ मतस्वांशादि होदित्यादिदायं सक्रमानस ः दिद्दा सेमदत्तिरख्यातिं ययौ लजावहो नृपः आ
तामेह्नेन भूभर्तेव धास्तस्या व्यधीयत श्रीभूमिस्वामिनो दत्तमस्तदोभीमकेशवः चंद्रलेखाभिधां कन्यां राज्ञोदत्त्वतामवत फल्गुण द्वारपतिना
समं दिद्दासमस्तरा गुनृपदेशः समहानकृतविघाश्रमस्तथा तस्य निर्वेदणाद्कक्षा भूभुजो हास्मतां ययौ अमोघपतिमान्या मान्योग्यान्से ग्राम
कर्मसु सृगालमृगयासक्त्या सदिह्वाघ्यामसमन्यत तं वंततवागुवादिहड़ों वारविटपटकैः पर्यटं तं श्वभिः सार्धमपश्यन्मततं जनाः तस्मिंदामोद
राराप लल्यानशिमिकादिषु स्थानेषु क्रोष्टु मृगयारसिकस्य वयोगमत अपकृष्णचतुर्दश्यां सकृद्वेन्मृगयां नृपः ज्वालामपश्यत्क्रोशं राम० ७८
त्याः सृगाल्यानिर्गतां मुखात तदालोकनं संजातसंत्रासाकंपितस्थिति लूतामयज्वरेणाभूत्परीतामत्युहेतुना मंत्रपयो चवाराद्कसेत्रे

पत्रविधायकः श्रीकंठस्वामिमठयोराशीद्धुष्कपुरांतिके मसूराविदलाकारल्लूतानिकृत्तकलेवरः पौषचाद्दे चतुस्त्रिंशे नवमेह्नि सितेमृतः ५ क्षेमगु
प्तात्मजः क्ष्माभृदभिमन्युरभूत्ततः शिशुर्निस्त्रिंशधर्मिण्या दिद्दयानुपालितः मंत्रिविग्रहसंध्यातमुख्यकर्माधिकारिणः निःसाध्वसं राजवधूम
वैधव्यशपनीयधुः अभिमन्योसितिरः स्त्यकस्मादेवदाहणाः तुंगेश्वरापणोपान्ताद् जगाम कृताशनः वर्धनस्वामिपार्श्वस्थभिक्षुकीपारकावधिः वे
तालस्थूपान्तस्थालसदादहमहाग्रहान् डोंवचंडालसंस्पृष्टभूपसम्यक्कहूषितान् दग्ध्वाम महाग्रहान्वक्षि भुवः शुद्धिमिवाकरोत रक्षिता।
क्ष्मापतेर्मातामहीस्वभावादिह मूधीः सारासारविचारेणालोलकर्णा न पस्पर्शे राज्ञः सुतार्पणाद् हृद्धैवागतस्याप्युपायतः पतिवत्नीव सामार्थफल्गु
णो नाम मंत्रिणाः पत्न्यां मृतेसपत्नीनां दृष्ट्वानुमरणां ततः देवेनानुमुमूर्षंतीमनुमेने सतां द्रुतं निषिषेधानुबंधात्तु सानुतापा चितान्तिके कृ
पालुर्मरणादेतामामाम्यो नरवाहनः अतो निसर्गपिशुनो रक्षास्तान्मन्युहृषितामफल्गुणद्राज्यदाराणाशंका राज्ञीमजिग्रहत् विराग शांसि
मिलिंगेस्त्यांशास्त्रां विषमाशया समन्यस्ताखिलामात्या फल्गुणोप्यास्तशंकितः सदृशोवाधिकारस्थः सर्वस्याप्सिनतोभवत्। दीप्यमानोधि

रा-त्र केतत्रैशौर्यौत्सा द्वादिभिर्गुणैः अस्थीनि से मगुप्तस्य गङ्गां नेतुं गते पुत्रे कन्दमराजाख्ये प्रबले रन्ध्रितेबलैः तत्प्रत्यागमपर्यन्तं पार्थोत्सेस्थातुमुध
७९ ते अविश्वसन्नृपगृहे फाल्गुणोवैरिशंकितः २०० निर्गत्यनगराधावत्सभांडागारिसैनिकः काष्ठवाटोतिकोप्राप्य तावद्रुद्धाद्विधोदिता अकाल
79 पक्वं तं दिदासंत्यजप्राप्येनादिवं पृष्ठागत्सुतयाप्रीकां तस्य दृष्टं तु व्यसर्जयत् नवावमानविवत्रः सम्मिलितानन्तसैनिकः प्रत्यावृत्त ततो मानीवरा
हसेत्रमाययौ श्रुत्वा समेतं सैन्यं तप्रत्यायांतमतायिनं आस्कंदि शंकिनीदिद्दासामात्यासमकंपत तस्मिन्से नेगतंशांत विलप्प सामिनं चिरं व
राहपाद सविधे तेन शस्त्रं समर्पितं द्रोहसंभावनापापपाह्व त्यागेन मंत्रिणा स्वस्य सम्मार्जितं तेन राजमातुश्च साधुसं युक्तायुक्त विचारवाह्यमनसः सेवा
मदहेशसंक्रुहस्मिन्प्यतिकारकमंगहन द्रोहापवादापहं येन न्यूनगुणाह शोप कारिणो भावोपितस्सेमपरकोपः कोपिविवेकिनः समुचितः शास्त्रा
पशास्त्रैर्यथा पार्थोत्समेवशनैः सैसैन्यफल्गुणेगते विगतापायकाल्लाइवामोदं तस्थ्रिणः योगस्सेमोचिंतयंतो सेमगुप्तवधूरपि अनिशंप्रजजा
गारस्वयं कंठकपाटने राज्यप्राप्तिपवं गुप्तामंत्रिणोकोशयप्थिनो अजियहत्कोरापूर्वपुत्रोदाच्छोजभ भटौ तयोः प्रजातोतनयो याख्यातो मदिसपाट एप्र०
७९

लौ ॥ अथ विषादान्तं यो राजमन्दिरं राजपुत्रवत् । तौ तत्रावस्थितौ वीक्ष्य तत्कालं राज्यलालसौ ॥ संभ्रमस्तम्भगांभीर्यात्तामुद्रामैर्द्विमकारिभिः । वलिनौ तावबलपारा
त्तापास्तौ नपास्यदात् ॥ समन्यूस्रगद्गदाद् त्वापावत्लुतगतागतौ । एकतः पृष्ठतः मादान्महिम्नो निर्गतस्य सा ॥ निर्वासना पयाष्टीकास्तावल्पकट
कैकेता ॥ युग्मं ॥ शक्तिसेनाभिधानस्य श्वशुरस्य निवेशनं प्रविवेश स तज्ज्ञात्वा तं नेत त्रापि दुद्रुवुः शक्तिसेनेन याष्टीकाः सांत्विता नाचलघदा
तदा भीमस्य जामातुर्यन्क्षमादात्मसंश्रयं ॥ तैलेश्वरं संश्रयं प्रापद्धिस्मकोभृकुत्तथा ॥ रामन्तकनामा च परिहासपुराश्रयः श्रीमानुदयागुप्तास्था
प्पमत्ताकानन्दनः ललितादित्यपुरजायशोधरसुरावापि ॥ एकैकं तमिपः मैन्ये भुवनक्षोभकारिणः संभूय चक्रुर्द्वीराज्यं मदिन्नः पसमाश्रि
तः ॥ तस्मिन्महाभये दिइायप्रसमेत्रीमवांधवः एकएवतु तत्याज नाद्रीनरवाहनः प्रवर्द्धमानप्रतानोयाडुवद्धोघमास्ततः पद्मस्वाम्यंतिकं प्रापु
दीप्यमानायुधाद्विषः ॥ अथ मृरमठं दिदाविसृज्यान्मजमाकुला ॥ आपंचत्रिसमांत्मांतानुपायान्समचिंतयत् ललितादित्यपुरजान्हृत्वा
न्यवीर्गोन भूरिणा ॥ ततोंशवीकृत्य विदधौरपूर्णांसंघभेदनं ॥ एकाप्रेपेषि वैलैः कोपोविधेयइतियादिभिः मदिन्नः पीनकोषैस्तैः संधिः देव्यासमेक

राज०
८०
८०

तः गोप्यदोल्लंघनेयस्याः शक्तिर्नोत्तारयिकेन चेत् आप्युपुत्रायितं तपस्याज्ञातयातं घाखिलं घने यत्नं यत्संप्रहोत्तलमैहोषधीनां करोति सर्वव्यसनावसा
न त्यागेन तथस्य मेवन्नमोस्तु चित्रप्रभावापधनाय तस्से उत्कोचस्तु चित्रप्रभावो कोचनादाने प्युचां ध्याय पत्सु पक्रियां दिदायशोधरादिसः
म्यनायसमर्पयत् अभिचारमहिम्नस्य कृतवत्सामितैदिने मंडलेरवडिनाम्नं त्वदिदायाः समजृंभत कदाचिद्दुक्कुनारव्यसप्तशाह्निशासो
परिक्रुधा मंत्रावंवशंजेयात्रा कंपनाधिपतिर्देदोतद्दृशानिम्नगा शैलदुर्गप्रविशतां जावात अरवउशक्तिर्नातनवेलादग्याहिठक्कनः सकृत
प्राप्तेस्तस्य करमादाय भूपतेः अभिषेकांबुभिस्वेकश्री त्वतताप्यायनं पुनः लब्धप्रवेशः समयतस्मिन्रक्कादिभिः खलैः कंपनाधिपतेराज्ञावि
द्वेषायादिमूढया उर्वीपतेश्च स्फटिकाश्मनश्च शाजिलत्स्त्रीहृदयस्य चांतः असन्निधानात्सततस्थिती नाम अन्योन्यरागः कुरुते प्रवेशं स्वचित्त
मेवादि वचोवदं तौ धूर्तौ विन्वंततिमनः प्रवेशम पथ्यजनानां गणिकावधूनां विटाः प्रभूणामपि गर्भचेटाः द्रोहधायेप ठक्कनेर स्वनादायीति राम०
पैशुन्ये तथ्यमेवतत्सीय मास्वयंवादादमन्यत अथस्ववसतिं प्राप्ते कंपनेशे जयोर्जिते या ष्टीकान्यस्त जाद्विद्दासक्कुठन वो सोघता तदास्तेय समाक ८०

।पेस्मिंस्ततः कोशेवेदिनं तेदिस्सैकैरसन्नाथाः पूर्ववद्दिक्षिपांपपुः नरवाहनमुख्यास्तु राज्ञोपसंनतमन्त्रजुः विभेदं पूर्ववत्स्वापदं वनिजं वलेपुनः प्र
विष्टेषु ततः कोपात्सुरम्भ धरादिषु भट्टारकामठादद्दाभूयः पुत्रं व्यसर्जयत् दत्तार्गलेनृपगृहे स्थितां तां देवमोदिताः ते तद्देवविना पुत्रं विम
ठानोपपाद्य न राज्ञः संजघे देलोकः परस्मिन्नेव वासरे यद्दलेन तदा स्थैर्यमात्कं चित्तमदर्शयत् जायाभट्टारिकापार्श्वाद्वोवच्छू रमठान्तिके
व्याप्यास्थितेतेद्विषैत्मन्यरथ्यमवद्रं तैरागाः राजधानीं राजमेस्मे न्मप्रविष्टत्रासविष्टत्रासविद्रुते सिंहद्वारे घटावघेमकाग समदर्शयन् शरीरनिरपे
क्षास्ते भीतेसंस्तम्भ्य तद्बलं अथार्थविद्विषां सैन्यं विंदन्त्वां न दयन्निजं तस्मिन्नामेद्विषां सैन्यं विना नाशं विनष्टां नद्रोहाविनर्थजा तस।
द्देत शस्त्रदेवताः तोटयन्त्यायस्मान्त्वधानस्कोठयन्त्युपनिति यः एकोतिमावद्दत्तैस्सा द्विस्सकोभीमविक्रमः तस्मामिना राजकुलाभट्टादेद्दाधे
पोतिना चर्ममात्रेण तनुत्रोटकं कोटस्यान्तिसं कारे विलोकयन्तदेमा अंसेन्ये देन्यं समाश्रितं अथानिस्संसकोपापैरवर्षभियपोधरः नपापयासी।
स्तुरस्तेस्वेपएरमत्तकः स्थाणं समया सिंस्धुतो द्राद्दाज्ञीवया दृग्मगस्वित नाजौ तैरष्पतधातुयः श्रीमानराजवांधवः जगामोदयगुप्तः सक्काचित्स

राज० त्कोमहादेव इत्यंत्यध्वजपाराणीतस्तेनागान्यग्रहीन्नृपा यशोधरांसुभधांमकुलेचमकोधवं काश्मीरकाणांपः अहोमुल्कोछिन्नागमांतरे सोप्य
८१ रेमन्तकः मूः परिहासपुराश्रयः बुद्धामहाशिलांकुंठवितस्ताभिंसिंपातितः स्वदुर्नयपुरंदेव्याः प्रकोपेनानुभावितः येमस्तसमस्तानृपांदागोपालनं
81 पामुरा अभिमन्युपादहासन्नोऽशानांमहीभुजां वर्षषष्ठिंसगापापुः श्रीदसोद्रादरक्तनयः तेसिमेमंत्रिणः सर्वैसान्ववायाः सदानुगाः भीमम्रसे
गमोत्रगादिहादेव्यासकोपया आसन्निः शेषतांनीता दुर्गयेवमहासुराः तिलकं ॥ अभवान्नोदितारास्पातानृत्याद्यमदोद्धतान् रक्कादयः कुंप
नादिकर्मस्थानाधिकारिणः इत्यंमंत्रिप्रकांडः संडामारवडेलोपमं अरवंडमंडलांचक्रे निर्द्रोहोनरवाहनः राज्ञीहतनभावेनसापिमंत्रिसभा
तेरे तमाजुहावनिर्द्रोहं स्वयंराजानकास्त्रयामुभ्रसुधापनिष्पन्नभोजनेत्सिन्नभुक्तेसा हृष्टजहर्षनिर्विस्मोनिर्विवेदानुकूल्यतः आरोग्यपन्थिव
णांशिस्ताश्राप्यनांमृदवर्तिनः सात्मवस्तुविसंगचनाहत्वातस्यपिप्रिये अभूतांयुगपद्वाहस्यकुष्पनाम्नः सुतापुरा योसिंधुभुष्पोतज्यायान्
धुर्लोलितकः किल पर्वगुप्तगदेभ्राङ्गजाध्यस्तेस्थितवामात लब्ध्वांगजाधिकारिन्तस्याराज्याः शनैरभूत नृघातयेवंगंजेशानवायामवि राज०
८१

धायकः कंमस्मानस्यनिर्मातासिंधुगंजाभिधस्यपःप्रायणो हृतराज्यस्तेवर्ततेनरवाहनः इति नेयध्विवंराज्ञीसोम्ब्धचन्द्रुराशयःसातथेसत्रवी
घावत्तावत्येमणासजातुचित मंत्रार्थ्यथामासभोक्तो निजगृहागमे समानुगांतत्रयातां श्रुवंत्वामेवंवेत्स्यति इत्युक्त्वासिंधुनाप्रष्टस्तथा राज्ञा
नाशमभात्यस्यपश्चीतिसंविश्चस्तायंयो तयोः ततः प्रभृत्येवनिष्कृष्टस्नेहयोः कृतम् चाक्रीकैरतिनूठं त्वतिलपिणाकयोरिव कुलिशसंवलो
द्दानामेभसौशैलसेतवः अभेद्याः प्रतिभान्त्यंते नकिंचिदसंतापुनः पेशलादपिसमूढाः प्रज्ञाः सुरगुरोरपि तेषांनविद्यः किंतावन्निर्माणपरमा
णवः विभ्वासाजितधीःपि सूक्ष्मकलपतेकाकोन्यदीयान्निजान्दृप्तः सौरपयोर्विभागकुशलस्त्वस्यसमाराद्धनात् लोकावीक्षणतो प्राधीःस्व
लगिरजानातिसत्यानृपोधिंग्दैराप्यविमुग्धता प्रतिकारस्यहिविधानविधेः मूठचराणांदीनाप्ताश्चातिचास्वततयातया वैधेयविप्रप्रकृतिरिवप्रा
याहिग्रस्तां उद्दृजितः तथाशश्वत्तथासनरवाहनः यथाविमानतोन्तमः स्वयंतत्याजजीवितं प्रकृप्यसमपतीकार्येस्वतेजस्तस्मेचेतसा शरणं
मरणांत्यक्त्वाकिमितान्यघशोर्थिना शशिप्रहीनिशुरजनीसमन्यकेवभारती विराजनरराजश्रीःनरवाहनवर्जिता सोक्रोपाभ्यामविषमाद्दंतुवि

रा-जे- ८२ वितत्तविक्रमान् संग्रामङ्गामरसुतान्समीपस्थानचिंतयत् निजसुत्नराघोषं तेतत्क्षयेन विनिर्गताः कय्यकद्दरापसादीन्हतारथ्वीन्द्यपादप
नत्तस्विजभीतया राज्यात्स्त्वापारभवत्त्रपां तेयत्नात्समघट्यन्तमानः स्वार्थार्थिनां कृतः स्थाने श्वशुरादिभिर्मुख्यैर्डामरैरितरैः समम् तेभीताः पु
रतः तस्याः पुनरेमेजज्ञिभिः अथ तत्क्षीतया राज्यारक्कोपमयमागते: आनीतः फल्गुणो भूयो वीरार्थिन्या निजांतिकं राजकार्याणि कुर्वाणः
सूनुपः शास्त्रमग्रहीत् न्यस्तशस्त्रोपि यस्तत्यद् दुस्त्यजाभोगवासना महिमाराजपिनत्तस्य पश्चिमः अङ्गुतो वंशकाराअबंतथइवाभवत् अ
भूतुदयराजस्यदेवी भ्रातुरतिप्रियः यः सहायो सपटलेजपगुप्ताभिधकुधीः अन्येधिकारिणस्तेनसहिताः कूरवृत्तयः कश्मीरेषु व्यधुर्लुण्ठिदुष्ट
तेस्तदुपार्जितेः दोः शील्यभाजो मातुश्च पापाभिर्विधुरीकृतः अभिमन्युः सोगतस्मिन् सपरोगेनपस्रशो पंडितः पुंडरीका सा विफलमुत्रैस्त
पस्कृतः हतश्चतः संवेदुष्यता रूपाप्यपांविदिकात तथाविम्रु द्दूहस हतेस्तस्यदुष्कृतसंगमः शोणाधापीश्वरीरस्यवितापइवाभवत् अध राम०
मानः सजाचंद्रः तृतीयस्यां सकार्तिके शुक्ले षाचत्वारिंशाब्दे यस्तो निपतितराड्गार्णि तत्तुत्रोनन्दिगुप्तस्तु बालस्थो कोनिजासने रुद्रस्तनय ८२

प शोकस्तु दिद्दाया हृदये यदं सा शोकापिदितं क्षोयांत स्थैमशमशीतला ऽविरत्नशलाकेव ध्वांतं ग्लौ न्नोष्णैवकृता ततः प्रभृत्यमृताभिस्त
स्याधर्ममप्रवृत्तिभिः कुकर्मभिः रूपोठापिलक्ष्मीः प्राप्तापवित्रतां नगराधिपतिर्भूप्यः सिंधुर्भ्रातास्तु भाप्रायः तदीयधर्मचर्यायांवभूवपरिपोषक
मति नोत्पादिता नर्घजनरागागतेन साः ततः प्रभृत्यभूद्दीवीसर्वलोकस्य सम्मता राज्ञः समस्तचित्तः सत्संदुःप्रापोलग्नं चेडिमा कुर्याघः सुखसेव्य
त्वदेमैतत्स्वभावतः सानिर्मात्री विपन्नस्य सूनोः सुकृतसंवृद्धये अभिमन्युः स्वामिनोभूदभिमन्युपुरस्य च अथ दिद्दापुरे यतो दिद्दास्वा
मीतया कृतः मठश्च मध्यदेशीय लाटशौडेत्र संश्रयः भर्तुः कंकणवर्षस्य पुण्याप्त्यर्थमभिवृद्धये चकार कंकणपुरं समाणि स्वर्णवर्षिणी श्वेतशै
लमयं चान्यं स्मादिद्दास्वामिनंव्यधात् धवलं चरणो भूतगंगाभः स्तवैनेरिव ३०० चैके काश्मीरकाणां च देशिकानां जनाश्रयः तया तु च्च च
तुःशालो विहारश्चारु सम्पदा श्रीसिंहस्वामिने नाम्ना सिंहराजस्य सा पितुः मठं च विदधे स्थित्यै देशिकानां द्विजन्मनां मठप्रतिष्ठावै
कुंठ निर्माणैः स्वकर्मभिः तया तिपवनस्वेकोवितस्तासिंधुसंगमः तेषु तेषु प्रदेशेषु किमुक्तैर्भूरिभिः कृताः सा प्रतिष्ठाप्रचयं च तुष्यहि

राजत ८३ ८३ मितिश्रुतिः जीर्णोद्धाराः कृतादेव्याः स्तूपप्राकारमंडलाः प्रायः सुरगृहाः सर्वे शिलावमावृताः कृताः क्रीडाचंक्रमणो राज्ञ्याः पद्मश्रीविग्रहश्च
हिनी वलगभिधा वैवर्धिकी वलगमठमकारयत तीर्थाश्रमेषु नैमान भागपितिभिः सत्कः सत्कुल्याशनेवाताशानयमस्ते शिरवी घनपयोमा
त्राशनोप्यन्वहं विश्वस्ता जलचारिणः प्रकटितध्यानोपि भुंक्ते वक पितृभिः सत्कः सत्कुल्याशनेवाताशानयमस्ते शिखी घनपयोमात्रा
शनोप्यन्वाहं विश्वस्ताञ्जलचारिणः प्रकटितध्यानोपि भुंक्ते वकः सत्कमाचरोपि दोषविद्धितो नश्यत्यय पापिनो वर्षाणिविषमात्र
गाशांतशोकाबभूवसा भोगोत्सुका भेकेतस्मिन्न परिव्यभिचारकृत वर्ष एकान्नपंचाशेनीतः पंचमसिते क्षये समार्गशीर्षद्वादश्यां मानाज
भ्यगयात्तपाः ७ पौत्रस्त्रिभुवनो नाम मार्गशीर्षसितेहनि पंचमेप्यकंपचाशवर्षेत हन्तया हृतः ८ अथ प्रभृत्युपेंद्रराज्यनाम्निसंवरेनिवा॥
सितः कृपया चस्य पौत्रो भीमगुप्ताभिधस्तया तस्मिन्नवसरे वृद्धः फल्गुणोपि पर्यव्यपद्यत निगृह्य क्रोधं दौःशील्यदिद्दापक्षेरवादभू
त वभूव सा पञ्चसप्त दुष्टचेष्टाशतोत्कटा भ्रष्टव्रतोपदामन्तरेति मूर्तिरिवोत्कटा तदाभिजनजातानामपि दाधिद्रि-संपातःसरिता रा° ८३

ऽभवनारीणां वृत्तिर्निम्नानुसारिणी स्त्रोतोनाधिराज्यमधिगम्य विराजमानास्तिंधोः अथ पक्रमलाल्यपर्णोनिकेते जातेसरस्यविरतंजेप्सक्ता
नोयोमहाभिजनजात्यापनीचभोगपाः खशस्यवहिवासास्थपर्णोत्सयामवासिनः बाणस्य सूनुस्तुंगाख्योविशन्महिषपालकः प्रविष्टा।
जातु काश्मीरांल्लेखहारकर्मणा सुगंधिसीहपकटनागादपिकपराणां सुखैः पंचभिर्भ्रातृभिः सार्धंसांधिविग्रहकार्तिके देव्यादृगोचरं या।
तो हृदयावर्जकोभवत् ॥ तिलकं ॥ रहःप्रवेशिहूतोसभाव्यप्रेषवलाधकवां संभुक्तभूरिजारायाअपितस्याः प्रियोभवत तुंगानुरागिणीरा
ज्ञीपापालज्ञोज्झितास्ततः रसदानेन नैवमुख्यभाजं भुप्यमघातयत धिङ्-विचारानरूपतीन्येषां विषमे चेतसां फलमून्यास्तुतिस्तोषे
दोषेप्राणधनक्षयः रक्तोजोदेवकलशोवलावित्तः कृतस्तयाभुप्याधिकारैर्कोदन्यामाचरन्निपोविटाः येपिकर्दमराजाद्यावीराहारादि
नायकाः तेपिकोटिन्यमभजनन्येषां जननैवका चतुःपंचानि वर्षाणि तिष्टन्नृपगृहे शिशुः भीमगुप्तोभवद्धार्ताकें चित्तोत्कंठाभवन्मतिः रा
ज्यप्रवेशयायावद्यपितामह्यास्वरत्नयः दुष्प्रिताः मत्यभासंतमेस्याप्यस्तस्यचेतसि अंगशीलविहीनायानिर्घृणायानिसर्गतः तावत्तेय

राज०
८४ धिपत्तस्याः सचिवाः समपादयन् अभिमन्युवधं ते दिद्दांके गूढमावेशितं महाभिजनजं पुत्रं तस्मात्तस्याभूत्तथाविधः सादैवकलुषेणापद।
नेमंत्राविशंकिता त्रयोज्झितास्पष्टमेव भीमगुप्तमवर्धयत् निगूढं ते दिगुप्तादिद्राहे लोकस्य योभवत् संदेहः सततयानेन व्यक्तकुलेन
84 वारितः ताभिस्ताभिर्यातनाभिर्भीमगुप्तं निपात्य सा षट्पंचाशेभंवहूर्षस्वयंक्रांतनृपासना भवद्दगगयाराज्ञादेव्योद्रेकोदिने दिने सर्वावि
धरितास्विलः सम्भ्रान्तेकेन तुङ्गेन मीलिताः पूर्वमंत्रिणः राज्यविघ्नवमाधत्त भयतेतविरागिणः तेयसंमेन्यकंपनीरानानिन्युः क्रूरपोत्थं नयंवि
ग्रहराजा एवं दिद्दाभ्रातुः सुतं नृपं मुख्याग्रहारान् समासाद्य विधाय तु राज्यविघ्नवं धीमान्प्रायोपवेशाय द्रुतं भावेशयाद्विजान् विदिते कंपुविभे
षु लोकं सर्वोपि विप्लुतः आभान्वि येषान्त्वंदं तुंगं तत्र तं जियांसया कस्मिंश्चित्प्रिहिततद्वारं तुंगमथ्याधंवंरमनि दिनानि कतिचिद्दिदातस्यावा
सदंशकिं नी त्याः स्वर्णाप्रदानेन सुमनोभक्तकादयः ब्राह्मणाः समगंसत ततः प्रायोन्यवर्तत। एवंवस्मिन्मदास्पेपतयादानेन वारिते यये
वियद्दराजः स भयस्त्र शक्तिर्यपागते अथदार्ढ्यं समासाद्य तुगाद्याः प्रभविष्णवः शनैः कंदमराजादीन्ब्रह्मर्षु विदितानिवृत्तवान् तलकोनारकं संनुस्त राज०
८४

प्यान्येमुख्यमंत्रिणः कृपैर्निर्वासितास्तुंगैस्तैस्तमंप्रवेशिताः प्रवर्धमानैर्वैराग्यगूढदूतैर्विसर्जितैः प्रायंवियद्दाजेनप्राक्षाणाः कारिताःपुनः उत्कोचादि
त्सयाविमाभूपः प्रापविधायिनः लब्धस्थैर्यास्तुंगेनसत्रिपत्यापदृस्तिताः तेषांमध्येवसन्गूढमादित्याख्यः पलायितः हतोवियद्दाजस्मत्रि
पः कटककवारिकः शत्रुस्सतः प्रतीहारोवत्सराजाभिधः पुनः न्यक्कोतकादिभिर्धावश्रीवत्सादस्मगत्स्वतः तेसर्वेण्यादिगणोविप्राःसुमनोमन्त्रकाद्यै
रपः सर्वेपिवद्धास्तुंगेनकारागारंप्रवेशिताः अथफल्गुणनाशेन दंप्राराजपुरीपतौ तामप्यासाद्धिरमवल्कध्यातांसर्वमन्त्रिणांनित्यसंकटेवीरः
पृथ्वीपालाभिधस्ततः चक्रेराजपुरीराजकार्मीरिकबलस्यपम्॥ शिपाटकोदस्मराजोविपन्नोतत्रमंत्रिणो चंद्रापैदुर्गतिं दद्रूपमराण्यपत्रमे
षजं अथपान्येनपप्पाकुस्मात्तुंगः सार्धसहोदरैः कृतांराजपुरीवीरः प्रविश्यपसदाददहत् नानापातेनोपायेपृथ्वीपालः सपार्थिः शेषाणां
मंत्रिणांमैयन्येप्रापमुक्तिं च संकटात् अबलःसन्नसभूपालस्तुंगायेपप्रददौकरं एवंकृतेततः तेननष्टस्थाप्यसपोजनं प्रविशन्नगरंतुंगःत
तः स्वीकृतकंपनः चकारडामरग्रामसंहारंसिंहाविक्रमः दिदद्भुदस्सभ्रातुःपुत्रपरासितं चक्रेसंग्रामराजाख्ययुवराज्यमशंकितः सादिसर्वा।

ग॰जे॰ ८५ स्त्रियाः सुमायान्पुरोऽभ्यात सुतानिष्यतान् परीक्षितं सुमुखो चाग्रपालेऽवत फलावलिं । शाक्तेः किं पतितः सा प्रफुल्लान्यत्र चित्रादिनी साभवद्राजपुत्र
गौतेषां कलहकारणं गृहीताल्पफलान्तं यमाहारास्तान्ददर्श च मयामेत्वं भुतं स्वल्पफलमाजमविसित अनेन फलफलं सप्राप्तं प्रावसतत्वे
85 च कारणं सुविस्मये तया पृष्टस्ताताम् एवं तदाब्रवीत अन्योन्य कल्पद्रुम्यानेतान्फलान्यपि वसन समवापफलान्यस्मिन्ने चाभूवं परिस
तः व्यसने समाविष्टान्यान्निष्ठितानामप्रमादिनो न कः क्लेशविहीनानां घटते स्वार्थसिद्धयः अन्यत्वेति तस्य सा वाच ममप्रमत्तत्व हृतिका भी
रु नारीस्वभावेन राज्येमन्यत योगपता श्रूयस्यत्वम्मशौर्येणाभीरो भीरुनयायप्या कार्यं हि मतिभास्वतः नेभवेद्युत तदन्यप्रा काष्ठेव कुक्षि
तमपि भवेद्बुद्धिवशात्स्यैकपीनां लोमाप्सु द्वीप सलिलमलः वायिशो घाणकानां जंतोभीवा विदधतिय प्राभाविनः कार्यसिद्धितत्वं तेषां
केचन सहजं वस्तु तेनास्ति किंचित तस्मामेका काशीता दृष्टमुक्ताभाद्राष्टमी दिने देव्यादिवं प्रपातायां युवराजो भवन्नृपः स्त्रीमेवं धेनभू
पालवंशानां भुवनाद्भुतः तृतीयः परिवर्तायं वर्तते पुत्रमंडले निष्पन्नकं टककुले वसुसंपदाढ्यश्री मातवादकूलमापमहेतलोस्मिन दा ग॰ ८५

वाग्निदग्धकुतौ जलदां वृष्टिके चूतमशो हट्टविकेलिंवेनमवृद्धिम अपसमुद्धृतपांतर्गूढधैर्यान्तर्गूढधैर्योनुभावमुखत्तमवनिमपोषांदोस्मि
संग्रामराजः श्रिमत्कुल्लनिभ शोभानि कृतमाणिसारः फणाक्कुलउरगाणामीशिंतिवन्यधन्त्॥३६७॥ राजन १० आदितः ९० ग्रंथाणि ३६८
आदितः २६२८॥ ॥ इति श्रीकाश्मीरिकमहामात्यचंपकप्रभुसूनोः कल्हणस्य कृतौ राजतरंगिण्यां षष्ठस्तरंगः॥६॥ अत्र वर्षं चतुःषष्टी
मासेष्वर्धं दिनेषु च अष्टस्वभूपालादर्शाभूभोगभागिनः॥ संवत १९ ॥ ॐ श्रीगणेशाय नमः॥ एवाप्यात्तुनमस्ते स्मसत्त्वे लोकयमह्ली
भुजे अशेषक्लेशनिर्मुक्तिनित्यम्व्ययदशाजुषे भेमाणां वेंवपुषोविलोकयमित्यितं दव्यासमंस्वामिनोमोत्सोयस्यानिशायातिः नगसुतावे
णानिशांमाश्रितः अस्तस्वाम्यनुवर्तनार्थमिव मेमाणां वपुषोविलोक्य त्कात्वावपुः खण्डितं देपादहृयभावनांसभगवान्देवोधन्वन्तरीश्व
रः वेधास्तेराजकवयः पदन्यासमनोहराः ख्यातायशसः शौद्धैः क्षीरनीरविवेकिनः अनित्यतांधकारेस्मिन स्वामिशून्ये महीतल
काव्यदीपंविना कः स्यात्भुतवस्तुप्रकाशकः येषां कोशमिवपुरस्मिरमत्रात्यांत्तेषामयेजयन्तिकीर्तिमयंशरीरं आकल्पवर्तिकृतेतावि॥

भितीवर्षाणांश्चात्तादा द्रुवमतः कविजोनराः श्रीजोनराजविबुधः कुर्वन्राजतरंगिणीं सायकाग्निमितेवर्षे शिवसायुज्यमासदत ॥ शि
ष्योस्यजोनराजस्य सोहंश्रीवरपंडितः राजावलीग्रंथशेषापूरणंकर्तुमुद्यतः क्वकाव्यसरणीस्तस्य क्वचमंदमतेर्मम वर्णमात्रेणमक्को
लेधनसाराव्यपतेकथं राजवृत्तानुरोधेन नकाव्यगुणवांछ्यासतः श्रोतव्यमद्वाचः स्वचिषप्रयोजयेच्च ॥ अथवान्नपवृत्तांतस्य तिहेतुर
पेश्रमः उक्तिपतेल्लिलिंतेकाव्येकुर्वंत्वन्येपिपंडिताः तत्रगुणगणादानात्तसंपन्नस्समर्पणात पुत्रवद्वर्धितोराज्ञायामत्तोमाधनु
ग्रहेः अतोवांछन्नोमेयस्यतन्प्रसादास्यनिष्कृतिंमेदंवर्णितहृत्तेत गुणाकृष्यमाणमनः एकयातगुणस्यानंजि ह्वयावार्यतेकिंपत
रोमवन्कोटिशश्चेतस्युत्तात्तदामहिरःसमाःसत्येनृपावरमुखाह्न्विपुलविमलाशये गुणतारापरिच्छेदेनपाक्ताभारतीमम तथा
पिसकलंचित्रपटंतत्रिजगतामप्या श्रीजैनोल्लाभदीनस्यन्यस्यामिगुणवर्णन केनापिहतुनातेनमोक्षेसगुणनयत तत्केपवर्णि
तोवाणीकरिष्यामिपयामति सात्मजस्यनृपस्यमाप्येतराज्यवर्णनात प्रतिष्ठादासमानविधानगुणनिष्कृतिः स्वदग्रहछमतानेकवि

पदि भवसंसक्तेः स्मृतेकस्य नैवरागं पनामैजैनतरंगिणी ॥ श्रीजैनोल्लाभदीनः स हत्वाशत्रून् दिगंततो आगत्यैपेतह्येदेशराज्यं रामद्रवामसराहत्त
वशिष्टांकोशोभ्यः स्मभवं धोपयोगिनी नानापदार्थसामग्रीराजाकविरिवाचिनोत तद्राज्यसालिशादराज्यकालादनंतरं अज्ञायिकैनयपि
कैर्नैग्रीष्मांते मैरोश्री खंडलेपनं धर्मराज्योपमात्तस्मात्तास्तान् रक्यातना आपराधानुसारेणपापाः केचिद्विषोभजन् योद्रव्यगुणासत्कर्म
समवायविशेषभृत अस्मामान्योप्यथाचित्रनानार्थपरिपूर्णाता नेत्रोज्वलेलसद्दृम्यशाद्वाधकमलाचिते यसश्रीरवसन्निस्तंवदनेमहे
नेपिच मंगालमाल्नवांभेरीगौडकर्णोटदेशगा यत्कीर्तीरागमालेववभूवामृतवर्षिणी भास्वानराजासदाचारो बुधः सधिषणोमदान अथाद्दि
श्वयद्दास्यातिमासत्रस्यग्रहोचितां यं संप्राप्यगुणाः सर्वेप्यलभन्नधिकांश्रियं रत्नाकुमुदं वदानिचिंतामणिमिवाडुपं षट्दर्शनक्रियायसव
नं समनवं रंजयन् सुमनोरंजिता ज्ञादाञ्रतवोनंदनं यथा त्रिवर्गमोज्वलंदृष्ट्वायस्मिंस्तद्धसिकाइव अवसन्मूलापत्तिस्वसमनेककामतादव भू
पोर्थैः पूरयत्यर्थिसार्थमपायोपमेन्दुद्रू आद्दानार्थमिवंतस्ययशः सेवंदिशोगमन् शिल्पिनो विश्वकर्माणं गोरसंसयोगिनागणाः अवतीर्णोरस

राज०
८७

ज्ञापयन्नागार्जुनमिवाविदन् तस्याग्रे योग्यतादर्शिभिः शिल्पकविवेकोशालात् तथामासादम्भकोन्नम्यशास्ते यथाभवन् काव्यशास्त्रश्रोतेंगी
तनृत्ततंत्रीचसत्कृतैः आजीवमनयत्कालं कार्यानुद्दिश्यमानसः न्याय्यं कुर्वतिशास्त्रज्ञाः कार्यभारं सुधीरतः तेभ्यः क्षिप्त्वाचसैवधर्मेतिष्ठ
तेत्यवमभ्यधात् अत्रापर्वंगैःसततमाशुगैर्यस्यताडिताः आसन्वनदिगंतेषुमषकाइवशात्रवः तस्यस्वपरवृत्तांतेनित्यमन्विष्यतश्चरैः
केवलंस्वमवृत्तांतोवभूवाविदितोविशाम गृहंगृहस्यवृत्तस्यध्यायतोनीतिशालिनः अन्यायान्नाशकद्दृष्टुं काकिनीमपिकश्चन आदि
शपकृष्यैवोस्तत्त्वान्श्वपचादीन्सतस्करान् मत्वामकारयद्दृष्टपादायः शूरवलान्बलात् नकःप्रवर्ततेचौर्येनीचोवृत्तिकदर्थितः इतिकारु
णिकोराजातेभ्योवृत्तिमकल्पयत् चक्रादीन्क्रमराज्यस्थानदुष्टान्ज्ञात्वासततक्रुधं हत्वामकृतराज्योतर्दत्तवृत्तीश्चवेशयत् तस्करोपद्रवेरा
त्रानीत्येवशामितसुगंधेषिवाटवीधंतःपथिकाःशेरतेस्महि सत्त्वाश्चक्रातिमध्यस्थोनित्यंसर्वोगवर्धनः सतत्रवृत्तिभूपालोरेमेनानापुरेषु
सःमेदेहानहिताभिर्वापंचभजन्पूर्वाचलायोदयंयोनित्यंकमलाकरपुरोसिकोविश्वत्यमतापोच्चयंपसंकोचंकुमदाशयेषुरवचयन्यद्मा॥ राज०

कोशोन्मूर्जितः श्रीमः कस्मिन्नरेन्द्रलोकमहिमा नाम्ना वाज्यपाल्यो विभुः धात्रेयाष्टकृत्यागारागणो विभवश्रीमदोद्धताः विस्फूर्तिर्हारिणो स्यामसनग
स्यासनगजारूढनिरंकुशाः श्रीमरुठ्कोरोज्येष्ठः स्याद्विवेकपदोज्ज्वलः तेषां मुमुलरदुहोपि च भोग्यप्रगुणोज्ज्वलः कर्षेनकृष्टवाटसमाप्नो
वटपद्यास्तत्तः हिमान्यंतरदग्धांश्रिद्विमंततांतरमासदत् ॥ स्थित्वा मानाणिक्यदेवाख्यसमुद्रस्यांतरे चिरात् विकादेशेततः प्रापकिंचित्स्यामसप
रिष्ठदः तद्देशकाविषमावस्थाप्राप्तदेहतापि सन् सततं प्रेषवृत्ते दपादेशावं समासदत् उद्धृतामयोत्सवः स्फोटवेकृतशांतये वैद्यैर्वत्रा
वैद्यकपादोभूज्जीविताविधि ततोपायाच हूनकुवेन्स्वदेशाविभवाप्तये यथाकथंचित्तेत्रस्थः पंचषाः साबसत्समाः स्मतः परां किंचिद्रूथा
चरितं कालवशाच्छिन्न सर्तिपृहिंधुवाङ्पादिदेशाग्निर्त्वा बहिः स्थितान् मतस्थभुदेशसजेतुसकटकोन्नृपः वनमध्यमविशेषवनेरकंका
लपंजरं भित्तिस्थदीपमात्रेतेपपर्पतिस्मसकौतुकं तपस्तपत्वा चिरंप्राप्य योग्यसिद्धिमसौ नृपः फाणीवकंचुकं पूर्वंगुहायामत्यजत्तनुं द्रष्टा
रूः ज्ञानिनोन्येवायेवुद्धामत्वमूर्जितं तेषां नामाण्यपमकोरात्सराजाच सविस्मयं क्वेवमहानुभावत्वविनाव्यवदिहितं नृपः जानीयात्कथमिमा

रा॰जत॰ ८८ ४४ हविदूजनउलारधी॥ इत्युपोद्घातः॥ अथ राज्यवर्णनं॥ ज्येष्ठमादरखानं च हाज्यरखानं च मध्यमं च ऊमरखानमनुजं पार्थिवो जीजनत्सुता
न् तेषां लालनात्प्रीतिसौभाग्यसुभगैः प्राक्तैर्गुणैः जनको रंजयामास स च द्रुमार इव वारिधिं मत्यंहहाज्यरखानः सकर्पूर इव वैसारभैः बाललीलायितै
स्तैस्तैस्वमदातुमजीजनत् तौ सुतौ सम्मतौ पित्रोः रसाणायात् क्षिपन्नपः स धात्रेयतया स्वस्यो द्वयोश्च क्रूरपस्येयाः स्वपस्थापनादस्याःपरप
सेष्टस्वेदुनाः तार्किकाइव तत्न्योन्यधात्रेयाश्च क्रूरावभूः सोदर्यस्नेहद्रुमस्य मूलच्छेदनकारिणाः तन्योन्यमगोत्रजद्वेषपात्तायाः रासन्नसमत्सराः
राजपुत्रास्त्रय स्तस्य गुणातिशयसुंदराः तत्कृतोन्योन्यवैरेणासमं वृद्धिं समाययुः देहसमो देशायंतस्यात्मसमो महीपालः तस्मिन्नतसुखेषु
विंतोद्दुःखिनि तस्मिन्नसद्दुःखोसौ अन्योन्यं संरुषो राजपुत्रयोर्मैत्रिदुर्नयात् अभूज्ज्येष्ठकनिष्ठत्वमक्षिपारादिततयोः कृतापत्यपुत्रेयोवैर
मन्योन्यजातु भूपतिः आदमादमरखानं सौवीदेशागमनत्वराम पुत्रेमंत्रेन्नागर्दत्तामिन्नुपुत्रपदिमिद्वचः मानमाणाधनंधसीमत्सूदस्तेन्न रा॰ ८८
पात्रवीत स्त्रोतविनिपितसंदेशमभ्यत्यानब्रवीद्वरं तत्वांगोन्नपथायामः सुखतत्रैवनसदा अथोत्तुक्ततवभ्रातादाताजातोत्सुदारधीः स्वलसौ

भूत्यस्मात्त्वं तु सत्स्वमेनमवान्क्वचित् वरं मार्गमेवास्तु तद्यत्रनो घसेवया विक्रमादिगुणौदीनं न त्वामेव भजामहे अग्रजानुजयो राजपु
त्रयोः सुखदुःखयोः विपर्ययेप्यव्यथा हृधाः प्रमोतवविभागिनोः अथाणकवनृपः पापंतद्धात्काननिचिह्नैः वह्निर्निष्कासयामास भुद्रमार्गे
णतं सुतम् वज्रवाणमकारं स्वशिल्पिनस्समदर्शयन् येभ्यो ग्राविघ्नि धीरलोकहृत्स्वपकारकः तयंत्रभांडमेदास्यात्तद्दानुमपान्न
वान् आनीतवान्यापतितस्सेंहृतान्शिल्पिनिर्मितान् मयापस्तिक्रियंतांपयंत्रभांडेष्विति नृपान्नृपा मैयवराचिता अस्त्रोकान्यसंगात्त्वथ्ययाम्न
हं पदनुग्रहेणराज्ञा स समपालीलाविलासमयः समयः स्वपंत्रतंत्रैः स्थिरामति हाक्रियात्समयः रसवसुशशिरविचंद्राब्दशाकेनाकेशाकिस्क
तौराजा श्रीजैनोल्लाभदीनः कशीरान्पालयन् विजमी चंषेशाशिवेदाके निर्मितवान्यंत्रभांडमिदं तदिति मासु लेभाष्यारव्याते लो
के च तद्दकांडमिति दुर्गेषु दुर्गतिपारं हृत्स्फोटकारं तु रगदन्तारं दूरोन्मुक्ता एमशरं कटकवलान्यहृद्वचारं मारं स्तुतिर्विदद्यनपोषशिल्पिक
ल्पितमदर्पयम नवमिवनगारनृपतेः कल्पस्ताद्यंत्रभाडमिदं धातुविभक्तिस्फारात्सदमवन्नामयोजितेशब्दे अर्थोपलब्धिरेतोमंबत्विदं

राज ८९ वृद्धिगुणप्रवृत्त्या इतिपर्याकुलितायंत्रिभोजनलीव्यरुचन्नवा यदयोग्मासपानिष्यक्रमेघवर्गजितनर्जने कालेनादमखानेनैषप्रभुद्रावज्जितोसम
गते हाज्यखानोकोरोघात्रोलोहरादूरान्नृपाज्ञया कर्पूरदिष्ठिगिकायुग्ममेकक सुनिस्थाप्यते इतिज्ञात्वा सुतोराज्ञाकारितो निर्गमागमे ज
89 नकं स्वापितिकेरखानपाललीलोत्सवादिकं आदमखानः सत्राणोविदधेनुदिनं ततः दृष्ट्वासतीसरसियेन सुखस्थितिः साभीतः सपघपिग
तोघनकालदोषात् यावन्ननाशमुपयातिकिरातघातैस्तावत्कथंतदवमुचतिराजहंसः अथ पाहाविशवेषेपिपिरावत्रलवलादिभिः इतीरि
तोकोरोतखानः काश्मीरागमनस्पृहो स्वामिंस्त्वदयजीयाते कश्मीरसुखभागिनः क्षिपथमः परदेशत्रवमेवगृहोज्झिताः राजानकमती
द्दारमार्गेश क्रुलजादयः अस्मत्पतीपिताः सर्वेतत्रबोरावलोहताः यद्यप्यवचनसादीहाभूभुजानिश्चितोभवान् तावैतेवसकिंकुर्हाहंस
स्पान्कृतागापराः युद्धायादमखानश्चनिर्यातः स्वबलान्वितः त्वत्तःस्नरपनायाद्विपोत्तकः अमीराजपुरीयाघाः सर्वेसत्स्वप्रभकोपिताः तते राज०
नैवाधुनावीयामोनकिंसिध्यति साहसात् मत्वेतिगमतीहारेवीराकेसेतितत्पुरे इतित्वैसत्कपदंहेतुंगतुत्तवोचितं शिष्यास्तेमीवयंमत्सावी ८९

गस्त्वंतैस्त्रिभिः सह । यो तस्या मनः कीदृशं शौर्यमेकदा द्रष्टुमर्हसि । त्वयेत्युक्तो पयसा नेन गृहीत मंत्रिणो मतं सक्रियेडामरस्ताजतंत्रेश श्वेत
वोचतां देवत्वत्सेवकाः सर्वे स्वगृहे तत्कोठितापयाः देशकालावनालोच्य कथ्यते त्वसुखमदं कथमभ्यंतरं पामः सतिराज्ञि वल्लोजिते मदीसंवास्त्रि
मांतोडं कुडेन पिदधाति क यावज्जीवति भूपालस्तावत्कोवाधितुं समः मनोनुवर्तनं कृत्वा तथा कृतं तव सांप्रतं मसत्वे जनकेना सानान्वेयुक्ता
न सम्यक् । इत्थं स्वैरं च गुरोर्भक्तिर्जायते पुण्यकर्मणां ॥ अस्यकोपनयत्स्वध्यपरानुग्रहोनुतत दुर्दिनेपारवेदीप्रिमदीपाज्वलतो नृसा खलो
क्तिर्व्यासमालिंग्य मततं नयसेविनः हृदपादशैवेषधात्वे मकेनास्य दृश्यते निर्वाणगाष्ठीनिष्ठस्य तद्वच्छ्रा स्वविवेकिनः छ्पापैरस्मनो
किंचित्कृत्यमस्त्यसुखमदं त दुग्धपितृपक्षेपि स्वामिभक्तिं न मोत्यजत तैनैवांत साः श्लाघ्यस्तस्याभूज्जनभूपवत सोहार्द मार्दवा ये
तायोग्या कार्यविचक्षणा ॥ जानेतेनैव पुण्येन संततिस्तस्य राजते सपितात्वसुतस्तस्य वयसैवसवसेवका गत्वा चत्तन्नुमेदेयु दृंजपस्याके
भवेत्कृत्यं हतामश्वेत्कोपितद्रस्या वद्रुमत्यस्यकाम्रसतिः एकपदस्सपेकिंस्याद्रुतडम्मजवाल्मता नशिवाशनुनासंततिदेशाः पर्वतदुर्गमाः तत्रा

राजत पिजनकेस्तस्मान्नकालोविग्रहस्यनः भुजत्वभ्यंतरंराजावयंवास्वंभजामहे तत्यसारादिवेवास्ताराज्यच्छत्रविनानर्कि तेचेद्धाहार्य्यमोघं
२० तिनजेष्यत्मस्मादतिक्रांत वयचेदंतरंयामोनज्येष्यामःकदाचन इतिदर्पात्तस्क्रत्वापिरवानःसूरपुराधुनाअगाद्राजपुरीत्यक्त्वाकपमीरान्ति
90 मुनेरितः अस्मिन्नवसरेश्रुत्वासपुत्रसहसागतं गृहीत्वास्वबलंतूर्णंनगरान्निरगान्नृपः गच्छन्सकटकोराजामार्गोक्ततनिश्चयः सदुःखो
निःश्वसश्लोकमिममकमपाठयत राज्येपिहिमहत्कोहंसंधिविग्रहचिंतया पुत्रादपिभयंयत्रतत्रसौख्यस्यकाकथा अधर्मेणकोदूरेस्तुयुद्धे
जेनकपीडया वैधयातिविधेयेनयेनत्वेहापिविस्मृतः ततःस्वपितुर्वतिसाम्राज्येयःस्वदायसमागतः सपानुसुबलः शीघ्रंत्वहीयायिपतंगतां
त्येसपाकेटकेराज्यक्रियाधर्मक्रियाभजन् वीराणांविमुखायांतुरणेलब्धपराभवाः ग्रामेष्वित्यधिकास्तास्ताः सृष्णाव्रजनपसंदेशमेदा
शिवः यापत्तकटकोराजासमुत्सममनाभिषं अप्यापत्कापिताप्तस्मानेपितापुत्रबलहृये सन्नह्येन्नृपतिर्दूतंविश्रमेकोविसर्जयत सुग राम॰
त्यान्नृपेसंदेशमब्रवीदितिनिर्भयः किंवक्ष्मीतिसतांक्रुद्धैस्ततैसैः परिवेष्टितः राजपुत्रमाहावाहोदासीणपाभूत मागरसृष्णापि २०

त्रासमारिष्टेयन्नेतेर्वं वक्वीमिते फलंमेसारवृक्षस्यलभोमुत्रपरत्रच पित्रोर्नैनेत्रोत्सवोनित्यंपुत्रः केनांममनिंर्घते सवः संचिनुतेसर्वे
पुत्रार्थेमयतोयतः वार्द्धकेवृचनयाद्दीभवेत्यितत्सुतमदः इत्यलोकहृयस्थितांबविजातेसुतमम दूरमेवमुखाशास्तुचिंतायसुत
वृधिंता त्वत्कृतोदुर्जेनाम्बामानिः श्वासोयस्त्वान्वहं मलिनीकुरुतेसुहृन्मद्राज्यमकुरोपमं जीवनाशोधतायेमेलसत्सुच्छूरव
लारवषाः सुचिरंनैवतिष्ठतिसुरससस्मारसाइव मदादेशंविनादेशांकिमेर्थस्वयमागतः केनराज्यंवलात्प्राप्तंनिजमाग्योदयंविना
वासवेदेशावनिः सर्वाभुज्यंसतत्प्यसेनकिं येनमंडलमात्रेमेवशीष्टंदत्तमागतः तन्निवर्तस्वमापुत्रपापवुद्धिंव्यपाकृष्याः वलहृयव
धात्स्यापतेवेतन्मरिष्याष्यति इत्युक्तिः पेतकामोक्ताकिंतुसत्समदंध्रुवं नष्टंपतिभूपाः पनायात्ववद्भटाश्चटकाश्च हतिनृसासराम
न्तिःश्रुत्वाविमस्येतभटाः हित्वाकौणाव्यधूर्त्ताराददायरघुविशोषकोन तदृष्ट्वाहान्यरक्षनोपमस्तत्रपः पितुरागमत् अभिमन्युसुतोहा
रमुख्यानारव्यादिदेवचः वरंपादाग्रामार्थपितुर्योप्यमुतोवलात भूपस्तुष्टोपहृष्टोवायत्कोतुकरोनुनत सर्वप्रातातपादामेसेव्यारसे

राजत ९१ त्तनोज्झंवं ततःमाकुरुतयुद्धेस्मिन्संरंभेचेन्मतंमम किंतुस्वमेपिभूपायनानिहंचितयास्पदं योमेदैवाधिकःपूज्योलोकद्वयसुखप्रदःश्र
८१ ग्रजोग्रेसयातिराणायायातिनोन्नृपः इत्युक्तेतेनसभामौनाद्दपितवधोषतः श्रुत्वेतिमंत्रिणस्ताजंनंत्रिपत्यादयस्ततः तत्तुरंगात्तुवलगया
निष्कुरंतेत्रुवन्निति यदोक्तंसमयोनायंयामइत्सवधीरितं आरब्धंस्यानगमनेनतघ्नंकमधुनातव पूर्वंचेज्जातसोहादामादेवानदिनापरा
वपेमवदताः कंचेक्किपास्त्वेसवनाश्यपा भंवत्तनमयोःसंधिर्निसंतैलकटाहयोः तदेतःपूराणिसिमामेवंददस्वेतस्यागात् भवान्स्वा
मीवपंदामताःयोरूपंपरपसाम्प्रतं जयश्चेन्नवराज्यामिनष्टोयाहयथागतं यावधंढुंकरिष्यामःतावदेवविलेव्यतां इतेषस्मामुकांतव्यय
सुनत्तत्समाचर अस्मदुक्तेनगच्छामियदितुंपितवंवचितः त्वंप्यवानुचिंतकृत्वापुनर्यामोदिगंतरं इतिनिर्भत्सनावाक्यजामीतिनृपा
त्मजः ततश्चिंताणविमग्नोपुष्ठामगाहत अत्रांतरेहिजंताहगवस्यंवीस्यभूपतिः सुराराजिरिवक्रोहोयुद्धसन्नद्धतांदधे शुक्रयोराजनामसे
परीसाणविचसाणःस्वपसरसरसाणंस्मापःपृष्टीकृतारविर्व्यधात राज्ञःपृष्टगतःसूर्यःसद्भ्रांतःप्रतिविंवितःजयस्तेभाविंतेत्यवक्रोव्योम्नोव राम० ९१

तोरणेवान् कियंतोत्तीतियावत्तोचिंतयन्नावदयत: अर्कदीप्तिज्वलच्छस्त्रच्छवितिद्योतितभूतले निपेतुस्तन्नादिसाधेगपतद्वरतुरंगमे ग
णे शेगणो धावत्तत्तैसैन्यस्तमेवैस्तत कोन्योवीरो दाज्यस्यानो घोराज्ञावायंजेनवा गृह्णीतसर्वैसैन्येनधैर्यात्कुष्टमशक्यते: तत्रमल्लशिलार
गसंगता स्तद्भटानटा: त्वंगदंगविहंगानांनाट्यभंगिमदर्शयन् ववर्षशरधाराभि: सभूपकटकांबुद: स्फुरच्छस्त्रतडिज्ज्योतिसैन्यपर्जन्यगंभीरगर्जि
त: अन्योन्यमिलिता: कोसघनवत्कठिनाघना: अन्योन्याघातसहतानंदत: सहतावभु: भटानयंतिमायुद्धमामानाडम्बुते इतीवता
रंदध्यानस्वानस्यानकदुंदुभि: पूर्वमयापतीदारमुख्यागुरुत्वघूर्जिता: रणफलतयादृष्टारेवर्दंतेघनाइव ततोभूपबलान्कुद्धाधावेयोभू
पतेर्हितो ठक्कुरो निरगांता तोवीरोदहस्तनदोस्सेनो सर्वाणीदृनट्या घाराजपुत्राराणा धीर शमुज्वालावलीलोठेजुक्कवु: श्रीपालेवपु:तेवी
रभ्रमास्तत्रराणाधानेतदाभ्रमन् स्वामिमाधवसान्निध्यादथ श: कुसुमलंपटा: तेवीरमत्तकोभ्छित्राराणाभूभाजनेनस्फुरं सत्त्वमसहता
तस्यकावलाइवोरेजिरे राणातूर्यस्वनेस्तेतर्जनकोलाहलैस्तथा वीराणामिदृनादैश्चशब्दैहतमजायत: तच्छद्दयत्राणामिवस्यनपश्मादेव्या

राजतं ९२ मेस्सणोजतितयेनिजजीविताशां तत्राद्रिरुह स्तपरिरस्सणाथर्मलब्धाधन्यालएवकातिचिन्नृपसेवकेभ्यः राजायादागतास्तीस्सणाः शरास्त
९२ त्पसस्पातिनः स्वयंपादीत्यवभीत्येवसवलतः समचोदयन् ध्वजचेलांचलाराजसुतस्याग्रेतुवायुना सकंपारणाभीत्येवपश्चादागमशि
श्चपन् शस्त्रकृंतस्फुरद्वीरशिरःकमलनिर्भरा जीवनाशाचलस्यत्रानलिनीरणाभूरभूत शौर्यमस्यद्भुतंदृष्ट्वासूनोरातत्कटकस्यच पुनर्जा
तमिवात्मानंरणोत्तीर्णान्नृपोविदत् कृत्वासर्वदिनंयुद्धंवलात्कृत्यैर्निवारितः हाज्यखानः सविज्ञाणः समरात्तस्यवर्ततेतत भयान्निजानुजंदृष्ट्वा
पश्चात्तमोविविग्नधीः अग्रजोप्याववीत्तस्मान्मांस्त्वासागमेवभटान् किमुच्यतेनशंसत्वयेनशूरपुरंतरे जन्ययात्रागतोमोहान्निहतःप
थिकव्रजः यस्यांमेदमभोभोभास्वानजैनेः सैवैर्विलोकितः दक्षिणस्यादिशास्तस्याः प्रवासीसन्नृपोभवत् दुर्योधनार्पितरसागुरुशास्य।
विद्याभीष्मभियापाहतिप्रतिदत्तकर्णाः यथर्मजातिविमनस्कतयाकृपच्छास्तेकौरवास्स्वरणेनजयंलभंतेअन्येषकंदनशिक्षांस्तानमत्वाना राम॰
नीयपूर्ववत् हाज्यखानःसानुतापश्चित्रदेशस्थितिमंव्यधात् रिवत्रानाम्नाससपन्काश्चित्तेसमिन्नान्प्रतिपालयन् प्रसयन्सुयश्यासीणान्नगा ९२

ग्रेमेनयन्निशां स्वाकांविशत्सुतं कश्चिन्मस्पेरोवानितिविह्वलः इतिकारुणिकोराजान्यवर्ततमरणाद्भुतं आसिष्यसुखितः सुतार्पितभरो वृद्धो जितदन्त्रा
निजारामेभुशावरेसेवकोसतुरगा मेववर्धितायमया तेमीराज्यजिदीर्घवः सुतरतापुद्दायमप्याचताधिइच्छायेननयोक्तितेनध्यायानर्थः स्वयसीक्त
तः इत्यादिविमृश्यनराजास्वपुरंदुःखितोगमत विरोधादापिनोनिर्द्रस्मेवकानविधिकर्मणा संग्राममन्ततवीरंद्रष्टित्वमस्तकपंक्तिभिः आनीयरा
जानगरेसुखागारमकारयत इत्यसेवकोपेनुन्यात्यितापुत्रविरोधतः समंरतत्रतहूर्षवीरलोकसयोभवत राज्यास्थितिमविक्रमन्त्रालिनी दिमो घोलो
कसपोचितमहाभयधूमकेतुः विग्रमसक्तस्वलपूकनिशांधकारः शायः सुखस्यनृपतेःस्वजनैर्विरोधः श्रीमानसिंहनृपतेतवनामवाणाः पं
चेषुपंचविशिरवंतितिनितांविनीषु माणंतिवंधुषुनिरोधिषुपांडवेति देवद्रुमंतिकविपंडितमंडलेषु॥ इतिपंडितश्रीवरेजैनराजतरंगिण्यामहू
शिलायुद्धवर्णनंनाम प्रथमः सर्गः ॥ भूभर्तानिर्गतोमेमसौरिल्पोस्यानुजम्हलात मत्वावन्नोकियत्कालंसुध्यायाग्रजमशिश्रियत यत्नेनहा
भागीसुदशाभिरामोभातिमदीपस्तमुपास्यशापात्र आशामकोशैकनिधेस्तदारादासन्निधानेनविराचनस्य ददावादमखानायनकः

राज सुस्थितेस्तदा प्रभेमयान क्रमराज्यस्थानननृजीयान्विरागतः जगृहे सच विन्नो घंगदृयामादिदेवगं दाज्ये दे द्रा रखानीपंयानीयमिववाद्वुकः
९३ ततः प्रभृति ज्येष्टस्तक पशीरंतत्नृपाग्रगः यौवराज्ये सुखं ततद्दहृभुजे पंचशः समाः येषांसुखं वितनुतेविधि रन्नृवच्छ्यादुर्भिसदुः खमपिसंत
९३ नुतेमतेषां वष्पाविवर्धयंति यानितृणानि मघवत्तान्यवशोषयंति भाविनुपारभाराात सर्वसस्यसमृद्धस्मिन्देशेषद्विंशवत्सरो अकस्मादभवंच्च
त्रेगगनात्पांसुवर्षाणि वभूवर्षः षट्त्रिंशः सर्वदास्मिन्कुलस्य पातभयकृत्तस्वंजंतूंनाभारतादितिविश्रुत च्याभवन्मत्रपुष्याघाधूलिधूसरतान
ताः भाविदुर्भिक्षपीडार्तजनचिंतावशादिव भविताव तत्समुष्मिन्दुर्भिक्षंसपांसुवर्षाणात इत्याख्यन्नुत्तरेपद्माभूभुजादैवविन्नमाः षट्त्रिंशोव
त्सरोतीतोदुर्भिक्षातिप्रदोभवत ऐवमस्तादृशः प्रापोभीतिरित्युदभूद्धृदि पपातमार्गशीर्षेषमासुपद्रववर्षणे देशत्राविलसच्छालिमालेमाले
पुर्वषेणो दुर्भिक्षदुःस्थितेलोकेकथंपश्यामिमामरंतेइतीवभूरभूच्छन्नमुखोद्विमासितांशुकेः छादिताः शालयः पक्वाद्धिमेजनमनोहराः रव
लमूलंखमभाममधोपंडितैः स्वगुणाइव कुस्याद्वेगाद्भुस्यातेः सपितासः सत्तोसतो च्याप्पुदुर्भिक्षसयसोत्रव्यधात्ससीतात्नलसत्तो मविशरा १८३

त्रोगेदातः क्षुद्रस्यद्रोहयपीडितः हिरण्यादिधनंतस्माद्भाण्डेभ्योन्नमपाहरत् सर्वस्मिन्नदिविसेरात्रौ अपिभिक्षुपरम्पराः शाराद्ववविशन
देहगेहे धान्यवेहेतदा धान्यवद्भहेमदिष्ठकस्यकंचुकदेवक्राः नोरसापूपभोगेनाप्यरसन्केपिजीवितं पालीपालीवतासक्तसंकटंकित
भोजनाः चिराच्चिरास्वादरतः कोपिकोपिहातोभवत् क्षीणाग्रामेपुवास्तव्याःकेचिदन्नाभावतामृताश्रये शाकमूलफलाहाराश्चतनिष्ठाइवाभव
न चिराज्जंकातरेस्मिन्दुर्भिक्षाशांकेकिमपितंडुलं पक्वान्नंकोपितज्जंगादृक्षचेन्न्यायाणधारणं सर्पिलवणतैलानांतदुलनमदाघेता हृतानी
चेनसाधूनामिवसर्वेषायायोगिनां वद्धधान्यकथानिष्ठायोभूत्पूर्वपुरांतरे वद्धधान्यकथानिष्ठस्तत्कालसय्यलोकयन बंधुजीवसदाकृदोवे
धुजीवइवाभवत् मेदानंदारयामास क्षुधाधान्योघसाविना धान्यरवारः कृतः पूर्वदीनाराणांशतत्रयं दुर्भिक्षततस्तदामाघेमहत्स्वेणापिना
पिसाः किमन्यत्कुत्रचिद्राक्षधात्रानिकिंचनोजनः अभवन्मदुक्तुंडस्यकोपिकेनापिचर्चितः यत्पूर्वमकोराद्देलारामवद्भीहिशालिषु मन्ये
तैनेवशापेनभयमापत्यजोदृशं कृतराणाकुलितारोजास्वधान्यैः पुत्रवत्प्रजाः पोषयामासमासेषुकेषुचिधावदाकुलाः तावदस्येवमादृतन्मा

राजत त्तस्मसंपद्यजृंभते तस्यव्रतानांभूपानांकावकाशश्रियांस्पृहां मन्येपथाविधिर्भूपकारुण्यमथ्यनष्टया दोर्भिक्षदोस्स्याजूलोकेमतेशोकमक
९४ रोत्तदा पार्थिवोपप्लवेचौरा अंधकारेभिसारिकाः दुर्भिक्षेचैवतुष्यंतिधान्यविक्रयिणोजनाः अन्नः क्षुधामहार्घोथेपदार्थाधान्यविक्रयात्
९५ गृहीतास्तेन्यदापूर्वमूल्येनापयन्नृपः दुर्भिक्षभासितासोटलोकदक्षः क्षितीश्वरः धियासाल्लन्हेस्मश्यैतन्नाकर्षणामादिशत तस्मिन्स
वत्सरेराज्ञाकारुण्यपभूजगामिनी उन्नमार्णाधमार्णानांव्यवस्थाविनिवारिता चतुःषष्टिकलाः शिल्पविद्यासोभाग्यमेवच दुर्भिक्षोपप्लवेसर्वं
तदाभून्निष्प्रयोजनं पववाक्यतर्केनवकाव्यकपाठदूगीतवाद्यसन्नृत्तकलाः सुरतमपंचचतुराववनिताः क्षुधितस्यनेवरसयंतिसुखं इतिश्री
जैनतरंगिण्यांपंडितश्रीवरविरचितायांषष्टिप्राद्वेषेदुर्भिक्षवर्णननामद्वितीयसर्गः ॥ तुष्टः प्रसादमतुलंकुरुतेसााधः कुद्धन्प्रजासुकुरु
तेभयमप्रतर्क्यम उन्मत्तपार्थिवपतेरिदमंतधातोलीलायितंत्रचरितंभुविबुध्यतेकः षत्रिंशवर्षेदुर्भिक्षदुःखविस्मरणाज्जनः नयावदक राम०
रोत्तावदष्टात्रिंशेपिवत्सरे वृष्ट्यामहाजोवर्षमपतद्गगनाद्भुवि उपद्रोसततपाल्पुत्सभाविदुर्भिक्षसूचके अप्याचिरेणागजेतो ध्वतचा॥ ९८

पाघनाघना: जनानुद्वेजयामासु: शरासारैरिवारयः वृष्ट्युपद्रवसन्नद्धाः द्रुमाहिंद्रुरागाकुलाः उत्थितावृद्धवध्याजाद्दुष्टा नागफणाद्दा
व उत्पन्नधर्वं सिनोभावान्कोशिष्याम्यद्मंजसा इति ज्ञापयितुं सघोवद्दुधानसजद्भुवं वृसाः सर्वत्रपत्रांतः पतद्दृष्टिस्वनमस्थलात अस्रु
विदूनिवामुंचन्नदंतोजनचिंतया वितस्ता लेदरी सिंधुसिप्रिका घात्तदापगाः अन्योन्यस्पर्धयोवेगाग्रामांस्तीरेषु मज्जयन सवि
न्नमा धृतावादिन्नुत्यासहषिताः जवाद्धावन्नुनैगात्तत्तरंगतुरंगमाः अन्युच्चापातक्कन्नीचान्नतिं स्वनिरंकुशं आसीदपथगं स
त्येतदा जलविजृंभितं मदो जलमस्तत्कालेः द्विवसविटपालिपुकेनापदिष्टं तत्कालमूलोत्पाटनपाटवं अयायप्रमुगो माणिगदधा
न्यादिकारकः भयदोमूर्ज्जनापूरः समन्तेघोत्तिंजसन्निभः तदा मरुवराज्यस्या विशोका शोकदा नदी मदसिगाणिधेयवांतविवेशविः
जेयस्थं स्नानात्यापदरीपूर्वं प्रवाहोपगतानद इतीवज्ञोलतंणामसमज्जुः गदंपंकरूपः पुराणेषु प्रसिद्धा याविशोका शोकनाशिनी तदा भू
द्विपरीतार्थाप्रजाभाग्यविपर्ययात पैभ्यः अतिसामाप्रतानदः ख्यानदुं दृष्टुनसांमतं इतीवनोयतत्कालं समज्जुनैगेरगदाः शिलादारुमयी

राजत मयस्तंमीमृत चतुर्गंदा चतुष्यादिवर्धमायालोकोत्तरागाकृहमौ दारदायामसंपक्रमाश्वहृशानायविशांपते यात्रागतस्य लोकस्यैतनुवेधइत्वा
२५ भवत वितस्तायांकृतोजैनकादलिः सगृहो ज्वला जलावेशात्नटोमस्याभस्याघनगरांतरे पादहृयावशेषापिस्थापिता येभविष्यंत पादहृ
९५ पूपूरापितुसमस्यैवमहीभुजां॥ चंकुलंके॥ कमराज्यतदाकृयेन्कोल्लोलैराकुले जनं महानप्रमरोवेगादगाद्गतपुरांतरं अन्यःसरोवरःको
पिपन्नागतो रातिके भीत्याकिमागतोहृराघहृष्टाविशंशाक्रिरे स्वयमुत्तारयत्स्मान्तःसवत्सहृसागतः इतीवतत्रवेषमानिचिक्षिपुस्तेव
जलांतरे दूरेसमुद्राम जंतोकोयंसमुपागतः इत्थंवितस्तात्रस्तवपतीपमगमत्तदा सीमोज्झिताचलन्मार्गापकांतकेर्केलंकिताः स्थितिः
कलियुगस्यवभूरभुजालपूरिता तस्मिन्नवसरेधारासारंवर्षतिवासवे नौकामारुह्यभूपालोनिरगाज्जनचिंतया पपनजलांतरमग्नाङ्ठ
पिंकपंतरःशुचा जनकारुणापुण्यात्माविचचारपतिःस्थलं दृष्टानियानिघोषभुगद्दनत्वान्नजातुचित स्थानानितानिभूपालोनोका
नूठोव्यालोकयत मतापशिशिविनवाप्यशोषितोगान्मितैर्दिनैः शांतिकृराजलापूरस्मात्रिसोरसमागतः अथाचिरागतद्दयेदानोत्कषादिवप्रभो राजु° २५

हर्षमन्वभवत्सैवं पक्वायाशालिसंपदा प्रजा चंद्रकलावत्स्वैकरूपसीरेंद्रपयोनिधिः तं गोपूर्णात्मतां प्राप दयापीयूषभूषणाः आत्मैवकश्चित्सुकृ
तीप्सितीषः प्रजाप्रियास्यप्रकृतिर्यथैव तत्सौख्यवृद्ध्यासुस्थिता यदास्ततदीयदुःखेन च दुःखभागः वितस्तातटोत्तरटे भूपस्तद्युपद्रवशंकया
पुरं चिकीर्षुर्वैस्याम जयापीडपुरांतिके अकरोत्तिलकं भूमेरलकादर्पहृत्पुरं सजेनेतिलकं नाम नदीतीरान्नतस्थले राज्ञोऽदिदृक्षयैवात्र राजा
धानीरुचिम्छलात सौधभित्तिगतानूनं चंद्रिकास्तस्वधामिते मूलोत्मारेदशास्योरिभिमेशेन विवर्धितः इतीवसखिन्नैः कैलासः सौधव्याजादि
वागतः स्वधामितग. हायत्र सत्वागारवसुंधरं जयापीडपुरं जीर्णाद्दसतीवरुचिम्छलात तलहारोत्सुकस्यास्य राज्ञः प्रसप्सतो मयासुरपुरं
किं वायद्दृष्टुत्यवदन्बुधाः यद्दारिकांतसंक्रांतेपरितः सरितस्तटात दारिम्यांदृसतीवास्य दारिकान्यास्वधाभितं तत्राजपुरीयायजयसिं
हायभूपतिः सदौदोराज्यतिलकं निजजन्मादिनोत्सवे तत्रोपविष्टः संतुष्टः सेवयामास महीपतिः भट्टतत्राधिकारं च प्रददौबा स्वामिप्रियःकश्मी
रकापपदेशीयसर्वेगीतांकितांगने तस्मिन्महोत्सवे तस्मै राज्ञा चक्रे कनकवर्षणं तत्रोपकंठे भूपालः सल्लैकंठेरवद्विषः देलालनाम्नो दासस्य देला

राजत
२६
96

लापुरकं व्यधात् पोलपीठे विधायोच्चैर्जयापीडपुरान्तरे सरस्वत्यां यमनोहारि राजवासं स्वकं व्यधात् उदीयज्जुरितं जोणोनि लेनि लुष्टाम स
रोवरं महाप्रज्ञो नृपश्चक्रे तहृद्रा जागहृद्दावलिं नागयात्रादिने यत्र प्रस्यंद्दं दिनपंचकं गाणाचक्रोत्सवे राजा योगिनो भोगिनो व्यधात्
यत्र कादंबरी सीरव्यंजनादिप्रपूरितैः कृत्वा पुष्करिणीस्सर्वान्स यथेष्टमभोजयत् यत्र योगिसदस्तास्स श्रृंगनादाः कृष्टैः जानेमान
स्नानायोपिन्यमीलन्निजचक्षुषी नतदन्ननतन्मांसं नतत्तस्य न तत्फलं नते भोगा न य एतज्ञाभोजिता भोजनस्थले योगिनां त्रिविधा स्त्री
लंमघमन्नतयोदितं व्यसादिष्टनृपोभक्ष्याद सत्संजनैरपि महार्घपरिधानोपदानमानादिलालनैः तेषामधिपतिं यत्र मेरु स्वसदृशं
व्यधात् सत्कोथाकिन्नरामुद्रादंडं गंवे हैदशीदिने भरिकान्योगिनः कृत्वा मत्स्यमुच्चतं तो बहिः वितस्ताजन्मपूजार्थं त्रयोदश्यां ततो नृप
दीपमालादिद्वक्षुः सनौका नृपोभ्यगात्पुरं सुभाषितानि संभूयावन्संगीतानि जलान्तरं समारोहावरोहाभ्यां सपौराशिवमग्रहीत् पूजा
र्थं प्रस्फुरत्स्वरदीपवलिच्छलात् वितस्तान्तरमायाता तीर्थकोटिरिवाम्भुतत् पारावारतटप्रान्ता दीपमालास्थलादद्युः व्यचेनाप्रसुरान्मुक्ते रा॰ २६

सुपर्णोऽनुसुभश्रियं वितस्ताबलिपूजाप्रनागरीमुखनिर्जितः लज्जयाकंपतीवेदुस्तेचाप्रः प्रतिमाश्छलात् गरुडेवीकृतारातिसुपर्णोऽश्वली
लया सर्वारात्रिसर्गाधर्वचवृद्धोरनयत्सुखं वंध्योऽस्तागुणिनांधवोदिनपतिर्यस्मोदयानुग्रहा हृष्टाऽनुत्रनसर्वेदर्शनसुखात्मच्चक्र दृर्पयांस्थितिः
निघातस्यसुतोपितुर्विसदृशोलोकव्यामोहादकोपोऽकालायमितिप्रथामुपगतोकूरयेदानिश्चितो अन्नातेरनुजेदृषवशात्कलुषिताश
यः श्राधामखानोनिःशेषदेशमाक्रामयद्दृढात् यत्राश्मवातिकठिनस्तंचंतत्रितर्यक्त्रिगुणःदुर्मंत्रिणोभजद्राज्ञितस्मिन्सोपिस्वतंत्रतां स्फीते
भीतेनकामात्रेशास्त्रेनरसिकोभवत् केवलंमृगयासक्तेस्वमत्कारंस्वीमिव्यधात् सरमामनेरराप्येयअनुत्रापितिष्ठतः मृगयारसिकस्यास्य
रात्रिंदिनमिवाभवत् किमुच्यतेन्यनीचत्वयद्भृत्यैर्व्यवहारिवत् श्वपिनस्तद्वत्तपस्सोधविक्रयोनगरेकृतः अथैकदाविभज्यासौयोवराज्यमदो
द्धृतः क्रमराज्यंनखवत्मांज्यपयोप्राज्यपरिच्छदः यत्रपोत्रोपविष्टःसपापणिष्ठोप्यनिषवत् अभवन्नीडितायामीणांकंदमूखरादिशः प्रसा
दमतुलादग्रमतियहट्टोक्षितिं प्रतिग्रदत्तर्वात्युग्रःसंजहारपदे क्वचिद्दीनाक्वचिद्दीनात्याक्वचिन्नीत्याविलोभयन् लोभयत्तोवलात्का

राजत० राज्ञोऽन्येकेषामद्य रद्धतं समाकृतास्त्रैव व्याजमैत्रीं कुर्वेन नगराद्गतः लोभाद्रव्याणां बन्धूनां स्थानन्यचिन्तैरवञ्चयत् नीता चारकं नाथकन्यास मया
९७ स्ताडयन्निश्चयः तद् त्याद्दंडयन्तस्य याभीणा सेवकव्रजः तन्त्राहिनिग्रहस्थानसावधानमतिस्तदा सतां किंकरवान्युयोराधिपे दुर्जयोम
९७ भवत् जायास्तु पादुहित्रा घामध्याये षम नगरे द्वलाद्विविश्य संभुक्त्वा निर्लज्जतस्य सेवकैः समंडमत्यकुंडे स्तपीत्वा मुंडान्ते रमधु भांग
रेवमदोत्त्वेङाः स्रासमेभोऽभवादयन् तं तुल्यास्त्वकृमलेम्यशालाभ्यः पीनवल्का राः वीटिकाभ्यः स्वयंमद्यभुक्तैर्तेवेलकारिभिः सेवकानोचि
तां तस्य क्रियतीवार्पितमया यध्वमूर्ध्वनिवासस्थानघताभ्यंगमकारयन् दग्संतीरिवज्वालाभिस्तैलपूर्णाद्भसतिकाः तान्कारयित्वायदीपान्नि
शास्वज्वलयन्मूढाः इत्यादिकृतिनिता चारंभासातेरेवभूपतिः विज्ञप्य दूजितोलोकैर्निर्गतुनाशकद्रुद्दात् पीडां मा कुरुतेत्यादि राजद्दते श्रुत्वाव
मी अवोचन्निति तत्कृत्या राजाक्रं स्तुपीडितः वैरं योगुरुभिः करोति सततं पुत्र्या सलदुर्जनो लोभात्स चयमानेनोत्यन्तुदिनं तद्दानभोगाक्रि
तः हीनानयामन्यजनोस्वपीडयति यानिर्देहतुमत्यासिपस्तस्यासत्त्वविनाशिनः सविभवस्तायायशापापत्रा कुर्वन्स्वसैन्य सामर्थ्यं कुर्यदेनपु राम०

रे स्थितः एकदा तेन नगरे भूपालः सबलोऽभ्यगात् तद्दिने शङ्कितस्तस्मात् स्थानाद् रक्षिभिः स्वैरन्यमन्ये महाराजा राजधान्यां गतोऽकरोत् वित्तस्ताव
न्मे सदा दानशीलपूर्णा चतुर्गदं तरदायामपि क्वचिद्दशकेन नगरान्तरे सेतुबन्धं व्यधात्तेन कदलाख्यमपर्यन्तः स्वकृतं तत्तदाज्ञासीत् स्वविधिमिव भी
तिदं नगरोपप्लवाशङ्की सन्नस्योपत्नमास्थितः पुरान्निष्कालयामास तं स्मृतमन्त्रयुक्तिभिः संतापमदमुक्तो राजा पापाभिद्रोहलोभ्यापि रम्य
गुणोपेतो वाञ्छत्यपदस्थानायनमनुज्ञात्वाद्य मातिमद लोकानामसुखस्य यापथमुभयाराधपुनर्योभजन्त्यथायेव परोपकारनिरतः स्वयं
यतस्तेन नमः क्रमराज्यान्तरं प्राप्तेन तस्मिन्नेव राज्यशङ्कितः स्वासैरन्ता ज्यरदानसमादेशान्युक्तमितरः पुत्रमेव सरोदुस्तादकमामोदृत्त
रः पुत्र मत्प्राणास्तेदेहगतिर्नान्यात्वयाविना मन्यत्रावसाणापुत्रो शयितस्य तवासने आसीनस्य समुत्थानमुत्थितस्य च धावने कि
मन्यत्तत्समेवाकेतत्स्वापि स्कृतंपत्राणा यद्यागच्छसि तत्तूर्णं पूर्णं प्राप्स्यसि वाञ्छितं अतितूर्णं न चेत्प्राणानपि जीवति विह्वले गते
मपि मदभ्यर्णं पुनरागमनेन किं तावत्तव प्यपुरं प्राप्तः सोऽभूत्तौ नृपात्मजः राजानीके समयुद्धमुद्धतः सबलोऽभ्यधात् अपोदतिस

राजत॰ तुमुलस्तत्कालं सैन्ययोर्द्वयोः॥ अन्नद्धवान् सन्नद्धयुद्धे सागसुद्धसद्दः॥ अष्टाविंशाद्ववर्षाणि नपचत्रिंशोपि वत्सरे वैरं नीत्वा पिता पुत्रोपि
९८ प्युनः कारितोवधः॥ तत्रत्यादरदोवान्यपरिनः सरितोजले॥ समग्नुस्तद्ध्याधनपोवपूर्णमसृ तस्तरः दत्वासत्युरिवा स्पुर्यातद्दिने नृशतत्र
98 पीनौ सतुं वेधमुछिघनदीपारसमासदत्त॥ धिक्कोयः पतङ्केदेशारसाणीयपिनिष्कृपः॥ परदेशजपत्नस्त्वाताहृत्रि॰ धंससमाचरत्त पापास्त
शिखजादाघागत्ह्लोत्वोभयवेतने भूपमुद्दजयामासुः॥ फलैर्यानुभूपते नृच्चः सत्फलदोयथायमद्दमप्येतारेगतादेगतावता स्पर्धाया
दरियेषद्दतजनेकैनेकेनमंदः॥ मृतः भास्वानभ्युदितः सतावृदतुलः सर्वप्रकाशोधतोयन्मादात्म्यवशोनवभ्रगतयो ध्वस्ताभवेतिस्वयं
तदेशकाष्टंदर्दुष्टैः प्रजानांनाशहेतुना॥ व्यादमरवानोविज्ञाणोलस्प्याभोगस्वतत्यंजे॥ इत्यातेकादिभिर्द्दुः खैर्वैरदेशेत्रजोव्यात सर्वेना
शकरीसा स्तुभूभर्तुर्वेद्धपत्यता॥ सोचेन्नेषांसमेदामाभूपोद्दरास्तरस्पर्ं मोजायताथवादुष्टः॥ सुतः कस्यापिदुःखदः प्रजानकपरिणो क्रूरौ
राजपुत्रावुभावपि॥ सूर्यस्येवमदीभर्तुः पंगुकालाविवादितौ॥ अपकर्तुर्द्विपन्मन्यान्स्यमानः परानपि॥ ससोदाताग्रुणग्राहीसामीद राम॰ ९८

गलभ्यते कथं ॥ व्यपितो यत्सुते दृष्टेः सोऽस्मज्जाग्यविपर्ययः ॥ श्रावन्तदिनाङ्कं दमितिपोर गिरः पथि ॥ पाददाद्दश्यथोत्तोपि नगरान्निरा

गान्नृपः पुत्रोऽस्य निःस्मवेस्य तुष्यति नृपो वोढाधुरः स्यादिति स्वे हात्संपदमस्य यच्छति निजामुल्लङ्घ्य नीतिक्रमं ज्ञात्वा तं बलवन्तमात्मस

दृशं तादृग्भिवाणक्ये तेयेनाम न्नुसुखानजातु लभते निद्रां सचिन्ताज्वरः ॥ वद्धामल्लिकजम्पयेन स यदा राजा लिशाहिर्हतो भ्रातं दृष्ट्वा वशाद्भू

वकर्दने काश्मीरिका नामहृत ॥ तद्दुर्जैन महीभुजो स्यतनयं दृष्ट्वा क्रमाल्लोक्यते तन्माभूद्द्रुमसंततिन्नृपगृहे शेविनाशप्रदा ॥ इतिमार्गेक

पाश्रुतावन ग्राम्याणां जैनभूपतिः ॥ वधात्कृतनयं निंदन्यापस्वप्यपुरांतरं ॥ तीरहूयेवितत्तायाः पितापुत्रबलद्वयं ॥ स्वीवीविशात्समास

नेपरस्परजयोद्यत ॥ अत्रांतरे हाज्यखानः पाणीमागतः सुपार्श्व समहाद्गादपाभ्यांसमासदत् ॥ स्कृत्वा वरादमूल्यां तं पुत्रमप्रबला

न्वितं ॥ अयेभक्रामखानं तं सत्कोतुष्य सज्जन्नृपः ॥ कालापसीहाज्यखानः प्रेमाश्लिष्य कृतादः प्रीतिनिर्हृकानिंदते भ्रातरं स्वसमा।

नयत ॥ अन्येद्युर्मानितं दृष्ट्वा जनेकेन निजानुजं ॥ आदमखानो विचाणं स्वंत्रस्तो गादिगंतरं ॥ शाहिर्भंगयथा सिंधुसमुत्तीर्य बलान्वि

राजत तः प्राप श्रीमित्स्व पते देशं क्रमपरिच्छदः इत्यं त्रिभिर्विशेषैर्दैन्यं हन्ति निष्कास्य युक्तिततः हाज्यखानान्वितस्तुष्टो नगरं प्राप भूपतिः शिशिर
२२ समयेप्यभूत्क्रिषु श्रीरं हतप स्मतिधैर्यरागाक्रुरे घतः कालेनिनायसुचाकुलः कुसुमसमयेप्याप्यो यानेविकासितलतोज्ज्वलेकिसलयर
११ तः सोपं भृगः सुखरमतेपुनः अस्मिन्नवसरे तुष्टो हाज्यखानो धृतं चिरात् यौवराज्यपदं प्राप ज्ञानकाङ्क्षकोपमान् पितुः प्रेमभाणिप्र
प्यस्व च भक्तिपरायणाः हृदयान्नात्मजस्तानुश्रीमान् प्रागूवैकोस्तु भ विनयस्मिन्प्रदेशायजानुस्मकुंचिताकृतिः हकारइवसद्वर्णास्तो
पासवीवर्धिवैभौ न तत्तीर्थं न सा यात्रा न सा लीला न चोत्सवः तदाभून्नैव यत्रागाद्धाज्यखानान्वितो नृपः यानित्यपरितो वृत्तो गणशोतेरस
यं भन्तुज्ज्वलैः पूत्राभ्यां सहितोदिहितस्त्रिजगतां नानाविलासान्भजन् कालो गच्छति यस्य लास्यललितं गीतं च यश्चावतः पस्यः कास्य
नतन्नमस्यविभवः कैलासवासोभवः॥ ॥इतिजैनराजतरंगिण्यां आदमखाननिर्वासनं हाज्यखानसंयोगवर्णनं नाम तृतीयः सर्गः॥ अ
थान्तरे मदनवधूरयाहूतेसतः भृंगारमारकुमुदाकरशोदिग्भागाः मानांधकारविनिवारणभानुमूर्तिः स्फूर्जं लताललिललनानानावयौवनश्री राज०
२२

ततः गाव्यूञ्जान्तरे मदनवंधुरायाहृतैः शृंगारसाराङ्कमुदाकरोद्दीपिणः मानाथवृन्दैस्तत्राप्सरोराजापुष्पलीलाचिकीर्षया ययौ मरुत्वराज्ञो
वीनौकानूरः सुतान्वितः तारङ्गमेङ्गलीराज्ञोवितस्तानतरगावभौ रत्नाक्रोसेववविमानालिः तीरद्वयोपशोभिता द्वारोपरिगवाक्षैस्तु छायाप
विभूषिता स्वर्गीपराजवासस्थो राजावंतिपुरद्भुतः विजयेशादिदेवेषु नाट्येद्रष्टुमुपाविशन दासीभूभुजेजेतुपत्रराजसभाभिभात
भावासक्तोभवत्कौतल्लावृद्धधा स्वमनोभवः मालिकारमवंधज्ञाः सिद्धांतश्रुतविश्रुताः यत्रान्तः कारणाप्रकीकोद्भवारागायानाश्चापिनानाया
मगताश्चारुस्वरागमनोहरा यत्रगीतारसस्फीतावभुर्युवतयोपि च कलाकालापवेत्राशिन्मानमानससौख्यभृत् रंगरंगद्रुचिर्लोका।
विद्याविद्यानसंशयः प्रतितालेकतालादिवद्धतालविभूषितं तत्रताराववाराचसंज्ञाने विदग्धुर्नटाः उत्तमानामकामास्त्रगायनीनयनोत्स
वाः लास्यताण्डवनृत्तज्ञानकेषाराजकाभवत भावानेकानपंचाशत्तेस्तथोत्तानोद्भुतावतः दर्शयन्तोवभूवुः पात्राः तामूर्तोद्भवमूर्छना यासां
नृत्तेचगीतेचतत्त्वेभास्त्यधिकंमुखे इतिवादोभवच्छ्रोत्रनेत्रयोः प्रेक्षणाक्षणे पात्रीगानापिकधानेरंगाधानेतदाक्षतन दीपचमत्कृता

लीलाम्बधूपैः परितो वृताः राज्ञो राज्ये स्नानान्तेषु सैन्येन्द्रं प्रस्तागतैः सुरैः दीपमालाछलान्मुक्तानूनं देहोम्बुजसृजः ज्वलंति विविताक्का
पिदीपालीनागलोकृतः वहलोननृपश्रीत्यादापितवाक्तत्तदा तादीपितादीपमालाहिधारंगचकाशिरे दिदृक्षागतनागानांफ
णामणिगणा इव किं राज्याललोकभावान्नटमुविमिलिताः पूर्वभूपालजीवाः किंव्योमस्तारकौघः शशधरविमुखैः सेवनायागताग्नेः किं
वामिद्धाः सुरेन्द्रा निजरुचिरुचिराः प्रस्तावाणायोपविष्टाः किं वैता दीपमालाइतिजनमनसां मानसेह रागहितकैः सोऽस्मादषपुरंदरः कविबु
धाचिघाधरास्तवका अंतेदेवसभासदः सवपुष्पासिद्धाः अमीयोगिनः एता अप्सरसां रसोजितगुणा गंधर्वकाणायनारंगायत्रिदिवस्य
लीतिजगदुः सर्वेजनाः प्रेक्षकाः अंगारसारचूर्णादिगंधकौषधयुक्तिभिः रागैः शिल्पिकृतालीलाक्रीडालोकमरंजयत तस्याग्नेः सो
षधसम्पूर्णान्नालादग्निकाणाघनाः नियांतकुसुमसंपूर्णस्थानवल्लीम्ब मंत्रधुः सर्पाकारानलज्वालानिर्गताः सलिलांतरान चक्रेभ
सकलोकानांत्रासास्वयंभयादयं नालकादुस्थितान्योन्निज्वालागालकंपकृपः राजद्राजतराचिक्काजीवस्पशोपमायधुः रजुबद्धा

गमदूरं ज्वलंत्योषधनालिका आहूतेयेन यानीतास्ताद्देश्याबद्धवोगताः गतागनिर्जुर्वेसोदीप्राउल्काद्वोल्बोगाः प्रसकाणांप्रिया
दर्शीरहान्नद्भुताबद्धाः अत्रपात्रीकरस्यापिज्वलंत्योषधनालिका धूलोकोमुक्तसद्वर्णास्वर्णस्वर्णपुष्पश्रियंव्यधात बद्धिक्रीन
लीलायायुक्तिज्ञेनमहीभुजा शिल्पिल्वादिभारव्यतास्तास्तसर्वोपदर्शिताः सारस्तदुपयोगपात्रदुर्लभोयाभवत्पुरा तद्धक्तिशिल्पि
याराज्ञास्वदेशेसुलभः कृताः प्रश्नोत्तरमयास्वोक्तिर्दृमेममतियाकृता पारसीभाषयाकाव्यंदृष्ट्वाधकृतेतेनकः तशिल्पामतिक
ल्पितास्मवसदासंगीतवोधारसः सालंकारविचारचारुधिषणाकाव्येचतत्कौशलं सच्छास्त्रश्रवणादरः सचनवंप्रोत्पादनायोद्यमः श्री
मज्जैनमहीपतेर्वद्भुमतस्तस्यैवकस्याधुना रघुज्याद्वोल्कादरारव्यस्पशिष्यः सर्वगुणांबुधे खुरासानादागतोमल्लाजादकारव्योमहीपतेः
पादनालूर्मवीणायाः मायातुलमनुग्रहं मल्लाज्यमालनामापिम्लेच्छावायायकारकः नारदावासवस्येवराज्ञोभूदतिरंजकः तेंवीणाध २
रः सोदंसर्वेगीतविशारदः नद्धद्भुनवगीतांकौशलंसमदर्शयन अन्येपिजाफरायाघामयामदनूपाग्रगाः तौक्रन्दुष्करानरागानगाय

राजत न्वीणायामसमं गीतं हादशरागांकं गोपतानः समंतो श्रीत्यैवकामिवापन्ना स्तंत्रीकंठोत्थिताः स्वराः देशसंस्कृतकाव्यज्ञो राज्ञो निकटकैवासमभृ
१०१ त पंडितो नोत्थसोमाख्यो देशजेन चरित्रकृत देशभाषाकाविर्योधभट्टः श्रुद्दंचनाटकं चक्रेजैनप्रकाशाख्यराजवृत्तांतदर्पणं भट्टावता
101 रः शाहनामदेशभाषाब्धिपारगः व्यधाज्जैनविलासाख्यराजोक्तिप्रतिरूपकं वीणानुवीरवादाद्याः सर्वाः तुष्टेन भूभुजा सुवर्णरोप्यरत्नौघे
र्घटितास्तास्त्रकाशिरे तदाविर्काणिका हार्यसात्विकाभिनयोज्वलं नाट्यं दृष्ट्वा जनः सर्वश्चक्रुशंसत इत्थं त्रिवर्गविद्राजा त्रि
जगत्ख्यातपौरुषः त्रियामस्त्रिविधैर्नृत्तैरनयत्त्रिदशोपमः स्फुरद्दिचकिलोल्लासहासभवनांतरं आसदत्तारकापूर्णं चंद्रमिवांब
रं ततो विमलकृ डोतपानक्रीडामहीपतिः कर्तुं मचक्रमेतत्र पुरनामत्रविभूषिताः पित्तमामत्तास्मिक्रोदाज्यख्यानोपभक्तिमान वसंत
वर्णनोन्मिश्राचाटुक्तिमवदहिभोः संगीतनादनिपुणात्कलकंठभृंगाल्हात्वानिलवतत्तिलास्यविधानदक्षम गीतप्रियं नरपतेकिमुसेवि
तुत्वामाप्नावसंतऋतुचाराणाचक्रवर्ती मेघाडंवरमेवरंपदितदानिनेषशोभावधंनिसंतीप्साकोरगोतेनगदिवंसतत्राप्यहोवाधिताः स्वामी ए

नः शशभृत्स्वपोदयदत्तोद्रुः स्वादितीवागतान्तव्यानेनत्तवेरेवसेवनपराः पुष्पगुच्छलालत्तारकाः पंक्तातंककलंकितातजलमयायो भोगिदे
हात्स्वदेशोविलसत्पुपान्तविषमाः सन्मार्गविघ्नौघताः योयाताः स्वयमेवदेवविलयश्रीमत्प्यतापोदयादस्मिन्नदूषमेयेवसंतत समये
प्रालेयपूरायथा श्रुत्वेतिभूपतिहृष्टोदाज्यखानायसत्वरं सौवर्णांकान्तरीविधमनमेयसंमपिपत पैर्यैः सवाकृतात्तस्यशास्यादेशे
विचार्यतान् पुत्रस्नेहेनभूपालोघोषराज्याधिपान्व्यधात श्रेष्ठ्याघासेपसिधौघमग्नांस्तान्त्सवकृवजान् प्रसादपददीपातेसमुत्तीर्णा
न्व्यधान्नृपः विहृत्यैतांगिभृत्येभ्यस्तस्मिन्नवसरेनृपः सुतामानंदवाप्याद्वोव्यधात्केनकर्वषाणां दत्तमार्गोपचाराप्याराधिपादशे
नागताः प्रासपदृपरीधानमानतुष्टानेकेभवन् तान्विलोक्यभवनोपवनादीन्पुष्पपूरपरिपूरितैनोकः संस्तुवन्महत्वराज्यनिवासान्या
पंजेननृपतिगरंस्व ॥ इतिश्रीजिनदत्ताजनरगिरापापुण्यलीलावर्णनोनामचतुर्थः सर्गः ॥ अत्रांतरेसुतमाप्य्रानिस्थितः सकृतोघनः
कल्याणनववनवारवर्षन्नतिष्ठासिकोभवत कविश्रीजिनराजोयास्वसन्देभातरश्रीत ग्रंथविस्तारभीत्यातद्वर्णनेनमयाकृतं एकैवास्य

राज १०२ 102 भगावतीनतनुपुरीमात्तान्निर्माणकान्तत्राप्यत्र सदाविमानवसतिंदेवादिषु श्रूयते सोभूद्भूमिपुरंदरः पुराशतक्रतुर्देवेन्द्रवतोपमैत्रैस्तैर्निवसति
मानसहितास्तभूमिदेवादयः श्रीजैननगरंपंचदशोद्दयाकृता पुरा राजधानीनवात्युच्चाविहृदिवगृहोपरि तस्याः समीपेनृपतिस्थ्या
त्वाशिशिपवत्सरे दृष्टिकदारुसेवंद्रराजवासनवंव्यधात यत्पृष्ठेस्वर्णकलशोभाति भातिमनोहरः हेमपद्मद्वयोन्मुक्तः शक्रोणस्य
तकीर्तिवा यद्द्वाराग्रनियुक्तेभ्यस्तत्तत्कर्मसमादिशन आजीवंसोवसद्राजाराजधान्युज्ज्वितस्थितिः यत्रवापीगताहंसागीतशास्त्र
नकौशलात कैवर्तीवसमीपस्थागायद्गीतागिसस्कृते यत्रखर्वीकृतारातिः सुपर्वाधिपतिर्यथा सर्वाह्नः सुखगंधर्ववर्वीणारवयत्सुरवय
दंतेरसुविस्तीर्णः सर्वदर्शनमंडपः काचभित्तिमयोभातिच्यश्रसिंहासनोज्ज्वलः यद्गर्भोकपसंदर्भनिर्मातानृपसंस्थितान वोतापि
सफलोयातः शातघ्राणसुखप्रदः ॥ कुलक्रम ॥ कदाचिल्लादरंदुर्गयात्रांद्रष्टुंगतोनृपः राजवासनवंकृत्वाजीर्णोद्धारमकारयत स
मुद्रकोटादारभ्ययावच्छ्रीद्वारकावधि तत्तन्नवनवावासवालयस्सुदरान जैननामाकितानग्रामानकरोन्नगभूषितान उपरिमहापद्म राम॰ १०२

श्रीमत्तुङ्गभूभितान् तदन्नसत्रं तत्प्रानामर्पितं त्रिपुरेश्वरे उदरं मेदुरं सोऽतो राजा लम्बोदरः कृतः अन्नसत्रे स्थितेषां नैवेद्यादर्से त्रभू
मिषु अस्तु नमस्त्वशिरः शेषस्त्विन्नमिंद्रोपिचाभवत् मत्स्येभ्यो नित्यतः सेभ्यः सूक्ष्माणामभयं ददौ मत्स्यानामन्नसत्रेणाविततत्ता सिंधुसं
गमे अर्थिनामतितत्प्रानां श्रीशंकरपुरे नृपः अपेस्यविदं धच्छायांनाफलानि मदीकृतहो अश्मापांव्यधादन्नसत्रे व्यंजनसौरभैः क
पनं कुंकुमस्याभूत्तेस धभेदकल्पनः अच्छिन्नसत्रेणाविजयेश्वरस्वामिना उदरं मेदुरं सिद्धभागामोयत्नतोविभोः अन्नसत्रमविच्छिन्नं कृ
त्वाभूत्पुराधुना स्वल्कस्थाने व्याधाद्राजा भारिकानाभिसारिकान् गुणीभूतैर्निराचारः साचारोयवनो द्विजः नागोपि यस्तदन्ने
नकश्मीरेषु सनाभवत् शंभुश्रीपतिज कृधान्मुनिभिः पूर्वैरवरन्वये जातेनापि कृतः श्रमस्त्रिपथगा गंगेव जाता नदी तेषां स्वापमभूद्
सोनरपतिः सोयपरां पुनर्देशस्मिन्सुधियानादीनेवनवानानापपथाकृष्टवान् नवीनोदारकेदारभूम्युत्पन्नपतिस्थलं कूटाधान्य
फलैः पुष्टादृष्टाः पर्वत सन्निभाः धान्यकूटच्छलान्नूनं साम्भूदाव्याः क्वचस्थली साम्भोपायाजाय स्मादृद्धिमापदिने दिने दुर्लभोपद्रवा

रा०त० निशापयत्रयत्राभवनास्मिति: समुच्चयत्र्वसस्याद्यांतत्रतत्राकारोन्नृपः नततस्थलेनकांतारेनसदेशोनसारदी यत्रनानीयत्कुल्याः स्वाः स्वनामा
१०२ कः पुरीर्व्यधात नसानदीनतच्चैत्रेनसग्रामोनसापुरी· नततस्थानेनयद्राज्ञाजेननामांकितंकृतं यत्रयत्राभवन्निम्नाः प्रदेशास्तत्रकुल्यया
103 व्यधाद्राजासरः पुष्पितविसश्रृंगाटभूषितं धन्योवारिधरोधरोपकारेणायुक्तः सदाजीवनेयः सिंधोः सलिलेनिरर्थकंततयानिन्येनिकृष्या
न्वेद्दं कांतारेषफलपुंकेषुरुचिरंमुचत्यभीक्ष्णंयततस्तेकोदितसर्वसस्यविभवोलोकः सुखीजायते लोकेडलश्रुतिख्यातंयद्गाधसरो
वरं तस्यप्रतिष्ठामस्तावाद्वाणांनक्रियतेमनाक् आराजधायदीर्घसुरम्बयो सरोवरं नौकारूढोचरन्नित्यंव्योम्निवेद्दुः सुनिर्मले आरिव्रय
त्रायत्रातः सोड्डीनाः पटसुदराः पोताइवारुचनंपातारात्तः शाकुनिकान्विताः तिलप्रस्थागतायत्रतारिणीत्रिपुरेश्वरात संगच्छतेसटांकोपल्ले
कोद्रप्रमिवेगतुका श्रीपर्वतोपिषट्कोणस्तीर्थस्नानफलेप्सया स्वसंगातिष्ठलाघवरसज्ञतोवरिवादेनिशं शवलेतिद्रुमायत्रकमठतिचप
वेताः पुर्यस्वनागलोकंजिलातयत्रविविता पद्मलत्ताणाभूशालिशिलानिसरसीरुहां ततेमोगेध्यमिवाघ्रातुमानतानोसंतजनः यत्रलेकापुग रा १०२

लोकेस्मास्वोदयह्यमस्मन्मात जानेयातिरविः ऊर्ध्वेन्यत्यह्मपनह्यं यत्रगौरीमुनिम्ब्ययोः सेत्रभुक्तिविमुक्तिदं वाराणास्याधिकं भातितीर्थरा
जिविराजितं विहारोरग्रहारस्वमठः सुकृतकर्मठः आश्रमैरश्रमैराजवीसैः स्वर्गोपमाव्यधात दीर्घिकाश्चतुष्किका हर्म्यतनुत्सेतइत्यतइत्यसून्
त्यतइवसून्नताः दर्पणंतेयजनैर्हाराद्वैमच्छत्रवरोदराः॥ मध्ययुगलाः॥ येषांसिद्धपुरीनामप्रसिद्धं नृपतेर्गृहं स्वसिद्धैः कृतैःसिद्धविमानावलि
विभ्रमं जीर्णोद्धवालयायत्रराजधान्यंतरीकृताः धृतोत्पत्यानिजस्थित्यासत्याप्याभूभुजाकृताः यत्रसर्वंतरोणाकेदरनिर्भेदोत्सवंनभूस्थली
सेचाराराप्यूर्वणरावास्तफलाविधिविताधिया एकत्रदेशेयत्रातःसवेश्रीजिनवाटिका योगिनापात्रपूजार्थंकृतभोगाकृतस्सर्यं मध्यपुष्करिणीम
ध्यसंक्रांतस्नादलिश्रया यत्रेतिद्विजराजोपियोगिचक्रांतरेक्रंवं भूपतिर्भोजयन्योगिसहस्रंमीलदोस्राः निष्कापमकरोच्चित्रंलंकिंतत्प्राकिं
तेष्ठापसमाधिना आद्वारमनुतौग्राधपत्कोत्यारसवतीश्रिया देवीयक्रियतेयत्रसत्कारसवतीमजा यक्षान्नरापायोदन्यान्यमुन्यमपदाःवि
न्यत्यन्यन्यमच्छन्याशरदभ्रश्रियोपमोपवाधर्ममगंहेतुर्म्यगनादमिषाद्भुवं सस्मिलत्तारसाराव्रूयतेमगपारवः सामोदकामनिर्मुक्तमो

राज
१०४
105

दक्षायत्रयोगिनः श्रमधर्मोदकाजग्धेः जाताराज्ञः प्रमोदकाः योगिस्फुरत्कारक्लिष्टदधिदिग्धाससनश्छलात योगाच्छिकलास्त्रावात्त
त्रवीताश्चवधकतन्॥ कुलकौमारिनामनदीतस्माद्धितसातरमागता केवलेयाभवत्सैरस्नानपानप्रयोजना हस्तिकर्णाभिधेसेत्रेपुत्रकारा
ज्ञाप्रवेशिता सिंधुसंगमपर्यंतनिर्मिताशालिनालिनी मत्तानांदेदद्दाहेनस्वर्गदोनगरांतरे समारिसंगमः स्व्यातोजातः संग्राहितस्तया य
त्लेत्रपालाः कालेनकिंकरांपंचवारिकाः पौरभ्यः शवदौदास्यमग्रहृग्ग्रशुल्कमन्वहं मत्वितप्रमयेराजाविज्ञप्तः समैपकदा दंडयित्वाकिर
तोस्तान्ग्रावशुल्कंन्यवारयत् ततः प्रभृतितत्स्थानेविमानानगरांतरे दर्शवेतदर्शनद्वेषिम्लेच्छानांहृदयः समं निरर्गलावयंजाताइतीवशिवि
कारकैः छत्रदंस्तेप्रनृत्यंतोदृश्यंतेवाघनिः स्वनैः दिगंतरीयपारीत्यायन्नराज्ञाप्यवारिताः प्रियानुगमनेनार्याश्चितामारुरुक्षवेत्ते श्रापिसेवोपका
रार्थंपौराणांगांसुकृतीनृपः विद्वांसवड्विस्तारंतत्संगमतटेव्यधत् सबहाज्यविद्वाःस्वपारावारपुरदंये गद्दश्रेणिमणिव्रातनायकाश्रियमापतुः त्र राम०
न्याप्रतिष्ठास्तत्कालंराज्ञास्वस्थेनकारिताः श्रीहर्षोनृपतिर्वभूवकविताराज्येतदायभवन्सर्वेतकवयः किमन्यदपितेसूदाः स्त्रियोभारिकाः संस १०४

घ्यापिकृतानि तैः प्रतिग्रहैः पवर्षैर्विविधैर्विद्यानिधी राजा चेद्गुणवान गुणोत्कर्षिको भवेत्तादृशः छत्रशालविशालास्ताधर्मोपे गुणशालिना कृ
तायाभ्यः श्रुतशब्दस्तर्के व्याकरणे ह्रवः आचार्यपुस्तकावाससदायान्नसमृद्धिभिः पाठयन्सर्वविद्यानां वर्धयामास मण्डलं नविद्यासुखयो
संधिस्तेजस्तिमिरयोरिव इति यं पूर्वचश्रुक्रेण नोनामभयमदः सोराज्यसुखितं देशं विद्याभ्यासपरायणो अकरोत्सीत्सर्वदारोग्यं नृपतेः
स्वस्य चान्वहं राज्योत्पन्नान्नृपसद्वदृष्ट्याभून्नयविद्यया यथायं पण्डितासामन्यायामन्त्रमविदद्गुणः येषां स्वर्गेऽपि पांडित्येनाभूज्जातु चि
दन्वयं तेऽपि भूपप्रसादेन जाताः पांडित्यमंडिताः वर्धिताजीवनोपायैर्दैवेनफलदा सदा याताः सहस्रशाखत्वं विद्याः कल्पलता इव न
साविद्या नतच्छिल्पं न तत्काव्यं न सा कला श्रीजैनभूपते राज्ये नाभूद्याप्रथिता भुवि विदुषां मान्यतां दृष्ट्वा भूपतेर्गुणिवांधवात् कांस्तिस्मा
पिसंमताः पांडित्यनित्यमादरात् निदाघकाले विषमः प्रतापो ददहद्धरित्र्यां तृणगुल्मपूगान् वंध्यानके षां घनकाल एको योजीवनेस्तान्वि
तातान्करोति सेके धराधराणां प्रायो यवनैः मीरितः पुरा पुस्तकान्सकलान्सर्वांस्तृणान्यग्निरिवादहत् तस्मिन्काले बुधाः सर्वे सौमुलोपद्रवाज्जवा

राज
९०५
105

तगृहीत्वा पुस्तकान्सर्वोन्यपुर्दूरं दिगंतरं किमन्यद्द्विजवृंदेषु सर्वेष्वग्र्यमनोरमाः कथावशेषतां याताः पद्मानीव हिमागमे सुमनोवल्लभैरेतानात्रा
ताभूषयत्ताप्सितिं नयावृत्ताः पुनः सर्वेमधुनेवमधुव्रताः पुराणतर्कमीमांसाः पुस्तकानपरानपि दूरादानाय्य वित्तेन विहस्यः मत्यपाद
पत्त मोसेपाय इति ख्यातवासिष्टवशादेशोन मन्मुखादश्रृणोद्राजा श्रीमद्वाल्मीकिभाषितं श्रुत्वा शांतरसोपेतां व्याख्यां स्वमेपिनो नृपः
अस्माषीद् भिक्षताभावभवक्रियाइव योयज्जायाप्रवीणास्ति सततभाषोपदेशभाक् लोकेन द्विजनानानाभाषालिपिविदोखिलाः इति
संस्कृतदेशादि पारसीवाग्विशारदैः भाषाविपर्ययान्ननच्छास्त्रं सर्वमचीकरत धातुवादरसंयपकल्पशास्त्रोदितान् गुणान् यवनाप्य
पि जानंति स्वभाषासरवाचनात् दशावतारपृथ्वीशयप्राजतरंगिणीः संस्कृतारसीवाचावाचनादोत्स्वकारयत् म्लेच्छेदृत्वाथासा
रदाटकेश्वरसंहिताः पुराणादिचततथाकृपावाच्यतेनिजभाषया कश्चिद्वच्छ्रुत्वा शुचिरुचिरं धर्मशास्त्रं पवित्रं ध्वंत्तं चित्ते परंइवतितोरम राज०
नेतत्क्रियायः आकार्णपान्यप्रतिदिनममुपद्मिनीपत्रतुल्याः कुल्याधारा अपिधृतगुणागद्गतातत्र किंचित् नैवैधननगिरयात्रामाकार्णपादिपु ९०५

गागतः तीर्थयात्रोत्सुकात्मा तुः कदाचिद्भवन्मनः एकोनचत्वारिंशेऽब्देऽपि तत्सानुवासरे यात्रादिदृक्षया भूयो जगाम विजयेश्वरं नानावर्णाम्बुक
च्छन्नैः प्रेक्षकैः परिपूरितं पुष्पाकीर्णामिवोद्यानमद्राक्षीद्रङ्गमण्डलं यत्र वादस्पालाघाराजानो वीस्यमहल्लाः तद्दर्शनायाता हर्षमन्वभान्त्वा
ति गगनेन तारकापूर्णा दीपावलीरंगमण्डपं यत्रान्योन्यतुल्यं च कोरात्रौ कविबुधार्चितं अमावस्यादिने प्राप्ते नानानागरिकामुखैः प्रभेप्रभ
दं यत्र शतचन्द्रभुवस्तलं दीपवृन्दसन्तानवाह्येऽपि पत्रंगोत्तरस्फुरन् दध्रतारकध्येयघट्टातिकासंचयो यमी विजयेशादथो त्यायपभूपः पुत्रद्वया
न्वितः पर्यग्रामुल्लङ्घ्य दुर्मार्गं गमये देवासैरस्त्रिभिः दृष्ट्वाक्रमसरो विष्णुपादमुद्राकृतिप्रभुः पादस्थाणामजानन्दमविंदद्भक्तिसुंदरः ब्रह्माच्युते
शगिरयः पतत्तोयरवच्छलात् श्रुत्वैनत्कुशलप्रश्नं हराशजमहीभुजे कस्तूरीकुसुमपण्यानां कोष्टागारावनिं गिरिः दृष्ट्वा तुष्टो नृपश्रेष्ठो या
गीवेष्टं दहेरत्नं तु अथ नौकां समारुह्य धीवरैः पंचषैर्वृताम् धत्वा सिंहमद्दृमां च चचार सरसोंतरे गीतगोविंदगीतानिमन्त्रः श्रुतवतः प्र
भोः गोविंदभक्तिसंसिक्तो कोऽप्युदभूत्तदा ऊजमतिश्रुतामंजुगीतनादस्तदावयोः अनुगीतस्त्वात्रस्थैः किन्नरैराजगोरवात् सागसरोन्तः।

राजं स्फुरत्तोदिमवष्टिनिमाद्दिमोभक्तिभीतैरिवोन्मुक्तैर्देवैः कुसुमवर्षणं दृष्ट्वा सरोंतरे श्वेतादिमान्यो भ्रमणाकुलाः तीर्थस्नानार्थमैकेलास
१०६ शृंगभंगिभ्रमं व्यधुः मत्स्यबिल्ववतारस्य येन भक्त्या प्रदक्षिणा क्रोन्वारानकेरानूनं ज्ञानुस्वक्रमविक्रमे यो भूदागमसिद्धार्थैर्नोवेधनगिरिस्त
106 दा मत्स्यसतः छेत्ता राज्ञा बुद्धानीनौकोपदागतः सुकुमारसरोयोवत्सुकुमारः स्नानपथि सुकुमारों वृपानेन सुखपूरापमिवासदत् श्राव
नस्यानाभिधाः पुण्याः स्पृशंस्तीर्थजलं शुभं पिबन्मतृद्दिनेनौ यपप्पन्वनतरुश्रियं जिघ्रंवोषधिपुष्पाणि पंचेंद्रियसुखप्रदां तीर्थयात्रा
विधायैष स्वनगरं प्राप भूपतिः इति श्रीजैनराजतरंगिण्यां अमरसरोयात्रावर्णनं नाम पंचमः सर्गः ततः कुमसरात्तुल्यराजा पथ्यपुरांतरे तत्कौ
तुकापनोदाय चक्रे जैनसरो नवं फुल्लकुमपुष्पौघपांसीभूतस्थलछलात् शारदी वागता प्रीत्या यमुना यत्सरोवरं कुलोद्दरणानागा
स्थमत्तिनियन्तैरनवं राजद्राजगृहराजा राजराजोपमो व्यधात् उच्चैः पदस्थमभलत्किचिरं जितांशसंपूर्णमंडलमखंडकलाकलापं राजान रामं०
मीशमवलोक्य हतोपतापं को संनिकेननितरामपि दूरसंस्थाः दिगंतरीयाभूपालाः श्रुत्वैतद्गुणगौरवं नानोपायनवर्षौघैर्ववर्षुर्नितरामम् १०६

वेगेनजितवायुस्वेताजिकाख्यंतुरंगमं उपदांव्यसृजत्सख्याद् च्चपंचनदप्रभुः किन्त्रगोप्रमुखः ख्यातः कंठाकृतेनवेसंसो इतीवनाद्र्येयोदपी
द्वानेटोकोरोत्मपि भवालदहस्तः सद्रश्मिः सुखलीनः सुलसणाः यथासावदत्मित्यंतुना सदिष्टास्यताऽने पोर्दश्चतुर्भिः शुद्दोयोमुखमध्ये
नचावदत कल्याणपचकाख्यातिकल्याणाभरणोज्वलः मांडव्यगोठमूमीशः खलपपायोमहपतिः अतनुपन्दरान्दाग्मनामवंत्रेरूपा
दिनैः इतो ह्यस्मैनृपोभव्यंकाव्यंकृत्वास्वभाषया माहिणाद्रव्यसंयुक्तं सव्यसाच्यग्रजोपमः सोप्यनेर्घैः पदार्थैर्नैत यातुष्टोमहीपतेः मालो
कोरेयथाभूपकाव्यस्यापिमनोहरैः वस्त्रनारीकुंजराख्यंकुंभराजोविसर्जयत् अहृदहृदितस्त्रष्वनारीकुंजरकौतुकं राजातुगरसेदाराख्योगो
पालपुरवल्लभः गीततालकलावघनाद्यलप्यालक्षितं संगीतचूडामण्याख्यं श्रीसंगीतशिरोमणिं राज्ञेगीतविनोदार्थंगीतग्रंथंव्यसर्जयत्
पुरो॥ तस्मिन्राज्ञिदिवंयाते कीर्तिसिंहोमहीपतिः तत्सुतः पितृवत्कीर्तिमान्सत्यदितोपदः मंडलीकाधिपोराजास्वराष्ट्रनगराधिपः माहि
ष्णान्नृपतेः मीत्यालल्लामनीयकं चित्रवर्णोल्लसत्सप्तलस्यशोभान्महीपतेः पक्षिणांमुचुकुंदाख्यान्स्राद्दिग्गोदक्षिमुदारान जिघांसयाच

राज १०७ रन्सोपि भूपतेः प्राकृतैर्गुणैः वद्धोद्दिंस्तोपि द्विल्लेशाबल्लको ल्लकोपमः कश्चिच्छ्रीराजहंसस्य राजहंसयुगं ददौ अन्ये हंसा यदुत्सन्नाराजे
107 ममरंजयन् सरस्वत्यं भ्रमतस्तानि दोराः पंक्तिपावनाः तरंगतरलोत्फुल्लश्वेतोत्पलतुलां दधुः रत्नराशानमहीपस्य पुंस्ये वाज्ञा हयप्रभोः भू
धोमंदारमालेव ध्रियते दिगधीश्वरैः यस्यायुधोर्जितवाराः किंकराः सुभयंकराः यमस्य चार्पितकराव्य चरन्धरणीतले रत्नराशाधिपो मे
जोभो सेदः समहीभुजे रत्नाश्ववेसरीपुत्रं व्यसृजस्तोपधिं चरं कृतेहस्तोद समग्लातख्यातवस्त्राकपाथनैः मदस्मदासुरत्राणो गूर्जरीशो
प्यतूनुपत्त गिलानमेस्तमक्कादिदेशाधीशादितेछया दुर्लभोपायनैस्तैस्तैर्नके भूपमरंजयन् अनल्पाशिल्पिनः कल्पवृक्षकल्पस
मेनके भृंगारद्वायपुट्टांच्छिल्पकल्पिकल्पितकल्पनाः काश्मीरिका अपाभ्यस्यतुरीवमादिचातुरी कौशेयकं वयंस्य घवद्रुमल्यमनोद
रं जौर्णांसस्येद्दादमोवस्त्रविशेषा दूरदेशजाः काश्मीरिकाश्च भांत्यघसमप्यास्तेनटेपोचिताः विचित्रवयुनोत्पन्ननानाचित्रलताकृतीः राज १०७
दृष्ट्वाचित्रकरायेषु जातास्त्रित्रार्पिताइव अनंततंतुसंतानवर्णाविच्छित्तिसुंदरः वभौ कौशेयकः ख्यातो देशांतेवशेश्च भूपतेः नानावर्णविशेषवि

त्रकरटकालंकारसारो चित्तो विद्यमानवराजितोति सुरसदृक्कौशेयतन्त्रख्यातिमान श्रीमान्नित्यमहोज्ज्वलोतुलगुणः सन्तन्त्रसंपत्तिभृद्राज्ञाते
नो विशेषितो निजधिया वेशोपदेशोपि वा ॥ इति श्रीजैनराजतरंगिण्यां चित्रोपचयशिल्पवर्णनं नाम षष्ठः सर्गः दाता भवन्ति तिपतिर्यदिस्मा
देषपेलोकोपि दर्शयति तत्र कलाकलापं वर्षासु वर्षति घनो यदि चातकोपि नृत्यन्मुदा भवति तज्जनरंजनाय ॥ अथोन्तरपथाद्दानख्यात
कीर्तेर्महीभुजः रज्जुभ्रमणशिल्पज्ञः कोप्यगाद्यवनोतिकं विंशास्य स्याभिधेयस्यानिकदाचिद्यवनोत्सवे तं द्रष्टुमगमद्राजा परिवारविभूषितः
धनुर्दंडशतायामांतरस्थान्दीर्घरज्जुभिः उच्चानंस्तंभानुवध्नात्स स्वशिल्पमथनोद्यतः अभवन्कलुषास्तेय नागारज्जुपुरादिषु भाविस्वभक्त
भूपालदेहानिर्हेसणादिव अथोमूभागलग्नैकरज्जुमार्गेण निर्भयः आरोहमकरोदमकरोन्नत्रपतत्रीचनभोंतरे निपातास्खलितांतत्र
लोकचित्तानुरंजकः कवितेव सशिल्पेन्या चित्रापरगतिर्व्यधात् अनीचवर्तिनस्तस्य यद्दस्येव फलप्रदा सुरश्मिराशिगस्यालं व भूवाच्चर्ययेव
न्यगा कृत्वासुखसुरुचिरं सुचिरं विधाता दुःखं पुनर्जनपदे जनयत्यसह्यं वर्षप्रदर्पजलदः कृषिकर्षदं तुनेन्नुफलं वितनुते कराकाविकारं सोता

राजे ज्यमुत्थिते देशे नरेशे निरुपद्रवे अकस्माद्दुःसहाक्रान्तानुत्पातान्ददृशुर्जनाः इत्यात्तकागमे सेतुः हेतुः सर्वजनक्षये अथोत्तरदिशा रात्रौ धूम
१०८ केतुरदृश्यत दीर्घपुच्छोच्छलत्कान्तिस्तत्कौतुकपटाङ्कुर कालेन दुर्घनैः क्षिप्रसपायेव महीक्षिता मासद्वयं स्फुरन्नासीत्तस्योक्तिनिर्मले स
108 दा सदेयेद्दृश्यो राजश्चिन्तोद्योगो निषण्णकाया अदृश्यत महाश्वानोविक्रोशतः पुरान्तरे अशुचेव रुदितान्क दामाविविध्नसणादिव एकप
क्षेभवच्चन्द्रसूर्ययग्रहणं संस्थितिः एकपक्षमिवादातु राज्यं राज्यविपर्ययात सूर्यसंक्रान्तयः क्रूरदिने षाण्मासान्तदा विशो भावि क्रूरदृलोत्पा
दसादचिंतनभीतिदाः मतिर्मातास्यास्यत्यर्थं किमिति दुःखिता राजधान्यहरच्छन्नतलोलूकघनिच्छलात् दृष्टोवैरोद्दितीयस्यामुधो
शुक्तचैतजैनैः उत्तान इव भूपेनामन्यं सूचयितुं विशां अत्रान्तरे महाघोरमनावृष्टिकृतं भयं उदभूदन्यदेशेषु दुर्भिक्षपद्रवासदं भिक्षा
न कान्यदेशीयानेमे तन्नृपानिवागतान् दृष्ट्वापृच्छन्नृपस्तेचवार्तां तस्याब्रुवन्निति राजन्देशेषु नैकेषु स्मा भाग्यात्समततः सर्वान्तकृत्कालइव दु राम०
र्भिक्षकालः समुपस्थितः दुर्भिक्षेणाभवत्तां मानीनां साम्प्रदायिकता नीतानीचेन साधूनामिव सर्वोपयोगिनां भुंजते श्वादयो न्योन्यं पिशितं क्षुद १८

पुरुताः तत्तच्छून्यादान्तःस्थानिःशेषितग्रावसंजाः स्पष्टोस्थिकृततयादृष्टमार्गस्थितादिनिक्षिप्ताः सुधाद्विजवरादेवसयाताः सर्वेसस्यताः का
पिविमस्त्रिपत्तत्रदसस्मान्वीसाणास्समाः पक्वान्नंसविषंभुक्त्वास्वमन्यांस्वयमतून्यधुः अवृष्ट्यावसतिंसक्रागतेक्वापिसतेजने शून्याकेन
पुरग्रामादृष्टाराजनपदेपदे भीतिस्तेनद्रुचदास्तिणपत्न्यापुत्रेपितर्यपि कुक्षिंभरिः सुदुर्न्नसोविस्मरत्यद्वनौजनः खुरासानावनीशत्रुविक्रा
न्त्याशत्रुभूमिगः अन्नाभावाञ्जवन्मित्रमभिषेणाननिर्गतः मजोभोसैदनामानंसुरत्राणारणात्तरणत् इराकभूपतिर्वेद्धावधीत्कोटिवलान्वितं
पुग्मा॥ तस्यदुर्योधनस्येवद्दृस्यदराणसाणो अभूत्सख्यातोरसंख्यातुरुष्कनृपतिस्तयः देशाभूकृतदुष्कालवलावलविपर्ययात् अन्योन्यमनृपयु
द्धेनविघ्नोदेवपदेपदे सुखमंदभवेद्देशश्कृत्वानादिसमृद्धिभिः आगतास्तत्तमापालास्तास्मात्सान्विक्ष्यतासुधा श्रुत्वेतिवार्तामार्तास्तांजान
निर्वनिजांप्रजां· द्रव्यकोटिंददौराजातदप्येकरुणाकुलः अत्रान्तरेस्वयंसिद्धकृतेस्वप्नपुरंमहत् समन्ताद्वह्निनादग्धंभूत्याराप्यमिवाभवत् क्रम
राज्यस्फुरत्याज्यराज्यंतत्रक्रियाकितं मज्जेभाड्रादितत्रस्वसमस्तमभस्मसादभूत् ग्रामौजैनगिरिंसेत्रसप्रमांशोत्रभाविभिः इतितावत्समयेपदे

राज कल्पेयस्यां व्यधान्नृपः श्रीमज्जैनोल्लाभदीनो नेरणोयाचे भूपान्भाविनो जैननगरियोम हर्म्योत्वाद्यैः स्वधैनै मन्त्रमपात्रतस्यायाः स्तः स्मनां शोभव
१०९ ज्जि: जलावतरणां कृत्वा गिरिन्नुद्दन्द्वेध्यमत्कृतः पुण्यं कंतुरयं सेतुर्वर्धनीयः शुभेच्छया इत्यं तामममपेयदृश्री व्रकाशीशानिर्भिन्ना प्रशस्तिराशीत्तोरा
109 जधानीवक्रिरस्मत प्रदीप्तः सुकृतोल्केषेरवास्येवमहीपतेः अरस्त्रद्राजधानीतां मध्यस्थामपिपावकः कृत्वा दग्धं पुरं राजा शुचा दग्धो विदग्धधी
:अचीकरन्नवं तूर्णं चारु दारुमयं गृहैः राजा वराहमूलीयां राजधानीं पुराकृतां आनीय विदधे तत्र राजावासं नवं महत् तेत्राय कन्नृपागारं सेतुम
न्तोमितं तनवं क्रमराज्यश्रियो दारं सारं स्वप्यपुरं व्यधात् सेतुमन्तोमितं तत्र गृहश्रेणीं व्रजे राजधानी स्मृत्रच्छत्राधत्रे मध्यमणी श्रियं मानुष्यकं
नवत्र संततमिवाप्य हृष्यं लोकालताइव लसन्ति नवे वनेस्मिन् तद्दीपवारुचिकाराइवयुष्यपूगाः स्थित्वा दिनानि कतिकतिचिच्च तुरंमपाति विद्
गेषि वजातपक्षपूगः पुरुषेषु मभवेत्कादुर्ववेतः सुखरात्सुचितोपितत्यति प्टोनचिरं रतिदृतिकायकषदायी अत्रांतरे दिवं याता नामातो धारवातोना राज०
मिधा श्रीमत्तैदान्वयोदान्वच्चंद्रिकानृपतिप्रिया यत्संयोगसुखं प्राप्यासीद्राशीतत्फलं वयः तद्वियोगादिदग्धांगः सर्वं शून्यमिवाविदत् १०९

न्यस्तो राजेंद्र नामा सिंधु देशे यो गुणसमुद्रः स्वत्राणो नु सुरेन्त्राणपदे श्रामाधिकप्रियः श्रीकामदेवेनस्त्रि ध्येयं भागिनेयं सुतोपमं एवं राज्ये मनाग्स्मातं दत्ते पु
द्रे मृगाणां नृपः परमाश्वासेनापायः सुखेन्द्रः स्विचयो भवत् तदा तन्मरणां राजा भुजंगच्छदमिवाविदत् दर्पावखानादिमृत्तो याभून्मंत्रिसभानवा लीला
मित्रैः समं सर्वासां पर्यायोसरणीयतां ल्लसन्सर्वाविभ्रमां प्रक्रीयोल्मादि तसोद्रः तत्कालं प्रमंपयातो दातो मेरखुशालदः दुर्वांतो मन्त्रवृंदं स्मृत्वा एवन्यां तो
जानन्निजं मजां स्वसुतान्योन्यवैरेण चिंतातप्तो नृपोभवत् अतीतान बांधवान् सर्वान्प्राणसमान स्मरन् स्वात्मानमविदद्राजा पृथक्स्थानमिव वह्नि
यं अत्रांतरे राजसूनो दान्यखानस्य राक्षः जे अस्वास्थ्यमुदभून्नितं समध्यपानाति सेवनात् शौर्यौदार्यनिधेः सूनो रति प्रियतया तया राज्यसौख्यल
ता राज हृद्दुखानेकफलाचिता तदाभून्नीरसप्राया तदस्वास्थ्यदवाग्निना अधानीयांतिकं दृष्ट्वा सविकारं भृशं कृशं स्नेहार्दित्सब्रवीद्राजा पुत्रं मंत्रि
सभांतरे अहो पुत्र फलं लब्धं दोषाः संग्रसनपानजं येनेदृशीं दशां प्राप्तश्चैवं द्राणावसेया वदा स्वाप्यांपेक्षीदितः कोपि भमस्तेनास्ति रक्षकः पानव्य
सनं संसक्त्यं यत्त्वामुपदिश त्वलं क्रियते तो वत नो भोगाश्च मत्कारकारास्तव किमेकेन भवान्यस्तो विषयेणापतेगवत् अस्मिन्जन्मनि सामग्री ये

रा.ज येमासान्मद्गुलेभ्यो मासैर्नैव दर्शितोऽभूः सोयमद्य हिरद्व्यसनो भवान् किं चिरंतनवृत्तान्तैर्वृद्धादीनां समीरितैः मघेनात नृपाला द्दृष्टनष्टा विचार्यतां तथा हि
११० सबला रातिगणात्त्राणसमीरणः मल्लिकार्जुनस्य योयोभून्मद्राज्याभिनिधानभूः तेनापि दृष्टदृष्टप्रासीत्तत्त्ववैचकः तस्य पुत्रोऽभवच्छ्रादिमे मोदः सम भयो
110 पितुः सर्वे द्वारितावान् सोवः कुर्वन्नमं तु चेष्टितं समग्रमकृतिधात्वाद्ध्यंतल्लोकपुरं पुरं महत् कुपुत्रव्यसनाघातं देहवत्स्मारणीयतां मघपल्लोद्दितवर्णं
विभर्ति चषकान्तरे जानेयानमवृत्तान्तो हृद्द्रवैर्नैव जायते नमघेनामुनातुल्यः शत्रुरस्तिद्धिदिहिनां सेवितो दितकृष्वर्तुभयेदं त्यतिसेवितं मैरेयमदम
त्तायाः कुर्वे सनुचितं तां क्रियां उन्मत्तोपि नतो कुर्यो घत्सतत्स्मात्यलायते मघनृपेणावेतालः अविशयहृदयं सणात् नेकेषां दृतेमाणान्सहासरुदितक्रियं
क्रिषणा वामुनापुत्रपीतेनाम्रेदर्शादशा पादिहस्तत्सजसावधं मघमघमभ्यतः नचेत्त्वं जसि मूढ त्वं व्यसनार्पितमानसः अचिराद्धृत्वितो लक्ष्म्याप्रसी
णापुभं विष्यसि श्रुत्वेति राजपुत्रस्तस्य पितुः सम्मता गिरः तदाज्ञां न विना विनाम यं पिबामीत्युत्तरं व्यधात् दोषकृत्तं ससीणादर्शामंदमस्तेदभाजनसु
तेदीपमिवस्याभनृपो मोदतमोदृतः उपदेशगिरः प्रियाः श्रुत्वा गत भामय्षुभवेनिजेतषु विपदम्युदयेषु नः स्मतानमपा श्राविकिमित्यरुन्तुदाः राम ११

अथ स्वावसथं गत्वा सोपि वैवर्त्तितोपि सन् विषवद्यसनां धानामुपदेशो निरर्थकः तावत्तास्ते हमाणिक्य राजपुत्रेति मंत्रिणः स्माधामरवा
नमानिन्यगूहंश्चैस्वैर्दिगंतरात् अनुजागमनत्राघश्यायातोग्रजः पुरा तथाग्रजागमत्रासादनुजो यातिदेशात् एतत्कलहनिश्चितः प्राग्वत्सो
निजेमंडले हतिवुद्ध्या प्रवेशेस्य कृतोपि सोनृपोभवत् दाजेपरवानात्मजः श्रुत्वा तंपितृव्यं समागतं पुपुत्सुः प्रापपर्णोत्सं तत्सकाराजपुरी
ततः आद्रोरकोटमाश्रित्य भ्रातृपुत्रपितृव्ययोः कश्मीरागमनद्वेषादभवत्कद्दमुद्दोनेदुद्देषदसनरवानस्य संमितेह्रवलेशालिनः विनापिता
महीमाज्ञानागाद्देशात्सुकोपि सन् अयंजेभ्यंतरं प्रापेद्वारस्थलास्तितेपि पितुः दाजेपरवानो नुजपुत्रोपुत्रया सामम पुत्रो वान् दिव्यमौ सुल
वेदनते कृत्वापि परं नात्मजन्हृदयाद्देरकात्स्मंसौगणाद्स्वां शुकाः अद्रोगुह्यायामेकस्यां प्राप्तामासिंदचतुष्टयी एतदन्योन्यवैरं त्यानाशाय समु
पस्थितः एतोदेशस्परवानानोपारिवारस्यमंडले सर्वांस्तान्मिलितान्हृष्ट्वा प्रोवाच सकलो जनः पूर्णं॥ अत्रांतरे हृषो हिंडकानिष्क्रे हमात्मजे
विचार्यानीपव ऋामरवानं सव्यजनेन्नवीत व ऋामजे पष्टोभ्यातायं हिर्गो दुश्चेष्टितैः कृताः स्मृतपूर्वोपाकारो यं द्विस्तो जातनुततोभवत् अन्यं पसेव

राज सेभक्त्यादुराशायस्तमानसः सकथंस्वसुत्यक्त्वाकार्येत्वासमुपेक्षते तस्मात्त्वैयेश्रुनाचारंमाकृथाभाविदुःखदं मेदेकशापभूत्वाकालेन।
१११ यततोचिरात् प्राप्स्यतिसंपदः सर्वाः न्यायमार्गस्थितस्यते अन्यथातेलतस्याप्यः कदाहृषराणिनिभः तदैरानलमध्यस्थोमुग्धदग्धोभवि
॥ ष्यसि श्रुत्वेतिसप्रवीद्वाक्यमुग्धधीरब्रवीदिदं देवमेपितृवत्त्वंहिदाज्यस्थानः कोत्यलं सव्यसप्वमेभाति तत्यजनैवजातुचित रक्षिष्यति
समांकालेकोन्योस्मादधुनाबली श्रुत्वेतिभूयःप्रोवाचकृद्दत्तकृतनिश्चयं द्राधिक्कामांपारित्यज्यपितान्योगीकृतस्त्वया दृष्टिपोवि
हितामूढमोल्लंघ्यवचनंमम तस्यानाशाचिरेणैवभविष्यतिनसंशयः इत्युक्त्वामतिमुच्यामुस्वांतरेवमचिंतयत अहोमदीयान्मत्तोमी
जाताविसदृशाःसुताः त्रयोमीदहनागारादिवद्दाभःसमुद्भयः अयोग्यादोभिरहिताः काष्ठाःकृष्टावनिष्ठिताः कदाचिद्विजनेराजा
सुतानिष्टाविशंकितः अधुनाकराणीयंकिमयेतिव्यक्तमब्रवीत ततसमसंबुधायेपितत्यमगाद्भुमाधिपे राजन्नुत्साघेतेदशाराज्यलुब्धे राम०
सुतैस्तव एकस्येवनिजंराज्यंकिंनार्ययसियोहितः व्याकुलत्वंविषाण्येनतवनस्याच्चभूपते तत्रापिमाणिक्यदेवःश्रुत्वामुमवलंश्रियावै १११

रिस्याघेन देशस्य सर्वनाशोचिराद्भवेत् इति श्रुत्वा ब्रवीत्पुत्रस्वभावे सा गादस्सधीः ज्येष्ठः श्रेष्ठोस्ति किं त्वस्य कार्याण्ययेन सेवकाः न सन्ति तादृशाये
षां राज्यपदार्ढमवाप्नुयात् मध्यमोतीव दाता स्य प्रध्वस्ता चलसन्निभं धनं चेत्स्याघ्ययाज्ञा स्य कर्षमात्रोवशिष्यते कनिष्ठादुष्टधीः पापोनिष्ठोस्मा
दविज्ञात्सभा नष्टास्मान्नत्सुतं श्रेष्ठं जानेक्रमपि नोचितं मयाताव त्वयं राज्यं कस्मा अपि न दीयते गते मयि विलयं यस्य सम्प्राप्तोस्ति विति मेमते वदस्वो न
म रिष्यंति यदि तन्मम कोगुणान् ज्ञासिष्यतिपत्तः स्थित्वाहूयाभेदो दिलभ्यंत ॥ कुलकं ॥ ध्यातं पतेघादिनदि सुजन सद्दृष्टिः नयपन्न चेघा
दिमुष्यंति न तस्कराघाः सकोच मे ति गुणा वान्यदिनामना सो जानातिपादिनमणिं परलोकयातं सर्वीर्येणार्जितं राज्यं योजितं स्वधियामया कुपु
त्रेणाशितं सर्वं परस्परविरोधिभिः समग्रांगधातुसम्बद्धं राज्यं देहमिवार्जितं दोषैरिवैतैः पुत्रैर्मे त्रिभिस्सदूषितं नुपत् तत्वा स्य प्रमा सादयितुं शक्ताः
पथ्यं चिकित्सया सम्यक् त्रिगोगदं कारान सत्यधनेस्माण भुक्ताभोगाश्चिरं शास्त्रगीता काव्य विनोदनैः वयः सफलतां नीतं को पिकिमपिनास्ति
मे देशस्य यावत्सुत्यत्तिर्नेवातत्त्रिगुणामया सम्पादिताप्रजास्नेहात्कर्षेणायुक्तिभिः सर्वदर्शनरसायेपात्राण्यालोच्य सर्ववतः प्रतिपद्य स्तुमे

राज कालेमूर्नेवाधर्मेमात्कता सच्छिद्रमधुना राज्यंवहेनेरदोपमं तुदीति मत्यंहंत स्मात्त्यागेन सुखंमम चौराणामिवदीपो हं येषामक्षिगतोस्म्य
११२ हं अचिरात्सगुणास्थित्यातेस्सुरनुशयार्दिताः स्वासेतिनचिरेतेपिमहिद्दृष्टायेमुमादयः सकलाः प्रलयंयातिभुक्त्वाधान्यफलंनकिं युक्त्यानियोग
112 मेवास्यजीवस्यच्छामिसामतं येनसर्वंभविष्यतिपुत्राः पूर्णमनोरथाः श्रुत्वेत्युक्तिमदुः स्वस्सनृपतेस्तेन्नुवन्मुनः देवेस्वेन्मतंतत्किंकोशोपरस्यति
महान् परलोकस्यपाथेयंकुरुजीवद्रूयमय तदाकर्ण्यापार्श्वीदाजायुक्तामुक्तमिदंवचः किंतुश्रुणुतमेदंतु यत्कोशायधृताम्हं ततः मयिप्रमीतेमद्रा
ज्यंमसुतः कोपिवल्लभेत मत्संचयेनतत्प्रमः समजायाः संत्यजिष्यति पुत्रापिकामंजेयमेरसाणि यदिभातिया तस्याः पीडांभविष्यतीदारिष्येसचपाद
तः पूर्णाविलासान्कुरुतप्रजेशोरिक्तः प्रजापीडनमातनोतितत्सामगेंद्रोरमतेगुदांतंभुंक्तेसुधांतांवनजंतुवर्गं मत्संचयोपकाराणभाविभिः पीड्यतो
ज्ञितैराश्रायतितत्रवदन्निर्मोकारिष्यंतेनगदृणाः पूर्णांद्राजगृहादन्येपूर्णासुरूपकारकाः नंयत्स्यश्वेनेचेत्तारयंभूमोवर्षेतिकिंघनाः इत्याप्यसामरत्राभ राम०
वतिनृपतेः सर्वंकुरुचिराक्षेनैकेनेवप्रमवर्तितिचिरंसाप्रभवता फलपत्रपुष्पंसमुदयातिपद्यहिहृष्टपिनोधराएपतत भूतोजनयतितेदकोरसगुणाः सदोघर ११२

र्शिनो वाक्यं श्रुत्वेति पृथिवीपतेः आसंसत्त्वोधकतोरस्त्र द्येतेनिरुक्ताः राजेवृक्तनिपयोनिर्धोचयावादिनोभन्ति पदार्थपूर्णतां जीवा
नाम्नजनयाच काचित्तां सेवनस्य मृषमासमादिता यद्यक्तेनैरद्रोणास्मत्वानत्तस्फले साणात् नकः शंसति शोकांतस्त दीर्यादीर्घदर्शितो सचि
वाः सेवकाः पुत्रमित्रसंबंधिबांधवाः दुःखापनोदं कुर्वाणाः कपिनासन्नदीभुजे राजागर्भगृहांतस्थः शृणुवन्पुत्रस्थितिं मिथः कृतकेमभेवरा
द्यानवद्भिर्निरयाज्जिषा संसारदुःखशांत्यर्थमत्तो व्याख्यानेवदिनः अश्रुणा दूणरात्रेस श्रीमोसोपायमदितां स्वकंठस्वरभंगपादेन गद्गदत्वे
परिवर्तनेः व्याख्यामकार्षेयेनानिः शोकोभूत्त्वाणानृपः स्वमस्यजायतस्तस जातस्याकाशवाणेवत् अपुनस्मरणं साधोमन्येविस्मरणावरं दी
र्घस्वमोपुमंविद्धि दीर्घवाप्रियदर्शने दीर्घवापि मनोराज्यं संसारं रघुनंदन परिजन्मजरामरणं न भवेद्यदि चेद्धर्वियोगभयेन भवेत् यदि संवंस
नित्यमिदं न भवेदिह जन्मनि कस्मात् न भवेत् यतो यतो निवर्तते ततस्ततो विमुच्यते निवर्तनाद्धि सर्वतो न वेत्ति दुःखमणावपि म व्याख्याश्र
वणाभ्यस्तान्स्वावस्थासूचकान्वहून इत्यादिकान्सयश्लोकानपठन्समहीपतिः सोसोपायेऽश्रूतेमत्तस्तत्तत्य घार्थभावनात् अथैकदा

राज अब्रवीद्राजा विबुधानंतिकस्थितान् किमेतद्यत्समुत्तस्थे दंकारोष्मकोनेतेद्दितः इत्येववक्तिमेनूनंकर्णोपांतागतोजनः अस्थिदंतादिभिर्मु
११३ क्तामामममोसेनभुज्यते रक्तबीजमयेभोगेन्मेमायेनव्यपेतिमे अहोमपिमृद्दोमर्वेसुखंदच्छिद्रकारिणः नाशायामीसुताजाताराकवेक्षि
113 मृषोयथा येस्माममस्वर्वयोनौतेते वशिष्टानकेचन आजीवनचलत्येषात द्विपोगविषव्यथा देहोटजमिदंजीर्णंकेशतृणगणावृतं सच्छि
द्रंशोचतेनाघदुर्दिनेमन्मनोमुनेः भुजंगैरिवदष्टानिराज्यांगानिसुतैर्मम तत्त्यागोपायएवैकोयुक्तोमेनान्यथासुखं इत्यादिचिंतयद्राजापा
रिभावयाव्यधात् काव्यशीकापतारव्यमसवेगदायचर्वणं राज्ञोधात्रेयपुत्राद्याः प्रमेधेरपिसत्कृताः भूपपर्स्यपरित्यज्यद्राज्यखानमु
पागमन् किमन्यद्व्यक्तमेवात्किंयदृष्टानृपसन्निधो अलभ्यंतृनिशिस्वैरंतेखानायगतत्रपाः तारस्थ्यनस्थितेराज्ञितस्मिन्स्मानापरस्परं त
न्नेदासपतोदेशकोप्यनंतविप्लवः भविष्यन्निवसाम्राज्यस्माधभागीनसतदा तत्पुत्रेषुनुरक्तोभून्नतुराज्ञिसुखस्थिते इत्यंसुभृत्यसंचारदु राम०
राचारविचारणात् परिवारान्निजान्सर्वान्निर्विसोभून्महीपतिः अथयेस्यांतिकेदृष्टाःप्रातःखानांतिके श्रुताःदार्थेत्रापिनोभापुःसारसा ११३

इत्थं सेवकाः दृष्टो दोषापितय स्मृता दृगा स्व्या समाजनं तत्कोलसेवकोभक्तो दृष्टः कोपि न भूभुजा यत्नो लक्षयत्यनो दृष्टय च्युतं वा कदाचन नियेत्र
णोजनः सोप्यस्य दृष्टराजमेदिरे स्वप्नात्कलदेकायसत्वे स्मृत्यकमाणा वकामसखानोन यानां कोणामूलमिवाभवत् स्निग्धोपमिसवगातेयदिका
र्यवेदन्ते प्रदीपपदवीपरिदीपिताशे किं सज्वलन्नपि करोति चिरं प्रकाशं दोषं न के वितनुते निजकज्जलोघैः प्राप्तस्त्वानाय राज्ञो सावित्स्यायन्निव
शिता अभूदा धाम सखा नः सचित्राणो प्यात्मरक्षणे ध्यात्वा समं जिघांसुर्मां वक्रामो हृद्ध्वनिपूरः अद्य मे कोवल स्तन्मे गतिः कान्यात्वयाविना नास्त्यस्मा
न्मे तत्र जीवाशातत्वात्मा रक्ष्यतां विभो त्वपि जीवति राज्यं स्थिमयं मम न विद्यते जुर्वेत्स न्मेतदा स्कंदम घान्यो न्मरणाय धता इत्यादि वांतो श्रुत्वा वन्सव भूभय
विकलः इत्यमाधाम सखाने न कदाचिन्नापि तोन्नप ऊचे तं नास्ति मे लोभो राज्ये वा निजजीविते गच्छ कापुरुषा वरखां विघ्नोथ किमिहागतः इत्युक्ति निर्भर्त्सितः
पित्रा रुषा दीनपुरीगतः अनुजास्कंदमीतो भूत्स रक्षणकृतसणः लुब्धो मुष्मिन्भवति हि मुखसत्वेदवांतवुद्ध्यातैः इत्युप संदर्तुं रिपुकृतभियारक्ष
णीयो व भाति तत्तत्र स्त्रोयदि भवति स सात्मर क्षास्वशक्तो भाद्रुत्रासादिवतुरगतः प्रसुतोपद्रवः स्यात् पित्रा स्मरत्ख मानीतो ज्येष्ठादिषाभयाय

राज० नौ इति क्रुद्धौ सुतौ श्रुत्वा चकितौ सन्नृपोऽभवत् राजा च राजपुत्रश्च तदमात्यपुरोगमाः अन्योन्याशंकिताः सर्वे न निद्रामुपलेभिरे भोगोपच्चा
११८ रं सत्यज्यत कालेन तेषु सेवका मन्त्रजिह्वोपकारेण राजयन्न स्वामिनो निजान् कर्तव्यमादिशन्त्विंचिषत्सभृत्यान स्वान्तरे अवोचत्स्ते तकर्ता
115 व्यान्किमुक्तेन स्पष्टमद्य स्वहस्तासरसंपन्नात्यन्तकारीभीपुरातनौ ज्ञात्वा प्रकृतिवैगुण्यं स्वकान्तं त्रे समंत्रिसात येरस्मेतु सदनोऽस्मिन्मः सोयं वै
रानलः खलैः तच्छमापकृतोपि सान्तैस्तिरूभयवर्तनैः सद्यधिताः स्तेन शपतु मंत्रिणस्तेन यापश्चिमे येमन्नाशेन तुष्यन्ति राज्यलुब्धाजिघांसवः इत्यु
द्विग्नोमहीपालः स्वसर्गेऽपपरायणाः प्राप्तदुःखो पाशं स्व वयास्यति स्मृति शोषं तां स्वामिविरक्तास्तत्पुत्राभिप्रायैवरपरायणाः किमुजीवति
धेयनः क्ष्मापतितंमहतेत्यपौरजनः सर्वः चुक्रोश तितराम्तदा पवनव्रतमास्तास्मर क्रमं सायाशनोऽन्नृपः सदयश्च क्रुपुत्रोयं येरानीतो दि
गन्तरात्तैः स्वात्मा सिस्संवराज्यमेवतत्नापितं एकतः सबलौ पुत्रौ नगरे मिलितौ मिथः एकतः पुत्रएकाकी तन्निष्ठा मंत्रिणः रात्रावागताः समालोके राम०
छाः पुत्राः पृद्दकारि प्यंति क्ष्मापतितंमहतत किन्तु हूयेपुरी मेयपाल्याकुलवधूरिव मयि जीवति निर्गच्छेत्वं कार्यं जीवितेनमे भक्ताः शत्रपि ११८

गताभूत्साः कुपुत्रस्वामिको मेस्ति किं इत्यादिचिंताप्रजाधिव्याधिबाधितः विमुक्तराज्यनिर्बंधः स निस्पंद इवाभवत् सबालवृंदेन गां सुम्पन्नत्र
त्कुवार्त्तया सोभूदब्धिमिवोद्वृत्तं समास्थापयितुं समः भोक्तव्यं यन्मयाभुक्तं किं भोस्येघनयद्भुतं आनीतभोज्यमन्येद्युः शिवभद्रे क्रुधा।
ब्रवीत् अतिचिंताकुलो राजा छायायामप्यविश्वसन् दृष्टं सुत्सचिवाश्रुत्वा श्रद्धेन स्वजीवितं गतं सविदिदिवस्थित्वा दिनानि कतिचि
न्निजैः सह शोप्युक्तं राजानकस्मा आप्युदरयत् पृष्टः प्रकृतिभिः कार्यं सभाष्यान ये केवचः रुजा तु इव शय्या पांसु सुधांपे कदालस्यः नावि
देस्त दूजोदेतैलस्पर्शं वा चिकित्सकाः जानेवाच्यां प्रत्यहं तुः बभूवान शन अत्री अत्युन्नतानसुफलदान्वितताच्छशारवाव्यानानहि द्विजप्रियत
पाश्रुभमार्गं सस्थान धातानिपातयति सर्वजनोपयोग्यान् पृथ्वीधरांस्तस्तरुवानिव दुष्वात अत्रांतरे त्रयः पुत्रो दोषा इवमहोल्लाणाः धातु
वदूषयामासुर्देशे प्रकृतिसम्मतं मूकप्रायेनृपं ताद्गवस्थं दृष्टुमन्वहं सशंकास्तमुपाजग्मु राजपुत्रा भटोल्लाणाः राजा तु गास्त्वत्सुत्रभीतसेता
दृग्दर्शनं नृप द्वाराग्रेस्थापयामासुः सर्वदर्शनादिस्सपः स्वस्तिवादधनिश्रुत्वा सवाह्याभ्यंतरा जनाः हितीयं दृभिवा द्राप्तुः सानेदारदर्शनागताः

राज श्रुत्वा वज्रमरवानो यचकिंतोतिक मागः गत्वारंल सौज्ञो त्वामूपस्थात्रे ब्रवीदि अ्रीवस्य स्मात्पिता नैव मिप्येवो त्मा याप्यते विरैः द्वारया त्सा
११५ तितो मृमो मूकमायो विचेतनः तदुन्ति ष्टवंयंवयामः ममत्रा हा नृपांगने दराम लत्तुरंगादिव द्वादुष्टा श्वमंत्रिणः नौमे तत्वंवंधछो त्स्या मसे
116 नन श्यति तेग्रजः श्रुत्वेति सोभ्यधान्नेवं वक्रो पुत्र ममाग्रतः स्वमेघ्यनिष्टं यस्माद्दहंनेच्छामि स्वामिनः पितुः तच्छ्रुत्वैकोनि शां यावन्न द
ग्रेसोन यच्छत्वा तावन्मुमुल श्रुत्वापितृराज्यजिहीर्षया आधाम स्थानः श्रीजैननगरं सबलोभ्यगात भटस्तत्रा हसामग्रीमापयप्य
पथिगोपिता अवसत्तानि शामेका राजधान्यंतरालये तावद्दुस्सनकोशपूः स्वापांधो मोहयन्पराण गृहीतदिव्यः श्रीराज्यस्थानपक्ष
समाश्रयत अथनिष्कासितैन्येद्रुः सचिवैः सबलोग्रजः जुहूदेनपुरीं गत्वा दायियाभाग्यश्रियो ज्ञितः ज्येष्ठोप्यभूत्को शलधीरपिभृत्यपु
त्रैः स्मृतोप्यनन्यसदृशो बमधैर्ययुक्तः प्राप्नेस्तणो किमपि साधुनकर्मजुर्यो लुणायेविनानहि भवंति समीहिताथाः स चेन्नत्रिशिदेन्वेकम
दरिद्य तुरंगमान अभिलष्य द्रूवंराज्यं बुद्धिक्रमोनुसारिणि अत्रांतरे राज्यस्थानः कोशशानुजचोदितः राजधान्यंगनं गत्वा तुरंगाधहरात्मि राम° ११५

नुःयह्रान्तेयाविनिर्वेधंयेऽपिभवन्सुतसेवकाः विविशुस्तेसमस्तन्नादाः समदाः कालपर्ययात् अभिमन्युमतीहारमुखानिर्व्यपदक्षुवत्॥
तदुत्थिजेतस्मलैंतैरा चिरेणानुभूयते तद्दिने हाज्यस्खनः समस्तवलोवदिताश्रितः नाशकज्ञनवोद्रष्टुस्तोत्कोपिद्रोहंशकया तहातांकागना
११ श्रीतानिराशाः सर्पश्छिदः आधामस्खानोविज्ञाणांविपुलाराधनायैयो सतारवलमार्गेणागच्छन्निजजनावृतः अन्यागतानुजस्मात्तवीरलो
कस्सयंव्यधात् अभिमन्युमतीहारमुख्याःशौर्यमसमानुषं दृष्ट्वाधामरखानस्ससान्वयोऽभिधमूचिरे यावत्त्वपपुरेतेनकंतालोकस्सयः
ऋधा तावानेवकृतस्तत्रसंकट गिरिगह्वरे तावद्द्रस्मनरखानोपिराजपुत्रोगुणोज्वलः तूर्णपरीतसमुल्लंघ्यकृपीरांतरमाययौ श्री॥
घोष्मशोषिततनुचिरसच्चिरपच्छायोज्ञितोमरुतरुःपथिकैर्निरस्तः वर्षासुसेकमहिमाजनतापशांत्यैसेव्यःसएववतपुत्रविचित्रशो
भः सहशैवावहन्मध्येपाहूयास्तरयोः एकपार्श्वगतास्सर्वास्तदाभूद्राज्यनिम्नगा हस्यम्मात्हृथस्थिताविजयावजक्रमः अन्यथा
कल्पितः सैवेरस्ययामूहिधेवेशात॥पुत्रःस्यान्नकदेतिशोचतिपिताजातेतिहर्षाकुलस्तद्वृद्ध्यैपततेन्वहंविधिशान्तेश्चितास्तवीयाव

राज
११६
116

हन् वृद्धो विघ्नमिव स्वकं सज्जनकं जानाति लोभान्वितस्तद्धितान्यपि विद्यामरिष्यति कदेत्यतः सदा चिंतयन् अभिनव सोराजा किं यद्धि
ःसेवैकेवृतः श्रातम श्रातवकं तु सन्निश्चितस्त्वाभवत् दर्शिता स्वास्थ्य वार्गवधस्त्यक्तापेयाधकपक्रमः नृपेंद्रो विहितचिः सीणकालचंद्र
वाभवत् प्रजाभाग्यविपर्यासात्सर्वा यामायविच्छविः कल्यांतरविवत्सोस्तंगतुमावर्ततातुरः कंपितोष्टपुटस्त्यातमंत्रपाठः कवेर्दिने
द्वादशे पाज्येष्ठमासस्य सत्यध्याकजीवितजहौ प्राणप्रयाणसमये नृपतिः समं पश्यतः सर्वोगनिर्यत्सोभाग्यभाग्यपावज्ञमुखश्रू वि
जानेत हृदनेलक्ष्मीवदने स्वेदसंततिः नियन्त्रागपत्तरंगिणपाः प्रवाहस्वैदिधिकेतं तज्जीवरत्नरूढाणाज्ञातभीतिरिवश्नावं प्राणवा
पुर्हेरुव्यायु सोंतर्नूणगति व्यधात् प्राणांते विगलत्सूर्यसोमनेत्रजलच्छलात् निरगान्नरदेवस्य प्रजास्नेहरसोभ्रुवं द्वापंचाशतम
द्वान्सराज्यं कृत्वासुखप्रदं षट्चत्वारिंशे वर्षे गां दिवं श्रीजैननृपतिः कांगिरपशावमोषछत्रचामरकेतवात् शुचेव पतितो नूनं सू
र्याचंद्रमसौ दिवः तत्कालमंत्रिणोभत्याद्यास्ताजनपदाश्चये रुदितास्तु स्तुतिव्याजान्निवापांजलिमक्षिपन् राज्यपक्षावर्तेतवर्षेन्ने राज० ११६

षष्मास्याद्यो नृपः उत्तरायणकालान्तं स्तैनैवान्तरमासदात् अतीतगणितैकोनसप्तत्यद्वायुषे नृपं वदनावगतमोघन्तुस्यकूचेक
चस्फुट शवीभूतं शिवीभूतं विकाशपाशवाजिरं रुदंतीमत्रिणोनिम्नुश्रेष्ठ श्रवामराजितं यत्रसुभाईवेकत्रमातिपूर्वमहीभुजः भक्तं
तेमेनाथधरापवनिहिता हृदयान्तरे रुदंत्याः रजनमोघन्तारोदनानःस्वनैः बभवुस्तञ्चुचोवारं साकंदमुखरादिशः कृपयासि
मस्त्यक्त्वा हादेवनरजीवितं इत्यस्मादपरः शोकोनाश्राविनराणां तु तत्तदर्कोदितैः शाश्वत्कांगास जातसंस्तवाः मूर्न्योप्यश्रावित्वा
कानामाक्रंदितमप्यसकृत् कौणीरथ्यादप्योत्थित्यपितुः पार्श्वेनेरश्वा कृत्वापटकसंवीतं भूगभोभ्यान्तरे न्यधुः नेत्रनालस्रवद्वा
ष्पधारास्त्वाचारकारणात् मुखावलोकनं कृत्वा सर्वेमन्त्रिप्रियकाजगुः भूपतिर्भविता नान्यस्त्वत्तो भूरियंगता इतीवभावनांचा
क्रुमेन्मुष्ट्ययंहृतगृश्चलात् जित्वारिन्यवत्वा नराणांस्थितिमिमां कृत्वाधनैः सर्वतोदत्वा कोशमशेषं देशविहिताः कृत्वापुरीः स्वाभिधा
समांगोत्रिभंगंकृत्वापिराज्यंचिरंदित्वा सर्वमहीपटेकारचनामतेलभतेतन्नृपाः सवैराज्यहात्वाभिमिक्षत्प्रस्त्रवशीतले तद्दृष्ट्वा

राजत तरमासाघमुखनिद्रामिवाभजत् मुखंनिद्रावृतस्यैवदृष्ट्वाभाग्यसुंदरं द्राग्यखानोकोप्यस्मिन्मस्तकं स्वमगात्रिको अपराह्णेम
११९ याताततवद्रुशः पापबुद्धिना मन्येतेनैवक्रूरेण त्वमसह्यायोगतादिवं सेकेधरनृपोधन्यायस्त्वोपपपतिनाकगः धिङ्मांयोवचितोराजन्दशे
117 नाम्नतवंघ्रोः विहंतक्वापिनोताततमांविनासोत्मवसो वदाधकथमेकाकीभजसेस्वर्गसंपदः यस्त्वकोमलशय्यासुनागानिद्रांगतावत
तः सकथंभूगाणस्नाततस्तिष्टसेसक्रः सशंको प्रतिमुच्यभवंतंमेप्राप्तस्यस्वर्गदंनक्रः अशपन्मातुमेलापोभूयोवामितिकोपितः उंगन्निष्ठ्य
कारितोस्माभिः क्रुपुत्रैः सततंभवान अंधेवावसांमाप्पदीर्घनिद्राकोषिकिं ज्वलिताभूत्ततुर्निर्त्यंसततोदितयायया:साघकिंचलि
ताराजेश्वितातमानसांतरं चित्रेवाप्यथसकल्मषपापामिवदनांबुजं प्रटूणोमिताः कथाः क्रुचतातंतंवद्रुपातकी राज्यंविपद्दिनंरात्रिः
मृघानेपितकाननं जीवनंमरणानाथत्वांविनाममसांप्रतं उपितावापसनोवाकृताकृतोप्यागत्यताततमे दर्शनेदेहिनोसादुःखमोविर राम॰
हेवशस्मे विहायकानुमांतातगतः पादैकसेवकं कृतिनलभतेपश्चकोरकोभास्वरंविना किंरूहामिमदीपतेहमधुनादासोस्मिसेवा १२०

रोमैनं माभजरदहिवासमधुनाप्येकममात्यादात् नोजीवामिविनात्वयेतिविलपन्नूर्वेन्मुजारात्रिकांशसाक्रंदं रुदितं चकारमुचिरं द।
द्धामुखंभूपतेः इतिमन्त्रापमुखंरं हाज्यखानेमुचार्हिनं राजधानीततोनिर्मुदिनांतेमंत्रिणावलात् पितुर्लोकात रस्यस्य भीत्यर्थेतन्त्व
णांसुतः सालोस्थाममात्मीयंन्यधान्तत्रशवाजिरे शीघ्रघ्मानीयदानेनतत्पश्येतत्मदायिनां बहूनांमदरो सोणींमहापोधर्याधुमे
सात्कृता राज्ञानेनविनाभूत्वंनास्मिन्स्मामीक्षितुंसमः इतीवदुःखात्तत्कालंसमभ्योरविरासिपत संध्याभ्रशाटीमुत्सृज्यारोदनाथो
मिवशितुः शुचैवविस्तृतं चक्रेतमःकचचयंक्षितिः व्याप्तामकाशैकैर्वेद्यदर्शनेगुणाबांधवे परलोकंगतेतस्मिन्मंडलेप्रोदभूत्तमःतद्दिने
रंधनाभावाद्गृहधूमविवर्जिता शोकमूकानिरुच्छ्वासानिर्जीवेवाभवत्पुरी शवागारोपरिशिलांस्फाटिकीरचनोज्वलां शीर्षासर्वंनतारा
ज्ञोभूतिपरिणतामिव धनोत्कंठदिदृक्षाभरुद्धलोकास्तुविंदुभिः पत्रमुक्ताफलैःपूजालसतीवोपरिप्रभोःपोराश्रुकर्हिनेभांतियत्रांतःप्रति
विंविताः राजेवनिकटंनीताःकुतूहलतयात्मनः कवाटविकटंवसोमुखंपूर्णेन्दुसुंदरं शुकवद्दीर्घनासाग्रंनेत्रेकमलकोमलेमूलेखलो।

रा जत मेशेभालंमभालंविततलक्षणां सा बुद्धिस्तेगुणमस्ता स्वराजकार्यावधानता स्मारंस्मारं जनः सर्वोगतः पुरुषस्थितेः पंपेतनीरसासारंसंसा
११८ रंनिरंतरकः ज्योत्स्नापूर्णासुधाकरस्यकुसुमोत्कीर्षा वसंतस्य यत्सौभाग्यं शरदि प्रसन्ननभसो नाप्यो न वै यौवने राज्ये चैव विवेकिनो नरपते
118 पंत्स वैसोख्यप्रदं धातातत्कुरुतेस्थिरं यदिजने स्वर्गाजेनेनस्पृहा बाल्ये पित्रावियोगो वरसचिवभियोभ्रातृभृत्यै विरोधः प्रोप्तराज्ये प्रवा
सो वृद्धिरथसमरोप्ययजेनातिकष्टः धात्रेयभ्यो प्यचिंता तदनु निजसुतैर्यावदायुश्च बाधाः संसारो वेदास्तु स्तुतिकृतिभविनोनित्यदुःखा
स्थितिंधिक् नूनं जातकयोगेनपुत्रेभ्योदुःखमन्वभूत् अभूदस्य सुतस्थाने भोमो य साप वी सितः पंडिताः कवयस्तस्य वाचालापे भवृंस
दा तएवतं विना दृष्टाः पोषमूकाः पिकाइव याभूत्सारस्वतीनेत्र निभाविकसितासदा ग्रंथ्यासकु चिंता साभूद्बुधपुस्तकसंतति तर्क
व्याकरणादीनां शास्त्राणां यो श्रमं व्यधुः ते राजरंजनायालंदेशभाषाश्रमं व्यधुः राज्ञायेवद्रुमानिताग्रदसुखश्रीमंडिताः पंडिताः शास्त्रा राम
भ्यासमहर्निशा प्रविदधुर्ग्रंथ्या जेनाबुत्सकाः पृष्टाः किंपठतेतिते प्रतिजगुः श्रीजैनभूपगतं कुत्रव्याकरणं कुतर्ककलहः कुत्रापिकाव्यश्र ११८

मः । यो भूत्सर्वकलानिधिः ॥ अभविद्विदग्धताभिगम्यो गुणी काव्यज्ञो बहुभाषया गुणिरतः कारुण्यपुण्याकुलः । सोयं हन्त सभीसतेव नितते वधि
कयापि नास्मान्स्मारयन्ने जीवन्ति शुचा न यान्ति विपिनेसंसारतस्माजिताः । हा राज्ञा वविना गना कुचतटी शास्त्रेण हीनेव धीः सूर्येणेव विनाम
फुल्लनलिनी तारुण्यपद्मा नातनुः चन्द्रेणेव विना यथैव रजनी पत्या विना भामिनी यैनैकेन विना नृपेणानेव भो काश्मीरराज्यस्थितिः ॥ श्री
मन्त्रैर्कोदि विद्याभ्यसनरमलसद्धर्वसर्वप्रवीणाप्रेसाघदानमानोचितयशोभूषिताशेषदेहः । श्रीजैनोल्लाभदेनानरपतितिलकः स
वेशस्त्रप्रवीणः काश्मीरान्योजयित्वा दिवमपि सगतो योजनायेव नष्टां ॥ इत्यादि संततसंततो वंदतो मतचिंतया । नितान्तं तान्त हृदया विश्रा
न्तिनाभजं तंते ॥ दृष्टो रम्यास्थिरमुपवने वशवाटी जनैर्यानानावर्णैर्नवृत्ता भागाभूषिता भूरिपत्रैः । तत्रान्योन्याजननहननतादृग्भ्रुतिस्थ
तो ग्रियैनैकान्तादुपवनगतसर्वे भवप्राणि ॥ याकारकसभा ह्यभवत् श्रीजैनभूपतेः । वर्षाणां कैनचेछा पा सर्वोस्य भोपमा भवत् ॥ सुव्वराज्य
महाभाग्यो भूपप्रमयवायुना । तत्तत्सेवकारत्नोघः शान्तेकीयो वशिष्यत ॥ प्रभवत्तत्तत् यावत्तत्प्रभुः सौराज्यदाता विदधतिरखलुतावत्से

राज वकास्तस्यमानं इदृ्वसतिवसंतोयावेदेवस्वनेतोमधुकरापिकमेकास्तावेदेवाद्रियंते केचिद्राप्यवशिष्टायंमेवकास्तस्यभूपतेः तेप्य
११९ नेतरविज्ञात्वागातुल्यापमागताः इतिजैनशादिस्वयानं॥ इतिपण्डितश्रीवरविरचितायांजैनराजतरंगिण्यांजैनशादिवर्णननामप्रथ
119 मस्तरंगः॥ वेदेषिश्वमंयदेवेसर्वंवशस्तत्रनायकं यदेशवर्णानस्तुत्यातत्पूजाफलभाङ्कः पादोदक्षिणाग्रषपश्यतिपदंयत्रैवनाट्येच्छया
तत्रैवेच्छतिनामवामचरणः संचारसंस्कारतः इत्थंमंडलमंडितोसमपदंचारीनरीनर्तियः संध्यायांसमदाहदानुसुखितादेवोर्धनारी
श्वरः अथदेहरशाहाणाव्योरव्याययुम्मुद्रिकापणैः दाज्यखानोयदीद्राज्यमज्येष्ठप्रतिपद्दिने अग्रार्चोदक्षिणानंदीतत्तसुहृततस्
चकेः वभावर्षिजनानंदीसराज्यग्रहणात्सवः श्रुद्दाम्बुकाचितेः राजवल्लभैः सुखशालिभिः वर्णाभौमेवोधरपुरीपूर्णाघांविनारकैः राज
धान्यांगनेहासनमपिअयृत. च्यतितीसंतानवोराजामरास्तटमिवांशुमान वमंतुर्भूपेतरायस्थितोतस्मानुजात्मजो इंदोःपुरस्ताद् राम०
पंताविवभ्रुकावदस्यती राज्ञासनकोपोशास्तद्राज्यतिलकोददौ मोवर्णापुष्पपूजाघेयहच्छाविहितमयः सहाज्येदेहदानपोघनका ११९

लोर्जितप्रभः धाराधरस्य धारां दधार धरणीधरः सोनुजं स्वसमं भूमिनायकः सुस्थितोस्मात् वक्राभरवानेनाग्रामदेशे तं स्वामिनं व्यधा
त् क्रमराज्येषिसिकादेशस्वामिनं स्वसुतं व्यधात् चिरान्निजसुतमाप्याप्यायो वा राज्यसुखादपि पितृशोकहतोप्यंतर्विश्रान्तिमभजन्नृपः तस्मा
द्विदितमेवास्तु देशाधीशत्वराजिताः प्रसादमतुलं प्रापुरावरस्नवकादयः अप्युच्चावचान्ग्रामान्स्वकान्नवभूपतेः पूर्वमेवानुसारे
णाप्रसादं प्रतिपेदिरे राजा राजपुरीसिंधुपत्यादीन्दर्शनागतान् प्रत्यमुच्चरत्नकृत्यापार्थिवोचितया श्रिया सोर्वाकतेरीवंधसुधरान्नृपमंदि
रे ननंदुर्मंत्रिसामंतसेनापतिपुरोगमाः पितृशोकार्पितानर्घपदांशुकविभूषणाः विचेरुः सेवकास्तस्य तदंतिकागताः सदा आसीद्राजा च
सततं यत्कामदोषनिष्क्रियः स्वपरपालने सक्तः संध्यासगाद्वोरुपः परपातोरणापरत्नप्रतिपालनतत्परः लोभक्रोधविरक्तात्मा मोहांध
धरूपाणस्प्रभः सेदनासिरपुत्रोयः समेप्यादृसनाभिधः श्रद्धोतस्मिन्नवसृज्यो वकुनृपादिराष्ट्रभाक् उत्सवादिसदाचारसन्वारेषु सभांत
रे तं पर्वपर्यंतमान्यास्तद्राज्यसर्वदाभवन् एतान्यस्याश्रयान्मद्भाग्यपवलवानिति सेप्यादृसनपुत्राः सपाणिपुत्रमजियदत् ह

राज० १२०

120

त्याज्यं पारं मार्गं शात्मज्यहांगिरमार्गपं वांगिलमद्दैरोराजात द्रुणाकृष्टमानसः चक्रे कृतापकाराणामप्यनुग्रहमेव सः प्राग्मसिद्दः पू
र्वेहिंहन्तिगणाततः गूढामो वामदीपालस्तत्तच्चेष्टां चौर्यं विदन् तदा दृस्सनेकोशेशमम्मान्याधिकृतं यथात प्रतापतापितारातिम्छ न्नको
मद्दीपतिभस्मांतरगतावन्हिरिवाभीत्सरम्नृनुदः कांश्चित्तत्र भयन्कांश्चित्तंधायप्रतिपालयन् कांश्चिदुन्मीलयन्नीत्यानानावृत्तिरभू
न्नृपः प्रसादकृत्तस्मृत्यानामभूद्धस्त्रवणोपमः मनागप्यपराधेन वभूवान्तकसन्निभः पयः पितृकृतामात्याफिर्येद्रामरकादयः विद्रोयास
द्दनेकोपवभूवुर्वृतयत्राणाः चौरजाः स्वरिपवो भूत्यादुर्नयकारिणः अनीविजबुकाश्चरू स्तद्राज्येभयविह्वलाः श्रीजैननृपतौ शांतमूर्धं
गूढशिलोपमे अवाधंतपुनर्लोके व्यालाइव निर्यागिनः विशुद्धपसो रुचिरंजिताशः कल्याकलापो विवुधोपजीव्यः पूर्णोदुनानेन समोस्ति
कोन्यः कलंकाय कोपदिनास्तिषोषः श्रुत्वास्मदूषणाः सोयमर्वोन्हृतीतिकहिया राकोपरमवेशार्थमिषस्त दूषकाव्यधुः कोहस्तस्मरकः या राम० १२०
पश्चान्यायोत्कोचहारकः प्रियोभवदिवाकीर्तीराज्ञारिकृतनाभिधः कामीवव्यसननिस्त्रत्रपालव्योपिभूभुजा येसकुनाशकद्राजासंततं॥

हृदयंगमं मे चिन्तार्थः प्रजायां मे मुद्रादानादिकर्मभिः आसीत्स्वकार्यकुशलः ख्यातो धूर्तः स नापितः रुद्धे चित्तेन काठिन्यं साधुर्येजि कपाध
ते शठस्य पस्य सततं लोको दृष्टजनकारकं येनाधिकारादेशेऽस्मिन्प्रजाः कुकर्मभिः कृताः दुःखिता रक्षिताः पूर्वं पुत्रवच्छ्रीमद्दाभुजा मे रमे।
स्वारनामापि बुद्धिमान्प्रथितो भुवि नितरामपकोपाग्रराज्ञः सा च व्यमादधे वात्सल्यादि हितारामच्युपागणानापतिः समस्तकार्यस्थाने भ्यो भुक्तो
राजोपजीविका यावर्षाणि कानिरतः शिखिदर्षदेतुः संदर्शितातुलफलः हतकर्षाणेषु जातोऽपि पयः प्रतिदिनं हतसर्वतापः सोऽयं घनस्तु दतिद्भुःस
दवज्रपातैः दुर्मन्त्रिप्रेरितो राजा व्यधान्मदविचेतनः प्रजाभाग्यविपर्यासाद्विवेकविगुणाः क्रिया सेकेधरपुरिपार्श्वस्थनिर्माणचिकीर्षया रामण
अमृतोपवनेऽप्रांशुतरुच्छेदनमादिशत् हृन्नास्तान्पुष्पितान्वृक्षान्समीक्ष्य ते तत्समुत्थिताः तच्छेच वव्यधुस्तत्रोलंभारोदनध्वनिं तन्निर्मा
णाग्रहान्यर्षानकेषाम्रमभाद्धृदि अथ दिनपतेर्दीप्रप्रकाशनरसोऽयमः तद्भूमः सोऽपि स्वेष करोतीति विनिश्चित स्वादितापि क्रिया हतो पूर्णि
तं तं नृपव्यधात् बहूनामप्यलीकानां नापितो वै पवब्धिदा भूपालादाप्रनिर्देशः सोऽपि नोपितघ्याकरोत नापितो निघृणः पापी क्रोधी क्रकचपा

राजत
१२१
121

टितान् पैतृकांस्तद्रुंगंदीनकारयामास भूपतेः चलितानग्रजन्मातुः स्वावनायेति कंपपि रुद्धा मूले धिरोप्यान्यान्यं च वानप्यघातयत्
जीवतो गणराजेंते स्वकूटभोक्तवेदनापौरैः सा सृजन्लेदैष्टाः मूलएवैषेपुरांतरे वैडूर्यमिषजं ज्ञात्वा दूषकं परयस्तं अमुंच दृढधनात्कृत्तभुज
नासोष्टपल्लवं तथैव नानदेवादीनपि स्वजारादिसंयुतान् पंचषानकोत्कृत्तजिह्वानासिककृत्तहस्तकान् विरुद्धावयवश्छेदैर्वेदमूलारो
पनकर्मणा सपूर्णनापितः पापी बभूव न रसोनिकः आचार्यपुत्रो जय्याख्यस्तथा भीमाभिधो द्विजः छिन्नांगो स्वयथा शंको वित्तस्तायास
भोजन्तौ मध्यलीलाय्यमनंतस्तद्राज्येवास्यदेशवत् आसीन्माद्दीकवेश्नो डींदेशाचमचुरासुरासे तन्मध्यरसिको राज्ञि सर्वभोगपराङ्मुखेव खेड
दीसुविकाराग्लेसुलभानगुडोभवत् खज्याद्वाल्कादिपस्यातोवासीगीतगुणाबुधः मल्लागेदकनामासीत्तंत्रीवाद्यगुरुर्नृपे कूर्मवीणादिवाद्य
नो प्राप्यास्य कृतकौशले आजीविस्ताणमप्यासीन्नतंत्रीवादनं विना तंत्रीवादविशेषज्ञो राजा व्यंजनधातुभिः स्वयं वादननिस्नातो वीणा
कानप्यशिक्षयत् रभाभवाघरचनैर्वेल्लोलाघेस्वगायनै राज्ञः प्रसादात्किं नाप्तं तत्वत्कनकवर्षिणः शोचालयस्थैः सुरतालयस्थैर्भूतैरिवा रा.म.० १२१

तच्छलेन प्रवीणैः वशीकृतो यः पिशुनैर्नरेशो विभेति तस्मान्न नु को नु मर्त्ये रहःस्थितं नृपं जातु पिशुनः पूर्णो नापितः अश्वछन्ने रितो मासे
स्थितं कोषो पूर्वं मंत्रिषु भवत्यविनाशाय यैः कृतस्त्वत्यितं मंत्रिभिः सा मम राज्येन भवता तत एवली कृताः अभीद् स्मिन कोशशमुख्यास्त्व दनुजा द
ताः सोपि धूर्तो धिया तत्र हर्षीकारसमुद्यतः अस्मन्मर्मभेदी शरीरस्त्वस्मात्त्रापिं तभरस्सदा तत्रेतो सपुत्रभृत्यस्य न नाशो भविता चिरात् श्रुत्वेत्युवाच
न्यस्मपुत्रः सत्यमदनुजापि यः किंतु ब्रवीमि येनायां स्यते कुटिलाशयः उग्रोऽमदनुजस्तासां तासां मृस दाक्रांति सूद्यतः अनेन क्षोधुमिच्छामि कंटके
नेवं कंटके कार्याय सावशादेतरसामिनतुगोरवात श्रुत्वेति हित्वा न्मदतो व्यधाग्जातचिकीर्षितान् अन्यातेर प्रजाराज्ञो मुद्रदेशाहलान्वितः
स्मात्राज्यजिहीर्षायै पर्णो त्ते मापदर्पितः तच्छ्रुत्वा नृपतिः क्रुद्धस्तान समानीय पत्रकान् अवोचत् किं नु कर्तव्यं एतत मित्युचुस्तत्र कुटिकास
तुर्वंधंत च्छत्रु यो मे स्यति हतः अन्यथा दुःसहः मामस्तदा ज्ञादीपतां विभो श्रुत्वेति कातरवाक्येते षां दुर्लस्य चेष्टितः तत्सस पातितो ज्ञात्वात
पैतिप्रतिपद्यत मतिमुच्यनृपत्तात्मा राज्ञाविस्मब्रवीन्निजान् आनीय पिर्पेडारादीन् मंत्रिणः कार्यं निष्ठुरान् इदं दूस्मिन कोशश चक्रिकायत्त

राज १२२ मागतः एतद्दृष्ट्वैन नष्टः स्यादन्यथाभ्यंतरे विशेत् तत्स्यामेतेतेदंतव्याघुक्तानीयेतितान्नृपः छन्नकोपः सेवकान्स्वानकरोत्कृतसंविदः राज्ञा प्रातः
समाहूयविसृष्टानुचरागृहात् सर्वेदृष्टसनकोशेशमुख्यास्तूर्णंसमापपु केपतेतुरगस्तोज्ञानवृत्तेइवाचलः ताडनैं कुशः सातुः प्रापकष्टान्न
122 पोगंनमहादोस्तरणस्यास्तानराजकृनेयतात्कुलाने कोशेशदृष्टसनेमरकाकारोन्मचषान्नृपः भृत्यैः सज्यरमाधेराज्ञेमर्मेडपांतरे छलाद्दि
ष्यासमुत्साघराजधान्यतरवधीत २ किंद्रोहोऽयमितियावत्तत्कोशेशाभ्युत्थितोब्रवीत् द्रुघनैकप्रहारार्त्तोतावत्प्राणैरमुच्यत शस्त्राघातैर्मुमू
र्षुःसन्नुत्थितोमरकाककः राज्ञएवाशिषःकुर्वन्पुनःपरशुनाहतः लिखन्नस्यदर्भरण्यःसविधाप्यसनोगुणी हतोजनमनःकोनोयथायोकस्पन
शोच्यतो जीवतोमनसाचेकंपतेपांनिस्वमभूध शासुकृत्ततनूः सच्छिद्यांगानिकुणमभूत्तथा गोकेवलपृष्टस्याजीवतस्तेयथाभवन् नि
द्राणाइवतेतत्रमृता अपितेयेस्थिताः सागमात्रात्तयास्त्रैर्मरणाराजवेश्मनि अनन्यसुलभेतत्रतेषांश्लाघादत्तामगात् नवित्तेनचदारा
तेनभृत्यानशावाजिरं तेषांतथाप्रमीतानांयथावंतोपकारितां निजपरिभीमावंध्यवोयांतिदूरत्यजतिवनिजपत्नीकाकपासेवकासोप्र राम० १२२

तिदिनमृगादेतो त्वाऽनेबंधनेवाभवतिदिव्यमंभगाद्वाजभंगोतिकष्टः स्फुलिंगालिंगनात्कुद्ध्रुकुसमसर्पोपसर्पणात् मकराकरपाताच्च
कष्टंनृपतिसेवने प्रचण्डगिरिपादांतेचशैलैनिरुपनाथवत् दृष्टिकाभित्ततोनोत्वाम्रणैतेषुनिवेशिताः कृंवेतिमेमसुलजनाःश्वशवाजिरा
र्थ्यपत्नेसदेवबद्ध्काकुषुदन्तविन्नाःनोचिंतयेनिपरमेऽभ्यरमंतरागजानातिकोममकदामरणंकथंस्यात् पःस्वायुषावधिमेवेतिस्वदेहनि।
ष्ठांयस्मांतकोभवतिमित्रतयातिबुशप युज्यततंपतिशवाजिरकमेकंतुम्लेष्ठषुदुर्व्यसनमापैत्रमिदमंतमे तैवैश्रवणाभद्दाघाःकृत्वापिस्वश।
वाजिरं अतेयत्रमृतायांमभुवितैवेवशापिता एकाएकोभुवोदस्तशतमात्रावैताराततःपरामैवंशोदायत्नात्मा कृतोलज्जतेनकिं श्रुतेयछा।
स्त्रतःमृत्स्नाशिलाच्छोछवभूतले स्याप्यंतेततस्तुसंवतस्मिनपरलोकगतेभवेत् अहोलोभस्यमाहात्म्यजीवदूघन्मृताअपि शवाजिरा
पदेशेनतुर्वेत्पावराणांभुवःमहांतोदंततक्कुंचेतकोतयत्ताशवाजिरं तन्निभागेनजीवंतिकियंतोपिवसुस्थिताः वंधोन्यदर्शनाचारोहस्तमा
त्रैमुवस्तले दग्धायत्कोटिशानितेमसावकाशंतप्पेवततत दृत्वाघनुचितानिदायस्ताबाहिकिताच्चयत संतव्योमोसुलेपंस्मात्कविवाचोनिर्गलाः

राम० पेराजैवैभवमवाप्यनिपीयलोकं कुर्वेतिसंचयमतोनचदानभोगौ अत्युत्कटाघभरतस्कलनलुब्धदुःखोस्तिकोशरक्षणनिभाद्दितरतिरा
१२३ गः द्रव्यंगृहीत्वातुरंगादितेषांतद्राजमादगात तत्कुटुंबैर्निराल्वैर्नोप्राप्यकावराटिका कोशेशोसंचितंस्वर्णपूर्णंनूपकभाजनं दृष्ट्वाविकूलस
123 कृपणाग्र्यूत्कारंनृपतिर्व्यधात तस्यसान्वक्रागादीनहृतसर्वस्वसंचयान् कारयामसिपद्राजामुत्कोकेसैददोस्तनं अन्येपित्रपराधेनत
स्यकृपसुतोपमान् क्षत्रियाद्दवंतसर्वेनाशमापुःपुरातनाः याक्षीन्पितुःसभायोग्यान्तत्कार्यविशारदाः स्मृतपूर्वापकारेणतेनसर्वावसा
दिता अंतरंगान्द्रमेभादीन्संचयानधिकादरौ आरमत्यातैनांस्यत्वाश्वसमेवाचपेतकां आधामरवानःपूर्णोस्मेक्रत्वाकोशेशानोशान
स्वनामान्वर्थतांविभ्रदयोभीतोयथागते वक्रामरवानोविस्माणस्तहृथाच्छेकितोभृशं गदमेस्मनृपाणाम्वासितःकायावलोकिना अ
स्मिन्नवसरेमद्रमंडलेसुभटस्तपः अभून्माणिक्यदेवस्यतुरुष्कैःसहसंयुगे मातुलेनसमंयातोयोद्धुंतत्रैवसंगरे आधामरवानःसमाप
च्छामिन्नमुरवःसपं कोप्यूर्वःसनिजैरेवहतस्तत्रभयाश्रितैः कोपिव्राणशलाकाग्राक्षिप्तमर्मविदारणात् क्रतत्तन्मरणाजाहृतैरस्तंतदुः राम० १२३

स्थितः तद्देशाच्छ्वमानीय जननीसन्निधौ न्यधात् ज्येष्ठोऽपि पैत्र्ये निलयोऽपि वल्लान्वितोऽपि प्रांतोऽपि जन्मभुवमाप्र धनप्रपंचः नैवापराज्य

मुचितं सत्कृतमप्यलोभागैर्यविं नाना नहि भवंति सभीप्सिताथाः अथवापि नृशापस्ततस्यापि फलितोऽभवत् यदाक्रोऽपि निजं देशं परदेशोऽस्य

गतः अत्रांतरे महोत्पातातादिव्यभौमांतरिक्षगाः अदृष्टपूर्वि के येवापुनर्यतजनकंपदाः तथादिशप्रयमात्राज्ञिपुष्पलीलाचिकीर्षया गते

म रुवराज्यो वीभूमिकंपोऽभवन्महान् अस्मत्काले जनः कोपि सुखी नैवाधुनास्थितः इतीव देशे तत्कालं चकंपुर्जनवद्द्रुमाः गदभूत्पूर्वदि

क्पुच्छः केतुर्नभसि विस्तृतः पूर्ववत्क्रामखोनेन दृष्टोरिष्टस्य सूचकः सहस्रवित्ततः पुच्छः कालकुंतोपमो दिने स्फुरत्स्फूर्ती दीपमस्या शांतसै

वदृष्टो जनैः पद्मसूर्वेडवाराजमुद्यांतर्गताभवत् देशात्क्रौंचुंदलो राजायोऽभियायवनस्य सितद्वारयोर्दिने चेरुर्वन्याः श्रीनगरांतरे

विज्ञलोऽतसुपुवे म्रुनोचप्रसवसोऽगा निष्फलो यः सदाप्यदीततरुः सफलोऽभवत् उपराजगृहे मूला दाडिमी कुसुमोद्गमः सुमनोवाट

शाटांतर्भूर्वाशाखाततर्वर्षेण्णा इतिदृष्ट्वा जनः सर्वैः सतेस्मारमिवान्वभूत् अत्रांतरे वसन्ते सेदावानगादाहिपीञ्न हिन्दुकाचिरधुःपूणान

राज पितोद्दलितकुधा तच्छ्रुत्वा यवनाः सर्वेगत्वा कुद्दान्दपोतिकं चुक्रुशुर्येन राजापि द्विजपीडनमादिशत् अजरामरवुद्धादीन्ब्राह्मणान्सेव
१२८ कानपि तत्कोपेनाकरोद्राजा निक्षेतभुजनासिकान् त्यक्त्वा स्वजातिवेशांस्तद्दिने पुत्रब्राह्मणादयः नभट्टोऽहं नभट्टोऽहमिति सूचुर्भटलुठने
१२५ वहूरवादकमुख्याये पुरासंतीष्टदेवताः तन्मुर्तिलोठनं राजा म्लेच्छप्रेरणयादिशत् दत्ताभूर्जैनभूपेन येषांगुणपरीक्षया तेभ्यस्तानि निर्निमि
त्तेनाप्यहरन्नधिकारिणः समाद्दिमफरोनामतः प्रसिद्धान्म्लेच्छदर्शने सर्वदर्शनविध्वायनकेषांभयकार्यभूत भूपनित्यमदोन्मत्तस्वंतं
त्रंसंत्रिंमंडलं उत्कोचहारिणः सर्वानंतरंगास्तंरगितान् दर्शितावलपीडापंडितानवलोकय च स्मृतश्रीजैनभूपालगुणमालस्तदा
जनः देशेसरुदिताक्रंदमुणोचास्यंतदुःखितः सर्ववृद्धस्त्रियानूठायस्तोदिहृपराभवः सर्वकार्यांतरज्ञोयंसयेयातिकदानृपः इतियेष्य
वदन्नदृष्टास्तत्सुतविमवाधिन पारसीभाषयाकोप्येषपूर्वेहूषणाविशेषास्त्रणः फलितोदेशे श्रीमज्जैनमहीपतेः सेवकाः कितवप्राया
भुक्तेमयानिमोगिनः तच्छापाविदिवकालेनप्राप्तास्तेतनिपीडनाः किमस्मदृसकोदेवहृतोवृद्धोमहीपतिः इत्यादिसासृताक्रंदा राज०
१२८

शुश्रुवुस्तेपि पार्थिवे स्वल्पोपि राज्यकालोभून्नवाव्यामेः सुहृद्ः मृद्ः निदाघरात्रिः सन हृष्टदीर्घदुःस्वप्नसन्निभः लोत्राशिगहृद्रव्य
हरणैः परपीडनैः तुतुषुस्तस्य भृत्यौघाः कौशिकास्तिमिरैरिव शय्यानूढोमधुसीवः प्रजाकार्ये पराङ्मुखः संवेदिनेनि नायातः स्वपा
स्वपरिवर्तनैः ऊल्लालगायनोद्गीतैर्गीतैश्शृण्वन्दिवानिशं गुणिभ्यो राजयोगेभ्यो नादादर्शनमात्रकं शादाभेदनराज्येपासमध्यन्वति
मनोहरा लक्ष्मीपुरराजधानीतत्पुत्रापोदितः शिखीपावलाध्यमठस्थानेवेशमालीविपुलाभवत् सापि दाग्धासमेतत्रत्तत्तस्यौरज
नश्रिया हस्याभ्युपद्रवोद्देशोहृष्टावास्तव्यनाशकान रातन्याशास्वेवद्विषणातिरिव्यस्तकाठून्व राजापचगहावासस्वज्वलेतसमीस्य
च हर्म्यमारुह्य संतुष्टः पानलीलांव्यगाहत अस्मिन्नवसरे नयधिषणाः पिशुनैरितः यात्राधमसबलपुत्रेव द्विदेशेप्यमजेयत यत्सेन्य
वीस्यदैन्येन ययुर्वास्वमहीभुजः प्रदीप्तेरविरश्म्याघे दिवसेतारकास्वपूर्वं राज्यपुरीराजो जायसिंहोनृपात्मजं स्वमांस्वसारं चदत्तो
तोषयति स्मतं कालीधारामसिलतामिव वीक्षतदाश्रितां कंपकेनाग्वेशस्थाः सामन्तान्नपतोजनाः सेनादीन्नारकोटियाशिश्रियुस्ता

राज १२५ 125

भयभ्रष्टैः बलिभिर्मङ्गलादेवीमिवोन्नतमुविशिखितां मद्गुणखराचित्ते शीराज्ञं हंसास्तमाययुः सरोवराभिवमोघघु क्रपसा विनिर्मलं ॥
राजवृत्तान्तरोधेन स्वपदार्थोपपादकैः मातुलैरपि तस्यायैर्दल्हणाकुल्हणापितं कौमारो हृसि केवीस्पकटकालङ्कता अपि अभूवन्वे
भरहिताम्यादिलामद्भिनो लाहव वहूपङ्क्तिःस्तैरतीसाज्यलमेस्तनुदीतटात् नत्सेनारामवहाब्धिसेतुकौतुकमातनोत् कुटीपाटीश्वा
रोभाभ्रेतत्सैन्ये दैन्यवर्जिते नारायणोदरो कृष्णहृष्वलोक म्लमेव्यधात् सन्तुष्टो भोगपालानापुरीमहाचितान्यपि सुचिरं धूमितान्या
सनरद्धाणि हृदयाणि च उन्मादकृदसेसगत्तत्तरगतरागिता बाल्येश्वरगिरेः पादमूले प्रापासवाहिनी तदीयकटकोदीपस्तु न्तुरगतरगि
तः मतमेवनन्ते चक्रे येनयेनयथावदत् निस्त्राणं भृतलेतत्तु निष्पाणीयाजलाशयाः निरिंधनान्यरण्यानि तत्सैन्ये चलिताभवत् सोहृस
म्मान्यराज्ञासैन्दत्तस्तत्समयेन्वहं कुर्वन्नहृत्कथाख्यानमभूद्धृतपुस्तकः कारदीह्वतमूपालः सपाणमासह्वतस्थितिः अथ वैचैत्रमासा
तेकाश्मी रागमनोत्सुकः तावदह्वाम वक्राम रवानोद्यमनिरर्गलः आक्रान्तमन्त्रिस्तामेनो ज्ञात्वा व्यस्तनिन्नेनृपे अप्यसेततपानेन सीमादे राम° १२५

दृष्टवल्लाछविः सवान्तरीणित व्याधिबाधितो भग्नमहीपतिः अप्रोदस्सनरवानस्सपूर्णो चंद्र इवोदितः तान्दृष्ट्वैमंत्रिणः पप्रच्छुर्निवसंकुचितान्यथा
त् किं नैतेन समानीतो व दृष्टोपि रुजगखराः इति राघवसुत राजापि सुनेपरितोषदीत् पश्चिमाशागतं स्फुत्वातमपूर्णो द्विसस्त्रिंश व स्फामरवानो
मेटहोमन्दे दृष्टवसौभवत् मायेसुतेति कसोभून्नतदभ्यधिकादरः मत्या सन्त्वविनाशानो धीरोसो स्वेदपलायते अन्यभ्यर्थनयां मंत्रिसामंता
नोमहीपतिः यात्रागताय पुत्राय ददौ दर्शनमात्रकं नूनं स्वानुजभीतोभूत्तत्कालं सोन्यथा कथं परिधानादिसत्कारं न्यूनमेवाकरोत्सुते वक्रा
मोवाधत्ते नूनं मत्पुत्रमिति शंकितः मत्तस्मिंश्छन्नकोपाग्निः शमीतरुरिवाभवत् पानार्थं राजधान्यग्रे तस्मिन्नवसरे नृपः अ्यारूरोह संभ्रमं भूत्वे
ःमत्पुनेवप्रचोदितः तत्रैपोष्कसो धांतलीलपाकाचमंडपे धावन्यपातनामाय स्नवदस्त्वविसंस्थुलः कष्टास्मि प्रभुजे भृत्यैर्नीतः शयनमंड
पं पतत्च्छापरखादर्शः संमूर्छ्याय नेपततत् भिषजोस्माव सत्वाशान्कोपि योगी चिकित्सतः विषोत्कोटोष धत्तस्य पततिस्म कृतव्यथः तस्माव
धप्रयोगेन प्राप्तदाहो दिवानिशं कासतिस्म समरणं क्षणमात्रेन जीवनं राजधान्यंतरे राजसुतः सुजनकांतिके आपुका सदं संयुक्तस्तदिनो

राजत
१२६
126

पुष्यतीति अथात् मुमूर्षौ पितरि ज्ञात्वा महतो दर्शनागतान् तन्निर्गमनिरोधाय द्वारि धान्यां भटानधात् स्वालयस्थोनुजो राज्ञो भयदर्पोग्रसंभ्रम
कराणि वरविस्तीर्णा सात्याराः संचारयभूत् तत्काले राज्यलक्ष्मीम् स पितृव्यभ्रातृपुत्रयोः द्वयोरासीत् समानूढा चिन्ते सेशयधीरिव अत्रान्तरे स
दापुन्नः संभ्रमसचिवैः सह ब्रज्ञाम स्थानमागत्य युक्तमित्यब्रवीद्वचः स्वामिन् हृदशाद्दीर्घ समर्प्य स्वयं त्वयि सुगतः सोतामि धोम्नात्रामयात्
कीर्तिशेषतां सेब्दोधुनावशिष्टस्तत्क्रम्भजनृपासन स्वपदस्सनरवानायपैर्यावराज्यं प्रदीयतां त्वमित्रामदत्ताय त्वाद्रासिताचकितासती
सेयं त्वयावनगोपाल्यं कुलवधूरिव किमन्यत्पुरलुंठकाः काकाः स्ववलिमियाः यथागतं प्रयान्त्वेते कृशादामलिनत्विषः श्रुत्वेति भाषितं तस्य
कोपनः स्रासरोब्रवीत् मुक्तिर्भोजनकस्त्यक्तास्ताद्दक्क कल्पद्रुमोपमः संदेशावमरस्थान स्ववाधितस्तदुपाधिभिः परलोकमनोलोच्यस्तापसंतत्य
ज्यहूरतः अस्वस्थः सयथाम्नातासेवितः सततं मया जानासेव न कोराज्यं यथा तस्म मयार्जितं कोयमज्ञातपुत्रो यस्य दैवोवासयोगपतां अस्मिन्न
स्वेतकोराज्ययोग्यामदपाल्लुकेः सकनीयानदज्जेष्ठोवयसावगुणैनच पृथिव्यां वीरभोज्यायां सान्नः कोवमरोधुना स्मायन्नुचिंतयन्नन्योत्क्रान्तं रा०त०
१२६

मत्समोचयत् येस्सङ्गेष्यितकं योभूद्राज्यार्थेकृतभावने: अनाप्यैतांल्लदामत्वानिराश: समपद्यत मत्वासन्नेनाशेरुद्जलौघस्य वृद्धमूलस
रूपपात्वमस्त्वादोधृतिरेवसैतोमतिर्जेतो पुत्रमपुत्रवाकोचेदगृहीष्यन्नयान्वितः तुरगाद्यजितस्तवेमदास्यचैतत्वयेगतः अथवामतमेकंचेद
ददानिष्यद्दलोन्नन्नतः कोशंदत्तमयास्यचैतस्यांतपितृपुरांतरे अथवावास्यदेशंचेदागमिष्यत्तदध्वना निवृत्तःक्रमराज्येचेदाक्रमिष्यच्च
नेमदीम क्रमामसकलस्यास्यकिमुनस्येद्धिलवतः बालवालिशान्त्योक्ता पुत्रवाक्याविनिश्चयात् अनभिज्ञातयातोनौवतकिंकिंनहारि
तो रुल्लकानामस्मत्कोपिचिरंभास्यत्यतिभोस्तानयाधियो वरमज्ञसुतेराज्ञो राज्यंदत्वास्तिनःसुखं इत्येकंएवंसंबोध्यवलिनेन्नपवल्लभ आ
पुत्ताल्लरल्लेकः संमंत्र्यसचिवैःसह चक्रेसंभावनां राज्यनिश्चयेराजसूनवे गत्वास्कंदपुरास्थामिव क्रमनिमित्तिदर्पतः अभिमन्युमतीद्दा
रोनिश्चिकायाभिषेचनं अथयस्वच्छंदवर्तीतंसमाक्रत्वातृणंसुतान्वितः वक्रामरवानोवित्राणानिरगान्नगरांतरात इत्थामदाघमाणिमाक्रिकविद्रुमा
घानरत्नाकरंस्वपतिलुब्धमतिः सएकः तंतन्मदाभयकारान्मकोरामल्लदीयान्वीर्याणायः शमयितुंगतभीः समर्थः क्रत्वासमन्यात्पुत्रस्यचरितंविक्रम

राज १२८ त्र सः विक्रामितबलः पुत्रपुत्रो धाराध्वना चलत् यथैवाधमखानस्य निष्कासनमयं व्यधात् तथैवास्याभवद्द्रोहो नानीचेराफलत्ययः राज्यं चतुर्दशामा

सांश्च कृत्वा मासिसमाधंवे वर्षे षट्चत्वारिंशे गाद्दिवं श्रीपंचमीदिने वेतालोवमुद्दंदं दुस्तंभमज्ञितमेडपे तेनैवोच्चैः कोपेन संबाडितो क्रियया नृपः द्र

१२७ सूचुः केपि केपृच्छुर्योगिनो शास्त्रदस्ततः न्यस्तोल्कोटाघवे घेस्ता रुचिरास्तमगान्नृपः कोचिद्ब्रूते न्वदृष्टेन केवल्यासुतवर्जितं भूपतेदुःस्थि

तिस्तायैकामिताभिषजस्त्याम हिंग्मोमुलवेदनक्लोस्वस्ततयारया वदिः पेपोटालदेशान्दारहत्वाद्रोहोणपार्थिवान येभ्यस्व राज्यति

लकेभिद्दामसनगतो यादीत पिप्र्यास्तोन्मविवोन्हत्वा पमीतइति केचन नूनं स पितृशापेन तत्तत्पापेन दूषितः हिमाघइव तापेन विलयं ययौ

पंदजस्रा निष्कंटकं पुरं ज्ञात्वा निःशंको नृपनंदनः जनके शिबिकारूढं संनिनाय शिवाजिरं मंजूषिकां तरान्नीत्वा तं पेटकावृतं शवं पितुः पाद

तलेतत्र भूगभीमं यतेऽस्मिपत् सर्वेमन्मंजूषिमात्रेमतदेवेत्यतिशंसिनः मुखावलोकनं कृत्वा तस्मिन्मंजूषिकां जहुः गंते तत्र समापूर्यशिलामध्यो

न्नतोऽन्मधुः कठिनो यममभूत्कोहंजननानित्यवस्थितं तु अरुदन्नेव कालस्य कृतेन वसोवदारागः स्मृत्वा स्वामिभसादानां मुखी कृतदिङ्मुखाः तद्रा राम० १२८

ज्येऽस्वल्पकालीनं प्रसादसुभगोऽर्जितं अविंदन्सेवकास्तस्य स्वप्नस्वर्गोपमसन्निभं परिसीमाभयाद्धिंदुस्थानवाचाचमूपतिः कार्यगीतव्यथाघे
नमशोसेति नैके जनाः पुराणधर्मशास्त्राणि मोसोपायादिसंहिताः शृण्वतो भूपतेरासीद्यामिनीषु जागरः दोषाकुलाः पुरगद्दाम्नुभपाकदा
येघूकादयो दिनपतेरुदयेऽहि षंति तस्मिन्समुपगतिमद्दहासचिरप्रकोशनिष्टाभ्रमंति तिविपिनेषु गुहासुदुःखाः दुष्टास्मैरते कारादीन्मत्वा त्वा
निष्प्रान्वशिष्टधीः स्वानोन्ये कुमुदुःखापिकारणांतरेन्यधात निवर्त्यान्यक्रियांमंत्री तपितुर्यपशालिनो राज्याभिषेकसंभारंचक्रे षोडशाभिर्दि
नैः घूकादयो नभसि सैतिपराभ्रशास्तास्तावत्प्रदोषसमयासमुखप्रचाराः आशाप्रकाशविषदोविलसत्प्रकाशाभास्वान्नयावदुदयं कुरुते स्वचे
दुः॥ इतिश्रीजैनराजतरंगिण्यां पंडितश्रीवरविरविरचितायां ज्यैदैदरशाहवृत्तांतवर्णनं नाम द्वितीयस्तरंगः॥ शिवायास्तु नमस्तस्मै त्रैलोक्यैकम
महीभुजे अशेषक्लेशनिर्मुक्तो नित्यैश्वर्यदशाजुषे भूतंयद्राज्यवृत्तांतं वर्तमानं करोत्यलं सवाग्योगप्रकारेणावं घोयोगीश्वरः कविः प्रतिय
हानुग्रहाभ्याम्भुक्तायन्नृपजीविका तद्वृत्तंस्वस्यनिष्कृत्यैवक्ष्येहंश्रीवरपंडितः स्वदृग्दृष्टमसज्जस्मान्हृपहिभवे वैवक्ष्यते सेपकास्पनैवेराग्यसूतेरा

राजे
१२८

128

जतरंगिणी राज्यवृत्तानुरोधेन न काव्यगुणचर्चेयं संतः शृणवंतु महाचः स्वधियाथो जयंत्वपि कापथ्योक्तिवदेवेयं कृता स्मैसे भविष्यंतो
दृष्ट्वैमे ललितं काव्यं कुर्वंत्वन्ये च पंडिताः ततः श्रीहस्तिनो राजा व्यसनोज्झितवासनः सेवंधरपुरीं त्यक्त्वापि श्रेणाशत्त्वसुदरं आगमेजेन नगरं
पितामहविनिर्मितं सिंहासनोपविष्टस्तान्निर्मलाम्बरभूषणः वभौ कुवलयानंदी शशीवोदयपर्वते मल्लेकोथा सदायुक्तो विधायतिलकं स्व
पं सो वर्णकुसुमैः पूजामकरोन्नवभूपतेः रौप्यासनमुह्मातः कृत्वाथ छत्रपिधानकं एकशेषत एव श्रीरासहृशभूषणं चित्रेनवनृपस्य मुख
चंद्रावलोकनात नगरानन पद्मानां विकासः समपद्यत अभिषेकक्रियारब्धहोमधूमभिषाद्भुवः हर्षाणीवो द्गता राज्ञामुखोच्छ्वासएवावभौ
वाद्यमानोद्यतातोद्यतोद्यत्यतिरवध्वलात मुमन्नामुदेवास्यमोचुः पूर्णाशिशोदिशः ध्वजमालावभुर्दीप्रस्फूर्जकापटांचलाः ज्वाला इव प्रता
पाग्नेर्निर्गतानवभूपतेः छायाकुसुमकायांलावभुः श्वेताः प्रविसृताः चिरात्तरुणराज्याप्यादूषहासस्त्रक्ष्विषः कौशेयकोज्वलाः सर्वे सवभूपते
ःसुरज्ञाग्यतरंगस्य तरंगाख्वतेरुचन कार्पासकपरीधान यत्र यत्राभवत् पुरा तत्र तत्रास्ततद्राज्ये कौशेयकव्ययो महान् राज्यलाभे वसेना मेसू राम०
१२८

यस्यैवमदीप्यतस्तापदरका: सर्वे दुष्टमेघा लयं ययु: रवि: प्रदीप्त: कृतेतप्रकाशो विभाति चास्मिन्सति सूर्यकांत: तस्मात्समुत्थ: सचपावकोन्य
त्तमोपह: किं न करोति कार्यं आमन्त्रितपितृव्याघायन्हतेविफलश्रमा: पौत्रेणाहेलया प्राप्ततद्राज्यं गतके पितु: पितामहस्यापिपितृव्यस्यच
तत्पद: भाग्यभाजंन्नृपश्राप: सर्वो: सिंधुमिवापगा: षट्दर्शनपरिचयमोग्रदीन्मत्तरोजित: षट्दर्शनक्रियायस्मिन्नेकमत्यमिवाययु: भूप
तेरहम्मदापुक्तानियुक्त: सर्वकर्मसु साचिव्यपुत्रसंयुक्त: पुण्ये घृक्त: सदाकरोत अथपश्चममेवाहलदापुक्तमल्लिकं नृप: सग्रामसग्रामभना
ग्रामममेयस्वामिनं व्यधात पुत्रोस्य नोरूजापुक्तोद्वारपालादिकार्यभाक् इस्मिकाममजद्राष्ट्रं समग्रामविभवोजित: पानलीलान्तरेतत्रम
त्तोद्यामृत्यन्तेवर्षिणा येन दारिद्र्यदावाग्नि: क्षीणान सपित: क्षणात् वर्द्धिंदेशास्थितेराज्ञि बाल्येप: सेवकोभवत सताजिभद्दोमल्लेकमत:
सापांतरंगतां नियहानुग्रहव्यग्रा: समये राज्यविग्रहे दत्तद्दूसाधिकारोराजेजिद्धवसोभवत् ३ अधिकारनदीपूर्वेस्फुरितोशतधाभवत
तदाद्वितीयपावृत्सातस्मिन्कृतपदावभौ अन्येष्वष्वावचानयामाज्ञोनराजानकादय: पूर्वमेवानुसारेणसमादेशापुंजसा श्रीमल्लेका

रा॰त॰ स्वदः सर्वे कार्येषु यास्यतीत्यब्रवीत् तान् नोदलंघयद्राजा बालो सिंधुरिवोल्बणः पित्र्यं पैतामहं वापि वित्तरूढ्यावर्धनेनवसन् भुवि देशोधियात्तस्यैते
१२९ षां निष्कासनेन्यधात् सर्वदर्शनसंयुक्तो नृपो मंत्रिविधेयधीः पितामहदासमाचारं प्रावर्तयत मंडले स्वामी समीहितज्ञश्च मंत्री भक्तः स्मयो
128 ज्झितः संयोगोयम जापुण्यैः सुचिराणि निरीक्ष्यते उच्चासनेषु मार्गेषु शठक्रूरादीन्निवेशयन् तदृतादृग्राजा येसनिषण्णोभवत्तदा हितंप्राण
पण्णापिप्रभोस्संपादयन्नयं महस्थरवेदेतस्मिन्नाभवद्भक्तिखंडितः मठाग्रहारसदाननिर्माणातिथिपूजनैः नृपापचारैः साफल्यप्रमेनयी ।
सर्वसंपदः कमलममलं दृष्ट्वा श्रीमन्नखकोशविभूषितमप्यपितुमध्यप्राप्नुयाद्भ्रमरविषयाणाः भक्तिमलिनस्तावन्मन्त्रः संपर्कासंगवरस्थव
णाच्चपलोवह्नायाति संयमधुपैः सह अत्रांतरे सवत्कामरस्थानैः पिशुनमोहितः देशांतरार्थमंत्र्नाश्चापूहायागान्मदोद्धतः तद्बलांतरमेष्या
मोवयंतत्ररणस्मृणोङ्गतिलैरैवधूर्ता शांतमकुर्वन् राजपूरुषाः कार्णाद्भूतरतः शैलानुल्लंघ्यकरंकोत्कटः क्रमराज्यं प्रयत्नः क्रमराज्यजिहीर्ष रा॰त॰
या तावन्मंत्रिपुत्रा राजा स्थितो वनितपुरांतरे तत्प्रत्याहृत्य वर्षांतो प्रक्रत्वा तत्प्रणेन्यवर्तत राजा सत्पुत्रो प्राप्य पितृव्यागमविकालः अनीयसविवानस्म १२९

वोन्तर्भांतरिममब्रवीत् पितुः क्रमागतं राज्यं पुत्रस्येत्युचितं मम कोयं पितृव्यो मे स्तोपि कनिष्ठो निर्मितो धमः अथवा वीरभोज्या यां भुवि को
पेन यो दृप्योः पुरुषेन विजयी यः स साम्राज्यभाक् सोस्तु मंडले किं त्वद्यावसरो नास्ति समित्युभ पर्वतनाः अमुमेव श्रुत्वेति नृपते वो कोप मत्स्यूचुमे
त्रिनायकाः पेतत्प्राधमरत्नना धास्त्वदर्थे विधिना हताः कोयमल्पबलस्तस्याघो ह्यास्यानपरिच्छतः किं त्वद्यावसरो नास्ति समित्युभ
पर्वतनाः अमुमेव मिलं त्येतयदि किं क्रियतेपुनः तद्दत्वा कोशसामग्रीमितो गत्वा वदिस्ततः देशमाक्रम्य नः कोयमि छन्नवा चिराद्विभो
श्रुत्वेति मल्लिकः प्रादभूपतत्रसभांतरे तिष्ठत्वच्चभावास्तावन्मौनं मंत्रिसभान्वितः स्वकीयाधमरवानीयान्मतृतं विस्तृजामदे तेचद्विताबय
पामः पुनस्सर्वबलान्विताः कोपेतत्संभ्रमः कस्यसद्दायः किं करोत्ययमो श्रुत्वेत्यादिमंतातेषाविविधनिश्चयोज्झितं मल्लकेस्वदमेत्राणकृतेच्छे
मल्लपद्यते। पितुः पितामहस्या पैमेन्यं वृत्वा निजांततिके पेतृव्यान्सेवकान्सर्वाश्वदत्वानतदृलान्वितान् सपिपेंगमरांस्ताजसहादीन्वसृजन्नृपः
योद्धुव ज्ञामरवानायमा वीरदेशवासिने अयमल्पबलानेतान्जेष्यामीतित्वरान्वलः तावद्ध्रुज्ञामरवानः समापतुल्लपुरांतरं अनागतैः कृता

म्बो मैत्र रपि राजमह त्तमैः स्वात्मानं वंचितं मेने तन्निरीक्षणान्नृपात्मजः तद्दिने राज्यलक्ष्मीः सा पितृव्यभ्रातृपुत्रयोः द्वयोरासीत्समानूढा कोट्यो
सन्देहधीरिव चौरा इवाधिकारीघे द्राज्याय पराक्रमप्रियाः तुतुषुः स्वकवाभावात्तं श्रुत्वा क्रमराज्यजाः अथ जैनगिरिया वदाय येऽात्त द्रोणाकुल
हूत लावकसमागत्य भूपतेरिदमब्रुवन् देव क्रामरवानः सतनेयानयविचक्षतः युयुत्सुः समरे बद्धः करीव मदनिर्भरः पतितेन द्रोणाधानेत्व हूलो
हतमानसः तत्यजेऽनुचरैः खानः पोषपर्णैरिव द्रुमाः ततः सन्त्रासमेराया गर्जतैः सैन्यनायकाः दुष्टमेघ इवापाताश्चक्रुस्तच्छरवर्षणं धन्यास्ते श्ला
घनीयाः स्मरणाः स्वामिनः पुरः स्मृत्वा मित्रप्रसादानां जीवयन्तृणवज्जहुः तच्छ्रुत्वेष क्रमाणामेवं स्वमित प्रसादं प्राप्य संग्रोजदति ये निजजीवात्ने
शस्त्रातिलिपुष्पनिकराणिव सदिदं तो धन्यास्तएव कृतिन्निचिन्त्य भूसेवकोभ्यन्यथो देवस्वप्रसादात्म्यं यन्त्रस्ववर्णाभटाः शिरालमार्गपाद्यापेतद्दूला
पलंपयपुः इदं चित्रतरायत्न कण्ठका कोपिनोमृताः किंलखसकण्ठनिर्मुक्तशराग्रफलसंधितान् निष्क्रासुनागाककोष्ठातरवद्वसखानोरणोद्धतः तेना
हल्लायुधः खानादीनां त्वक्षरवेष्टितः चितानल इवासारमिर्यामासमपद्यत पावत्तमेसद्दृतुतेमारभन्त्कपपादुत तेफिंपङ्गमात्तावदासह्

इषं जेरभूः पंकिलानि वृष्टिश्च हि जीयेनिःसह्यायता म सुभीतिरितिमा भूत्किंकिं तस्य न दुःखद शीतवातभयोद्विग्नाभग्नाः केदारकर्दमे स
त्वातेत झटान यागतो टाइवेत चलन अर्जितां सर्वसामग्रीं पामरैः परिलुंठिता साक्रंदं च सुतं पप्रच्छ इर्येः सविषये दध्यौ चक्रो चैर्भ्रातोक म २
भत्याः क्षुगृहादिकं सुसुतः शत्रुभिर्बद्धः कं हा ब्यामि कोत्र मिकिं वरं मरणमेवास्तु मा मास्तु मम जीवनं फलितं वचनं मे श्वयदुक्तं जनकेन
तत धिङ्मां चिंतामणिं त्यक्त्वा पन्नकाचमणिः स्थितः इत्यादिनिंदन् स्वात्मानं पश्चात्तापदग्धाशयः जीवन्मरणमापन्नः स्थानः सस्यानिव
तते पौषेतरुरिवोन्नयः फलपत्रविवर्जितः कुलं कुंजा राज्यतव क्रमायातं दत्तं देवेन भुज्यतां फलिताधर्मविजयः सोयं भाग्येमहीपतेः किम
न्यत्तस्य कर्त्तव्यं पत्तुतं समादिश श्रुत्वेति नृपतिस्तुष्टो दत्वा स्मे पारितोषिकं जयवादनिनादौघैः सर्वं वलमतोषयत् अन्येद्युस्तत्र झटाजे
नगिर्यां करद्वेष्टितां व क्राम रत्नानमानिन्युः सुसुतं भूपं धर्मविजयं सतं लज्जयातेपुरः सग्रामविजयो तिष्ठत् सत्कां तु सभटवर्जे संदर्षाराजधा
नीतां मा रुरोदह नो श्वाः उच्चावचोक्तिमुखरपौरांतरगतेन तं भूमेरधर्मविजयं सतं लज्जया च भयेन च राज्ञः सामरन्यस्त दमलधस्ताविभूषणो दयालु

ग·जे नीचदत्तात्मजीर्णवस्त्रावगुंठितं मुखं रश्मिभिर्वेसितं तज्जयाच रणसाणामटन्मत्तदत्तधत्तविभूषणां दयालुनीचदत्तात्मजीर्णवस्त्राखरव
१३१ लूनेषु मे दोषदत्तं गुध्वजवेष्टनं अलस्मीवीसितं दृगात्पितव्यं साणामेसत ३ भाग्योजितसंभूभर्तु स्त्रैवद्धः समात्मजः दीनात्मादहशे
131 पौरैः स्थिगः कसविभूतयः लोभाक्रान्तधियो विवेकमुचितं मुंचतियन्मोदिताभुक्तायामनसापिदर्पकचिताल्लकेनशक्यास्वयं संतापाय
भवंतसंततमल्लनीताः परैश्चेद्दलान्मामासंतुभवेन्नंहत्तचपलावेश्यास्वैता: श्रिय उपेक्षितः पिताताहगस्वास्थ्यसाध्यलिप्सया ज्येष्ठोप्या
धमरवानः सर्वाधितापायुक्तिभिः दुराशापापरांभ्यान्ताश्रियोसाध्यामेयसाणात राज्यलोभाक्रान्तमृतेतत। तां द्रोहधिवैयः कृताः अथैतेना
फलेमामंतदधर्मविनिश्चयात् हष्ट्वावद्धंतमानीतंसोनमित्यवदज्ञनः कोप्यचुः स पितृशापाहिमूढः समपद्यतः तथाहितपिताजानुपितद्वेष
रहाब्रवीत राज्यं त्वदयजाभ्यामनाशितं वैरतीमिथः तत्राप्यनिष्टोहायेवसमचिताज्वरमदो तदेतोविनिवायोद्देपुक्तोदेशमुखाशया त्वा
मेववर्धयिष्यामि त्वमदेकाग्रयोभव श्रुत्वेति शाहतेना दंगात्तु चेन्नातरं त्यजे पतोज्येष्ठोस्ति मे हि ष्टोहयोः किं सकरिष्यति श्रुत्वेत्यादर्तु गमु: १३१

गंजं

त्वयेष्ठ स्नां सरस्सति स्माग्रमाद्रुणद्दस्ते नभुजंगमिवेवेषमंगसिद्धकार्यः सपुत्रः सवाधेतेयदिकागतिः तच्छ्रुत्वा सस्थितस्सः सश्लोकेनेत्मुत्तरंद
दौ विद्यातीर्थे श्रुतपरिचितास्साधवः सत्यतीर्थे गातीर्थे सकलमुनयो योगिनो ध्यानतीर्थे लज्जातीर्थे कुलयुवतयो दानतीर्थे वदन्या धारा
तीर्थे धराणिपतयः किल्विषं क्षालयन्ति तादाकर्ण्य श्रीद्राजा सक्रोधं तं दुराशयं बद्ध्वा पुट्टहट्टेशोसि नोदयस्मितस्तमः वराकः स्वबद्धा
रार्थीत त्वत्वमपि दर्पितः किं वक्तुमारनेयो भ्यनेत्रे पश्यामि दुर्धियः तं दंकाएवनसंस्त्वभवेस्मानुशयो चिरात् इत्युक्तमस्मिपित्राय तत्तदयफ
लितं वचः न मीसेति कथालोकः स कोशाप्यकरोन्मिथः इति वक्ता मरवानापराजयः यथोचितैर्दानमानैस्तोषयित्वा निजं बलं तस्मिन्नेव
दिने राजा तु श्रीनगरमाययौ बद्धरिपुसमादायनौकारूढसुतान्वितः श्रीजैननगरे राजवासे संवेधनेव्यधात् जननीन्नृपतेः श्रीतादर्शनाम
तद्दर्षणा श्रमन्यतराणोन्त्रीणां पुनर्जातमिवात्मजं शंकितोपोन संवेधान्नृपतिः कतिचिद्दिनैः कृपावतारस्सौ हादीन्कारागारतेव्यधात्॥
पापो मल्लिकराजः स्वपचगकारेदराजः पुनस्सुरकोतेत्रेणततदापासकाप्रभृत उत्को वमुद्रादानादिस्वपंचाचिमनवेचनः सुतं च यक्तनापेन

राजं- १३२ देशोषोविलुठितः अभिमन्युगौतीहारः स्वतंत्रोमंत्रिमंडले सदेवसारासि साम्यमभज हल्लदर्पितः लोत्रप्रतियद्दसेत्रदत्तहद्दिः पदेपदे॥ लु
ब्धः सनिजमात्मानमनाशीभोजनेव्यधात शंकराराजगृहासन्नः पितृभ्योवेधनस्थितः त्वय्यत्यत्रस्थितेकोपिनीत्वाहंराज्यमाचरेत इत्यादि
134 गीरितोनेननेयबुद्धिर्नरेश्वरः कुद्धोवक्रामरखानायेनेत्रोत्पाटनमादिशत नृस्पतूलाचितेनेव हूयेतमांपिलाकिको जोनराजानकोलोष्ठी
दृक्तशापमदापयत नेगुणामसिहंतुर्येहत्सासस्सचपात्यथा इयंनशक्यतेवक्तुंयथार्थमाहंशागिरा दुर्नीतिमवदत्केचित्केचिदाश्चराज
भितं प्राक्रमपाक्रमपेरनीचसंगमथापरं तदंधकारणंश्रुत्वाकोप्यवाच्यगिरावीत मानुष्यमात्मनश्चेत्स्याहूरंप्राक्तनेवश्मनि राजगृहेस्तु
माजन्मकस्यापितिनकोवदत स्फूर्जज्ज्ञागपमुमुजवन्त्रवनवन्नोल्लासमम्लुरवः प्रायोवन्तिविभुर्विनोदकलयाकालंविशालंसतां दौर्भा
ग्यादितदुर्गतेः स्म तनिजप्राप्यमकोपोन्नतेतस्यप्रामभदाभ यस्यसमभवत्तमापिकत्पोपमः अयः श्रुंखलवद्धांघ्रिः सोधस्तोत्रेववेधने
स्मरन्विभवसामग्रीमनपेच्छ्यमायुषः नायंप्रीतेर्विनाजातुर्वेतेतस्मरगृहांतरो इत्येवतस्यतारावाचित्योजारगणांव्यधुः योभूच्छप्याग एम: १३२

ह्निस्तंस वीणो सेवकेवितः अभूवन्नेकवलं तस्य भृत्याः स्फटकमल्कणाः वितानावलंबोपायवभूवुर्दुःखं भाग्योः हष्टास्त्तराव तत्क्षेदेहलूतातन्तु वि
निर्मिताः पटूपुः कोमलेपट्टतूलशय्यामभूषयत् तदा तत्तस्य भूपृष्ठे शायिष्ठा हर्षविहीनं दीपतां दीपंतातस्य वाणीयासागिनः श्रुता वि
पत्त्यागं नैसेवाभूत्तेनैव तत्पाचने गतस्साम्यं दृताभृत्याः प्राप्तः परिभवोनवः वेधनं भूरवलावधेनेत्रोत्पाटनं तो व्यथा इत्येवैकोवः स्मरन्
दुःखितो धोराजसुतस्थिरं नाज्ञासीत्स्वात्मनुस्तुल्यं अपरप्राक्कर्कणास्तपि कोशोज्वलंकमलमेत्यनवंपसभे तादस्मिन्नरसो हृमितितु
च घ्यतिचैरोकः दोषोनुषंगमधिगम्यानिवहूमूर्तिस्तैवनाशमपयातिविधौविरूढे राजवासः सलीलाधं निर्मितस्तेन वः स्वयं सएववध
नायाभूत्कोवेत्तिभवितव्यताम् इत्युक्त्वंपुत्रंयतावदनभूतमहाव्ययः अप्रियशेषतनुः क्लेशान्तस्मिन्नेव समयेयपो देशकालमनालोच्य
वैरंयः कुरुतेरिभिः सन स्वपत्नावैरागौवशौर्यश्रीमदितोपिसन् अभिमन्युमतीदारास्तत्तच्छौर्यमदोद्धतः अयुक्तोपसंप्रवलं नासहिष्ट
मनिष्टुरः स्वातंत्र्यागमस्कुरत्त्यागवत्स्कुरहाकूरताडने दयोरायुक्तोपसस्यमस्थौवासिगगतोभवत् उपायान्कुर्वतस्तांस्तान्गच्छन्कोप

राज १३३ नर्मत्रिणा वंधुतंमल्लिकेनात्रनाबाप्यावसरः कोचित एकदात द्रुह्वंगत्वाम्बुतंश्रीविजयेश्वरे तद्विघ्यानृपतीराज्यधान्यंततः तमेवधयत् अमि
मन्युः स्वपरख्यातः पाङ्वाघास्वनन्तुताः सृगालवत्तदाभूवान्धिगिध्याविविधांविधेः यस्मादेवं वदनभीप्स्यमहागजेंद्राद्दूंसंयातिवा
133 लिनः सशिलीमुखौघाः दर्याद्विशिघारेनिर्मितकूटपंजरकस्तोनिरोद्धुसमलमुत्तमहतमृगेंद्रं सपुत्रंहृतसर्वस्वंवद्धानोकांतरेततः ताजिम
दृःसमानीयकारागारांतरेक्षिपत् याहग्वद्धामरवानायकारयन्नृपतेरसौ वैषंणी केनतादृक्नेत्रोत्पाटनमन्वभूत् यादग्वजामरवानस
स्पयाभूदतिदुःसहा अविदन्तादृशोसोपिवैकृनान्येनशक्यत यस्मिन्नेवदिनेयस्मिन्मासेविप्रियमातनोत् तस्मिन्नेवदिने तस्मिन्मा
से सोपि समासदत् सोपिवर्षद्वयंभुक्तासपुत्रोनरकव्यथा वज्रामरवानेवहद्दोव्यसनात व्यपधृत अथैवं सद्दशाधन्ययाभ्यामतुल
वैरिणः सर्वस्वहरणाद्दृप्तमरणाजनभूपतेः दृष्ट्वैवनिहुरायनरदुष्टात्माक्रांतलुंठनः तदुक्तिफलमापासोत्तपानांशाभव रूपकं लं चिंतितंजन् राम० १३२
भूपेनसंपन्नेनैवपत्नुरा देवपास्याघपोत्राणा क्तातिमत्मवदज्जनः यत्कांतुमिच्छतिपरापचयंमनुष्यस्तेनैवतस्यनियमेनभवेद्विनाशः म्दग

बिभर्त्ति दूरिताः परां प्रकुर्व्वाणाः श्रीक्तं तत्तद्विपुभिर्हतेनेतमेव दृष्टो रम्याश्विरमुपवने वेशवाटी जने येनानावर्णैस्तृणगणानवभूषितो भू
षितो भूरिपुत्रः तत्रान्योन्याद्दनने जनेन नाना द्राहगभुम्भितोऽरिर्येनैकान्तादुपवनगतं सर्वमेव प्रणाष्टं याकारकससारस्याभवन्मोलमहीभु
जो अचिरेणैव कालेन सर्व्वास्वभोयमाभवन् श्रीपृथुमल्लिकजादीपु अनुजेरवानमिच्छति राज्यार्थमिति केनापि राज्ञो ग्रेपेभुनेहृते सर्वा
स्वादानं कृत्वा कारायां वधुमाविशत् ऋतेनैतेनयद्दुष्टेन कः सौख्यमसमासदत् आसीत्पराजितावद्धेनश्रीन्यायवर्जिता तद्धासे
पतस्तस्मान्नीताराजाधिकारिभिः उत्कोचमुद्रादानादितन्नेदायासकारणात् सविपत्सतितो नाभूत्कस्यापि करुणावहः कृदर्यहस्तेस
गासैस्व्यनिष्टं विशात्मशुद्धमसंभधनं पतत् कष्टेननिर्यातितद्देवक पृथुनोभगलिंगमिवमविष्टम एकैकं संचितं वस्तु कष्टं कष्टेन तत्का
त् निपुत्रैः पीडनं कृत्वा विलान्तगतं सर्पवत् पूर्णानापितमल्लेकजादाघाद्धतसचयाः वधनस्याश्चिरभूत्वा तं सर्वे समं पपुः तत्तद्राज्यादि
ताकांक्षिकुलेन सस्य पावधिः पापः श्रीजैनभूपस्य प्रसारितभुजो भवत् मन्त्रैः राज्यविवर्धनेकु रुतनोः सतं सन्तुवे मन्त्रिणाना शस्वामिनिकु

राज १३४ वैतानं दिवि सुखमस्माहं परत्रेह च येयैर्जैनमहीपतावुपकृतं पुत्रैर्न भट्टसेनेनवौ तेलेभ्यः फलमीदृशं तद्दितामात्मप्रये च वीत्यज्यतो अन्येष्वुच्चा
वचस्तस्मसेवकाय्यतदाभवन् तदनिष्ठकरा सेवैतह्न्तेपि प्रभिम्यरे यावद्धहस्तिवसंतस्ता वहिह्लसंति भनुते भृगाः तस्मिन्निष्टेन षेमष्टच्छा
134 यानुचेष्टते पूर्वजेन नृपः सैदन्नासीरादीन्समागतान् पूगवरान्वयजातान्नृज्ञान्गुणान् प्रोच्चासनकारस्य प्रोदर्शितातुलस
त्कृतीन् स्वसुतादानमानेन यास्तान्राष्ट्राधिपान्व्यधात् तस्य सैदज्यमालादीन्राजाज्ञात्यातरागितान् यत्समुच्चत्तदादेशान्तस्तवयम
वेचयत् ससेधनासिराधन्यो चापो चापाध्वरिमनीषिणौ ये विचार्याययति राज्ञिसस्तिदर्शांतरपूर्यो सुतापनयनाद्राज्ञः सुचिरं यन्नृपायितं व
द्रुनृपादराष्ट्रादिपत्यनित्समुखोज्वलैः इतस्ततोन्त्रमतस्तेकेचिड्डिल्लीपुरंययुः केचिद्धिमवलोभनपुनर्निष्क्रासितात्यपि नारमनवदिदेशा
माधमधृक राइबः प्राप्तायपरदेशत्र सम्यक्कतागभो स्यादिव विस्मृतमुलचरिताः जुपुत्रजापीडने तेनत्यापभरेणानष्टविभवानिष्का
सितास्वामिना गंथति क्रदक्तहम त्यतुलानांतज्ञो वनाशाकुलाः राजानकैष्क्रुरेश्वैन्तमार्गपतिभिः सह निबद्धयानमेव दुष्कृतेकोमल्लि राप॰ १३४

कोऽभवत् स वैतंत्राधिकारेणराजतंत्रमखंडितं नाजिभट्टायमल्लेकोपुष्टिदं धनमिवाकरोत् पुत्रीकृतोऽयं मद्दर्पणोसदा कस्मात्स्फुरत्यलं इतित
स्याक्षिभिष्टादोमलेकः स्फुजितेनुकं स्वसारवीक्ष्यते स्वल्पमार्गणोपिज्यद्गिरः स्वामरैसदानिर्मुक्तिरत्नपत्रीकितेव्यधात् तन्मार्गणाग्रजरा
जानमतेनप्रसन्नधीः अम्यर्पिताजभट्टायमल्लेकस्तमदापयत् ज्यद्गिरोपिमार्गणाशः क्षितिपालानुरोधतः स्वाग्रजार्पणमेतत्स्वैचस
मेनसदत्सुधीः वंचुरीकाद्रैवाधानकुल्याद्रयमद्रोदधिं भाग्यभाजांसमायान्तिकलत्राणिचसंपदः तेमार्गणाकुलोधानकल्पवल्लीफलप्रदाते:
सपूर्णागुणाः पूर्णामदोलक्ष्मीमिवासदत् मैदनिष्क्रामनेनैवसंपन्नेजेनभूपतेः दलैयेवास्यपौत्राणांकृतमित्यवदज्जनः कृतनिष्कोटकेदेशेमल्लिका
ख्येसतततः प्रतिष्ठाराप्तिकोराजातत्सुताचतदाभवत् विवाहोत्सवसहर्षमनाह्यायात्रादिमंगलान् नापरामग्रदीप्त्वितौसोराज्यसुखितोजनः
पंचाशद्वत्सरराजानिर्ममेनिमदितः दिद्दामठेनदेशांतेराजधानीमनोहरा धन्याह्मन्याः किंमृन्यान्द्रत्येवाबुतिविविक्ता स्फुरच्चतुष्किकाट्ट
स्तेनं त्यतीवादिवानिशं मद्दर्पणेनकृताकेनापीदृशीतिरिदृक्ष्यपा स्वर्णच्छत्रच्छलाम्पस्याः प्राप्तोव्योमादिवाकरः पत्काशस्त्रिमकोणस्थलासगारु

राम ऽमूर्तिभिः त्रस्ताश्चौरैतोनापातिपस्त्रिन्नमो धुना गोलबातोनाभिधाराज्ञीमातातरिदेवदेवाता विशालां धर्मशालामाप्यकोन्नद्दसात्वा
ज या यत्प्रवेशेन्नृपस्तुष्टोमातामद्दसमागतः पंसेमेकं अधाम्भूरिव्ययशालिमहोत्सवं प्रतिष्ठामथैनिष्पन्नानिलोध्यानीतितांनृपः नगरेपित
१३५ पुण्यार्थंरवानगाहं विनिर्ममे कुलोद्दरणानागस्वतटभूमौमहीपतिः वक्रिदग्धनेव चक्रे राजवासेमनोहरं विजयेशानदीप्रांतेराजवेश्म
135 नवीकृतं भातिभातिशयान्मध्यस्थलं हारावनेरिव छत्रेयत्रस्फुरत्पत्रे वितस्तावुनिर्विवितें प्रेस्पतुष्टैःस्पुरैर्मुक्तमिवमौक्तिकवर्णिपंकजं भातिस्वप्न
पुरीराजधानीराज्ञाविनिर्मिता पुरातनीपराजीर्णाद्दसतीवसुवासिता राज्ञाकौतेरनेकासेसौधानराजवेश्मभिः यद्दर्शनाद्दनेकाशोनूतेसम
भिनद्दति प्रतिष्ठाविहितारात्तानवायानिजमंडले अन्यास्ताविणितानात्रयंथणेरवतोमया दिद्दामठेसदापुक्तः कृतातुलागद्दावलिःप्र
सादामजिरोदारशिलाभित्तिविराजितां रवानागाहेतिविख्यातंधर्मवासंविनिर्ममे येननानादिगायाततत्र्यापिकशालिना दिद्दासठपुंस रा॰
वपर्यानेत्राभिरामतां प्रवेशेन्नृपमानीयपष्पिलस्तकृतव्ययं दत्वामतिपुषग्रामेसत्रेयत्रावतारितं शाद्दाभिधास्य भार्यापिमठंसुकृतकर्मठं १३५

स्वेतिविषयमार्गान्तर्निर्ममे सप्रतिश्रयं तत्पुत्रो नौरुजायुक्तः कृत्वा धर्मं स मठं नवं नगरान्तःप्रकाश्यायाचख्येलसेतुं नवंव्यधात तद्द्वीपेसतियोदं
तिमेवंघोपुरवासिना स्तंभनिर्मितदीर्घाश्मसेतुंवंधकृतं द्रुलंन्यातरावपितोधन्यावन्द्योश्चिककनुश्चको व्यधान्ताक्रमराज्यातमठौसोधम
नोद्दौ ताजिभट्टोपि भवेत्कर्मनुकृतं द्दलो एदराजानकोराजवल्लभशोभाधिकारभाक् स्वानगादेहसन्निवेत्येवलाख्यमठकान्तरे नवःपित्तवि
द्दारांतेनिजजन्मभुवोंतरे येनलोकातिहृच्चक्रे विदारःस्वगद्दोज्वलः मठाग्रद्वारमग्रेसदाविहारगद्दपंक्तिभिः त्रिशाहिंशाप्रतिष्ठातां मण्डले
येनकारिता सर्वदर्शनसंपन्नप्रतिपादितदक्षिणा प्रतिदायेसंगायेनकोटिकायपीठकृता सषि यड्डामराजैनेननगरेसुचसुंदर मसीदाद्दाजिरोदा
रंवानागादं विनिर्ममे हयातख्यातोनाराजवल्लभादिभवोज्वला मृगवाटाभिधस्थानेमठंदग्धंनवंव्यधात मौमाररवातोनाराजमद्दिषीसवधेनेनवं
राजधान्यन्तिकस्थे जैननुचेरस्ममठंव्यधात् जयालाभिधाराजपुत्रीराजान्वयोदिता सेकंधरपुरीमांतेस्वानगादंनवंव्यधात श्रीजैननगरीयस्यम
सोद्दाद्दजिरादयः भांतिप्रतिष्ठायैनेताः पुण्यकीर्तिमनोहराः कर्मस्थलाधिकारस्थोनापितः द्दाकुरःक्विजयेपरनदीपारेव्यधान्मठंमनोहरंसप्प

रा-त
१३६
136

भांडपतिश्चक्रे चिह्नारो विजयश्वरे यो धर्मसंगाक्षपद्भ्यो धर्मागद्रवावभौ मामांद्दलस्य मेराधाम्नातरोस्य वाग्गिवरा: भीमस्वामि गातो शास्य मधु
:शैलमपनवं अन्येप्युच्चावचा वेश्मप्रतिष्ठाविविधा व्यदु: याभि: स्वर्गोपमंभाति मंडलं वेश्ममंडितं देशोस्मिन्विभवो भवल्कातिनत्वेयै: संघ
पार्थिवपसंख नीतानतताम्र ते रूप ह्नता प्यकाकिनीकाकिनी मो द्दलव्यपदः कारो मियद्दिनो धर्मे प्रति ष्ठा दिक्षी राक्को पास्यसुतो चिराद्दितिम
तिपुरापात्मनो जायते कोपाद्दीपिनेरेंद्रस्य वेगाद्दापि समुत्थिते ह्रिषामधागतिजातनुतद्दृश्मना क्वांचित यो भूद्राजविह्रद्धानांदं स्तद्दृदलो
ठनं तद्राज्ये प्रभविस्मृतां तद्दिकल्पोगलद्दुद: किमन्य दृश्मनिर्माणाव्यसने शास्त्यपद्रवात जाताव नभुव: मून्याद्दिषांव सतत्योयथा श्रोतो
रमाणादी न्याशान्निष्प्रचारान्नवेत्यच ह्रिदीन्नारिनागमयीन बातेनप्रवर्तिता पंचविंशतिकोयो भूत्तुगाणास्त्तोम्नानिर्मित: किंचिद्दूनीकृतश्चाम्भू
द्दृश्याप्रानुरलक्षाणात मंथ्यामणीन्द्रपतिमौलिषु योग पश्चार्तियावर्यर्धपस्तुपनतेनपयोधरेणा मापावनोम्मुचिरुच्चिर्जननीसमुरथ्योसगछतेन॥
चिरकालमनेनसाकमितिपाठ: साम्भुक्तिकास्यजननीजननीसाधीवतिप्रतिचिरंवराभुक्तिकामा शैशवेस्वपयोदत्वाराजानंसवर्धितोपयागोत्वा राम १३६

भोनास्यजनैनीनीलाकस्माच्चिद्दिवंगतां कार्यैर्वैचित्र्यैर्नेराज्ञस्तरंगतरलात्मनः मतंतंप्रतिवंधायसिंधोर्वेलेवचाभवत् तान्दृन्दुः क्रमेणाचारश
तपत्त्ररविभ्रमां स्मृत्वा सरुदतांकेदंमृशोचसकलोजनः भयाविपुत्रैस्तत्कालराजाहंस्तोवरावराः दिनश्रियेवपयोभूद्दुःखेसंकुचितान
नग्राद्दपित्वामृकेसुहंव्यतीतेदिनसप्तके सव्ययमल्लिकोराज्ञोव्यधाद्दुःखनिवारणं शादाभदीनपुंपैतनैनासेतुविपुलेनवं तदहेनताद्दिशाल्क
नेतन्मुणपश्रैवंमहीपतिः अभूत्सेदान्वयजातावल्लभायाममहीपतेः हपातखातोनाराज्ञीमेमाश्रीमविलासभूः पदाघोनघोषभूषादिपरि
वारसमन्विताम् अनन्यासिकराजातस्मेमेवसमर्पितं नयेकंयेवराजेंद्रः संमुदारगुणश्रिया अविंदत्यरमानंदंमालसेवमधुव्रतः त्रिभवेसा
तिभवेकस्याचिदेवंपितोलाभः वर्षतिमेघकृषिकृत्कोपिमणिमोक्तिकंलभेत महाराज्ञीमहीभर्तुस्तोराजसुतोजनि यस्यमल्लदेवानाख्य
मकरोन्नामसुलोचिते ततःपूर्वाधिकमीतेताजिभद्दसभूपतिः त्वसुतंरसाणायादास्सिंधुरिद्दुःमिवस्याचतुष्पचाशेवर्षेपौषेशारवेनरनाय
कः पुत्रजन्मोत्सवानंदमभजद्ययसंसुदा विदग्धचर्चरीपालनर्तकीनवटगायनान उद्दिश्यपत्यागरसिकोनैकैवंश्रवाणाग्विते पदकोशेयवा

राज- १३७ 137 स्वाप्नीराज्ये श्रीजैनभूपतेः सामंतसचिवादीनामासीत्सत्कारसिद्धये तद्राज्ये विभवोदारव्ययेमाप्राकृतालयात् उत्सवे च चरीपाल्लनटाधैः
प्रापि स्फीतराजश्रियाप्रीतो नृपतिर्नवयौवनः आनीतगीनविद्‌भ्यः संगीतरसिकोभवत् संगीतज्ञज्यहागोरमार्गेणाघाः सुखोचिता तार
काह्लवचंद्रायेयरुचन्तेस्तारानुसारितभावनाट्यद्राम्यकथाकर्मभासदः कर्णचंद्राद्रावलीराजनृपाभिनयनैपुणान्न रक्षेवरनटान्नाद्या
तद्दर्शनकृतूहल मलचकृतकास्मञ्चदत्तभूमिविक्रियाचनैः तारानुसारितभावनाट्यद्राम्यकथाकर्म अनीकमुख्यवाचैश्च प्राणिभाषा
नुकारके भंडिमापंडितोभङ्गोभूतोद्वास्यरसोभवत् मल्लादृस्सननामापिपितुरभ्यधिकोगुणी मध्यमेदशतंत्रीकामोदवीणामकारयत् भाषा
भिगीतसामे श्रीपारसीगीतकौशले तुंबवीणाधरः सोहंनृपात्प्राप्यदर्पायं गाथागीतप्रियोराजास्वयंसंस्कृतपघवित् नादशसामयंस्तोकोरा
गाल्पोदमब्रवीत् श्रुचकायेनसमुल्लसतितत्तरवोवण्णाभवेयुर्नृगाः पंचेचावतारातिदेवतगणाजल्पत्सदृष्टाअपि योदुःखेचसुखेचमूर्खवि
दुषोर्वालस्यवृद्धस्यवाप्रायः प्रीतिकरोममास्तुरात्ततश्रीनादनामारसः अत्यर्कोठेनृपोगीतारागेकालिमितोवहन् रागान्मसोद्वगीतोसा राज• १३८

श्रेयोऽस्त्वेतदाकर्णेत अथ गायनवृंदं तत्प्रवेशय ममाग्रतः गीतांग्याधिपते राज्ञा मदाज्ञेन नृपनायकः आनीय स्थापिताः सर्वे नाम मया हि निवेद्यते च
तेते वयवदना याः साविद्यावृंदनायकाः निर्दोषकंठ संजात मंजुलध्वनिसंज्ञकाः अधीतगीत वद्या नृमातुंदृव्यकमदृकाः शिक्षाकारादयः पंच
स्वप्रपंचाति चेच्चलाः अमुचन्मेचमेव्याज्ञा लंचेपुरमसंचयं संगीतज्ञे नृपतेते श्रीलवेत सम्मतकाः गीतेशादृगुणाः पंचदेशसंख्याऽस्थितिव्यधु
केदारगौडगांधारदेशाभंगालमालश्री कर्णाटगायना रोगो रागाश्चाप्यसुरेन्द्रः मदनो दीपिता रात्रौ नव्यभाव्या दशाञ्चलाः अशोभिता नृगो
रोज्ञोला सिकादीपिका अपि रत्नमालादीपमालानूपमालांकिताभिधाः अकवेन लासिका लास्य हावभावमनोहरं गम्याकंपाकुलाय प्रसर
रमिताधारसर्वांमहासमारव्याशास्यलास्या नरतारललसद्धावभावानुभाव उत्कंठाकारिकंठोद्गतसुततततनस्फीतगीतप्रपंचापात्री यरम्यगात्री
यरम्यगात्रीलसति सतिल्लकाकीदृशी रत्नमाला गुणामदत्ताधात्रीप्रसकानंदधात्री नवकरणविधात्री नृपल्लावाप धात्रीकलित ललितगा
त्रीप्रसुह संगीतगात्री गुणगणाममणिपात्री नृपमालेवपात्री यस्यामुखंदिमरुचिनेपनहिधाकांतपूर्णासर्वमवशेषतया समुक्तः आपणानुत्वामुप

राज
१३८
138

गतोस्य रुचायमास्ते नासाग्रमौक्तिकमिषाद्मृतास्य बिंदुः आसां कर्णालिकमोतनं लवि मुक्ताफलच्छलात मुखेंदोर्निर्गतानूनं लावण्यामृतबिंदव
इत्यादि शंसां कुर्वाणे नृपतिर्नवयौवनः लीलाभित्त्रैः समं ताभ्यो मधुपात्रमगायत तन्त्रकलापरिचयेक कविताक्षपंचे पंचेषुसंचयनिभासु वरांगना
सु संगीतचर्वणविधौ वसुधानभोगे धन्या नृपाः प्रतिदिनं व्यसनं भजंते श्रुत्वादिगंतरगकीर्ति राज्ञः कर्णामृतप्रदां गीतकाव्यकलाख्यातः प्रवा
रकदनोभ्यगात गायतः सानुगीतानि स्वकृतानि सभांतरे तुष्टोस्म द्वीपतिस्तस्मै व्यधात्कानकवर्षणं प्रबंधगीतचतुरः कदाचित्सन्नृपाग्रगः अगाय
त्स च लीलारव्यप्रबंधं देशभाषया अनभिज्ञतया राज्ञः प्रेक्षादृतसभासतां तूर्णीभूते शनैस्त्वादे स्मोदादशाममब्रुव पदपाठस्वरैस्तैस्तु तालरागैर्मनो
हर श्रुत्वा प्रबंधं गीतं सत्तो राजाभूद्विदिताशयः उद्गीतसौष्ठवश्लोक्यज्ञात्वा मामब्रवीदिदं गीतं दर्पभृता वदरुकेनेन सभांतरे तथेत्युक्ते महाराजोह
प्रोवाद समकारयत सभायां विदितवादे गीतयेषां वलोकनात श्रुत्वा प्रबंधान्मन्तेस्तस्मात्स्वयं गदनोभवत अहोकाश्मीरिकोपीदृक चतुरः सर्वशा
स्त्रवित इत्युक्त्वालिंग्य मां सत्वेगुरुहारिन्यब्रवीत्स्फुरे कौशीयकपरीधानमप्सादानेदिताशयं अकोरान्मान्नृपस्तूर्णं तत् द्वादश परांजितः घोषास्तेषां त्यजितो राज १३८

षागतिगुणाश्चतुराः पीवरांगास्तुरंगाः स्फीतं यज्ञोपवीतं कनकमणिचितं द्रव्यमन्यच्च भव्यं वस्त्रौघो घोटाश्च पोतानि जववपुर्विधृता वस्त्रयोगा राज्ञा
श्रीहस्सनेन प्रसभमपि हमाघि श्रीवेरकिनदत्ते नयत्तः शमदेनोभून्मतीन्द्रालाभदेनकः वीरः शादाभदेनः सकृहृद्देनोविवेचकैः श्रीसेकंदरशा
होपि यवने द्रमति प्रियः आलिशाहो भवद्दाता श्रीमाञ्जैनमहीपतिः सर्वशास्त्रप्रियः सर्वभाषाकाव्यविचक्षणः राजा हैदरशाहस्सतंत्रीवाद्यवि
शारदः संगीतनिपुणः सोयं हस्सनेन्द्रो नरेश्वरः एकैकगुणवाहुल्यात्सिद्धान्नृपमंडी मंडलेस्मिञ्जैनेन्द्रे ह्येते सर्वेवा च नृपतेः सदा श्रुतावाराज्ञो महा
गीतरागा लुब्धिमेनाहं श्रीजयदाद्गेरमार्गेशमुख्याः पादौ ववंदिरे देशेस्मिन्सर्वं च नात्मनः कृते लोको यदा सच यतत्त्वहमे विपर्ययेण च मा।
जन्त्वाचारनिःसारता उत्पातैर्विविधैस्तदा समुदितास्सपीडपतिश्रजा दुर्वासा नलदाहदुर्दिनमहाशोकत्यस्सभेदासयाः कदाचित्पौरवाणिजो
गोवर्धननगरान्तरे आजन्मदृष्टदुष्काचाराः चक्रुर्मोसुलवल्लभाः यत्र गावो हताभुक्तैतन्मांसैस्तैर्दुराशयैः सविहारः सनगरः सुछ्छेवोवोसा स्वमसिपत
अथैनेन्द्रतदिग्वातो जातोत्यात शान्ताचितः अकस्मादुदभूद्देशमत्यूहापातदुःसहः आरंभएव कोप्यत स्तोकं सत्तुर्विपश्चितः गणरात्रं सतमालो

राज च्यादुर्वांतं तमद्भुते स्वर्वर्णौ नमेघेन चंद्रवर्णौ न भानुना नैनं तेनातिवातेन द्रामं जेक्वापमिष्यसि वत्सरे पंचपंचाशे यवेशपुरांतरे गोमेनिका
१३९ पणोपांता दकस्माद् दम्भूच्छिखीमारितैषेकपार्श्वस्यागुलिकावाटिकावधि सागान्नगरभूदाहा दग्धारण्यामिवाभवत् भूजत्वा पुनरेतस्नुहा
139 ज्वलेती सजवागता वेदन्मस्त्रे दाक्ष्वत्रा ततः पपात तात्मत हृतिकाः प्रसारिता चतुर्दिक्षु सुपत्रा नित्यसुधासिता श्रीसेकंधरभूभर्तुर्मूर्ता कीर्तिरिवा
भवत् व्यधाधदेतज्जेनता प्रागीता पुनरुत्थिता त्वत्संगरोवरोवरां तुगतं रंगावलिभंगिता मंत्रपाठोद्यतं यत्र यवना नाकदेकंम गुजन्मधुपगमा
ज्ञमदह्सलिविराजते चतुर्दिग्द्वारनिर्गच्छच्छुकवारागता जनाः जुवंति भोगतम्लेच्छा तदह निर्गमं स्वर्गं पन्मधो च्च चतुस्तंभं दभाहिद्विदिहसया
चतुष्पादिवतद्धर्मः प्राप्त भान्युविस्थितिः सौवर्णच्छत्रच्छलाव त्रमाया कौतुककौतुकात कौदातु मिवाभ्यागोमजन्मातिदिवाकरः तन्महामदने व्यात्र
गगने रचनाद्भुते म्लेच्छदर्शनराजायां पारं पारं सदुर्गम्यं स्फुटत् जुवेन्धु त्यागिनिदग्धविश्वज्वालावलिभ्रमम् सागामात्रात्त दायात्त्रोभित्तिमात्रा राज०
वशेषतां निमित्तजाविधायस्यां म्लेच्छा जुवंतिभक्तितः एवा मदोत्सवा घषुगणा शोभिलितास्सदा तत्तद्ध्यामरवानीयपंचावासादिभिर्गृहैःमतो १३९

दुवचटत्कारैतैः खेदोदुवञ्चनापितैं ज्वलज्जूर्जेत्वचोयातवितस्तासलिलांतरं दग्धाजलगतानावः शोकुः शमयितुं नयाः सुरपत्तनवीथेषु तदुपञ्चववा
पुना मदहस्त्वसंख्यावेश्मौघास्तद्दिने जज्वलुर्नेके ग्ल्यातवातञ्चातोर्मिभिर्दाप ख्यपुर्ऐतरे शातसंख्यादिने तस्मिन्नकिराता अलयंयपुः वांशाचारविप
यासस्तमासः कुजवत्सरः पुरश्रीर्विदितो हासेनिवासस्य कायभूत अपायापूर्वकत्वेहांगाजातपुराणसेपेमति नवीकर्ते निर्माणकौशल्यं कृतेति विधि
निर्मितातातदृशी राज्ञा सामदामदेनस्थितिः पुराणश्रीरिव यास्मीतालाविभातिनगरांतरे अचिरात्सापुरी दग्धानवीकृतनगद्राववभौ भूपेन्द्रकृपणाभीवेश्यविद्रि
द्रितातारुणिप्रिया भूपालदुर्व्यसनजाः प्रभवंति दोषानाशायपद्यपि हिमाधुर्निमे दुलेस्मिन अन्योन्यमंत्रिवैरवैरसमुत्थदोषोराज्यं समस्तमपिना
शयति सणेन शक्तिस्फीतसमुदयलक्ष्मत्मप्रथा त्वगभंगदत्तेनितंपदपि सुभंग सर्वकार्यसमत्वे दोषावातादयद्रवमहाग्निराणोन्योन्यद्रुहा यत्रे
ते स्पुर्गलतिनचिरादेहवतंत्रग्रामम अत्रस्थैः सर्वदारसः स्वभेदः प्रभविः स्तुभिः चार्वाकाणामिवैषोद्दिमपनयरलोकतः ललितादित्यदेश
स्येङ्गतिनीतोविलंघ्यते मिथ्योवैरंप्रकुर्वंतितेन रपतीदृमंत्रिणः मल्लारामाकदर्पावरवानादीनां विरोधतः स्वभेदजन्नीराज्ये हं श्रीजैनभूप

रा०ज० ते: तत्प्रभृति तेनैव दृष्टेनाशेषमंडले मंत्रिणो नैकस्यापि मत्तो विस्मयं ये अहो दैवपिशाचोयं नृणां राजसभाश्रये केनापि मंत्रिणा नैकजी
१८० प्रतेसर्वेनाशकः रोगोद्धतमपियोगी व्यालो वाध्धृत महाविषज्वालः नाग्निस्तादृग्भयकृत्स्यकृति विरोधोयथा देशे अतोंतरेस्य दापुत्रोपुत्रोपिनृप
१८० सम्पदा अर्थाप्रद्वनाशायनेयत्युद्दिष्टमयद्दीत् एकदापितत्पुत्राविजनेनैर्णोरुजादयः इत्यूचुर्दूषणात् ताजभदीयां विभवा सदाः नियदानुग्रहे
कायाः समग्रमंत्रिमंडले उग्रोभदः प्रजायामें देशनाशावधितः तत्रापि दुग्धपितता राजसूनुर्नृपास्पदे अथ यथैषा समायोगः सोपिदायादः
सह: राज्ञी राजा वचः सा स्मै सेनानीरयं यमेव दि मवलेवाधेतेस्य स्मान्प्रदिनोपप्रणाश्यते इत्याकर्ण्य मुते कन्यैव गुणापादवलो कस्य च पुत्री कृतोपि
मल्लकस्ता जिमदेव्याराज्यत राज्यांगानि समस्तानि योरासत्तमयाहृशाः प्राकृणप सेसपात्तोपि शनैराज्ञी तस्य वलन्मतिः सोप्ये परित्यज्य विमोहि
तपेत्रं वंतितत्कार्य छत्तावधानः विनाशकाले समुपस्थिते तेभवंत्यकस्माद्विपरीतदेष्टाः इति चिंताकुलस्तां तानुपान्मल्लिकोकुरोत् अथैकदा रा०त०
अवीद्राज्ञा सभायां मल्लिकोत्तुधा राज्येनानेन किं राजन्नाक्रांतावाह्यभूः परैः चिंता कस्यापि नैवास्ति यावत्तवै प्रणश्यति वैरैस्वरान्द्दृपामित १८०

राज्ञा दीयतां विभो इति श्रुत्वाब्रवीद्राजभट्टस्तं साहसोत्सुकः यात्रायै दीयतां राज्ञः सेनानीमन्त्रिणोधिकाः तच्छ्रुत्वा सर्वे सामर्षी दत्वा मल्लिकश्चोदि
तः राजा तेन कण्टकोपेतं वा स्वदेशं विसर्जयत् भीत्या प्रीत्या च नीता सा च जग्मुस्तमनु सेवकाः मधुपा इव गर्जं तोयात्तं मधुकोश्वरं राजप्रक्रियया राम्ये दृष्ट्वा
तं व्ययशालिनं नृपराजपुरे याघावभूवुस्मिताशयाः अन्येप्यत्यामर्दवाघाः समस्ता मद्रमण्डले तत्रारण्यानमुत्सृज्य तु शालमुपतस्थिरे तद्
पादहस्तितामद्राः सुद्राविद्राविता रयः देशे तत्रारण्यानीयेषां सोपद्रवमचीकरत् दहन्शृगालकोटाभीभस्मदो रण्यानानि निर्मितो सामान्यकुलजो
प्यपनिःसारो नु मितो जनैः अचिन्त्यकृतकार्यासीत्स्वामिसेहेमभावतः पुरपत्तनपाषाणादीनन पत्स्यतिशोषभाग् मत्तापत्तस्यतत्का लं तीसांगशो
शिवद्रुःसहः तत्तद्गिल्यादिदेशस्था जनो लूकभयं व्यधात् कारीकृत्य सामंतास्तत्साद्रसनिष्ठुराः स्वदेशं प्रत्ययागात्पूर्णां पूर्णास्तु रगसंपदा स्वामि।
कार्यं च शान्मन्त्री पुत्रं प्रपश्यति शत्रुवत् शत्रुमप्यात्तिवैरादं पुत्रवत्परिरक्षति इत्यादिनीतिमुल्लंघ्य मल्लिको देवमोदितः तेदत्कपोमदत्तसदर्पेना
शो घातो भवत् सर्वलोकावाधते सर्वोन्वास्त्रम्यादिति शंकितः मल्लिकास्ते प्रतिकृद्रोभूपं द्वेषमजिग्रहत् अत्रान्तरे सुता राज्ञः कनीयान्हो स्सनाभिधः प

रा-ज· योराज्ञा या मल्लकेनोरुज्ञाय समर्पिताः तेन श्रीतेनेनन्नृपविधेयत्वविस्मृत्रिततः आगच्छन्कटकेऽभद्रो योयो मंदप्रतापतां तस्मै सेनागतस्यापथेनेव
१८१ वृद्धिर्नृपेश्वरः सत्कारं चोदितं तस्मै नाकरोद्धिरसीकृतः अपनतस्यापकारार्थं मल्लिकः स्वयमस्मः दर्पेणतानां सेदानां पुनरागमनेर्मीतिं यदीयास्त
१८१ नपाराजं स्तवपुत्रं वंतीप्रिया रस्यः श्वश्रुरपसः सकथनानीयते त्वया इत्यादि भैरागाद्राज्ञो राजारा धनतत्परः सोपधीन्यसृजच्छत्रे स्वानेसेदारिड
स्त्रीशमाडले तसैयेतिप्रभवति जनो दुर्नये दूषणाणां घोरे तद्बुद्ध्यानापतितनवयः स्वकर्मपंगात् मूढः सर्वोपप्यौजयति न कथं तत्रं मंत्रोर्जितो सापि वित्याश
कयाभवतिपुरुषो भाग्यभाग्यावहास्ते अपकृतस्य पुनः सेदान्यदानयति माल्लिकः तेन स्यात्मर्वनाश स्यत्स्यवदन्तो श्लाघाजनः सेदानयनदत्तांतं
बुद्ध्वाश्रीफिर्यज्ञमरः गृहं गत्वा सहायुक्तेयुक्तोभिमत्रवीद्धृढः ताजभद्दोविधेयो यो भ्रत्यवद्दर्ततेत्वयि तदेतस्य पुत्रस्य तासो विधायमद्शातनेमा
मेव शयसेदास्वं दुर्धान्द्देशं कटकान् गुरुश्चापुष्कलाश्वसान्यत्नाद्विकाश्रितान्यपि एकनाशार्थमिच्छाचेत्सर्वेनाशस्तदा गतेः पोतैकोद्देतोश्रुत
स्यज्वलनं किं समर्प्यते नूनं स पुत्रभृत्यस्य नोशोनभविताचिरात यत्सेदानयने वुद्धिर्जाता भाग्यविपर्ययात कृतापकारान्सेदास्तानानिनीपुर्भवा रा०ज० १८१

न्यविदि विषमुष्टिं सिप नश्यान्त्यां सान्त्वायां तत्त्वमृत्यवे महूचोगस्वेते सर्वज्ञं मन्येन त्वपानन्तत विपन्नोस्मरणीयं स्यान्मयि लोकान्तंगते श्रुत्वेति
मल्लिकः सादकिं कुर्वंतिमयि स्थिते एकदा ज्ञातसामर्थ्यो ज्वाटुकाराभवंतिनः तथेत्युक्त्वागते तस्मिन्नंके मन्यत्वादहनादेते सेदाननयं संकुल्यान्नमना
स्विरामस्तः ज्ञात्वा पतित्वा दुष्पदिहमिषेण हालितवाक्येन दिनष्टचेष्टः कष्टेनिविष्टः सद्दिवस्किशोकाद्धि ध्यामतिष्ठेन दिहितोपदेशः ततो लस्वन्नमालो
च्यतस्यात्को ठितमानसाः दृसाइवायपुः सेदाः कृतपस्पपरिश्रदा अथ यथयमेव दसमेयदस्सनोयाणीः आयामनो रुजापुरुयुक्तो भूपाग्रमाया
पोविदितान्योन्य कंशंसनमल्लिकोसेमुस्त श्रधीः स्वोपाश्रमं पदेशं तत्त्वकीयं सत्समर्पितं यत्सेददस्ततेनेनापमिद्वादशाधिकारितातस्यतेनैव नाशार्थं
मिद्वादशाधिकारिता क्रमात्समागतेः सेंदराज्ञोतिमरुलेवलेः अम्यतराश्ववासाश्वकाश्मीरास्तत्र तुजेनासदात्तरंगितान्दृश्यातुरंगान्नृपतेर्मतात
नृपोजाविधेयत्वान्नादधेयक्रमागतः सपुत्रः सोप्यदापुत्रो बभूवानुशयाकुलः पश्चान्नृपेषु यामनुजेषु बुद्धिः कोपोत्कोते साधष्यमपादि स्मातमित्रार्पित
श्रीः परिभूतपात्रुनेकोभवत्संततमोरव्यभागी अथ पसेदाः स्वतन्त्रास्ते कलत्र दृणीछ्या वधनंतजामदापकोतुमैच्छम्च्छैलेषिताः एकदा निष्टमाकार्ण्यसा

राज० त्मानं सैदचिंतितं मल्लेकासदनंप्रायान्त्राजभट्टोभयाकुलः सैदविस्फूर्जितं दृष्ट्वा साशंकः सोभवद्यदा सफियेङ्गामरो वृद्धस्तत्कालं प्रमयं ययौ भ्रात
१४२ द्दिर्यादिसुहृत्तैरिद्दवापदुर्लभे ४९८ कः सकः कोल्लः स्वाघ्यामनलब्धात्मसंतोषक्रियो नेच्छत्त्वान्नपतितत्त्वांक्रूरहः सैदमृतारितः रोहुतमयसजज्ञोन
१४४ राजानं कमुखानभटान्स्वगृहे स्थाप्यतां वृद्धो हृद्रस्वोरत्नाससकः इस्सुकोमल्लिकस्त्वाजाभट्टेतेभ्यः समर्पितं तुपेवस्थापितावद्धः पुत्रापशेषतयान्न
नेः कालकृत्स्वाकृतात्प्रायुः सकृत् दृष्टोन्यवादृष्टयत भूपयन्नपुत्रापः सवद्दापिसंगहातेर सकृद्दवः सुखेनतस्थौ माल्वइकमानेन। क्षिप्रवेदहानेनो
गयः कोतिसुहृत्तेच्छया एतज्ज्रष्टः समाशोतिभूपतस्त्राजिभट्टवत् एवं मल्लेकाख्यदेनपरोदेकासैदिलुना धात्ममायाव्यधीयत मवैतप्रभविक्लवः
हत्तासकारिसैदभ्योभागिनेयपत्राणाशनात् ज्यद्दाङ्गिरापिमोगोशोमल्लिकेशंकितोभवत् सर्वाधिकारसामग्रीस्वपरसमसमर्पिता मतीदीराद्दिवीरे
द्राः स्वार्थं तु द्वाविनाशिताः इत्यादिदूषणौराजामल्लिकेविरक्तोभवत् । स तु नत्वा स्वमात्मानं कदाचित्कृतदर्शनः नैकत्रावस्थितिं त्विह स्व राज०
राष्ट्रांतः स्थितिं व्यधात् अथागत्य सुमश्रीजाकेतुसैदसान्वितः भवनोपवनेराजा पार्श्वे चैत्रार्थं पथ्या विधायलीलांपुष्पाणां नौकायातोमहीप १४२

तिः मार्गेशनैरुजापुत्रैः पानलीलालगाद्दत्तं सर्वेपरस्परसीमास्तत्र द्वाचानुबंधिनः तेव्रस्मयरवान्योन्यंचक्रेबोक्कुरताडनं सोऽभेमहद्देकुद्दो
पत्यत्कैमल्लकेवेष्टनः अथालंकृतमृगपालंभनृपोमल्लिकमंदिरं प्रसादितोपि समापराजधीनीकृपान्वितः पुत्रदुर्नयजःशोकोमल्लाकस्यवमाने
से अन्येद्युरहितास्तस्य राजविरलमानसः रभ्योनापृक्तपसोमेव्यक्तमितव्रवीद्दृढः अवपापैमवधिद्रंतं समामासाधविरोधिनः भैकारापसन्नद्ध प
देहेदोषाद्दवाभवन राज्ययोसोभरवानेचेकुर्येःकिंक्रियतेतलपा एभ्योनोत्वातदन्यस्मै देहेनेरक्षणाय भोतयेमुक्त्वानृपोन्यैः जोनराजानके
द्रुतं विन्यस्यरक्षोपुत्रयामल्लेकोत्वानमग्रहीत पुत्रेविन्यसमूपायेतद्दिनेस्वगृदस्थितः अथकृतोस्मिन्नगृणामातरित्यब्रवीत्प्रिया अत्रांतरेमा
गपतिर्नृपाहूतोबलान्वितः स्वराद्यात्मादसोधकोनगरेतूर्णमाययौ मातः कृत्वाथमल्लेकः सवलागान्नृपांतिके रुषानिवृत्तोसद्दोपिचिल्लयाद
स्त्रिणास्यया पादाभ्यांताडयन्वसोगच्छतो स्मतुरंगमः भविष्यत्स्वामिविरहाच्छुचेवाश्रुमुखोभवत ततःकालोदितसूर्याचिंःसंक्रांतिर्ज्वलितायुधः नृ
पाज्ञयापिमार्गेशः सैसैन्योविशत्पुरं अन्योन्यस्पर्धयातत्रद्वयोःप्रविशतोस्तदा सन्नद्धयोराजधानीयप्रोसमम्ब्रमल्लोलतां सक्षस्त्रोयप्रविष्ट

राज॰ विभित्वा पुत्रैः सभां गिलं अदापयद्दंपशाय मार्गेशायनृपः क्रुधा तावन्निर्गत्य भीतेन राज्ञा संप्रेषितस्ततः पुरांतर्येष्यनोक्त्वा स भेदः पुनराय।
१८२ यौ निर्मुच्य वंधनात्राजभट्टेनान्वान्वितः राजधान्यंगनास्कंदं ददौ जिक्षुर्ज्यि हांगिरः प्रेरितास्ताजभट्टेन तज्जटास्तमरोधताः पश्चिमद्वारवानी
153 तो राजधान्यामदाहयत् सोग्निर्द्दहन राजानकावासांतं क्षणांतरात् सोच्चागारान् दहेश्रेणी दग्धाराप मिवाकरोत् इंद्रवासोपमा वेश्मरचना ज्वलि
ता श्रुता दूरस्थितानामप्यतस्तं तोषास्तमुपादयन् उद्भूतस्तामसंघद्दज्वालाजाललगतोष्मणा सैवतस्था कटाहांतर्जीवन्मत्स्योपमा दधुः अंगेन
र्निसमालोकं ज्वलत राजसद्मनि सभीतिर्नृपतिर्भीतो विह्वलः समपद्यत उत्पापामाणमार्गेषु स्फुरंतोपि पृथुसत्वः न केपि शेकुस्तान्योद्धुं तत्रा
गेपर्यंत्रितास्तव स्वभर्त्सा श्वलितान्दृष्ट्वा पुत्रोत्मैवावशोषितः वभूवमल्लिकस्तत्र किंकर्तव्यतयाकुलः पुत्राः कुर्वंतु मा युद्धं राज्यं नश्यति भूपतेः अयं यो
राजा स्वदेशस्तु राक्षितो दशवत्सरान् तत्कथं नाधुतेयुद्धात्दस्मिन्विषम विग्रहे तत्रापि ज्येष्ठपुत्रो मो तरस्यो हिमध्यगः अग्निहंनोरुजाघामे
लभतेस्माद्रणस्तणो गेमेमेवनाशास्तुनाकीर्तिर्वा इहेकमते इति ध्यात्वा व्रवीत्पुत्रान्नयोद्धव्यमिदस्तत इत्युक्त्वा गलितोत्ताहोनृपेपरा। एग्रू॰ १८२

गामायपो मं ३ येराजधान्यांक्ष्माजविन्यस्यासिताः स्नेहादासदासदापुक्तान्पूर्वसेवामनुस्मरन् आयुक्तेवेन्नकाधास्तेनाल्वामूपेनत्ता
श्रितं पुद्दाशक्काद्यनिगात्मभुद्देशांतरायपुः अथोक्तरादिशाद्दाधान्यामान्माजेयाघताः ज्यद्दोगिराघागजेतः माविशंतनृपागने रागद्
द्भिर्निः स्थानंप्रतिश्रुत्वारवथलात् अदस्सद्राजधानीवतुष्टात्मादृसश्रमात् राजदर्शनतुष्टानामुत्कष्टानांजयाजेनात् आपुःश्रमादंत
त्कालमनोसिचवपूर्षिच मातःसपत्रामल्लकेतत्तन्नेत्वकसंयुतं ऊद्दुतेश्चोदितोराजाकारागारांतरेक्षिपत् आयातापुत्रसदनाङ्कीतेवाति
व्ययादिभिः अकरोद्राजलक्ष्मीसास्त्वागदेमुखसुप्तिकां तेषांराजविरुद्धानांदासकायस्थपीडनात् संचितैरप्यकृप्यादिसर्वेत्तद्राजसादा
गात् यन्मेत्रात्मभयात्सैजेननृपतिः श्रीराज्यशादृमवद्यन्नोत्पादशवत्सरीगतभयःपुत्रोस्यराज्यंव्यधात् यातात्तेस्मिनिशेषतोयादसतात्र
द्रास्वानादयः सोपिव्याकुलतामगाद्रिपुभयेपरिवेभवंस्वामिनां आतंकपंककलुषाःप्रभवंतियोर्थाःसन्मार्गविघ्नकारणाधृतजात्यदोषाःत
मदृरिद्रजनपीडनहेतुभूतास्तिष्ठंतितेनसुचिरादृमपूत्तुल्याःतद्भूतेषकोवहाघीरित्यादिस्मिनपीडया धरानीपधनेदस्येनतर्वैराजसाद्गात्

रा०जो
१४४

144

वृद्धिदेशात्समानीतांस्तुरंगांस्तान्मानोद्धतान् स्वांशुकाः क्षिपतां श्वापिनि क्षेपमिव दत्तवान् भूपालवन्महेच्छत्वात्सजन्मदिवसादिषु यद्दत्ते येसा
दैवलभ्या राज्ञः प्रियोस्मि विभवो हस्तवो हेवकास्मजतमधुमिदं स्वनिष्ठं गंधर्वनिर्मितपुरे च क्रमु भरागवे ष्पारमेन रपार्तीचक्रुतः स्थिराः॥
माम्नापूर्णां सपदि पदवीं शत्रुवर्गो जितोयः कोशोशेषो मम मद नगो भृत्यवर्गः ससर्गः इत्थं यावत्कालयति नराः वैभवोस्मि क्वचित्तत्तावत्सर्वं क्षप
यति विधिः स्वप्नवत्त्वद्दृष्ट्वा एकदा जुगभदस्तेवधेन मह्यमभ्यगात् अन्याक्रिमतित्तितस्वांगं तृणं राज्यं समर्प्यतां कुहस्त मन्त्रवो द्रव्यकोटिसं
स्यहतेमम एतावत्तापि नोतृप्तिः प्रभोर्लुब्धस्य विघते किं ब्रूमो राजरसार्थस्य पसोनाशितोखिलः शक्तेनापि न युद्धाय पूसाठतत्तुमुलेतरे
कादिशीकाः समानीयं मेदाः संवर्धितामया द्रोग्धारस्तेपि मे जाताः कृतघ्नोस्मिन्महीपतौ सर्वं मद्योजितं राज्यं सधत्तावत्करोत्वसौ पुनश्च
दृश्यतो राज्ये मत्राशा मुदितस्तुसः दशवत्सरपर्यंते राज्यं तत्र नियन्त्रणा मदीनमीक्ष्य वेदग्धेयदीहप्पापि तद्विभुः तुष्यत्वसमत्याणाशोनम
यिलोकांतरंगते इत्याकर्ण्य कान्तपाग्रेस स्ववित्तप्रिविसृज्ज्यतधिग्मांपिनगरद्दीतनवचमेदीर्घदर्शिनः श्रीपिपेडामोशास निनिंदात्मा राम०
१४४

नमन्वहं यधेदं मुविश्रुद्धो स्मितन्मद्रो दकारा अभीमार्गे पाताजभट्टस्य लंभेत्वस्मादिनैः फलं इत्यादिदुःखदग्धः सबंधनस्योपदत्रवीत अ
चिरात्तत्फलं दृष्टामास्थ्यैयोभविताजतः इत्यनिर्मो हवृत्तस्मिन्सपुत्रेमल्लिकाद्रुहे नापितेस्यजृंभते खलमायान्टपासदे पाजभट्टादयो
लब्ध्वा सेदानामधिकारिणाः प्रमेयासीज्ज्यामासुदुष्टावेदमिवामया आनंदपुष्पदीनागखंडमा प्रादिनामभिः सेदाधिकारिणश्चक्रुः
प्रजायासेधनाजने श्रीजयदंगिरमार्गेशनामराजानकादयः सधाविवदुमाश्चत्रपत्रात्तेशिशिषुःश्रियः मल्लेकपदवीमल्लो श्रीमियाहस
नोभजत नायामयामराज्ञादितदीयेतहृदयदात स्वभूस्यपुत्रवर्गेभ्यः प्रेमयान्विभजन्नवान सोमेयासल्लदायातधनराशिं समर्पयत स्वा
पत्नीकृतभूपालैसेदाजयवित्रे खलाः दूतान्विसृज्य चतुरमानिन्युः सेदनाप्तिं प्राप्नणोचालदेशाग्रेतस्मि श्रूरपुराध्वाना ज्वरस्तद्वदपपू
र्वपश्चात्सपुरमाविशत पौत्रीजामातसंबंधिबांधवाः सर्वमंत्रिणः अपुनः संगमाएवमेवं प्रादर्शनं ददौ तदर्थमिवसंप्राप्तामृतकल्यादि
नद्वयं अतिवास्यज्वराक्रांतः स्वर्गंदृपचतायपो मल्लिकावेधनस्य संस्मरन्सः पुत्रमवासनात तत्रच्छोकामपयस्तस्मोप्पस्वस्योव्यपधतव।

राज २४५ हस्यापिसंतितस्य स्नात्वा मंत्रिशिरोमणी देशे समुदितां क्रंदत्सुघोषो च सकलो जनः सत्कार्य भाजां मद्दत्तां वियोगा द्रवंति नीचा पदवीषु यो
ग्याः प्रकाशे कस्मिन् क्रमेणास्य यांतम्भवंति दीपाः शरणं प्रजानां दुर्दितत्याग प्रसो भागपं स्मामप्रविभवो जिताः सैद्राः काश्मीरकाः सर्वांन्वता
१४५ णायाप्यजीगणन् यो भूत्स देवसुरवादाज्ञानिर्यातीः स्वार्थलिप्सया राजंस्तदर्थनिहस्सम्प्रति श्लीवसाभवत् सैदेषु हेषनिःशेषु प्रोतिशालेम
महीपती प्रबलास्तु चनाशेषु कोप्यजृंभत विप्लवः उत्कोचग्रहणाधर्मः प्रजापीडा च कोशाले स्त्रीषु च व्यसनं सोप्यभमन्यताधिकारिणः प्रा
तिविधिके निर्वृत्ता स्वाच्छंघमपि दर्पितः सभेयाद्दस्सन सर्वतंत्रेभ्यो यंत्राणं व्यधात प्रवर्धमानो राज्ञस्तु पैशुनेन राज्ञा तम ङ्गलेः ग्रहाधिपत्यंस
वेषां राजकुंस्छायामिवाकरोत् अथ चप सूक्ष्मर दत्तुहादो शान्ते दाजिगीषया श्रीज्यदागिर नामे रो यात्रार्थे द्वौ व्यसर्जयन् उभावेकत्र गच्छा
वो पघावां कर्म भेसत्स्यति इति मार्गपतेर्वाक्यं भेदो नैवानुतिष्ठता तयोर्देशं विजित्यैक सुपत्नः प्राविशत्पुरं अन्याविशंकितो वद्धोपुत्रयात्मा राम०
नमरासत निपत्य पश्चाजु द्वैर्यत्तेनायांकदनेकृते कालापेक्षानुरोधेन नमनाग्वर्णनं कृतं वहोरागादायत्तस्य सेवकाहेहसभूभुजः कोपि २४५

जल्पानभृदस्य जैवंद्रो शलभतोगताः पूर्वोपकारस्मरणात्ते दास्तो रंध्रे लब्धिताः नो स्मरा जानकरु द्धदर्शनं तं न्यचारयत तेभ्यः स्वानिष्टमा
र्गं कानि जरसण दस्य धीः पुत्रस्यात दर्शनो राज्ञो राष्ट्रमार्गपतिर्ययौ ततः सैदेषु निक्षोप्य प्रजानां पानकारिषु आशंक्यानिष्टमात्मीयपुत्रस्य राजा
प्रमाययौ एकदा रादमिस्सापमब्रवीत्सज्यदोगिरः राजन्नेदायदानीता अभीनिष्कासिता अपि सोयं निष्कंटके देशस्य स्त्रानर्थः स्वयं कृतः
यथैव राज्ययोग्यस्त्वयोत्र श्रीजैनभूपते दौहित्रोपि तथैवास्य शास्त्रमेयामदस्मद सैदास्ते सर्वदा शंक्या तु रुष्काश्च वत्समानसाः गृहीत्वा
मिषराज्ये येल्लुब्धाः सन्ति सन्तते नयुक्तैकप्रियाशक्तिवद्भावस्यं तेविभो एकवल्लीरतो भृगः सततं केन शस्यते यदि जायाविधेयत्वे न स्यात्तव
महीपते वहिर्देशो हतः स्वात्मारसाणीयायथा तथा इति श्रुत्वा तथेत्युक्त्वा राजा रात्रौ प्रियान्तिके तदुक्तमब्रवीत्तेवं स्नेहवशीकृतः तेन मार्ग
पतेः श्रद्धा भोगिनीव भयावहा अनिष्टचिंतयत्यासीत्सितपक्षमताहता पुरुषा न बुध्यंते नारीमुमवत्स्ववशितप्रियास्वतन्त्रा कुपिते वत दीस्सा
णाहिशिष्यानचरं तिष्ठति राज्य १ लक्ष्मीः श्रमेसुच दल्लभापाश्वें तत्प्रसादानुग्रहयद्रु मल्लेकाद्सदेव राज्यं तदाय चेतन्ततो कोशं तं सैदं भ्यो निष्टमाणे

राज
१८६

शक्त्यन्नस्तोमशान्ताविरूढया कोष्ठेश्वरोद्रंगमार्गेणमार्गेशः सबलो ययौ सर्वोऽनुरुद्धं वसामग्रीभोगिल्यां ततान रत्नोनयन् गच्छन् द्रंगमार्गो गैरानसधे
यो व्ययुज्यत तद्राज्यसिंधुर्विपुलः समृध्याव्यलसियस्तम्भ्यतावादिनीकः परास्यरामात्मविरोधवात्याविसोभितोभूत्तविकीर्णरत्नः सात्म्यादे
त्यमुद्रादानविधिनाविवृत्तप्रकर्षश्रियाभेदात्सेश्रुनकर्मभर्मदलनं युद्धेननाशोविशा इत्यालोच्याविरोधिषुप्रतिदिनेवेधेत्ससशंकेऽप्यभौदश
कैश्भौदेशत्यागमुपायमेकमुचितं कोप्युत्तमोगाद्दते अयुक्तमप्यसनाशनपश्चात्तापाद्दतोनृप मार्गपत्यादिनाशेनसतःस्वारमिवान्वभूत् मा
र्गेशार्थैर्विना राजा सर्वसेदान्वितोऽपि सन् स्वात्मानं गणयामास पूथ्व्युत्पष्टमिवद्विपं मार्गपस्यान्वये जाताः प्रतीहारान्वयेऽन्वये ठक्कुरान्वयजाकोशा
ध्यक्षजाश्चपरोचय स्वस्वपक्षोर्जिताः पूर्वं येभवन्विजयार्जिताः नष्टमंत्रविरोधेनशंतेकीयोवशिष्यतः तस्मिन्यातेवद्दिर्वेषतुषारप्रसंभ्रमनभः भाग्या
धिकोपंसर्वेभ्योविशांचिच्छेदसंशयं हिमानीपातभारेणायेवस्तम्भत्रमंडले पर्युनिम्ग्धायातां रसाभयशारवाजनारव प्राकचेतेहिमंतावन्द्रि
येरन्नुष्ठिताः स्थानात पिधाभ्यंतरगताद्दाः प्रविष्टाइवतत्प्रटाः नत्वैकेनविनासर्वहृदयालादद्दापिपिना नाशोभातसभाराज्ञश्चंद्रेणेवकुमुद ११०
१८६

इती तरस्मोभूत्वा कार्ये पुंसे तस्मापोविधेयधी विसृत्तयवदारत्वं निंघत्वं चागमन्नृपः स्वराज्यास्मणा चारलार्ग्यस्मभाग्गासमशासनः निंद
न्दाभ्रंसतैर्दृग्राप्रीत्यियेसाणांकृतसाणाः नियदानुग्रदानुग्रहव्यग्राः स्मृत्कोचयग्रदत्तत्याः अतोगात्रियोभूवन्नमत्रीनचेमेवकः भोग
लोभाज्ञितोचित्या अमीविंदतिमाप्तं गुरुष्कपुष्कपुष्कलाम्वासाः स्वार्थमर्पेनचममो ज्ञनायकाविनश्यंति नश्यंतिशिश्नुनाय
काः स्त्रीनायकाविनश्यंतिनश्यंतिवहुनायकाः स्त्रीविधेयसमालोच्यराज्यंतत्समदीपते इतिश्लोकंपठल्लोकः सशोकः सममहस्य
त ध्यायोमार्गपत्यां दीस्तन्यत्वानयनक्षमः शयनीयविमुक्तांगस्तप्यतेस्मदिवानिशं अत्रांतरे समार्गेशालोदरांतरंसमाश्रयः स्वामिचि
चिन्तानुलोलखशिसामिस्यविसृजेयत राजमंगुरलकोशस्तेयोभूत्सर्वार्थसाधकः तस्याघोत्पारितः सैदैर्ये द्वारिद्र्यसुदुःसहं निसर्गगुरा
वोनान्यसंगमिच्छंतिचंचलाः अमीपापस्याभिन्नाःपादस्यकाणाइव दृश्चिंदनवद्राजन्नसर्वैस्तोव्यसदोभवान् किंतुफोत्कारकारिणापासो
गिन्यावेष्टितोह्यसि यस्मिन्स्फूर्जेद्विषज्वालाज्वव्यालाः संतिपापासदाः निधानमिवतद्राज्यंकास्यनसन्मतेः मदीमापिनपास्पृश्यपादस्यापि

राज० १८७ मयकारिणी श्मशानाग्निशिखेवासौ लक्ष्मीः सा केन सेव्यते समेयाद्दस्तेन सत्तद्दुर्गेदयस्तवासनः आश्रेरुक्कोपि सन्मार्गो नास्ति पृतीवरा
147 वाः मेरारख्यातारकेवात्रसक्तो चामिषभक्षिणी पौलस्त्येव तेसर्वनाशार्थं विकटस्थिता तिष्ठत्वभ्यंतरे सेदाय दीप्ताभावर्द्धेतिके नृप।
ककारीदेशमिदस्थः साधयाम्यहं राजद्रोही न कोप्यस्मत्कुले भक्तिवर्जितः त्वरं कशारणः मोहं सकृद्दत्ता दासस्यव हसे वयमेव सत्त
रविचारविशारदयः दुर्मार्गेपदिगच्छामः कोप्यस्मासु न विश्वसेत कस्मात् तमपि जीवित्वापि धनसंचय दत्तप्यारान कोप्यत्र भवे भवति सुस्थि
रःनष्टोन्यस्मिन्भवान्त्रीतात्वयिनिष्टपरोस्तिकः इतिलंखनपस्याग्र वृच्यामार्गपतेद्दुतं समेयाद्दस्तेनेः क्रोधाच्छसन्नहिरिवाब्रवीत सोया
स्थानघातस्तत्र स्वजीवनविवर्जितः नूनमस्मत्यतापेन मुष्यतीवा ज्ञावेदवत् ग्रीष्मोष्माणाविशुष्कस्य पंकमात्रावशेषिणः भत्या सस्पना
तिष्ठंतिततडागस्यवपक्षिणः किंकरोतु स्थितस्तत्र तत्रैत्यैविदितादरः नदीपदा समात्रापितं जंतुसमेतेयुधि अथवादेस्वंपयामितं निष्कास
पितुंततःसतुरुष्टः समंतत्र यथ्पनेकुरुतेन्यथा अथोचेसेदहस्तपूर्वमेत्रीमनुस्मरन् किंनस्तेन हंतारबद्दीपतामानयाम्यहं अपक्कोपलवेपूर्वं राज० १८७

कृतादिव्याः परस्परं अनिष्टचिंतयामप्रोतेनलक्ष्यमहतोविधिः तच्छ्रुत्वानृपतेरग्रेतदैवकायमानसः हुंगोडोलतत्पानं स्वनौशहाराधिपंव्यधात वा
लस्थः साधयत्स्वेषकार्यंसद्भूतकार्यागी द्रव्यकोटिंददौमोस्मैसैन्यसंग्रहसिद्धये इत्युक्त्वाप्रतिमुक्तंतमेधाराजानकंपथः कृतंन्यवर्तयामासदत्ताद्र
व्यमपिस्वयं कृत्वापरप्रत्यागमाधामद्राः कश्मीरदेशतः मानिष्टाशंकयागंतुमारातेभ्योयथाविपि उयुक्तान्ययतिमुचामोयुष्मान्याथेयसंयुताः क्रिया
दिनानितिष्ठयूयंतत्रयूयंदत्तवेतनाः तेषुस्वस्वस्तिंयातसुसेदाहस्तेन्योन्यमवुवन निष्कास्याः सर्वेयैतेनतुरुष्कावाविरोधिनः अत्रांतरेनरेंद्रस्यत
त्रहृत्वादिविंतानात जाताधिविवृधितवक्तूपोषपस्यमिवाभवत मार्गपारसिकाः सेदानिन्युस्तत्ताहशंनृपं माघेविमयराष्टादिगतान्ह
तुम्हाश्रजान पत्रयत्रावसद्राश्रोसमेदकटकोत्कटाः पीड्यमानजनाक्रंदमुखरास्तदिशेभवन पंक्तीः प्रसार्यपरितोद्रिपुताद्विमा
गपत्रोपवेशमकरोत्कटानृपस्य तत्रोद्वतिष्ठदंतिनिष्ठुरवाऽनुनानांग्रामालताच्छिदिप्सुधारुदितस्वनोवः गिरयोत्युन्नतास्तत्रसुख
दाः मोत्वनिर्भराः न्याक्रांताकटकार्द्दिस्वैर्दुर्जनैरिवसाधवः भालेपपूरमत्रांगाः कुरंगागिरिश्रृंगतः श्रुत्वाकोलाहलंत्रस्ताः सत्तुदुद्रुवाः सामा

रा०म० यपुः कृष्टजिह्वास्फुरद्दन्तसिक्तास्या अश्वगणा वृतान् तांस्तत्राश्रमायतान्दृष्ट्वा सैदास्ते तु तुष्टुभे परं हरास्मान्नीवरानेतान्योतान्माहरदु
१४८ वैल्लान् इतीव तेभूपा ये प्रापुस्ते साभेकामृगाः सिद्धाध्युषितम्मृगस्य तत्रैस्तेगावधदर्शनात् क्रुद्धास्सुदेवता राजन्माहप्यामृगयामिमां इ
५८ त्याद्य क्रोपि व कुशस्तत्रैस्ते स्तकलेजेनेः शृंगारिवांगनासंगान्यव्यंसीन्मृगयाद्दात् आस्थानमृगंगायेयेनान्यथाक्रियते तेत्वया मुनिर्वै श्र
वणादृष्ट्यान्नृपमेत्यब्रवीदिति सांद्रेदमाहता हत्वामृगीस्तास्तु चिरोसिता त ऋभैनिर्भराभूमिसेदास्य क्रुद्देशोज्झिताः अतस्तद्धात्व
त्वानिर्मृगास्तानिरीक्ष्यतान् मायश्रोतःसघोषो घान्वसतीरादिशन्नृपः भव्यास्तुपास्तवनानरुणि वजायाकांदवं प्रसाकृपशवश्वभी
नाः तिष्ठाम्यमुष्य सदने हम्भिहृवात्रैध्यात्वेति कोपि न्यविशेषमकिं कृतभेः धनुर्बलवलावलिनस्तुरुकापट्कामेधर्मनिरतास्मगदो
पविष्टाः तज्ज्ञाउपकादृतनुष्टमांसमप्सायप्साइवात्र व्यदधुर्मधुपानलीलां पश्यंतेइतमघाद्दितवात्तव्यलोकान्तःलुध्यास्तत्सेवकाःके रा०म०
पिस्वगृहेभराणां व्यधुःमान्यदागमनेभूपाकष्याकेंजनपीडया इत्याघताशिषः शृण्वन्वशक्तोविव्यपेन्नृपः मृगयाव्यसनेन राज्ञोधिकफलं १४८

भुज्यतेनैपै मृगापदेशात्स्त्रीकानामेवसाक्रियते स्फुटं पशुवच्छतशतशोवज्ञामृगेणाक्षोभ्योयो यत्रसार्यते मृगयासाविनोदायपदिसो निके
कर्मिके श्रमसत्वंयचेलेलस्पेस्पृहाणीयोत्तिमादिनाम कोयोवेदृमृगेस्त्राघ्यः शरासमासोधनुष्कतां सत्रियैर्मृगयाकार्यानिरवद्यता॥ शस्त्रा
तेनकोतव्यसनयुक्तेस्वतिसर्वत्रगर्दितं महापस्मरात्तोरगिरिगोश्वमृगव्रजान आगतोनृपतिस्तदूनिः शेषानकोराहधान इत्याधनुषि
तेकिंचिन्मृगयाहर्षणाकृत विलोक्यपञ्चवेश्मीतिर्भाविनामृगयज्वषा आरवेटिकोनृपः कृत्वाराजधानीसमागतः अस्यास्यामवरेहेदेयद्
णगदंसभवंके प्यूचुर्मृगयादोषाकुपितादेवतास्ततः अतीसारगदारंभस्तत्रैवास्याविलोकितः केपिप्रसन्नराजेष्याः सेदाः स्वांतत्रकोा॥
प्सिताः व्यधुः किमपिनृपालेनुरुक्षाहतमानसाः केपिमंत्रिवियोगोत्यचिंसंतापितात्मनं नृजमाकृत्सेतत्याधर्मेस्वपः कस्यविदमृतमू
पस्ताहगवस्थः सनवबर्षोदिवासेर पंचमजन्मदेशंतव्यपापाकुनीष्ठयाः नहिनेगच्छतस्तस्याराज्ञोनोकांतरास्थितेः जैनवार्टविदारया॥
त्सपस्तत्रोपपद्यइति तहुर्निमित्तभीषणात्सेदत्वातेसापवैन्नृपः अहरहृद्यपाशंकोनपारिराकृजंपुनः किमर्थंनिर्गतोवासिचित्रंत्वमुकृतेकृत

राज· इतीवायुस्तवेगं तेन्यरुध्यत अस्मिन्गते प्रजापीडाभविष्यस्तत्रमंडले अकंपत शुचेवोवत्तैरगतरालेख्यः तत्र मजोलवेभुक्त्वा सेदमेतिसभा
१५९ हृतः अपुनर्दर्शनायेव सर्वेषां दर्शनं ययौ नौकारूढस्ततस्तूर्णं सभृत्यः सदिताविष उत्कोठारवेऽगायेवरूपेनः प्रसवधं व्यधात अथैवेमवि
१५१ नोदेनः प्रभुः इत्येवरूपेनाः पश्चालीगदीत्वोपायनं व्यधुः मत्यावृत्तस्ततो राजा सेदास्ताः प्रतिमुच्य च नोदृक्स्वस्थोस्मि तल्पस्थो देवीज्ञातरुजं
व्यधात तत्रघ्यपरिचारिणापास्वयंदे व्यावृत्तो नृपः दिवंसंदुरिव सीणारुचिचिद्धापतामगात् कवाटविकटवक्षः पृथामगौरं तदानने कृद्ध्रुतजो
दुपादाश्च पीनाः पद्मतलोपमाः सुंदरे नयनद्वंद्वे ललाटं भ्रूमनोहरं तद्रुजा नृपतेः सर्वविचारा समपद्यत एकदा सो वसत्राजा तं मे पादनरहः
नोहंजीवामि राज्यादानसुताः शिशवो मम वृद्धोव क्रामरवानीयो नौपाति ममवालकान् अरमाधामरवानीयपुत्त्रपानीयाभिषिच्यतां अपवेपभ
भवल्लोन्यापहस्यति कोरा तुततः श्रुत्वेति भववधीरत्येस्तास्य स्यादितिसोब्रवीत केवलं सैदहस्तनोरुरोधमशदुःखितः ॥ जुलका ॥ अथपराज्ञिव राज०
दत्यित्रा होमेरसुखादिदं मदेहितास्सराजा परराज्ये किं क्रियते धुना वरंवक्रामरवानीयो पुत्त्राय समभिषिच्यतां यो वा राज्ये च ज्येष्ठायदौहित्रः स्वाप्यतां १५९

मिति हित्वाहिंसाञ्च वध्यं तं सर्वे मुमुचिरे स्वाः श्रुत्वेति मे पादस्मनः सक्रोधस्तामभर्त्सयत् तच्छ्रेयः सामिमं केल्पकल्पित द्रव्यमेव यान् मेमो सुले
भ्योदुः सेदा द्विजभक्तिविवर्जिताः प्रभुद्रूढं नपठंति गछत्यमंतरं स्त्रियः मंत्रपाठं निषेधंति तत्तद्गारुडिको चिंत चिकित्सावैद्यकोक्ता तामस्य
चारचंयति च तत्रापि गुलिकाभो क्षुरचयंति स साधितां किमप्यनिषं कोमति कृतामि प्यादिवादिनः वचो विवर्णापश्यंतो प्यंतरं गामहीपते वैद्यो
गारुडिकस्याद्दृष्टकर्मातिकल्पयत् तथा मृदुप्रमदः सत्वो वैद्यकृतात्पनः मुमुमुः सर्वैः पृष्टः कारुक्विंचेसंसविमो मंजानिवार्यतामया
दित्युक्तास्म महीपतिः कृताष्टमाह्निको दृष्टो दिव्यमं घेवपालयं इत्युक्त्वा शुशुचुः सर्वे साक्रंदसा सुलोचनः सरुद्ध्वमनः सुसुपूर्णायनरद्दष्टिमं
डले तस्यामेव रजन्यां समुमुर्षुरभवन्नृपः वर्षषष्टितमे हृक्षनवम्यां मासिमाघवे पंचाददद्वादशाद्दाच्च राज्यं कृत्वा दिवं ययौ त्याक्रंदमुख
रात्रिः सद्यो सा जनता प्रभूत मातर्याने समारोप्य छत्रचामरसंयुतं सेदाः ससेवकाः सर्वे निन्युः पितृशवाजिरं श्रीजिनभूपप्रमयेदुःखिताना
भवत्प्रजा तादृशी पादृशीत समरणारणाङ्गि ता तद्रूहाक्षमनिवर्त्यातस्यमलकं वेश्मने तादृष्वा चनं दृप्पिको ज्वलंमंत्रिणो ययुः तदा लोका

राज०
१५०
150

जनैः सर्वैर्दर्पणो लोठिताशयः स्मारं स्मारं नृपं मेने निघस्त्रमिव मध्यगं प्रातः प्रातः समागत्य सेवाः समादिनावधिः स्ववेद्माध्ययने चक्रुर्मिश्रितं
रुदितैस्तैः विदितारतयोदर्शायेन्यैर्महाविभवोज्ज्वलास्तस्याव यसो वालालीलाविलासमदालसाः कतिपयदिनैस्ते मीरिक्ताव्रजन्ति सुचान्वि
तादिरसमनसोराज्यदर्पणाग्रहादिवकामुकाः दशामेयैरचितरचनाराजधानीसमेयं कोशोमे युयुवतिरपिमेमे सुतामेचभृत्याः इत्येवो तः कल्प
यतिनृपोपावृदेत्सनकृत्तस्सक्तासर्वव्रजन्ति स्वशिरः पुण्यपापैकभागी सम्भोगसुभगं राज्यममेदमितियोब्रवीत तदीयोनाभवत्तस्य स्वदेहोतेदप
कस्थितेः इत्यर्थिवाजिरलोकः शुशोचनृपं सेहति अशेषैकास्वनामात्रावशिष्टां तत्र संस्थितां राज्यदानाय राज्ञीमास्लेछसेपकैकर्केपि वज्रात
मखानां जे पुत्रे दुःखदो कृमतर्कयत॥ इति श्रीजैनराजतरंगिण्यां पण्डितश्रीवरविरचितायां हस्सनशाहिराज्यवृत्तान्तवर्णनं नाम तृतीयस्तरंगः
इति हस्सनशाहिस्वर्याने॥ तृतीयेह्नि सेवास्तामिपः संमंत्र्यसत्वराः व्यधुर्मे स्वदरखानापराज्यदानायनिश्चयं प्रतीपास समालोकाकालैदास्त म
राकुलाः राज्याभिषेकदाने ख्यामकुर्वन्नृपसूनवे अथराज्येव्यधीपंततत्सुतं समवार्षिकं हस्त्वामास्वदशाद्दांख्यगोनं देभिव सुदं तत्र समासिंहास राज०
१५०

न स्याते स्थापिताव स्तु संततिः स्वल्पाभोजनसामग्रीपूर्वं शाङ्के प्रतत्कारः रातद्राज्यमदपुष्टं भविताम् इल्लौतरे दृष्ट्वाशानुनविज्ञाके प्पूर्वस्त
त्रांतिकास्थिताः रोप्यसिंहासने कृत्त्वो विवभौ बाल भूपतिः दत्तानंदः पयःपूरैः बालं दीरवसुंदाः सैदाः शुभ्यां शुकन्यस्ते नुकुमालोहित
त्विषः भाविद्रोहरुतो दृष्टद्रक्तो मिक्ताद्वावभुः भ्राताहो स्नेन रवोना स्यकनीयान्नत्चिराकृतिः बभौ बाल नृपस्याग्रे शुक्रास्यवत्कृस्मृति
शाकदूषान्वितो लोकस्तद्दिने पितृपुत्रयोः दधौ तमः प्रकाशाढ्यो लोकालोकाचलश्रियं दौहित्राभ्युदये सैदा श्चकृतानंदसुंदाः सुगंधिम
कोरंदाछ्रमधौमधुकारा इव वायमोनात्मवातोव प्राघ्यातिरवच्छूलात् श्यनृवन्निवद्धं यं यातास्तस्याशिषो दिशः राजधान्यगने सैदाः परिवा
नमसाधनैः अतोषयन्नुत्सवातः सर्वनृपपरिच्छद एकस्मिन्कीर्तिशेषे न्यादिग्ध्ययाद्दस्मिन्नदृपी ता दृशेदृदृशे पौरैः स्फूर्जत्ताद्दिशातावृता रा
ज्यमम्यत्तसमागात द्दृदस्मल स्यत नत्वान्यो हूजितेवामाव कुंरिपुपराभवे राज्ञः सेवकसामंताः प्राभुवं तस्तदंतिके मेवेशालोभ्रिसेनांतलु
नुताः उक्तारा इव देशपसंरक्तनशास्त्रत्तविद्दल्लत्तविडंवनाः गृहेत्वत्रीपुवदिः शेपनलीलासुव्यसनेनदधुविगुणाव्यवहारेषु कूराचारेषुदर्पि

राज षु दुःसहातंकदेन लोभेन क्षोभितेषु चे दोशील्यानभिगम्येष्वप्रसान्मस्तेषु विराणते षु सेदेषु समग्रजासेवकाय पुः दिता नामपि से दानां केचिद्भू
१५१ पालसेवकाः नाभिनंदन्ब्रासिचयं काका नाभिकोकिलाः द्विजस्थितिः सुस्थ्येषु सेवया सोत्सतो मराशिनिश्चला तेषां प्रपेने स्वभ्याभिता चपला
१५१ शापा स्मीतगीतोल्लसन्नादाये भवन्द्रदगायनाः शोकमूकास्त्वास्योणमाघेभ्रगाद्रवाभवन् अप्यप्रपन्नमेवेतेग्दोत्वान्नवभूपतिं शक्रुनाप्र
सिणोनावासितस्तानानुभ्यग्रः स्वपक्ष्यावर्जेकालत्रयदभोज्योत्रसेपदा स्वातंत्र्यमाप्तिदर्पाधाः काश्मीराणनादरं व्यधुः अपुनर्गमनायेव विधाश
त्रुनिश्चयं एकदास्वीयसंपुक्ताव्युधुः किमपिमंत्रणाम् तेषां तत्केवलतयाश्रुत्वा पाञ्जुणपमंत्रणाम् काश्मीरिकाश्चमद्राश्च शंकिता नगरेभवन्
ततः परशुरामाघस्तहूदैः सहतद्दिने मिलिताः पंचशतीसाः सेराद्राहमचिंतयन् जिघांसतामपेतेषांवेजन्यावमेरोसिणां नमेदमगम
संत्रोगुप्तस्तदूक्षैतोरिव एकदानसुताभीष्ठामेराज्यामेरादसानं मूतेवदूरदेशागदमागमेत्यब्रवोद्रहः राज्ञाः कापिक्रियासाध्यातूणामागमता
प्रभो दृत्युक्त्वा निष्ठमप्यने सानिनायगृहांतरात द्राहलेसूर्यवोस्मान्वंगतव्योनपालपः पित्रेसुक्तोपिससमेपोदेवाविमोदितः तावत्तसे राज १५१

ददस्सनोप्यायर्यो स्वगृहा द्रुतं पादन्मेष्टो दोस्तिचन्द्रो हान्मापलाप्यनमारुक इत्येवपादकारकाभ्यिन्त्रो न्वादपतन्नुवि मतोल्यांसैदमाघश्चव
रोत्कीर्णारजोनिघात् नैतौपुनर्विशतीतिश्रुचेवोच्छा समक्षिपन् ततारखानलेखेनत्वदनपादिहेतवे मामेनाधमिषेणामंत्रविधायहतनिश्च
याः श्वाक्रांतमंदुलाः सैदायुषमच्छेषविशांतिताः मानर्वभ्रंतिवत्तस्मादुपायः कोपिचिंत्यतां मिष्यतिबोधितामद्राजोनराजानकादिभिः हन्सा।
स्तान्वयमेवादौसममंत्रेतिसमायपु सर्वानमृतवाग्रतः समेतानवगम्यतान् अंतःपाश्रुरामाघाविविश्रुः शास्त्रधारिणः १सैदास्त्वपांतौरित्युक्तो
ह्वारेशताजकः मंत्रेयहृन्निरित्युक्त्वा सैदभृत्यान्न्यवारयत् ऊर्वेतिभोजनेलुंठित्वद्रुत्याइतितान्हिरा सैदाः सशास्त्रान्स्वान्भृत्यान्स्वसमीपान्त्या।
वारयन् जोनराजानकस्तात्पर्यान्यनागमद्रुतं गृहीत्वाराजभृत्योघं जिघांसुर्वाटिकोंतरात् ताजदौवारिकोप्यश्वमारुह्याभेनपाययेव
श्वामाम्यतोन्यत्रतन्मतेनजिघांसया वाटिकांतश्चतुष्वंदमेड्योपारिसंस्थिताः सैदास्तद्रान्समालोक्यसाशंकाइवतस्थिरे किंनगच्छतदेशं
स्वंप्रतिमुक्ताः किमागताः इत्यागतांस्तान्दृष्ट्वैवसैयदांसहहिजोभ्यधात् मार्गमुक्तास्सरोनामसत्येतोयामः कथंवयं श्चयघवःप्रतिमोस्यामस्स

राज स्वार्थमितितेभ्यधुः वैजन्यभीस्यपाथेयया ज्ञातंमाहुपागतः परश्चुस्मिंहमहंतंन्यवधीत्प्रथमंतथा चतुर्ष्वंङ्गपिकापोतेमप्सरन्त्ततजो
१५२ सितः सिंहोपिविक्रान्तश्छालः सृगालइवसोपतत् किंदोद्योद्रोहइत्युक्त्वा यावज्ञोता समुत्थिताः तावत्वज्रप्रहारैस्ताञ्जघ्नुर्मद्रसमे
152 स्थते निर्यातः प्रस्फुरन्भेदीहारायैर्भेदहस्तनः हतोमुष्मापुधस्तत्रत्यदारणतविह्वलः तद्दृष्ट्वेम यद्दस्तनं समपविक्रान्त प्राकारान्ठ
मवधीत्कोपिछिन्नपदद्वयं गदयाभीनयासीममक्कलाघास्तदंतिके त्रिशन्माचादतास्तत्रपुमित्रसमन्विताः वंदंतोदाल्लहाल्लेतितिरि
कैसिक्वार्थपाणयः चेरुस्तत्र द्वधोककाः हतांसततस्येवकिंकराः गद्दधुगोवधात्तेषांपापभीनामवद्यथा तथातत्रघ्नतांभेदान्मद्राणांना
मवहृणा मगयांतेकुंरंगादीश्छिन्नांगन्यदधुर्यथा तथासेदाः हतामेंद्रस्तद्दारिकांतरे द्विषद्धतांशुकानयामदादेशपनोचिताः अना
थाइवत्तोकस्यप्रयधुः प्रेक्षणीयतां केचिद्देमतरवानाघानिकृष्टकारिकास्ततः तेर्णथाकारमुल्लंघ्यगदीत्वान्यलायिताः तद्दृष्ट्वातुमुलेजा
तेजातेवहिस्तदनुजीविनां कस्यापिनिश्चयोनाभूद्दोकेहताइति भयत्यक्ताभिमानेषुविद्रुतेष्वनुजीविषु चक्रांषशल्कंतन्मध्यात्कोपिनेवा राज १५२

गतेऽतो मल्लार्जुनात्मजा हृता स्ता वन्नेया महामदः गृहादेवस्कृतं प्रादात् स्कंदं राजमंदिरे मतो लीपालकः सोयं द्रोही त्वयागत कृतरा
जमार्गो तेरक्कुद्दो नोरोल्लाहमघातयत् बद्धारिमुद्राद्दृष्ट्वा राजधानीं नवीकृतां ज्ञात्वांतस्थानरिपून् प्राग्वत्तो भेनाग्निमदापयत् नश
कोपद्रवं द्रष्टुं स्वर्गे मदस्सकोगतः शुचेवेतिहा राजधान्याजु कृत्वेवज्वलने वपुः सोथ प्राप्नलसदृक्ष मत्तामव्याजान्नृपश्रियः कोमारवेल्लानुप
तीतिनिःश्वासो घारवस्फुरन् अत्रांतरेपि माल्लोकस्त्रोग्धारो धारितापथाः राजधान्यागनेप्रापुर्निर्गता वाटिकांतरात् जोनराजानका
गच्छक्कुद्दः केनापि पत्तिना वीरः स्वद्रूमहारेणाहित्वांस्त त्रांगनेवधीत् समारुह्याथराजास्थानं सैवमुद्रसमन्विताः मुक्तामूलकनागांतेप्रा
माः प्रोचुः मार्गेभिषः वरमत्रैव तिष्ठामः सैदैवं हृदि विदध्महे स्वल्पावशिष्टैः शत्रूणां नशेषः परिरक्ष्यते ज्यल्लालठक्कुरः श्रुत्वातानूचेन
यकोविदः नयुद्धसमयोस्तीदृगत्वानेनयथाकृतं वितस्तापारमासाद्य तिष्ठामः सपरिच्छदाः तत्रोपायानविधास्यामो येन नः प्रपत्स्यमी स्वयं
अभिनंधितितद्वाक्यं सर्वेमाद्दसशाहिनिल्मिनः जुहिलामठं मार्गेण वितस्तापारमासदन् अत्रांतरेतं प्राप्तः कुद्दो मेपामादामरः अम

राज
१५२
153

वधीद्दूतौ राजपाजकौ द्वारपालकौ राजधान्यङ्गनात्कृष्टौ श्वपचैर्गुल्फदामभिः अमेध्यमध्यमध्यांगौ प्रययुस्तौ श्वभोज्यतां आजन्म।
कृपणा ग्राम्यपीडोत्कोचार्जितश्रियौ प्राणदानक्षणे तस्मिन्नगतौ सर्वस्वदातृताम् संचितं ग्राम्यपीडाभिर्लुब्धैर्यत्स्वं चैनैः तेषां तद्रुष्यकृ
पादिसर्वं तद्राजसादगात् कृपणास्य गृहे विंशतिर्वर्षा नवद्धिः कृष्णुमतो जनाः समैते बिलमध्यगता इव वह्निजिह्वा यदि नियातसुभिः
सद्वेवसर्वे भिक्षोः प्रसृतिमात्रं येनेदं तं तत्क्षतान रात पांतं तंडुलखारीणामभिख्यां वैरवत हृतं गोधूमपिंष्टपूपैकपर्पाम्नानाममर्षिभिः य
नेत्लुंठितं नत्र्चूर्णादिमपात्तापिं नपथि अत्रांतरे गृहाद्दासप्यालिख्यानो भटोऽनटः प्राग्वाटिकाप्रेतो लोतामदक्कजिह्वाष्पा एदराजा।
नकाधाश्वतावद्रोमरवानेंज उन्मुच्य वधनात्तूर्णामपमार्गाणि निर्ययुः अथेदृक्षारिसैन्यं च पश्चादपि कृताशनं समीपांतु नचस्थातुम
गशावद्रवाभवत् क्रूरोपायसायं नाविरूद्धारितितं विदन आलिखानः समाख्यास्यसि दोष्णगमिवावधीत् महाराजसेवकद्वेषं पाज
महृम तस्य या राज्यार्थमिति से दास्तत्तु केपुः केचनावदन उपायो वधनात्कस्तुचिंतितस्तस्यापैरः अपायः प्रसृता सा भूदेवे केनाचि राज०
१५२

लंघ्यते तस्मीनाद्यो भृत्याः पापास्तेन प्रचोदिताः प्रदारविवशं चक्रुः शशांकं पावरा इव राजपुत्रवधोत्पातविवशो ऽदृपातिनं अव
धीत्या जभट्टं तस्य पत्नीमिव राक्षसः भुक्तो किमपि नो शाज्यान्निर्दिष्टतुः किमपद्यतः अशुचेवारीरितदृष्ट्वा वृ ऐसैः पिकारवष्टव्लात मामावधीरिमं
रवानं स्वविचाराद्धनो हतो रुरुदस्तच्छुचैवैस्थमत्तताकोम्पतात्वनाः केमीतुरुकाद्दुकौपेकरापुष्कलपातकाः इत्येवतारवः कल्पमापुर्वो
पूर्वविघट्टिताः चतुर्विंशति वर्षाणि मात्रामात्र स्थिरा च्छ्रवः अदहहूर्तिके स्वदात्कतीत्यक्रियपातनः यवान्नभस्तिणीतस्य जननी
विधावासाती सा गणादेवी माजीवमभवमन्नच्छ्रवाजिरे राज्ञि सैदहिज्ञानेतान्हतान्वीक्ष्याम्पदंकथ इतीवतत्कुधास्त्रैः सर्पो लोका
तरयथो परितो राजधान्यास्तान दहद्वान यान्महत्त्वान नशंतुः केपिवैरैस्त्रकखंडदा तत्र पाहतं सरस्तीरगताभेका अविछिन्नरवछ
लात सांक्रदाः सर्वरात्रे तेतच्छुचैवाभवंस्तदा पे राजेवेष्माविविशुः सुभागाः सुवेशास्त्वगतुरगाखुरधूलिकृतायकाराः ते हि त्रिवोद पिविका
धृतजीर्णवस्त्रा निष्कासितान्नपगृहात्कृतारक्तधाराः र स्पषष्टितमे वर्षे माघ्युपद्रवकारणं वैशाखस्य चतुर्दश्यां मैदानो विप्लवोऽभवत

राज नूनं दमननाम्नासमभूत्यानांतत्रवत्सरे अंतकः सन्निविष्टो मृधैर्नैते मलयंगताः सामान्यवेषमनिर्वाजनिरस्तुपुंसांमास्तुराजलिपेवृद्ध
१५८ खर्वत्रीतेगेरतेत्सरुचिरेल्यपदैकुमध्ये नोमाजिराजपूगलेविपुलेखदेशे अपालिखानमेयाधाः क्रुद्धाः पश्चादवालगन् मदीपागता
154 श्रुत्वा द्राहिमाख्यान्विरोधिनः नोसैत्नुवंधानुच्छिद्यमोद्रः काश्मीरिकैः समं ज्यल्लालनक्रुराधास्तमंतेच क्रुजिगीषया विशामस्यांतरे
द्राः माभसन्याद्दवाद्दनाः तत्तत्सटकुटीपेट्समाश्रितः शिविरंव्यधुः पुरमात्रावर्णिष्टास्तैसदाहृधान्निवर्तिनः वाजिवर्मासिभूयिष्ठाराज्यले
र्श्मीविभजिरे येषांवराटिकैकापिनाभूत्कारगताक्वचित् स्वांगानूपकदत्ताकाश्वरूस्तेवेषभूषिताः तूपत्तुंगतरंगेषु सर्वतोवसुवर्षिषु
अकारिणात्वयद्दाणांल्पिणाकटिकैरपि संदग्ममुद्रायेश्वाराज्ञोभूवन्मद्दागुणाः तानारुरवाधुमाश्वरूस्तजूत्यानिस्पदुर्लभान तेताद्द
सनराजानककाधैरन्यैश्चसंपूताःषाड्गुण्यविदधुःसेदाः काश्मीरिकजिगीषवः तेमेषामन्ननाराचमुख्यानांयत्रगोक्षिताः स्वसेवका राज०
। नांविदधुरधिकारसमर्पणां अत्रांतरेपारगतोष्ठ क्रुराधामद्राधिपः सैन्यानांसंचयंदेवक्रुस्तेजालदगरांतरे आपपुःसर्वतोद्भ्योलोका १५८

कालेशस्त्रधारिणः प्रवृत्ते च पुरस्तोमे पुरेण्यामे पुरेण्यामे च पत्तने अतुल्लग्गो जनः सर्वो धावति लब्धतापुषः शमालां वां गिलीपापाः क्रो
मराज्यगताश्चये स्यामार्थेऽस्मिन्निकातीरे शविरसमकल्मषन् वरस्त्रिस्वक्त्वाङ्गोपेदरश्मिः सुमेरुः समं वैडूर्यप्रभ्दः स्यामस्यापुद्रुम
न्नद्रुतोपघो नीलाश्चलोके संगरपश्मराजानान कादयः दुग्धाश्रमांतिकसिंधोः पारेस्यामार्थमासदन सर्वतधान्यसंभारेना
नोपनाविकैः प्रवासवेतनं कोशाभावाल्काश्मीरिकाव्यधुः क्वेचिल्लिरिक्वचिद्गहपरदेशरस्त्रात्रेते पारावारगतास्वक्रुनेदीतीर्त्वापु
रहूपे धनुर्यंत्रगोरैर्मुंजैः प्रतितीरपुरहूये पंचसप्तमतापुहेमन्त्यहंकाटकाहूये खशाश्चापांतसामताः सीमामेष्यागरहोच्छितां
नामावेशाषाः रवानाश्च मूलदारिद्र्यपीडिताः चौरहतप्रमोषाश्च चिरं बंधनयंत्रिताः तत्तद्राजविरुद्धाश्च पिशुनाश्च स्वरूपय
हृताधिकाराः तत्कार्येन्यायायमत्यायनस्समाः एते चान्ये च तत्तुर्णदेशोऽस्मिं स्तदुपद्रवे नौसेतुं बंधात्राणवश्च सर्वामनुवाज्यतः श्मानी
पीयवामतीरस्याविदधुः सोपयोगिनीः देवाभिषः शाकुनिकानाविकाधिपतांभजन मतीर्थनोकापुष्टेन विदधेसुभटस्तयं सेन

राम जं १५५ 155

नुल्लसरस्तीरस्थित्वा स्थाकृनिकान्यवान् सापोतान्वयस्य जन्मोद्भूतस्तत्तदपुरस्थितान मेयावदाकनामापिपुरस्साधिकारभाक् विचार्य
चोरांस्तत्कालेहित्वा स्मृत्यन्यरोपयन् स्याघमुद्रमठाङ्केनन्नगरान्तस्तिडिंडिमं तस्मिन्स्फुरतिपौराणां नभीस्थौरकृताभवत् छिन्नेषु
सेतुवेधेषु तत्तत्पुरकादिषु पूर्नुगं चनेवाभूत् दुर्गमातत्हृतरोधिनां स्यास्तदस्तदभवनाराशकोपगर्द्दागनं पंचहस्तमितासैदाः परिखा
समकल्पयनद्वारधानीसमीपपरुद्धराजानकौतिके गुहंशीपरिखामन्याचक्रुवैरिभयच्छिदे विरुद्धवेषम्लुण्ठनंकुर्वन्त हतत दूताः सेम
दैमत्याभयंचक्रुः प्रजानां गोवधादिना विरुद्धमुक्तलुण्ठितगृहदारसमर्पितः दिद्दामठेरुद्रवनवासेधनकृताभवन् अनभिज्ञतया
त्यानांतहिरुद्धरहस्थियः यथीचक्रुर्वे पासेदागवोदत्वा श्रुनामिव निःकृष्टशस्त्रास्तन्वादममुंचंतो दिनेदिने राजधान्यगने साश्वा
स्तन्दत्या: प्राविशन्मदात् मल्लाभिनयद्दांस्कुन्दकायस्यसदनाभिजराजानकोदेस्तनस्तददाहस्वगृहे क्रोधा काकतालीयकन्यायः राम
सैदकाम्भीरसैन्ययोः परस्परभयभ्रंशपद्वेषयोरभवत्तदा पारावारगतावीराकीरास्तीर्त्वासाहमिनो द्रुतं हत्वातांस्तात्म्याराग्निछत्वातीरदेवे १५५

न्योऽपपन्नलोलाश्वारोहिणि द्दष्टे तेतीर्त्वासैन्दभट्टहर्षे लुंठिपिर्वे जरखानाघाश्चक्रुः पुष्पपुरांतरे जोनराजानकाघातञ्चक्रुत्वा तीर्णाभट्टो
द्रष्टाः ओवणादिप्युतद्रोपाद्रत्रिंजे चक्रुरजसा तेनसैदा अपि यामिजन्मभूमौ गृहावले जोनराजानकं सैन्दक्रोधादग्निददापयन् तच्छ्रु
त्वा सतनरीपस्त्वनर्वोविषयांतरे नाजिभट्टस्य सन्देनेतद्दग्निमदापयत् गृहान्यदातिमात्रः सदग्धालहरमध्यगः द्रुग्धाश्रमादिस्थो
मस्यांन्मलापमपरान्वधात् अथ लोहरकोटस्थं श्रीमार्गेशान्यदामिरं जल्लालठक्कुराघातस्तेलेखामित्यमसजन् पत्यसादभिपादृशा
त्सक्रुद्भोगतोभवान् समेद्रविंदितोस्माभिःपुक्वात् तदृथमाहसःमेषामहामदोघत्तन्मुत्रैः स्मज्जिगीषुभिः वैतस्तादक्षिणाभागोवासो
स्माभिः समाश्रितः जिगीषवो वयं सर्वे क्रांतकश्मीरमंडलाः पामाद्यावविशष्टास्तैसेदास्तिष्टतिविष्टिताः तद्विलंवधियंत्यक्त्वा तूर्णमागम्यतो
यतः माभेत्वपि जयोस्माकंतवस्युः कीर्तिसंपदः राजभक्त्या स्वपक्षाद्यपूर्पेमेवात्रमंडले तदनागमनात्कीर्तिमाकार्षीः स्वांकलंकितां
वहेरागादालिशाद्देपूर्वमल्लेकजः स्वयात रात्यपरसांव्यधादत्रयपामार्गेशमसुदः तद्दुन्मागात्वयापरस्यंतूर्णमागतसंमते अन्यथास्य

राज
१५६
156

शिशो राज्ये स्थापयंति नैते सेदजाः इति लेखविचार्यार्पा सुखदे शोत्कंठिताशयः मार्गापोर्णात्स मार्गे गगनामार्गे पतिरायुयौ प्रामे तस्मिन्दिने हि चः
कृष्णदीनपुरान्तं चक्रुः शिबिरं सेदाः प्रदीपा इव वायुना अन्यस्तमं च्यु सेदास्ते भयात्स्वधातुमिच्छवः इत्यशिखवहावांदी लेखवदत्ता
न्यसजेषन् प्रधानपुरुषास्ततः हतसेदवधा कथं भवंतो वत कुर्वंति कार्यं लोकविगर्हितं दैवाघदिमतो भूपस्तस्तु तस्त्यदेहतः कस
किं वो हतं येन सर्वे छेदाय्यमुद्यताः न सर्वे द्रोहिणः संति भूयं काश्मीरिका जनाः वैदेशिकैर्दत्तार्थैस्तैर्हि चित्रात्ता चः प्रयच्छत अथ वापर दे
शतान्निष्क्रमस्मपरिछदान् नृपमेवात्र देशास्यमुख्यामंत्रिषु पूर्ववत् यायस्य पदवीं पूर्वमाभीत्मातस्पतिष्ठत संभूय सर्वे भुंजामो नो
स्माकविग्रहे यदः मरानि पतजंतायं येवविधिकल्पितं तं थेवावश्य भावीति कोनिवर्तेपि तुं समः इति लोखार्थमालोच्य मार्गे शाधा
महत्तमाः यवनास्पासंव ह्रमिति लेखं व्यसजेषन् रक्षारत्नन्नृपस्ताहृश्यसितानदुरापा किमर्थं महतो राजपुत्राव क्रामखानजः राम०
नोरेत्सादादिवधतः कस्मास्वा सोभवन्निवद् तत्राप्यस्य शिशोराज्ञः सर्वको शाविलुंठितः लोदीसा सापारिकैवेकाहारीनिष्ठति भूपतेः स दे: १५६

शिष्टाद्देमेवेति ब्रुवंती वधनि स्फुलात गच्छन्तु निशामद्रा स्तेव हि पुत्रानिवारिताः संतो षव त्मातिष्ठन्तु पूर्यपैतामहे पदे इत्यादिश्चात्वांसे
देस्ससमाहूतो ध्यनागतः ततश्च व्यसृजद्दूतं स च गोपो ब्रवीदिदं स्थायपयं तु धने कोशायद्धं तवालभूपते शात्रुत्यजं तुमेत्रा दोति षेतु भयावजि
ताः अत्रत्या एव कुर्वंतु राज्यकार्याणि पूर्ववत् किंचिन्नृपति नं देशदोषाः शांतिं व्रजंति च यः द्वंतगतमेवात्र मृताः जीवंति नो पुनः अन्योन्य
मुहृद्वैरस्य जाता न्योन्यकृताद्वधात् इत्यादि पुत्रैमुक्ते तद्वाक्यं आत्यामदो हताः सेदास्तदुक्तिजनितक्रोधदग्धाः स्वाभवन् नृपः कोश
स्त्वशास्त्र च युद्धे स्मात्तथा भटाः सर्वमित्य स्म दापंत्राकिं कुर्वंति विरोधिनः इति देभतरवानोत्कायुद्धसन्नद्ध बुद्धयः अभूवंस्ते कृतोद्योगाः
कौरवाः पांडवो विव अथैकदोत्सफ्फरजोना राजा न कोदयः पुरे नो सतनु मूर्तीर्णसैद्ध्युद्धाय्य माय पुः उपांये सर्व दो जेपास्स मयो नरागास्य
वः इति मार्गपतेर्वाक्यं नागरैः कृतैराणाघताः दावोदन्मामार्गेशपुत्रो धामाकरा कृतं मतो दारादिभिर्युक्तो नगरातरमासदत्त समुद्राभट
मार्गेणा प्रविष्टाः पतानाप्यसा याप लोष्टविदारितं कोतु मेदं भटसयं तां संतत्य ज्य सेवाकोर्धार्यन्ये लुब्धा महाभटाः सर्वे स्वद्वाराण्यया वभूवु

राज° वृनेगरांतरे ज्ञेवाघाः सुभटास्वान्योन्य मुदायुधाः असिद्धर्पोरवेश्म भ्योमी जागारायलुंठयन् भूमौ निरखन्यपन्यांतपौरैर्गुप्तं गदेभवनं स्मिप्रा
१५७ प्रतिपदं शंक्यैनीतंतत्तैरिवार्पितं मद्राक्षेत भटै दृष्टा सेदादिक्यातितां पारः नाद्यास्माके जयोस्तीति तूर्णं राजसमनुपेयपागते अथ पसेदस्वभूः श्रुत्वाता
157 न्यविषष्टान्पुरांतरे अथ ययौ जगाम पुद्दायसायकायुधवर्षिणी अभ्यागतं पश्यभटं हत्वा स्वशिबिरांतरे तद्रक्षैति लंकं च चक्रः सेदास्वायुधसिद्
ये आलिखानः सततत्र स्थस्वस्तः श्रुत्वागता चमू लद्रमहद्विहारेभिमार्गरोधायदापपत ज्वालाजटा ज्ञेलेषांगश्राम्रो दावो दो वादमार्ग
गपः सहोसनपती द्वारः सवीरारामपयी होत सेतुसेकट मार्गणापतितः परिखांतरं तमार्गपतिदावो दोपुध्यन प्राणैर्व्यपुज्यत तत्रास्वर
पती हारमुख्यावीरराणां गणो ययुः शैर्यं प्रदर्शितादिव्यस्त्रीसुखभागितां नृपतस्य सतस्यापि स्मृत्वा पौरांगनाः पुरः वदंति नैव पश्या
मस्ता हर्षसुभगं क्वचित स्वनृपो मानुषोयोग्यो नापतत्री यत्तादिवं रत्नीवृंदैर्वृताभिः किंमतं तत्तत्र न्यधीयत तावद्दृष्भतरखानां घः पश्चाद्दन्य राज°
पयागतैः विदधे खानगाद्वा येतत्तत्सभटं ससपत्न्भूतावि द्विषि विषमाप्रविजये रुद्धतायुधेः राजप्रेसागताः पौरास्तद्दिने कपितैर्दृत्ताः किम १५७

न्यस्य देशोपाद्रुता विमार्गे स्थिताः एते भद्रा इति प्रोक्ता लोभाद्दृष्टानिपाताः विमुच्य बंधनस्थानस्थान्यु ध्वन्से दभेटैः सैसेपकडामराः
पौरान्से दांस्वान्स्कलकान व्यधात अस्मै द्वारि दितः सोयमिति से दभटारुणा जमुग्र हस्थितं वैद्यपालितं पृथ्वने श्वरं अत्यतानुचित सेदा
श्च कृपेन स्पृमल्लक छित्वा चेदनलिप्रागंतव्य धूराजपथ्यातो प्रविष्टा रासमा केपि तद्दिनं तत्पुरांतरे अविचार्य सैप चक्रुः सर्वेषामपल्कोपा
ज्ञिताः तस्य चेदनलिप्रागमल्लकं वीक्ष्य नागराः नकेनिंदां व्यधुः सेद दुष्कर्मधर्मे निश्चयात् अग्रमल्लेकपुराल्लोष्टविद्रावितं पुरांतरे
शवाङ्कं धनं गजाल्पइवासन्निहिताः पथि आसन्मेषु वपूषितूलशायनन्यस्तोपधानो हतस्य शोल्कष सुखावमर्शाविलसच्छृंगारसारा
एपल्लं नयास्तेभुवि कार्कोटकुक्कुरवैकैः सभस्सिताल सिता से दामांसवसा वमल्कि मिलसन्नि ष्पद दुर्गंधिनः जयेन तावन्माञ्चेणानुष्टाः
सैदाः परस्परं विशमस्थानं तरे चक्रुः पोषैस्तैः विजयोत्सवं दत्तावशिष्टान्न ष्टांस्तांस्तद्दिने चलितान् वहन् पश्चाच्चेदलगिषात सर्वस्वा
हरणं भवेत किंतु प्रास्तुठिता देवा ज्वलिताः केपि देशगाः तां वृद्धिं विजयायेषां सदास्यन्कुपिताः कोप अद्रूपूर्विकया पातनं तरस्यठभरा

राज १५८ सद्दः नौभिः सेतुबंधस्तु जोऽठभावच्छ्रीनगरांतो कैऽपि देशीमन्नाद्दङ्गामग्रांगाः सेतुभंगात्परिच्युताः प्रातः सख्यादि नेतस्मिन्वितस्तायां विपदि
रे नूनं सा शारदा देवी वितस्ता नृपधारिणी तदधर्मक्रोधात्यां मृविदधे कटकद्वेष्ये सागता दृताः पौरा इतिनिंदानिवृत्तये तत्तोणाल्लत्ना
158 शिरसां सेदराशिः कृतोऽयतः तत्र लोकोल्यपितमुरवैस्तोवित सैवितस्तातटांतरात काष्ठमेकेन्यधुः सेदाभीत्यै दीपधरोपमं वितस्तायाः शवाः
केचित्सालिलोछ्छूनविग्रहाः विसस्तुर्विस्तगंधा व्याप्तमहापथमेतांतरे अत्रांतरे समीनीयावशिष्टान्यरितामटान काश्मीरिकाः पुनश्चक्रुः
पूर्ववैसैन्यसंनद्दः श्रीजैनमहीपो राज्यल्लालसेफ डामरकादयः मुख्याः सेदान्युनर्जेतुं राणोपायैर्व्यचिंतयन सेसैफडामरः शाम्रमिहादेश
पदात्ततः अच्छावच्चपुत्र्यभजहिषयान्समप्राविंशाति काष्ठागतालमत्यसा सैस्ता स्वसफलीकृताः यंत्रेषवस्वपोधाश्वावटस्तोषु दिने दि
ने सुभ्यं हितस्तिनीरहूपजयघटनारंभ्यपंत्रेषुप्युध्यतहुष्पहीरि स्तागाम्रमचुरपुराजनस्वांतसंक्रांतशौर्ये धावत्सन्नाहितास्वोत्कटसुभ
टघातनार्गिवंषैचक्रुः कोधात्सुनत्तोमवापुरवरेपुद्दमत्तुद्दतेनत यामदुंदुभिवाघानां ध्वनिः सर्वैस्तदाश्रुतः पूर्वराजगृहेपस्था रा० १५८

न्मेदकाश्मीरसैन्ययोः । अवतीर्णाः जलांघेयाः पारावारमुरंगमाः ॥ यैस्त्रेधुभिर्विदीर्णांगा वध्यस्तत्र विपेदिरे । सनासीद्दिवसोपत्र हित्रावी
णाः पतत्रिभिः । विद्धामुमूर्षवस्तीरान्नीताः स्वगृहान्प्रति ॥ बुक्कि दानस्फुरद्घोधमैदाराघोरुपद्रवैः । एकमेकोदिने तत्रानेहस्याभूत्प्रयावहः ॥
अश्लेलापिनोन्योन्यमर्दस्याहूटनोघताः । तरद्वयेभटाः क्रूराश्ववाच्यमपि ते ब्रुवन् ॥ राजैसैदद्विजद्रोहदोहत्यापादिवादिनः । मियोगा
लीवदंत स्तेकिंनावाच्यवभाषिरे ॥ प्रासादोलतसीदाघाः कष्टवाटादिदेशतः । पिष्टासल्हणादेसाश्वशादिभंगनृपात्मजाः । पंचगह्व
रजाः केचित्सिंधुपत्यन्वयोदिताः ॥ स्वशामल्लघास्तपान्येपिरुरुधुः सर्वतोदिशः । काश्मीरिकाः स्वभेदेन बलमाप्तास्तथापरे ॥ ययुस्त्रा
सविसृत्वल्वमत्रातातान्योन्यनिश्चयाः ॥ अत्रांतरेनभस्युल्कासायंदीप्तोचभूत्प्रभ ॥ उदीच्यादग्निगांयाता मज्वलद्द्रुमस्तका ॥ दृष्टाता
मद्भुता सर्वसैन्ययोरुभयोरपि ॥ संग्रामशंकितानिष्टावभूवुर्भयविह्वलाः । अत्रांतरेसैदलेरवेः प्रेरितो देशालिभयाः ॥ तत्रारवानो
व्यसृजन्तोरुषकेपुष्कलेवलेवले । प्रामाः शमुगलस्यानं तुरुष्कास्ते समुद्धकाः । हभाभोरुनसराजादेः माल्लेयेः शालमस्व काला धा

राज ग्रापदेशेन कालीभगवती क्रुधा व्यधात्तद्भसाणां नूनं सतीदेशादितेऽथवा ॥ आधामस्वानजस्तस्मै विसृज्य इति चोदितः निवर्त्यतं तनुरुष
१५९ :न स्वांतिके समरंस्त ततः तदीया स्वपदार्थी घसापाते देशवासिभिः पमावशिष्ट्या-अगन्यसुलभो प्राप्य श्रियं वैश्रवणापितं ॥ अथ का
159 श्मीरिकाः कृत्वा तद्ध्वंसवादनं चक्रुर्येनाभवन्से दाविद्यापवृद्धना ॥ श्रुते गतावशिष्टा दुर्निष्ठदुष्टतत्कटकांतरात सद्गस्त्विहित पीतत्र
शत्रुणां निहिताभवत विशुद्धपार्श्विसेत्यक्तभयाः साश्ववल्गोद्धताः काश्मीरिकाः सतंचक्रुरागांपं हृष्यमानसाः ॥ मध्येसैन्यात्तिष्ठतु
मार्गशायाः पुरांतरे राजानाकाधाम्नाञ्च स्यामस्यापातु दिग्द्वये एकतश्चोज्जिताः सैवेनरंपतल्पवल्गाः पुनः इत्येकमतनिष्ठात्तेसंम
त्यैकतनिश्चयाः स्यामाप्यमारिणल्लोकस्वमदेशाद्पर्यधः ॥ नावासिधुंप्रतीयार्थजोनराजानकोद्भुतः स्यामस्यान्यचपानदत्वापा
त्वापुनपरान्व्यधात ॥ वृत्तव्राजितनुत्रादिद्दत्वामेरवलातरात काश्मीरिकाव्यणाप्यंतमयाताः प्रतिवासरं ॥ किमन्यत्स्फुटमेवाक्रिये
वसन्नेदमन्निधौ निर्लज्जात्तेव्यनस्यंतकाश्मीरिकवल्गांतरे ॥ पतायातिततश्चैति लोको विगतयंत्रणाः बालेराजनिमेदाक्षिकोप्यजंवना ॥ राज० १५९

विप्लवः गृहेषु लुण्ठ्यमानेषु विटैर्विदितपेटकैः जिगीषां नात्यजंस्तत्र सेदा काश्मीरिका अपि पूर्वसंकुपितैः सैदवधे पुल्लवितः क्रमात् पा
स्परं वैरतरुस्तदागाच्छ्रुतशाखवान् दक्षिणो राजकोशादि वामे सेनाधवेस्य च बलद्वयेपि विजयः संदिग्धः प्रतिभाद्विषां पुंसां निरुद्धे सं
चारे नावानघाताट्टद्वये स्त्रिय एव तदाकुर्वन्यातायातं गतागतं पारादेत्य विटैर्लुण्ठ्यैर्मुषितपथिकव्रजे अधिष्ठानादिदेशेषु मार्गः प्र
चलितोभवत् पारवारगतान्काश्चिदन्यान्यकूलनोघतान् निरुध्य प्रत्यहं हित्वा क्रोधाच्छूलेष्वरोपयन् अवोचन्नेके तौ सेदा भटा
न्काश्मीरसंभवाः आयांतु यदि शक्तिर्वो युध्यंतु पुनरप्यलं सीमावारीयतो नावत्यतो स्मा मोरणं प्रति निःसज्जनवधे लोका उद्विग्ना शा
पमवर्षणोः भजतां विभवैं सात्रविधियं स्मिमप्रपच्छति निशम्येति पुरस्माते सीमां पंवामपार्श्वगैः चिच्छिदुः संधितारं ज्जुत तत्र सैदभ
टास्तटात्तटा तितिक्षुवैरिणो ग्रामान्सेदाः कष्ठीलतस्ततः न्मधुर्द हसनराजानकादीन्स्वामाप्यमाकुलाः छिन्नेषु सेतुबंधेषु से
दैर्नौपुरकादिषु नगरी दुर्गमा दुर्गतुल्या चक्रे द्विषद्भयात् अथ काश्मीरिकाः प्रोचुः सेदास्तीरान्तिकास्थितान् नो सेतुबंधुरज्जुर्य।

राज येतुः छिन्नेभयेन नः पुरमात्रावशिष्टत्वाद् दुर्निरीक्ष्यं विचिन्त्य चिरं पर्याप्तं भुज्यते धान्यं किंतु रुद्धं पुनः पुरे श्रुत्वेति से दास्तोत्सारमूचुरिस्य-
१६० स्ये सर्वे केऽप्यजाभावाद्द्भुमुत्सार्यान च लोभाभयादितः कोजुगुप्सातु रक्षेषु सर्वमासमभुजो वपं यावत्तु पशुगोमासपर्याप्तिस्तावदा
160 स्यते पुरस्थैर्दृष्यते स्मान्कः शक्तो रोद्धुं त्वदंतरात श्रुत्वेत्युत्सुल कासीरज्यल्लालमल्लिकादयः एकत्रामिलिताः सर्वे चक्रुः संमन्त्रमनि
श्चयं सैन्यस्याम विभागेन विभज्य पथि भित्त्विभिः उत्तीर्यप यामः शीर्घं ति सेदाः कटकं भेदतः अन्ये केचन सन्नद्धा दुर्जयाः सैदपसगा-
एकतस्थ जिताः सर्वाग्रेष्यामो ल्पबलानमून् अस्माकं प्रबले सर्वेन विलंबो धुनोधुना चितः श्रुत्वेति मद्र संयुक्ता जोनकादयः मृत्सु-
येनो जयो वेति युद्धसन्नद्धता दधुः अथैके मतमाश्रित्य स्याम स्यासैन्यनायकाः पुराणतस्सकस्यानानीत्वा पर्वतमासदन मोल्लभट्टादयो
दृस्तवालिका स्वप्रदेशान्ततः नौभिस्तीर्णाधः नोत्सादाः सोत्सेकान्स्वभटान्यथुः दृष्ट्वा धैर्यं हि जस्यापि राणा येसरतः सराणात गङ्कार राम॰
योभवः सर्वे शराः सु वीरमानिनः अन्योन्यप्रहृतिर्माभूदिति काश्मीरिकाभटाः पञ्चशास्त्रान्यधुर्मार्ग्ये हन्तुं नित्रपरिश्रमं सैफडारादि १६०

वीरेषु शक्रप्रभः करगावभुः निर्गतास्तान् रिपून् हंतुं सत्यमसत्यं त्वांतगात् तानुन्मीर्णान्मामाकार्णेप सैदाश्चकितमानसाः द्राशिमेव्यसृजंस्तुर्गां
प्राज्ञयोद्गतमानः सम्याप्रोभिवनापुरूक मठं तीराधुनाव्रजन् गिरिशृंगगतैर्दृष्टैस्तैः शिलाभिरवापतत् तच्छिलावर्षेणात्रस्तस्तुरंगात्पति
तः स्थितो पदातिः सचलन्त्वलक्षाग्निस्तीर्णो रणात्संकटात् तदीयं तुरंगवद्दवरवंशं सन्नादभूषितं काश्मीरिकाः करगतं मूर्तं जयमिवासदन् त
पराभूतमालोक्य तत्क्षद्रार्ण्येभटान्वितान् सैदाः पिरुजराख्यानादीन् नराज्ञो व्यसर्जयन् दुग्धाश्रमागतास्ते याभाकेराघाश्वतत्त्रात व
षोधारवंगजेतः प्राः पृः पूमामठाति कुं तावन्मद्रपती द्वारडामराणाम् दाभटाः सन्नद्धाः सुमनोवारभदेशान्तं समासदन् सैदखानाद
पः सैदद्रोसनादिसमन्विताः सैदानासुभटाश्चान्ये प्रापुस्तत्र वेतसोग करवालाः स्फुरज्ज्वालाबभुः प्रपामलकातपः भूपोऽन्नादिवव्या
लाः पातालविवरोद्भूताः अपोदरतिष्ठनुमुलः समराः सैन्यपादपाः सवद्वाफलकस्तुद्रुम द्रव्यूढ सदुस्सरः मोदीपस्समपेत्र पुष्प
तसुदामापातपश्चाद मीजेतारोपदिष्टद्वारे तिसकलं सैदाः कुधानिघाताः प्राप्य श्चैद्विजपः सुरवस्त्वविभवात्तोंगपितश्चैवन्मतायुद्धावि

राज तिमद्रपः सपरशुः काश्मीरिकान् अब्रवीत् पूर्वेपि वेजरवानो येनिर्पैयोरणागर्वितः तेपि कुजमतीद्वारोरमो रामभिवाभ्यगात् अनभिज्ञत
१६१ यायुद्धे स्फुरत्तेजी स्पतं द्रुतं स्वभटान्येरयन्मद्रास्तत्तुरगखुराभिन्नदे खड्गाकृत्तरवुरं भोधपस्तुतिनृपरागाक्रियं गक्काघः प्राहरन्सैवेशक्त्या
161 शक्तिसमन्वितं तच्छ्रुत्वाः शाहिभंगीयास्त्वमराइवसारथाः ददृशुः कृटकैक्रुद्धाः स्फारंतः खड्गकटकैः पतितं सम्मुखं दृष्टातकाश्मीरारणाग
ने जयापीड वर्तते तस्मा कामुत्सुकौत्सादसादधुः व्यादन्यमानाः काश्मीरेभटमुद्रसमान्विते भृत्यास्ते शाहिभंगीयाः कृत्यं सद्योचितं दधुः प
द्विति शत्रुयुध्यस्व क्रूगच्छस्तु धुनामम: इत्यन्योन्यंभटास्तत्र तत्र नृपनरणागजितैः काश्मीराद्दिदृक्षगः सूर्यः खड्गात्तः प्रतिबिंबितः जयापीडपु
ष्पाखिवत्सेव कुंव्योम्नावतीर्णवान् अहम्पूर्विकयासर्वैर्कयासर्वतेवीरास्तदा रणाघाने स्फारंचेरुर्यशः कुसुमलम्पटाः तद्रणांगनरंगा
तः संगतास्तेभटानटाः तुंगदंगविभागाघातान्नाट्यभेमिमदर्शयन् भद्रागिराघास्तद्रस्याः प्रविष्टाः सम्मुखरणे विधायपुष्टं सन्नद्धाबी
रवृन्माविचक्रिरे ववर्षशरधाराभिः सः सैन्यकार्कावुदः स्फुरच्छत्रतडिज्ज्योतिर्दन्तागंभीरगर्जितः सैदप्रभाकरस्तत्र सम्मुखस्याविभाकरः राज० १६१

शौर्यशोभाकरः प्रापद्येभाः करवालभृत् तुंगत्तुंगत्तरंगस्योराणां रंगांतरे स्फुरन् सौंगदारसमासंगो नाट्यभंगिमदर्शयत् महार
विस्तृते सैन्ये मिलित्वा सैपराणांतरे शंकुस्तत्त्वादिता स्वस्थं चिरात्मा तयितुं सितो द्विजान्दत्वा भटान्वीरो वीक्षित श्लाघ्यविक्रमः त्र्यभज
द्वीरशय्यां सरक्तस्यंदो काश्चिद्दा येयां प्राणापरित्यागे निर्णायवध्नतामपि राणायो वेसेणापेक्षा नास्ति कीर्तेः पश्रूपभेः भेदादोस्तनमुख्या
पेकाश्मीरासैदपसगाः भाकरादीनदत्ता नृदृष्ट्वाराणां त्यक्त्वापलापिताः ततः काश्मीरासैनान्यावात्मयेयतटद्रुत्ता भयात्तत्क्रीडनिःस
ताभृत्याः शाखाः स्वाहृताः नखङ्गीनदयोरोदोनचापीनचशक्तिमान व्यावसम्प्रेक्षितुं कश्चिन्नाशकहि द्रुतान्बलात् दृढलुंठितविधस्ता
स्तमस्तास्तेविरोधिनः वृक्षान्नृठानपिघ्नंतः प्रापुस्तेनगरांतरं आसमुद्रामठान्पूर्वाधिष्ठानांतनिरंबाः मार्गोषधिं धनगंजौघा इवसान्निवि
ताः शाखाः केचित्तु लंपतेरमग्नाः भग्नाकिपिराणांतरे केचित्प्रमुषितान्नाभयोहिम्नादिशो चलन् तद्वीरावपर्वैः हर्त्तैः पूरितावि पुलैर्महो
तद्भूमार्थप्रवृत्तस्यमत्योरिवमहानसा येसुंदराविपुलभोगपुरताभाश्वेदनैरणाविभवप्रथितप्रपंचाः नप्रान्निलोकप्रभुविनान्हतदुष्ट

राज गंधान्कस्यापि शाम्यति नेदं दम्भवोभिमानः वरं मरणमेवास्तु रणे स्वर्गसुखप्रदं न सहे धनतनुस्वामिवृत्तिपात्राकदर्थना इत्युक्त्वा प्रविश
१६२ न्युद्धधीराश्वस्थोप्यकातरः दम्भे भभेरः शस्त्रेण सश्लाघ्यमरणोभवत् अन्यान्प्रचलितान् दृष्ट्वापीप्सितायाम्प्रवैरिणः पलायनेच्छां ने
162 वाभूत्कपुत्रोपि समानसे छिन्नांगुलिकरोप्यश्वमारुह्य ससभान्वितः अक्रोत्तणमात्रेपः शस्त्रप्रचरणे रणे स्थाम स्थितः परस्मात्ते
मराजानकदम्भनः हतस्तेनांगमे रोधमारिकुस्याततटोनटाः मध्ये छिन्नांगुलिहस्तेन समम समस्य शिरोभटैः नीत्वान्यदर्शि दर्षोपमार्गे शादि
स्मभृतेरिकिमाकारनिकारेण कुंवेत्वस्यांत्रसप्रक्रिया इत्युक्त्वा स्मेससमागमः शवमुक्तिमकारयत् योमूछितं नृपगृहे विलमंत्रिवयाधु
पेः पदेषु विभवोचितदानमानः शोच्यां दशामितखेत्सगतः किलांते धिक्ता समाभविषु शाम्यति पानभोगैः सचेत्यासखलीकारस्तिष्ठ
त्समदनेशमी सर्वामंत्रिगणस्तस्यभवेच्छाटपरोनावि पुनर्विभवलोभेन सेदपसं समाश्रयन् आगामिकम्पनेशाधिकारितांप्राप्य
पन्निजां अतातरेवदन्तांतो यथो लोकेषु हास्यतां अथ वानाशकालेस्याहुद्धिः उपपयागामिनी कुंवेतियेपराशरोरनिकारमोजोदर्पोध ॥५०

लोचनपुगाः स्वविचारवासाः तेषामनुवर्तिवधमाश्रुतथायथामीलोकावृदंतिनरकोचितराघमर्त्यैः धिग्धिमे देहभृतस्त्वानंतवीरमन्योपियोर
णात् निर्गत्यसभयः प्राप्तः यथुवाविषयांतरं त्यक्तोतुंगतुरंगः सनिः शस्त्रिभेतकोज्झित तत्रप्राकृतवेषेणजुगोपसभयादटन् ऊर्ध्वं देहं दो
वोदमार्गेणावधान्मार्गपतेभटैः सचोरस्ववधाट्रतदंतोप्यातीपीशाभवत् छिन्नोत्तमांगतस्मान्नुनिन्युर्भन्युनिवृत्तेय मतमार्गेशपुत्रस्यशावरा
त्रिकंतांभटाः सचेत्यलापितःमेदर्पविर्प्रामुपान्निशि तद्दत्तजीवास्तास्यात्मवृद्धिः पापिनानुतः तन्मूर्तिस्तुठित्वादेशागावधापत्युरुकृतः
जानेभत्यापराधेनप्राप्तातेतहृशीदशां दोर्दिर्त्तापिमहीभर्तुर्जातोवीरउत्लादपि तत्पापानामवत्तस्य चिन्तेवीरासोज्झितं बिम्बाराजसुताः से
दाः काश्मीराअपरेपिये सहस्तेसरव्याः सगरोत्तदिनेप्रलयंययुः निहतानीकसुभटसमूहोत्तालसितान भूमिदादायनिक्षुणनाभूलक्ष्मा॥
पिपेरुबं येसर्वेचगाः पीनाशगाभोगैर्मंडलवर्धिताः पाताघर्मोत्यदुर्गंधास्तेप्यवायसभोज्यतां रक्तान्तकोपर्वतरीराक्तिसुक्ष्मादुघनादिभिः श
ल्मलिक्रमवत्सुष्पैर्वभुर्युद्धगताभटाः स्मत्वात्सद्रविदाराग्निदाहसैदह्यतक्रुधा अलाभपुरदादायमार्गपोस्मिसदापयत ज्वालोजालकरालो

सावशिष्टैर्वेश्मोष्मदारुणाः अलीभदीननगरं दग्धारण्यमिवाकरोत् श्रीमत्सेदहसादानखानगहोदितानलः राजप्रजापचारोत्स्यतन्को
धाम्निरिवाकृतत दंतेषु भाकाराघेषु पलाय्यान्येषु यात्स्वपि विदधुर्नगरे लुंठितं कृत्या श्वपचादयः ग्रामस्ज्ञेन्म दरिद्रायेतेमहाघत्वमायपु
:संदेवाव्यादारिद्रत्वमुत्स्यिंजोपप्लवेतदा केचिच्छ्वान्विचिन्वंतोयत्र कुत्रापि निष्ठत श्रीतिप्राप्तास्तदीयार्थैययुः कापालिकाइव: विरुहस्त
चपपूर्णागृहलुंठिविधायिनो अभून्यास्सारयुहृत्समोसाम्रिम्रुनामिव आदावेकेनयन्नीतं तस्मादन्येन तद्धृतं तस्मादप्यपरेणान्येमात्स्यो
न्योन्यइवोत्स्थितः हिधाजयप्रवोहोयत्तद्धाहिन्योरभूत्सुराः एकपार्श्वागमोन्सोत्रशारवुन्मूलनमातनोत् अथ्यादिजवणिकप्रायान्योस
न्नित्यसुखोर्जितान् मुस्तंतलज्जराश्वक्रुर्दरिद्रा दुःखभागिनः दारुणोष्मवैचयातेत्तदस्तुनाशाहितान्यपि पौराणांसमुदंहतसदनानि
मनांसिच नगरांतः कुलीनानांपुराणाकन्याश्वयोषितः विटाःकेप्यधमाश्वक्रुर्हठसंभोगदूषिताः वधापिपत्रनिर्माणकल्पांतस्थिरताशया
कोटिधानं दत्वा दग्धंतस्मसमादधात आमदःकोपिकोप्युच्चैस्त्व रनदनन्कोप्यलुंठपन दस्योवादप्रितोपारेसीवाइवजयोद्धताःनगीधुचपको

प्यस्तपेषामुत्सवतर्पणो मदहस्तं संख्याकुंभानामं भोवन्नगराद्धृताः केचिद्बंधुवियोगार्ताः केचित्संचयवंचिताः विरुद्धत्वकृतास्तेपार्जितर
द्भुवःपो वदद्भोदुःखिताश्चरुः शतैकीयोभवत्सुखी तत्र द्रागाविपन्नेश्वसते पंते स्वविषमनि उच्चावचैर्जनैः साधं मदहस्त्रिहितयामृता २
स्यपष्टितमे वर्षे श्रावणामतिपद्दिने एकोनविंजयान्नपातन्नुस्लोकसयोभवत् पूर्वमंकुरितः सेदवधान्यस्त्रावितःक्रमात् पारम्परवैरतः
स्तद्दिनेफलितोभवत् पौराणां वीरवर्गःप्रतिदिनमदहस्तेसंचयवंचयित्वादुःस्थावस्थःसमस्ताहृपिद्दल्लद्दतिभागास्तवास्तव्यल्लोकः त्र
छेदयपथ्यरवाटीवनिसफलतरुषिधनायेदुर्नतःसेदद्वैधात्समुत्थःप्रवरपुरवरोपप्लवोभूत्समंतात् अत्रांतरे वंधुश्कृत्वा सेदाः काश्मीरि
कैर्जिताः आलिखानमुखास्तस्मुदोसमात्रावशेषिताः हित्वान्विदस्सनगरीनिरंतस्सेत्वभावतःसेयामहामक्षःमापन्नावस्वाशीघ्रवरातरं
भाकरादीन्हतानश्रुत्वा सेदाभीता अपिव्यधुः हित्वान्विदस्सनगरे पुनर्युद्धायनिश्चयं पश्चात्सुतीर्थमार्गेणोदस्यान्नस्त द्रागात्तिद २
स्तुत्काताजभट्टस्तान्निर्न्यत्रासविसृजतां अस्मिन्नवसरे योराद्रागतोयुक्तिपूर्वकं सेदावादायरावत्रःस्वालयेतान्व्यसर्जयत हत्वावाल

राज नृपेऽस्मिन्गते सेनास्वपरलोकजितं पौराननेदयमास्तु मंत्रिणो मरुतो यथा दुर्योधनैकशरणाः हतशल्ययोगा येऽधर्मजातिविरसा कलिदन्त-
१६८ कृणाः अन्या प्रवृत्ति धृतराष्ट्रतावसादास्ते कौरवाऽरवराणां नजये स्मिन्मते राजधानीं समानीय नवां पद्मपुरांतरात् स्वानगाद्दनीवीचक्रु-
165 द्रंधः श्रीनगरांतरे भामेसद्दम्मादानखानगाहानदीतरे पूर्णास्तस्तुणपस्मभारस्तराकारऽवोस्थितः सर्वे स्वममहत्याय से दासे सत्कुटुंबका-
:मरुल्लादिखानाद्यानिरवास्यत मंत्रिभिः एकमत्येष्वमात्येषु काश्मीरे प्रविशंकिताः ययुः पारसुरामाद्याः स्वदेशं प्राप्तसत्क्रियाः शिशो दत्वा
राज्यं वृपमिदम्भजामुः सुखमिति व्यधुः स्वार्थ्यशिष्टाग लितमतयः दत्तेषु वेतेषु प्रसभमभजन्मंत्रिपदवीं परं तत्तुज्जुष्टां विशिशिविरिहवलीयात्र
पुरुषः मयाद्दस्तनसामग्रीनाग्रामादिप्रमयज्ञा ज्यल्लालरुक्रोरायादीन्मसुत्रोलद्दादिकं गृहीत्वा वागिलाष्टं स्वकंमार्गेशमागतः
मरवृयादिप्रमेयोऽभजश्रीमजन्मद्दागिरः मासाश्रमादिराष्ट्रेषु साम्यमभूत्सफडामरः अन्ये च ग्रामसामग्रीमोदरेषु यथोचितं परि।
हामपुराधीशो जोनराजानकोऽभवत् सैन्याधिकारानिर्देन्यस्वांतश्योजितयेत्रणः एव्वादिमश्चमार्गेशोद्दारपालाधिकारभाक् चक्रे सेदादि राज १६८

भृत्यानां रसामस्तामपौरुषः राज्ञोधिकारस्तामंत्र्यो भूमेर्द्रव्यावलीभिवः मदाभ्रृतारवामालाः सम्भूयप्यदधुर्नवो एकोमार्गपतेःपसखाक्तु
रोडामरोपाः राजानकोयोदीप्तास्तेसर्वेवमयस्वाधतन् आत्मैवनिष्क्रियसास्मिमात्रेवालनृपोभवत सर्वेप्रकृतिनिष्पन्नेराज्यतंत्रेभभूत्तदा।
विभज्जंतोभुवंसर्वायपथ्यांस्वेषुकेवले अलोपयन्नृपपात्रेसांगीकारंत्र्यीकृष्णदाः प्रजानिष्पादृष्टभृत्यविचेष्टिताः यथेष्टांसमंचेष्टतहृष्टा
तद्दृष्ट्या स्वपरस्परागोदस्याःपरपरस्परंवडलनातांकिंकारवंतेतस्तु स्याविंतेडावादशिक्षिताः मंडलेतापयंतिस्मसर्वेतीर्णकरानके केत्मा
तकालेभुवनंहारशार्केदवोदिता म्बाक्रेदितोल्काराद्धभूरिभूकंपसम्पदा वेपमानोजज्ञेप्रसावृत्तमुपद्रवं शिशोन्नृपेबधुःपीडाविशा
चैतन्निर्योगिनः ध्यामयास्वदेहानोबाधकेशक्तिवर्जिते नृपतेर्यपदिमत्तदायापाचर्यंतिभवलामिथ्याविरोधं कुपिताइवधातवःशरी
रंसप्रपंयंतिप्रसभंमहाहिराज्यं यसर्वकंटकाःसीमाःपरेषांछिद्रकारिणः कारभानामिवतेषांतेतप्यास्तन्वंतिप्रियाःयस्तुनोपायनाद्भेदं
नयद्भिःप्रतिवासरं चाक्रिकैः हृतमचौरैरःप्रोठिमनीयतः उत्कोयन्वेवकेनापिसन्नृव्यापारिकल्पितं तेषातनृपसयेप्रभुनेहृयंकाव्यमिवाम

वत इत्थं मंत्रिहृदादर्शं विशंत्योन्यविंविताः तत्कृत्यैः पिशुनस्यासे मालिन्यमभजंत ते अथ मार्गपतेर्भस्वपदवीं पक्रमागतो नामहं
तापेरम्यां चक्रवाकारैर्वैदवी इहास्माभिर्हताः सेदायक्रोत्मा विद्रुतो प्यर्थे नृपस्यास्यसभाज्येष्टः स्थापितः क्रूरुते मंदं इत्यादिश्रुए
165 वत्तः सवर्गोन्मार्गपतिस्ततः नाटस्थ्य राजकार्येषु विरक्तः सोभवद्रुषा व क्रामतानेन यनोत्याटनेन निजं वपुः विशामना शिषपा
त्रैजोनराजानकोनमपत शस्त्राधिपत्यानो चिमानियहानुग्रदक्रमैः ग्रहक्रमैः ग्रहाक्रमैः ग्रहाणामिव तेषां सक्रूरोराज्ञिवाभवत् छ
न्दानकादिदेशस्थ यास्याराजानकोत्र णामनि यंत्राः लोद्रभूम्युपहारेण तद्देशोपि सोभवत् यत्कष्टेनार्जितं लोकैर्वलात्कारहृतं ध
ते स्वं वत्सलेद यमितितत्स्वरस्वमिति लुब्धधीः सेगरसवादिनीः सर्वोत्तदीयाहृतजीवनैः ग्रैवेयस्त्रिवितम्भो सोनव भूवकदाचन हेषाश्रि
रथकासेपयामेवानगरांतरे नाशकद्रक्षितुं कश्चिद्दलिना तेन पीडितं यदि धर्मधिया कश्चित्प्रवृत्तो दीनरक्षणे सतन्मकृत्त्रैराजसदस्या
परवलीकृति स्वप्रभेयेषु वा तत्या लुब्ध्यानिरपराधिनः अन्येपि पीडयामास रोगाद्दूवनिपातिनः राजाशिश्रुगतवयाव द्यायमस्ता हायायत्राति

मत्सरभृता स्वामिषु यः स्वतन्त्राः राज्यांगनेगमसमं नृपतेर्दिशंतस्तत्रा चिरात्तमुदयं ततिन केऽप्यनर्घाः अत्रान्तरे वा स्वदेशयात्रां पथेयो
विसर्जितो एद राजानकष्ठक्कुराख्यदस्थापतुः परं तद्दर्शनापदेशेन श्रुत्वा किमपि मंत्रिणां नगरे नागमद्भूते मोगेशः शंकितो भृशं स
मैपक्रमेऽण्णा श्रुगत्वा सच्चकितो गद्दे वैदेशिकभटाः क्वानात्ताशकः मानयन्निमां शंकेषु मदनापेषु मातस्तन्मतमाप्थितः श्रस
दठक्कुरो जोनराजानकमप्यावधीत शस्त्रश्रामुखो दृष्टद्रकौ समित्तैमसंपं तद्रुद्दतेशवेदप्रानको रामाचितो भवत दत्तकान्यमसपंजन्य
मवधीद्रुद्दमागते दिव्येकृत्वापि सास्त्वस्त्वधिभोगाभ्यामवासनो मिथ्यासदृक्ष्मवोभेदान्मंत्रिणः प्रभविष्णवः विनष्टस्य चिरेणैव द्रोहे
णोऽप्यपि केचन कोप्यूचुः सपत्नीं सेदानवधीन्मद्रूपैः सद्वेषणाकेनतत्पापान्तद्व्यापादितोरिभिः भृत्याश्चैवं पेवरस्यं ते पोषितायेम द्रुस्त्वश
नैकोपितभ्यस्तस्यां तेयाणा त्राणासमोऽभवत अर्जितं यदधर्म्येवाश्रुतं तं पथेव हृतं परैः नीतं हेतिर्विरागे दृश्य न्यायोपार्जिताः श्रियः पापपुण्यपव
लदाश्पं परं स्वं दृष्वाणां स्तुतिं नोवेत्ति राजपुरुषः कदाचिद्दिष्टविधौ वैदेशिकभटैः किं नः स्याज्यासेन्याधिकारिता इत्युक्तोऽपि सपुत्रेण।

राज-
१६६
166

नाग्रहीत्स्रागपवर्जितः विपरीतामपि प्रीतिः पुत्रो विश्वासः परं सेवके जायते गतभाग्यानां विना पोषमनुपस्थिते वैदेशिकभटास्तेन यत्न
जातीर्निवान्वहं अत्रत्यान्शस्त्रिणो वीरांस्तेनेभीतून्यवानिव ॥ स सेपक डामरो वीरवरास्तच्छौर्यशंकितः भीतः समार्पिपच्छत्रे वीरद्
नेनेश्वथः ज्यल्लालठक्कुरस्तावद्राजधान्यगनस्थितः वंद्दांतः स्वैर्हारपालैर्गति क्वविघ्नवेशिनो मासानपि मतिदिनं म द्दत्तो स्यभि
न्नस्तातां विभर्तिगगनांतरण्यवस्था नित्याकुलस्य मनुजस्य बलमभावको निश्चयो भवति तत्र विचित्रवृत्तो मसोदडामरघाते
।छिन्नैनौ सेतुबंधनाः मार्गे ते जालद्रगडो विदधुः सैन्यसयं हं स्त्रगारसीपक निकंटयपुः शूरपुराधुना ठक्कुरास्ता लियाघास्तेप्य
सक्ताः स्वयमागताः कारागारात्तेरमापुः कस्यस्युः सम्पदस्थिराः जे रकनामात हृत्यः सदर्शीनगरात राते ठक्कुराज्ञादनुरगानह
त्वाराजपुरीं ययौ हस्ते तत्से दवघातोजोन राजावेधाधिकः पाददाहादिवा सद्योगलरोगो वृथा वृद्धः पावन्नास्त्यजति क्वापि कः देका।
चिंतांतरस्तजतिता वा रमुष्यधाता यातेक्वापि निशापिनः किल पूर्णिमा मौसे जायते क्वतिद्हराग्रहणा मचारः निष्कासिंहहिने राज०
१६६

श्चिंस्य मार्गेशो याचद्वापसः तावद्बु स्त्राव सम्भ्रामे पुत्रमाधामरखानजं सपद्यामास्यंततं सम्प्राप्तोय या राजेग द्दोलवान् बाल्यात्प्रभृति व
तोते तत्त्वा नस्यश्रवीम्यद्दे पितुः श्रीजैननृपतेः प्रभयेनिर्गतो षेद्विः स्याधामरखानो विश्राणा अपे दमद्रमंडले भावीश्वरांशते स्वयंमामि
मृत्वर्ता पर्वणि शिवरात्र्यांतेरेतस्यतत्रस्थस्य सुतो जनि जनके स्यादिवं याते तुरुष्कसमरांतरे मातामहगृहे चंद्रो वत्रधेवनिधाविव का
ले ताता त्र्यारखानेनरासितः स्वगतः स्वयं जालंधरमद्रीपीठनिनायकृतिचित्तमाः ज्येष्ठोगिरोस्य मार्गेशाः सेदभीत्या गतो बहिः सो पधं व
मृजल्लेखं धंतुपेतामहं पदं तत्रारखानप्रभयेनततः खानमिमं पुनः सुतोहस्सनखानो स्य केंचित्कालमपालयत् तुरुष्कावेचमित्वा प्रविष्टितो
त्साहसाहसः खानोमितपरीवारः प्रापद्रहणामंडले इतः काश्मीरिका दृतामार्गेशेनविसर्जिताः शृंगारसीहेनोनीतस्तावद्राजपुरीपति
ततो राजपुरीनाथो मार्गेशद्वेषनिश्चितः फतादखानमानिन्ये स्वांतिकं स्वाश्रयेच्छया जोनराजानुकवधात्काश्मीरेभ्यो विनिर्गतैः ज्ञाम
रैोधराजामठक्कुरेदोलतादिभिः तत्रस्थैः शिश्रियेखानस्तरुं मधुकरैरिव सर्पानिन्येयमापूर्वे वुप्ये देवात्मजो भवत् योनसंबंधवद्ध

राज॰ पिमार्गेरस्याधिकाराभाक् मसोदनायकः सोपि स्वानपसेसमाश्रयत दीनो ग्राम्यजनो दुष्टवद्भिनापकृतार्दितः तदागमनवार्तां तोस
१६७ ते भ्रारमिवाविदत सापराधगणिकान्यायप्रेष्यविरुद्धसेवकाः चौरविटादरिद्राश्च तुतुषुः स्वानवार्तया ग्रामे वा नगरे वापि तस्कार
167 द्दकुटुंबकं बहाशोराजविभेवैम्नकः प्रापतदंतिकं तोस्तान्दशान्विनिर्यातातवानोगदृत्नसमद्दिमान ऐच्छल्लब्धप्रतिष्ठः सराज्ञाप्र
त्समियोगितां पौत्रः श्रीजैननृपतेर्योग्यायमितिसर्वतः त्यक्तान्यनृपवर्गाष्ट्रप्सत्तमेवाशिश्रियज्जनः तद्दातां श्रवणान्तुष्टाः स्वैरागधा
च्छुन्नमास्थिताः तत्कालमुप्लवंतिस्ममत्स्याइवततटागजाः नमामम दृतीमेनैकोरिंजितोस्यपरोमेदान्विति रतिवंलेरुद्धाभिन्नाः प
रेस्थुरसेवकाः सर्वरतुरगोस्वस्य कोशेनचाधिकृतोहितस्तदैरुभिवधणास्तास्ताश्चिन्तास्तुदंतिविभुनकोतुद्योन्यदोगिरस्तावद्त्यासेषि
तोपधिः तावन्मतांतात्वासचितः समपद्यत अदितोन्मूलनोद्भूतदेशकाविप्लवाश्रितः मुखेवधु मस्तुतप्रायदः स्वमन्मुताविप्लवः प्रवर्धे राम॰
मानयानित्यस्वानागमनवार्तया वेपमानोभवल्लोकोवात्यपेवबनावलिः चाक्रिकाश्चानुरागस्वानमंत्रिणोप्याजिगीषवः इत्थेलस्वाकिं १६७

तदूतं यम जमात्मगंपप्रति भोभो गंपते गंगे सर्वे रखचितविक्रमः कश्मीरान्तः सुपर्वेवभवां स्थवितमघशाः सोयं रवानस्त्वयानीतो लरवैस्तोरुष्क
देशतः उपेस्यतत्कुलस्वामी कथं मार्गपतेधुना स्वयंकृतं कथं कार्यं पश्चात्तापाय जायते शिशो राज्यं परिस्थाप्य भुज्यते मण्डलेपुरः खवद्य
गोचितः श्रुद्धः सोयं किं निश्चेतवद्धिः अथवापि तद्भागं चेत्स्य यच्छस्या स्य मण्डलात् बहिरेवास्य पराजापयमत्त्वं तद्रक्ष्यतः अथ किं बहुनो
क्तेन मान्याय दिनं तेस्त्वयं गांभयवलव धात्मापं तेपरिगंस्यति श्रुत्वेति लेरव मार्गेशः रवान हतोपदर्शितः प्रसुन्नामप पञ्चेतस्मेरत्वा
ब्रवीदिति भोभो मण्डलगोप्तारो भो कारो नृपसंपदां सर्वथा द्रिगतकर्तारः पुराणोक्तं विचार्यताम् कश्मीरापार्वतीतत्र राजा ज्ञेयो शिवांशज
नाविज्ञेयः सदुष्टोपि विदुषा भूतिमिच्छता देशोस्मिंस्तपसा राज्यं प्राप्यते न पराक्रमैः अन्यथा धामरवानाचैः किं नाप्तैः स्वक्रमोचिते अस्म
त्प्राप्यते न चिरादेनो चित्यचिन्तफलं क्रमेणायेन पातो साम्तं त्वस्मात् हूलाधिनः संनिराम्तो सविघ्नाय मंवशादीयते कथं नमपायं धृतो राज्ये
बालोप्यन्याभिषेचितः कः शक्तोस्यधुना हन्तुमपि सर्वेविदितो स्थिते खानोयं सर्वथा पूज्योयं यः समन्मतमिच्छति अयेसमारूणाः सर्पाः पूज्य

राज
१६८
168

ते ध्वरदयोन्मुखः श्रियः कृतप्रभावाप्तानसुखायचिरं नृणां ॥ भोगारोगायदेहानामपथ्याशनसम्भृतः किं वान्यत्तैद दत्तस्योयहद्रा
ज्ञाविमोचितः तद्दत्त्वद्दत्तमः सोयंप्राप्यतेतद्विधैर्मते इति लेखंविसृज्यतत्यसयातात्क्रुधान्विताः ॥ रथ्याधिकारेजयाद मसोदस्कन्ज
द्रंगिरः वज्ञामनायकादीनांदत्वातन्मार्गलस्ता ॥ शृंगारराजानकादीन्प्यामार्षव्यसृजद्गतं अथपरवानेपुरस्कन्यनायकोसुखदा
पकः कुद्दः पथ्योपदराणात्यापच्छ्रापुरांतरे तन्मृत्याः खशडोम्वाघात्तद्दिसृष्टाः पदेपदे देशोमहतवराज्यातश्चक्रुरुत्विंजमंजसा
एकतान्नृपतेः सेनाकष्टावानस्यचान्यतः दृष्ट्वा दृयेयमस्यैवलक्षितासर्वभस्मिका प्रकैतदविप्लवान्त्वानविप्लवः सोधिकोभवत पाददाह
दिवसहोगलरोगोवद्यावदः जस्करक्रांतपषिकोवलवन्निहतावलः अराजकइवानीशोदेशः कष्टांदशामगात जम्मुर्दिक्षाणापारारी
न्यमेपोत्तदिग्गाश्रिताः गृहीतागोधनंसर्वत्यक्तास्ववसतीर्भयात खेरीचाधवनराष्ट्रस्मृष्टमनिशिरेववसा अतापयन्महेदाप्सा ध्याम
विष्टाकटका हपी राज्यैमन्यसमालोच्यमनुप्रचारचसुप्ता एकदाजरकाद्यास्तस्यास्तदशाविदिद दुः प्रजागरवान्यासमपात्याभ्यासविव राम०
१६८

जिताः सैवेपम्नूपमास्त्वा साहिदधुः शिविरांतरात् सेनापतेर्निजाः केपिपुरुहादौ भेदिताः परैः चक्रुस्तत्कोटकेत्सल्का द्रोहं दैवैरिसमाश्र
यात् राज्यं पनश्यति हृष्यति मतिदिनं वाशाखशालीनकालोकः ल्लिरपति लुंठिदादकगौश्चौरः स्वकं पश्यति सेनान्यश्यपाति धीरवीर
दिताप्यन्विष्यति स्वरिपुः काश्मीरप्रभविलुप्रभवति हृष्यात्वभेदंपदा द्रोहंभूस्तानवलोकेपवत्सला ज्ञात्वा सवादिनी सेनानीश्च कि
तः सैन्यात्पलायनपरोभवत् हते थविद्रुते तस्मिन्नप्यदसमहाभटैः संवत्सा प्राजहृषापरानस्तत्यपमंजपात तुरुष्कादेशाघहृष्या
त्वानः शाश्ग्रोनिर्गलः समागमीहस्तत्पसान्केनापिप्रचलन्हते अप्यमल्लापिलास्पानेतुष्टः खानोजयोन्मदः स्वैसैन्यमसंयं दृहेत्कु
वैञ्जिगीषुः शिविरंप्रधात् विकरालान्भटानस्मित्वाकुरालविषयावेनो मुमुषुनिष्क्रालं भान्वात्तव्यास्तस्मशास्त्रिगाः अन्यांतरेमा
गपतिर्गृहीत्वावालभूपतिं तज्जयायवलोपकात्कोनिर्येयोनगरांतरात् प्राक्तेदकदनाभ्यस्तन्यस्तवस्तुविलुंठनः पुराउद्दहरमांभी
ताः पौरायामेषुन्यस्तिपन् निष्ठापृष्ठवस्तुभावासामुषितैववांगना चक्रमवद्राजरहितानगरीनगरीयसी वेदेशिकाटकाटोपकोपो

राजत न्कारसटम्हटः गुप्तिकोड्डारभूर्वाटपारवाच्छिथिरं अधात संस्थाप्य तत्र भूपालं त्रिधा कृत्वा स्ववादिनी कल्याणपुरगं कृत्वा स्वोनं योद्दं
१६९ विनिर्ययौ द्राभृशामातसीमातेसमास न्वोतिकाते धीः तृस्यौरखानोतिं कुशाप्यसरवानमदृत्तगोतरे कृमराज्यस्फुरन्त्याज्यचक्रवाटा
169 दिदुःसदे वैरूपभट्टः पश्चात्त्यांजयाद्दक्षिणरिपट्टंती सपित्रजमती द्वारगवाराजसुतादयः चतुरंगोपमालीलामाणांचक्रुः पुरोगताः
अयेकृत स्वकाश्मीरवैदेशिकबलान्विता मसोद्दनायकसुतायो द्दुव्यूढा स्वमायपुःफलकास्तिस्फुरत्यसानदंतोतिकमागताः चेरुः
पृङ्क्त्यामरास्तत्रदृसाश्वनभोंतरे यावत्सरत्नो योद्दुतांवीद्दोसायमागतान अस्त्रादट्ठकृारव्यूहनिरीदः समपधत चेल्लाक्षिकामु
जः कोपिगर्जतोजलदाश्व स्फुरच्छुस्त्रतडिज्ज्वालाः सोल्कोल्कानिर्ययुर्मधे विषमायकासंकीर्णांजात्यदुर्मार्गदूषिता तेषामापततो।
साध्यावसनेवनिजाजिभूः वैदेशिकभयानहल्लानटं तेवटकान चटकाश्ववजग्मुस्तेविदूरपारवोज्झिताः न संस्तंमपि तुसेनामपाक रामः
त्तोपत्नापिनी अस्त्राद्दट्ठकृारोद्दोणिमितुभंगान्नेदीप्तिव अद्दमदृप्तिकायातत्राणादिंता प्राणात्यागेनते कोपिचक्रुर्वेतननिष्कृतिं १६९

त्रवच्छ्यौतिणितमिक्तांगाः शालिसेत्रगताः शवाः यागोपहारपशुतां ययुः क्रार्षिकभूमिषु सेनारवानाम्यवोत्येवमौनेनतादि
गागता ततल्लोकसंत्यचक्रे वेगभग्नैतटद्रुमा केपिकाश्मीरिकास्तत्रैवंदशिकभटानले शास्त्रज्वालावलीदीप्ते जुहुवुः श्रीफले
वपुः किंनामोदीर्णास्तेषां दृष्ट्वा व्यूढसमागतं तिर्यक्क्षिरिवपातं स्वैर्भीत्या पौर्यैः पलायितुं मम्भेयभाजोमुख्यायेदृष्टा राजसभांतरे
अदृष्टपूर्वं सत्रासं तत्प्यशस्त्रिवदायपुः वीरवृत्यात्यजन्प्राणान्केवलः श्लाघ्यतामगात तस्यात्रिचतुरास्त्यक्तप्राणा अनुचारारे
दिवं प्रिययांतामेणार्थं वभूवुस्तिपुरःसराः हतावशिष्टान्विद्राव्यतेराजानस्यमहाभटाः निवृत्तामार्गपत्येयस्वीयभ्योत्यासमाययुःममो
दरवानः क्षोत्येवं वदंतोविजयोद्धताः वीराहस्तनभीराघ्नातामार्गपतेर्भटैः विमुखोभूत्कियत्कालंयः समास्मुख्यमाययौ बालभृत्
त्यभावेनकश्मीरकटकोविधिः मार्गेशास्याप्यवाप्तुत्यं धैर्यंतस्याभ्यसेयुगे सत्रहः सवलस्तस्थौ जयस्तम्भइवाचलः पदैकमात्रंपश्चा
त्त्वेदगामिष्यच्चततस्यलात काश्मीरकटकस्यास्य नावशिष्यतकिंचन भिन्नप्रकृतिसंधानकौशले श्रीज्यदोणिरे भिषग्जीवतरा

राज० दृष्टैर्भैषज्यसन्निपातिके । प्रागल्भ्यमप्रतिहतप्रतिभानमोजस्तत्त्वयोगचतुरत्वमसंभ्रमश्च ॥ एतानि पञ्च समयेप्यतिसंकटे स्युस्तत्रैव
१९० र्भतिसमेति राजपुत्री ॥ स्वानोस्मत्करमामोत्तमिष्याघोष्यात्रसंयुगे ॥ राणात्मचलितानहं रपुत्रस्या सर्वोनुपानयत मार्गे शान्धुसा ।
170 न्निध्यतद्द्रोणापवनांतरे ॥ ते वीरास्त्वमराश्चेरुः स्फुरत्यसारोद्धताः ॥ अथ स्वानस्यशिविरं गत्वा याजवप दुर्मदाः ॥ नीत्वा वशिष्टास्तामंत्री
हत्वाभूरीन लुंठयन् ॥ राभराद्विममार्गेणाः सभृत्यः समरायगः ॥ ससोरनायकमुखान्विमुखोत्तजैनेव्यधात ॥ अन्ये शृंगारसीद्दायाद
प्रातैस्सैन्यमद्भुतं ॥ भेडावनपथात्तूर्णं विद्रुताः स्वां भुवं ययुः ॥ संवराजपुरीसैन्यसंदैन्यं वेष्टितं भटैः ॥ दत्त्वाभयं रसाजैनाग क्रोगणापतिर्ये
पी त्यक्त्वा सत्त्वाद्दसामर्थ्यीके प्येते विद्रुता द्रुतं ॥ मुषितः सरवंशाः जैवैः पृष्ठलग्ना पथानयः ॥ दृष्टानपि वनेजुज्जुरयोनलगत्यमी ॥ वै
देशिका स्वकापश्चीराः ॥ शतसंख्यास्तेपययुः ॥ संनूठकमपिनिपात्यकाण्डपाताद्वैन्यतिचकोचनमनूठि ॥ सकल्माविषयविचित्रकाकता
लीयांपोपयत्तद्विवपूरुषविधाता ॥ यद्दकत्तुवामनः स्वानस्तादृशात्तस्य चेन्मदाः ॥ भवेयुः किं नु जायेत किं तु धर्मानुगोजयः ॥ स्यफत्तद्द राज० १७०

ख्यानेस्मिन्नस्मिन्कश्मीरमंडले एकषष्टितमे वर्षे पुरः द्वस्थावाणां तरे कटकद्वयसंयोगे कल्याणपुरसन्निधौ अत्र त्यानां च वासानां तत्र
स्लोकस्य समयोभवत॥ युगलकोमत्र सेनानि संयोगमीलापेशनिजीवयोः भीमाद्वतन्त्यपेदेतुदेशदेवविदोविदुः श्रीजैननृपतेराज्येष्ट
दर्शनगतामजाः दृष्टाः स्वधर्मानिरतानि रतंकानिरितयः तस्मिन्स्वर्गगते राज्ञि नष्टाचारश्च मंडले प्रजापचाराल्लोकानां क्षयोभूदितिमेम
ते तथाहि वर्णिजाकेचित्स्वाचारं दिदृक्षोचितं त्यक्त्वापुरातरेच कुः कृत्वा गोमांसभक्षणं येनैवपितरोयातायेनयाताःपितामहः तद्दर्शनेत्र
तत्सुतास्त्वपत्नेमास्तुलक्षिपाः प्रसह्य तिथि कार्याणि पुराणानि कानि कानिचित विस्मृतानि दुराचाराः कथंनस्युर्दुरापदः मंडलेस्मिन दुराचा
रचातुर्वर्ण्यविराजित प्रसंगपतिताचारविपर्यासादितीरितं राजाक्रांतः पौरैर्मिथ्यावातेयत्तिविवित्त्रितः मार्गेशात्ताजभट्टादीन्स्त्वास्वाशि
विरयपो पश्चाच्चेद लघिष्यत्समन्ज्ञांस्तान्वलवर्जितान् नकिंचिद्वशिष्येत स्वानस्य चलितः पथि मार्गानभिज्ञो मार्गेशः सर्वेषु भयवेनानाः
दायादैर्दुःस्थितैर्लोके कोसतः स्वार्थलिप्सया प्रायस्तद्राणादृतुमार्गेशचाप्यदीदसन सन्नृपैसैन्यमुत्याप्यततोजित्सुजंपेट्टागिरः ज्यमालस

रुगास्थाने पर्यायाप्तविजयो जितः किं मे तेन मिलिताः खानमिति ते न विसर्जिताः द्र्द्रा हत्वा जमदः सग्रामा मगन्त्यनाद्गान तत्र द्रगधगद्रोद्र्जाल
धूमज्वालाकुलं नभः घनकालोद्भूतादीप्ततडिदम्भोपमो दधौ कृतेयद्धास्यदेशेषु काश्मीरैर्दिग्जयस्ताः दारदस्तु ठादिकेत हद्दहुष्टमेत्रैव
मंडले अकिंचनाज्ञनान्यग्नान्विपन्नसमुपागतान अंधेवजातान्दृष्ट्वा तान्नाको प्याप्यादनं ददौ तत्रत्यास्त दृतं तत्कृपाक्रम्पधेनुः पश्च्नन
पि दृष्ट्वोच्छ्वासानुकूलाश्वाकेदमुखादिशः सर्वसत्त्वदृक्सर्गाय हृत्वा तमस्मात्स्वदेतुकं पुष्पास्वपितथाभूपादविशागाविराधिभिः तत्पादेपा
फलमेतेषु त्रिषु तन्माणास्ताः फताद्दशा हराज्याधीनाद्ध्वलोकोविगदितं अपिज्योत्स्नादन्नाद्देशेश्रृगावन्नित्यादि दूषणा प्रजापापादसं
धित्सु मैगरोशः सन्यवर्तते सनृपो नागरंश्राश्नो विधाय विजयात्स्वं उच्चावचान खानपस्मगतान्सर्वान्दण्डपतन एकं स्वानाय संज्ञात्वाशिष्टं ता
स्तकूर्दुवकं अवबाधत नकोदेद्देद्ह्रागद्वोल्बणाः कदाचित्सुशीता जनयति सुखसर्वजनिके कदाचिद्देकोच्छः सृजतिजननापंनिचवि
तौ फलेनीचेचोच्चंभविषुपरिवृत्त्यौविदधतोयद्देसम्याकाशेणान्तरिद्धविचित्रावतौविधेः कंचित्कालं दात्तरत्तावान स्थाणाविववर्जितः यया रामु १७१

वर्षैश्चिरकारतामव्यग्रदृष्ट्वाम्बुदः अत्रान्तरे स्थितः खानः सैभेरवगल्लान्तो अचिन्तयत्पुनर्देशप्रवेशं नायकोऽजितः मामहम्मदमतिक्रम्य काश्मीरा
भिमुखस्ततः आययौ समपुनः खानः मत्वागाजिरभेरिः तस्मिन्सूरपुरस्थाने सन्नृपोपजग्राह गिरः निर्ययौ नगरात्तूर्णं पूर्णः सैन्यसम्पदा मा
गवत्सगुप्तिकास्थाने निषण्णः शिबिरान्तरात् गक्कराद्योसौ मृगोग्राहिद्रुतं द्रुतं आरोढा सैनितस्य तुरगं मुख्यमग्रहीत् स तांसशकुनं सोऽपिना
तिष्ठन्निष्टः क्रुधा गृहीत भूरि विक्त्रापि पर्यत्रद्दोद्दिनामागात कोऽन्यस्ति प्रतितत्रेति तत्र ततः प्रत्यागतो भवत् सुलस्मेनि निर्गतो भूपो मार्गेषाः शि
विरान्तरात् उपायं चिन्तयाञ्चक्रे खानस्य बलभेदनं अत्रान्तरे सूरपुराज्जैनराज्यधाम डामराः प्रविश्य नगरं रात्रौ बन्धनस्थानान्मोचयन् ते सर्वे
बन्धनान्मुक्ता गृहाद्विनिर्गताः सैफडामरमुख्यास्ते सम्प्राप्य विजयेश्वरं सैफडामरः पूर्वं बन्धने समभूत् केनाप्यत्र पदे हठेन छिन्ने शा
स्त्राणि तन्निशि वीरस्य बन्धनस्य सन्ततं सारसाणि सोष्माणः पतितमेनं कनवस्याबगृहेन तथापि पारसीकाणां वकीलवस्त्राबगृहेन जयापी
डपुरादुर्गाद् रुद्धेनगरे कथं इत्यपीयाप्युपायमजानतो मार्गपतेर्यतः एभ्यादिमः समार्गशालावमश्चाद्विनिर्गतः शशिनायकमुख्यानां वहनाके

राज १७२ दत्तेंब्यधात ठक्कुरा स्वदजेशकपतीहाराज्वयादथः इत्यंततस्माद्देसंवत्कृतें लंघितक्रोशाधष्टय विपदिसमनुभूयकोपि कष्टं भवतिप दत्तैनृपस्तं
पदोनितांते कनकमनलपातयातमास्याशिरसिविभातिनृपस्यमौलिनृप कारापंजरनिर्मुक्तः पसीद्यास्ततपस्सति पुनर्जातमिवात्मानमम
१७४ न्यतसडामरः पूर्वंजयपुरे दुर्गेयोभूद्दृढः सदोदसः काराः प्राकारमुल्लंघ्य राज्ञेनकोपिनिर्गतः रुद्धः सुप्तः पुनर्वद्धो नगरे वंधनालये निःश्वि
तितंवधस्तत्रद्विहेद्विरित्रिदिनांतरे एवंकष्टात्ततोमुक्तः प्राप्तः सखानांतिकंक्रमात् प्रधानपुरुषस्याति प्रापत्न्यकृतिमध्यगः ससेफजा
मरस्तत्र यथासंख्यमतस्थितः उल्लेकं॥ रामोरावणोवचितोयदिरग्रहाद्वैवागमिष्यद्धंनेसुग्रीवः सचवालिनाहतपदोनैवाधरिष्यद्रुषा
लेकोप्राप्यरिपूल्लिदत्सससमरेजेताभविष्यत्कोथंसयोगंसुखदःखयोः सतनुतेधातैवभूतेस्हृयोः राज्यार्थीविच्युतोदेशात्तवानोद्वीराभिल
ष्यटः डामरोमार्गेपक्रुद्धः सर्वेनाशात्सदच्यातएवमन्योन्यतोपेसेनाभविष्यत्सयंपदि प्रविशपदेशेराज्याप्तिकथमस्यभविष्यति रा। राम० १७२
जाविभातिवद्धवीरसमाश्रयेणादीराभजंतिचतदाश्रयोनरोमविष्यत्सवयंपदि प्रवि अन्योन्यसंगतिरभंगुरंभगिरिषांवालागनाकन

कंभूषणावद्दृमाति तेन प्रवेशेन सारवानसमातत्र व्यराजत मुक्तालते तेवांगनांगेननायकेन प्रभात्मना अत्रांतेसमार्गेपश्च्यकितस्तत्समाग
मात संधित्सुशिखवगदावसरवानखानेव्यसर्जयत एषराजानकोरिगुडामरः केशवोबुधः राजायमेतस्य संध्यर्थं निन्युराजपुरेपतिम् तावद्रु
दायपावत्रमुखादाप्याप्तमार्गेपः शृगारसीदंतंभेदसनपदूविणार्णपेणा नीत्वागपतेः पुत्रंसंधित्सुः सबलहूपेन्यवारयद्रगासोभयावद्रा
जपुरीपतिः तावन्मार्गेशपुत्रेतेराहुमन्येविनिश्चिते नामन्यतसपत्नेनसाशंकमंत्रिणाभवत् यावत्यजामसुमनःपामसुविधिर्विरुद्धोदाय
दटुः स्थिरानिरूपायशतेर्नयाति देहदुराधिनिर्दतेभिषजोमपृक्षणागाः कथंप्रविगलतिकृताधिकाराः खानांतरंगेरासिप्रभिन्नेराजपुरी
पोतो अकस्मादुद्दभूत्तोमः सर्वसैन्यभयावदः गच्छञ्शृगारसीदाप्यात्रुस्ताराजपुरीयुयुः खानोपिसबलोभीतोयथायोधागखघपागते केचिज्रो
राकमेयायाः प्रापुःमार्गेशसन्निधौ ज्वल्लालरऋरमेमाणाहृतमाध्यस्यप्यसंविदः एवंसाभेनसामेनायखानस्यागतरंगिता यथासदहस्वधादीर्णासे
तुमंगादिवापगा अथमार्गपतिः श्रुत्वानदृत्तांतमनुद्रुतः पृथुत्तमयासैन्यस्तत्प्रापक्रूरपुरांतरं अत्रदूतमुखाच्छ्रुत्वाक्रमराज्यमुपद्र

राज० १७३ 173 वे शाहिभंगबलमाप्याचिंतां हृगुणपमादधे निरुत्स्यमंततो राज्ञः आपुः स्वप्यपुरांतरं ववंधं नो रुजो रवानेपुत्क्रायत्साधुतव्यधात् सद्दिमदि
वमेमाक्षेमुसमश्रीनगरं विटैः किंतु तत्कांसितं क्रूरं न सिद्दपो रपुराणपतः सोपि स्यमार्गपं तत्र ठाकितं श्रमराज्यतः पदाथं राशी दत्वा सिं
तेद्रुषालभस्मसाव्यधात् अन्यायतः प्रतिदिनं समुपार्ज्य वित्तं यदानभोगरद्दितं निद्दितं गुहांतः तत्सम्मयाति कृपणे पुस्तानुतापं
भूपालसादस्नलसाद्दरिदस्युसाच्च ततस्तत्सद्दितः श्रीप्रीनगरं सन्यदृगिरः जयेन तावन्मात्रेणानगरे सव्यजंमत सैदाम्निकासितान्दे
शात्स्वपुत्रवधकानपि लेरवेणानाययामास सोपयोग्पत्तयासतान् तद्देते जिमबोटयमनरवानो बलो जितः मृगानिबद्दीसत्रविरदधेद्दुदे
शान्रवशान् सप्तविंशतिसंख्यान् सकाश्मीरविषयान्यथा तावतीसिंधुरीस्तत्र व्यधादस्य पराक्रमैः सार्धं मल्हानहंसकः सुभ
टोत्करः मद्रमंडलमुल्लुंठ्यतुरुष्का श्वकितान् व्यधात् स मद्रमंडलं जित्वादत्वा राजपुरीपतेः जिस्युश्चैत्रपुनः प्रापत काताना यकालय ग.
हंदेवतवव्यामसखानंतमानयत्तुलेः मेसादनायको मुष्मिन्नाभवत् अक्रिवडितः सागरस्त्यजति चंचितं जास्थितिं पश्चिमोदयुमुपैति चेद् राज० १७३

त्रिः सक्षत्रियः शूराणामग्रेतिष्ठन्निमायपरस्खलति न स्वधर्मतः ससैन्यसंयद्दकृत्वापुष्यिलककरकान्वितः तस्थौरवानोगिरिशृंगेवैरिभंगविधित्स

या रोगैरिवभेटैर्धस्तसमस्तरगद्दवत्सुभिः वातव्यानांस्थितिर्दुष्प्रापदेदेदृष्यप्राभवत् अन्तरात्तरवेधनोंतगतेतदृष्टकवादितं भीतोव्यापा

दयामास जेरावनगराधिपः तत्कृत्वाराजलोकश्चसर्वएवविरागभाक व्याप्यासपातकालेन दुर्हृत्विमुखोभवत् ज्येष्ठमासिस्कृतानिष्ठे

मार्गेशः कष्टनिष्ठितः अतिष्ठत्सनृपः मल्लशिलाप्रष्ठेतिनिष्ठुरः द्रंगमार्गनिरोधेन सर्वोप्युभयवेतनः जनोहल्लरप्रांतेतु निराशः समपद्य

त विप्राणि निर्लवणंभोज्यमश्नतामत्रमंडले मार्गेशव्यंजनेनासद्गुते द्रास्याववदनैकैः सार्धपलैसैंधवस्पकृपो भूत्कगातारे दीनारपंचविंश

त्यादुष्प्रापनागैरपि द्राघष्टितमवर्षेपिकाप्यमीरागमनोत्सुके स्वानंस्कृत्वामार्गपतिर्नीतिकौटिल्यमारेभे दौर्दिनेद्राग्भाववानस्यावानमेलं

धरांभिधे कम्पनाधिपतिं कृत्वास्यामार्थसव्यसर्जयत् ममोदनायकोपेतराष्ट्रदत्वासुगुप्तैय पश्चाद्राजानकं चापि ससैन्यंमन्यमुच्यत समंदेश

मुखेनाचैत्रमासेपेतनुनांगते स्वैसैन्यसदितरवानोराजपुर्यासमायपयो मामरवानंसमाकार्यमेतमेखगलातरे मार्गेशूरपुरोद्गुमार्गेशः सन्न

राज. पौरयोः प्रवेशरोधः खानस्य तदूर्ध्वं गलवर्तिनः राङ्कुदेदेमन्तस्यैव देशे भूस्वक्कभीतितः पश्चादिह मार्गेणापरुद्धः ख्वावागान्तरे ततो गाङ्गिरि
१७४ मुल्लङ्घ्य खानः ख्वाचगलोत्तरात् ध्वनिं दुन्दुभिनादेन तर्जयन्त्यरितो जनान् खानः मर्कटकोऽभीत्या नगर्यां व्याकुलं कृत्वा गड्डिपेवागतेश्च त्वा सा।
174 श्वःपीमार्गपस्ततः ससैन्यः स नृपस्तुण्णात कुठाय समाययौ गड्डामरो डामरस्तशोय श्रीगरुडामराः गोडामरयागेन वै भाववुच्छुष्मरुद्धवत्
केचित्तैर्देभठास्तत्र युद्ध्यतः सुभटैः सह अनिवर्तितयायातादिव्यस्त्रीसुखभोगिनो श्वभ्रपातरणघातसक्ता नां तत्समागमे शवानोराश
पु यस्तत्र पतितः समरान्तरे नैसदद्दुनो खानायैरामथप्पमसंगरे भट्टस्त्यैभवधाहग्गुप्तिको ड्डारसंगरे प्रमेयभाजोऽप्यासन्नैरगोमुख्यानिजोवि
ते शोर्यना दर्शयन्केचित्तास्सिभूतारवस्थिताः पातनेनेव सस्मपक्षिशोवारवच्युताः गताहतासता श्वासन्नत्रशवब्रजाः पूर्वोपकारियो
पस्मयामेवानेरभवत सतस्यवाधं कृतवान् दुर्बलस्य बलीनदा मसोदनायकृतत्रसापकायुद्धवर्षणा रुद्धाश्वाविजेदोमाराणान्मावि
केवेनविलङ्घ्यते हत्वान्यानुद्धतान्यत्रमार्गशोगात्तवरस्तपा श्रीसेफडामरोवीरपुतस्तत्रैवत योगवस्सः सएवाम्नः इतितुष्टोमटाशृतः राग°
१७४

प्रथमं प्रादात्स समृद्धिं श्रीसैफडामरः अलंपिरोदेशस्थस्तत्र क्रूराऽऽरब्धविग्रहाः मुखे भुजे कपाले च घ्नन्तस्तं विवशं व्यधुः अथ मा
र्गपतेः स्वर्गाङ्गनाङ्गमङ्गलमालिकां मरचाभराजामरणे जयश्रियमिवासदत् ॥ उपेक्षितैस्तैस्तत्रस्थै निजैराश्चर्यमानसैः राज्ञः सैकेवलं नीतो जात्य
श्वस्समराच्चलन ॥ विदितारिप्रसरास्तिविवास्तम प्रैक्षुपार्श्वगताः यत्र स्वशास्त्रप्रचितासक्तुतिनो केवराजश्री वैदेशिकौ टद्रौ द्रोहे विदि ते
समरागमतावत्तकस्यवादध्यानिन्युः स्वानं पश्चागतं स्वानो राजभैदैर्वै द्वारेणामिथ्यैतिवाया सैसैफडामरो युद्धात्सबत्तधैर्यो न्यवर्तत तत्तद्
राष्ट्रस्थामर्षीरारुह्य श्रूरपुराध्वना समरोड्डामरः सैफडामरः स्वानमासदत् इत्यन्ततीयस्वांतत्रेमं मंडले अविधेया निजा स्वामी स्वानः पाणोत्स
मागतः अथ मेवद्दलकालः मैवेद्रैः सद्रपरायणाः राजा शिशुतरश्चायं पस्वांतत्रोमं त्रमंडलं अविधेया निजा स्वामी स्वानपसमतीक्षिणाः
पौरा निरनुरागाश्च निष्कोशं नृपमंदिरं सतानामस्नर्द्वैतस्य सर्वे सामर्थ्यवर्जिता इति स्वचिंतपश्चात्ताघातजातव्यथाकुलः मासैर्द्वै
गमवा मासमागौ शोपिस्वैवेस्मनि द्रष्टुमदार्येणौभोक्तिकविद्रुमोघानरत्नाकोश्रयनुसोपि मलामलोभात यत्नान्नदाभयकराग्रकारा

राज १७५ स्तदीयान् वीर्यगुणवारयितुमुज्झितो ततो ःसमर्थः अत्रान्तरे पुनः स्थानश्चटिकाशारपर्वतात् इतोपान्ते भटैः सार्धं लब्धज्ञाः समाययौ तस्मिन्न
१७५ भ्यन्तरे सा प्रमुदितैरिव पर्वतैः तद्दृष्टः पतितं देशे तुषारं सुसितं सितांबरं यामान्यज्वलितान् दृष्टान् दृष्टो चकितस्ततः मार्गे शोणो वा गिलं स्व
175 क्तो ससल्लो यो द्रुममभ्यगात् तावन्मितपरीवारो वक्र्नपातरा हतः प्राप दामोदरो दुर्गा भूमिं डामरसंयुतः स नृपो मार्गपः प स्वान्तेन वायुरिवो
जितः सैन्यं न्यवेशयत्तत्र सातं देवतसंनिधौ सव्यूढो जातयुद्धे हा जातयुद्धैर्हा निशातैः सेफडामरः व्रभं जमार्गपानीके दामोदर इवोत्थि
तः चित्रं हे दशाद्दस्य पंचमि दंष्ट्रिधा गमैः अहो दिन बलस्यापि सिद्धमस्य विध्वंसनात् किमन्यद्दल्यैसैन्योपि रवानः कश्मीरकेजरान् हतवि
द्रुतविध्वस्तपृष्ठासिंदत्तरवं व्यधात् मार्गपतिस्तानि हमाश कपमार्गपः सेफडामरात् अन्येषां वीस्पताटस्य मपेदेनगरान्तरं छिन्नेषु सेतुबंधेषु
माकेते दैदधात्तदा पाराबागताः पौरहेराज्यकुलता दधुः पिवेजमति हा घाः प्राप्तामरुव राज्यतः नृपपक्षं परित्यज्य रवानपसासना
श्रपत स्वभेवदजजंरक्तात्वासैन्यविद्यानिशानैनयत सेदवतस्के दमवनेकिं कान्तामतपाकुलः राकदामर्देवसत्येशेक्रान्त्वामेपामहाम्मदः न राज १७५

स राजानकपुत्रो द्रष्टुं स्वामिनं नितरामधावत् यथा चिंतितं तथा कार्यं पोपस्यास्यात्मादृशस्य ममः तस्मात्मनिरपेक्षस्य कृतेयं किं न सिध्यति भागि
नेयं नृपपदेप्युपेक्ष्य स्वार्थलुब्धधीः द्रोग्धा भूपस्तमेतेनाभूत्सर्वनाशस्य कारणं नष्टसैन्यः स दैन्यो यमार्गेशः शरणं भयात जयल्लालंठ
क्कुरं प्रायात एवं वीत्रमस्थितं हितं यथैव संविरुद्धानाम कौग्राम नादिकं तादृशी सदशा प्रायद्दिक्कुलराज संपदः समग्रदानुगुण
धातिरिति समग्र वारवर्णाश्रुकोपचितवेशविशेषभूषः व क्रामभूपः स्ववपोसवदृष्टभोगप्रमोदशमितरवतस्वधिगतस्तुलक्ष्मी कान्तपः क्ष
मदीयं तेन सर्वस्वं स्वकीयपरिच्छदः नास्मरत्तद्दिने किंचित्साभिप्रायनिगृह्णातरं राजदारापहारोस्यपापभाराद्दिवादितन्मन्त्रानानाशाक दृत्तु
नावत्रीमद्दृतोविशात अन्येपैन्यासैर्दैन्यागिरिविलविगलद्धासराधूसराभाः संतिष्ठद्दिष्टिरेष्टो कृतघनविलसद्दृष्टिनिर्नष्टचित्तः
हिष्टैसुहृंगिरिष्ठैः परिहृतवसनाः पृष्ठलग्नैर्निकृष्टाः कारागारान्तरालेपशवद्ववलान्ते निरुद्धा विरुद्धाः गंजेतो मुष्टुः पौरजनपदान्दु
ष्टाः खशादस्यवस्त्वभीत्यापरिहृत्य सर्वमचलं मन्यानरा वास्त्रियः मार्गेष्य बलाद्दत्ता वद्रुवेलेः पूर्वापकारस्मृतेस्माम् द्राज्यविपर्यया

९

राज॰ ९७६ तिभयदः कल्पांतकालोपमः सर्वस्वोल्लुंठने तस्मिन्धनिनां दुःसहे पुरे आसन्दरिद्रा अत्याढ्या दारिद्र्यभागिनः येस्य द्रुमाः सर्वे न पुष्पा
फलाभिरामा न घत्तरगतरलासरवः पिकाद्याः तेषीणास्तुष्कजलमूकामुखा द्विमातीतोकिंतन्नयन्नवति कालविपर्ययाणा ते राजवल्लभार
176 म्यास्तालिपते च सेवकाः कथावशेषतां याता तस्मिन्नष्टदले नृपे इत्यवर्षद्वायं समसमासान्मृत्वान्नृपसने नृपोद्दाषष्टिवर्षेषु स्थ्या
शिनेऽर्न्नशमामवान राजामसल्लदर्शाद्दस्सविशमस्यातरान्ताताततः आनीयापि केयपालेन शान्तुपसेसमर्पितः राजधान्यगणाराजवा
सेतभुनुजैः सह विधायवृत्ति संपूर्णा र रसनद्राममराधिपाः राज्यमाप्यासुखता दक्षेस्य क्षस्यना मीत्तुदुःस्थितेः पादक्लात्र शानस्त
स्य नृपमंत्रिप्रसादतः सेदे देहश्ववंधालुंकिल्ब्धिः परेभूत्रिगुणाततः स्वैशः कृतादाद वंजेतस्मिनराज विपर्यये प्रधानवनिजा
केचित्कोटिसंकचुपरंचिताः तणामात्रार्थतेरोगेस्तस्युस्तेरसिताः सदा दिनत्रयंप्रदत्ता मोक्षेषणायादिजीयेत इतिवेदेशिकोत्को राम॰
चासोपेस्यामंत्रिणोभवन् कापमीरिकाय प्यालुंठिवाद्रियांत्रागताव्यधुः तथावैदेशिकास्थकूः क्लान्तकिंकिंनरप्यते प्रतिपद ७६

भ्रमैर्गाः स्म परि श्रमामधुकरीतनुतेमधुगोलकं निदिततमूसतया विनिर्वापेतां तमुपलभ्य परः सुखमश्नुते कोष्ठेष्वागमासपर्यैतं
मद्दक्षिस्तेचितंगृहे अपत्यमपर्यभुंक्ते सर्वतत्वानसंश्रितैः रक्ताक्तत्वणपूर्णतः। सिम्भैकैरपिपच्छेन्नं नीतमश्रुचिस्थानस्तू
तिकास्त्रराणाभ्रमात् सपक्वनिम्बं नु भाभः पासिपुष्करिणीहृतैः रसितैकैरपि द्रव्यं नीततां ड्रिन्त्र दर्शनात् सत्यं द्रवीमिध
निकाः शृणुतास्मद् क्रेयत्तंसचितं वसुगृहेपरवंचनोपैः तन्नोगदानसफलं क्रूरतावित्वं वं नोचेद्द्ध्यो स्मरतराज्यविपर्यये स्मिन् भयभा
टकांडालीः प्रमाद्यपरितोगृहेमुषिताः स्म इति व्याजातरवशात्कैरपि वंचिताः जलातरणावागाराच्छूत्यानापूर्यवस्तुभिः रसुनोगराः के
पि भूम्येकृतगृहावंनैर्निवर्तितमंतोतः सिम्भैः पौरधनैर्धनैः तस्मिन्काले प्रतिपदं मन्या यामभूद्वसुधरा मार्गरोधोद्यतैः सैन्यैः सेपाणिस्या
पमवृषिभिः राजानवारिकीयैस्तैस्तत्काले समाहृतं कर्मस्थाननिधानसंपत्सहृशाम्पोतारापादिडिंमाहिषमपाकेन समेव काबुजयरादे
मंत कालोदयः भूपस्याम धुगोलकस्यसराघासंघातधूमोद्गमः सोभूद्राज्यविपर्ययानवमतोद्यानद्रुमालीमधुः किंस्वाचारविपर्ययात्किमु

राज- १७७ धनस्यान्यायतोपार्जने नासिंवाद्रोहितयासतांक्वि अथवा सद्गुणांस्तांकयेतः निःशामप्यंतघायपाणिश्रुविमोहैषेणावामंत्रिणां राज्येमुस्सलभू
177 पतेरिवचभूवायेपजोपद्रवः येनादौमैदवैरागामिकतयामोचितावंधुनस्यास्तिद्वादेशाधिकारोव्यधितजितरिपुःस्फूर्जितंचप्रयातः
प्राज्यराज्यव्यथाथः फतिहनरपतेनाशयित्वारिचक्रंजीयाच्छ्रीजैनभेन्द्रोवरसचिवपतिःमेफमत्त्रैकः ११ कः॥ ॥इतिश्रीजैनराजतरं
गिण्यांपंडितश्रीवरविरचितायांफतिहशाहराज्यप्राप्तिर्नामचतुर्थस्तरंगः॥ समाप्तेयंश्रीवरराजतरंगिणी॥ अतःपरंश्रीकल्हणकृताराज
तरंगिणी॥ ॥शुभमस्तुसर्वजगताम्॥ श्रीगणेशायनमः॥ ओंनमःशिवाय॥ नमश्चराचराकारधारिणेचन्द्रमौलये। शिवायस्वच्छस्वच्छं
दपरमात्मस्वरूपिणे। विलोकयामिश्रीशिवयोःस्वरूपंसर्वाधिराजोमिलितौतिभक्त्या गौर्याभुजावर्तनकंकोणानयत्रावतार्यागिरिजाशिवा
ध्येः निरंतमोदोधतोमायदनुग्रहशेचिषाशुकस्यापि वंदेतगुरुतरांबुध्याअथहरत्मराजलीमिकारंवंधनकोविक्रमकोशलमतेवाक्यप्रमाण
न्वितेयत्कोत्यान्नृपकीर्तिवस्तुरचनादेदीप्यतेसर्वतः श्लोकैःसत्सदशोभवैर्नराविरलानुप्रासयुक्तैःस्फुटैः नानार्थानुगतैःमतैःसुकविनोल्लालि राम० १७७

त्यभावान्वितैः श्रीकल्हणद्विजप्रोक्तं श्रीमद्राजतरंगिणी॥ आलोच्यामितायां स्वंवपुः कर्तुमखंडितं श्रीजोनराजविबुधश्रीवराभ्यां समा
नारंभे कृतेंहायषष्टिवर्षांतरेयेराजावलिहृद्ये गंगाभगवतीतीर्थे त्यानेधन्यस्वभूषितः कृतिः श्रीप्राज्यभट्टाख्यः समग्रगुणभूषितः राजाव
लिपताकांस्वाराज्येपकातिदक्ष्मूपतेः एकोननवतिंयावद्वर्षाणीचक्रेततः परं अपदेशादिदोषाद्दुष्टांतुभ्यकाभीतितः नायदीद्राजवत्नांतशे
शालेमानेसकविः तदाप्रभृतितद्वृत्तवर्णानेक्रियतेमया शुकाख्याख्ययात्मजेनात्रप्तुकाव्येनात्मचापलात पूर्वेषांराजसम्बन्धान्निशम्य
पृथुसंपदां तत्रश्रीतपेवादनकुर्वेकविवांछ्या ध्रुपूर्वकविवत्मेवेवेदमदर्शियामम: वृणमात्रोपिरिल्पशास्वेणारवज्जायतेतकथं रुजोदंतमं
हंसेतः श्रुत्वायोजनपूर्वकं अनुगच्छेतुमहाकंपस्वभावच्छिनिवद्धौः कश्मीरेषुमहाराजजैनशाहकुलांकुरः श्रीमत्फतहशाहभूपालः प्रशा
सन्नभवन्मदा तस्मिन्प्रशासतितत्रोर्णिप्रजाः सर्वसुखावहाः आसन्नुधर्मनिरताः दयादाक्षिण्यभूषिताः स्त्रीद्यूतमद्यव्यसनेष्वसक्ताः स
चिवायणीः सोमराजानकश्चंद्राद्व्यपोभूत्तस्यभूपतेः आसीत्पलवोर्जितश्रियामन्त्वायप्रभवोसमन्त्रिराट् धार्मिकोधपतिरभ्यदेहमकः सम्म

राज० तिः श्रुभरतिः परोभवत् मतीहारपतिर्दोऽभ्यमेयोऽमेयो गुणोस्तदा तृतीयः सचिवो दैवात्कालधर्ममुपागतः सामान्येन महीभर्तो पुत्रोम
१७८ लेकज्यंगिरः पवित्रैकेयोमनरोब्धौ घर्मानेनेनास्थानियोजितः श्रास्त्राणां स्वक्रियाचारहीनाश्चासंस्तदाक्षवे यदेषां सोमचंद्रो भूत्क्रियालोप
178 पप्रवर्तकः सर्वविज्ञानविन्मार्गेषु शकदेशजः शादकासिमस्तत्पदे शविनागृतः सोमचन्द्रस्तदा देशाद्दूत्वा देवालयप्रतिष्ठितान् भूमि
द्विजेभ्यो नीत्वा तरुष्कांस्तत्पान्यधात्तया सुपात्रेभ्यो मेरोः शेषस्पष्टिभ्रष्टदत्नसंछयो बोधरता नरेति व्याजाद्रस्तुस्त्वाथ तत्र रवानुगैः सन्निधानं तदा
स्याजिर्दैवेतमतिमास्मृहि कर्णेविधत्ते मनुजस्तत्स्थाने पुविलुठनं दुराचारो पसाचारो भद्रो भूद्दोनटोविटः इत्थं समासीत्तत्काले सभासा
म्येकेले द्वलात सोमचंद्रात्मजस्या पदानमानोचगो रवाम अमहित्वम्त्तुमिरधे शपुत्रैरथ्वालकादिभिः विभेध हामराजानं मतीहारादि
चक्रिणाः अवधूपस्तजनकं पानसंबंधयन्निति श्रीजैनलाभदेनस्य पुण्यराशिर्विक्षितः भक्तितः श्रीवितस्तातः चिरकालमभूत्नृपः राजा
नसोमचंद्रेण श्राविते निर्मले धैनेः श्रीजैनकदलः सेतुः पारावारमतारणि वल्लाद्यमठम स्त्रैकपुणतरमसा श्रयेः श्रोषिमोवेशमाभिः सोकरा राज० १७८

त्रैवैरिजिगीषया जल्लकोऽदग्धशापनिर्भेद्यातेन गोरेकदेलेतथा नावशिष्टेर्विटैः लुंठ्यास्तानवासो जनस्यच संभरन्तः सीणका
लेसोमचंद्रस्तद्रूष्माणा स्वसैन्यसंग्रहं कृत्वानिविष्टोजालद्रागेंऽ शनैर्कीयोवसन्कोपि त्रास्याणो ब्रयत्नवचेसा पुक्तोयेनाभवत्तमरा
जानस्यारिनिग्रहे प्रतापाग्नेनैरशस्यपुरस्यदृहनार्चिषः राजानसोमचंद्रोऽस्ववपुः श्रीफलायितम राज्ञादत्ते वसिंहगेंतु धर्मद्वारेदिने पश्चि
विषशापारव्यसुभ्रोनुसोमचंद्रमथागिलत मल्लकालादयः पुत्राविद्रुताः समराज्ययात विधायसोमचंद्रस्यात्यजोपान्त्यशासनात मा
गेशोभ्राद्रिमोमंत्रीस्वान्यरान्समतोषयत सिंहादेशमदात्ते तेजेष्टपुत्रायमार्गपः मल्लकपि रुजायादान्मल्लकाव्यालकायच शस्त्रीधि
कारंदत्वाथविभज्यान्यप्रमेयकान मल्लकलुदरादिभ्यः स्तत्सजेभ्यारदैमदात् होमराजानज्येष्ठरप्रतीहारेतु चक्रिणाः वायानेता
राडामरास्वराष्ट्रेशान्विदधेप्यपः मतेपाशातेतसचिवेचरुतायिजटास्ततः कोगेचाद्रंदृशिरोभन्तेभ्यादायितः प्रमेवाभ्र्यपेतराजेनदीर्तितु
मद्रोनरः छिन्नन्त्रसकुस्मा त्तस्मैतेविधिर्विधुरतांगतः सोमचंद्रवधायैतेयाशानीताद्रिडामराः मार्गपेनास्यैतेसैर्वद्रोद्रोकोरिनपाक्ष्या

राज० नैसेतुच्छेदं कृत्वा ते प्रतीहारादिडामरादि नाशयित्वा मांगपतिं विदेशमनयन्ततः डामरगत्समल्लकैदौ लन्याद्यान्नृपासदे ऋभजन्मंत्रिप
१७८ दंवीपटपदाऽस्वसाठवी आस्थानीडामरेंद्रेषु ससद्भिःणयाकारिषु बलिनोदुर्बला आसन्नबल्लावलवन्तराः सुरन्तेडामरीद्रीयेषिङ्
१७५ गनोपतिभान्नतत्तामिस्वामकेपृकानामत्यकाशाऽवावैनो नृपान्तरगःकारायांसिप्तौल्लेडामरौनिशि आलेभेशदयोद्रोहकर्ता
रः सुमयादकौ ज्यहांगेरप्रतीहारहोस्तराजानकास्य: दुद्रुरुरवमानान्तेदिनेस्तानडामरान्प्रति अस्थानामीनयोः राजरवानम
ल्लेकद्त्तपोःशास्त्र्यागदायेमेराज्योजघानोरोदूयोः हते स्कृत्वातदुत्समल्लकोराजायादगमहृदिः विरपित्रापमीराज्ञानीतःस्वाति
तिकुमादात तच्छ्वाद्राजधान्यांतर्हाहाकारोमहानभूत उदभूत्यारलोकामुनृपते स्यायशास्तदा डामेरोदोस्तमल्लेकः सुप्पभो
भोगात्तरादप्य स्कृत्वाज्ञातिवधंधैर्यान्नचचालमहानसूत उदभूटः प्रयुध्यवीरभिः साध्यडामरस्तत्रसंगरे वीरःसुसुंदरीपोसस्म राम० १७८
रेडामरोगमत्त शाहाभदेनकुलजखानऽस्म्यादिमत्ततः ज्यहांगीरप्रतीहारः ज्ञातीयःकृपालोमहान विभागीकृत्यारातूराणियथा

हेपं च पौर्दिनैः मद्दैर्दोर्दोस्तराजानमुख्यानोन्दृपतेः पुरः आर्पोकान्नृपेतैः पार्श्वेस्थंतमुत्सवमल्लिकं अकरोद्दूषनं नीत्वा दुर्गेसेतुखला
शाये विभं वमासमात्रेणतं गंधर्वेनपरोपमं विधायदूष्याद ध्वेशाभीत्याचेलुरिवाधमाः रत्नोतमुत्सममल्लके दुर्गपथ्यातानविशकृत्यमतत रा
वसदेवकोगत्वा खलाशायमवेष्टयत खशैः गंगामठापांतामीते रुत्सवमल्लिके विमुक्तेप्युदमूत्कोपिदर्पान्याश्चपान्नयोः अपा
ध्यश्चयतातोहोनृपकल्यतरुर्हठं विपत्तोमातपालिकेछोमार्गेशागमनान्मुक्तो एकोननवतौ तामृत्स्कोषांदत्तवठादाश्वपुजावधि वधा
दिवृत्तेराजानडामराणामभूदिदं शरत्कालेवदिहीतोमार्गशः पुनरायैयौ विभागीकृत्यकश्मीरान्त्तेर्वषांदत्तवानेस्ता राजधिका
रान्संस्थाप्यस्वात्मजेभ्योभवद्भीः योगीवकीर्तिचितःकालं स्वदेशविगतज्वरः उत्सवमल्लकराजानः शृंगारोनिरदाद्दूषनगदानवाल
मेरप्यनावतेहृजिगीषया निरोधवशमदीक्षत्वापुत्रस्यमार्गपः भोगिलात्तुष्यमार्गाद्दिद्वाटसमागमत तस्मिन्दिगंतरं यातेमल्लका
हालकोरिभिः बंधनायोग्रेदुर्गलंमखशालयं उत्सवमल्लकराजानः शृंगारोन्नृपसंयुतो विभक्तोमेघन्काश्मीरान्मन्त्रिवारादमूलकं तत्रा

राजत १८० ज्ञायानीतैस्मिन्द्वादशाधिकारिभिः देशोत्पत्तिविभागैस्तैः तस्मिँल्लेखकर्मभिकायस्थैर्बुधकाम्बीशसंख्येणजुगकादिभिः भागत्रयंवि।
धायोर्व्याराद्रेदेशेषुसर्वतः भागःफत्ताह्रशाहस्यमल्लेकोत्तस्यचापरः तृतीयोंशश्चराजानशृंगारस्येत्यलिख्यत विभज्यभोक्तदेशेत्र
180 देशोत्पत्तिःपुरात्रिभिः द्रष्कवनिष्कावैः तथैवैतैर्महात्मभिः ततोनगरमारुह्यराजराजानञ्जामराः नान्यजनहृदयांद्वेषंगूढंनकुल
सर्पवत् मुख्यमंत्रपदमुत्तममल्लेकस्यदर्देनृपः सिंहोदेशंचराजानशृंगारस्यमहत्पदं आस्थानउत्तममल्लेकस्यितेनिर्णायकारिणि
सृगालेडिकसंयोग श्रोताभूल्लसितस्तदा कर्तितोगणलोडिंपथेवादिनोः श्रमयोर्द्वयोः मादात्मनन्तरंदृष्टुस्वाभिज्ञावृताश्रया तदासा
द्वितस्तद्वृषः सुवेशो मंत्रिणांवरः मसोदशादिसाद्दिताराभ्याद्वेमोघ्रेण आयंयो वराहमूलंसंप्राप्ततत्सैन्यराजेसैनिकैः उत्तममल्लेक
मुख्यास्तेयाहुस्वय्यपुरेविशत पारावारस्थितैसैन्यहृदयंबोध्यनराधिपः फत्ताह्रणादोमचोशमुत्तममल्लेकमब्रवीत मंत्रिन्नद्यापिधियेने
पपरिणीतवभामिनी अस्मान्कापुरुषञ्ज्ञात्वाराज्यलक्ष्मीःकृतामुना श्रुत्वातदुत्तममल्लेकःनृपमूचेमहीतपते एकाकिनमवेधुमांह रा० १८०

द्वाकिं न करोत्ययं कदाचिद्दृश्यते चिंतामणिः स्वकुसुमादि च राजप्रतापदग्धाद्दिनोत्पद्यते नरर्षभाः उत्तिष्ठ राजन्युध्यस्व दैवाधीना विभू

तयः श्रुत्वा गिरं विभ्रं त्रिगर्तो वाक्यं योद्धुं नृपवल्लयवो अथ धेशो भवं तुंगं तस्य यायाते समसैनिको मल्लः उत्तममल्लकः कोशनत्तान्यविस्तत

ता मध्ये भूत्वा गिरिं तत्र स्थितैस्तैर्म्लेच्छपाञ्चरैः शस्त्रान्योन्यशरासारं पाशवाराणादयासितप्रवृद्धैर्वैरिभिस्तत्र मार्गेशान्म — शिर्पकः स्व

र्गेः पद्मनागस्य भ्राता हल्लिमदत्तो हतस्तस्मिन्रणे तत्र शिर्ये मार्गपतावतः बंधुत्वादुत्तममल्लको जेता शिथिलतां ययौ शैथिल्यमस्य दृष्ट्वा

ते वीरा मार्गेशसैनिकाः स्वर्वाश्रमाध्वनायातस्यानुमत्तुर्मेदोजसः कृतादृशादो राजा नश्रृंगारान्वितएवतत् श्रुत्वा सप्पुराद्दिं दृग्वा

ट श्रूरपुरा ययौ अनुयातेरथाधेशसैनिके उत्तममल्लिकः अगाधिन्योवाग्नामाताः केसरी वगुहामुखात् नकान्नपालपित्वास्मायातक

त्वादभूमिपे मल्लरणादः समापद्राज्यमार्गेशसंश्रयः मार्गेशश्रीत्यानृपतिः मदांते स्वानततापिनं सेदृग्स्वादारं वानेयो वाराज्यपदोर्जितं म

हामार्गपतिर्भूयो राजलक्ष्मीविराजितान्मुपुनेत्रानकोत्काराम्दृशत्रुनिधानतः दत्तकन्योप्यपंयजन्मपुरवमाधातयेत्काप्य त्रिश्चिंतउत्त

राज १८१ 181 मल्लेको यावत्स — — — वंधनेमार्गेशपुत्रोवलिनंसहेषस्यक्रमेणा अथ श्रृंखलवद्धांघ्रिमवधीत्तंचपौरदिने २ युद्धंमहार्जुनस्यजोकारा
या: शंपचक्रिणा: वद्धस्यताद्दग्वीरस्यभूः च्छित्रिभि:पौ: वलिनाकलिताकुनान् चेद्रगलितैर्कंप्पुदमहूलोधाकारा: जनतापानिशाकरो
धसैवेकलयंतीपितरीवपस्रपातं विरते चात्तमल्लेके रात्रिस्त्वरालाः विवर्तंधतमसा विस्फुरद्दीर्घदृहृदय: भागपाशाहिगुणायातोयाम्या
णातत्रवत्सरे विज्ञप्तिश्रवणाम् कावधिराममंत्रिणाभवन् नवमासान्नवाहानिराज्यंकृत्वामहामते वद्धियातेकतोत्सादः शादः फतिदश्वाय
पोपतोहाराज्यहारीरस्यादौ मंत्रिपदंनृपः सिद्धादेशचराजातं सृगारस्यमहत्पदम् स्वयंभृश्वस्वचराश्रुभहस्ता: शौर्यशालिनः कोचवक्रोसश
स्त्राधिकारराजास्वयंददौ नूनंनाकेशचक्रेशावतारः कोचमल्लिकः आजीवमभवघसाराजश्रीलालितवपुः श्रीमद्धोसनचक्रोसकमारा
ज्याजिजन्मनः प्रोद्भूतः कोचनावीरागमोदशरथादिव मजापुणपात्यादाज्ञोधार्मिकाधीरजायात अथवात्पल्पकालोस्यराज्यस्याज्ञा राज० १८१
पिभूभुजा तथाहिमेष्यवद्धुहूम्यापाराधिपतांनृपः अक्रोशन्नात्रपहातगणानासेपवारणम् तहिदुकजातनामस्थीन्यादायभूमिपःग

गोमध्यादिःसन्मे च्छोमसर्वोपद्रवशांतये । स्त्रिग्धाक्षीन्यत्र स्वनेद्यां भत्स्यायाता जनाः पपिन्यक स्माद्धातवृष्मा ते पुनः संख्याविपोदिरे । चिरेणागग
पाभुक्त्वान्यस्यी नीतिसुधातेया मध्येऽस्यिभ्राम्रलोकोपिनिर्गीर्णाह नयक्रुवं आयुः शेषं समाश्रित्य पादत्राणासमाश्रयाः मृताः ग
देषु पम्नाम्नाः केचिन्नियतियोगतः अस्मिन्नेकनवत्यब्दे शारत्काले बुमार्गपः मल्लोदर्शाह्वसमाद्दितो भोगिलात्सुनराप्ययो संसैन्योऽभ्य
गिलयामे निविष्टोभून्मदोभुजः कृतादृशाद्दः मब्लेवलपुद्रायनिर्ययो प्रबुध्यैवोरम्भिर्गोघधार्मिकोध्येशनायकः गतः स्वः कामिनी॥
योगमात्सैन्मजोत्र राणाजिरे कलोधमसपादेकोभोतेस्मिन भुवः स्याले महामभोदास्तंभे सचतुष्ट्याधनयोजितः नूनं का कोटनोगननि
र्गीर्णामार्गपः क्षुधा मत्यं द्वंतद्विस्थानाक्रमागमा चिकीर्षया अन्येष्पद्वाल्पमल्लेकलहराघाहितमुताः गतादिगंतरं भूमधुक्ताव्ययेम
नोरण्याः वितस्तिः पूर्यते जीर्णांबेस्त्विद्दलाविशीर्यते तत्संवमादिकादेशाजायते पापिनां विशा समभ्यगात्क नारिवृत्ताप्युपद्रवकारिणी म
तानां नाभवत्तेभ्योग्रामेषु नगरेपिवा अत्यकर्पटवासोपि येषामास्ते सदुर्लभं बांधवानेवचक्रुद्दुःप्रलापस्यकोपेवका मामारस्थापराः

राम १८२ केचिदायुःशेषेणारक्षिताः जज्ञे भेशमिते मारिदोषे देशोपदेवतः वार्तां महम्मदशाहस्य काश्मीरागमनं प्रति गत्वा महम्मदशाहस्य नो
शाहाराज्ञो लोहरात् एकदा ज्ञजपतेः संप्राप्य महतीं चमूं मन्त्रायातो धर्यपसुतैः सहितो राज्यवाञ्छया प्राप्तो राजपुरीदेशमिति हूता
१८४ न्नृपो शृणोत् त्रस्तादुर्वीतपाप्मा सपूर्वे वा महीभुजः समस्ता मन्त्रिणः शाहमल्लदागमनेऽभवः कोपचक्रेशराजानं भृगोरास्त्वबले देतो
प्रतीक्षितुं शूरपुरं नवनृपस्यैतो विधेर्हि विधो मल्य आलेमो स्म भूपतेः श्रीमतफतहशाहस्य शत्रुपक्षमथाश्रयत् वैदेशिकोऽभिःशा
राणाः शाहिभगीयरत्यभो पुत्रवद्वर्धितो राज्ञा यामहम्माधनुश्रेहः मन्त्री हास्यहागमन्त्रिणौ केन संश्रितः श्रीमान्फतहशाहस्तपुरा
घोहुं विनिर्ययौ त्रोपाणाके फतहशाहबलेन निविष्टगृहेऽस्सोणः प्रति रहेः विदितारिवृत्ताः राज्यारिमध्यमथ शूरपुराद्ययुस्तुः कामः प्रवीरश्च
पनाभ्याधिजभ्यूत्र फताहशाहो विस्पतक्रहमम्मादथापतत मन्त्रिभिः प्राक्तनस्तेहात्स्वमुल्वादपि रक्षितः एवंसमासवर्षैके भुक्ता
भूमिं स भूमिपः वर्षहानवंतमासेऽरेषाज्यादथापतत ततः फतिहशाहः सनिरस्तो वाहमंडलं मन्त्रिभिः चटिकाशारगिरिमुल्लंघ्य लोहरं राम १८२

श्रीमन्मदामदोत्माद्दः शाद्दोमहामदः पुनः समंगजपतेः सैन्यैः कश्मीरान्नविशज्जयी गंजेशदत्तमन्त्रे भाव्यधुः सेनाजनस्मते जंगमा
द्रिभ्रममार्गेकालीधाराद्दाणा वाजिनोद्दषयाद्दस्तिकाणातालेस्खचुकोतेः रूपटद्देजयशाद्दोभूद्दुगुणोनृपतेर्विशाम कद्दूणाजानुशृंगारमद्दा
लेमार्गपवर्ह्दिः कर्तुंमंत्रिपदेराज्ञस्थितोकाप्युदभूद्दृदि नृपादेशान्मदामंत्रिपदंचंक्रेशकाचनः आलेभेमराघनुज्ञातोप्यय दीस्तमहा
बलः स्वामात्यानदेशरसायेस्थापतित्वागतोभुवं विभज्याटविकंलोकंप्रतिमृत्वेवद्दिनिप नायामकोटलुदराधेणराजाननोस्तको
प्रविष्टोसैन्यमन्नेद्दोशत्रुकार्यचिकीर्षया ॥ द्दिमंतोराजकोदेशेपरिज्ञातस्वमंत्रिणः देशाद्वोतयाशेषस्वकंपदवद्दमित्यतः चंक्रेशोवि
द्दलस्तूर्णवीरमल्लेकज्यागिरसाहायकार्थमानिन्येशद्दघोषैः द्दातादृशां मासमात्रमुषित्वात्रकोटे तैर्वैरिणाक्रुधाम भातेनगरवीरणं
पुपुद्दचिकीर्षया निर्यातकाचचंक्रेशसैन्यौरपुबलंप्रति परस्परमभूत्कद्दवीराणांजालद्रागेडण युद्धालुद्दरमार्गेशोयानेराजाननोस्तः
कः द्दत्वारणाग्रेस्वभाग्नान्नास्त्रिसत्काकयोषितः छित्वातत्रांगुलीः काचचंक्रेशस्मारयोप्यते नाजोकमार्गपत्याघाः प्रययुः शलमा

ले

राज १८३ पितां प्रवीरोदेवराज चलितःक्षमरांगनात् हतोमारीनदीतीरे चक्रोस्तैन्यैर्निरायुधः तादृशात्स्मरान्मुक्तः क्षाचचक्रोरिवर्जनैः देशरक्षा
कोराज्ञायिराधेयार्जुनसन्निभः सचिवःकांचनस्यक्रेः प्रवीरकांचनाश्रियं अंगुल्यासहसंप्राप्य छिन्नपातत्रसंयुगे संतोप्यनृत्यतिदानमा
१८३ नोधेराजमंडले मतिमुच्यागतोक्षीस्तोराज्यराजमंडले वर्षाणांसहदिमल्लेकुलदभट्टादयोखिलाः चक्रेशमंत्रिणांकारागारास्सिप्ता
महोजसः अंगुलीसूत्रनिर्देशस्थापितेभूपतौपततः चतुर्नवतिवर्षेतुश्रावणाकाचचक्रपः मल्लिकज्योगिरश्रीस्तारवानमेत्राद्दिमंव्यधा
त् सिद्धादेशाधिकारेस्मस्वजनेधीमतांवरः क्रियालतायामूलानिपूर्वंशिर्यद्विजन्मना संमंत्र्यकंठभट्टोमेदुलेनसिक्तान्यमृतवारि
णा श्रीमन्निर्मलकंठेनद्विजेन्द्राणाद्दिमागमं सामृताजानकालाधत्तलक्ष्योपद्रवजोमहान् संमंत्र्यकंठभट्टाद्यैर्दुष्कालकोनिवारितः प्रलो
भ्यक्षाचचक्रेशस्वप्राणेनधनेनच तत्कार्यत्रस्तचक्रेशानुमतोम्लेच्छचोदितः खुज्यांमेरास्तदोभट्टानिर्मलाधान धानधातयत् प्रास्त रामं०
तेजः क्षान्तोविप्राः क्षाचारोधेतनेयुगे इत्येवंरखिन्नोवित्रस्तस्तुनुखानवधीद्विजान अमृत्रिताःसेदकालेसामचंद्रेणाव्यजिताःप्रक्षा। १८३

ल्कः काचचंद्राणामोमुल्लोपद्रवकर्मः ततोऽब्दे पंचनवते श्रावणोवास्यमंडले फतादशाहराजेंद्रुरस्तं यातो नृपाधिपः स्फुरत्वामसदशाहेन तद्दि
नेनाशिनास्त्वपि नास्नापि राजराजेंतस्मारं दिवानिशं नयज्ञो दीर्घदर्शी च सत्यवाग्गुणिवत्सलः प्रशांतः प्रियभृत्यश्च वक्ता तादृग्लभ्येत प्र
भुः संप्राप्तेन रदेवेन जन्म वाधेन मंडले प्रभयोः सा भवत्तत्रविधिकार्यं यदि दुर्घटं कौणिरय भयारोप्य स्वभृत्यैर्नरनायकः शवीभूतः इहानी
तः श्रीतुमन्त्यक्रियादिने कश्मीरेंद्रः समारोप्य माम्न्यत्तशवं नृप वृद्धन्मतांजिर श्रीमज्जैनशाहादिभूभुजा गोणगतं स्फटिकावर्तं मृ
तैः कायं परिवाश्रितं राज्ञोचितक्रियाः कृत्वा भूगताम्यतारसिपत ॥२॥ कंतु राज्यमखंडितं दृढधियो हंतु समासान्द्हठान्भं तु पामरसेवकादि
नृपतिः किं किं न कुर्याच्छ्रम दौर्देवतदर्पाप्तमितं प्रियं तेन ध्यादिवास्या हृतामूलोत्पाटनमाप्यधिक्कृ पतरुस्तृणं पते दा कुलः कोऽपि फ
डामरेंद्रादीन्हत्वा स्वसचिवान्नृपः विपत्तौ मम मंत्र्यभाप दादा कालविपर्ययः ॥ इति फतादशाहिस्वर्यानं ॥ ततो देवे सेन्या राजानश्च गोरागाम
हात्मना अन्वगामिन्नृपेंद्रस्य प्रेम्नैव स्वर्गवासिनः तस्मिन्कालेवहिः चक्रवर्तीगजपतिर्दिवं ९ स्कंद राज्योप्यगमत्सुराज दिदृक्षया

राज० १८४ अभावादप्यभूपस्य राजपुत्रं विशंकयत्तम मल्लकं ज्येगिरमेरवुज्याद्झलदमुरवाड्भवं एस्मादेमवान मंगाभदादीश्वक्रनायकः वैशाखे वै
षस्यवैतोनगरस्यानरोधयत २ सिद्धादेशातिपदीयां चक्रोपादेदो देवहहस्य राजानहोमनमयमहात्मनः तद्गोरवैत्रिभिर्मासैरसहिस्तु
184 सचक्रिराट् होसराजानकेकारांसिलवाशीदऊतोमयः मल्लकोचक्रोसंरंगताजेमशादिवाधवान् तोषयित्वाराष्ट्रं घोषैः पूर्णाकामास्तदाक
रोत ज्येष्ठस्य समनन्तराज्ञालाधिपतेः सुताः मल्लकाद्याल्लकाद्यास्तेसधायदशाबालिभिः कृतिदपाहजंरवानमादायेस्कंदपभिधं संसेन
मायपुत्रोत्सात्स्ववैषोभ्युपकाष्ठिताः श्लानमवेश श्वक्रपाकाचकोत्तिवलीयेण्या योद्दहोलपुराद्दारस्माभ्रघकोधपूल्माति दृष्ट्वा चक्रोव
लभृरिजाम्मृभीत्याल्पसैनिकः नाग्रामकोटरावांतदुर्गसमाणारमपा अथानुसत्त्वचक्रोपसैन्येनाध्वपतीन्मतिकोटभूमृत्तेरभूरिस
सैन्यसमन्यवीविशत चमूहृद्याहृद्विनिर्गत्य शरसारैरवाकिरन योधादिवंच भूमिं च गजेतः समरांगने तावत्सती हारपतिजंपूहांगरः स राज० १८४
सैनिकः गदायमेरवहदारमेराधेलेहंविशत ऊधाधः मर्दितपात्रु सैन्यवीस्यमतचक्रोपः मसोत्सवक्रोस्वसुतंव्यसृजत्त्वहंस्मातिता

जेचक्रादिमर्दितोवीरोभीमरोदकः शारदाभदेनेन नगरंसंप्राप पारियुयुत्सया दृग्गोचरंगते चक्रिसुते पुयुधिरे भद्राः आगच्छमविशीत्सुंच्च

नेदंतः समरांगने मसोदमेरसंस्मिप्राबीरोभीरगरायकः शरावलीचकर्तास्यवैजयंतीमिवश्रियः यार्थपुत्रोपमे तस्मिन् रणे चक्रिणोऽनु

वैति अरिमध्यात्सुसन्नद्धोनासीत्कोपिधनुर्धरः मापलायत समराद्द्रावीरगुणोज्झिताः जितः शत्रुसमूहे न म्येदेनागम्यतामिति इत्यु

क्तेऽर्जुनराजानीकेनकेनागताभटाः युद्धायविविशुस्तूर्णं शलभाइवपावके मत्वापातसैन्यं यमयुद्धैर्तमेदारथैः गदायमेरः स्वनीरा

पापत्वमथाश्रयत् स्वस्यचक्रिणोऽदंतनायकः पुष्पसायकः दृष्ट्वैनीतस्तूर्णंसस्वस्त्रीभिः समरांगनात् सेनान्यं निहतं वैस्यर्वरात्त

दनुयायिनः मसोदमेरधावित्वाजघानासिनाशिरःशात शरैर्निर्भिन्नयनोन्यपतन्निहतोभुवि मसोदमेरः श्रवोऽधन्विनांचक्रिणःसुतः

विशीर्णारिपुभिश्चक्रिसुतेतलसन्निभे अनीकिनीपदंलेभेमु मादानकुत्रचित् द्वौराजानकोगजमेरः भृंगाभदकः एतौकिरूद्वारेत्वा

जौवद्वाः पापिजैनेदंताः मतीदारपतेः सनामनष्टापुरमाविशत् दिनद्वयमथोषित्वामाममानायथागतौ तादृशेतन्नयेवीरनिहतेसगरीरि

राज० भिःकोचचक्रस्यतद्दुःखात्कालुष्यमगमन्मनः सेनान्यंदुःखितंवीक्ष्यताञ्चक्रादयोनिजाः अवोचन्समयेचास्मिन्सेन्यंमासंश्रयेश्वर
१८५ निर्ययावथचक्रेशोयोद्धुमार्गेशसैनिकान् पारावारस्थिताकोदपुत्रशोकादविह्वलाः पुपुत्तौकान्वचक्रेशसैन्यौरिपुवेलेस्थिर ग्राम्या
185 धीनतयाभूवन्किंकर्तव्यतयाकुलाः मार्गेशाः ख्यातवीर्यास्तेवैरिनिष्टस्यचक्रिणाः पौरुष्यंवीक्ष्यखानेनपुतायातादिगंतरं यथागतं
गतेष्वेषुसप्तनृपान्वितः विजयी--- नरमापचक्रेशः शोकविह्वलः वीरधीरंगुणाज्ञंतमहापाधपुरःसरं मल्लकोदोलतज्ज्ञात्वाचक्रेशो
भूद्रयाजिज्जितः समस्तयामराष्ट्रादिपुत्रसंवेधिधान्वैने ददौदोलतचक्रायभ्रातृपुत्रायसप्रभुः वेषेष्टानवेतराजपुत्रमाजपुत्रमा
जग्मुरथपा हमेभरवानमादापचटिकाशारपवेनात नामसीमरुगास्थानस्थापितसैनिकध्वैपः मल्लककाचचक्रस्यवलंसंधपु
रविशत विज्ञातचक्रिवीरास्तेमार्गपा अन्यैसैनिकाः गिरिमार्गादनोदान्वाथग्रामेषुकेषुचित अधेशौसन्यात्तेदस्यान्निर्गन्माशिश्रय राज० १८५
द्धते सोमराजात्मज--- दराजानश्चक्रिणाश्चमृ तच्छ्रुत्वातथपाःसमागतास्तत्सर्वताधना आशापिशाचिकास्यकामिवद्रोहात्सु

विद्धत्वा मार्गेशवादिनीमित्रद्रोहाख्यानमिलेच्छयात् विशीर्णाशातथायातामंववद्धावासपल्वले हमेभरवानः सोस्वस्थो मार्गेपंचत्व
मागतः आरुह्य शिविकां तूर्णमानीतोनिजपार्श्वगैः काश्मीरानथकृत्वास्य चास्यकर्मेमृताजिरे शयितः पितृपार्श्वे धीर्गर्तेमास्त्येमेद्दा
त्मभिः शस्त्रेणायेवारयितुमशक्यावैरिणोभवन् नरवैरपास्ताभाग्यानामुदयेकोचचक्रिणः प्रतीहारःकुलोदन्वश्चन्द्रोमल्लोकज्जं
गिरः ज्वालाभिर्वाघ्येदेशत्रतत्कालोयचतांययौ अनीतांस्वचक्रिणामार्गपाद्रालल्लुदादयः पौनसेंववधन्यायेनकाश्मीरान्विविशुस्त
तः तथाहिल्लुद्दाराघेशः स्वसुतांपरिणीतवान् मल्लकोकाचचक्रायशक्रायेवपुलोमजाम् मल्लकोद्वालकोयायचक्रेशः स्व
सुतांददौ परिणीत्याचिरोत्सत्रामिवस्नेहंतंरंगिणीम् श्रीमत्तानाजचक्रेणाराष्ट्रशेषेःश्रमागतेः मदभिदोनमौनेश्वमार्गं
पानांकृतादर्णा अन्वद्ववर्धितेमेघ्निमार्गेशैः मदचक्रिणा वंधुनारिगचक्रेणादेयादूरीकृतस्तुसःकोभोजपवनेशेनवाभो
लदनविपाटितः तंदेवदस्तिनापुर्णामभ्यादमानंपस्थाः तद्रोणोत्स्यांगोधस्तानमकांशतकुत्रचित् आशागजपंथैर्वीरस्त्वा

राज १८६ 186 नामनुयायिनां मार्गेणादीपश्चक्रेशस्तेन दृप्तेण विकारितः कौणाजयानुपूर्वेणारिगचक्रालिमिरयोः ततुषोत्थानलज्वलन्मानसश्चक्रिणाः कृता
रिगचक्रनिरोधाख्यजलाप्यायेन शेत्यता तृतीयेह्नि धृपास्ततुनिस्त्रिंदाश्चक्रिणांप्रति आलेभरत्नेतास्थासाचिरोद्दुरंल्यवीविभुः विदि
त्वा तादृशेनेत्रं मंत्रयित्वा मदाभृता न्यविशच्चक्रपः सैन्यपो दुःसजालूदागडप्प आसाध्यास्तामदानाध्येत्तत्र टाउंभटाणां न शेकुः स्व
क्रिसैन्यां ततः केनापि विनिवर्तितुं शालस्थलपालजादिदंशांधधेशसैनिकेः प्रयुध्य शतशो हानि निर्भयश्चक्रिपोभवत रात्रौ चक्रवलाधा
नेलद्रोयादिकातले भूपालेकाच चक्रेशो वाद्देशभयात गतः विरोधमार्वात प्राय आलेभेराणाधीमता ताः पुष्पिताः पल्लविताश्चक्रे
शाधेशाभूमिषु द्विदुवारभयातेस्मिन्नुयेमंत्रिणामूमिभृत साम्राज्यमकोरोद्देशधेशामंत्रिभिरावृतः वदिश्चक्रे श्वेरणात्रसामताः कारदा
पिनः श्रीजनणादवद्रीत्याहृताः स्वबलशालिना ताजचक्रादयो विराम्यातेरालोद्दादिषु श्यादेवमुग्गुलान्दत्वाचक्रुः संसफ
वयः दुश्चेष्टितेविचिंत्यात्र युवराजस्यचक्रपः स्वानमेस्कंदरंतेसकोधाजगरमिव तादृक्ता दृभिकेवोस्य चक्रेशभूमिपोनयत चतुष्पे राम० १८६

हे श्रुत्वैमासे काश्मीरास्तं दिगंतरात् पिताभ्यातातपवा पुत्रोऽयं ज्ञात्वा राज्यजिहीर्षया शत्रवः कृपिता लोके किं करोत्यपरो रिपुः इत्थं विदितम्
पालचरिता अथ ध्रुवपास्ततः सैसैन्याः मयपुर्वासदेशकीचाश्रमाधुना शत्रुरूपेणे समादाय प्राप्ते चक्रिपेतोन्नृपः राज्यं निष्कंटकं मेने परितोष
मुपाययौ स्वाना एकदो राजभृत्यैर्नीतो नृपालयं अपुनर्दर्शनात्कुर्वन्स्वपामानेत्रोत्मलैर्दिशः नृपादेशादपक्रान्तेनैतोत्पाटनमेजमा
रूपेना स्ववकुरंगा यविधूराजात्मजायते वधूराजेत्मजायते वधूराजतनूजायकुरंगायेवमारसाः इति पाठः तन्त्रणेणयाव्यपातेन प्राप्य प्रावकु
नपार्यते तेविना वृषनिर्दैन्यो स्तानक्रूरान्राजसेवकान् पित्रोः शापोनुफलितो धनलुब्धे व्यस्य तस्य वा ज्ञात्वा कृत्वाश्रमासीनानद्येशास्त्र
क्रिरष्टं ततः गत्वा वराहमूलांतावत्छीनगर्यां न्यावीविशत् पारावारासमागमतत्रान्योन्यवलह्यं अथाज्ञुन सपंघोरं जयजयपरीप्सया गि
रीनुल्लंघ्य यातो पचक्रिभ्यां तत्सुता निशि मल्लेकेदोलन्तो मार्गपेशान्देशान्यवारयत अस्मत्पौधुना पातुं मे याभेरो ध्रुवपाश्रणीः मार्गेयं च त्वमाया
ता स्खलिताः कोपि सायुधाः अपाधेपेषुनंष्टेषु यातेषु वेवदिर्भे यात सम्भ्रममदशा दोगात्रगौरवात्क्रमिर्द्वृतः धन्नेमुदंडमतिः शमितारिवाक्रा

राज० स्तावच्युरेतिनिलयाद्विषमोग्निरस्य मत्स्योदशाद्विनृपतिस्वसुतादवाय साम्राज्यमंशमदहोघटनाविधातुः तथाद्विभूजोनेनराजाधीशनि
१८० वेशेन पुत्रमस्मादिमारवानोनोविंदत्याभवत्पुरा तुरुष्कादवनातेनविधूताशतधाचमः यातातनुर्जीवरत्नौघयुतानौरिवसागरे तदाहवब
187 धान्मुक्तो भाविराज्यादयात्ततः स्वानः समापकश्मीरान्मित्स्नेदविवर्धितः प्रादुर्बभूवराजानंप्रतिराज्यजिदीर्षया अस्मिन्नवसरेच
क्रपितेदुष्टविभूविषूचिका प्रादुर्बभूवराज्ञो स्पराज्यन्तवशायपूर्वजा राजाततोगाश्चक्रेशाद्दुहरोगान्मिषगिव मल्लकलशभट्टादीन्कारा
गारेरुधाप्सिपत् ताजचक्रालयेवद्द आलेमेरानिजानुगैः विमुच्यरक्षितोगात्रोनीत्वाप्तिश्मोदिगंतरं तेद्दषस्मादिवांगदापोपरागादा
वृणोत्क्रुधा मत्स्यादशाद्दभानुतेचक्रराड्मितेदिनैः इत्यमेकादशाद्वान्मदशामासान्दिनानिच रक्षित्वाका श्यपीराजामत्स्योदश्या
लितोभवत् धर्मःकृतान्तकालेनसद्यःपाकोद्विमोभवत् स्वानस्साध्याद्वयायामभूद्राज्यमंशान्तपस्यसा गगोत्तारस्वोरंत्यरवशास्था
नेप्सिहितोयस्तचक्रिणा दत्वान्यायकसस्यादीनक्रूरानाशिजनानिजान मत्स्याकरशाद्विराज्यमंशः॥ ॥जगत्सु विश्वियति धर्मसेत एगु १८०

वेदृपेकेतवे भवाब्धिसेतवे व्यासविष्णुरुद्रात्मने नमः अथ कान्चनचक्रेणापुत्रोमल्लदमूभुजः एभ्यो लशादङ्गस्यायां कटवाराज्येभ्यषिच्यत ॥
स्वमत्रिपदंवीदीमाचक्रेचक्रेश्वरस्ततः स्वीकृत्यराज्यतन्त्राणिद्रंगाश्वुल्कोऽम्बैवर्धनैः नायाममभ्युविरोदेश राजयोग्येपन्येयाजयपत अनुजोस्ताज
चक्रेशमेयामेरादिकान्सकान् नालेवाहालमार्गेशाद्रिल्लेशमुगुलेभ्यः सेवामार्गेपितुमेजवामोस्मययोरुषा आकारेंगितवाचेष्टासुपू
र्णोवीस्यमार्गेप साणातुरुष्कराजेभूहिस्मयानतकेश्वराः तुरुष्कभूपेनतोज्ञात्वामेत्रिवंसचेत सहस्तसंख्यावीराणां सेनास्मैप्रतिपादिता रस्य
पवद्धावातोतोदेशपंचमदायनें वेशोरवस्कातवाश्वकपतिर्विक्रमशोभितः स्वः क्रोडामिवक्रोवेत्सुभूमोचक्रिपुमार्गपाः मल्लकाहालसुहमा
र्गेशाधामदारथाः गिरिनुल्लंघ्यवांगलाल्कर्मीरान्विविशुर्द्रुतं शिरवाल्समगम स्लोदखानादिमुग्मुलवृताः प्रातादशा हजरवानंनाजोके
चायपायिनं हत्वानिविष्टाः सन्नद्धाः प्रतापप्रावन्वनि श्रुत्वैतच्चक्रपः सेनानोलास्वसेनावीविशत् सैन्यर्गुप्याद्रुतावीराः स्वामिभक्तिमद
र्शयन् विपसपास्तिभिम्छ्रेन्नेम्लेच्छैसैन्यविद्रावयंस्ति विद्रावयंस्तपदं यातुं नाशक्नुतसपास्तिभिः ततश्चक्रपतिर्दूतः प्राह्णमार्गेशवाचिके मोमोश्वक

राज १८८ 188 पतेवासेसामेताकारशयिनः कृतायेन स्ववीर्येणालक्षैः पंचभिरावृतः दृतोगपतिः श्रीमानेभ्याहेमोवलोत्कटः तस्यमेरेजवाभोसराजस्मानुचराः
मे मयानीताः सहायार्थं सन्नद्धास्तु भवानरणे इत्युक्ते लवहाराणां चक्रेशान्ववदत्स्मु डिल्लीनरेशः कश्मीराः प्रतिष्ठानावयं नेत्रे फलया
कोमतो देशान्मुगुलानाम महाजसा अथवीरा महौजस्का महावीर्या धनुर्धराः एभ्यास्तत्वानसेरंगमेरमल्लकृताजकाः तथार्योगेशपस्या
त्तुमल्लकलुहरादयः रिगचक्रेशमल्लकोमल्लछाशिरिविभिरादयः कुरुपाण्डवसैन्यस्य युद्धव्यक्तुर्मिवाधताः नियधुः समरंवीराः स्ववाहुवल
दर्पिताः ३ रिगचक्रेशवीराणांशक्तिस्त्विंसपवीरपु चक्रतोऽद्भुतवीराणांताजुमेराणसत्वां मेरसेरंगचक्रेणाप्यादिणाताखालिकारिपोलुहरमे
स्यातायुष्यसतोपमाएवंप्रवीरान्यान्यप्रकीयसमरावरं स्ववीर्यमगणान्युधतेषांगध्याकुलितंहृता ततःस्वसैन्येसंन्यस्तत्ताजचक्रोशनयो
वातोद्भूतपताकाभिस्तर्जयन्निवबैरिणाः रणाःप्रवर्तेततत्रचक्रमार्गेशोऽसन्मयाः आगच्छन्तितिष्ठतिशाहोभक्षटसंसपये समरोहतमे। राज १८८
स्मताजचक्रमथवदत्सुहत्मार्गपसत्त्वमन्य कुरुतं दकिमतः पाकिमन्यन्मनुजेः स्वामिदशासुसाध्यंतेतन तन्निशम्य चिरंयुद्धा वीरेभे।

ल्लेकतां जनः शिश्रिये वीरशयनं नाकनारीविराजितं कीर्तिशेषं गते तस्मिन्नन्यैश्चक्रमसंदोदराः भेय्यामल्लकोसेरंगमेराध्यामुग्गुलेयुता स्वसैन्यानि
हतं दृष्ट्वा चक्रेशोल्पबलान्वितः खशालयं ययौ भीत्या शोकेन च समाकुलः अथ मार्गेश्वराजितामल्लकाद्वालकादयः विविशुर्नगरं लो
कानाश्वासं तो भयाकुलान् गत्वा नृपागने सैवेछत्त्रचामरशोभितं प्रददुः राज्यतिलकं मधेशाराजसूनवे अथ नाजोकशाहोऽपि त्र्यासि
द्दासने श्रिते मद्दर्षाकुलितान्त्र्वावचाः सैवभवं तदा गत्वाजमालमहूगामन्नृपास्तत्र थमं त्रिणा मल्लेकाद्वालकस्यांश आलेमेरस्य चा
पः मार्गेशलुदास्यांशा गिरि चक्रेस्य चापरः विभक्ते पंचतुर्भागे स्ते श्वतुर्भिरिदं त्यभूः खशालयस्य चक्रेशो विमृष्टो स्तैर्महात्मभिः लेखव दा
स्तमादत्तस्य मार्गेशामुखाचिके भोभोश्चक्रपते स्वामि भक्तिज्योत्स्नाभवा हे शः दुर्मंत्रिभिस्मात्मानां विमलामलिनीकृता यस्य बालस्य
साम्राज्यकार्ये प्रमंत्रिणाः वह्नौ जलयप्रवाम्समारुढोऽभवता कथं खेणावाराणामूढ त्रोडेन विदश्यातिकः इत्यदूतमुखाच्छ्रुत्वा मुमोच नृपति
त्वं से ततो मल्लदशाहः सगत्वालोहरमासमासदत पूर्वो वैरी शवं दृगाम्पुल्का ध्यमपि चाग्रहीत नीतिज्ञो मंत्रपित्वाय्य मार्गेशो मुग्गुलं स्तत

राज० जैन० १८९

१८९

ःविसर्जयामास नृपः संमान्यैतान्स्वकं पदं । उल्लंघ्य लोहरं मापुत्तरुक्काः स्वनिवेशनं ॥ मद्योदशाहं संलेभे आलेभ्माश्च्यं प्रभुं । हिमंतमति
वाधात्र वसंतमिव तं नृपं ॥ काश्मीरोपवनेष्वेष रामोगेशानुमतोनयन् राज्यं कृत्वा पर्वेषं केदशम्यां नाजिको नृपः ज्यष्टशुक्ले नृपो त्याप
यौवराज्यमदामदात ॥ षष्ठेब्दे मल्लदः शादो भिषिक्तः सचिवैः शुचौ राज्यं रक्षालयान्मुक्तो भूपोगजोतरंवाहृतः ॥ दिवं भेरजवाभोरः स
प्रयातः स्वपुत्रयोः दत्वा स्वविभवं कामराणादामाययोस्तदा ॥ सप्तमेब्देध्धपे सार्धयुहस्फु ः वाचवक्रापः मोवारग्रामादगमत्सैसन्यापदि
गतं यातिचक्रपैतावृरितः ॥ पुश्चिमदिग्वधूः रनिंदतुरुषांकेतुमूर्ध्नि नित्यमधारयत ॥ तद्वर्षे कार्तिके शुक्ले मक्रोमारव्य स्वभूपतिः ॥ भैरज
कामराणास्य काश्मीराज्ञेतु मायया ॥ शिरवालभिगमम् सोदरवानादिमुगुले ॥ सद्ध केवनदशदिशः पूर्णागजेन्द्रैः प्रबलेर्वलैः श्रुत्वामस
दशाद्दाधास्य के शशीघ्रमानयत ॥ मारायकार्यं मध्ये शमाहूघोषहृताद्दणाः ॥ सहस्रेरश्ववारणामन्सेच्छानगरमाविशन् ॥ काश्मीरिकास्यदु
र्गे पुस्ववलानिन्यवोविस्फुः ॥ मयात्मारजनेघातेगिरिगह्वरवर्त्मसु वीरेषु सैन्यवाहुल्यात्माशेषुचतत्रतु ॥ शून्यं पुरवरंहृहामुगुलास्ततः ॥ राज० १८९

धादहन गृहाणि राजधानीं चक्रुर्हूदीन लुंठकाः दुर्गेभ्यो निर्गता वीरास्तुरुष्कैराद्देवछया स्वेछया प्राणान् सर्वस्वं विक्रीय यथा आदधुः श्चा
मेषु नगरेराणे पतुरुष्कैर्निक्षेपदेताः महत्त्वं सख्या लोकानां जुलुच्येव वधकारिभिः ततः काश्मीरिकैर्वीरैर्मार्गेशश्चाकिभिश्चैते श्रकास्तुभि
लमासीवसधयापामिता दृतः॥ तुरुष्कोपद्रवः॥ मुक्तास्ते माद्दसाहीनः खगदेपुष्पितिव्यधुः मार्गेशानादरात्रस्तः काचचक्रोवा
द्विपयैपा वर्षैषमस्रुचामृपुरालेप्यायपेपुनः शास्त्रप्रतिदत्तं ज्ञात्वाथ यातो यथागते मार्गमामेत्र शारदिकाश्रीकागेयाश्चमृचाः
मेराजेंद्रदाधाः श्रीसदखानमहीभृतः दृष्यारोहसदेसैर्हा दशभिः परिवारिताः कश्मीरानायये योजितुरुष्कनाइववि दूगमान कोटा हग
नगियेत आगच्छतो नृपालयं प्रविशंतो भवतीत्य श्रुत्वा सततो विपदिरे तुरुष्कोपप्लावा लोकैः काश्मीरापद्रवा महान अद्यापि मूर्धयद
णांचेद्रुमासाहिपिष्यते चलितेसकलजीवलोकेवस्रावलिस्ततः शारापिरिवाष्टासमृन्याभूद्रपदायिनी तस्मादादह्रियाकातुतीव्रवा
ह्निमप्रतापकाः सेकंधरपुरीमहाराजधानीरम्यामतेजपत नीचावचगृहेर्लसमस्तर्वेर्दृष्टाधेयुरोवेरो पातास्मशानभूवतादग्धकाष्ठम।

राज
१९०
190

येकाः राजधानीहृपं भूभृत्कृतमिव तत्स्थितं वेतालसाधनायुक्तोऽस्त्वासन्नमुगुलाक्षकं वै लब्धं ग्राम स्थानिर्द्दिष्टं गुप्तं पौरधनं तु ये जलाव
गायुक्तामुभूपभूमिषु शिश्रियुः काश्मीरिकास्मृता या आश्रया न्ले च्छशकया चिरोड्डांरचदाज्येगकोऽहं चक्रधरं तथा स्कन्दाम्यवा
हयन्नासत्त्रयम्लेच्छैः प्रयुध्यंत दैत्यनृपाणावः शानस्थिता स्वक्रधृतौ तिके काश्मीरिकान्यतिक्रान्तं पुरुं निष्कलमभ्यगात वंधमप्यभ
वंधं हंतं काश्मीरकान्यति इति पाठः त्रिलोकतामुत्तुरुष्कास्तामुवासनृपा राज्यगाः हत्वा फलसमृद्धिंतां दत्वाया स्वजनानतुकधा ये
पयातानो पुतीत्वास ः खयाश्रमाभिभूमिषु सवालवृद्धामुखिनः स्वापः पोषागारस्थिताः जुलुच्यापल्लवे पूर्वेता याकजलसंगर सोभो
भूत्वा हर्षोदकुकृत्या त्यापिनो विशां चक्राधारादेत्यभूपेन्द्र युक्ताभीमादेवी सन्निधौ सन्निवेश्य चक्रुस्तीर्त्वालेदरीवामपार्श्वे चक्रेशा स्वा
मार्गेपा आदवाय स्वानएस्कं दोमेजोऽहं दोन्यामदारथाः काश्मीरिकान्यति ययुः सन्नद्धास्तत्र सयुगे मार्ताण्डपादमूले तत्रादौ पुर्व
लहृपात्यागान मल्लकालकहोमनमेरशिखाला ः कमालमस्य काश्मीरिपाः प्रवीरास्यकेचिग्धाहृादिवं ययुः सफलसवयः कृत्वामल्ल राज
१९०

कालादिभीरतो रेमूढाः उरुतमैदेवसेव नेभतोन्मवोन्मवविभवान्विद्दायलोलान् दृष्ट्वा तन्मरागमपालिमेरनाम्नः संयामेमुगुलवीरैर्द्विदे
शैर्हतोः विदुरोपसितितस्मित्रिर्हतेदु दुर्बुभेदाः काश्मीरिकाहताश्चासाञ्चक्रेशाधेशनायकैः कवेधनर्तेकायज्ञनरावेतालराससाः मृदामांसा
शनव्यग्राजन्यव्याघ्रस्वादेव रागाधानवीरपानमदोन्मत्तेपुनेषच दत्तशिरश्चमूपुगमेस्ताश्रयेषुन्यविसत अथ चक्रेशमैशौनपादेशान्समे
त्यैतैः मुगुलैः सह सन्धानमकारोन्यारुषाजितौ नवसंख्यानि बह्वाणिकातेद्दसोदृसग्लुतैः तोकंनतश्चाषपादायमुगुलाभूपतेःपुरा नृपमुद्रां
कितपंचगर्दीन्वामोसुलासेर मत्यायाताः स्वैसैन्यैतत्कुर्वतोद्दषनिर्भरं धाटीभिः पामरानीताः स्त्रीपुमान्पुष्पदंतिकान् मुक्ताहस्तनमेरगे
रोघेरानीताः करुणापरेततोहेन वेमज्येहेसदेशामुगुलायपुः वलात्सौरश्रिपंसान्नादायाराजसुतामपि इत्यंसती सरोदेशपीडाभूत्यापिना
विशां पूर्वेपश्चिमतः केनारानिगादिविदर्शनाताः काश्काशीयापद्रवः।। पक्वशालिवरस्फातिपूर्णास्सेत्रेषु सर्वतः नभस्तारकाः पतुर्नृपः केतु
रदृशात समयद्विगोगीन्नाराजेतदुपद्रवरसस्ता गदंजेभन्मदाघोरादुर्भिक्षोन्तपतीरिपुः निविष्टमंडलमुषिभिक्षोरुत्तस्मेनिकास्ततः सुक्षिपासा

राज० १९१ दपोलोकपोऽकावलवन्तरा:सहस्रदशभिर्निष्कैर्लभ्यामूल्येन खार्यभूत धान्यस्यगतिरादातुंकोन्यस्यधनिनोविना भर्तंभक्तिंसुतस्नेहंस्नु
षांपित्रोरेवच हित्वासमागारसायैचेरु:स्त्रीपुरुषा सुधा भुक्तोद्विस्त्रिचतुर्वारंसुधार्तोदिवसांतरे अंठत:मेतनृपादिहृष्टाभोजनवांछ।
१८। या तत्कालेदालमल्लेकादय:पुरापरता:दिते भत्यहंतंडुलखार्यै:पक्वान्नै:पुपुषुर्जनं ग्रामेषुनगरेराजामार्गेषुगाणानाम्तुन सुस्तिपास्ताम्
भीतानांप्रेतानामिवदेहिना संचितरूप्यरूप्यादिविक्रीयप्रथुगात्मन:प्राणांसधारांकेचिद्धृकेनास्फोटपिपापकै:उपद्रवभयादेषदुर्भिक्षो
पप्लवेमहान् गलेनेत्रामयाद्दृष्टिविस्फोटाद्यतिदु:सहः न्येषांतदशमाद्दृस्यनवमाद्दत्सराद्धृशं घोरोदुर्भिक्षसंतमसिपतित:क्रांतमंडले गुठि
वीजोद्भवत्स्नेहधूपैर्दीपै:प्रकाशयन् आशाअत्रनृपामात्य:सुकालोपोद्भमाययौ पश्चाद्गोधूमकलटाग्रयुतंभजाभुव:कुर्वंत:स्वफलैःशो
षजंतोरारात्रिकामिव सर्वैर्लभ्रंशमाक्रांतमेवस्यान्नाधिप:स्वयं आययौबलिनंजेतुंदुर्भिक्षंघोराक्षसं वितत्यमहंतीसेनांप्रियंगुशालि राज० १९१
कोद्रवै: पंचाशमभिरिवाप्तोटेजित्वातमन्वविक्षत॥दुर्भिक्षोपद्रव: अन्नराजफलै:पुष्टाजंतवोतिकृशास्तत:पुनर्जातमिवात्मानममन्यंत

दिवानिशं तदा कांचनचंक्रेशः स्थितिं जनपुरेव्यधात मंत्रित्वमध्वपादेशा द्वान्तो भ्यर्णो विभूषयन् श्वपचाकारकश्चक्रपतिर्मेरुवराज्यगः
भूमीरदंडपन्मार्गेपानीताट्रस्यविप्रगणात अत्रांतरे मदान्देशो द्रोहो द्वैरिवामैयः स्वसावा सार्थ्यैरितैः पीडयाजर्जरीकृतः तद्रुत्यपापसंतता
पान्वित्रांते वेत्रयोदेश राजामल्लदशाहोभूदस्य स्थानिपतेर्बलात कांतदेदरूजाक्रांत श्रांतवांस्य च भूमिपः मल्लेकलदृभहारव्यमस्तेदृष्टा
दृष्टमंत्रिणा राजधर्मोज्झितैः पुण्यपापैः संवर्धितापि सन् तथापि कायः माया पश्यति सर्वत्र निश्चयः अस्मद्धंशमदीयांतः शंषदेनादयो नृपाः
श्रीजैनोल्लाभदेनश्चाप्येते पूर्वपितामहाः तद्वस्योदंमदीयः कः कीदृशोमतेराभवेत इतिचिंताकुलं चेतोऽपराणाधापि दह्यते ह्स्तु त्काविरोधेर
ह्रिमार्गेशाद्दालकादयः आगतास्ताहंशवासमास्तु नत्रास्तमब्रुवन भूपास्मदपचारो गामजाभोगेपरिस्थापिते कायक्लेशास्तिस्वस्यवृंदंडाभू
त्सापराधतः कृताब्रवीन्नृपस्तेषां वचोमत्तनृपाः सदा भवद्भिः पालनीयाश्च वंशपामः पराश्च नि अकंद्रोभून्महाराजगंजाराजगं हेश्र
त्वान्नृपोदित तद्भिनिष्ककोट्यश्च पाज्ञा धर्मागायोजिता अभिपुष्पाकोरमासेव्यपांतस्यास्य भूभुजः दातुं जातु विपत्तिः स्यात्स्वक्षपसे कार्यं

राजे
१९२
चैत्रे ज्येष्ठशुक्लादि दिवसे गुरुवासरे नगायेमा वर्षाण्येच॰ तिभूपो राज्यं कृत्वास्तमाययौ तस्मिन्याते दिवं लोकः सशोको विललाप तं हा के
श्रयाम भवति नावति नाके लोकमुपस्थिते अस्मान्कोन्नृपते कष्टात्त्वां विना पालयिष्यति मृगाङ्कसुन्दराकार महासेनपराक्रम महाम
192 दमहीपाल मद्दीहि लाकपासमसि इति प्रलापमुखरे राजहार्यस्थिते जनाः संस्थितस्य नृपस्यादुर्वारधैर्यवज्ज्वालाजलीन कौरपयमयारोप्यश
वेदहन्मृताञ्जिरदन्तत्स्वधाः पितुः पार्श्वमागतेमात्रोगासिपुः श्रीदकोमलशय्यासुन्दरं देशयनमभोः घोणाकीर्णलभूम्यत स्तमोधैर्यविवराश्रिति
तेदक्षिणाकम्रकास्यलोकस्याश्मसनास्य धूमादिग्धनाभावान्नालक्ष्यतगद्दशृतताः इति मल्लदर्शाहिस्वर्पाते ॥ मार्गशीर्षेन कृताशास्य
शास्यासमन्विभिः शषशादेशमस्या रत्स्यां कृत्वा पुत्रोभ्यषिच्यत नवराज्योजितैवैतं युवानं वीक्ष्य भूमिपं महान्तःपामराः सर्वे तत्तु पुरा जवल्ल
भाःचिरस्वैपत कैराज्येस्थायात्रितिजनाशिषः श्रावनराजग्दंस्यापशषणादृः स महानुजः तस्मिन्राज्यास्थितेजेन पुरान्नगरमाययौ का॥ रान॰
चक्रायतीरिगचक्राश्वस्तोम हावलः दृष्ट्वावीरं तमायातमुन्मत्तमहान्वितस्ततः मार्गशदोस्तनः आवात्मेवाश्रामेधपातिकं प्रतिष्ठानागरस्यका १९२

चवक्रः समाजितः नृपेनतेनसत्स्नेहंपरमस्तविमर्षेनः तथाकाचचनचक्रेशोज्ञात्वा दूरगतानरिपून् सर्वलोगर्धंसोऽडोरेनिविष्टोरिजिगीषया अ
त्यंतिकस्थबलिनं रिपुमाक्रामयमार्गपाः चमूंनिवेशयामासुस्तूर्णं जलगदांतिके महात्मारिगचक्रेशः काचचक्राधिपशायोः गत्वाप्रेरितदूतः
समामकर्तुमप्यष्टवान् नगरकाचचक्रेशः क्रमराज्येतुमार्गपाः सततंसोदंसमस्तेषामितिसंधिंव्यधादयं अथमार्गेशसैन्यस्थानानीयातिकमा
च लमनः जेतचक्रेशमल्लेकदोलुतेभ्यात्सखानकः स्वंवपून्काचक्रेशआरुरोद्दजयापुरम् निवासस्मकोहीरिगचक्रोलेपपुसः काचचक्रेप्रि
तेराज्ञोतिकेनिर्णयकारिणि बलेबलवतेदृष्टेशौर्येणातुपप्यजेने अगस्रिगचक्रेशः काचचक्रांतिकेतदा दिनानुषित्वाज्ञात्वासस्वस्थेप्रमा
गमत्पुनः मार्गेशनिकटेगत्वावोच्चचक्रेशचेष्टितं सर्वमत्रवीरान्सर्वांस्तान्संघट्यन्रूपायगान् रिगचक्रःसमार्गेशज्ञात्वादुष्टमिवामयं का
श्मीरभूमौसमर्पिता अमात्याभीमार्जुनद्रोणसमाराणेषु मल्लेकश्रीदोलुतगाजखानचक्रेशमुख्याश्चविचारदक्षाः सिद्धादेशात्प्रसिद्धस्य
सिद्धादेशाधिकारिणाः श्रीमन्मल्लेकराजानानुज्ञकस्ममुखाघया विज्ञप्यतत्रदेशीयैः कोदिशीकैर्बलातुरैः सर्वैर्जेनपदैर्दीनैर्दुःस्तकाल

राज॰ किंतैः तथा हि श्रीजैनशाहे दिवं याते दुर्वलावत्तैः पीडिताः काङ्क्षीकाः स्वजनाद्दूरं देशान्तरं गताः श्रीसैफडामरेन्द्रेण नृपामात्येन पालिता लालिता
१९३ यथा जानि त्वं द्रुमेव स्यानिवारणात पुण्यपापपरिपाकान्मंत्रिभिरंतरांत पोषिताः शोषिता लोकाः सद्विचाराविवेकतः भानुरिव ततः स्वकृपातिम
193 स्नेके कांचन उत्तरस्य मंत्रिवैर्विधीतान्नृपादेशादभूषयत विचारानिरते मुष्मिनासीन्नेराजमंदिरे वलं वलवतादर्पेणार्यमानतुरष्पसूनेवे मन्या।
स्महता यापा हि शाचततउत्स्थिताः मुग्गुलान्तकदुर्भिक्षदोषास्तस्मिन्नुदिते मार्गशाद्वालकानीतोमरजोगणाग्यन्तः अप्राप्तानिव श्रा
मः सकष्मीरोस्वक्रिणाणाभयात काचचक्रेणामल्लशाहिद्वादिं गते दिवं काष्मीरिकानां बुधानामभूत्कलुषितं मनः तदा कार्ण्या प्रमेरज
द्रुधोरान्वीकान्महान उल्लागतमिव स्वस्य दाकष्मीरमंडलं चंक्रोशतां द्विते भूमौ मुग्गुलादेस्तनूपिताः विचरुः शारदापीठनिःशंकमत्तुतो
भयाः मेरजमस्तुगालस्य कष्मीरस्य सचांतिकं आपपुः परदेशम्यामुग्गुलासरयारव वेलेषु वर्धमानेषु तत्र यातीतवर्षिका लोकप्रतिग्र
होपात्तामभूहता तेनि योगिभिः दिवानेस्लेच्छसंस्थेयो लिखितामुसुलासैरैः भूमिः समभवराष्ट्राणां हत्वाप्याप्य प्रजाः सर्वपि इत्सेव भूर्नेमोमा राज॰ १९३

सिताधीवाघवकेपत द्वाविंशेऽब्दे जनान्मीचान्द्रताप्पायानेवस्यसा भगाष्टमुगुलेदेशेभूमीच्छुरविलोजनः काश्मीरिकाणांविजयाद्भूमो
भूद्र्पलिमया तुरुष्कसाह्चर्यात्ते काश्मीराम्नात्यजेस्त्वपे वेशोभूमिमौजनं चचिकित्सादं ड मेमुत हस्ताम्बुभोपिलोकोपे द्रुद याहृष्ठा दु
वेसनोमहावेशाच्चिकित्साशास्त्रगामिव दुराचाराद्विंपेभूमिर्वोपृक्तोनेवभूरिशाः त्रिंशेऽब्दे चाम्बपुक्तास्तकेपितास्वामिनोमुकुः च्यंतत्रा
णाम्महीदानामुक्तेलोत्रमतिग्रहे मोसोच्चातिथिमत्कारा ग्रहाधर्मोणशाम्यति च्यदृष्टविग्रहेणनस्वेच्छाक्रीडनकाइव धात्राविनिर्मितः
स्त्रंपुंजगद्द्राणधमाभिधः दंष्ट्रेनाम्नीपुत्रंचाग्रेमाद्राशमन्दशाहस्व सहस्ताणपालयान्युस्यविभोर्दृघटलीलया च्यशकोर्णाद्दिवः सम्भुवः षड्
शदावर्त्ते जगत्स्फारमवेस्यर्षिनृपाः सहाँपेगवराःविवुधामाश्रयीश्रीमानरसोद्यैपेगवरः दिगंवोरुछयालोककृपालोमानंवाजयेत खदेव
सृष्टिभूमध्येदिमवान्नारित्तमः तत्रास्तिदेशः कापकाणहांसभूमिवरास्त्रियः सत्तासुकृतसंसाणगारः सर्वेधनुष्मतो नानाद्रुमलताकारो
विहारःसर्वसम्पदां मेधावीरवतीशामप्यितभुजवलः सद्दुयश्रीधरस्यभूपालेन्द्रःप्रतापार्जितनिजयशसाभूषितोनामवीर्णःजीयात्तद्देशजन्मा

राज० १९४ जितवक्त्रसुधाम्भोदः ततो भानुमूर्तिः कश्मीरान्योजनायानयतिमिरहतान्यो जनायेवनष्टं मेरुजद्रे धरमद्रामद्वाकुश्रमाणोजीयाच्चिरं वसुमती
मवर्तीणएवकर्तुं सती मरसिन्नो शरवानतुल्यपूर्वांवरीचरितं चिरकालनष्टं सर्वैः पैगवरवैरमिलितैरवदैवस्माशतो इहपेगं वरखाटिकोतांएतो
154 क्रोशत्य चरिताख्यदवाप्यदग्धांसत्कं मवृष्टिनिवेदः परिपोषणाय श्रीमत्कांचनचक्रेपचविधिनान्वयाहृतारव्यासराराजिकांचनदा
नेतः तेवसतामत्यंसमीक्षामदे ध्याजिस्मोकारपयपणानि चयेभिस्तानमेतांहशमव्यः मोतृकाः पंगपव्हानपेजान्तेसद्दशत्वसमाः श्रीमन्मार्गप
तीशातावकयगाः शुभ्रंविलोकावदिक्श्वक्रोपशममागतो आनुपजित्वां सेवितुं सर्वतः उदेः ऊर्ध्वलकर्णिकारकूटजेः स्वभ्रिरिराजरीपु
ष्पैः षट्पदकोविलावनभौः कुर्वन्नयो हृष्टोषणां सतः प्रमुदितो केननेकेनतवकमाणा वंसतोभवतामस्तुवसंतः शुभकृत्सदा ए
पुष्कोकेषु कंवं रवयाभीणातांनिनृप्यलेखैके दोषो नोपचायः जिस्नुः संतापिताराति कालवक्त्रधरोरा भ्यणाताजगतांयाणशंक राज
रोविनतात्मनो कलावानराज्यराट् भास्वानगुरुकाव्यन्नमंगलः जीयाहमूषणानि त्यग्राजशाहोमहारथः मुन्यग्निशरव्येवर्षे चस्त्रु १९४

चैत्रमासस्य सितेतरे । अक्षम्याराजदेहो मायपुत्रस्साम्भरभूभुजः मुग्गुलेशास्तमेन शास्तमेन गीकरवाड्कवरान्वितः नाजोकशाहपाधाऽदेश
मेत्रो जिगीषया तेनैत्यराजशाहोप्यश्रुत्वा तद्दासचेष्टितं मल्लेकोद्दोसचक्केशवास्तदेशं व्यमजेयत लोलमल्लेकेचक्केशपिज्यदृभत ।
खानेन्वैः खुन्यास्कतिद्भगलकाधर्मत्रिवेरयुतः वीरायुतेःपोत्रभिश्चनिःसंख्यैःपटमैरपैः महात्मा होसमल्लेको निविषयपलांतरे
तावन्मुग्गुलसैन्येनसमहत्तावासमूर्छिता विमलासज्जनस्सेवचित्तभूः कलुषमलेः ततोराजपुरीदेशमेशोषमावृणोहद्बले मुग्गुलेशा
स्यथाकैस्तैन्याः पांषांडरहतादेः क्रूरैः काश्मीरिकोराजा कापथ्यूरपुराद्धदिः सबलो हिंदुवारं समयातस्तज्जिगीषया अजितोराज
शाहस्य चमूहद्भामदीयसी मांदवमल्ल छसेनागाद्विमानीवाकोरशिमभिः बलोर्जितराजशाहबलमाजग्मतुर्द्वते फतेमल्लेकलु
द्रामल्लेकावस्यचातिके स्टष्टुदुर्गमार्गेषु समं तेमोग्गुलं बलं वीरैः फतिहखानाधैः गर्जभिराकुलीकृतं खुम्यदाम्यकपोसापच
काधामुग्गुलान्विताः सामराजपुरीराजेशाह भयात्कृतं नोपादाराख्थितेशाहनाजोके मुग्गुलात्तथा उवादासंधिबंधेनकालेदुर्गादि

राज० १९५ कर्मभिः विसृष्टोगाजमूभर्तोदूतेशोमुखच्चाविकं कारवाकुखारादीनांमाद्गत्वासभांतरं भोभोम्ले च्छपतेकस्मादकस्मात्त्वबले आया
१९५ ताः केनविश्वस्ता अज्ञातनृपविक्रमाः अथवामाक्कनीशैलीषाद्दिपुद्धनुविस्फूर्त्तं बलहृपवधात्पापंपुष्मार्के परिणंस्यति यदिशक्ति
195 किमेतैः स्याद्दुर्गैग्रैप्यादिकर्मभिः विधिर्ददातियथस्यमतत्फलमप्याप्नोति चक्रिराजान्नाकायावस्थिता अपाद्दहृतः देशाः केमुग्गु
लाः केवाखुज्योदाज्योभविष्यति इत्युक्तोलाखदोसारखुज्यदाज्यावीदिदं शासनमनुजग्रयानंमुग्गुलेशास्यवक्ष्यद् चक्रेशाभू
पेदात्तांरगुणाज्ञथनिवनोवरं विचारेनोपिराणांकथास्तुत्यात्तवीमहे काश्मीरिकाणांदेशांशान्ले स्थानापारितोषिकं दत्वामुग्गुला
जस्य चेतः शुद्धिर्विधीयतां अथवादेशचाठाभिः किंस्यात्याह्तनमतया युद्धेनावीरहानिः स्याज्ज्ञाता सर्वस्यभूमिपः हृष्टाः श्रोताः
स्मर्तॊनेवगाजिशाहस्यसन्निभाः योद्दिगंतरंकोनुयाताए तत्परः सम दूतास्समागताच्छ्रुत्वाक्रोधविस्मयवान्नृपः अवनद्धाद्रितृणा
तमसमानद्दोमदघोषः श्रीमच्छृंगारमलेकाभालमल्लेकारत्नपि स्वानाअस्मद्योसोफणमणद्दाहफस्पृताः स्वानः मशादिभाजोपि राज० १९५

वृतेश्वान्ये श्वमं त्रिभिः स्वस्वसैन्यसमुन्नद्धैः कश्मीरैर्द्रोविभूषितः मदस्त्रैरश्ववाराणां वाजिभिर्वेगराजिभिः शार्ङ्ग-तारुगदाप्रासशक्तितो
मरभूषितैः नागैरश्वगतोपाकैर्नामाप्रसारश्वगायुधैः पदातिलक्षैः सन्नद्धैः शत्रुसेनातिकावसत अतिकादतिके व्यूढे निविष्टे सैन्ययोर्द्व
योः पातवारगता योधा रणरंगाममूषयन् हास्तदुंदुभिनादेन कांतालेश्वदर्पकैः गजाश्वानामप्रसरैरश्वगाधूनैस्तत्जयेन्निव अथपा॥
त्रिमदस्त्रणपुरोगेन पभूषितः प्रवीरोनगाजिपादोत्रसरांसमयद्दीत दृष्ट्वावीरंतमायांतं केचिन्मुगुलपुंगवाः मनःशैथिल्यमादाय
शौनेयुद्धाय निर्ययुः नृपायम्लेच्छवीरणाः स्वामिभक्त्या पुरोगताः मुंडानि चिच्छिदुर्युद्धे शवाबाणैर्विचक्रतः रणेहेमतखाने नेमाणदाने
नतत्क्षणे विवाहोजनि स्वस्त्रीणां पंचबाणनयोषिता वीरसंततपुरोगानामद्भुतं चतपःप्रभोः विचित्रमुगुलाश्चलु हतशेषाः पलायिता गते
स्वप्राणावेतनैर्यो द्वापरोस्त्रयवहीरिणः विजित्य कौन्त्युपचयं सर्वातस्तः हलहूयात पत्नीनमद्भुते वीरपर्वो स म्लेच्छवलान्तरात धात्र्याप्ते
रुप्यकुप्यादितद्दत्तानुग्रहीकृते स्वसैन्यापवयं शत्रुसेनोपचयमेव च विचित्रमुगुलायाता वाणीजाड्यवेतने महाराजपरीरजापा॥

रा॰जं॰ षांडन्करदायिनः कृत्वा प्रस्तापयेयोगाजशाद्‌हः सुविक्रमोजितः नित्यंजेतातिरंस्थेयाराजन्मास्मात्स्युदीरितः इत्याशिषोजनाच्छृण्वन्का
१९६ श्मीरांतर्नृपोविशत् वेदैःषट्स्वरसंपदक्रमयुतैर्वेदांतसिद्धांतैर्वास्तर्कैर्व्याकरणैःपुराणपठनैःमंत्रैःषडंगागमैःशैवैर्वैष्णवसौरबौद्धसद्धि
196 तैरप्यैत्रैर्विहारैर्मठैर्द्रोणाग्रैर्कुंकुमसस्यशालिनिवहैःपुष्पैःसुगंधैरपि १ पौराणाश्चतितकेशास्त्रनिचयैः किंचाग्निहोत्रांकितैर्विप्रैर्ध्याननत
योजपादिनिरतैःस्नानार्चनाद्यैःस्तकैः नागैःकोटियुतैस्तपोधीरदैस्तैर्गंधर्वविद्याधरैःस्वर्गस्यामृतखंडशीतलजलाकश्मीरभूस्तेमा च
त्वारिंशद्यापिपंचगिरिशाःषष्टिश्चचक्रायुधास्त्रयाणास्त्वपरत्यनादिनिधनाह्याविंशतिशक्तयः नीलादीनिशतानिसप्तफणिनांतीर्था
कसंकोटयाविख्याताश्चचतुर्दशोत्तमतराःकश्मीरभूमंडले अष्टादशचभूदतोंप्यभवद्धस्तिनापुरे वीरोयुधिष्ठिरस्यात्भ्राताधुर्यस्सदा
र्जुनः सदिग्विजयरागेणभुवंजित्वाखिलामिमां पातालमविशद्द्वारप्रतखंडनर्माकितः तत्रनागपुराणपार्श्वजित्वानभिमुखाराणप्राप्यना राज॰
गसुतांवीरोविषतत्राभजत्सुखं आगतोथांतकालेवद्धुलेपुनरप्यसौदिग्जयायजगामाशुस्वपुत्रेणहतोरणे जीवापितस्तुनागपरित्राणस्वभा १९६

पेया हृष्टश्च सुतवीर्यणातेनेवमसुपार्थयो अपरकालेननीतेतस्मिन्नर्जुनेनतस्तुतोभूवं विभज्यदधतुःसेवोपरिस्मिद्दृष्ट्वावादनो आभीरदेशेनि
वसन्नार्धशतमसोसमाः षोडशानशतजेद्रसुतानांवीर्यशीलिनां तेषामपिसुतास्तद्दनेसुतांश्चसदस्वशः आसंतपञ्चपुनर्योगीमातामद
पुरपेयो ततस्ततिविलोन्मत्ताः परस्परविरोधिनः प्रजानांविदधुःपीडांमर्यादांचन्यवारयन् अन्यातिक्रममाणास्तिच्चाशास्त्रात्तेबलदर्पिताः स्व
नाशायाखिलान्देशान्धाटीभिःसमपीडयन् दृष्ट्वाकाश्यगतःकश्चित्तद्दत्तज्जनपीडनं विज्ञाभिमकाराज्ञांदयावानोन्यमति अथ्ये
च्चचासनभसोवागेवमशरीरिणी सृष्टःसागरमध्येत्तिसास्तिरवपमोपमःसगद्वीतस्ततस्तेनरोमदेशेचवर्धितःतेनास्मिनाद्दपान्नृहः क
ष्कोद्रुतांव्यधात लोचीकश्चक्रवर्तीसमस्तवसुतालिजित्वरःश्रियमानोनकेनापिहृष्टोभून्मित्रेवंधुभिःपालोकान्तरकुर्मकोनुमनुलसः।
ष्टाःपरवैधसातेषांतांदृशमेवसोप्यकःनवाजन्मावसानेतथा दृष्टांतस्तुसहस्राणिमरिहृत्यतैलोकपदोस्मिपदोज्ञातःकोनकुतोतास्मृदे
तिपवाक्रूचात्तमम्येतिच तदृषाजन्मापापोभूदृंसांत्वारूषापितुःपवगक्रमभूमध्यायागक्रपुरधातन तदृषःउरुशातात्मृषःसर्वादिशा

राज० १९७ मुक्तां जित्वासपत्नश्रियं चक्रे धर्म्यं देवालयं शुभं ताद्दिहालसुतस्तस्य लोचन त्र्यम्बकप्रपितः पथ्यक्षालाभामाहात्म्ययुक्तो लोभविवर्जितः त्रि
कालदर्शी चाहृष्टपालितो नीतिबलान्वितः दयालुः सततं योगी वदान्यः सर्वशास्त्रवित् तस्य प्रभावतो राज्यं काश्मीरे भूपं भुंजते कश्मीर
भूमिपालानां नायः स्यादशुभचिंतकः दिगंतरायभूपालस्ताद्दिहालेन निर्हतितं काश्मीरापावृतीतत्रा जातेयाद्राशजरश्मतत्तस्य पार्श्वे
वयस्यासील्लोचनत्रीर्थाः नास्य शत्रुरभूत्कश्चिन्नचासीत्कस्यचिद्रिपुः देवासम्पायदलोकानप सेवन्यवारयत ताद्दिहालकुलोत्थानानन
दिग्दंतिपो नृपः सोवंश्यसम्पदः स्वस्याददात्यवज्जलांजलिं द्विद्विशाकांग्यमामर्गिस्वाद्विधितामैसा गृहाणराज्यं कश्मीरेषि
त्रिनैवानुभन्यत शाहमेरः सुतोप्ययाति तवात्य ततनयज्ञधीः सविसृज्य तथा पश्चादात्मा पुत्र इति श्रुतिः॥ इति ताद्दिहालवंशवर्णनो नामसमा
भेयकल्ह्णाकृतराजतरंगिण्या॥ श्रीगणेशायनमः॥ राज्यं नाजोकस्यानायदत्वा दौल्लतचक्रकः स्वयमन्वभुंजे देशं निर्दोषेन स्वशोषत उके
पितामल्लच्छलोकनं नवे तस्मिन्नराधिपे रज्यते स्मजनो नित्यं शिरोणामशाविव नाजोकशाहतद्राज्य गृहीते निर्वृजनाः उदन्या द्विगंते राज० [illegible]

स्तैपेम्रातः पद्माकरादेव मिलितेष्वपसर्वेषु परस्परविरोधिषु पुनश्चाप्यविभागेन शनैर्वैरमजायत एदैरोणादपोलोकामेजोदैदरासेवकाः
चक्काजातिविरोधेन सदाशिवपुरेवसन वितस्तातीरमाश्रित्यसमुद्रामठवासिनः युयुधुर्दे दहनास्त्रेणचक्कादेोलुतकादयःमासमेकंक्षिते
पुरे दहनास्त्रशरादिभिः देलुतचक्कालोकेनविजयेोविदितस्तदा १०० अन्तरान्तरमहोमायःपातिशाहोभवद्भुवि नमस्तसमस्तभूपा
लमौलिघृष्टपदाम्बुजे तेननिर्वापितोराज्ञा ------- ----------- नदीशिरवदवानलः ----------------
---- --- भजदोमायनामस्स ---शितस्समहोभृतः सदेशाद्दुर्गमेश्रित्वास्थातव्यमितिचिंतयत् किंतुनेष्यामिकश्मीरदेशंपर्वतदुर्गमं
तत्रस्थितंनवाधेतमहोमायमहीपतिः इत्युक्त्वाचलितेतस्मिन्भजहोमायभूपतौ कश्मीरैःसहसग्रामोबभूवनगमस्तके ततःकाश्मीर
लोकेनपर्वतोपरिवासिना भजहोमायभूपस्मानिहितंसर्वसैनिकं अंपुनर्नृपतिश्चस्त्यानितिकाश्मीरमण्डलं नाजोकनृपतौसाम्राज्ये
न्द्रहः सर्वतोभवत हिमीयमहाराजैःअसंभ्रमतपालेजनेवभूववर्णानिकंपामपिताननेकामानवःभूमिश्चैषुजातेषुमर्कोपेननदेपदेपपि

राज० १९८ संचरतो मार्गेः पंथानां विस्मृतो भवेत् भूमिरंध्रगतेगेहेरात्रौ निर्गमनोत्सुकाः उपर्पोष्याद्दनं भिक्षाजनाः मातर्विनिर्ययुः वितस्तातोयप
तिताद्रूद्दात्काष्ठमयात्तदा मम क्रोशाष्ठनीतेषु पक्वद्वानिर्ययुर्जनाः हर्म्येन प्रहासेन पुरे दूरवर्तिनः नदीमुत्तस्थ्यमूकंपे व्युत्क्रमोघापि
१९८ द्दृश्यते क्वचिद्दातातेति क्वचिदपि च द्दामातरितिवा क्वचिद्दामित्रेति क्वचिदपिच दाम्भ्रातरितिवा तदा तत्र मृत्यानां करुणारुदितं द
व्यसनिनां निशम्याभूद्दुःखमतिदतमिवातीव हृदयं निर्घातध्वानभीमेन भूमिदलगतेतारकागणसमूहे कल्लोलालोलतुंबीतुंबी
फलवद्विवर्तते चचाल भूमिखंडे पुत्रमित्रकलत्रसुजनहृदयद्रव्यजाते जनानां भूकंपातंकशंकप्रचलितमनसां तद्दिमासीन्नतेषां
विजयेश्वरमार्ताण्डवराहक्षेत्रवासिनां पुण्यपतीर्थप्रभावेन भूकंपान्नाभावभयं पुनः पुनः प्रतिदिनं भूमिकंपश्चवर्तितेते उर्वासमस्तलो
लोकाः पटमंडपपंक्तिषु प्रातवङ्क्विपकालेति निवृत्तसकलजने रक्षसकलं दर्पणसमग्रंदोलितचक्रकाः निरुध्य जलसंचारखेला
लागनभूमिषु विदधे निजामास्थानं समस्ये तत्र चिकीर्षया रात्रादृशोकतेकार्येक्वडंखेतानचोदिताः गृहेदोलितचक्रसमपतन्नितः राम १९८

सशिलानिशि अदृष्टदेवतासि ससशिलावर्षेणसंकुले राजद्वारे निशीथिन्यामसावहिंसया वद्ध इंद्रदंशमत्य दंके ने न कृते पाषाणवर्षे
णे इत्थंपरस्मांलोकः कंपयामास विस्मितः तूलमूलाभिधग्रामे सम्यग्ज्ञानपरायणः अभिमन्युरितिख्यातः साधुरासीन्महातपाः
एकदा स्वगृहं गत्वा साधुं दोलतचक्रकः उवाच निर्भयं पाज्यं कथं राज्यं भविष्यति इत्युक्ते तेन सोवादीन्निवारय मदाज्ञया वार्षिकं त्वा
गाकारं तेन सिद्धिर्भविष्यति इत्युक्ते निवेदिते तेन साधुना म्लेच्छसत्तमः उवाच वचनं सम्यक् शृणु वचो महामुने तूलमूलाभिधग्राम
मंपयिष्यामि तद्धना विप्रदंडकंथ म्लेच्छो वारयामि त्वदाज्ञया इत्युक्ते दोलतचक्रेन वचनेक थितं सति अभिमन्युर्बभूवासौ रोषव्याकु
लमानसः तेनाशु त्वाग्याकारोपदो नैव निवारितः साधुर्दोलतचक्रेण शापरोषसंयुतः समुद्रमध्य नासाध्यं चद्रकीर्ते पतिष्यतः इ
तिशापमनुसृत्यैव दोलचक्रकः मासमेकं कृते राज्ये ह मे माभिधमभूत्ता जयाहतः स दैलो भाग्यजे खान ततः स यं ततस्मतापाग्नि
दग्धेषु सिक्ताः स्त्रीनयनाश्रुभिः गृहेषु वैरिणानित्यं मुक्षधं तेत तः कुरा रुद्रच्छा त्रवनानामस्त्रुवर्षाकुलेष्वपि ज्वलत्सपूर्वो गेहे

राजत पृथ्वीपत्नतापदवानलः अथ दिग्दाहभूकंपानमीक्ष्य पृथ्वीभृता दृष्ट्वा वाक्यमिदं प्राह गंगाकाङ्गानापरा: देशेऽस्मिन्नवश्यं भविष्यति म
१९९ हद्भयं हंत महद्भयं मोक्तं यामेषु पिनि: सरिष्यति महावेगा वराकापगा लोकानां प्रचरिष्यति प्रतिपदं दुर्भिक्षपीडा प्रवात स्मात् च्वारुविचारणो
199 नेधरणीभूपालमौ: पालय अयापयोस्वसेनाभिर्भेजे दैददरास्ते वक्र: कारभद्दारनामासौ भूयो देशजिगीषया निशम्येता दृशीं वार्तां गा
जशाहिर्विनिर्ययौ तुरगमखुराहतचूर्णीकृतमहीधर: सम्प्राश्रित्य भूपालो देशराजविराभिधं पदातिमार्गलोकानां सन्मार्गाय
समादिशत् राजविराभिधे देशाभिलिते राजकाह्वये भीतिर्बभूव लोकानां हिराजानामशक्तिना रणाविलोक्य सर्वासां पत्नीनां गति
चातुरा बभूव वा पुत्रकपोसीति चचलमानस: कारभद्दार दृष्ट्वा प्रकाशमीशणावर्षे संत्रुह्वाकारवद्दार:पत्ति लोकविलोकना
न अंधकारस्तवमान्तः सा स्त्रादारुणादर्शनात् तस्मिन्प्रलापिते देशान्निर्ववौ सकलो जन: सर्वविनिर्गते देदान्क्रोऽयुग्ममिवुतनत्व राम॰
सोनतरास्पववर्धेतेजः कौरजेन्यालमेदिनी विसस्तारप्रतापश्चग्रीष्मकालेरवेरिव अत्रांतरे महाराजबजेरीक्तमानम: हतवक्रादयो १९९

लोकास्थसंकुटेनेगगातरं सदाशिवपुरे दुर्गं कृत्वातिष्ठत्समुवैरिषु हिद्दामठांतिकेतस्थो भूपो युद्धचिकीर्षया युद्धेस्मिन्द्राटके स्वामिसदा।
शिवपुरस्थयोः वितस्तासेनयोर्मध्येवारपतीवमावभौ नदीमुल्लंघ्य भूपालो युद्धं कृत्वा महेरस्मितानदीप्रवाहेषुदभेचक्रामभारय।
त गते वह्वविधे कालेनास्मीचक्रप्रचोदितः आपेयोमुग्गलुस्वामी श्रीकश्मीरजिगीषया शाहभक्षोलमालीस च चाल निजवर्त्मना।
वभूवुः समरे तत्र यवना विगतासवः यमस्तुता परकोपव्याजनाधिगतासवः आनीतैः समरस्थाना भूपालो नगरांतरे गदमुंडकयामा
समृतमान वमस्तकैः एकदा सप्तवर्षस्य वालस्यो न्मुस्मतः फलं कृपां विहाय भूपालः कांचिच्छेदेन त्वाग चौरेमुस्मतिकस्मिंश्चिन्मी।
नान्यग्रामनिवासिनो वलाज्जहार भूपालः स्वर्णमुद्राशतद्वयं मातुलस्वजिघांसतैर्यौवनस्थमतापिनं साराजघान भूपालः समुत्तेदेद
राभिधं निहते स्वसुते तेन यौवनस्थेदुरात्मना दत्तः पुत्रोप्यनेनेति दुर्हृताकारेण महानभूत् अष्टादशाभवन्तस्य युवराजस्य मंत्रिणः सुता
जघान भूपालः उन्मत्त इवापसमः एकदा कुष्ठरोगेणावद्धलेन महीपतिः वभूव विगतच्छायो यद्दर्शनेव चद्रमाः काट्टः कीरहतादेदेपूय

राज
२००

शोणितनिर्गमः नरकेयानिचिरकानितान्यासंस्तस्यजीवतः कीटोजघासमांसानिपीत्वाततस्पूयशोणिते नरकादधिकपीडाबभूवैव त
स्यजीवतः हातातमित्रहापुत्रममकष्टमुपस्थितं इतिक्रंदितमाकर्ण्यकोनाभूद्दीनमानसः इतिस्पृष्टमहाकुष्टनिपीडितकलेवर
स्यदसंसारलोभेनप्राणास्तत्याजभूपतिः मृतस्यतस्यभूपस्यभ्रातादाहस्यनरवाहनकः निरवन्यभूतलेसम्यग्निर्ममेमृतसंस्कृतिं अकस्मा
द्भूतलेतत्रजज्वालनरकाग्निना धूमेनोत्पतताऽूर्ध्वंदिह्मितोजनसंततिः निःश्वासइवकालेनपीड्यमानस्यभूभृतः अन्तस्थोमर्वतो।
धूमः सर्वलोकविलोकितः राज्ञोतद्भूतलेगत्वाबाध्यमानस्यभूभृतः शुश्रावसकलोलोकोयमकिंकरताडनं तेनोग्रयादृशावीजिताहशल
भूतेफले इत्यपसंसारलोकोवदतिस्मसविस्मयः वर्षदूषणतोराकृत्वाराज्यपापमलीमसम् उग्ररोगविशीर्णांगोगाजिणादिर्भिमाससः हा
कष्टंतेनभूपेनकृत्वापापमहर्निशं अल्पकालमसंगेननाशितावदवत्सराः सर्वांतेनृपतेस्तस्यासश्रीष्मतोविवर्तोयदः सदामसर्पिषो राम०
दानेनलक्ष्मीस्तेनवशीकृता तदामत्स्यपिदानेनकीर्तिर्दूरतांगता चिक्रीडेसदृकांताभिर्भूपः पीतनवासवः सुरवेनात्तदशारवर्गसच २००

कारनामासवः तद्गृहे गुणावहे वललक्ष्मीरासीदनन्यगा तां विलोक्यत तथाभूतां कीर्तिर्भीत्येव साचलत् तदीयगृहमाश्रित्य सप्राप्तसर्वमनोरथः
पाचको नाभवत्कीतो दानेन दायपाचकः सततं यस्य पादाज्ञसमस्तान्यत्समस्तकः अवाप परमां लक्ष्मीं लोकः शोकविवर्जितः तस्मिन्रास
ति कश्मीरदेशं निःसविशेषतः अभूत्पुष्पफलोत्पत्तिपरिपूर्णा वसुंधरा दुर्भिक्षचौरराजभ्याभयेतेन निवारिते अभूत्तत्स्वर्गसदृशो लोकः क
श्मीरमंडले यदा यदा तेन कृतो विचार आसीन्नचौरस्सततराममचारः अभून्नदानावपतेर्विकारस्ततोभवन्नस्य यशः प्रकारः एवानेज
माननामाभूत्क्षेत्रीतस्य महीभृतः सनिर्गतमहीपाले चस्कंदनगरं स्थानात् येनापराधः कृतस्तस्मात्तिविषमकान्न राजा मुमोच मत्वा
हंशतशो लोकाजघान स्वल्पापराधेधिकं दंडकृतवान् एकस्य ग्रामस्यापराधे सति वहूतमान्नमुमोच सुपात्रे किमपि न ददौ कुपा
त्रेषु समर्पयत् स्वमेव कैजेतनामानमादिदेश मत्पुत्रो हन्यतां सप्तलेदवशाद्राजपुत्रेन जघाना ततो राजपुत्रदलावरवानो जघा
न लोकास्तमनुः दापापराजनपरलोके कागतिस्तव भविष्यति स्वमुतस्यापि कृपा न जाता तस्य वकानपराधराहितो किमवधीः तदी

राज० यैसैन्यमागत्यनाशयामासतत्त्वातां होसैनेननृपतिः प्रातंधकारमिवांशुमान् मुलेवकुविधैतेनकृतंनित्यंमहीभुजा संरक्षताविधाने
२०१ नप्रजासुसजातविस्मयाः विरोधेकृतहीनोवरसंसक्तचेतसा मयमदत्वानकारीनांचकर्षनपनानिसः निर्गतानांमदीजेतुभूपसंमा
२०१ पपर्वते एकदाशारिकाख्यानेमिलितेसकलेजने वसंदिवसराजासचकारमहोत्सवं क्रुंक्रुमागरुकपूरचंदनाधनुलेपनैः राजसक
लोलोकोवसंतदिववसंततदा विहितोन्नतदुर्लस्यभेदाखभूपतिः निजसेवकलोकायगजवाजिधनंददौ भूपः श्रीपंचमीतत्रदिव
सेपृथ्वीपतिः ददर्शमिलितंलोकंज्येष्ठरुद्राख्यपर्वते कश्चित्कोतांतांप्रतिकृतरुचिंमेजरीजिघ्रतिस्मसौवोन्यस्त्रीदृमितसम
पंथ्याकुलः कश्चिदासीत् पीत्वाकश्चिन्मधुसमभवत्पुष्पसंभूषितांगः श्रीपंचम्यामितिकृतसुखोनिर्बभौसर्वलोकः वेराग
नानानपुष्पसुंदरीणांविलोकयामासाहकुन्नूरगीत ददौसमासाद्यधनंवनिनांवसुवर्णदुर्वर्णवस्त्रासिराज्ञा अथ्यापत्सादोषास्य राज०
मवप्रवसदीभतः कालकारवचंद्रस्यविमलस्यायनेः सतिः होसैनसीतांशायसेपस्मार सरुणादुर्विचारांधकारम्भोजनो २०१

भीत्याकुलोभवत् होमेसेनपृथिवीपालोराज्यंसंस्थाप्यमोदरे अन्तःकलादिवस्वर्गंययोदानसमर्जितं संभववैषष्वतीतेष्वुनिसे
सुखमयेपुसः कीदृशास्वर्गसत्तीतिदर्शनार्थंययाविव विमानितापिदृविणव्ययेनसंदेहवपातामितिपस्यलक्ष्मीः आराधिता
पिमसमधेनेनकीर्तिः कथंतिष्ठतिलोकमध्ये आलेखानाश्रितराज्येषुतुपुः सकलाः प्रजाः उदयाद्रिगतेसूर्येप्रातःकमलिनीय
था कश्मीरदेशमालोक्य सम्यगनृपालपालितं नन्दमुस्थितालोकः स्वर्गदेश्येदृनापितं विचारोविदितस्तेन दुर्जनाविलयेपपुः
उल्लूकाइवपूर्वाद्रिमयाते दिवसेश्वरे तस्मिन्नवसरेचोरागुप्ताआसनभयाकुलाः अध्याकाले सभाभविलम्बमाइवारवः प्रत्य
र्थिभ्यादरोदानेसहस्रमितिसंयुतः चकारसफलानित्यंमार्गणानिर्गतास्तदा एतस्त्रेषादयाचक्रे भीतानांधरणीपतिः अतःस
लादयाचक्रेप्रजाः संजातकौतुकाः अकस्माद्रूतभूतापदिशामुख भाविदुर्भिक्षसंदर्शकोलाननोपम उत्पातलक्षणो
पेताचकंपेचवसुधा दुर्भिक्षमारोदृदनादसमप्यवसामवत मार्गमार्गणदातस्युरुच्छ्वनाः शावपक्कापदुर्भिक्षकालमध्यस्य

राज० १०२ यमस्तूपटदा इव: सुवर्णारजतादीनां नाभूत्तेन प्रयोजनं क्रियमात्रे सदुष्प्रापे चिंतारत्नमिवाभवत् कश्चिच्च विन्नाभर्ता रंगदीशि
त्वे हृदवर्जिता जघास भोजनं गूढं पुत्रे द्वारे निवारिते बुभुक्षासहितेन पुत्रेकान्यया पिहितार्पणा चकार भोजनं नारी मानांल्लज्जतिभ
२०४ तेरि एकदा वद्धभिर्लोकै राजद्वारि मृते गजे अहंपूर्विकया लोभान्मांसं नीतं पृथक् पृथक् एकदा कं द्वकारेण हत्वा नीपितवाल
के पक्वा भक्ष्यप्रसंगेन विक्रीतं मानुषामिषं विलापस्वर्गहतलोकाः पुत्रदारसमन्विते देशांतरं तदा जग्मुः प्राणत्राणसमुत्सुकाः त
स्मिन्नेव सरे वायुर्वभूवोत्पाटितद्रुमाः कल्पांतकालसंहारभीतलोकविचारितः वायुनोत्थापितो धूलिगणो वलितभास्करमध्या
को समयः सासादंधरात्रिरिवाभवत् वायोश्चलति चाकस्मात्तदाशिववनोत्थितः अग्निर्नैज्वालसंमूर्छन्त्रिविधमित्रदिदहसयावित
स्तातारमुल्लंघ्य समुद्रामठसंघुतं ददाहनगरं सर्ववायुवेगानुगानलः ज्वलती नगरी रेजे वितस्ताजलविंविता जलांतर्दह्यमानेव पर
हनिर्वाणादनिर्वाणादतवे धूमेनोत्मातितताव्योम्नि तारका पिहिता अपि अनेकागारनूपाणसमुद्भूतगुणाइव धूमेनपिहितास्तारात्त राज १०२

त्रेधामनितावभुः ज्वलंतं वह्निमालोक्य भयेनेव पलायिता नव वर्षाणि जितान्भोगानभुक्त्वा स धरणीपतिः दुर्भिक्षपीडया विज्ञप्तिकर्त्रे

मिव यथेयो दिवं तस्मिन्नथ याते त्रिदिवं नरेंद्रे राज्यं गर्द्धीनिचतदीयपुत्रे अथ द्वालखानोपि च कारकोपपिततस्य एतस्मसमर्ह्रीभृतोपि यदा

पित्रियत्नेत्यात्तां गत्वाति तस्मै ददे इत्यं कुलक्रमास्मा केकयं राज्यं समस्थति इत्युक्त्वा प्रदिते दूतेन नाद्वालाभिधेनु ततः युद्धे योसौ भ

गाद्दस्यसेंवे धरपुरेभवत अद्वालखानको पुढूकृत्वा हत्वा रिसेनिकं ऊत्तद्दलेनेव दिवं यपौत्रात द्दिह स्यया यासौ भूपतीरा

ज्यंगदीतं मदेदाधनं माक्रतः कर्णामाथात मुखान्विस्मारयन्निव अथ सर्वमहायोगदुर्विवेकेनचोदितः तस्य मोना सखानोगाढ्रस्य

पुद्ददिविकीर्षयामसदखाननामाभृधो सोभस्मापसेवकः पृथुधसहृतेनेषतदादिद्दामठानिके महानीलरजोराशिमेघातराविमूर्छिता

ःजगर्जुर्दहनास्त्रस्य ज्वालाविछिन्ताङ्ख निःशोभाभंवल्लोकाभ्यजतमस्यदखानेन अस्ति दिनकोरगातेसा यं पधाकराद्व चल

तः साधिनास्यामसन्वितस्त्राजलविविधिताः विशांतद्वपातालं तस्यामवर्णाकया मासद्वयस्य साधुस्वभोगानभुक्त्वा स भूपतिर्जगामस्व

रा॰म॰ गलोकानोप्यामार्गपर्वतदुर्गमं राज्यमोमाररवानेनश्रितेयोसोभभूपतिः वचालोदयतिप्रातःसूर्यचंद्रइवाभ्युगःसमस्तपृथिवी
१०३ पालजग्गलालदीनभूपतेःचाणाश्शरागीकितुपंपोयोसोभभूपतिःमोमाररवानलोकस्पशनैर्वैरमजायत परस्परविमुर्हेनेवनस्येवद
१०३ वानलःसपादस्यवमासस्यसुखहत्वासभूपतिःउवासदेवतागारशत्रुलोकाभिरक्षितःमोमाररवानंनिर्निर्जित्यचक्रेदेदरकादयः
राज्यनिवेशयामासश्रीमल्लकारचक्रके तस्मिल्लकारभूपालेभूमिंशासतिसर्वतःबभूवोपद्रवोनित्यसिंहस्यायग्रामवासिनाः रात्रौयो
यःप्रतिग्रामगृहहाराद्धिनिर्गतः निहतस्समसिंहेनपिशाचेनेवभस्मता जग्गलालदीनभूपालपाददर्शनहर्षितःआयथोवत्सरेया
तेश्रीमान्योसोभभूपतिःश्रीमत्स्वयपुरग्रामंवितस्ताजलदुर्गदुर्गमं शिश्रियेसमहीपालउदयाद्रिमिवांशुमान तदाल्लकारभूपा
लोनिर्ययौनगरांतरात अनेकलोकसंयुक्तःसिंहोनगमुखादिव ज्ञात्वास्वयपुरग्रामंवितस्ताजलदुर्गमं यद्दौदरकोसाबन्यमा
र्गणामत्वरज्ञात्वायोसोभभूपालस्त्वत्तद्रिपुविचेष्टितं वितस्ताजलमुल्लंघ्ययुयुधेकोरणामतःविधायतुमुलंयुद्धंसर्वेषामभयावा रा॰मु॰ १०३

दं मेत्रीलन्दकरखानस्सममाराद्दालेमरकः नेहलन्दरभूपालेमिलितैर्निजसैनिकैः अवर्धतसभूपालोनदैरिवमहार्णवः लन्दरख
नपादमशिश्रियत सम्यातरममुंसोपिनिर्नेत्रमकरोत्ततः ज्ञात्वा देहणात ज्ञात्वा हैदरचक्रोसौयोसौभन्नृपस्ववेष्टितः शिश्रियेजाम
लंदेशंपुनर्युद्धचिकीर्षया युद्धेयोसौभभूपालचक्रोदेदराचक्रकाः सकाशंवसुभिर्हीनोभास्करस्येवचंद्रमाः पापामसचलिततस्मिन
देशेयोसौभभूपतिः अंधकारगतदीपज्वाकारमिवालघुः वदेहदगुणावृहत्वलक्ष्मीरासीदनन्यगा गुणाढ्यानंतेस्थपितस्मरान्नः सएव
दोषःभवकटत्तदाभूत पञ्चचलागसेतेतेनलक्ष्मीः स्थिरापकीर्तिर्विदिताभूदूरं चेद्वमागुणिवैरीतिप्रसिद्धपरमोगतः समाम्पयो
गपःकोपंतस्मन्नृपोगुणिवधुना दमेभरखानःप्रमुखेषुतेषुतद्द्रष्ट्युयोसौभमहीधराणानिकृष्यचक्रूषिविशेषरोषात्कश्मीरदेशोवि
हितोविचारःजलालदीनभूपालसेवनायकृताधमः पंकामराजपुत्रोपिप्रदितस्तेनभूभृतः उपायनेषुद्दष्टयाकोभनिदितेष
पिकश्मीरविजयोत्कंठासन्नभूवमहीभृतः जलालदीनभूपेनकश्मीरविजयार्थिना कृता ज्ञाभगवद्दासममुखानांमहीभृता

राज २०४ तद्विज्ञाय स्वपाको भस्त्यक्त्वा भूपालमेवतं मत्वा यथोस्वकापथि रदेशं मार्गोदत्तस्थितः पितरं त्वं समागत्य यया कोभो वदद त्वयं पः भग
वन्मगवद्दासः मद्दित स्तेन भूभृता मद्दत्तोपायसमर्थेस्समद्दत्वं यातिनिष्फलं पर्वत सद्दशाकारं कुर्तं भं त्वं समाजरंदद्ति कि सनी दति
209 निश्चित्य समर्वेते निर्गमाय जयार्थिनः आत्तो विदधिरे सर्वे पर्वतीयद दुःखशान्तिनिर्गतमदीपाल सज्जीभूते यथेनिके वैजयंत्यत्त
दोरे गुर्वीमनी कृतभूदहास्वरा दत्ती यमाश्रितस्मोयो सो भूपतिः तदीयमंत्रिणा प्यग्रेयपृ पुं दुश्चिकीर्षया उवाच सचिवान्भूपोन
पुढं कृतं मर्हथ ज्यलालदीन पादाब्जसेवनाया श्रया महे कथं मन्त्रजे धनुशक्तिर्नीचस्य जायते न सभीर सम्वेगोस्ति पर्वतो
ने समः श्रुत्वेति सचिवाः सर्वे तमूचुः पृथिवीपतिं कथमेतादृशी बुद्धिर्भवतामपि जायते अकृत गुरुसद्वाक्यः सिद्धिं न गच्छति साधको
जातिन सुखं रोगी वैद्यमयोग वियोगितः अगणित महायन्त्रदतीन विंदति चातुरी स सचिव वचनं दुर्धीराजा नयाति सुखं भवं निशम्येति स राम० २०४
भूपालः सचिवांस्तानवोचत दृष्टसैन्यैन युष्माभिर्ज्यलालदीनभूपतेः प्राचीमव शचीपतिः सम जेतश्रीदासीणां पाशमः पानीयाधिपतिं

अथ पश्चिमदिशो विजेतुं शपथो ऽस्मिं एतेकेवलादि कपानित्यविभवस्यं धोकयं कुर्वंते जीयात्सर्वदिगीश्वरो नरपतिर्ज्येष्ठालदीनाभिधः नाकव
रत्नमः कश्चिद्दाता भूत्र भविष्यति दानं समर्पितं येन पंडितेषु पिविरिषु कर्णाः सुवर्णदानेन वा वलिः समस्तवस्तुदाने न यशः प्राप्नोति भू
पति विनीचचरवादनो भवति तत्का त्यागपमुखाश्च चंद्रश्वेतवलुनिर्मलः प्रतिदिनं दोषः कलकाभिधः तेजस्वी परिवर्द्धितरुद तत
मोधूमः सदा दूषको राज्ञा दानयशः प्रतापनिकौरं तेनमुनाथः हृता इत्थं ज्येष्ठलालदीनस्य संवादं वाकृतं तस्मिन्योमोभून्नृपतो सस्यकृ
त्वा ऽपनिर्णायं जांगलिवाइदमब्रुवन शत्रुपादस्य हायस्य जीवितं तस्मानिष्फलं सम वपुरुषोधन्यो यो दूषितरिपुणा सह भववुत्तः से
तु हस्ताः कर्मेत्यक्त्वा ऽपनिर्णीय जांगलदेशमाश्रित्य यो ऽस्मात्मनः मत्तद्दवयं सदृशकिरणोरविर्जगति सत्यमतायो ऽज्वलो गुह्यात्तरग
तं तमो हरति नो यथा जातु चित तथा नरपतिः समो भवति चक्रवर्तीकं पविनाशयितुमधुना विदितजांगलामादनं इत्थं निशम्य
भूपालः सचिवो दीरितं वचः निर्वापयन्निवोवाच वचनामृतशीकरैः भयमजनतमद्याकयमनुपालयतापुना अहं ज्येष्ठलालदीनस्मय

राज० द्रोष्यामिपरंवायुंजे अलंकारभूतोस्तियोभूपतीनामेतेवैनन्तपुण्यदीये अदर्कामतं तामिन्यल्लालदीनमदंकारणेषास्तिचित्तेमदीये
२०५ करिष्यामः कथंवैरंश्रीचक्रवर्तिनासमं मयेवृत्तंवाक्तव्यासुखेदृशोभविष्यति नभूतोनभावीनवावर्तमानः कदाचिच्चक्रवर्त्तिसदृशोभूतले
205 मान इतिप्रायशोनित्यशोवर्तमानःसदाजल्पतावर्ततेमेभिमानःप्रातिशादिगुणाश्रोतुंकोपिचपलायते एतदातत्वमाकर्ण्यकोणोपं
चपलायते विधात्रालिखितांभाललिपिंदारिद्र्यदूषितां पततिचरणेतत्सज्जनाःकर्तुमिवान्यथा मस्तकेभूषणाराज्ञोलक्ष्मीप्राप्तिमदो
षधं अस्तिपादरजस्तस्यदुर्लभंमहतामपि मत्स्यसदेवमादित्यंध्यायंस्वचक्रवर्तिनः सा साशक्तिप्रभावेणदूरंयांतिविपत्तयः वेदान्तिनी
२ तमेदानमुखंकेशाक्रांतंदशान्मुरशागनाधर्वान्मदर्दपाव्यातिदिवसमयव्याकुलान्लोकपालान् वेधेगांविदशांवास्तदभिमुखकृत्तमोज
लीस्वापिमत्वासूर्यप्रत्यसदेवमाणामतिमतिमा अत्रादिन्यल्लालदीनः अकस्मान्नृपतेर्यदैतिसैन्यकथमिवुणाकामनेनमहत्वेनय एन०
मरतिजलधेर्यथातरंगोभवतिदिव्यरूपंनिवाराणांनित्यं मत्स्यसदेवमादित्यमुल्लकोपदिनिंदति काहानिस्तत्सदेवस्यजगतामुपकारिणः २०५

इतिनिश्चित्यभूपालोज्यलालोदीनभूपतेः चारांशारतीकर्तुंभगवद्दासमाश्रयत् अष्टवर्षोस्थितान्भोगान्भुक्त्वापोसोभूपतिःज्यलाल
दीनभूपालंसेवानार्थमथागमत् गतेतस्मिन्महीपालेभगवद्दासमैनिकं याकोभोनामतत्पुत्रःराज्यमथाप्यदीत् संग्रामेपितृसर्वस्वमर्जितं
कोशसंचितं दत्वायाकोभभूपालः सर्वांल्लोकानरञ्जयत् चलितेभगवद्दासेयात्सोभनृपस्तपुत वंशोयाकोभभूपालोमेघमुक्तरवांशुमान्॥
म्लेछशास्त्वविनिर्दिष्टमासतमतचतुष्टयं अन्योन्यमतवैरेणाबभूवकलहागमः शंशाचक्कादयस्तस्यनृपस्यधृतमत्सराः सदाशिवपुरे
दुर्गंचक्रुर्युद्धचिकीर्षया अथयाकोभभूपस्यरिहामटसमीपतः बभूवतुमुलंयुद्धंशंशाचक्कैनतेनतत अलंमोशिरमल्लेकआलकादि
पुरस्कृतः युयोधशंशाचक्कासौयाकोभप्रभुणासह॥ शंशाचक्कास्ततोगत्वामलकआलचोदितः जयाद्रजलमध्यस्थेग्रामेसत्यपुराभिधे
उषयास्तिनकाःकिरातान्कोशगराज्यधकार्यनिकोदरानिसोान सन्यंतपेववधसादकशेत्कोशापाकोभएवहृतसप्तकमोसतोन अलं
माशिरखानोसौपुहूकत्वापलायितः नगराच्छंशाचक्कांतमरुराधमहीपतिः विजयेविहितेतेनयाकोभेनततस्ततो मध्यदेशमहीपालाः

राज २०६ यं निन्यमजायत मध्यदेशमहीपालज्यल्लालदिनभूपतेः कश्मीरविजयोत्कंठा भूयः समभूगजायत कोसमखानानामानं चक्रे दैदरासेवि
तं प्रेरयामास भूपालः कश्मीरविजयेच्छया द्वाविंशानां तदा सेनापतीनां निर्गमायसः चकार राज्ञां महीपालः कश्मीरविजयोत्सुकः ते से
नापतयस्तस्य भूपतेराज्ञया समागात लाहोरनगरात्तस्माद्विनिर्जग्मुरूर्जितश्रियः कृपानिरुदका आसन्यं केशषास्तदा रुद्धाः मरुस्थ
समतां याता तास्तदा सेनाप्रचारतः तत्र रेजुः पताकाभिः पद्ममंडपपंक्तयः कश्मीरपर्वतालोकसमुत्तिष्ठमुखा इव उद्ययौ सरजोराशि
स्तथा सेनाप्रचारतः येन नभसि सूर्यस्य राज्ञी भीतिर्यथाभवत मार्गस्यानादधूलीनां यथा संख्या न विद्यते तथा संख्या न सेनायाः पदा
तिगजमादिनां दिनैः कतिपयैः सेना दूराध्वमलिनीकृता चंद्रभागानदीं प्राप्य कौरिंदुकलामिव वस्त्रांके निर्जुस्तत्र पुपुस्तोयं च निर्म
लं तज्जाके दूषिता लोकाः सुखं चक्रुः पयोमितं स्नानं चक्रुस्तत्र चलद्वाजि भीषिचे चलमानने चंद्रभागातटे दूरादुपहासकृतो भवत स्नानमुक्ता
द्वजाद्यत्राप्यग्रदन्तकरेणुकात अन्यदंतिहतत्रासाज्जनो भीत्याकुलोऽभवत चंद्रभागां समुल्लंघ्य दिनैः स्वल्पतरैरपि पर्वतस्यांतिकं प्रापसे राज० २०६

नाकाश्मीरदेशगा पर्वतेषु पदादीनामारोहणावरोहणैः जानुगुल्फपदादीनामवसादो महानभूत् क्वचित्तोयधारा क्वचिदपि जलं दुर्लभतरं
क्वचित्यक्तम्लानिः क्वचिदपि शिलाऽनभ्रं क्वचिच्छीतं निरन्तं क्वचिदपि सदा तुषारपतनं नगस्थानेषु यथा भवति यममार्गोपरवत् सुदुष्टिको
मलीभूतास्तु पर्वतभूमिषु न वा घासा मार्गरजस्सु दृषद्वारणा वाजिनः मध्यदेशीयलोकानामपश्यतां सर्वेषामपि स्थितिं पृष्ठतां यामवृक्षाणां च म
त्कोऽरिमहानभूत् तास्ताः सकष्टमूर्ध्वमयः स्वगमतां नीताः शिलापट्टकैस्तैस्तैः तुङ्गतुङ्गैः जराः क्लिष्टभटैः भीतिंतदाप्यापिताः लोकाः तुङ्गम
तिमकाशमकोऽन्यानुमतोयोऽद्रुमे सेनापर्वतमस्तकसम्भवत्कालान्तकालोपमा चक्रवर्तिप्रभावेन तत्सेनादर्शनेन च पर्वतीयजना।
आसन्भयाच्चकितमानसाः क्षमानुपापनीकृत्य मातुलुङ्गफलानि च पर्वतीयजनास्तत्र कोसेमरवानमापपुः यद्यग्नौ मचरोपि मांस
शकलैः संरुध्यते रवैर्चारो यद्धस्तोऽपदिष्टोऽपि वडिशेऽर्भस्योपि च वध्यते यद्वृक्षस्य समर्पाणेन कृतिभिर्दूरात्पशूनीपतेत हन्तेन वशीकृता जनपदा
कांसमना न्याधनैः हृद् रात्रुक्कानामाभूद्येकामेवैरतत्परः मार्गसंदर्शनायेत तवानकासमसेनिकै अत्रान्तरे सकाश्मीरमार्गरसातत्पराः।

राज० २०७ वक्राममनायकोप्यासीद्याकोभपक्षि काल्लः वक्राममनायकोलोकं स्वपपित्वा बहिः स्वयं जगाम केवलं तया स्वानकासेमसैनिकं तस्य कासे
मस्वानोपि सर्वकार्यविचक्षणः चकार खड्गस्तंभान वसेचे राम रांगोध्वैनेः अथान्येरपि याकोभमवगाण समर्पितं राज्यं हासमस्वानस्य पंचा
207 निलागिरिस्थितैः कोसेमस्वानमायानं दृष्टांतरव्यवस्थितं मध्ये हासेन स्वानास्य राज्यं कृत्वा चुकोपसः अथ याकोभ भूपालः प्रस्था
नं कृतवन्तः णात हासेन स्वानेन निर्भर्त्स्य पंचानिलगिरिमति याकोभमाहितं सैन्यमधुमेवापराङ्मुखं सा कं हासमनस्वानेन संधिं चा
कृपदृष्ट्या श्रुत्वा याकोभभूपालो मिलितं निजं सैनिकं निंदां चपलचित्तानां सेवकानां सेवकानां चकार सः हांति संपत्तौ विपत्तौ विप
त्तौ विहिंषति च सेवकाः सैडिदुया सायात्तलमानं तु तस्करः शंशच क्षामिधं वधान्भरम स्वाद स्वपुत्र मोच पितृमयाकोभः कष्टवाटोत्तरं
पर्वो याकोभ भूपमधिकम्यनिरंतरवीर्यं तेसेवकानविदधुवेदूषानेस्ववाम चिंतामणिलुठितं दृस्तत स्याभिघातैः स्वैलतिवानरगातां गु
लिकाक्रमेण याकोभेचलितं सैन्यं विसस्तार पृथक पृथक हारमूत्रेद्वयोच्छिन्नेमौक्तिके विद्रुतं यथा कष्टवाटोत्तरके चिन्नगरवासि राज० २०८

नैविधतेपस्सनांगारोपस्यदर्पते अथ जल्लालदीनोसौ श्रुत्वा कश्मीरजानगुणान् निर्ययौ देशनाथोपलाहोरनगरांतरात् ज्यला
लदीनभूपालः कश्मीरनगरांतरं आषाढशुक्लपंचम्यामाससाद सैनिकः आषाढशुक्लसप्तम्यामाशीर्वादपरायणान् पुण्योपस्थानोद
नेनभूपोब्राह्मणबालकान् ततोमांतोऽस्माश्रित्य गोग्रहानानिभूपतिः मुक्तासुवर्णायुक्तानि ब्राह्मणेभ्यः समर्पयत द्राक्षाक्षोटफला
दिकतत्यालीवृतान्वितं कश्मीरदेशमालोक्य तुतोषधरणीपति वितस्तातीरमाश्रित्य पश्यतोनगरस्थितिं ज्यलालदीनभूपस्य बभू
वातीवकौतुकं ज्येष्ठरुद्रसमीपस्थं नानापुष्पोपशोभितं सरस्तापश्यतस्तस्य चमत्कारोमहानभूत ज्यलालदीनपादत्रपवित्रीकृत
मस्तकः चरणाशरणीकेतु याकोभोपिसमायया शरणार्थिनमायातंयाकोभंशरणागतं नानासिद्धमहीपालसेवकं कृतबन्नृपः द
शांतरंसमासाद्य चक्रवर्तिसमर्पितम् सुखंचकार याकोभोमानसिद्धपदानतः ज्यलालदीनभूपालोदृष्ट्वाकाश्मीरमण्डलं देशयोसा
भरवानायदत्वादेशांतरंययौ भेजेयोसाभरवानोमानृपसेवाविचक्षणा देशेरस्मिन्निःशेषमादेशानविशेषतः श्रीमज्ज्यलालदीनेनमे

राज २१३ 213 जैयोमोभरोषतः विहितः काजिआलाख्यः काश्मीरेष्वधिकारवान् वार्षिके ठोकिते तेन मे जैयोमोभसेवकः अधिकारविहीनात्ते गेहे
प्राङ्गणिका इव न दत्तं तेन कस्मैचिन्मुक्तं स्वयमेव वा किं तु राशीकृतं धान्यं हत्वा स्वाङ्गमिवारक्षत् लोको योमोभखानस्य काजिआले
न भर्त्सिताः बभूवुः सुधयाक्रान्तानि दीर्घं न भवान्तकाः धान्यराशीकृतं दृष्ट्वा काजिआलेन वर्धितं आघयाव पकाश्मीरलोकस्तदा।
रोषया दुष्टेन काजिआलेन द्रविणेन व्ययीकृते अपमुमुलोकस्य विरोधो भूत् रस्य भ्राता योमोभखानस्य मेजैयाद्धारकोऽको
त संधि काश्मीरलोकेन काजिआलि जिघांसया विधाय विविधं पुंहकाजिआलाच लन्तदा पर्वतारोहणादेश्व मृतेस्वर्गं च सोग
मत् हसनेभि गनामाभूज्यलाल दीनमेव वा विधाय समासस्य जीवन्मत्याया पोचस्तः चित्तं विधाय कुटिलं पदेनेन वित्तं संरासितं तु रिपुभि
ः खलु भासितं तत्र हासं कृतं कृपमितिप्रकटम् हासमस्तोकादितं वदति स्म लोकः येन यतं स चित्तं वित्तं च पित्वा कृपीवल्लान् तत्सं वनिजलो
केभ्यो मेजैयाद्धारकोऽदतो ज्यलालदीनभूपालापालपादसेवापराङ्मुखः जयाद्मेजैयाद्धारो राज्यं कश्मीरमंडले तदृष्ट्वा भाविसंमाम राज० २१३

भीतिश्च चलमानसाः ततः समस्तकाश्मीरा हाहेति जगदुर्जनाः इत्थं निशम्य चरितं पवनसुतस्य त्वालदीनन्नृपतिः सहसाजगाम रो
षेणारुद्धकटकं कटकं विसार्य चूर्णीचकार च सपर्वतदुर्गमार्गम् ततोऽप्यल्लालदीनेन बहुलोकसमन्वितः श्रीमच्छ्रीखफोदाख्यः प्रहि
तस्तजिगीषया सः रोहतातो हस्तिगजपर्वतमस्तकं उदयाद्रिमिव प्रातः सा साध्यास्कास्तारपिः तस्मिन्नवसरे मे जयपाकाखो निजसेव
कैः प्राप्य मां पुरस्थामानि हतो द्रोहकर्मणा हतं तं पतितं दृष्ट्वा जंबुकश्चापि तामिषे स्वामिद्रोहीति पूत्कृत्य सहसा जगदुर्जनाः आयातए
ष भगवानिहचक्रवर्ती पूजाघेनकविधिना चसमया विधेया इत्याकलय्य सउपापनभक्तिया ज्ञातकोरचितवान्निजजीवितेन मे जोपाहार
के तस्मिन्निहते निजसेवकैः ततः शिखफोदाख्यः सप्रापनगरांतरं सा साच्छिखफोदेनरक्षिते नगरांतरे चौराणानाभवन्मार्गेऽत्र लू
कानामिवोपसि ततोऽप्यल्लादीनोऽसौ द्रष्टुं काश्मीरमंडलं आययौ कुंकुमासोटफलपुष्पोपशोभितं काचिद्दर्शनकांक्षिणीप्रियस
खीसंदर्शयंती नृपं व्याजाभूदपरा च भूपतिरयं दृष्टो मयेत्यब्रवीत् काचिद्रूपपयोधराससमुच्चलत्तं तनर्जयंती शिशुमित्थं भूपविलोकनेस

सम्भवेत्सोगंगनानोत्वरा ततः काश्मीरलोकेन कृते भूपतिदर्शने सद्यः प्रतिग्रहं नित्यं प्रावर्तत महोत्सवः पुरा चक्रकुलोत्पन्नैर्भूपैर्ज्योतिर्विदो
धनः ब्रह्मणोभ्यस्तदा दंडो ग्रहीतः किल वार्षिकः योग्यस्तिनिजां जातिं कुलशीलसमन्वितः स ददौ वार्षिकं राज्ञे करं प्रतिगृहं द्विजः ब्रह्मयत्नो
एवीतस्य रक्षणाय समर्पितः मत्स्यदंष्ट्रासौराज्ञां चत्वारिंशन्मिताः कारः उत्तमो द्यासाणां दशतमा जम्ले छदूषित तत्याजमध्यमोल्लज्य
लालदीनभूपतिः चक्रवंशक्रमज्जातिततमाजवाधमः म्लेछमेघास्यितेतस्मिन्नधिकारितादिग्रारव विप्रांदेशांतरं जग्मुर्मुसल्लारवमानं
से ताहृशान्ब्राह्मणाञ्ज्ञात्वाज्वलालदीनभूपतिः चक्रवंशक्रमायातं विप्रदंडं न्यवारयत काश्मीरदेशविप्राणां योयः पूजां करिष्यति
तस्मै तस्मै प्रदास्यामि तत्तांणपारितोषिकं काश्मीरदेशविप्रेभ्यो वार्षिकं योग्रहीष्यति अचिरात्तस्य भूपालो गर्दभं साटपिष्यति इत्या
दिशेनो भूपस्य दत्तवार्षिकसाधमः अप्रीर्वादपराश्चासन्ब्राह्मणाब्रह्मवादिनः सा सा ज्यलालदीनोयं जीयाद्दृष्टशतावृदं योस्माकं वा
र्षिकं दंडं वारयामास भूपतिः चक्रवंशभूमणांदिभूपतीनां मराज्ञया निसंधेनुसदृत्तस्मस्त्युराशीदवारितः म्लेच्छाधिकारविध्वस्ता।

मित्रदर्शनवर्जिताः ब्राह्मणाः अन्वेतत्प्यतराष्ट्रोपद्याकाराइव देशेस्मिन्नलेषुदारिद्र्याग्निशोषिता पापवृत्तयः नावभुर्ब्राह्मणाः सर्वे दग्धा
रण्यमृगा इव क्वचिद्धासः क्वचिद्धासः क्वचित्त्रासः क्वचिच्छेवनिभर्त्सनं जंबुकस्येव विषमस्मापि तेषां चेतोभवत् नृपलालदीन भूपालानि
त्यसेवनतत्पराः बभूवुः रामदासस्त्वाविर्भावाणामुपकारकः तादृशान्ब्राह्मणान्दृष्ट्वा रामदासो महापुण्यः वितीर्णास्वर्णादुर्वर्णाविभोकांतार
वापरः यह्र्षीणां स्म तमर्थं ददाति स्म धनतद्र्जितेन स विकल्पयत एतदेव दानं सदैव ददतो न बभूव तस्य श्रीरामदासनृपते हृदयं भ्रमस्मः
मंदारंतमं ददाना ताम बसि गुणगणैः कर्णो कर्णापिधे दधीचिश जीमूतवादत्वपि भवति नवा किं बलेत्वलीपान् सत्यं चावेद्मि नित्यकि
मुत वपशस्साविक्रमादित्यकसंदानं सम्यग्विधानेवितरति चतुरो रामदासः सदासः ॥ अकसस्तैकेन रामदासेन ब्राह्मणाय दृष्मति
रजतमुद्राशतं सुवर्णमुद्रासहितं समर्पितं रजतमुद्रापंचाशत्सहस्राणि रामदासेन ब्राह्मणानां दारिद्र्यदूषितानां परिकल्पितानि यावंदंतर
मदानदानेयो रामदास जगतीसुरद्रुम अन्यदीयमवदीयदानयोस्तद्वदंतरमिति प्रतीयते निंबशाखी बेचत्तसे ब्राह्मणाभ्युदयदासिनः गदं

राज०
२१५
215

प्रत्याययुः सर्वे पण्डिता निर्मलादयः अन्येऽप्यकापि सर्वे तेऽमद्दारनिर्मलादयः संमानिता नारेदेणाव्युत्थाम तद्वधे ॥ यां माज्युपलालदीनोऽपि
रामदासनिवेदितान विप्रान्निर्वापयामास च कारणिवंचद्रमाः यामेषु तेन स्तेनेऽप्युचभेपि पण्डितमण्डले मेघवर्षनिदाघोऽपि संतप्तमिव चान ।
लं ज्यल्लालदीनभूपालस्तदासेवाविचक्षणः अभूद्राजानकादिभ्यो भूमिदाने विवेचने विपक्षगुणानं हित्वा स्वपक्षगुणवर्जितं पुष्प
षभूमिदाने न सत्त्वानि स्वेदमोहितः काश्मीरेषु परामदासवचनेसुस्थाचलस्फारितं भूदानामृतमुत्सृष्टं सुविमलं श्रीराजगंगादावर्धेः आ
हित्वाभिधाङ्गणा सविबुधान्द्रावं चपित्वा कण्ठे नीतं तद्गजेन वधे दैत्यसुमहत्सन्तप्येतन्वाणा सा सज्युपलालदीनो सोऽकरुणाम तमागः स्व ।
णोदुर्वर्णोदानेन भिक्षुलोकमपूपुरत देशीयोसोभरवानायमप्यपुनरेवसः ज्यलालदीनभूपालो देशान्तरमथागमत देशीयोसोभरवाने
नाश्रितेतेन निवेद्युजेनाः उदयाद्रिंगतेसूर्ये प्रातः यमाकाराश्व समर्पिता अतिग्रामं कार्षिकाः कृतवर्षिकाः धानुष्का अपुनर्युद्दशं कया
तेन वारिताः प्रवर्तते यथा हंसः सीरनीरविवेचने तथाभूत्सोऽपि धानुष्करूपीवलविचारणे ज्यल्लादीनसेवार्थं गतेयोसोभरवानके राज०
२१५

मेजेलशकारनामाभूत्तत्पुत्रोधिकारवान् कलंकरहितः सात्मदा सर्वेशिरोमणिः सुधामयवपुः सोयं बालेचन्द्र इवाबभौ सेवकोयवनो
लोके वितस्तातीरमाश्रितः उद्धतो काष्ठभारोपमित्यादिष्यपव्यमर्दयत् तादृशं यवनं दृष्ट्वा मेजेलशकारकः स्वयं उवाच सचिवाञ्पू
प्रपथ्यायं दृतिमानवान् अहो मत्सेवकालोकान्काष्ठभारान्च पर्यति किं ज्यलालदीनभूपालान्भयं वर्तते कथं मार्गो नास्ति वि
लुंठनेन च भयं चौरान्नवाहुजेनाद्यापि वानागरम यथ्यति वणिग्लोको न सुलोके कचित् मेघो वर्षति मेदिनी फलयुता सद्धार्षिका कार्षि
का देशो रक्षति न क्षितेः क्षितिरद्यो ज्यलालदीनाभिधे अधुना भवता शीघ्रं यवनो यं निरुध्यतां इत्याज्ञप्तो निरुद्धतमाधावत्सचिवः
सागात् चलिते यवने तस्मिन्भयाते सचिवोब्रवीत् भगवन्यवनः सोयं त्वद्भयेन पलायितः इत्युक्ते तेन भूयः स मेजेलशकारको व
दत् अधुना चलिते तस्मिन्मद्युक्तं वचनं कुरु मध्ये वितस्तमानीय नावं काष्ठसमन्विता तथा दहतु लोकानामपथ्याभीतिर्भविष्य
ति तथा विधेहि तेन मंत्रिणा यवनात्तदा ज्वलंती नावमालोक्य भयेनासन्नता इव यः कश्चिद्यवनो मोदात्काष्ठभारान्नीडपि

राज २१६ ष्यति सनिजस्यापराधस्य सत्वरं फलमाप्स्यति भूतलान्निर्गतो रजेन्द्रकुमारो कुमारसंततिः शारदिहंसया शोभशिरः पंक्तिरिव स्मिता माद्
रासीत्ततो दिव्या निर्मलां कारचोलकं शिरसाङ्कुरुममपुष्पाणां लज्जायेवृशने शनैः कुङ्कुमपुष्पशोभाढ्यं द्राक्स सोठ समवितं दृष्ट्वापय
पुरयामंनिनिदत्रिदिवजनः स्वर्गिकेवापि तेषु जश्रावणमुविकाषिकेः अर्धाखारिप्रमाणानि पुष्पाणि पवचितानि मितेः यातयांबेति पुष्पा
णि चितानि धरणीतलात् आसिंचितानिनावति सायंमध्यान्ह्योरपि पदाप्रभृति नागेन तस्य केन प्रदर्शितं तदाप्रभृति तादृसं कुङ्कुमेना
भवद्भुवि कश्चित्पुष्पाववचयानि संतोठो कृपानोपि कश्चित्स्वकाशापमर्पितशिरानो शयानोपि कश्चित् कश्चिन्निसंतुलनविस्तारस्य गा
कोपि स कस्तस्मिन्काले व कूलघुसनाख्या कुलीलोकआसीत ॥ इति कुङ्कुमवर्णनं ॥ अष्टवर्षव्यतीतेषु जपलालदीनभूभृता यो सो भरखा
नादाहृतस्वदेशान्येषु समर्पितः आसादखाने आपातेमंजयासाभसैनिकं पृथकपृथग्ययो पातेवापाविवरजाभरः श्रीमज्जपल्ललदीने
नप्रहितो निजसेवको आज्ञादखानसो ल्लानमस्यदकुलखानको आसदखानेस्तो तात्वा ज्पलालदीनेसेवको देशाधिपतितां दत्वा राम २१६